UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Tomvs Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94788

Visual Library

R. P.

GASPARIS HVRTADO

DOCTORIS THEOLOGI E SOC. IESV

DE

SACRAMENTIS

TOMVS PRIMVS,

COMPLECTENS TRACTATVS

DE SACRAMENTIS IN GENERE,

BAPTISMO, CONFIRMATIONE,

POENITENTIA, ET EXTREMA VNCTIONE.

FACVLTAS PROVINCIALIS.

EGo Franciscus Aguado, Societatis IESV in Prouincia Toletana Præpositus Prouincialis, potestate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre nostro Mutio Vitelleschi, Præposito Generali, facultatem facio, vt Tomus primus de Sacramentis, Auctore Patre Gaspare Hurtado Mondexarensi, nostræ Societatis Doctore Theologo, & eiusdem Societatis grauium doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Matriti in nostro Imperiali Collegio die nona Iulij, anno millesimo sexcentesimo vigesimo octauo.

Franciscus Aguado.

LICENCIA.

NOs el Licenciado D. Fernando de Ballesteros y Saauedra, Vicario General en la Audiencia y Corte Arçobispal desta villa de Alcala, y de todo el Arçobispado de Toledo, por su Alteza el Serenissimo Cardenal Infante de España, por la presente damos licencia al Padre Doctor Gaspar Hurtado, en quanto à nos toca, Religioso de la Compañia de IESVS, Lector de Theologia en el Collegio de la Compañia desta dicha villa, para que en ella y en otra qualquiera parte de todo este dicho Arçobispado, pueda imprimir vn libro, intitulado, Tractatus de Sacramentis in genere, Baptismo, Confirmatione, Pœnitentia, y Extrema vnctione, atento nos consta por la censura del señor Doctor Pedro de Celada, à quien fue remitido, le viesse y examinasse, no hauer en el cosa contra nuestra santa Fè Catolica, y buenas costumbres, y ser vtil y prouechoso y muy docto. Dada en Alcala en veinte y seys de Iunio de mil y seiscientos y veinte y ocho años.

D. Fernando de Ballesteros y Saauedra.

Por su mandado.
Diego Lopez de Olibares.

CENSVRA.

TRactatus de Sacramentis in genere, Baptiſmo, Confirmatione, Pœnitentia, & Extrema Vnctione, à P. Doctore Gaſpare Hurtado conſcriptos, iuſſu D. Licentiati Dom. Ferdinandi de Valleſteros & Saauedra, in hac Complutenſi Archiepiſcopali Curia Generalis Vicarij, &c. diligens & attentus legi, nec quidquam in eis reperi, non è Catholica Fide, & bonis fidelium moribus. Admiror viri acumen, quo abſtruſiora Theologiæ adyta penetrans, ſapientiæ gazas plena manu dat doctis, dat perſpicuus tyronibus, dat felix omnibus; implexos huc vſque difficultatum nodos extricat facili explicatione. Suſpiciant alij ſententiarum delectum, robur in probando, modeſtiam in refellendo, (quod in re Theologica maximè faciendum eſt) ego verò admiror ſtrictam verbis ac rebus diffuſam valdè, & ſucci plenam tractandi methodum, quæ gloria huius Auctoris eſt. Multa breuî amplectitur, diuinæ Theologiæ pretioſos theſauros vno verbo dat affatim. De hoc Auctore, non de ſuo Phocione, videtur mihi dixiſſe Plutarchus: *Animaduertit idem orationi conuenire quod nummis; qui eò ſunt pretioſiores, quò in minori materia plus valoris ac pretij amplectuntur: ſic optimum videtur orationis genus, quo paucis multa ſunt grauiter, ſapienter acuteque ſignificata.* hæc ille, hæc iſte præſtitit. Ergo res exigit, vt ad communem vtilitatem quàm primum euulgetur. Compluti die XXVI. Iunij, anno Domini M. DC. XXVIII.

D. Pedro de Celada Silua.

CENSVRA.

DIſputationes & Controuerſias de Sacramentis in genere, Baptiſmo, Cõfirmatione, Pœnitentia, & Extrema Vnctione, quas P. Gaſpar Hurtado Societatis IESV in Complutenſi Academia Doctor primarius, in lucem edere conatur, ſupremi Senatus iuſſu magna animi voluptate perlegi; & aliis huius Magiſtri operibus excitatus, in eis nihil Fidei, Sacrorum Conciliorum integritati, ſanctorum Patrum conſenſui, piis moribus repugnans, ſed potiùs opus politum, ex lapidibus quadratis confectum reperi. Auctor hic meritò Magiſter ſententiarum nuncupari debet; ſiquidem non plura, ſed plurima vno verbo complectitur: quapropter Opus hoc typis mandari debere, & animum Auctoris ad vlteriora progredientem inducere iudicaui. In quorum fidem ſubſcripſi in Eccleſia parochiali S. Geneſij Matritenſi, VII. Calend. Octobris, anno Domini M. DC. XXVIII.

D. Ioſeph de Argaiz.

TRA-

TRACTATVS DE SACRAMENTIS IN GENERE.

DISPVTATIO PRIMA.

De natura & essentia Sacramenti.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm vsus nominis SACRAMENTVM, *qui est apud Catholicos, sit rectus.*

HÆRETICI nostri temporis Catholicos irrident, quia nomine *Sacramentum* vtuntur pro signo sanctitatis & gratiæ; quia significatio hæc est noua, & minimè in Scriptura reperta.

Catholici tamen nomine *Sacramentum* pro signo sanctitatis rectè vtuntur; quia nomen *Sacramentum*, quod in Scriptura accipitur pro signo rei occultæ, præsertim sacræ, vt Daniel. 2. & ad Ephes. 5. aptè accommodant ad significandam rem significantem gratiam & sanctitatem quæ est occulta & sacra. Quòd autem nouiter accommodent nomen *Sacramentum* ad gratiam & sanctitatem significandam, non est irrisione, sed laude dignum; quia res ipsa per illud significata, nempe res significans sanctitatem & gratiam, etiam fuit à Deo nouiter ad id instituta.

Tertul. Cypr. Lactant. Hieron. Auguſt. Vict. Pap. Anaſt. Nicolaus. Conc. Lat. Conſtant. Florentin. Trident.

Nomine autem *Sacramentum* in dicta acceptione Catholicorum vtuntur Tertullianus lib. de Præscriptionibus aduersus hæreticos, cap. 16. Cyprianus lib. 3. Epistola 43. Lactantius lib. 4. Diuinarum institutionum, cap. 17. Hieronymus in cap. 44. Ezech. Augustinus Epist. 118. Victor Papa Epist. 2. Anastasius II. Epist. ad Anast. cap. 8. Nicolaus I. in suis Rescriptis, tit. 11. cap. 5. & Concilium Lateranense sub Innocentio III. & Constantiense, & Florentinum, & Tridentinum.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Sacramentum definiri possit.

Ocham. Aliacenſis. Gabriel.

OCham & Aliacensis in 4. quæst. 1. & Gabriel dist. 31. q. 1. art. 3. existimant, Sacramentum definiri non posse; quibus fauere videtur Aristoteles 7. Metaph. cap. 4. dum soli substantiæ definitionem tribuit: & ratione videtur probari, quia Sacramentum non est vnum per se, sed per accidens ex pluribus aggregatum.

Scotus. Vaſquez.

Scotus verò in 4. distinct. 1. quæst. 2. Vasquez disput. 128. & communiter Theologi, existimant Sacramentum definiri posse; & meritò, quia quamuis Sacramentum coalescat intrinsecè ex rebus diuersorum prædicamentorum, nempe ex significatione Sacramentali, & ex re materiali, cui conuenit dicta significatio (sicut nomen ex voce & significatione) est tamen verè vnum ex illis coalescens, quia coalescit ex illis tanquam ex potentia & ex actu coniunctis & vnitis: ac proinde definiri potest per vnum genus, eadem proportione vnum, qua Sacramentum ipsum; & per vnam differentiam, sicut definiri potest, & de facto definitur nomen ab Aristotele 1. de Interpretatione cap. 2.

Quòd verò Sacramentum non sit vnum omnino per se, sed aliquo modo per accidens ex pluribus verè vnitis aggregatum, non obstat vt definiri possit, cùm sit vnum vera vnione eorum ex quibus coalescit, (vt album ex corpore & ex albedine) & non sola temporis continuatione, vt bellum; neque sola loco coniunctione, vt cumulus lapidum; quæ ex defectu vnionis eorum ex quibus coalescunt, non possunt aptè definiri.

Aristoteles autem vbi suprà, dum ait soli substantiæ conuenire definitionem, tantùm intelligit primariè; sicut ipsi soli primariè conuenit esse ens, quia accidentia sun entis entia.

DIFFICVLTAS III.

Quid sit Sacramentum.

Magiſter.

SAcramentum variè à Catholicis definitur, quia in primis Magister in 4 dist. 1. definit illud, quòd sit, *Inuisibilis gratiæ visibilis forma, &*

eiusdem gratiæ similitudinem gerens, & causa existens. Dicitur visibilis, id est, sensibilis, sumpta denominatione à visu, quia est sensus omnium principalissimus.

Hug. Vict. Secundò, Hugo de S. Victore lib. 1. de Sacramentis, part. 9. c. 2. definit Sacramentum, quòd sit: *Corporale vel materiale elementum, foris sensibiliter propositum, ex similitudine repræsentans, ex institutione significans, & ex sanctificatione continens aliquam invisibilem & specialem gratiam.*

S. Thom. Tertiò, S. Thomas quæst. 60. artic. 2. definit Sacramentum, quòd sit, *Signum rei sacræ sanctificantis nos*: subintelligitur *formaliter*.

Catechis. Pij V. Quartò, Theologi Catechismi Pij V. definiunt Sacramentum, quòd sit, *Res sensibus subiecta, quæ ex Dei constitutione, sanctitatis & iustitiæ tum significandæ tum efficiendæ vim habet.*

Tandem quintò Sacramentum definiri potest, & à non paucis definitur, quòd sit, *Signum sensibile sanctitatis.* Definitio hæc, quoad rem attinet, conuenit cum definitionibus prædictis: & nobis maximè probatur, quia clariùs quàm illæ explicat naturam Sacramenti in genere; quia illæ aliæ, vel relinquunt aliquid, quod obscurè subintelligitur; vel continent aliquid, quod ad rationem Sacramenti est minimè necessarium.

In hac ergo definitione *signum* (quod intelligitur verum indefectibiliter, seu infallibiliter, quantum est ex parte ipsius, nisi ex parte suscipientis ponatur obex) est genus, aut ponitur pro genere: & in ea additur *sensibile*, quia etiamsi possint à Deo institui Sacramenta in actu aliquo interno spirituali, medio quo gratia significetur ipsi habenti eum actum, quia ex eo actu spirituali sic instituto posset illum habens excitari ad deueniendum in notitiam sanctitatis aut gratiæ, quæ ex institutione Dei danda esset; nihilominùs Sacramentis de facto institutis, de quorum natura communi loquimur, conuenit necessariò esse sensibilia, & ratio sensibilis pertinens intrinsecè ad illud materiale adæquatum Sacramenti, cui inest significatio Sacramentalis illi proueniens ex institutione Christi, quia Christus de facto res sensibiles in Sacramenta instituit.

Et quamuis nulla res sensibilis, neque verbum aliquod sensibile possit esse signum sanctitatis indefectibiliter verum (eo modo quo conuenit Sacramentis) nisi ex institutione Dei, vt patet, quamuis in rebus institutis à Christo ad significandam sanctitatem sit proportio aliqua naturalis ad id, (& in verbis ab ipso institutis sit significatio aliqua sanctitatis, illis ex humana institutione proueniens) nihilominùs institutio Dei non exprimitur, imò neque subintelligitur in dicta quinta definitione nobis maximè probata: quia diuina institutio non pertinet intrinsecè ad significationem sanctitatis, quia tantùm est quasi causa efficiens, aut forma extrinseca, ex qua rei sensibili & verbo sensibili aduenit Sacramentalis significatio vera sanctitatis: & quia consecratio, quæ inest verbis & rebus à Christo institutis in Sacramenta, nihil aliud est quàm ipsa Sacramentalis significatio sanctitatis, ideò in ea quinta definitione non fit mentio consecrationis sub nomine consecrationis, quia re ipsa exprimitur nomine signi.

In dicta autem quinta definitione particula *sanctitatis*, aut respectus signi sensibilis ad sanctitatem, ponitur pro differentia; quia signum sensibile per respectum & ordinem ad sanctitatem contrahitur ad esse Sacramenti, & distinguitur ab aliis signis sensibilibus, quæ non sunt propriè Sacramenta.

DIFFICVLTAS IV.

Quænam sit sanctitas quam Sacramentum significat, & cuius significatione constituitur.

SVpponimus, sanctitatem esse duplicem, alteram internam animæ & coram Deo, qua efficimur iusti, & Deo amici, & heredes ipsius; alteram non simpliciter sanctitatem, sed tantùm secundùm quid, qualis est remotio alicuius impedimenti ad cultum diuinum, & etiam exterior consecratio seu dedicatio ad illum, qualis erat sanctitas legalis, quæ pluribus Sacramentis veteris legis conferebatur, & qualis in noua lege est absolutio ab excommunicatione, & prima tonsura, & professio solemnis, & consecratio Abbatis.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Cuius sanctitatis, ex his duabus, significatione constituatur Sacramentum.

Canus. Bellarm. Canus Relectione de Sacramentis in genere, par. 1. ad finem, & Bellarminus de Sacramentis, cap. 12. existimant, Sacramentum in communi constitui significatione sanctitatis in communi, prout abstrahit à sanctitate interna & simpliciter, & à sanctitate externa & secundùm quid; quia de ratione Sacramenti in communi est, quòd sit signum practicum seu factiuum eius quod significat, Sacramenta autem veteris legis efficiebant sanctitatem externam & legalem, & Sacramenta nouæ legis sanctitatem internam & coram Deo, & tam vetera quàm noua significabant id quod efficiebant: ergo ratio Sacramenti, quæ est communis Sacramentis veteribus & nouis, sita est in significatione sanctitatis in communi, abstrahentis ab interna & externa.

S. Thomas. Vasquez. S. Thomas verò quæst. 60. artic. 1. & 2. Vasquez disput. 128. cap. 5. & communiter Theologi docent, rationem Sacramenti in genere, seu in communi, sitam esse in significatione sanctitatis internæ & coram Deo, non sanctitatis externæ, neque sanctitatis in communi. Quod satis indicat Augustinus 19. contra Faustum *Augustin.* cap. 16. dum ad finem, de Sacramentis nouis ait, per ea significari donum spirituale æternum; & anteà dixerat, eamdem rem per Sacramenta quæ defierunt, (id est, vetera) significari ac per noua: & Eugenius IV. in suo Decreto fidei, *Eugen. IV.* habito in Concilio Florentino post vltimam sessionem, & approbato ab ipso Concilio, dum supposuit, antiquis Sacramentis & nouis commune esse significare gratiam seu sanctitatem internam, & inter se differre, quia noua illam significant & causant, antiqua verò tantùm illam dandam esse per Christum figurabant, id est significabant.

Et id ratione probatur: quia Sacramentum, quod in Scriptura accipitur pro signo rei occultæ,

cultæ, præsertim sacræ, aptè etiam in stricta acceptione accommodatum fuit signo gratiæ internæ simpliciter sanctificantis, vt diximus Difficultate 1. sanctitas autem externa & legalis neque est occulta, quia est externa & legalis, neque simpliciter sanctificans; ergo ratio Sacramenti in communi strictè accepti, de quo nunc loquimur, non consistit in significatione sanctitatis externæ, neque sanctitatis in communi, sed tantùm sanctitatis internæ & simpliciter. Et confirmatur: quia si significatio sanctitatis externæ, aut in communi, adhuc practica & factiua illius, sufficeret ad rationem Sacramenti strictè sumpti, verè in hac noua lege gratiæ, præter septem Sacramenta gratiam conferentia, essent admittenda plura alia strictè Sacramenta veteribus similia, vt prima tonsura, consecratio Abbatis, professio solemnis in Religione, absolutio ab excommunicatione; quia hæc omnia significant & conferunt sanctitatem quamdam externam, imò eam significant & conferunt infallibiliter, quamuis eam non significent & conferant ex institutione Dei, quia ad sanctitatem externam infallibiliter significandam & conferendam sufficit institutio Ecclesiæ; quia sanctitas hæc ab Ecclesia confertur ex ipsius institutione (excepta absolutione ab excommunicatione, quæ dimanat ex institutione diuina) & diuina institutio ex eo tantùm est necessaria ad rationem Sacramenti; quia ad hanc requiritur vera & infallibilis significatio sanctitatis internæ; ad hanc autem significationem requiritur diuina institutio, quia sanctitas interna ex solius Dei institutione significari & conferri potest.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm ad rationem Sacramenti requiratur, quòd sit signum practicum & factiuum sanctitatis.

Canus. Bellarmin. Suarez. Ægidius. Reginal.

CAnus & Bellarminus vbi suprà, Suarez disp. 1. Ægidius quæst. 60. art. 2. dub. 1. & Reginaldus lib. 26. cap. 1. partem affirmatiuam tuentur. Primò, quia in Scriptura, quando sermo est de Sacramentis strictè sumptis, rarò dicuntur significare, & frequenter dicuntur consecrare, sanctificare, aut initiare, vt patet Exodi 28. & Leuitici 8. & de Baptismo ad Tit. 3. dicitur, quòd sit lauacrum regenerationis; ergo Sacramento non solùm conuenit significare, sed etiam facere. Secundò, quia si ad rationem Sacramenti sufficeret esse signum sanctitatis, non factiuum illius, matrimonium Adami in statu innocentiæ fuisset strictè Sacramentum, quia significabat mysterium Incarnationis, & gratiam per Christum dandam: imò etiam esus mannæ, quia significabat Eucharistiam, & gratiam dandam per ipsam: & transitus Maris rubri, quia significabat Baptismum, & gratiam dandam per ipsum.

Auctores tamen huius sententiæ eam diuersimodè defendunt, quia Canus, Bellarminus & Reginaldus existimant, ad rationem Sacramenti requiri, quòd sit factiuum eiusdem sanctitatis cuius est signum; Suarez verò & Ægidius existimant, ad rationem Sacramenti requiri quòd sit signum gratiæ, & sufficere quòd sit factiuum sanctitatis legalis.

S. Thomas verò quæst. 60. art. 1. Sotus in 3. dist. 1. q. 1. art. 2. Vasquez disput. 128. cap. 1. & Ochagauia quæst. 3. docent, & meritò, ad rationem Sacramenti strictè sumpti sufficere quòd sit signum nudum sanctitatis & gratiæ, absque eo quòd sit factiuum eiusdem, neque alterius: quod indicat Eugenius IV. in suo Decreto, dum assignans discrimen inter Sacramenta veteris legis & nouæ, ait in eo differre, quòd Sacramenta veteris legis non causabant gratiam, sed tantùm illam dandam esse per passionem Christi figurabant; Sacramenta verò nouæ legis illam continent & conferunt. Vbi supponit, ad rationem Sacramenti sufficere, significare sanctitatem, aut de præsenti collatam, aut posteà conferendam, & non esse necessarium conferre sanctitatem aliquam, cùm rationem genericam Sacramenti in veteribus, & eorum differentiam à nouis, inuenerit in eo tantùm, quòd significabant seu figurabant gratiam conferendam, quamuis non ab ipsis.

S. Thomas. Vasquez. Sotus. Ochag.

Eugen. IV.

Et ratione probatur: quia eo ipso, quòd aliquando Sacramentum significat gratiam sanctificantem, absque eo quòd aliquid efficiat, est specialiter Sacramentum distinctum ab omnibus alijs rebus, & mysterijs significantibus alias res sacras distinctas à gratia & sanctitate sanctificante; ergo ad rationem Sacramenti specialiter & strictè sumpti, sufficit nudè significare gratiam, & non est necessarium eam aut aliud efficere.

Quòd autem in Scripturâ Sacramentis strictè sumptis frequenter tribuatur quòd aliquid efficiant, non conuincit, id requiri ad rationem Sacramenti; quia Scriptura non definit Sacramenta, sed narrat quid efficiant, quamuis efficere non requiratur ad rationem Sacramenti. Et ex eo, quòd ad rationem Sacramenti sufficiat significare gratiam sanctificantem, non fit, ea, quæ ab aduersarijs enumerantur, esse Sacramenta strictè & specialiter sumpta, quia nullum eorum significabat gratiam sanctificantem esse conferendam, etiamsi aliqua eorum ob sui naturalem analogiam & proportionem fuerint vmbra, & figura, & aliqualis repræsentatio gratiæ: vt transitus Maris rubri, quamuis fuerit vmbra & figura Baptismi, & gratiæ seu ablutionis interioris per Baptismum dandæ; & esus mannæ, quamuis fuerit vmbra Eucharistiæ, & gratiæ seu refectionis interioris per illam dandæ; & matrimonium Adami in statu innocentiæ, quamuis fuerit vmbra & figura incarnationis, & gratiæ seu vnionis interioris per Christum dandæ; nullum tamen eorum fuit strictè Sacramentum, quia nullum eorum significabat gratiam conferri, neque conferendam esse, quia non fuerunt à Deo ad id instituta. ex cuius defectu, multa alia non fuerunt strictè Sacramenta, quamuis fuerint figuræ & aliquales repræsentationes gratiæ sanctificantis, vt serpens æneus, & aqua de petra illa fluens.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm ad rationem Sacramenti requiratur, quòd sit signum demonstratiuum sanctitatis præsentis.

Canus. Bellar. Valent. Seb. Per.

CAnus, & Bellarminus vbi suprà, Valentia disput. 3. quæst. 1. punct. 1. & Sebastianus Perez Episcopus Oxomensis, quæst. 60. num. 8. docent, ad rationem Sacramenti requiri, quòd sit signum demonstratiuum sanctitatis præsentis, quæ in ipso vsu Sacramenti confertur; & non sufficere quòd sit signum prognosticum futuræ (quamuis Canus & Bellarminus nomine sanctitatis intelligant sanctitatem in communi, prout abstrahentem à sanctitate interiori, & à sanctitate legali; Valentia & Episcopus Oxomensis sanctitatem interiorem:) quia significatio prognostica sanctitatis futuræ, & dandæ, etiam conueniebat Sacrificijs veteris legis, quia ex diuina institutione significabant Sacrificium cruentum Christi, cuius erant figura & aliqualis repræsentatio naturalis, & etiam fructum dandum per illud, & tamen non erant strictè & absolutè Sacramenta: ergo ad rationem Sacramenti non sufficit significatio prognostica sanctitatis futuræ, sed necessaria est significatio demonstratiua sanctitatis præsentis.

Sotus. Vasq.

Sotus verò in 4. distinct. 1. quæst. 1. artic. 2. & Vasquez disputat. 128. cap. 5. docent, & meritò, ad rationem Sacramenti sufficere, quòd sit signum prognosticum gratiæ postea dandæ, quod supponit Eugenius IV. in suo Decreto, dum Sacramentis veteris legis (quæ supponit fuisse absolutè Sacramenta) tantùm attribuit, quòd significabant gratiam per passionem Christi, tamquam sufficiens vt essent Sacramenta. Et ratione probatur; quia eo ipso, quòd aliquod signum sit prognosticum infallibile sanctitatis futuræ, est speciale signum & sanctitatis sanctificantis, siue ipsum subiectum cui applicatur signum illud, siue alterum subiectum, ergo est specialiter & strictè Sacramentum.

Quòd autem significatio prognostica gratiæ futuræ conuenerit Sacrificijs veteris legis, non obstat: quia etiam erant strictè Sacramenta, vt dicemus Disputatione 11. Difficult. 111. quamuis non in quantum Sacrificia; quia erant Sacrificia, quatenus ipsis recognoscebatur Deus auctor vitæ & mortis: erant verò Sacramenta, quatenus verè & infallibiliter, quantum est ex parte ipsorum (quia ex Dei institutione) significabant gratiam dandam per Sacrificium cruentum, seu passionem Christi, cuius erant figura & vmbra naturaliter.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm significatio sanctitatis in Sacramentis sit realis, vel rationis.

COnueniunt Doctores, significationem Sacramentalem sanctitatis non esse entitatem aliquam realem in se intrinsecam, sed tantùm esse quid extrinsecum in se (extrinseca videlicet relatio ad sanctitatem) quia ex institutione diuina, ex qua dicta significatio conuenit Sacramentis, nihil potest illis intrinsecum conuenire, sicut neque vocibus ex institutione hominum.

Est tamen difficultas, An dicta significatio, seu relatio extrinseca ad sanctitatem, sit realis ante conceptionem intellectus, an tantùm sit rationis, tantùm obiectiuè existens in intellectu.

Palacios. Suar. Ægid.

Palacios in 4. dist. 1. disp. 1. Suarez disput. 1. sect. 3. & Ægidius q. 60. art. 2. n. 14. docent esse realem; quia Sacramentum, institutione diuina semel facta, verè, nullo intellectu considerante, significat sanctitatem, sicut paries verè à parte rei videtur, ergo.

Scotus. Sotus. Vasq.

Scotus verò in 4. distinct. 1. q. 2. Sotus q. 1. art. 1. & Vasquez disput. 128. cap. 4. docent, tantùm esse rationis, ab intellectu formatam; & meritò: quia ex institutione diuina extrinseca materiæ & formæ Sacramenti, nihil illis à parte rei seu reale conuenire potest; quia intelligi nequit, à parte rei esse aliquid reale in se purè extrinsecum, pullulans ex aliquo ex se intrinseco ab intrinseco distinctum à parte rei, sed tantùm est quid formatum ab intellectu, præsuppositis institutione Dei quasi fundamento: sicut intelligi nequit, visum esse in pariete, esse in se aliquid purè extrinsecum reale, conueniens à parte rei parieti à visione existente in visu, ex ipsa visione oriens & pullulans, sed tantùm esse quid formatum ab intellectu, præsuppositis visione in visu tamquam fundamento: quando enim paries videtur, tantùm est à parte rei paries, & visio, & non aliud extrinsecum.

Vnde, sicut paries à parte rei non est formaliter visus ab aliquo tamquam à forma ipsi parieti intrinseca, quia tantùm est visus obiectiuè, & quasi fundamentaliter à visione, tamquam ab actu, versante extrinsecè circa ipsum parietem, & quasi à fundamento; ita etiam materiale adæquatum Sacramenti, cui conuenit significatio Sacramentalis, est significans sanctitatem à parte rei, non formaliter ab aliquo tamquam à forma sibi intrinseca, sed tantùm fundamentaliter ab institutione diuina tamquam à forma sibi extrinseca, & quasi à fundamento: dicitur autem formaliter significans à significatione formata, & concepta ab intellectu, quasi à forma intrinseca, sicut paries dicitur formaliter visus ab extrinseca denominatione, seu relatione visi ad visionem, formata ab intellectu.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Sacramentum vniuocè conueniat nouis & veteribus.

NOn pauci neque indocti existimant, Sacramentum analogicè, & non vniuocè conuenire nouis & veteribus Sacramentis (quod etiam in hac Academia Complutensi docuit Doctor Tena Episcopus Tortosæ) quia Sacramenta noua significant gratiam vt conferendam à se ipsis, vetera verò vt conferendam ab alio; ergo significare Sacramenti, seu significatio Sacramentalis, qua vt forma totali constituitur Sacramentum, analogicè conuenit vtrisque, sicut

Tena.

sicut esse seu ens conuenit analogicè Deo & creaturis, ex eo quòd Deus sit ens à se, & creaturæ sint entia ab alio.

Bellar. Valq. Suar. Ægid. Bellarminus verò lib. 1. cap. 12. Vasquez disput. 128. c. 5. Suarez disput. 1. sect. 2. & Ægidius quæst. 60. art. 4. dub. 2. existimant, Sacramentum vniuocè conuenire Sacramentis nouis & veteribus; & meritò: quia significare, seu significatio gratiæ, qua vt forma totali constituitur Sacramentum, vniuocè conuenit vtrisque, quia ex vna parte res significata, nempe gratia, est eadem, quamuis Sacramenta noua eam significent vt præsentem, & vetera vt futuram; & ex altera parte ipsum significare est eiusdem rationis & speciei.

Ad rationem ergo pro aduersariis adductam, concedimus, ens analogicè analogia attributionis conuenire Deo & creaturis, quia Deus est ens à se, & creaturæ sunt entia ab ipso Deo; negamus tamen, Sacramentum analogicè conuenire nouis & veteribus, quamuis noua significent gratiam causandam à se ipsis, & vetera ab alio: quia Deus, ex eo quòd est ens à se, est ens simpliciter, & infinitum, & per essentiam; creaturæ verò, ex eo quòd sint entia ab ipso Deo, sunt entia per participationem, & imationem ad Deum infinitum ens, ac proinde per attributionem ad ipsum: Sacramenta verò noua, ex eo quòd sint signa gratiæ causandæ ab ipsis, non habent quòd sint signa per essentiam, & infinita simpliciter; Sacramenta verò vetera, quamuis sint signa gratiæ causandæ ab alio, adhuc à Sacramentis nouis, non sunt signa per participationem, & imitationem, & attributionem ad noua.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm omnia Sacramenta nouæ legis perficiantur rebus & verbis.

CONueniunt Doctores, quinque Sacramenta, nempe Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Extremam Vnctionem, & Ordinem, perfici rebus & verbis, quod est notissimum.

Est tamen difficultas, an etiam Sacramenta Pœnitentiæ & Matrimonij perficiantur rebus & verbis.

Durãdus. Durandus in 4. dist. 1. quæst. 3. num. 8. partem negatiuam tuetur: quia Sacramentum Pœnitentiæ perficitur solis verbis, nempe verbis pœnitentis, & verbis Sacerdotis absoluentis, absque rebus; & Sacramentum Matrimonij regulariter fit solis verbis vtriusque contrahentis, & aliquando solis nutibus, absque verbis, loco eorum.

Eugen. IV. Reliqui tamen Theologi partem affirmatiuam meritò tradunt: quod expressit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, vbi postquam omnia septem Sacramenta enumerauit, ait: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur; rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & personâ ministri.* vbi loquitur de rebus & verbis propriè & strictè, quia paulò pòst, dum instituit sermonem de Matrimonio, ait hoc regulariter fieri per verba; quod addit, quia aliquando fit nutibus. Per verba ergo intelligit propriè & strictè verba, prout distinguitur à quocumque, quod etiam possit gerere vicem verborum, ac proinde per res etiam intelligit propriè & strictè res.

Et ratione probatur: quia Sacramentum Pœnitentiæ non tantùm perficitur verbis pœnitentis & absoluentis, sed etiam perficitur dolore pœnitentis, qui verè est res; imò confessio pœnitentis aliquando fit nutibus, & non verbis; & semper, etiam quando fit verbis, versatur circa peccata, quæ sunt res, saltem quoad id quod habent à voluntate, & sunt materia remota Sacramenti Pœnitentiæ; quibus omnibus accedit satisfactio, qua pœnitentia integraliter perficitur, & est res saltem quoad id quod habet à voluntate. Et id etiam Matrimonio conuenire, facilè ostendi potest: quia in primis perficitur rebus, cùm in eo corpora contrahentium, & corporum traditiones & acceptationes, sint materia circa quam, sicut aliæ res, & earum traditiones & acceptationes in aliis contractibus: imò aliquando perficitur nutibus absque verbis, quod non contradicit Eugenio IV. in dicto Decreto generaliter dicenti, omnia Sacramenta perfici rebus & verbis, quia id postea restringit, addendo, Matrimonium (id est vinculum Matrimonij) regulariter effici per consensum verbis expressum: quod addidit, quia aliquando efficitur per consensum nutibus, absque verbis, expressum. Vnde id, quod anteà dixit, omnia Sacramenta perfici rebus & verbis, verum est regulariter, non quia in aliis Sacramentis à Matrimonio non semper contingat, sed quia in Matrimonio non semper contingit: & ideò quando dixit Eugenius, omnia Sacramenta perfici rebus & verbis, non addidit illam particulam *regulariter*, ne existimaretur eam particulam etiam habere locum in aliis Sacramentis, sed posteà tantùm, quando loquebatur de Matrimonio.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm Sacramenta noua perficiantur rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma.

CONueniunt Doctores, Sacramenta noua perfici rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma, vt expressit Eugenius IV. in suo *Eugen. IV.* Decreto fidei: res autem dicuntur materia, & verba dicuntur forma in omnibus Sacramentis; in aliquibus, quia assimilantur materiæ & formæ, & in aliis, quia verè sunt materia & forma. Assimilantur autem res materiæ, & verba formæ, in illis Sacramentis ad quæ res & verba intrinsecè pertinent, vt in quinque Sacramentis, excepto Matrimonio, & etiam Eucharistia: & assimilantur in eo, quòd res ob analogiam plura significantes determinantur per verba, quibus coniunguntur, vt simul cum illis significent effectum Sacramentalem, & non aliam rem, vt videre est in infusione aquæ, ob varias qualitates aquæ, humiditatem videlicet & frigiditatem, ex se significante lotionem & refrigerationem mysticas, quæ per verba illa, *Ego te baptizo in nomine Patris*, &c. determinatur, vt simul cum verbis non significet refrigerationem, sed lotionem & mundationem spiritualem; res verò & verba

sunt

sunt vera materia, & vera forma, quando ambo non pertinent intrinsecè ad Sacramentum, quia tunc res sunt materia circa quam, & verba sunt forma quæ circa illas versatur: in Matrimonio enim, quod non constat intrinsecè rebus & verbis, res, nempe corpora contrahentium, aut eorum traditiones & acceptationes, sunt vera materia circa quam, quia circa eas versantur verba exprimentia consensum, ac proinde tunc verba simili proportione sunt vera forma, non intrinsecè constituens Sacramentum, sed quasi extrinseca, quæ circa materiam versatur. Et in Eucharistia, quæ etiam non constat intrinsecè rebus & verbis, res sunt vera materia circa quam, & verba sunt vera forma quæ circa illas versatur, quia verba quibus Eucharistia perficitur, versantur circa panem & vinum, ex quibus etiam perficitur tamquam ex materia circa quam, ac proinde ipsa etiam sunt forma modo dicto, nempe quasi extrinseca ipsi materiæ, imò etiam ipsi Sacramento consistenti in solis speciebus consecratis.

Caiet. Vasq. Obseruandum est, vt optimè Caietanus q. 60. artic. 6. & Vasquez disput. 129. nu. 20. in Sacramento præter significationem vocum, quam habent ex institutione hominum, & præter aliqualem significationem, seu repræsentationem, seu similitudinem naturalem rerum, esse etiam aliam significationem Sacramentalem, ex institutione Christi conuenientem toti materiali Sacramenti, siue toti compositio ex materia & forma, vt speciebus Eucharistiæ, & verbis & consensui Matrimonij; siue composito ex rebus vt materia, & ex verbis vt forma, vt in reliquis quinque Sacramentis: & significationem Sacramentalem, etiam eam quæ conuenit toti materiali, quod est dicto modo compositum, ipsi soli toti materiali composito conuenire, non partibus seorsim sumptis, neque essentialibus, neque integralibus homogeneis, quia Christus ipsum solum totum instituit in signum & causam gratiæ. Imò ipsi toti vnam simplicem & indiuisibilem significationem conuenire, non diuisibilem in partes, quarum vna correspondeat vni parti totius materialis, & altera alteri parti: & non solùm esse indiuisibilem obiectiuè, id est respectu gratiæ, quæ est obiectum dictæ significationis; ita vt vna pars totius materialis, siue pars sit essentialis, siue integralis homogenea, non correspondeat vni parti gratiæ, & altera alteri, sed omnes simul toti gratiæ: sed etiam esse indiuisibilem formaliter & in se, & quasi subiectiuè, ita vt omnibus partibus simul sumptis ipsius totius materialis vna indiuisibilis significatio Sacramentalis conueniat, quod significationi Sacramentali, vtpote respectui extrinseco, siue reali, siue rationis, qui non indiget extendi ad extensionem subiecti, potest optimè quadrare; Christus enim partes ipsius materialis simul sumptas, siue essentiales, siue integrales homogeneas, instituit indiuisibiliter in signum & causam totius gratiæ absque diuisione aliqua, & correspondentia significationis, & virtutis causandi, non solùm respectu gratiæ significatæ, quod est obiectum ipsius significationis, & effectus virtutis Sacramenti, sed etiam respectu partium totius materialis Sacramenti; ac proinde significatio Sacramentalis, & virtus causandi conueniens ex institutione Christi ipsi toti materiali Sacramenti, est indiuisibiliter in solo ipso toto materiali, tota in toto, sed non tota in qualibet parte, (neque pars in parte) eo modo quo significatio humana conueniens cuicumque voci ex institutione hominum, conuenit indiuisibiliter toti voci, & omnibus litteris simul sumptis, & nullo modo partibus seu litteris seorsim. In quo vtraque dicta significatio differt ab anima rationali, quæ non solùm est tota in toto corpore, sed etiam est tota in qualibet parte corporis.

DIFFICVLTAS XI.

Quomodo res & verba, quibus tamquam materia & forma Sacramenta perficiuntur, pertineant ad ipsa Sacramenta.

SVpponimus, Sacramentum esse quoddam compositum, seu coalescens ex significatione Sacramentali tamquam ex forma totali, & ex materiali quodam, quod est subiectum cui inest & conuenit dicta significatio; sicut domus componitur ex figura tamquam ex forma totali, & ex materialibus tamquam ex subiecto cui inest & conuenit figura illa.

Hoc ergo supposito, difficultas est, quomodo res & verba, quibus totale materiale Sacramenti perficitur tamquam materia & forma, pertineant ad ipsum materiale (ac proinde ad ipsum Sacramentum) an intrinsecè, an verò extrinsecè.

Sotus in 4. dist. 3. & 14. art. 1. docet, in Sacramentis res, quatenus extrinsecè connotant verba, esse partem intrinsecam; non verò ipsa verba, etiamsi necessariò connotentur, vt ablutionem in Baptismo; quia in artificialibus tota eorum substantia consistit in materia, vt extrinsecè connotante formam, vt sedile in ligno, vt connotante figuram sedilis, & illi soli conuenit forma seu figura artificialis sedilis: sed Sacramentum est quoddam artificiatum morale; ergo tota eius substantia consistit in solis rebus, vt extrinsecè connotantibus verba, & illis solis conuenit significatio Sacramentalis. *Sotus.*

Scotus verò in 4. distinct. 3. & 8. & 16. qu. 1. & dist. 14. qu. 4. docet, in Baptismo res & verba esse partes intrinsecas Sacramenti: in Pœnitentia verò sola verba, vt extrinsecè connotantia actus pœnitentis, pertinere intrinsecè ad illam; quia effectus Sacramentalis Pœnitentiæ solis verbis absolutionis, vt extrinsecè connotantibus actus pœnitentiæ, significatur, effectus verò Baptismi rebus & verbis simul; ergo in Pœnitentia solis verbis conuenit significatio Sacramentalis, & in Baptismo rebus & verbis simul; ergo res & verba in Baptismo intrinsecè pertinent ad totale materiale Baptismi, in Pœnitentia verò sola verba. *Scotus.*

Vasquez disp. 129. cap. 3 Suarez disp. 2. sect. 2. Ægidius qu. 60. num. 37. & communiter Theologi docent, & meritò, res & verba, quibus tamquam materia & forma perficiuntur Sacramenta in vsu & in actione consistentia, esse partes intrinsecè pertinentes ad ipsa, seu ad materiale totale ipsorum, & illis significationem Sacramentalem ineſse: ex quibus nonnulli idem docent de rebus & verbis, quibus perficitur Eucharistia: quod plures, & nos negamus; imò id etiam negamus *Vasq. Suar. Ægid.*

gamus de rebus quibus perficitur Matrimonium.

Et in primis res & verba, quibus perficiuntur Baptiſmus, Confirmatio, Pœnitentia, Extrema Vnctio, & Ordinatio in vſu conſiſtentes, pertinere intrinſecè ad hæc ipſa Sacramenta, ex eo conſtat, quia ex vna parte in his Sacramentis tam res quàm verba habent ſuam ſignificationem proportionatam gratiæ Sacramentali, quia res habent ſignificationem ſeu repræſentationem naturalem proportionatam gratiæ, & verba ſignificationem ex inſtitutione hominum, & ex altera parte Chriſtus inſtituit dicta Sacramenta eis rebus & verbis perfici; ergo abſque fundamento, imò contra rationem, negabitur, Chriſtum res & verba ſimul ſumpta inſtituiſſe ad ſacramentaliter ſignificandam & cauſandam gratiam, ac proinde intrinſecè pertinere ad dicta Sacramenta, quia intrinſecè pertinent ad materialia totalia, quibus ſignificatio Sacramentalis ineſt.

Id autem, cui contra noſtram doctrinam innititur Sotus, nempe totam ſubſtantiam rerum artificiatarum, vt ſedilis, ſitam eſſe in ſola materia, vt extrinſecè connotante formam, falſum eſt: quia abſque dubio res artificiata, vt ſedile, directè & ex æquo coaleſcit ex materia & forma, vt ſedile ex ligno & ex figura, etiam ſi nomina ſignificantia res artificiatas, quando tanquam ſubſtantiua, forſan ſupponant directè pro forma vt extrinſecè connotante materiam, vt ſtatua, ſedile, & domus: nomen verò Sacramenti potiùs ſupponit pro materia, vt connotante formam inſtar nominum adiectiuorum, ſed non pro materia partiali, (in quo etiam deceptus fuit Scotus) ſed pro materia totali cui ineſt ſignificatio Sacramentalis, ſicut album ſupponit pro ſubiecto, quod eſt compoſitum phyſicum, vt connotante albedinem, & non pro materia prima, vt connotante formam ſubſtantialem: atque adeò nomen Sacramenti ſupponit pro materiali totali (ſiue compoſito ex rebus & verbis, quando eſt ſic compoſitum, ſiue pro non ſic compoſito) vt connotante ſignificationem Sacramentalem, & non pro rebus, quæ ſunt materia partialis, vt connotantibus verba, quæ ſunt forma partialis.

Id quoque cui innititur Scotus, vt in Sacramento Pœnitentiæ ſola verba abſolutionis pertineant intrinſecè ad materiale totale illius (& conſequenter ad ipſum Sacramentum Pœnitentiæ) & non actus pœnitentis, etiam eſt falſum, quia non tantùm verbis abſolutionis, ſed etiam rebus conuehit ſignificatio Sacramentalis gratiæ ex inſtitutione Chriſti, quamuis non ſeorſim vtriſque, ſed vtriſque ſimul. Imò ſignificatio non Sacramentalis gratiæ non tantùm conuenit verbis abſolutionis, ſed etiam actibus pœnitentis: his naturaliter, ob analogiam & ſimilitudinem quam habent ad gratiam purgatiuam ſeu ſanatiuam peccatorum, & verbis ſignificatio ex inſtitutione hominum, quamuis his clarè conueniat, actibus verò pœnitentis obſcurè.

Ex dictis conſtat, in Baptiſmo, Confirmatione, Pœnitentia, Extrema Vnctione, & Ordinatione eſſe duplicem compoſitionem ex materia & forma: alteram, qua Sacramentum coaleſcit ex toto materiali compoſito ex rebus & verbis tamquam ex materia totali, ſeu tamquam ex ſubiecto totali, & ex ſignificatione Sacramentali tamquam ex forma totali; alteram, qua materiale totale (cui conuenit ſignificatio Sacramentalis) componitur ex rebus tamquam ex materia partiali, & ex verbis tamquam ex forma partiali: ſicut in domo etiam eſt duplex compoſitio, altera ex omnibus materialibus tamquam ex materia totali, & ex figura tamquam ex forma totali; & altera, qua materiale totale (cui ineſt figura) coaleſcit ex fundamento & parietibus tamquam ex materia partiali, & ex tecto quo completur & formatur materiale domus, tamquam ex forma partiali.

Quòd verò res & verba in Euchariſtia, nempe panis & vinum & verba conſecrationis, quibus tamquam materia & forma perficitur Euchariſtia, non pertineant intrinſecè ad ipſam, ſed tantùm extrinſecè panis & vinum vt materia circa quam, & verba conſecrationis vt forma extrinſeca, quæ verſatur circa panem & vinum, & efficit conſecrationem ſpecierum, probatur: quia ſolis ſpeciebus conſecratis continentibus Corpus & Sanguinem Chriſti, conuenit ſignificare & cauſare gratiam Sacramentalem Euchariſtiæ, non pani & vino iam corruptis, neque verbis quæ iam tranſierunt. Et quòd corpora contrahentium, & eorum traditiones & acceptationes, quibus perficitur Matrimonium, non pertineant intrinſecè ad ipſum, ſed tantùm extrinſecè, & tamquam materia circa quam; & quòd verba exprimentia conſenſus contrahentium, & ipſi conſenſus expreſſi per verba, pertineant intrinſecè ad Matrimonium, probatur: quia verbis & conſenſibus conuenit ſignificare & cauſare gratiam, vt dicimus Tractatu de Matrimonio Diſp. III. Diffic. XXI. quia in eis ſaluatur tota ſubſtantia contractus Matrimonij, quem Chriſtus inſtituit & eleuauit ad ſignificandam & cauſandam gratiam.

Id autem quod dicimus, nempe res quibus perficitur Matrimonium tamquam materiâ, & res & verba quibus perficitur Euchariſtia, non pertinere intrinſecè ad ipſa Sacramenta, non contradicit Eugenio IV. in ſuo Decreto fidei, dicenti, omnia Sacramenta perfici rebus vt materia, & verbis vt forma, quia notanter non dixit, Sacramenta conſtitui aut conſtare rebus vt materia, & verbis vt forma, quo denotaret, res & verba intrinſecè pertinere ad Sacramenta; ſed dixit, Sacramenta perfici, quo non denotat intrinſecè pertinere (quamuis ſic poſſint pertinere intrinſecè) quia res non ſolùm perficiuntur partibus intrinſecis, ſed etiam cauſa efficiente, & materia ex qua, & materia circa quam, & alijs; & ideò etiam dixit Sacramenta perfici miniſtro, quamuis miniſter & eius intentio non pertineant intrinſecè ad Sacramentum.

Inter ea autem, quibus Sacramenta intrinſecè conſtant ſiue tamquam partibus eſſentialibus, ſiue tamquam partibus integralibus, requiritur aliqua vnio, aliàs ex eis non poterit componi, & fieri vnum. Hæc autem vnio, vtpote moralis cuiuſdam compoſiti moralis, conſiſtit in habitudine morali: qua forma, ſalua ſua veritate, dicitur accedere ad materiam, & vna pars integralis ad alteram. Ad hanc autem vnionem non ſemper requiritur ſimultas aliqua temporis inter partes ipſas quæ vniuntur, ſed aliquando; & numquam requiritur ſimultas temporis phyſica, ſicut neque vnio inter partes ipſas eſt phyſica, ſed ſufficit ſimultas moralis, talis videlicet, qualis requiritur, & ſufficit, vt formæ ſecundùm moralem æſtima-

æstimationem, & communem hominum vsum, dicantur cadere supra materiam proximam. Vnde in Baptismo, & Confirmatione, & in Extrema Vnctione, & in Ordinatione, in quibus requiritur simultas temporis, non sufficit parua; quia formæ horum Sacramentorum non erunt veræ, si inter materiam proximam & formam adsit magna temporis distantia, quia multo tempore post transactam ablutionem, aut multo tempore ante ipsam non erit verum, Ego te baptizo, aut abluo, & sic de alijs tribus dictis: in Pœnitentia verò post actus pœnitentis multo tempore pòst, potest absolutio validè conferri, sicut etiam in iudicio forensi (instar cuius Pœnitentia est instituta) multo tempore post discussionem causæ fieri solet absolutio aut condemnatio, toto scilicet tempore pòst quo actus pœnitentis dicuntur moraliter permanere: tamdiu autem dicuntur moraliter permanere, quamdiu permanent habitualiter, id est, quamdiu non retractantur, neque expressè neque implicitè. Et eodem modo in Matrimonio, quod intrinsecè ex consensibus vtriusque contrahentis expressis, & eorum expressionibus, quasi integraliter componitur, tamdiu potest consensus & expressio posterioris differri, quamdiu prioris habitualiter perseuerat, vt dicimus Tractatu de Matrimonio Disput. III. Difficul. VIII.

In Eucharistia verò (quamuis non composita ex materia & forma, ac proinde inter ea quibus perficitur non requiratur vnio) requiritur magna simultas temporis inter ipsa verba & inter res, ob Pronomen demonstratiuum, quo sub speciebus materiæ demonstratur Corpus aut Sanguis Christi: & in Matrimonio inter verba & inter corpora, inter quæ non est necessaria vnio, requiritur omnimoda simultas temporis.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm verba, quibus Sacramenta perficiuntur, sint concionatoria, an consecratoria.

ERror est hæreticorum nostri temporis, verba, quibus perficiuntur Sacramenta, aut quibus fructus eorum percipitur (in quo hæretici variant) non esse consecratoria, seu Sacramentalia, quibus insit significatio & vis causandi ex diuina institutione, sed tantùm esse concionatoria, seu instructoria, quibus proponitur diuina promissio iustificationis ab ipso Deo faciendæ, vt excitetur fides diuina iustificationis promissæ, cui fidei hæretici attribuunt iustificationem: & ideò ipsi aut non vtuntur verbis determinatis quibus Ecclesia vtitur, sed quibuslibet alijs, quibus excitent populum ad credendum diuinam promissionem iustificationis; aut si eis vtuntur, siue solis, siue simul cum alijs concionatorijs, non tamen vt consecratorijs, sed vt instructorijs ad excitandam fidem dictæ promissionis. Quibus fauere videtur Augustinus Tractatu 80. in Ioannem, dum ait: *Vnde ista tanta virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur? Nam & in ipso verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens, hoc est verbum fidei quod prædicamus.* vbi Augustinus denotat, verbum, ex quo in aquam deriuatur virtus iustificandi, esse verbum concionis, quia loquitur de verbo quod prædicatur; & fidei, quod dum creditur, abluit cor: & loca Scripturæ, quibus id ostendit Augustinus, id indicant, quia id ostendit locis, in quibus mundatio cordis tribuitur fidei, & verbo fidei. *August.*

De Fide tamen est, verba, quibus Sacramenta perficiuntur, esse consecratoria, quibus vel significatur & causatur gratia, vel materia Sacramentalis consecratur; & eis solis perfici absque alijs concionatorijs. Quod perpetua & constante Ecclesiæ traditione constat, quæ semper vsa est verbis Sacramentorum non ad instruendum (ad quod apta non sunt) sed ad significandum & efficiendum vel gratiam, vt in sex Sacramentis; vel consecrationem specierum, vt in Eucharistia (ad quod sunt maximè apta) & non est vsa alijs concionatorijs.

Augustinus autem vbi suprà potiùs fauet Catholicis quàm hæreticis, quia ibi explicans illud Ioann. 15. *Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis*, intendit generatim ostendere, verbum Dei, siue Sacramentale siue doctrinale, habere vim mundandi; vt etiam constat ex testimonijs quibus id confirmat: quia in quibusdam est sermo de verbo doctrinali seu concionatorio; & in alijs de Sacramentali seu consecratorio. Docet ergo, verbum Dei, siue Sacramentale siue doctrinale, habere vim iustificandi, non quatenus dicitur, id est, non ratione soni, sed quatenus creditur, id est, quatenus significat rem quæ creditur, quamuis diuerso modo; quia verbum Sacramentale fidei mundat perfectè significando & efficiendo in nobis ipsam sanctitatem ex opere operato, quamuis non excitet neque generet fidem in nobis: verbum verò doctrinale seu concionatorium fidei, tantùm mundat inchoatiuè & dispositiuè, excitando in nobis fidem quæ est initium iustificationis. *August.*

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm res & verba, quibus Sacramenta nouæ legis perficiuntur, sint determinata.

HÆretici, dicti Pauliciani, affirmarunt, Sacramenta nouæ legis verbis determinatis perfici, non determinatis rebus: econtrà verò hæretici nostri temporis affirmant, perfici rebus determinatis, non determinatis verbis.

De Fide tamen est, omnia Sacramenta nouæ legis perfici rebus & verbis determinatis, id est, præscriptis à Christo, & non relictis humano arbitrio: quod perpetua traditione constat, cui Eugenius IV. innixus assignauit in suo Decreto fidei determinatas res, & verba determinata, quibus omnia Sacramenta nouæ legis perficiuntur. Et in Scriptura sacra pro Baptismo & Eucharistia, res determinatæ, & determinata verba, quibus perficiuntur, exprimuntur à Christo: & pro Pœnitentia verba determinata, quibus vt formâ perficitur, facilè deducuntur ex illis verbis Christi Ioannis 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.*

Ex quo constat, Sacramenta nouæ legis non posse

posse validè perfici aliis verbis, neque aliis rebus, nisi præscriptis à Christo; quia nihil potest verè significare & efficere gratiam Sacramentalem, nisi quod fuerit à Deo institutum ad id, aut ab altero habente à Deo commissionem ad id; Deus autem nihil aliud instituit ad id, neque alicui commisit facultatem instituendi res & verba in Sacramenta, nisi soli humanitati Christi.

Obseruandum est, in quo Theologi conueniunt, Christum easdem res & eadem verba instituisse & præscripsisse in Sacramenta pro toto orbe, & non varias res & varia verba pro Ecclesia Latina, & Græca (in quo decepti sunt Innocentius IV. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, Felinus, & alij Iurisperiti) quia non constat varias res neque varia verba pro variis Ecclesiis instituisse: neque id erat expediens, sed potiùs oppositum, vt sic fideles omnes magis sub eisdem Sacramentis sint vniti, sicut sunt sub eodem Domino, & sub eadem fide, & sub eodem Sacrificio.

Innoc. IV. Felinus.

Vnde forma, & etiam materia, quæ Ecclesiæ Latinæ (id est ministris illius) sufficit ad valorem Sacramenti, etiam sufficit Ecclesiæ Græcæ, & econtrà, quia scilicet eadem materia & etiam eadem forma institutа est à Christo pro toto orbe, ac proinde Ecclesia Græca validè baptizaret sub ea forma, sub qua validè baptizat Latina, nempe, *Ego te baptizo*, &c. & Ecclesia Latina validè baptizaret sub ea forma sub qua validè baptizat Græca, nempe, *Baptizetur seruus Christi*, &c. Et Græci validè consecrarent in pane azymo, in quo consecrauit Christus, & validè consecrant Latini: & Latini validè consecrarent in pane fermentato, in quo consecrant Græci, quamuis Latinus peccet non seruando vsum suæ Ecclesiæ dum in ea existit, & Græcus non seruando vsum suæ, dum in ea existit. Sufficit autem Ecclesiæ Græcæ ad valorem Baptismi, dicta forma Ecclesiæ Latinæ, & econtrà, quia scilicet est eadem substantialiter, quia in vtraque idem sensus continetur, qui est anima verborum: & Græcus validè consecraret in pane azymo, & Latinus in fermentato, quia vterque panis non est materia substantialiter distincta, sed substantialiter eadem, quia vterque est verè panis, imò eiusdem speciei infimæ.

Et non solùm Sacramenta noua perficiuntur rebus & verbis, sed etiam Sacramenta veteris legis constabant rebus determinatis, sed absque vllis verbis, vt circumcisio, consecratio Sacerdotis, lustrationes, & sacrificia.

In lege verò naturæ, si aliqua fuerunt Sacramenta, quæ in lege scripta non fuerunt, quamuis constabant rebus, sed non determinatis: quia sicut tunc homines nulla lege externa regebantur a Deo, sed tantùm inspiratione & instinctu Dei, ita etiam nullus illis fuit à Deo præscriptus ritus, nullaque res, sed vnusquisque, prout Deus inspirabat, vtebatur Sacramentis, aut aliis remediis.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm mutatio materiæ & formæ Sacramentorum inualidet illa.

CONueniunt Doctores, Sacramenta inualidari, quoties materia aut forma à Christo præfixa ita variatur, vt non maneat eadem substantialiter absolutè & simpliciter, quia quæcumque materia aut forma, quæ substantialiter & absolutè & simpliciter ea alia & distincta ab ea quam Christus præfixit, est insufficiens ad valorem Sacramenti, quia solus Christus potest instituere materiam & formam sufficientes & validas ad conferendam gratiam; non verò inualidari quoties materia aut forma non variantur substantialiter, sed tantùm accidentaliter, nisi forsan in forma Baptismi & Confirmationis variatio nominum trium personarum illa inualidet, ob peculiarem rationem in propriis Tractatibus assignandam.

Tunc autem res, qua Sacramentum perficitur vt materiâ, quamuis varietur, solùm variatur accidentaliter, & non substantialiter, vt aduertunt Suarez, & Ægidius quæst. 60. num. 79. quamdiu manet eadem moraliter, id est, quamdiu manet apta ad vsum, ad quem Christus voluit esse aptam. Vnde quia Christus pro materia Baptismi instituit aquam naturalem, vt aptam ad vsum communem lauandi, quamdiu sic manet apta, dicitur manere eadem substantialiter, siue frigida sit, siue calida. Et quia pro materia consecrationis corporis instituit panem, vt aptum ad manducationem communem, quamdiu est sic aptus, est idem substantialiter, siue sit azymus, siue fermentatus: quoties verò res, qua Sacramentum perficitur vt materiâ, non manet eadem saltem moraliter, id est, saltem apta ad eum vsum ad quem Christus voluit esse aptam, non dicitur manere eadem substantialiter, sed substantialiter distincta, vt aqua rosacea, siue differat specie physica, siue non, ab aqua naturali, quia non est apta ad communem vsum lauandi: & massa non cocta, siue specie physica differat siue non differat à massa cocta, quia non est apta ad communem vsum manducandi.

Suarez. Ægidius.

Tunc verò verba, quibus vt formâ Sacramentum perficitur, etiamsi varientur, tantùm dicuntur variari accidentaliter, & non substantialiter (vt aduertunt Vasquez disp. 124. cap. 7. Suarez, & Ægidius, & communiter Doctores) quamdiu in verbis, siue antiquis siue nouis, in quæ fit mutatio antiquorum, manet aut inest eadem significatio sensus intenti à Christo, quia significatio est anima verborum: sed non sufficit, quòd maneat aut insit eadem significatio ex conuentione tantùm aliquorum verbis conueniens, sed requiritur quòd maneat eadem significatio communis & vsualis; quia sicut Christus non instituit res pro materia, nisi vt aptas ad communem vsum, ita non instituit verba pro forma, nisi vt significantia communi & vsuali significatione. quoties verò in verbis, siue antiquis siue nouis, non manet neque eis inest eadem significatio sensus à Christo intenti, dicuntur variari, & esse distincta substantialiter.

Vasquez. Suarez. Ægidius.

Ex dictis constat Primò, solam variationem idiomatis in verbis non necessariò esse substantialem (ac proinde illam non necessariò vitare verba à Christo instituta) quia possunt mutari in verba alterius idiomatis habentia eamdem significationem, & continentia eumdem sensum, sicut de facto mutata sunt ex idiomate Syriaco, aut Hebraico (in quo Christus verba Sacramentorum instituit) in varia & distincta idiomata: neque necessariò variari substantialiter ex eo, quòd in verbis eiusdem misceantur idiomata, quia etiam tunc possunt eumdem sensum & eamdem sententiam significare & continere: neque necessariò variari substantialiter ex eo, quòd mutentur in alia verba à consimilibus, quia possunt mutari in alia æquivalentia, habentia eamdem significationem (imò in alia synonyma;) ad hoc autem, quòd dicantur habere eamdem significationem, non sufficit quòd significent confusè idem quod alia significant distinctè, sed etiam est necessarium quòd significent idem distinctè, ex defectu cuius, nomen *Trinitas* non solùm non est synonymum, sed neque æquivalens nominibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Secundò constat, transpositionem verborum non necessariò variare substantialiter ipsa verba, quia potest non mutare significationem, vt contingit quando dicimus, *Ego baptizo te in nomine Spiritus sancti, & Filij, & Patris:* mutat tamen
Ægidius. significationem (quidquid dicat Ægidius) quando dicimus, *Ego baptizo in nomine Patris*, &c. quia tunc nullus est legitimus sensus.

Tertiò constat, interpolationem verborum non necessariò variare substantialiter ipsa verba, quia potest esse tam parua, vt moraliter censeantur vna oratio, ac proinde quòd retineatur eadem significatio; vt contingit, quando minister propter tussim detinetur à prolatione verborum sequentium: variabit autem illa substantialiter, quoties interpolatio est tanta, vt moraliter non censeantur vna oratio, quia tunc verba amittent suam significationem cum qua Christus illa instituit.

Quartò constat, additionem verborum non necessariò variare illa substantialiter, siue verba, quæ adduntur, misceantur cum verbis formæ, siue his iam completis superaddantur; quia non quæcumque additio corrumpit significationem sensus à Christo intenti, neque illum falsificat, vt contingit quando Græci consecrantes dicunt, *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*; & quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris omnipotentis, & Filij sapientis, & Spiritus sancti paracliti*. Et hoc est verum, quamuis id quod additur, sit error, aut errorem contineat, si non pugnet cum veritate verborum formæ, vt si dicatur: *Hoc est corpus meum, & Filius non est æqualis Patri:* imò etiam quando dicitur: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis non*
Vasquez. *tradetur* (quidquid Vasquez dicat num. 106.) quia quamuis hoc additum sit falsum, verba tamen antecedentia, in quibus forma sufficienter continetur, nempe, *Hoc est corpus meum*, remanent vera, quia additum illud non est determinatiuum corporis, sed tantùm est propositio, in qua particula *quod* refert *corpus*, quod est subiectum ipsius propositionis additæ: posset autem esse determinatiuum corporis, si in Christo fuissent duo corpora, quorum vnum fuisset traditum, & alterum non. Additio autem variat substantialiter verba formæ, quando corrumpit sensum eorum à Christo intentum, vt quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris maioris, & Filij minoris, & Spiritus sancti minimi*; & etiam quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & B. Virginis.* Si hæc addatur ad inuocandam Virginem, tamquam habentem auctoritatem, vt verè significatur, quia particula *in nomine*, sub qua cadit dictum additum, communi vsu auctoritatem denotat.

Quintò constat, subtractionem alicuius verbi formæ non necessariò variare substantialiter verba, quia non quæcumque substractio destruit sensum à Christo intentum, vt contingit, quando à forma Baptismi auferatur particula *ego*, & à forma consecrationis particula *enim*: variat autem illa substantialiter, quando corrumpit dictum sensum, vt si à forma Baptismi auferatur nomen alicuius personæ, & à forma consecrationis particula *meum*.

Sextò constat, corruptionem verborum formæ non necessariò variare illa substantialiter, quia non semper destruit sensum à Christo intentum, vt contingit quando verba corrupta non efficiunt, adhuc ex vsus accommodatione, alium sensum legitimum, nisi à Christo intentum, vt contingit quando dicitur: *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiritu sancta*; quia quamuis quælibet vox seorsim non significet quod necessarium est ad formam baptismi; omnes tamen simul in eo actu baptizandi efficiunt sensum à Christo intentum, non ex rigore sermonis, sed ex communis vsus accommodatione, quod sufficit ad valorem Sacramenti: aliàs balbi & blæsâ linguâ non possent validè Sacramenta administrare: corruptio autem verborum variat illa substantialiter, quando verba ob corruptionem neque ex rigore sermonis, neque ex vsus accommodatione efficiunt sensum à Christo intentum, vt quando dicitur, *Hoc est cor meum*; *Ego baptizo te*; *Ego te baptizo in nomine Matris*, &c.

Obseruandum est, in quo Doctores conueniunt, variationem seu mutationem substantialem materiæ aut formæ, quantumuis exigua sit, non solùm inualidare Sacramentum, sed etiam esse mortalem: accidentalem verò, quamuis non inualidet Sacramentum, esse illicitam, vtpote contra præscriptum Ecclesiæ; & esse mortalem, quando est magna, vt quando quis in consecratione calicis omittit illa verba, *noui & æterni testamenti*, &c. esse tamen solùm venialem, quando est exigua, vt quando in consecratione omittitur particula *enim*. In casu tamen necessitatis nullum committitur peccatum in variatione accidentali, quamuis magna, vt si occurrat necessitas Baptismi, & non sit alius qui possit baptizare, nisi ille qui nequit proferre verba absque corruptione, aut nisi ille qui nescit baptizare nisi vernaculo sermone.

DIF-

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm variatio seu mutatio verborum, facta intentione introducendi errorem, inualidet Sacramenta.

DIfficultas hæc tantùm procedit, quando non mutatur significatio substantialis verborum formæ: quia si ita mutatur vt destruatur, certum est Sacramentum inualidari, quamuis mutatio non fiat intentione introducendi errorem, sed inaduertenter; & si ita mutetur significatio substantialis, quòd fiat æquiuoca, continens plures sensus, intentum videlicet à Christo, & alium, tunc ex intentione ministri pendet efficere validè Sacramentum, aut illud annullare: quia si verba sic mutata & æquiuoca proferat in sensu intento à Christo, efficiet validè Sacramentum, & si in alio sensu (quod est in sua potestate) annullabit Sacramentum. Vnde, qui vteretur hoc verbo *Absoluatur*, seu *absoluaris*, quod est æquiuocum, vt significet absolutionem per modum imperantis, & iudicis (quod est de essentia formæ absolutionis) & vt significet absolutionem per modum deprecantis, verè absoluit, si illo vtatur in priori sensu; secùs verò, si in posteriori.

Richard. Aliacensis. Antonin. Richardus ergo in 4. distinct. 3. art. 2. quæst. 3. Aliacensis quæst. 2. art. 1. & Antoninus 3. par. tit. 14. cap. 13. docent, mutationem formæ, quamuis solùm accidentalem, eo ipso quòd fit animo introducendi nouum errorem, aut eo ipso quòd fit ex errore, quo existimatur eam mutationem esse necessariam ad valorem Sacramenti, illud annullare. Quod expressùm videtur in canone 86. *Retulerunt*, de Consecratione, distinct. 4. qui desumptus fuit ex Zacharia Epistola 2. ad Bonifacium Episcopum, dum de quodam, qui baptizatus fuit sub illis verbis, *In nomine Patria, & Filia, & Spiritu sancta*, dixit: *Si ille qui baptizauit, non errorem introducens aut hæresim, sed pro sola ignorantia locutionis, infringendo linguam, baptizans dixisset, non possumus consentire vt denuo baptizetur.* Vbi à contrario sensu videtur supponi, intentionem introducendi errorem irritare Sacramenta, quamuis verba aliàs contineant sensum à Christo intentum, sicut prædicta verba continent, aliàs quamuis ex ignorantia proferrentur, non sufficerent ad valorem, & tamen in eo Canone dicitur tunc sufficere.

Et ratione probatur: quia qui mutat verba formæ à Christo instituta, existimans eam mutationem esse necessariam ad valorem Sacramenti, non potest habere intentionem faciendi quod facit Ecclesia, & quod Christus instituit, quia existimat, ad valorem Sacramenti non sufficere quod Christus verè instituit, & Ecclesia facit tamquam sufficiens: quod præcipuè verum videtur in eo qui mutat formam aliquid addendo, quod existimat esse essentiale formæ; vt si quis verbis consecrationis Corporis addat, *quod pro vobis tradetur*, existimans id esse necessarium ad valorem consecrationis (vt de Græcis refertur) quia tunc non intendit eisdem verbis, quibus Christus & Ecclesia, significare & efficere quod Christus voluit significari & effici.

Durand. Paludan. Suarez. Vasquez. Ægidius. Durandus verò in 4. distinct. 3. quæst. 2. Paludanus quæst. 1. Suarez disput. 2. sect. 5. Vasquez disput. 129. cap. 7. & Ægidius quæst. 60. art. 8. dub. 1. docent, nullam mutationem verborum formæ, quamuis factam ex intentione introducendi errorem, etiam quo falsò existimetur esse necessariam ad valorem Sacramenti, illud inualidare, dum eorum significatio substantialis permaneat, & dicta intentio non sit contra eam significationem. Et meritò: quia ex vna parte in verbis formæ manet significatio substantialis, vt fieri potest & supponimus, & dicta intentio non est contra eam significationem substantialem, vt fieri potest, præsertim quando mutatio fit aliis modis distinctis ab additione; & ex altera parte potest esse intentio sufficiens ad valorem Sacramenti, nempe intentio efficiendi Sacramentum, aut faciendi quod facit Ecclesia, aut quod Christus instituit: quia etiam ille, qui existimat, verbi gratia, ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse miscere idiomata, aut auferre aliquod verbum, aut verba corrumpere, & id intendit introducere mediâ illâ mutatione, optimè potest intendere efficere Sacramentum, aut quod facit vera Ecclesia, quæcumque illa sit, aut quod Christus instituit; quia intentio hæc non est incompossibilis cum eo errore, saltem in illo qui non existimat se opponere veræ Ecclesiæ, & institutioni Christi, vt patet. Imò, quamuis in illo qui errat, existimans in eo se opponere veræ Ecclesiæ & institutioni Christi, nequeat esse intentio efficiendi quod vera Ecclesia facit, neque quod Christus instituit; potest tamen in illo esse intentio efficiendi Sacramentum, si ignoret Sacramenta fuisse à Christo instituta, & veram Ecclesiam institutioni Christi conformari: & hæc intentio sufficeret ad valorem Sacramenti, vt dicemus Disput. IV. Diffic. IV. Quod etiam potest contingere, quando fit additio verborum ex intentione introducendi errorem in Ecclesia, etiam quo falsò existimetur verba addita esse necessaria ad essentiam formæ: quia etiam si tunc minister intendat non solùm verbis verè essentialibus, sed etiam aliis verbis additis efficere Sacramentum, id tamen potest intendere non omnino absolutè, sed conditionatè, saltem implicitè, sub ea scilicet conditione aut exceptione, nisi id obstet effectioni Sacramenti; imò de facto, nisi sit omnino pertinax, sic intendit, quia omnino absolutè vult efficere Sacramentum, & id assecurare, quod est incompossibile cum intentione omnino absoluta efficiendi Sacramentum, etiam verbis additis; ac proinde, deficiente conditione illa, quamuis impliciter, deficit intentio consecrandi etiam verbis additis, & prævalet intentio efficiendi Sacramentum. Et ideò Græci verè consecrant, quamuis verbis consecrationis corporis addant illa, *quod pro vobis tradetur*, existimando verba hæc etiam esse essentialia, & intendendo etiam mediis illis consecrare, quia id intendunt sub conditione dicta saltem implicitè, eo ipso quòd omnino absolutè intendunt consecrare, & magis firmiter, quàm consecrare etiam illis verbis additis, quia intentio consecrandi omnibus verbis essentialibus & additis est modo dicto con-

ditionata, & intentio verè consecrandi non admittit secum intentionem consecrandi omnibus dictis verbis: quia qui omnibus illis intendit consecrare, intendit non consecrare illis solis, quibus solis inest vis ad consecrandum, ac proinde eis solis non consecrat, neque ipsis simul cum aliis non essentialibus, quia his non essentialibus nulla inest vis ad consecrationem adhuc in consortio essentialium. Ex quibus constat ad rationem aduersariorum.

Addidimus, quando intentio illa introducendi errorem non est contra significationem substantialem verborum; quia si sit, vt contingit, quando quis profert verba illa, *Ego te baptizo in nomine Patria, & Filia & Spiritu sancta*, intendens nomine *Filia*, non significare Filium, quem tunc significat ex communis vsus accommodatione, sed Filiam, quam ex rigore sermonis significat, irritat Sacramentum, quia intentio hæc est contra significationem & sensum substantialem, & tunc potiùs irritat illud defectu significationis Sacramentalis, quàm defectu intentionis, & id tantùm voluit Zacharias in dicto Canone *Retulerunt*, de Consecratione, dist. 4.

DISPVTATIO II.

De existentia Sacramentorum.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm institutio Sacramentorum fuerit conueniens.

Porphyr. PORPHYRIVS absolutè & in vniuersum damnat Sacramenta, quia indignum videtur hominibus, subiici rebus sensibilibus, quas Deus posuit sub pedibus ipsorum: quem errorem tenuerunt *Iræneus.* anteà discipuli cuiusdam Marci, quos refert Iræneus lib. 1. Aduersus hæreses, cap. 18. Et specialiter Sacramenta nouæ legis damnantur à pluribus hæreticis, tam antiquis quàm recentioribus, *Bucerus.* de quorum vsu Bucerus ait, id esse reuerti ad Synagogam antiquam, ad infirma & egena elementa, & pusillis occasionem præbere existimandi, nos colere Cererem & Bacchum oblatione panis & vini.

De Fide tamen est, institutionem Sacramentorum, præsertim nouæ legis fuisse conuenientissimam & prudentissimam, vtpote factam à Deo, qui nihil temerè & absque vtilitate efficit. Fuit autem institutio Sacramentorum, præsertim nouæ legis, conueniens, Primò ex parte Dei, quia in eorum institutione ostenditur Dei misericordia, dum remedia instituit in his quæ in promptu sunt: & Dei iustitia, dum peccatum hominis superbientis, supra omnes creaturas cupiendo esse vt Deus, emundat, instituens vt remedium quærat ex creaturis ipso inferioribus: & Dei omnipotentia, dum infirma mundi (id est res sensibiles) eligit, vt confundat fortia, id est, vt expellat ab anima spirituales nequitias: & Dei sapientia, dum sub signis sensibilibus occultat spiritualia.

Deinde fuit etiam conueniens ex parte hominis, quia huic fuit conueniens vt humilietur, capiendo remedium ab his rebus inferioribus, quæ ipsi fuerunt occasio peccandi: & vt fructuosè exerceatur conformiter ad suam naturam, dum propensus ad exercitium circa res externas, exercetur in externis sacris, quo impeditur ab occupatione in rebus vanis: & vt instruatur, dum inuisibilia Dei, per ea quæ facta sunt visibilia, conspicit.

Ad rationem ergo Porphyrij respondemus, quòd quamuis homini sit indignum subiici rebus sensibilibus propter ipsas, non tamen, vt ab ipsis remedium capiat in ipsis à Deo institutum; quod non tam est ipsis subiici, quàm ipsis vti ad remedium in ipsis à Deo institutum. Et ad rationem Buceri respondemus, vti Sacramentis nouæ legis, non esse reuerti ad Synagogam antiquam, neque ad infirma & egena elementa, sed vti elementis ex Christi institutione, potentibus & fecundis ad sanctificandas animas iuxta præscriptum Christi, & non iuxta cærimonias Moysis: neque in hoc damus occasionem pusillis existimandi nos colere Cererem & Bacchum oblatione panis & vini, quia constat, oblationem hanc à nobis fieri Deo viuo & vero.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm post aduentum Christi in lege noua sint verè Sacramenta.

NOn defuerunt hæretici, qui (vt refert Vas- *Vasquez.* quez quæst. 61. art. 4) affirmauerint, post aduentum Christi nullum fuisse institutum Sacramentum, quia præsente veritate non est necessaria figura: Sacramenta autem sunt quædam figura gratiæ, & Christi gratiæ auctoris; ergo iam præsente Christo, & iam facta gratia per ipsum, non sunt necessaria Sacramenta.

De Fide tamen est, post aduentum Christi in lege noua esse ab ipso instituta septem vera Sacramenta, quod Catholicis notissimum est, & perpetua traditione firmatum, & ab Euge- *Eugen. IV.* nio IV. in suo Decreto definitum, & etiam à Tridentino sess. 7. per totam. Sed quantæ sit vti- *Trident.* litatis vsus Sacramentorum nouæ legis hominibus, dicimus Disput. III. & etiam dum de singulis Sacramentis sigillatim agimus: & quantò perfectiora sint Sacramentis veteribus, dicemus etiam Disputatione III.

Institutio autem Sacramentorum nouæ legis, & abrogatio antiquorum, fuit conueniens, Primò,

mò, quia sicut antiqui iustificabantur in fide Christi venturi, & nos in fide Christi præsentis; sic etiam conueniens fuit, vt antiquis essent quædam Sacramenta, quibus protestarentur fidem Christi venturi, & nobis alia, quibus profiteamur fidem Christi præsentis. Secundò, quia populo antiquo, vtpote duræ ceruicis, & habenti seruilem statum, conueniens fuit esse sub elementis debilibus, & vacuis, & numero pluribus; nobis verò vtpote filijs & heredibus, conueniens fuit non esse sub illis quæ patres nostri portare non potuerunt, sed sub alijs virtute maioribus, vtilitate melioribus, & numero paucioribus.

Ratio tamen hæreticorum nullius est momenti: quia quamuis præsente veritate non sit necessaria figura quæ illam significet futuram, imò esset falsa; nihilominùs conueniens est signum aliquod significans illam præsentem ad meliùs conseruandam memoriam illius, præsertim quando veritas non videtur, qualis est Christus in cælo tantùm visibiliter existens, & gratia spiritualis facta per ipsum, quæ per noua Sacramenta significantur.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm in lege veteri scripta ante aduentum Christi fuerint verè Sacramenta.

COnueniunt Primò Theologi, Circumcisionem, quæ fuit in lege veteri scripta, & anteà cœperat à tempore Abrahami, fuisse verè & propriè Sacramentum, quia ex institutione Dei saltem figurabat & significabat Baptismum, & gratiam per ipsum dandam, quod sufficit ad rationem Sacramenti: sed an Circumcisio conferret gratiam, aut saltem illam vt præsentem significaret, dicemus Disput. III.

Conueniunt Secundò, in lege veteri scripta præter Circumcisionem fuisse plures alias cærimonias institutas à Deo ad significandam gratiam dandam per Christum; ac proinde in ea lege fuisse plura alia propriè Sacramenta, quod suppo-
Eugen. IV. nit Eugenius IV. in suo Decreto fidei. Huiusmodi autem in ea lege fuerunt vnctiones, quibus Sacerdotes Leuitici consecrabantur, & esus Agni paschalis, & purificationes quibus fideles purgabantur à quibusdam immunditijs legalibus; quia absque dubio non fuerunt à Deo institutæ tantùm propter id quod exteriùs apparebat, sed etiam, & magis principaliter, ad significandam sanctitatem internam conferendam ex meritis Christi: vnctio quidem Sacerdotis ad significandum Ordinem Euangelicum, & gratiam per ipsum conferendam; esus Agni paschalis ad significandam sumptionem Eucharistiæ, & refectionem spiritualem conferendam per illam; purificationes ad significandam Pœnitentiam, & remissionem peccatorum conferendam per illam. Et Sacrificia etiam fuerunt propriè Sacramenta, quia non tantùm fuerunt à Deo instituta ad cultum & recognitionem ipsius tamquam auctoris vitæ & mortis, sed etiam ad significandum Sacrificium cruentum Christi, & gratiam per ipsum conferendam, vt
Vasquez. aduertit Vasquez quæst. 61. art. 3. in fine.

Ita tamen existimamus, Circumcisionem, cærimonias, & Sacrificia veteris legis fuisse à Deo instituta ad significandam gratiam conferendam ex meritis Christi, vt institutio hæc non fuerit facta per modum promissionis, qua Deus medijs illis moueretur ad posteà conferendam gratiam (sicut modò mouetur nouis Sacramentis ad conferendam illam eis quibus applicantur) aliàs non solùm significarent, sed etiam conferrent gratiam, sed per modum puræ impositionis, qua voluit homines deuenire in notitiam infallibilem gratiæ conferendæ medijs nouis Sacramentis, & alijs vijs, quam conferendam præuidit nondum præuisa institutione ipsorum Sacramentorum veteris legis. Sed an in vsu Sacramentorum veteris legis fuerit collata gratia, dicemus Disp. III.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm ante Circumcisionem in lege naturæ fuerint vere Sacramenta.

COnueniunt Theologi (vno excepto Cano *Canus.* Relect. de Sacramentis, par. 3.) in lege naturæ ante Circumcisionem nullum fuisse propriè Sacramentum pro adultis, quia in ea lege, quamuis fuerint externæ professiones fidei, & oblationes, & Sacrificia etiam pro adultis, adhuc oblatio panis & vini facta à Melchisedech; nihil fuit à Deo institutum pro adultis ad significandum gratiam præsentem, neque futuram, quia de tali institutione nullatenus constat: prædicta tamen, quia ob sui naturalem proportionem erant aliquo modo figura rei sacræ & occultæ, sicut etiam Matrimonium aliquo modo figurabat mysterium Incarnationis, fuerunt latè & aliquo modo Sacramenta, quod tantùm volunt S. Thomas art. 3. & plures Patres, dum dicunt, *S. Thomas.* in lege naturæ fuisse Sacramenta: vnde Suarez *Suarez.* disp. 4. sect. 4. absque sufficienti fundamento affirmat, oblationem panis & vini Melchisedech fuisse ex priuilegio Sacramentum propriè pro adultis familiæ ipsius.

Est tamen difficultas, An in lege naturæ ante Circumcisionem fuerit aliquod propriè & strictè Sacramentum pro paruulis.

Priùs tamen supponimus, in quo conueniunt Theologi, in lege naturæ ante Circumcisionem fuisse remedium, quo paruuli iustificabantur ab originali: quod expressè tradiderunt Augusti- *Augustin.* nus lib. 5. Contra Iulianum, cap. 9. & lib. 2. de Nuptijs, cap. 11. Gregorius libr. 4. Moralium, *Gregor.* cap. 3. Beda libr. 1. in Lucam, cap. 8. Bernar- *Beda* dus Epist. 77. & Hugo de S. Victore lib. 1. de *Bernardus.* Sacramentis, par. 11. cap. 6. quia quamuis id *Hugo Vi-* non constet ex Scriptura, neque ex certa aliqua *ctorinus.* traditione, constat tamen ex efficaci ratione, desumpta ex Dei misericordia; quia credi non potest, Deum, cuius misericordiæ non est numerus, & cuius clementiæ infinitus est thesaurus, & qui ob id vult omnes homines saluos fieri, tantam infantium morientium multitudinem reliquisse absque remedio, & ineuitabili damnationi expositam.

Hoc ergo supposito, conueniunt Theologi, dictum remedium situm fuisse in fide præsertim parentum paruulis applicata, quia nihil aliud videtur aptius ad id. Nomine autem fidei parentum omnes, excepto Abulensi, intelligunt *Abulensis.*

oblationem, qua parentes Deo suos paruulos offerebant, aut deprecationem, quam pro ipsis faciebant ex fide Dei iustificatoris, quia hæc oblatio aut deprecatio est aptissima ad id. Addidimus, *præsertim parentum*, quia paruuli non solùm iustificabantur oblatione ipsorum Deo facta à parentibus, sed etiam facta à quibuscumque alijs: quia nullo sufficienti fundamento dici potest, iustificationem paruulorum alligatam fuisse ad solam parentum oblationem. Dicitur tamen communiter, paruulos fide parentum iustificari, quia parentibus principaliter incumbebat pro suis paruulis ex fide orare vt iustificarentur, & communiter soli parentes id faciebant.

Est tamen difficultas, Primò, An ad iustificationem paruulorum sufficiens fuerit oblatio interna ex fide Dei iustificatoris facta, an etiam fuerit necessarium signum aliquod externum expressiuum dictæ oblationis internæ.

Alexand. Scotus. Durand. Palud. Bellarmin. Suar. Laiman.

Alexander 4. parte quæst. 2. memb. 5. art. 1. & 2. Scotus in 4. dist. 1. quæst. 6. Durandus quæst. 8. Paludanus quæst. 5. art. 5. Bellarminus 1. de Sacramentis, cap. 1. Suarez disp. 4. sect. 2. Laimannus Tractatu 1. cap. 3. partem affirmatiuam tuentur: quam tradidisse videtur Augustinus vbi suprà, dum ait, paruulos illos Sacramento fuisse ab originali iustificatos: Sacramentum autem in signo externo consistit. Et ratione probatur, Primò, quia paruuli dicto remedio non tantùm iustificabantur, sed etiam fiebant membra Ecclesiæ visibilis, sicut modò per Baptismum; ergo dictum remedium etiam erat situm in aliquo signo externo, sicut Baptismus. Secundò, quia dictum remedium erat humanum, quo homines vtebantur, ergo etiam debuit compleri aliquo signo sensibili & corporeo, sicut nos sumus sensibiles & corporei.

Ex Auctoribus tamen huius sententiæ alij existimant, dictum signum externum non fuisse à Deo assignatum, sed relictum arbitrio offerentium paruulos Deo: alij verò, fuisse præscriptum à Deo, quamuis illud non assignent.

Bonauen. Richard. Sotus. Abul. Vasquez.

Bonaventura autem in 4. dist. 1. 2. par. distinctionis, art. 1. quæst. 2. Richardus art. 5. quæstione 3. Sotus dist. 2. quæst. 1. art. 4. Abulensis in cap. 25. Matth. quæst. 67. Vasquez disput. 165. cap. 3. docent, & meritò, ad iustificationem paruulorum in lege naturæ ante Circumcisionem satis fuisse fidem internam, seu oblationem internam ex fide factam, absque exteriori aliquo signo expressiuo illius, etiam si regulariter fuerit ex deuotione exhibitum: quod S. Thomas expressit in 4. dist. 1. q. 2. artic. 6. quæstiuncula 2. & significat 3. par. quæst. 70. art. 4. ad 2. Imò id expressisse videntur Gregorius, Beda, & Bernardus vbi suprà, dum dicunt, solam fidem paruulos saluare ab originali, & solam fidem fuisse ipsis sufficientem ad salutem.

S. Thom.

Greg. Beda. Bernar.

Et ratione probatur, quia nullo firmo fundamento constat, in ea lege ad iustificationem paruulorum necessarium esse signum aliquod externum; quia non ex Scriptura, neque ex traditione, neque ex Patribus, neque ex aliqua efficaci ratione, ergo absque fundamento dicitur, interiorem oblationem seu deprecationem pro paruulis ex fide factam, non fuisse sufficientem ad ipsorum salutem.

Augustinus verò vbi suprà, nomine Sacramenti quo antiqui iustificabantur, non intellexit nisi mysterium & secretum fidei (id est virtutem absconditam fidei, seu oblationis ex fide) ad iustificandum, & ideò lib. illo 2. de Nuptijs cap. 11. illud appellat Sacramentum iustificationis ex fide.

Ad primam autem rationem aduersariorum respondemus, paruulos remedio illo fieri membra Christi, quoad influxum interiorem, non verò Ecclesiæ quoad exteriorem influxum & gubernationem (sicut neque modò adultus per iustificationem ante Baptismum) sed exteriori aggregatione ad fideles, ad Sacrificia, & ad oblationes exteriores. Et ad secundam respondemus, dictum remedium fuisse humanum, non quia necessariò fuerit sensibile, sed quia erat ab hominibus liberè exhibitum.

Secundò ergo est difficultas, An dictum remedium fuerit propriè Sacramentum. Scotus in 4. dist. 1. q. 7. Gabriel q. 2. art. 3. Paludanus, Suarez, Bellarminus, Laimannus vbi suprà, partem affirmatiuam tuentur: quia remedium illud ex Dei institutione situm erat in signo sensibili, & ex eadem institutione iustificabat paruulos.

Scotus. Gabriel. Palud. Suarez. Bellarm. Laiman.

Bonaventurà verò, Durandus, Sotus & Vasquez vbi suprà, partem negatiuam tradunt, & meritò; quia oblatio illa interior, siue sola, siue coniuncta cum exteriori (quæ quando habebatur, etiam iustificabat paruulos simul cum interiori) non erat à Deo instituta ad iustificandum paruulos, neque ad significandam gratiam futuram, quia de hac institutione nullatenus constat, ac proinde non iustificabat tamquam opus ad id institutum, sed solùm tamquam opus operantis, & meritum de congruo iustificationis promissæ à Deo dictæ oblationi, promissione facta Adamo, aut alij Patriarchæ.

Bonau. Durand. Sotus. Vasquez.

Ad iustificationem ergo illorum paruulorum necessaria erat oblatio bona facta pro illis, ex actu fidei bono procedens, aliàs non posset esse impetratoria, seu meritoria adhuc de congruo dictæ iustificationis: ad id autem sufficiebat oblatio bona ex bono actu fidei; imò ex sententia Paludani & Soti sufficiebat oblatio procedens ex actu fidei humanæ, & in infideli, quia talis oblatio potest esse meritoria apud Deum, quia potest esse bona, & ipsi placens.

Constat ergo, in lege naturæ ante Circumcisionem nullum fuisse propriè Sacramentum: quia si aliquod, maximè pro paruulis; pro eis autem non fuit, vt dicimus.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm in statu innocentiæ futura essent Sacramenta, si Adamus non peccaret.

CONueniunt Theologi, de facto nullum fuisse proprium Sacramentum pro primis parentibus ante peccatum, quia nullo fundamento constat fuisse aliquod à Deo pro eo statu institutum.

Est tamen difficultas, An si status ille innocentiæ & absque peccato perseueraret in Adamo, & in suis posteris, futura essent Sacramenta. Procedit autem ex vi præsentis decreti, quo Deus de facto meritis Christi motus decreuit instituere Sacramenta.

Circa

Circa difficultatem sic intellectam conueniunt Theologi, in casu dicto nullum futurum Sacramentum in eo statu, quia Deus de facto tantùm decreuit instituere Sacramenta, excitatus & motus meritis Christi: imò meritis passionis illius; ergo non veniente Christo saltem passibili, vt verè non veniret saltem passibilis, & meritis ipsius, saltem suæ passionis, non futuris, Deus nullum Sacramentum instituere ex vi decreti, quod de facto habuit.

Sed an perseuerante statu innocentiæ absque peccato in primo parente, & in posteris ipsius, Deus haberet aliud decretú, quo de facto instituere Sacramenta, incertú est, & conijci nequit, quia nullum pro hac parte apparet firmum indicium.

Sed an si, Adamo non peccante, aliqui posteri ipsius mortaliter peccarent (vt credi potest ex eo, quòd non recepissent gratiam magis inamissibilem, quàm ipse Adamus, qui eam habens peccauit mortaliter) futura essent aliqua Sacramenta pro illis qui peccarent, neque affirmatiuè neque negatiuè responderi potest, nisi temerè & absque fundamento; quia ex vna parte in eo casu Deus omnino esset liber ad vtrumuis, & ex altera nullum apparet firmum indicium, neque vestigium, quo id possimus conijcere sicut conijcimus aliquos peccaturos, quamuis Adam non peccaret.

DISPVTATIO III.

De causalitate & effectu Sacramentorum.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm Sacramenta noua legis causent gratiam ex opere operato.

CONVENIVNT omnes, etiam hæretici, Sacramenta nouæ legis non esse causas principales gratiæ, quia gratia est ordinis supernaturalis, & Sacramenta sunt ordinis naturalis, quibus eo ipso nequit inesse virtus proportionata ad illam, qualis requiritur in causa principali ad suum effectum.

Est tamen difficultas, An per se ipsa causent gratiam, quamuis non vt causæ principales.

Non desunt hæretici, qui quamuis credant esse Sacramenta à Christo instituta, & eorum vim ad iustificandum verbis attollant, re tamen ipsa, non minùs quàm olim Messaliani, eam omnino ab illis tollunt, dum ipsis non aliam virtutem ad sanctificandum attribuunt, quàm mediatam, mediante scilicet quadam fide, seu fiducia, quam dicunt Sacramenta in suscipiente excitare, & media ea fiducia fieri iustificationem; ac proinde non maiorem vim sanctificandi attribuunt Sacramentis, quàm verbis prædicationis, quibus in audientibus potest dicta fiducia excitari, quia ipsi pertinaciter negant, Sacramenta per se ipsa, seu ratione sui, gratiam causare, & ex opere operato: imò inuehuntur in Catholicos, quòd modo loquendi *ex opere operato* vtantur, quia sit barbarus, & Grammaticæ minùs conueniens.

Catholici tamen contra hæreticos docent, Sacramenta nouæ legis ratione sui, & immediatè, & absque media excitatione ad fidem, seu fiduciam, causare ex opere operato gratiam in suscipientibus illa. Ita Bellarminus lib. 2. de Sacramentis, Vasquez disp. 131. & Ægidius quæst. 62. art. 1. dub. 1. qui veritatem hanc optimè ex Scriptura deducunt, & ex constante Patrum & Ecclesiæ traditione, quibus Eugenius IV. innixus, veritatem hanc definiuit in suo Decreto fidei, & Tridentinum sess. 7. can. 6. & 8. Et id de Baptismo non parum indicarunt Concilium Constantinopolitanum I. in Symbolo, & Mileuitanum II. can. 2. & Arausicanum II. canone 25. & Nicænum antè can. 8.

Bellarmin. *Vasquez.* *Ægid.* *Eugen. IV.* *Trid.* *Conc. Constantin.* *Mileuit.* *Arausit.* *Nican.*

Et ratione probatur, desumpta ex verbis, quibus vtimur pro formis Baptismi & Pœnitentiæ; quia eis verè significatur, ipsis ratione sui, & non media dicta excitatione, fieri remissionem peccatorum; quia verbis illis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, &, *Ego te baptizo in nomine Patris*, &c. satis significatur, ministrum per illa spiritualiter absoluere à peccatis, & spiritualiter abluere. Quod autem respondent hæretici, nempe dictis verbis idem denotari ac si minister diceret, *Ego testificor tibi remissa esse peccata*, &, *te esse spiritualiter ablutum*, est omnino ineptum: sicut qui tantùm vellet testificari vestem esse mundam, ineptè diceret, *Ego abluo vestem*: & sicut tabellio, qui vellet testificari debitum esse solutum ab aliquo, ineptè diceret, *Ego remitto debitum tibi.* Quòd si in Baptismo & in Pœnitentia reperitur vis & efficacia ad causandam gratiam immediatè, & ratione sui, absque excitatione ad fidem aliquam, negandum non est etiam in reliquis reperiri.

Sed obijciunt hæretici Primò nonnulla Scripturæ testimonia, in quibus iustificatio adultorum tribuitur fidei, ergo tribui non debet Sacramentis immediatè, sed media excitatione ad fidem. Respondemus, in eis testimonijs tribui iustificationem adultorum fidei solùm tamquam principio, fundamento, & radici, quod non tollit iustificationem etiam adultorum fieri per Sacramenta tamquam per instrumenta, sicut etiam id non tollit iustificationem fieri per contritionem perfectam, siue tamquam per formam, siue tamquam per vltimam dispositionem, & per Christum tamquam per causam meritoriam vniuersalem.

Obijciunt Secundò, quòd Baptismus nequeat nobis magis prodesse quàm Hebræis Circumcisio, quibus hæc non profuit nisi ad excitandam fidem, quia data est in signum fidei, &

dicitur ad Rom. 4. Sed præterquam quòd Baptismus magis prodest nobis quam Hebræis Circumcisio, vt dicemus Difficult. IX. etiam est falsum, quòd Circumcisio data fuerit Hebræis ad excitandam in ipsis fidem: quia Abrahamo data fuit in signaculum iustitiæ acceptæ per fidem ex opere operantis, & non per fiduciam hæreticorum, sed per fidem supernaturalem, qua Deo dicenti credidit: reliquis verò data fuit in signum fidei, id est in signum quòd erant fideles, & in signum Circumcisionis cordis non manu factæ, quærendæ tamen ex meritis Christi.

Inuectio autem, qua hæretici inuehuntur in modum loquendi, quo dicimus Sacramenta conferre gratiam ex opere operato, præterquam quòd est propria Grammaticorum, qui, vt aduertit Ægidius, pluris faciunt institutionem Donati quam Dei, etiam est contra rationem; quia Scholasticis, vtpote Theologiæ præceptoribus, incumbit noua vocabula pro nouis rebus Theologicis inuentis inuenire, & modus operandi Sacramentorum noua legis fuit nouiter à Christo institutus: imò illis licet ad res & modos antiquos noua vocabula inuenire, quando his res illæ, aut modi illi, clariùs & breuiùs explicantur, quia, vt Augustinus in Psal. 138. ait, *Melius est, quod nos reprehendant Grammatici, quam non intelligant populi*; & ob id ipse pro *os, ossis*, vsus est ibi *ossum, ossi*. Et addimus, quòd quamuis dicta verba sint minùs Latina, sunt tamen non parum antiqua, quia eis ante annos 400. vsus est Innocentius III. lib. 3. de Mysterio Missæ, & ab eo tempore fuerunt ab Scholasticis communi applausu recepta, vtpote aptissima ad explicandum modum operandi Sacramentorum nouæ legis.

Ægidius. *Augustin.* *Innoc. III.*

Dicuntur autem à Catholicis Sacramenta nouæ legis conferre gratiam ex opere operato, quia eam conferunt, non quia sint opera meritoria illius, neque quia suscipiens Sacramenta eam mereatur, sed quia Christus instituit applicatione ipsorum à ministro facta conferri gratiam suscipientibus illa, non attenta dignitate & ratione meriti, neque ministri, neque suscipientis, quia quæ per Sacramentum v. g. Pœnitentiæ confertur peccatori attrito, & eam de congruo merenti, non confertur illi quia eam sic mereatur, sed quia suscipit Sacramentum; & gratia, quæ per Sacramentum Pœnitentiæ, aut per aliud confertur iusto attrito, non tribuitur propter attritionem tamquam propter meritum (quamuis pro attritione iusti, tamquam pro merito de condigno, ipsi conferatur alius gradus gratiæ, qui etiam conferretur, quamuis non susciperet Sacramentum) sed propter Sacramentum ipsum secundùm se, quamuis Sacramentum magis disposito, siue per attritionem, siue per aliud opus bonum, conferat maiorem gratiam. Excessus tamen gratiæ, qui ob excessum dispositionis confertur, correspondet soli Sacramento, vt causæ instrumentali: attritioni verò, aut alij operi bono, medio quo suscipiens disponitur, non correspondet vt merito (quamuis ei vt sic, in iusto alius gradus correspondet, & in peccatore nullus) sed vt dispositioni ex Christi institutione, qui instituit vt Sacramenta maiorem gratiam conferant magis disposito. Sacramenta ergo dicuntur conferre gratiam ex opere operato, quia eam conferunt ex opere facto à ministro secundùm intentionem Christi, non attenta ratione meriti vt meritum est, neque ministri, neque suscipientis. Huic autem modo causandi gratiam ex opere operato opponitur modus causandi illam ex opere operantis, qui conuenit operi quia est meritorium illius saltem de congruo.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Sacramenta nouæ legis causent gratiam vt instrumenta physica.

SAcramenta nouæ legis conferre & causare gratiam, & non vt causas principales, diximus Difficultate præcedenti, in initio, ac proinde aliquo modo vt instrumenta Dei illam conferunt, quod de Baptismo tradit Tridentinum sess. 6. cap. 7. *Trident.*

Est tamen difficultas, An causent gratiam vt instrumenta physica, an tantùm vt moralia. Caietanus 62. artic. 1. & 4. Paludanus in 4. dist. 1. quæst. 1. Sotus quæst. 3. artic. 1. Suarez disp. 9. sect. 2. & communiter Thomistæ docent, Sacramenta nouæ legis causare gratiam vt vera instrumenta physica, quia possunt assumi à Deo vt physica instrumenta ad illam causandam, quia in hoc nulla apparet implicatio contradictionis, ergo de facto sic concurrunt. Consequentia probatur, quia modus physicè concurrendi, est magis perfectus, & magis manifestans omnipotentiam Dei; quia posse causare gratiam, non solùm per se ipsum, sed etiam medijs creaturis est quid maius: imò modus iste causandi est magis conformis Scripturæ & Patribus asserentibus, Sacramenta causare gratiam, & mundare animas à peccatis, quæ non propriè quadrant instrumentis solùm moraliter causantibus gratiam & munditiem. *Caiet.* *Paludan.* *Sotus.* *Suarez.*

Auctores tamen huius sententiæ non eodem modo illam tradunt; quia Paludanus existimat, ex eo solùm esse instrumenta gratiæ physica, quia physicè concurrunt ad producendum ornatum quendam in anima, qui est dispositio ad gratiam: Caietanus vero & Suarez existimant, esse instrumenta physica gratiæ, eam immediatè efficiendo physicè: Sotus autem existimat, esse instrumenta physica non ad entitatem ipsius gratiæ, sed ad vnionem, seu ad coniunctionem gratiæ cum anima, ac proinde ad efficiendam animam Deo gratam. Scotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. Bonauentura art. 1. quæst. 4. Richardus artic. 4. quæst 6. Marsilius quæst. 1. art. 3. Durandus quæst. 5. Canus Relect. de Sacramentis, part. 4. Vasquez disput. 132. & Ægidius q. 62. artic. 4. docent, Sacramenta nouæ legis non esse instrumenta physica gratiæ, sed tantum moralia. *Scotus.* *Bonauen.* *Richardus.* *Marsilius.* *Durandus.* *Canus.* *Vasquez.* *Ægidius.*

Et in primis non esse instrumenta physica gratiæ, probatur ratione generali: quia impossibile est, rem, quæ in se nullam habet virtutem innatam, seu natiuam, neque naturalem, neque obedientialem ad aliquam actionem & effectum, assumi pro sola voluntate Dei vt physicum instrumentum ad eam actionem & effectum, quia à tali re absque virtute innata in ipsa nequit pro sola voluntate Dei actio illa neque effectus physicè & realiter dependere, vt expendit

dit Vasquez disp. 57. cap. 5. & 1. part. disp. 175. & 176. quia id apertè repugnat; sed in Sacramentis nulla agnoscitur virtus innata, adhuc imperfecta, & inchoata ad productionem gratiæ (qualis in intellectu quali per experientiam agnoscitur ad cognitionem supernaturalem) neque ad productionem coniunctionis gratiæ cum anima, quia in Sacramentis nullum est vestigium talis virtutis, quia nulla in illis apparet proportio, nec præparatio accommodata ad productionem gratiæ, neque coniunctionis illius cum anima; ergo absque fundamento dicitur Sacramenta posse assumi vt instrumenta physica ad productionem gratiæ, & ad coniungendum illam cum anima.

Et quamuis assumi possent, admittendum non est, de facto assumi; quia modus causandi gratiam adeò extraordinarius, de quo est tanta difficultas an sit possibilis de potentia Dei absoluta, non est de facto tribuendus Sacramentis absque vrgenti fundamento: ad id autem nullum est vrgens fundamentum, quia in primis ad id non sufficit, quòd in Scriptura & à Patribus Sacramenta dicantur animam sanctificare & abluere, & gratiam continere, quia ad hoc sufficit quòd causent moraliter gratiam; sicut qui dæmonia moraliter eijcit, dicitur id absolutè efficere; & Medicus qui moraliter solùm & directione sanat, dicitur absolutè sanare; & Iudex, qui solo imperio aliquem suspendit, dicitur illum absolutè suspendere. Quòd verò modus physicè causandi gratiam sit dignior, & magis ostensiuus omnipotentiæ Dei (quod Vasquez negat) non sufficit, vt absque maiori & vrgentiori fundamento modum adeò extraordinarium & mirabilem causandi attribuamus Sacramentis.

Sacramenta ergo nouæ legis, quæ sunt instrumenta gratiæ, & non physica, sunt à fortiori instrumenta moralia. In huius tamen explicatione variant Auctores nostræ sententiæ: *Durādus.* quia Durandus existimat, Sacramenta tantùm operari ad gratiam tamquam conditiones & causas sine quibus non. Hoc tamen non satisfacit, quia modus iste causæ & conditionis non sufficit, vt Sacramenta dicantur continere & conferre gratiam, & animam sanctificare. Scotus verò existimat, Sacramenta tantùm operari ad gratiam tamquam dispositiones proximas ad illam ex parte suscipientis: quod nobis non probatur, quia Sacramenta neque sunt dispositiones naturales ad gratiam, vt patet, neque semper sunt morales, vt constat in Baptismo & in Confirmatione susceptis à paruulis, & in Eucharistia & in Extrema Vnctione, & in alijs susceptis à carentibus vsu rationis, & tamen Sacramenta tunc non sunt aliter instrumenta, quàm sunt in adultis habentibus vsum rationis. Sunt ergo instrumenta moralia gratiæ, eam moraliter causantia, quia sua applicatione inducunt, imò obligant Deum ad collationem gratiæ, ratione institutionis & promissionis, quæ facta est ab ipso dandi gratiam sub conditione applicationis ipsorum, in quo efficacitas & causalitas moralis consistit. Sunt autem instrumenta Dei ad gratiam, quia ipsis Deus quasi iuuatur ad collationem gratiæ non physicè, sed moraliter, quia ipsis excitatur ad conferendam gratiam; & hoc modo eam impetrant à Deo, non tamquam retributionem eam merendo à Deo, sed excitando Deum ad collationem gratiæ: & non solùm Sacramenta, sed etiam minister ipse est instrumentum Dei, quamuis non aliter quàm efficiendo Sacramentum quo Deus immediatè excitatur; ac proinde minister remotiùs concurrit quàm Sacramentum.

Conferunt verò gratiam in instanti terminatiuo totius motus Sacramentalis, quia vsque ad illud nondum est Sacramentum perfectum, siue in eo instanti nullum indiuisibile motus producatur, & instans sit omnino extrinsecum Sacramento, vt quibusdam placet; siue in eo producatur indiuisibile perfectiuum Sacramenti, & sit ipsi intrinsecum, vt nobis probatur.

Ex dictis constat, Sacramenta habere virtutem moralem ad producendam gratiam, & eam continere, imò & continere virtutem ipsam, hanc formaliter, & gratiam virtualiter.

Ad rationem ergo aduersariorum negandum est antecedens, nempe Sacramenta posse assumi vt instrumenta physica gratiæ: imò, eo admisso, neganda est consequentia, ob rationes dictas.

DIFFICVLTAS III.

Quam gratiam conferant Sacramenta nouæ legis.

SVpponimus, in quo Catholici conueniunt, Sacramenta nouæ legis gratiam iustificantem conferre, aut primam, vt Baptismus & Pœnitentia (quæ ob id dicuntur Sacramenta mortuorum;) aut augmentum illius, vt reliqua Sacramenta, (quæ ob id dicuntur viuorum;) imò etiam duo Sacramenta mortuorum, quando applicantur homini iusto, seu spiritualiter viuo. Ita tamen Sacramenta conferunt gratiam iustificantem, vt etiam dicantur conferre gratiam Sacramentalem, singula propias gratias, in quo Theologi conueniunt, & tradit Bernardus Ser- *Bernardus.* mone de Cœna Domini, dum docet, diuisiones gratiarum esse in diuersis Sacramentis, & meritò, quia Sacramenta ad distinctos fines ordinantur.

Hoc ergo supposito, difficultas est in explicando quid sit gratia Sacramentalis, seu in quo consistat gratiam esse Sacramentalem.

Paludanus in 4. distinct. 2. quæst. 3. docet, gra- *Paludan.* tiam Sacramentalem esse habitum quemdam superadditum gratiæ iustificanti, diuersum in singulis Sacramentis. Id tamen ab Scholasticis communiter reiicitur, quia dicitur absque fundamento & necessitate.

Capreolus in 4. dist. 1. quæst. 1. art. 3. qui non *Capreolus.* multum dissentit à Paludano, docet, gratiam Sacramentalem esse qualitatem superadditam gratiæ iustificanti, & diuersam in singulis Sacramentis, quam in Sacramentis imprimentibus characterem ait esse characterem ipsum, & in alijs non imprimentibus characterem esse alias qualitates. Quod etiam communiter reiicitur, quia etiam absque fundamento & necessitate in Sacramentis non imprimentibus characterem constituit qualitates illas à gratia iustificante distinctas, & ipsi superadditas: & quia contra rationem in Sacramen-

mentis imprimentibus characterem constituit gratiam Sacramentalem in charactere ipso: quia contingit, characterem imprimi absque gratia, vt quando Baptismus confertur adulto peccatori non habenti dolorem peccati; & econtrà conferri gratiam absque charactere, vt quando post Baptismum fictè receptum recedit fictio.

Bonauent. Bonauent. in 4. dist. 1. art. 1. quæst. 6. docet, gratiam Sacramentalem esse ipsam gratiam iustificantem, quatenus curat animam à peccatis. Quod etiam nobis non omnino probatur: quia quamuis gratia, qua in Sacramentis remittuntur peccata, specialiùs opponatur peccatis, quàm gratia collata extra Sacramenta, quia illa, vtpote collata intuitu doloris peccatorum quæ remittit, specialem inducit respectum oppositionis ad peccata remissa, etiam venialia; nihilominùs hoc modo insufficienter explicatur gratia Sacramentalis, & discrimen ipsius à gratia iustificante collata extra Sacramenta, saltem in aliis Sacramentis à Baptismo & Pœnitentia, quia in illis aliis aliquando non confertur gratia cum dicto respectu, vel quia suscipiens illa caret peccatis venialibus, vel quia de illis non dolet.

S. Thomas. Caietanus. Ægidius. Vasquez. Suarez. S. Thomas ergo, Caietanus & Ægidius quæstione 62. art. 2. Vasquez disp. 131. Suarez disp. 7. sect. 3. & communiter recentiores docent, & meritò, gratias Sacramentales in omnibus Sacramentis distingui inter se, & à gratia iustificante secundùm se, in eo quòd gratiæ iustificanti ex vi Sacramenti collatæ annexa sunt auxilia gratiæ ad finem peculiarem, ad quem Sacramentum, ex vi cuius collata est, institutum fuit, quod non habet gratia iustificans secundùm se, seu collata extra Sacramenta.

Et in primis id habere gratiam Sacramentalem, seu collatam ex vi Sacramenti, significat *Trident.* Tridentinum sessione 14. in proœmio ad Extremam Vnctionem, & etiam *Bernardus.* Bernardus vbi suprà. Quòd verò in eo consistat gratiam esse Sacramentalem, non leuiter indicat Bernardus, dum diuersas gratias Sacramentorum assignat per ordinem ad diuersa auxilia: & constat ex eo, quòd gratia per Sacramentum collata distinguitur per id à collata extra Sacramentum; & gratia per vnum collata, à gratia collata per alterum.

Christus autem gratiæ collatæ per Sacramentum annexuit collationem auxiliorum efficacium, non verò auxiliorum tantùm sufficientium; quia non satis aptè instituteretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum (quamuis non ex defectu ipsius auxilij, sed hominis cui confertur) ad finem ad quem datur. Et id indicat Tridentinum quoad gratiam Sacramentalem Eucharistiæ, dum sess. 13. cap. 2. ait, Christum voluisse Eucharistiam sumi tamquam antidotum quo à peccatis mortalibus præseruemur; præseruamur autem auxilio efficaci, & non auxilio tantùm sufficienti: ita tamen Christus annexuit auxilia efficacia, vt non certò & infallibiliter conferantur (aliàs qui semel dignè suscipit Eucharistiam, quæ ad perseuerantiam ordinatur, perseueraret infallibiliter vsque ad mortem) sed tantùm conferuntur pro libito Dei, quod optimè fieri potuit, annectendo gratiæ Sacramentali tamquam inductrici & excitatrici Dei vt ipse conferat auxilia illa; & non annexuit illa gratiæ tamquam indefectibiliter obtinenti à Deo ipsa auxilia: id est, fieri potuit annectendo auxilia gratiæ Sacramentali tamquam suadenti, & non tamquam indefectibiliter persuadenti, conferendo gratiæ vim moralem ad quasi suadendum, & non ad indefectibiliter seu infallibiliter persuadendum, ad eum modum, quo quæcumque oratio bona est impetratiua, sed non indefectibiliter. Ob dictam autem annexionem factam gratiæ per Sacramentum collatæ, sæpè conferuntur auxilia personæ habenti gratiam illam, quæ non conferrentur si eam non haberet.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm omnia Sacramenta habeant vim conferendi primam gratiam.

SVpponimus Primò, in quo Doctores conueniunt, quædam esse Sacramenta instituta ad viuificandam animam spiritualiter mortuam, ac proinde ad conferendam primam gratiam iustificantem, qua anima mortua viuificatur, Baptismum videlicet & Pœnitentiam, quæ ob id dicuntur Sacramenta mortuorum: reliqua verò quinque Sacramenta instituta esse ad augendam vitam spiritualem animæ, ac proinde ad conferendum augmentum gratiæ iustificantis, quæ ob id dicuntur Sacramenta viuorum.

Supponimus Secundò, in quo etiam Doctores conueniunt, omnia Sacramenta, etiam mortuorum, conferre augmentum gratiæ iustificantis suscipientibus illa in statu gratiæ, quia, vt definitur in Tridentino sess. 7. can. 7. omnia Sa- *Trident.* cramenta nouæ legis conferunt gratiam dignè suscipientibus illa; qui autem in statu gratiæ, acceptæ per contritionem, aut aliter, accedit etiam ad Baptismum & ad Pœnitentiam, dignè accedit, si aliàs accedat cum aliis requisitis; ergo recipit augmentum gratiæ, cùm iam præhabeat primam gratiam. Vnde duo Sacramenta mortuorum, quamuis primariò instituta sint ad conferendam primam gratiam, secundariò tamen instituta sunt ad augmentum, quando in suscipiente præsupponitur gratia.

His ergo præsuppositis, est Primò difficultas, An duo Sacramenta mortuorum ita habeant vim conferendi primam gratiam, vt etiam aliquando illam de facto conferant. Et procedit de adultis, quia certum est, Baptismum, qui à paruulis suscipi potest, ipsis primam gratiam conferre.

Gabriel in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 2. docet, duo *Gabriel.* dicta Sacramenta numquam conferre primam gratiam adultis, quia ad effectum gratiæ Baptismi & Pœnitentiæ recipiendum ab adultis habentibus peccatum mortale, prærequiritur in illis perfecta contritio, per quam præsupponitur collata prima illa gratia.

Vasquez verò disp. 158. Suarez disp. 7. & com- *Vasquez. Suarez.* muniter Doctores docent, Baptismum & Pœnitentiam sæpè de facto conferre primam gratiam adultis; & meritò: quia hæc duo Sacramenta instituta sunt ad tollendum ex opere operato peccatum etiam mortale; ergo illud aliquando tollunt,

tollunt, aliàs frustrà fuissent ad id instituta; ergo aliquando conferunt primam gratiam, quia absque ea non tollitur peccatum saltem mortale. Quòd verò ad effectum gratiæ Baptismi & Pœnitentiæ in adultis non prærequiratur perfecta contritio, dicitur ex professo in propriis Tractatibus.

Secundò est difficultas, An quinque Sacramenta viuorum conferant primam gratiam aliquando.

Suarez disput. 7. sect. 2. Ægidius quæst. 62. artic. 1. dub. 2. Reginaldus lib. 26. num. 45. Laimannus cap. 6. & plures alij, partem affirmatiuam tuentur, quando peccator accedit attritus, existimans bona fide se esse in statu gratiæ absque peccato mortali; quia de diuina clementia credi potest, quòd voluerit sic accedenti conferri primam gratiam. Id tamen non eodem modo defenditur ab auctoribus huius sententiæ: quia alij existimant, id habere dicta Sacramenta per se, & ex primaria institutione eorum, secundùm rationem genericam Sacramenti, quamuis secundùm specificam fuerint instituta ad conferendum augmentum gratiæ: alij verò existimant, id habere dicta Sacramenta ex institutione ipsorum secundùm rationem specificam, secundariò tamen & per accidens.

Vasquez. Vasquez verò disp. 205. loquens de Eucharistia, & alij plures in peculiaribus Tractatibus de Sacramentis viuorum, docent, Sacramenta hæc numquam conferre primam gratiam. Quod nobis probatur quoad reliqua quatuor Sacramenta, excepta Extrema Vnctione: quia de aliis quatuor nullatenus constat instituta fuisse ad conferendum aliquando primam gratiam, quia id non constat ex Scriptura, neque ex definitione aliqua Ecclesiæ, vt patet; neque ex aliqua Patrum traditione, quia nullus eorum id affirmauit, & si aliqui dicunt per ea Sacramenta remitti peccata, explicandi sunt de remissione venialium, quia verè remittuntur per illa, vt *Trident.* de Eucharistia tradit Tridentinum sess. 13. c. 2. Imò postquam dixit per Eucharistiam remitti peccata venialia seu quotidiana, addit, per eam nos præseruari à mortalibus, quo indicat, per Eucharistiam non remitti. Neque id constat ex aliqua efficaci ratione, quia sola diuina clementia absque vrgentiori ratione non sufficit ad id, quia non debet durum censeri, Sacramenta, quæ tantùm scimus instituta fuisse ad augendam vitam spiritualem spiritualiter viuis, non conferre vitam spiritualem spiritualiter mortuis, quamuis attritis & bona fide accedentibus.

Excepimus Extremam Vnctionem, quia existimamus, per hanc etiam conferri primam gratiam attritis, & absque mala fide suscipientibus illam; quia id efficaciter deducitur ex Scriptura Iacobi 5. & ex Tridentino sessione 14. ca- *Iacobus. Trident.* non. 1. & 2. de Extrema Vnctione, & ex verbis formæ Extremæ Vnctionis, vt expendimus Tractatu de Extrema Vnctione Diffic. VIII.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Sacramenta conferant æqualem gratiam.

NOn procedit difficultas de Sacramentis diuersæ speciei inter se comparatis, quia incertum est, quod eorum, quantum est ex se, ceteris paribus ex parte dispositionis suscipientis, conferat maiorem gratiam; quamuis vero simile sit, Eucharistiam copiosiorem gratiam cõferre quàm quodlibet aliud, ex eo quòd realiter contineat auctorem gratiæ: sed procedit de Sacramentis eiusdem speciei diuersis numero, vt de duobus Baptismis.

Circa difficultatem hanc Paludanus in 4. dist. 4. *Paludan.* quæst. 1. docet, Sacramenta eiusdem speciei diuersis applicata, semper vi sua conferre inæqualem gratiam; quia existimat, homines creatos fuisse ad reparandas sedes Angelorum qui ceciderunt, & tot homines subrogandos esse Angelis lapsis, quot lapsi fuerunt, & in tanta gloria, quantam illi haberent si in gratia perseuerarent: & existimat, Angelos lapsos, si perseuerarent, habituros inæqualem gloriam, sicut etiam habuerunt inæqualem gratiam, iuxta illud Augustini, *Erat Deus in Angelis simul condens naturam, & largiens gratiam*; ac proinde Sacramenta, quantum est ex se, inæqualem conferre gratiam: aliàs infantes, qui post Baptismum moriuntur, æqualem gloriam consequerentur.

Sed Paludanus incerto & infirmo nititur fundamento; quia homines creatos esse occasione lapsus Angelorum, & tot esse illis subrogandos, & in tanta gloria, incertum est & absque fundamento, & non minùs, Angelos ipsos habituros inæqualem gloriam: quia quamuis creati fuerint in inæquali gratia, vt significat Augustinus, potuissent tamen qui in minori creati fuerunt, meritis supplere defectum gratiæ acceptæ, ac proinde saltem in iure ad gloriam æquare, imò & superare creatos in maiori gratia.

Scotus in 4. dist. 4. quæst. 7. art. 1. & Gabriel *Scotus. Gabriel.* quæst. 2. art. 2. concluf. 7. docent, paruulis, & etiam adultis aliquando, ceteris paribus ex parte dispositionis, in Baptismo (& idem in reliquis Sacramentis) conferri inæqualem gratiam, non vi Sacramentorum, sed adultis ex sola voluntate Dei, & paruulis ex vi meritorum, vel baptizantis, vel parentum, vel adstantium; quia illos tam paruulos quàm adultos prædestinauit ad tantam gloriam, ad quantam aliquando non sufficit gratia quæ vi Sacramenti confertur.

Sed Scotus & Gabriel absque fundamento docent, post instituta Sacramenta nouæ legis Deum pro sola sua voluntate, aut ex merito aliorum conferre immediatè gratiam iustificantem: quia quamuis admittamus, Deum prædestinasse homines ad tantam gloriam ante præuisionem iustificationis, non deesset Deo modus, quo, seruata lege ordinaria, sic prædestinatos perduceret ad ius ad tantam gloriam, absque eo quòd prædicta gratia conferretur modo adeò extraordinario, qui ordinariè tantùm contingebat ad iustificationem paruulorum antiquorum media oblatione

tione parentum, aut aliorum, tamquam merito de congruo, ne tanta paruulorum multitudo absque ordinario remedio periret.

Suarez. Ægidius. Alij, vt referunt Suarez & Ægidius, docent, Sacramenta eiusdem speciei semper conferre æqualem gratiam adhuc inæqualiter dispositis, quia Sacramenta operantur tamquam agentia naturalia, quæ, vbi non est impedimentum, operantur quantum possunt, ac proinde Sacramenta in subiectis capacibus carentibus obice, quantumuis inæqualiter dispositis, causabunt æqualem gratiam, quia operantur quantum possunt, & quantum est ex se, semper possunt idem.

Trident. Sed horum doctrina iam post Tridentinum sustineri non potest, quia sess. 6. cap. 7. agens de iustificatione adultorum, quæ fit in Baptismo, ait, in ea vnumquemque recipere gratiam secundùm propriam dispositionem, & cooperationem (& idem est absque dubio de reliquis Sacramentis;) ergo Baptismus, & reliqua Sacramenta inæqualiter dispositis conferunt inæqualem gratiam, & æqualiter dispositis æqualem; aliàs gratia non conferretur secundùm vniuscuiusque dispositionem. Dicuntur tamen operari vt agentia naturalia, quia absque sui libertate operantur, sed tamquam instrumenta causæ liberæ, quæ illa assumit ad maiorem vel ad minorem gratiam, vel potiùs illis ad maiorem vel minorem gratiam conferendam excitatur, iuxta suscipientis dispositionem.

S. Thomas. Vasquez. Suarez. Ægidius. S. Thomas ergo quæst. 69. artic. 8. Vasquez disp. 135. Suarez disp. 7. Ægidius quæst 62. art. 1. dub. 3. & communiter Theologi docent, Sacramenta eiusdem speciei gratiam conferre iuxta vniuscuiusque suscipientis dispositionem, inæqualiter dispositis inæqualem, & æqualem æqualiter dispositis, iuxta æqualitatem & inæqualitatem dispositionum: quod definitum est à Tridentino de Baptismo cap. illo 7. (& idem est de reliquis Sacramentis.) Et meritò sic institutum est à Christo: quia æquitas exigit, vt æqualiter dispositi æqualem fructum è Sacramento percipiant, aliàs maior cura & diligentia ad suscipiendum Sacramentum careret fructu Sacramentali. Vnde duo Baptismi duobus paruulis applicati, æqualem illis conferunt gratiam, quia illi æqualiter se habent ad Baptismum, nempe absque dispositione, & absque obice seu impedimento.

Sed quæ sit dispositio ad quodlibet Sacramentum, & quæ sit necessaria, commodiùs dicitur in propriis Tractatibus: nunc tamen dicimus, voluntatem suscipiendi Sacramentum, & deuotionem erga Sacramentum quod suscipitur, & reuerentiam in suscipiendo illud, & actum fidei quo credimus Deum esse auctorem gratiæ, & Sacramentum illud habere virtutem ad conferendam gratiam; & actum spei, quo medio illo Sacramento speramus à Deo fructum gratiæ; & etiam dolorem peccatorum, quando per Sacramentum remittuntur, esse dispositionem proportionatam ad perceptionem fructus Sacramenti. Status tamen gratiæ, quamuis necessarius sit ad susceptionem Sacramentorum viuorum, tamquam fundamentum & inchoatio ad augmentum gratiæ ad quod instituta sunt, non est dispositio; quia dispositio aliquem ordinem importat ad effectum (vt calor ad ignem) quem non importat sanctitas ad sui augmentum, ac proinde Sacramenta conferunt gratiam iuxta mensuram voluntatis suscipiendi illa, & deuotionis & reuerentiæ erga illa, & fidei, & spei, & doloris; non tamen iuxta mensuram sanctitatis personæ suscipientis.

Addimus, ad perceptionem fructus Baptismi, Confirmationis, & Eucharistiæ in paruulis, nullam esse illis necessariam dispositionem, sed tantùm statum gratiæ ad fructum Confirmationis & Eucharistiæ, & in adultis ad perceptionem fructus Sacramentorum necessariam esse voluntatem suscipiendi illa saltem implicitam, aut interpretatiuam, & specialiter ad fructum Pœnitentiæ etiam esse necessarium actum fidei & spei, & dolorem sanctum peccatorum, & ad fructum gratiæ Baptismi, etiam actum fidei & spei, & quando est peccatum actuale mortale, etiam dolorem illius; de quibus ex professo in propriis Tractatibus.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Sacramenta in voto conferant eamdem gratiam, quam conferunt realiter sumpta.

SVpponimus, Matrimonium & Ordinem in voto seu in desiderio tantùm susceptа, non conferre ex opere operato gratiam, quam conferunt quando realiter suscipiuntur, quia hæc duo Sacramenta instituta sunt ad conferendam gratiam Sacramentalem valdè vtilem ad statum coniugalem & Ordinis, ratione auxiliorum ipsi gratiæ annexorum; ergo absque fundamento dicitur, eam gratiam conferri ob votum seu desiderium ipsorum, quod non constituit ipsum desiderantem in eo statu.

Est ergo difficultas de aliis quinque Sacramentis, An votum, seu desiderium suscipiendi illa quando realiter suscipi nequeunt, conferat ex opere operato gratiam, quam Sacramenta ipsa realiter suscepta conferunt.

Non desunt qui partem affirmatiuam tueantur, quando Sacramenta nequeunt realiter suscipi ab eo qui illis valdè indiget, quia Sacramenta instituta sunt à Christo ad subueniendum necessitati spirituali; ergo quando est hæc necessitas, & Sacramenta suscipi nequeunt, idem efficiunt suscepta in voto ex institutione Christi, quia hoc maximè decet benignitatem ipsius.

Sotus verò in 4. dist. 11. quæstione 2. artic. 1. Suarez disp. 8. Ægidius quæst. 62. art. 1. dub. 4. & communiter Doctores, partem negatiuam tradunt, & meritò; quia promissio Christi conferendi gratiam Sacramentalem, non est facta voto seu desiderio suscipiendi Sacramenta, sed Sacramentis ipsis realiter susceptis, v.g. reali manducationi Corporis Christi, & reali ablutioni, & absolutioni, & vnctioni; ergo absque sufficiente fundamento tribuitur voto Sacramentorum significatio & vis conferendi gratiam ex opere operato. *Sotus. Suarez. Ægidius.*

Non negamus, per actum contritionis perfectæ, & per quemcumque alium actum dilectionis amicitiæ Dei, in quo includitur votum suscipiendi

piendi Sacramentum, quòd est sub præcepto, conferri peccatori primam gratiam iustificantem, & iusto augmentum illius ex opere operantis, & etiam per desiderium expressum suscipiendi Sacramentum, idem augmentum conferri iusto ex opere operantis, quod tantùm voluit Tridentinum sess. 13. c. 8. dum dixit, eos, qui voto Panem cælestem edunt fide viua, fructum & vtilitatem illius sentire, id est, augmentum iustificationis, quamuis non Sacramentalis; sed tantùm asserimus, per dilectionem Dei, in qua continetur votum implicitè, & per votum expressum Sacramenti non conferri gratiam ex opere operato, ac proinde neque Sacramentalem, cui annexa sunt auxilia ad finem proprium cuiuscumque Sacramenti. *Trident.*

Quòd verò homo constitutus sit in necessitate Sacramenti, & in impotentia suscipiendi illud, non sufficit, vt desiderio illud suscipiendi tribuamus, quod non constat Christum tribuisse.

DIFFICVLTAS VII.

Quando Sacramenta conferant gratiam.

NOn desunt qui existiment, Sacramenta conferre gratiam non in instanti, sed in tempore immediato ante instans vltimum terminatiuum temporis in quo fit motus Sacramentalis, seu actio Sacramentalis, quia ex vna parte Sacramentum nequit gratiam conferre antequam sit, neque postquam iam desiuit esse & non est, quia nulla res operatur quando non est; & ex altera parte Sacramentum consistens in motu (in quo sex Sacramenta, exceptâ Eucharistiâ, consistunt) non potest esse in aliquo instanti, sed in tempore; quia tantùm est, seu existit, quando fit; & non fit in instanti, sed in tempore: ergo Sacramenta conferunt gratiam in tempore, & non in alio quàm in tempore immediato ante dictum instans terminatiuum, quia in eo tempore, vtpote immediato ante dictum instans fit & perficitur motus ipse Sacramentalis, seu Sacramentum.

Vasquez verò disp. 32. Suarez disp. 8. Henriquez libro 1. c. 19. Ægidius q. 62. art. 1. dub. 4. & communiter Theologi docent, Sacramenta non conferre gratiam in tempore, sed in instanti, & non in alio quàm in vltimo termino totius temporis, in quo successiuè fit Sacramentum, & meritò: quia Sacramenta non conferunt gratiam, nisi quando sunt perfecta & completa, qualia non sunt vsque ad dictum instans, quia vsque ad illud semper supereset aliquid motûs & actionis Sacramentalis, & in eo instanti iam nihil supereset, ergo in tempore immediatè antecedente ad dictum instans, siue indeterminato siue determinato non conferunt gratiam. Accedit, quòd Sacramenta nequeunt connaturaliter ipsi gratiæ eam conferre, nisi in instanti; quia gratia, vtpote spiritualis, & quoad extensionem indiuisibilis, & carens contrario diuisibili, & habens subiectum omnino indiuisibile & vltimatè dispositum, exigit in instanti produci. *Vasquez. Suarez. Henriq. Ægidius.*

Vnde, vt contra Sotum & Maiorem aduertunt Suarez & Henriquez, Sacramentum administratum homini qui in dicto vltimo instanti moritur, non confert illi gratiam, quia in eo instanti iam non est homo ille. *Sotus. Maior.*

Ad rationem ergo aduersariorum constat, Sacramenta conferre gratiam in instanti vltimo terminatiuo motûs, seu actionis sacramentalis (siue instans istud sit omnino extrinsecum ipsi Sacramento, quia in eo nihil adhuc indiuisibile producitur, vt quibusdam placet; siue sit aliquo modo intrinsecum, quia in eo producitur indiuisibile Sacramenti, vt nobis probatur) quia vsque ad illud non sunt completa & perfecta Sacramenta. Quòd autem in eo vltimo instanti nihil sit Sacramenti, seu motus Sacramentalis, nisi forsan indiuisibile illius, non impedit vt causare possit; quia Sacramenta tantùm causant moraliter, ad quod non requiritur existentia actualis Sacramentorum, sed sufficit ipsa fuisse.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Sacramenta fictè suscepta, posteà, recedente fictione, conferant gratiam.

DIfficultas procedit de Sacramentis fictè sumptis, fictione tantùm effectui gratiæ oppositæ, vt quando Baptismus suscipitur ab adulto peccatore absque dolore peccati mortalis, & non oppositæ valori Sacramentorum, quia sic fictè suscepta, vtpote inualida, nullam vmquam conferunt gratiam.

Circa difficultatem ergo Durandus in 4. dist. 4. quæst. 4. & Canus de Pœnitentia, part. 5. docent, Baptismum & Pœnitentiam gratiam conferre, dicta fictione recedente. Quòd autem id habeat Baptismus, probatur: quia aliàs peccata ante Baptismum commissa remitti possent absque Baptismo in re & in voto, quia tunc tantùm possunt remitti per contritionem, aut per accidens per Sacramentum Pœnitentiæ, quæ tunc non continent in voto Baptismum, seu susceptionem Baptismi, quia tunc non est obligatio iterùm suscipiendi Baptismum. Et quòd idem habeat Pœnitentia, probatur: quia aliàs mortalia post Baptismum commissa, etiam possent remitti absque Sacramento Pœnitentiæ in re & in voto, illa scilicet peccata quæ confessa fuerunt in dicto Sacramento fictè facto, quia possunt remitti per contritionem absque Sacramento Pœnitentiæ, in re, vt patet, & etiam absque ipso in voto, quia tunc contritio, per quam remittuntur, non continet votum Sacramenti Pœnitentiæ quoad dicta peccata, quia non est obligatio iterùm illa confitendi, quia iam fuerunt ritè & legitimè confessa. *Durand. Canus.*

Maior in 4. dist. 4. quæst. 2. & Couarruuias in cap. *Alma mater*. 1. part. §. 4. num. 23. docent, hæc tria Sacramenta, nempe Baptismum, Confirmationem & Ordinem, fictè suscepta, conferre gratiam recedente fictione, quia aliàs fictè suscipiens illa maneret per totam vitam fructu illorum priuatus; quia cùm imprimant characterem, repeti non possunt. Addunt Paludanus in 4. distinct. 4. quæst. 5. & Siluester v. Baptismus 4. id etiam conuenire Sacramento Pœnitentiæ, ob rationem Durandi & Cani. *Maior. Couar.*

Ægidius quæst. 62. art. 1. dub. 5. docet, non solùm Baptismum, Confirmationem & Ordinem conferre gratiam recedente fictione, sed etiam Matrimonium, pro tempore quo durat vinculum ipsius, & Extremam Vnctionem pro tempore quo in infirmitate, in qua datur, durat periculum mortis; *Ægidius.*

tis; quia pro dictis temporibus nequeunt iterari & repeti: quod etiam in hac Academia docuit Ludouicus Tena Cathedræ Scoti moderator, & posteà Episcopus Tortuensis.

Tena.

Suarez.

Suarez disp. 28. sect. 6. docet, non solùm Baptismum, Confirmationem, Ordinem, Matrimonium, & Extremam Vnctionem conferre gratiam recedente fictione, ob rationem dictam, sed etiam Pœnitentiam, ob rationem Durandi & Cani.

Caietanus. Sotus.

Caietanus tom. 1. Opusc. tract. 5. & Petrus Sotus de Institutione Sacerdotum, lect. 5. de Baptismo, docent omnia septem Sacramenta fictè recepta conferre gratiam recedente fictione. Quia Baptismus ideò confert gratiam recedente fictione, quia quamuis gratia Baptismi suppleri possit per contritionem, id tamen est melius & vtilius hominibus; sed etiam est illis melius & vtilius, quòd reliqua Sacramenta fictè susceptа, posteà, recedente fictione, conferant gratiam; ergo id etiam est illis tribuendum sicut Baptismo.

Sotus. Vasquez.

Sotus ergo in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 3. & Vasquez disput. 161. docent, conferre gratiam recedente fictione, nulli Sacramento conuenire nisi Baptismo, si alicui conuenit; & meritò, quia si Sacramenta hanc virtutem haberent, eam haberent ex institutione Christi; ex hac autem illam non habent, quia nullo firmo fundamento constat, Christum virtutem hanc contulisse aliis Sacramentis à Baptismo, quia non constat Scripturâ, neque traditione, neque testimonio Patrum, nec efficaci aliqua ratione, vt constabit ex solutione eorum quæ ab aduersariis afferuntur. Sed, an Baptismus virtutem hanc habeat, dicimus Tractatu de Baptismo Disp. IV. Diffic. VIII.

Quòd autem absque Pœnitentia in re vel in voto nequeant remitti mortalia post Baptismum commissa, non conuincit, Pœnitentiam fictè susceptam conferre gratiam remittentem mortalia recedente fictione, quia illud saluatur, quamuis post dictam receptionem conferatur gratia, & remittantur peccata per contritionem, absque eo quòd in ea contineatur votum Pœnitentiæ; quia tunc gratia illa remittens peccata non confertur absque Sacramento illo Pœnitentiæ anteà realiter & fictè susceptо, ac proinde etiam tunc est verum, quòd Sacramentum Pœnitentiæ sit necessarium in re vel in voto, quia absque illo iam anteà susceptо non confertur gratia, quamuis non per illud, sed per contritionem perfectam.

Quòd verò Sacramenta imprimentia characterem numquam repeti possint, & Matrimonium durante vinculo ipsius, & Extrema Vnctio durante eodem periculo mortis infirmi, non conuincit, illa fictè susceptа, posteà, recedente fictione, conferre gratiam; quia gratia ipsorum non est necessaria ad saluationem, quamuis sit maximè vtilis, præsertim cùm malitia aut negligentia suscipientis Sacramentum, non fuerit adepta. Quòd si Baptismus id habet (quod Vasquez & alij negant) non est, quia gratia Baptismi sit quocumque modo vtilis, sed quia est vtilis ad remissionem mortalium, absque qua non contingit saluari, & quia iterari non potest; gratia verò aliorum Sacramentorum non est vtilis ad id nisi Pœnitentiæ, hæc tamen iterari potest.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm Sacramenta veteris legis iustificarent non tantùm ex opere operantis, sed ex opere operato.

SVpponimus, Sacramenta veteris legis, vtpote opera bona ad cultum Dei pertinentia, & ex auxilio Dei facta, habuisse vim iustificandi ex opere operantis (sicut reliqua opera bona) quia in statu gratiæ facta causabant gratiam, tamquam merita de condigno augmenti illius; & facta in statu peccati, impetrabant à Deo spiritum contritionis (quamuis non infallibiliter) mediâ quâ remittebantur peccata. Cui non obstat Paulus ad Roman. cap. 3. & 4. & ad Galat. 2. dum ait, neminem ex operibus legis iustificari; quia tantùm significat, neminem obseruatione legis, facta ex sola notitia legis, & ex propriis viribus iustificari, non excludens opera legis benè facta ex auxilio gratiæ.

Hoc supposito difficultas est, An Sacramenta illa etiam iustificarent ex opere operato.

Conueniunt communiter Doctores, Sacramenta veteris legis, Circumcisione excepta, non contulisse gratiam ex opere operato, sed tantùm ex opere operantis, quod absque dubio tradit Eugenius IV. in Decreto fidei, dum ait, Sacramenta nouæ legis multùm differre à Sacramentis antiquæ legis, quia hæc non causabant gratiam, sed tantùm significabant per passionem Christi dandam; & satis significat Paulus ad Gal. 4. dum Sacramenta & cærimonias antiquæ legis appellat elementa infirma & egena; & ad Hebræos 9. dum ab ipso dicuntur iustitiæ carnis, quæ secundùm conscientiam mundare non possunt; & cap. 7. dum affirmat, factam fuisse reprobationem antiquæ legis propter eius infirmitatem & inutilitatem; quia si illa aliter quàm ex proprio merito, seu ex opere operantis, iustificarent, non possent in ratione Sacramentorum & cærimoniarum dici inutilia, & infirma, & egena, & non posse mundare conscientias.

Eug. IV.

Superest ergo difficultas de Circumcisione, an contulerit gratiam ex opere operato, non attenta ratione meriti circumcisi, neque ministri circumcidentis.

Alexander 4. part. quæst. 4. memb. 3. Bonauentura in 4. dist. 1. art. 3. quæst. 3. Scotus quæst. 6. Durandus quæst. 7. Henriquez lib. 1. c. 6. & Bonacina disp. 1. quæst. 1. punct. 3. docent, Circumcisionem ex opere operato, seu ex Dei institutione contulisse gratiam paruulis, per quam eorum originale delebatur. Quod tradidisse videntur Augustinus & alij Patres, quos refert Vasquez vbi infrà; imò id tradidisse videtur Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptismo, dum ait, Baptismum succedisse Circumcisioni; & dum assignans discrimen inter Baptismum & Circumcisionem, ait: *Quoniam etsi originalis culpa remittebatur per Circumcisionis mysterium, & damnationis periculum vitabatur; non tamen perueniebatur ad Regnum cælorum.* Quod etiam significari videtur Gen. 17. illis verbis: *Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit.* Vbi cùm Deus minaretur etiam paruulis, qui non circumcidebantur, perpetuum

Alexand. Bonauent. Scotus. Durandus. Henriq. Bonacina.

interi-

interitum, nequit aliter verificari, nisi quia per Circumcisionem liberandi erant à peccato originali & morte perpetua.

S. Thomas. Bellarm. Valentia. Suarez. Vasquez. Ægidius. S. Thomas verò quæst. 62. art. 6. & quæst. 70. art. 4 Bellarminus lib. 2. de Sacramentis, à cap. 13. Valentia disp. 3. quæst. 3. punct. 3. Suarez disp. 10. Vasquez 1. 2. disp. 184. & Ægidius quæst. 62. ar. 6. docent, Circumcisionem non contulisse gratiam ex opere operato, quod tradunt plures Patres quos Vasquez refert: & id absque dubio definiuit Eugenius IV. in Decreto fidei, dum de Sacramentis antiquæ legis ait non causasse gratiam, sed tantùm figurasse dandam per passionem Christi: sub Sacramentis autem antiquæ legis absque dubio comprehendit Circumcisionem, quia quamuis instituta fuerit ante legem Moysis, fuit tamen etiam præcepta illi populo cui data fuit lex illa, & cum ipsa lege permansit tamquam vnum præceptum illius. Et quidem mirum esset, Pontificem tantùm voluisse comparare Sacramenta noua cum Sacramentis antiquæ legis, excludendo Circumcisionem, quæ erat vnum ex Sacramentis & præceptis in ea lege vigentibus. Quod etiam deducitur ex testimoniis Scripturæ iam adductis, in quibus Sacramenta & cærimoniæ veteris legis dicuntur infirma & egena elementa, & lex vetus dicitur infirma & inutilis. Imò Paludanus ad Rom. 3. Circumcisioni nullam aliam vtilitatem attribuit, quàm quòd esset in signum populi, cui Deus commisit eloquia sua.

Et ratione probatur: quia si Circumcisio iustificaret ampliùs quàm ex opere operantis, & attenta ratione meriti, id tantùm haberet ex institutione Dei; nullo autem fundamento constat, Deum id instituisse, quia neque constat ratione aliqua efficaci, neque traditione, vt patet: neque ex Scriptura, quia si ex aliquo testimonio, maximè ex illo Genes. 17. *Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo, quia pactum meum irritum fecit*; tamen ex hoc testimonio id non constat, quia in eo ad litteram tantùm est sermo de morte corporali infligenda adulto transgredienti præceptum Circumcisionis, quod in eo capite dicitur *pactum*; & non de morte spirituali, vt denotatur addito illo, *delebitur anima illa de populo suo*, quo mors corporalis, & non spiritualis denotatur. Neque id constat ex testimonio Patrum; quia pro parte negatiua est maior numerus Patrum, quàm pro affirmatiua, si pro hac sunt aliqui, quod non est certum: quia Augustinus & alij Patres, qui videntur parti affirmatiuæ fauere, exponi possunt, vt tantùm velint in Circumcisione conferri gratiam & remissionem peccati originalis, sed non virtute ipsius vt Sacramenti, seu vt operis ad id instituti à Deo, sed tantùm vt operis meritorij de congruo; quamuis infallibiliter ex promissione Dei, vt Disp. 11. Diff. 1v. dicimus de remedio pro paruulis in lege naturæ. Et hoc modo exponi potest Innocentius III. vbi suprà, præsertim, quòd quamuis id dixerit in sensu aduersariorum, id tamen non definiuit, vt aduertit Vasquez, quia id tantùm adduxit in exemplum secundùm opinionem probabilem, quod non incongruè fit à Pontificibus, quando id non est vnicum fundamentum eius quod definiunt, quale non erat in præsenti; vnde neque constat ex definitione Ecclesiæ.

Per Circumcisionem ergo conferebatur paruulis gratia iustificans, non tamquam per opus operatum, & ex sola institutione Dei, sed tamquam per opus bonum, & meritum congruum ministri operantis: & non conferebatur adultis, quia isti non premebantur necessitate huius remedij, sicut neque remedij legis naturæ, quia iustificari poterant contritione perfecta. Conferebatur autem paruulis, quatenus per Circumcisionem offerebantur Deo à ministro ex fide Dei iustificatoris; & conferebatur infallibiliter ex promissione Dei, non aliqua peculiari Circumcisioni facta, quia de ea non constat; sed ex generali, qua generaliter oblationi pro paruulis factæ tamquam merito de congruo promissa erat remissio originalis ipsorum, ne carerent certo remedio, ac proinde quocumque alio signo, quo ex fide dicta paruulus offerretur Deo, iustificaretur; imò sola interiori oblatione, absque signo exteriori adhuc Circumcisionis, vt etiam dicimus Disp. 11. Diffic. 1v. Circumcisio ergo non solùm non erat iustificans ex opere operato, sed neque necessaria erat vt opus seu meritum operantis; quia absque ipsa fieri poterat iustificatio per aliam exteriorem oblationem, imò & per solam interiorem.

Qua autem ratione, & quas personas, & quo tempore Circumcisio obligabat, & quo ritu, & quo instrumento facienda erat, aduertunt Vasquez disp. 162. & 163. Suarez quæst. 70. art. 3. Henriquez lib. 5. cap. 6. *Vasquez. Suarez. Henriq.*

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm per aliqua Sacramenta imprimatur character.

HÆretici nostri temporis negant esse Sacramenta aliqua imprimentia characterem, quia non constat Scriptura, vt patet; neque traditione, quia vsque ad Innocentium III. nulla inuenitur mentio characteris; neque id constat ratione aliqua efficaci.

De fide tamen est, esse tria Sacramenta characterem imprimentia, nempe Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, quod admittunt omnes Scholastici, etiam Gabriel, quamuis de hac re non sit omnino certus. Et id definierunt Innocentius III. in cap. *Maiores* 3. de Baptismo & eius effectu, & Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & Tridentinum sess. 7. can. 9. innixi perpetuæ & constanti traditioni Ecclesiæ, cuius nullum post Apostolos agnoscitur initium. *Gabriel. Innoc. III. Eug. IV. Trident.*

Characteris autem Baptismi expressam mentionem faciunt Cyrillus Ierosolymitanus in Præfatione in Catecheses, Basilius Homil. 13. Nazianzenus Orat. 40. Epiphanius Hæresi 8. Augustinus Epist. 25. & sæpè alibi. Et per Confirmationem etiam imprimi characterem, significat Augustinus lib. 2. Contra litteras Petiliani, c. 104. Et etiam imprimi per Ordinem, significat Nyssenus Orat. de Sancto Baptismate. Et sanè, semel admisso characterе Baptismi, facile est eum etiam admittere in Confirmatione & Ordine, quia etiam nequeunt repeti, sicut neque Baptismus. *Cyrillus Ierosol. Basilius. Nazianz. Epiphan. August. Nyssenus.*

Quod ratione Theologica probatur: quia Baptismus, Confirmatio, & Ordo nequeunt iterari, vt notissima traditione constat; id autem ex nullo alio capite prouenire potest, nisi quia imprimant

characterem indelebilem, ne duplex character fruſtrà imprimatur: ergo.

Ad fundamentum ergo hæreticorum conſtat, ante Innocentium III. non paucos Patres mentionem feciſſe characteris: & quamuis id non conſtet ex Scriptura, conſtat tamen ex perpetua traditione, quia ei innixi fuerunt Pontifices, & Patres Concilij Tridentini, ad id definiendum.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm character Sacramentalis ſit qualitas, an relatio.

Scotus. Durandus. Guillel.

SCotus in 4. diſt. 6. quæſt. 10. Durandus diſt. 4. q. 1. & Guillelmus Pariſienſis Tract. de Baptiſmo c. 1. docent, characterem non eſſe qualitatem, ſed relationem, qua homo deputatur ſeu inſignitur ad actiones ſacras, Primò, quia relatio ſufficit ad ſaluanda omnia quę Eccleſia attribuit characteri. Secundò, quia character eſt ſignum, quo homo inſignitur ad aliquam actionem ſacram; ſignum autem eſt in genere relationis. Prædicti tamen Doctores in eo diſſentiunt, quòd Scotus exiſtimat eſſe relationem extrinſecam, & rationis; Durandus verò & Guillelmus, eſſe intrinſecam & realem.

S. Thomas. Caietanus. Vaſquez. Suarez.

S. Thomas verò, Caietanus & recentiores Thomiſtæ q. 63. ar. 2. Vaſquez diſp. 134. Suarez diſp. 11. ſect. 2. & communiter Theologi docent, characterem non eſſe relationem, ſed eſſe rem abſolutam, & non aliam quàm qualitatem; & meritò: quia in primis non eſt relatio extrinſeca, neque rationis, quia character animæ imprimitur, & eſt ſignum indelebile, vt dicitur in Tridentino. Relatio autem extrinſeca, & rationis, non propriè dicitur imprimi, (quamuis dicatur conferri;) neque dici poteſt ſignum, id eſt, cui conueniat ſignificatio. Deinde, non eſt relatio realis intrinſeca prædicamentalis, quia hæc numquam producitur, niſi in ipſa re quæ refertur, aut in alia producatur aliquid abſolutum, ex quo relatio illa oriatur, vt inductione conſtare poteſt. Vt autem character producatur in anima, non eſt neceſſarium, quòd in ipſa, neque in alia re producatur aliquid, quia ipſe ſolus poteſt abſque gratia, & abſque aliquo alio produci & imprimi, vt ſupponitur ab Scholaſticis; ergo character non eſt relatio, ſed res abſoluta.

Quòd verò character ſit qualitas, ex eo conſtat, quòd non poſſit eſſe ſubſtantia, quia imprimitur animæ; neque poſſit eſſe quantitas, quia imprimitur animæ ſpirituali; neque poſſit ad aliud prædicamentum diſtinctum à qualitate pertinere, quia id abſque indicio aliquo dicetur; & tandem, quòd ſit qualitas ab anima & ab eius potentiis reipſa diſtincta, conſtat ex eo, quòd anima, & eius potentiæ reipſa ſeparatæ exiſtunt à characterе, quia ſunt abſque eo ante receptionem Sacramentorum, per quæ imprimitur.

Ad primam ergo rationem conſtat, relationem non ſufficere ad ſaluanda ea quæ à Tridentino dicuntur de charactere. Et ad ſecundam concedimus characterem eſſe ſignum, & ipſi conuenire ſignificationem ſitam in relatione extrinſeca, & rationis; nihilominùs ipſum characterem, cui conuenit dicta ſignificatio, ratione cuius dicitur ſignum, eſſe qualitatem realem.

DIFFICVLTAS XII.

Ad quam ſpeciem qualitatis pertineat character Sacramentalis.

DOctores, qui admittunt characterem eſſe qualitatem realem, conueniunt (excepto Richardo) illum directè & per ſe ad prædicamentum qualitatis pertinere, quia eſt qualitas permanens, vtpote indelebilis, imò in ſuo genere perfecta: quòd autem ſit ſupernaturalis, cùm ſit ſupra exigentiam cuiuſcumque rei creatæ, & ſit impreſſa, & infuſa à Deo, non obſtat vt vniuocè conueniat cum qualitate naturali, & cum ea in eodem prædicamento collocetur, vt conſtat in actionibus naturali & ſupernaturali. *Richardus.*

Eſt tamen difficultas, Ad quam ſpeciem qualitatis pertineat character.

Marſilius in 4. quæſt. 4. art. 1. & Catherinus in Opuſc. de Charactere, docent, characterem Sacramentalem ad quartam ſpeciem qualitatis pertinere, nempe ad figuram, quia ſit figura ſpiritualis qua anima figuratur. Immeritò tamen: quia figura propriè ſumpta nequit inueniri niſi in corporalibus, vtpote reſultans ex terminis quantitatis; in ſpiritualibus autem ſolùm per metaphoram. Et ita Ariſtoteles pro quarta ſpecie qualitatis tantùm adduxit exempla figurarum Mathematicarum. *Marſilius. Catherin.*

Altiſiodorenſis lib. 4. tract. 3. cap. 2. docet, characterem pertinere ad tertiam ſpeciem qualitatis, nempe ad paſſibilem qualitatem, quia ſit lumen ſpirituale, quo intellectus illuminatur vt meliùs videat quod faciendum eſt. Immeritò tamen, Primò, quia abſque fundamento dicitur eſſe lumen intellectus, & principium manifeſtationis ſeu intellectionis in actu. Secundò, quia quamuis eſſet lumen, potiùs eſſet habitus, quia diſponeret intellectum ad meliùs intelligendum. *Altiſiodor.*

Caietanus q. 63. art. 2. & Sotus in 4. diſt. 1. q. 4. art. 2. docent, characterem pertinere ad ſecundam ſpeciem qualitatis, nempe ad potentiam, quia characteri Baptiſmi conuenit poſitiua ratio potentiæ paſſiuæ ad recipiendum, quia conſtituit hominem potentem, & habilem ad recipiendum reliqua Sacramenta; & characteri Confirmationis & Ordinis conuenit poſitiua ratio potentiæ actiuæ, characteri Confirmationis ad defendendam fidem coram tyranno, & characteri Ordinis ad miniſtrandum in Eccleſia iuxta varietatem Ordinis. *Caietanus. Sotus.*

Immeritò tamen character dicitur ad ſecundam ſpeciem qualitatis pertinere, quia ad eam non pertinet niſi quod eſt principium phyſicum (imò non niſi actiuum, quia ſubſtantia non indiget potentia aliqua accidentali ad receptionem) character autem Sacramentalis non eſt principium phyſicum, quia non eſt ad phyſicè agendum, neque ad phyſicè recipiendum, vt patet; quia character Baptiſmi tantùm eſt principium morale quaſi paſſiuum, ſeu quaſi conditio moralis ex voluntate Dei ad recipienda validè Sacramenta, & quaſi actiuum ad efficiendum Sacramentum Matrimonij; & character Confirmationis tantùm eſt principium morale quaſi actiuum ad propugnandam fidem; & character Ordinis, ſi ſit Diaconi aut Subdiaconi, ad miniſtrandum in Sacrificio; & ſi ſit Sacerdotis, ad efficienda Sacramenta, quia

quia illud physicum, quod fit ab insignitis charactere, non fit medio charactere, sed mediis aliis principiis physicis; & ideò illud etiam fieri potest ab aliis non habentibus characterem, vt receptio physica Sacramentorum, quæ fit ab habentibus characterem Baptismi; & applicatio materiæ, & prolatio formæ, quæ fit ab habentibus characterem Ordinis; & propugnatio fidei, quæ fit ab habentibus characterem Confirmationis, etiamsi physicum, quod fit ab habentibus characterem, habeat, vel acquirat ex Dei institutione valorem aliquem moralem, aut aliquem extrinsecum respectum, quem non habet physicum illud factum à non habentibus characterem. Et ob id character dici potest principium morale, vel conditio moralis: & ideò S. Thomas quæst. 63. art. 2. reduxit characterem ad secundam speciem qualitatis, non negando pertinere directè ad aliam. Et quamuis character esset principium physicum alicuius operationis aut effectus, non pertineret ad secundam speciem, quia non esset principium natiuum ipsi animæ, quod requiritur ad secundam speciem qualitatis, ob quod hæc species dicitur potentia & impotentia naturalis, id est natiua, in quo secunda species distinguitur ab habitu operatiuo ad primam speciem pertinente; quia iste non est principium natiuum ipsi rei, sed aliunde requiritur.

S. Thomas.

Vasquez. Suarez. Ægidius.

Vasquez ergo disp. 134. num. 70. Suarez disp. 11. sect. 3. & Ægidius quæst. 63. docent characterem pertinere ad primam speciem qualitatis, & meritò: quia ad hanc pertinet qualitas, qua subiectum conuenienter vel disconuenienter se habet vel in suo esse substantiali, vel in ordine ad operandum, quæ dicitur habitus, vel dispositio; character autem est qualitas, qua anima conuenienter physicè se habet non in ordine ad physicè operandum, sed in suo esse physico; quia homo illo ornatur & insignitur physicè, vel tamquam domesticus Dei, vt charactere Baptismi; vel tamquam miles Dei, vt charactere Confirmationis; vel tamquam ministrator & dispensator mysteriorum Dei, vt charactere Ordinis.

DIFFICVLTAS XIII.

In quo character Sacramentalis subiectetur proximè & immediatè.

Scotus. Bassol.

SCotus in 4. dist. 6. quæst. 11. & Bassolis dist. 5. & 6. q. 2. docent, characterem proximè & immediatè subiectari in voluntate, quia character est dispositio ad gratiam quæ est in voluntate, dispositio autem est in eodem subiecto in quo est forma ad quam est dispositio.

Caietanus. Valent. Soto.

Caietanus quæst. 63. art. 4. Valentia disp. 3. q. 4. punct. 4. & Sotus in 4. dist. 1. q. 4. art. 4. docent, characterem immediatè subiectari in intellectu, quia est potestas quædam physica ad tribuendum vel recipiendum Sacramenta, quæ sunt diuini cultus, qui consistit in quadam fidei testificatione & professione; fides autem est in intellectu, & consequenter etiam character, qui ad fidei testificationem ordinatur.

Alexand. Bonauentura.

Alexander 4. part. q. 8. memb. 8. art. 1. & Bonauentura in 4. dist. 6. art. 1. q. 3. docent, characterem immediatè subiectari in intellectu & in voluntate, quia conformat animam nostram ad similitudinem Dei; similitudo autem Dei, quam habet anima, est in intellectu & in voluntate.

Marsilius. Vasquez. Suarez. Ægidius.

Marsilius verò in 4. quæst. 4. art. 1. Vasquez disp. 134. cap. 4. Suarez disp. 11. sect. 4. & Ægidius q. 63. art. 4. docent, characterem immediatè subiectari in anima ipsa, & meritò: quia character non est principium physicum alicuius operationis, sed tantùm est habitus, vel dispositio, qua anima in suo esse substantiali benè & conuenienter se habet (qualis est gratia habitualis in opinione distinguentium illam à charitate) ergo immediatè est in ipsa anima, sicut etiam est gratia in opinione prædictorum.

Ad rationem ergo pro Scoto & Bassole negamus, characterem esse dispositionem ad gratiam: & quamuis esset, tantùm esset moralis, quæ potest esse in alio subiecto, vt patet de fide, quæ est moralis dispositio ad gratiam, & tamen fides est in intellectu, gratia verò in anima vel in voluntate.

Ad rationem verò pro Caietano, Valentia & Soto negamus, characterem esse potestatem physicam conferendi vel recipiendi Sacramentum, quia tantùm est qualitas qua anima benè se habet in suo esse, & aliqui characteres sunt qualitates, quibus anima non solùm benè se habet in suo esse, sed etiam quibus homo ex Dei institutione redditur moraliter aptus vel ad recipiendum vel ad efficiendum Sacramentum; & quamuis esset potestas physica ad diuinum cultum, non esset in intellectu, sed potiùs in voluntate, in qua virtus religionis, qua Deus colitur, reperitur.

Et ad rationem pro Alexandro & Bonauentura, quamuis admittamus, nos medio charactere conformari similitudini Dei, negamus tamen ipsum esse in vtraque potentia, quamuis similitudo Dei esset in vtraque; quia character est quædam simplex qualitas, quod non conuenit similitudini Dei, quæ sita est in ipsa anima cum vtraque potentia, aut potiùs in relatione quadam extrinseca, & denominatione extrinseca, qua non inconuenit plura simul denominari.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm character Sacramentalis sit indelebilis.

COnueniunt Theologi, characterem esse indelebilem (ad minus quamdiu homo viuit) quod definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto, & à Tridentino sess. 7. can. 9. & constat ex perpetua & constante traditione Ecclesiæ.

Eug. IV. Trident.

Character autem dicitur indelebilis, non respectu Dei, qui suspendendo concursum quo ipsum conseruat, eum destruerer, & qui posset illum, quamuis consisteret in extrinseca relatione, & denominatione proueniente ex Sacramento, delere & destruere, statuendo, vt qui reciperet Sacramentum conferens characterem, non maneret habilis, neque deputatus ad recipienda Sacramenta, neque ad illa conficienda, neque ad propugnandam fidem, nisi vsque ad tantum tempus, aut nisi vsque ad commissionem alicuius peccati: sicut etiam consecratio templi posset ab Ecclesia deleri, statuendo, vt non esset consecratum nisi vsque ad tantum tempus, vel nisi vsque

ad occasionem aliquam. Sed character dicitur indelebilis ab agente creato, quia agens creatum neque potest illum physicè destruere, quia caret contrario, medio quo posset illum destruere, neque potest moraliter, seu demeritoriè, quia Deus statuit vt homo non amittat illum, quamuis peccet.

Et quamuis certum non sit, characterem non esse delendum post mortem, tamen est valdè verisimile, delendum non esse post mortem, (in quo *S. Thomas.* S. Thomas quæst. 63. art. 5. & communiter Theologi conueniunt) sed post illam manere in æternum in anima iusti ad eius decorem, & in anima damnati ad eius ignominiam & confusionem. Et sanè, si post mortem non maneret, defunctus, qui à Deo resuscitaretur, esset iterùm baptizandus, & confirmandus, & ordinandus, quod dici non potest.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez *Vasquez. & Ægidius.* & Ægidius, quòd quamuis character maneat post mortem in anima defuncti, in ea tamen non manet potestas aut habilitas illa moralis, aut deputatio characteri annexa; quia ei tantùm pro hoc statu annectitur, quia pro alio est superflua.

Sed, an character intendi & remitti possit, incertum est, & nullo principio indagabile: est tamen certum, imprimi æqualem omnibus, quia non imprimitur iuxta mensuram alicuius dispositionis.

DISPVTATIO IV.

De causa Sacramentorum.

DVplex est causa Sacramentorum, altera instituens illa, & altera illa efficiens & ministrans; & de vtraque disputandum est, priùs de causa instituente, & posteà de causa efficiente & ministrante.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm possit creaturæ communicari potestas instituendi Sacramenta conferentia gratiam ex opere operato.

CONVENIVNT Doctores, potestatem primariam & principalem, & independentem ab altero tamquam à superiore ad instituenda Sacramenta collatiua gratiæ ex opere operato, non posse creaturæ communicari; quia impossibile est, creaturam fieri independentem à Deo in collatione efficacitatis & virtutis facienda alicui signo ad conferendam gratiam.

Est tamen difficultas, An ex commissione Dei possit communicari creaturæ potestas secundaria instituendi dicta Sacramenta pendens à Deo, & ipsi subordinata.

Scotus. Gabriel. Vasquez. Scotus in 4. dist. 1. q. 3. Gabriel q. 2. art. 3. dub. 2. & Vasquez disp. 135. partem negatiuam tuentur, quia instituere dicta Sacramenta, est noniter & primò statuere signum collatiuum gratiæ: nulla tamen creatura id potest primò & noniter statuere adhuc ex commissione Dei, quia quodcumque statutum seu decretum creaturæ circa impositionem dicti signi supponeret decretum Dei, ex quo decretum creaturæ exordium sumeret, ac proinde creatura non primò statueret illud, sed Deus.

Scotus. Valentia. Suarez. Scotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 4. Valentia disp. 3. quæst. 3. punct. 1. & Suarez disp. 12. sect. 2. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia non repugnat, Deum committere alicui creaturæ potestatem iustificandi homines modo ipsi creaturæ placito, & creaturam ipsam ex hac potestate sibi commissa eligere modum iustificandi homines ex opere operato, & infallibiliter, mediis signis exterioribus hominibus applicatis, & ea assignare & imponere ad id: sed hæc assignatio & impositio signorum sic collatiuorum gratiæ esset vera institutio Sacramentorum de quibus loquimur, ergo non repugnat, dictam potestatem communicari & committi creaturæ. Consequentia patet, & etiam Maior: Minor autem, in qua est tota difficultas, probatur; quia assignatio illa & impositio dictorum signorum esset prima, & noua statutio eorum, quia tantùm supponeret decretum Dei, quo committeret creaturæ iustificationem hominum, & electionem mediorum ad id; & non supponeret impositionem seu institutionem aliquam illorum signorum à Deo factam: quia commissio illa Dei, & decretum quo potestatem illam committeret, non esset impositio & statutio signorum, vt patet; neque decretum Dei esset immediatè circa impositionem, sed tantùm circa potestatem iustificandi homines, & eligendi media ad id; ergo impositio & assignatio signorum facta à creatura illa, esset prima & noua, ac proinde vera institutio. Ex quo patet ad rationem aduersariorum.

Vnde ob eamdem rationem etiam potuit creaturæ à Deo communicari potestas instituendi Sacramenta veteris legis, quibus ex vi institutionis conueniebat denotare infallibiliter gratiam dandam per passionem Christi.

Obseruandum tamen est, potestatem excellentiæ, qua humanitas Christi de facto instituit Sacramenta noua, non posse creaturæ puræ communicari eo modo quo humanitati Christi communicata fuit, nempe ob merita condigna, quibus de condigno eam potestatem meruit, & effectum Sacramentorum: quia nulla pura creatura potuit hæc de condigno mereri, quia gratia adoptionis, qua pura creatura posset esse prædita, non potest esse semen & principium merendi de condigno, nisi augmentum sui ipsius, & etiam gloriam, & non nisi habenti ipsam gratiam, & non aliis: id tamen potuit & potest mereri de congruo, ac proinde quòd ipsi potestas communicetur, & quòd Sacramenta instituta ab ipsa impetrent gratiam.

DIFFI-

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm omnia Sacramenta nouæ legis fuerint de facto à Christo immediatè instituta.

CIrca hanc difficultatem non tam est controuersia inter hæreticos & Catholicos, quàm inter Catholicos ipsos, quia hæretici expressè affirmant, Sacramenta, quæ ipsi esse admittunt, fuisse à Christo instituta.

Non ergo defuerunt Catholici, qui existimauerint aliqua ex septem Sacramentis, præsertim Confirmationem & Extremam Vnctionem, non fuisse à Christo immediatè instituta.

Iam tamen Catholici omnes conueniunt, omnia septem Sacramenta fuisse à Christo immediatè instituta: quod tam est adeò certum, vt negari nequeat absque iniuria fidei, & definitum videtur
Trident. à Tridentino sess. 7. can. 1. dum dicitur: *Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Christo instituta, anathema sit.* vbi absque dubio sermo est de institutione à Christo immediatè facta, & non mediatè per Apostolos & Ecclesiam, potestate ab ipso accepta, quia illud verba apertiùs significant, & verba in definitionibus dogmaticis in apertiore significatione accipienda sunt, quod maximè confirmat Tridentinum sess. 14. can. 1. dum de Extrema Vnctione, quæ Iacobi 5. videbatur à Christo instituta per Iacobum, ait institutam esse à Christo, & à S. Iacobo promulgatam, ac proinde non institutam immediatè à Iacobo, sed à Christo.

Ambros. Quod etiam significant Ambrosius lib. 4. de Sacramentis, cap. 4. dum ait: *Auctor Sacramento-*
Augusti. *rum quis est, nisi Dominus Iesus?* Et Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana, cap. 9. dum loquens de Sacramentis nouæ legis ait: *Ipse Dominus, & Apostolica tradidit disciplina.* hoc verò quod addit de Apostolica disciplina, non addit, quia sentiat, Christum quædam, & Apostolos alia instituisse, vt constat ex eodem Epist. 118. cap. 1. vbi supponit omnia fuisse à Christo instituta, & non ab Apostolis, neque à Conciliis plenariis; sed eo addito solùm significat, ea quæ à Christo fuerunt instituta, fuisse in nos per Apostolos deriuata.

Cyprianus. Quod verò ab hæreticis obijcitur ex Cypriano in Sermone de Ablutione pedum, vbi significare videtur, solam Eucharistiam esse à Christo institutam, est parui momenti; quia Sermo ille non est Cypriani, sed alterius, qui ibi plura obscurè tra-
Vasquez. dit: nihilominùs id ita exponitur à Vasquez disputat. 135. c. 1. vt non aduersetur dictæ doctrinæ.

Ita tamen Sacramenta nouæ legis fuerunt à Christo Domino immediatè instituta, vt non fuerint ab ipso vt Deo instituta, aliàs institutio Sacramentorum non attribueretur peculiariter Christo; sed fuerunt instituta ab ipso vt homine, potestate excellentiæ sibi à Deo ex meritis condignis communicata & commissa.

Sacramenta verò veteris legis, etiam Circumcisionis, instituta fuerunt immediatè à Deo, sicut & lex vetus fuit ab ipso immediatè lata, & per Angelum Moysi intimata, & per Moysen populo promulgata, quia nullo fundamento dici potest illa fuisse ab homine aliquo instituta.

In lege autem naturæ nullum fuit propriè Sacramentum adhuc pro paruulis, qui sola eorum oblatione Deo ab adultis facta iustificabantur ex opere operantis, ipsorum videlicet offerentium, infalliбiliter tamen ex promissione Dei, sicut ex eadem iusti morientes cum meritis infallibiliter adipiscuntur gloriam ex opere operantis.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm soli & omnes homines sint ministri Sacramentorum nouæ legis.

COnueniunt Theologi, etiam Scotus, contra Lutherum, solos homines, & non Angelos, esse ministros efficientes & ministrantes Sacramenta, quia officium & potestas efficiendi & ministrandi Sacramenta pendet ex institutione Christi, quæ non constat facta esse pro Angelis, & constat facta esse pro hominibus, non solùm generaliter quoad omnia Sacramenta, ex perpetuo sensu & vsu Ecclesiæ; sed etiam specialiter quoad Baptismum, ex illo Matth. 28. *Baptizantes eos*; & quoad Eucharistiam, ex illo Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem*; & quoad Pœnitentiam, ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*; & quoad Extremam Vnctionem, ex illo Iacobi 5. *Inducat presbyteros Ecclesiæ*; & quoad Confirmationem, ex Actor. 8. vbi Apostoli mittuntur ad confirmandum baptizatos in Samaria; & quoad Ordinem, constat ex traditione Ecclesiæ: pro Matrimonio autem res est certissima, quia soli contrahentes sunt ministri. De his tamen ex professo in propriis Tractatibus.

Ea verò quæ obijciuntur à Luthero, ad probandum etiam Angelos habere potestatem efficiendi & ministrandi Sacramenta, omittimus, quia facilia sunt, & illa soluit Vasquez disp. 138. Nihilominùs *Vasquez.* si contingat Angelum bonum Sacramentum aliquod efficere & ministrare, censendum est validum, vt aduertit S. Thomas q. 64. art. 7. non quia *S. Thomas.* ad id habeat potestatem ordinariam, sed quia credendum est id efficere ex peculiari Dei commissione & ordinatione. Et ideò habita fuit vt valida ordinatio, qua Amphilochius ordinatus fuit Episcopus ab Angelo, vt refert Nicephorus li- *Nicephorus.* bro 11. cap. 20.

Ita tamen soli homines sunt ministri Sacramentorum, vt id tantùm conueniat hominibus viatoribus, & non Beatis, neque damnatis (vt contra Suarez disp. 13. sect. 1. aduertit Ægidius q. 64. *Ægidius.* art. 7.) vt constat ex perpetuo sensu & vsu Ecclesiæ. Et sanè neque ex Scriptura, neque ex traditione, neque aliunde agnoscitur facultas ministrandi Sacramenta inesse, & collata, nisi viatoribus: quod etiam docet Vasquez disp. 134. c. 5. loquens de mi- *Vasquez.* nistris Sacramentorum, ad quorum ministerium requiritur character, qualia sunt reliqua, excepto Baptismo.

Et quamuis soli homines viatores sint ministri Sacramentorum, sed non omnes omnium absque delectu, etiamsi à Republica eligantur, vt contra Lutherum definitur in Tridentino sess. 7. can. 10. *Trident.* dum dicitur: *Si quis dixerit, in Sacramentis ministrandis omnes habere potestatem, & tantùm opus esse vocatione & electione, anathema sit.*

DIFFICVLTAS IV.

Quid debeat intendere minister, vt validè efficiat & conferat Sacramentum.

Lutherus. Caluinus. LVtherus & Caluinus ad valorem Sacramenti nullius alius obiecti intentionem in ministro requirunt, quàm faciendi illud exteriùs cui conuenit ratio Sacramenti, v. g. ablutionem & prolationem verborum Baptismi, quamuis fiat animo irridendi & ludendi, absque intentione aliqua adhuc confusa efficiendi Sacramentum: & *Catherinus.* illis absque dubio adhæret Catherinus in Opusc. de Intentione ministri Sacramentorum, quamuis se subijciendo Apostolicæ Sedi. Quibus fauere videtur Augustinus lib. 7. de Baptismo contra *Augustinus.* Donatistas, cap. 53. dum significat, simulationem & iocum ex parte conferentis Sacramentum non nocere valori ipsius, dum in recipiente absit simulatio. Eis quoque fauere videtur, & non parum, historia illa Athanasij: qui cùm esset puer, alios pueros per iocum baptizauit, & tamen Baptismus ab ipso factus habitus fuit vt validus ab *Rufinus.* Alexandro Patriarcha Alexandrino, vt refert Rufinus 1. Historiæ cap. 14.

Et id ratione probatur Primò, quia ad valorem Sacramenti non requiri intentionem alius obiecti, quàm efficiendi exteriùs illud, seu materiale Sacramenti, est conuenientius ad securitatem valoris illius, & consequenter ad tranquillitatem conscientiæ suscipientis, vt patet. Secundò, quia semel facta institutione vocis ad significandum, non requiritur intentio proferentis, vt vox instituta significet; ergo semel facta institutione Christi, qua instituit exteriùs illud ad significandum gratiam, non est necessaria in ministro intentio aliqua, dum efficiat illud à Christo institutum ad id. Tertiò, quia in contractibus & negotiis humanis non est necessaria in ministris alia intentio, quàm efficiendi exteriùs illud quod à Domino præscribitur; ergo etiam in Sacramentis, quæ à ministris loco Christi tamquam Domini fiunt, non est necessaria alia intentio, quàm efficiendi exteriùs illud quod à Christo institutum est in Sacramentum.

Magister. Alexand. S. Thomas. Magister verò in 4. dist. 6. Alexander 4. p. q. 8. memb. 3. ar. 1. S. Thomas q. 64. art. 10. & reliqui Doctores (excepto Catherino, & forsan etiam Siluestro v. *Baptismus* 3. q. 12.) docent, ad valorem Sacramenti in ministro requiri intentionem efficiendi Sacramentum, saltem confusam, intendendo videlicet facere quod facit Ecclesia, vel quod ministri Christiani faciunt, vel quod Christus instituit, vel aliud æquiualens. Quod absque dubio *Eug. IV. Trident.* definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & oppositum damnatum est in Tridentino sess. 7. can. 10. dum ad valorem seu perfectionem Sacramenti dicitur necessariam esse intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, id est faciendi totum quod Ecclesia facit: Ecclesia autem non tantùm efficit exteriùs illud cui ex institutione Christi conuenit ratio Sacramenti, sed etiam efficit Sacramentum. Et id specialiter definit Tridentinum sess. 14. can. 9. de Sacramento Pœnitentiæ, dum ait, Sacerdotem ioco absoluentem nihil agere, & tamen ille profert verba absolutionis ex intentione proferendi illa. Quod generaliter quoad omnia Sacramenta absque dubio constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, cui Eugenius IV. innixus id generaliter definiuit, & cui Tridentinum innixum generaliter damnauit oppositum.

Id quoque ab absurdo probatur: quia si ad valorem Sacramenti sufficeret intentio adhibendi res & verba quæ adhibet Ecclesia, & non esset necessaria intentio efficiendi Sacramentum saltem confusa, fieret verus Baptismus ab illo qui ludicrè & irrisoriè aliquem in fonte demergeret, dicens: *Ego te baptizo*, vel, *Ego te demergo, in nomine Patris*, &c. quia iste adhibet res & verba quæ adhibet Ecclesia, & illa adhibet ex intentione ea adhibendi. Consequens autem est absurdum, ergo etiam Antecedens.

Sed quamuis ad valorem Sacramenti necessaria sit intentio efficiendi illud exteriùs formaliter, id est tamquam cærimoniam Christianorum, tamen non est necessaria intentio formalis conferendi gratiam. In quo Doctores conueniunt, & sentit Ecclesia, dum non rebaptizat baptizatos ab illis hæreticis, qui existimant per Baptismum non conferri gratiam, & consequenter non intendentibus illam conferre. Ad valorem ergo Sacramenti sufficit intentio adhuc confusa efficiendi Sacramentum, in qua virtualiter continetur intentio conferendi gratiam, quæ est effectus Sacramenti ea proportione, qua effectus virtualiter continetur in sua causa.

Augustinus autem vbi suprà non fauet hæreticis, quia in illo cap. nihil concludit, sed se remittit reuelationi Dei, aut resolutioni alicuius plenarij Concilij. Neque illis fauet historia illa Athanasij: quia Athanasius non solùm habuit intentionem adhibendi exteriùs illud & materiale Sacramenti, sed etiam efficiendi illud Sacramentum; quia quamuis fuerit iocosè operatus, seu ad iocum & delectationem capiendam, ad id tamen vsus est materiali Sacramenti, tamquam cærimonia Christianorum, non mimicè & purè repræsentatiuè id fingendo, sed intendendo seriò efficere quod Alexander Patriarcha efficiebat, eius officium vsurpando ad iocum & delectationem (sicut puer, qui ab aliis ludi & ioci causa constituitur Rex, solet non mimicè sed seriò imperare) & ideò Athanasius non baptizauit nisi pueros iam catechumenos. *Augustinus.*

Ad primam ergo rationem pro aduersarijs respondemus, quòd quamuis ad securitatem valoris Sacramenti, & consequenter ad tranquillitatem conscientiæ suscipientis, melius esset ita instituere Sacramenta, vt ad ipsorum valorem necessaria non esset intentio efficiendi Sacramentum, nihilominùs absolutè melius fuit ita instituere illa, vt dicta intentio sit necessaria: quia conuenientius fuit Sacramenta fieri religiosè à ministris, nempe tamquam cærimonias sacras, quo Sacramenta magis reuerenter fiunt & suscipiuntur, quàm quòd ex malitia ministri aliquando non fiat Sacramentum, & quàm quòd suscipiens habeat Metaphysicam certitudinem valoris Sacramenti, cùm possit habere certitudinem moralem, præsertim quòd quamuis intentio illa non esset necessaria, minister, si vellet, posset facilè irritare Sacramentum, detrahendo aut mutando aliquid essentiale formæ, saltem submissè proferendo formam.

Ad secundam concedimus Antecedens, & negamus

gamus Consequentiam ob discrimen inter institutionem vocum & Sacramentorum, quia voces institutæ sunt ab hominibus ad significandum independenter ab intentione proferentis: materia verò & forma Sacramentorum dependenter ab intentione ministri, quod Christus potuit & congruenter fecit, ob rationem prædictam.

Ad tertiam respondemus, in contractibus & negotiis humanis non requiri in ministro aliud, quàm quòd fideliter referat verba à domino præscripta, quia dominus, quantum est ex parte sua, nihil aliud exigit ad valorem & firmitatem contractus; Christus verò ad valorem Sacramentorum non fuit eo solo contentus, sed requisiuit in ministris intentionem efficiendi Sacramenta.

Ex dictis constat, deficiente dicta intentione in ministro adhibente materiam & formam, non fieri Sacramentum, quia ex vna parte intentio illius requisita est ad valorem Sacramenti, & ex altera defectus intentionis ministri nequit suppleri intentione alterius ministri, vt patet; neque intentione Ecclesiæ, quia Ecclesia non habet aliam intentionem quàm suorum ministrorum: deficiente autem Sacramento, quamuis solius intentionis defectu, non sit effectus Sacramenti à Deo adhuc in paruulis (in quibus nequit aliâ viâ suppleri, excepto martyrio, sicut suppleri potest in adultis contritione perfecta) quia id nullo fundamento constat.

Obseruandum est, quòd quando in ministro sunt duæ intentiones oppositæ, (quæ esse non possunt, nisi quando ignoratur esse oppositas) vt quando minister adhibens materiam & formam, intendit efficere Sacramentum, vel id quod Christus instituit, & simul etiam intendit non efficere quod Romana Ecclesia efficit, existimans eam in hoc discordare ab institutione Christi; tunc si minister ita pertinaciter velit non efficere quod Ecclesia Romana, vt id velit & intendat omnino absolutè, excludendo quamcumque conditionem, cum qua staret & compati possit intentio efficiendi Sacramentum, vel quod Christus instituit, vt quando id ita pertinaciter vult, vt malit non efficere Sacramentum, quàm conformari Ecclesiæ Romanæ, quamuis hęc conformetur Christo, non efficit Sacramentum, quia intentio hæc sic absoluta est incompossibilis cum intentione faciendi Sacramentum (quia Ecclesia Romana id intendit & facit) & prævalet contra intentionem illam. Si verò econtrà minister omnino intendit efficere Sacramentum, vel quod Christus instituit, & id intendit omnino assecurare, tunc verè efficiet Sacramentum, quamuis expressè nolit efficere quod Ecclesia Romana efficit; quia tunc cum hac intentione non efficiendi quod Ecclesia Romana, compati potest altera intentio, & prævalebit contra illam, vtpote omnino absoluta. De facto tamen nullus minister, quamuis habeat expressè vtramque intentionem oppositam, est adeò peruersus, vt saltem tacitè non præferat intentionem efficiendi Sacramentum, intentioni non faciendi quod Ecclesia Romana facit, & illi firmiùs non adhæreat; ac proinde tunc intentio non faciendi quod Ecclesia Romana facit, includit tacitè conditionem hanc, *Si intentio hæc stare potest cum intentione faciendi Sacramentum, & cum effectione Sacramenti*; quia hoc intendit assecurare, & non aliud, & ideò intentio non faciendi quod facit Ecclesia Romana, corrigitur per alteram intentionem, vel potiùs euanescit defectu conditionis in ipsa intentione tacitè inclusæ. Quòd si minister esset adeò peruersus & pertinax, vt expressè malit non efficere Sacramentum, quàm conformari intentioni Ecclesiæ Romanæ, tunc non efficit Sacramentum, quia intentio non faciendi quod Ecclesia Romana, prævalebit contra alteram.

Addimus, de facto numquam, aut rarissimè, in ministro, quantumuis peruerso, & existimante Ecclesiam Romanam in administratione Sacramentorum non efficere quod Christus instituit, reperiri duplicem illam intentionem, sed tantùm faciendi Sacramentum, aut quod Christus instituit, aut quod sua particularis Ecclesia facit, aut quod ministri debent facere: vel quia nihil cogitat de faciendo aut non faciendo quod Ecclesia Romana facit; vel quia, quamuis aliqua huius cogitatio ipsi occurrat, & existimet Christum aliud instituisse ab eo quod Ecclesia Romana facit, tamen non tam curat intendere non efficere quod Ecclesia Romana facit, quàm efficere quod Christus instituit, & debet fieri.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm ad valorem Sacramenti sufficiat intentio efficiendi Sacramentum, quando præterita est.

CONueniunt Doctores, Primò, ad valorem Sacramenti non sufficere intentionem indirectam, quam minister velit indirectè adhibere materiam & formam Sacramenti, volendo directè & expressè causam adhibitionis materiæ & formæ, non adhibitionem ipsam: vt quando quis sciens se in ebrietate adhibere materiam & formam Sacramenti, expressè & directè vult se inebriare, quia tunc intentio illa indirecta non fertur adhuc indirectè in materiam & formam formaliter, nempe tamquam cærimoniam Ecclesiæ, sed tantùm fertur indirectè in illas materialiter, quia in ebrietate non adhibentur formaliter, sed tantùm materialiter. Neque sufficiet, vt aduertunt Vasquez disp. 138. & Suarez disp. 13. intentio indirecta, qua minister velit ebrietatem, præuidens quòd in ea adhibiturus est materiam & formam in ebrietate ipsa directè intendendo efficere Sacramentum: quia intentio hæc directa in ebrietate habita, ex qua in ebrietate ipsa adhibet materiam & formam, non est humana, vtpote elicita ab homine ebrio, carente vsu rationis. Imò neque sufficiet, vt prædicti aduertunt, quòd minister ex intentione expressa & directa adhibendi materiam & formam formaliter, tamquam cærimoniam Ecclesiæ, in ebrietate, eligat ebrietatem, & se inebriet, & in ebrietate illas adhibeat formaliter: quia quamuis intentio illa directa, ex qua ebrietas elicita & assumpta est, sit humana, ipsa tamen adhibitio materiæ & formæ facta in ebrietate, & intentio adhibendi illas formaliter elicita in ebrietate, aut in ea perseuerans, non est humana; Christus autem absque dubio tantùm actionem in se humanam, aut saltem in statu vsus rationis factam instituit in Sacramentum, vt ablutionem, & prolationem verborum; aut in factiuam Sacramenti, vt consecrationem verbalem. *Vasquez. Suarez.*

Conue-

Conueniunt Secundò Doctores, intentionem directam & liberam efficiendi Sacramentum, quæ actu & formaliter est quando adhibentur materia & forma, esse sufficientem ad valorem Sacramenti; quia nulla alia melior intentio excogitari potest: & hanc actualem intentionem non esse necessariam ad valorem illius, quia credi non potest Christum ita scrupulosè instituisse Sacramenta, & tanto periculo nullitatis exposita, vt si minister accedens cum intentione efficiendi Sacramentum, & in eo momento, in quo adhibet materiam & formam, naturali inconsideratione distractus ab ea intentione cesset, non efficiat Sacramentum: aliàs Sacramenta passim & absque humana negligentia fierent irrita, quia dicta naturalis inconsideratio, saltem quantum ad aliquam partem materiæ aut formæ, passim & absque negligentia humana accidit.

Tertiò ergo conueniunt Doctores, ad valorem Sacramenti sufficere intentionem directam & liberam efficiendi Sacramentum, quamuis sit præterita, & actu non sit, quando adhibentur materia & forma; sed non sufficere habitualem, quæ neque in se neque in aliquo effectu sui manet, & dicitur habitualiter permanere, ex eo quòd præcessit, & reuocata non est: sed tantùm sufficere virtualem, quæ quamuis in se non sit quando adhibentur materia & forma, est tamen virtualiter in earum adhibitione, quæ ex intentione efficiendi Sacramentum immediatè inchoata est, aut in alia actione præuia ordinata ad ipsam actionem Sacramentalem, seu adhibitionem materiæ & formæ, cum qua actio illa præuia habet connexionem, vtpote in effectu ab ipsa intentione actuali efficiendi Sacramentum deriuato, siue immediatè siue mediatè.

Et in primis quòd intentio efficiendi Sacramentum, quando nec actualiter in se ipsa neque virtualiter in aliquo effectu sui perseuerat, sed tantùm habitualiter, non sufficiat ad valorem Sacramenti, patet, quia ad hunc est necessarium, quòd materia & forma adhibeantur ex intentione faciendi Sacramentum, vt constat ex dictis Difficultate præcedenti; & quando intentio id efficiendi tantùm est habitualis, tunc adhibitio materiæ & formæ non fit ex illa intentione adhuc remotè, & mediante aliquo effectu ipsius, quia intentio habitualis nullo modo adhuc remotè influit in dictam adhibitionem, quia hæc non deriuatur ex intentione illa, vt ponimus.

Vasquez. Suarez. Ægidius. Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Suarez vbi suprà, & Ægidius quæst. 64. art. 8. dub. 2. quòd quamuis intentio habitualis non sufficiat ad efficiendum Sacramentum, neque ad efficiendum Sacrificium, quia ad id requiritur intentio factiua, quod conuenire nequit intentioni non perseueranti actualiter in se, neque virtualiter in aliquo effectu sui; sufficit tamen ad applicandum valorem seu fructum Sacrificij faciendi ex alia intentione actuali aut virtuali, quia ad applicandum valorem & fructum Sacrificij, non est necessaria intentio factiua Sacrificij, neque valoris illius, sed sufficit intentio applicatiua valoris futuri Sacrificij faciendi ex alia intentione, & respiciens ipsum valorem vt purum obiectum, & non vt effectum; quia ex eo tantùm, quòd celebrans tunc quando fit Sacrificium, aut anteà velit suum Sacrificium tunc existens, aut posteà futurum alicui prodesse, dicitur illi sufficienter applicare valorem; ad id autem sufficit intentio habitualis, quia sufficit intentio non factiua, & purè volitiua.

Ad valorem ergo Sacramenti, sufficit intentio virtualiter perseuerans in ipsa actione Sacramentali, seu adhibitione materiæ & formæ tamquam in effectu sui, siue immediato, vt quando immediatè inchoata est ex ipsa intentione, nempe efficiendi actionem ipsam Sacramentum; siue mediato, vt quando actio Sacramentalis deriuatur ex dicta intentione, mediante alia actione præuia ad ipsam actionem Sacramentalem ordinata, & connexa cum ipsa, & per quam ad ipsam actionem Sacramentalem peruenitur: quia ex vna parte ad valorem Sacramenti non est necessaria intentio actualis, vt iam diximus; & ex altera parte ex illa intentione, quamuis non perseuerante actu adhuc confusè, aliquo modo fit actio Sacramentalis, quia ex illa intentione, quamuis mediatè, peruenitur ad ipsam actionem Sacramentalem, & fit; & non fieret, nisi dicta intentio præcessisset: vt quando minister ex intentione baptizandi aliquem se confert ad Ecclesiam, & induit se superpelliceo, & vadit ad fontem Baptismi, & non aduertens ad Sacramentum Baptismi, sed ad alia distractus abluit, & profert verba formæ.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez, Suarez, & Ægidius, quòd quamuis ad hoc, quòd actio, quæ procedit ex intentione præterita, sit moraliter bona aut mala ex ea intentione, necessarium sit, quòd actio illa non desinat esse libera, imò & quòd intentio seu voluntas illa aliquo modo perseueret actu, si non expressè, saltem confusè, mutata voluntate seu intentione illa actionis expressa in confusam, vt aduertit Vasquez 1. 2. disp. 75. *Vasquez.* cap. 3. nihilominùs ad hoc, quòd actio Sacramentalis, seu adhibitio materiæ & formæ, fiat Sacramentum, non solùm non est necessarium, quòd intentio, ex qua procedit, maneat actu adhuc confusè ob rationem dictam, sed neque quòd actio Sacramentalis fiat liberè absque distractione naturali; quia quamuis fiat inconsideratè, fit Sacramentum: aliàs Sacramenta passim fierent nulla absque negligentia humana, quia absque hac passim contingit distractio & inconsideratio naturalis eius, quod actu facimus, saltem quoad aliquam partem actionis. Requiritur tamen perseuerantia status vsus rationis, vt actio illa saltem fiat ab homine, qui possit operari, vt homo (quamuis fiat modo simili ei quo fit ab homine experte vsus rationis) quia modum hunc operandi non semper possumus euitare: & credendum est, Christum actiones tantùm hominis habentis statum vsus rationis in Sacramenta instituisse, quamuis non exegerit illas esse humanas & liberas, quia, iuxta communem modum operandi hominum, non raro fiunt inaduertenter & absque libertate, saltem quoad aliquam partem ipsarum.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm intentio conditionata efficiendi Sacramentum sufficiat ad eius valorem.

COnueniunt Doctores, intentionem efficiendi Sacramentum elicitam sub conditione de præterito aut de præsenti, sufficere ad valorem illius,

illius, si conditio subsistat, & sit impleta. Quod satis significatur in cap. 2. de Baptismo, dum præcipimur baptizare sub conditione eos, de quibus est dubium an sint baptizati: & constat ex eo, quòd tunc intentio conditionata efficiendi Sacramentum, ex qua adhibentur materia & forma, statim ac adhibentur perficitur, & desinit esse suspensa, subsistentia & veritate conditionis; ac proinde ex ea intentione potest statim, absque expectatione alicuius, aduenire actioni materiali Sacramenti ratio Sacramenti intenta ea conditionata intentione, quod absque dubio sufficit ad valorem Sacramenti, quia tunc verè adhibentur materia & forma ex intentione efficiendi Sacramentum, quæ post adhibitionem materiæ & formæ non manet suspensa, expectans aliquid in futurum; & relinquens illas absque ratione Sacramenti, quod non posset à ministro fieri. Et id etiam existimamus verum, quamuis subsistentia conditionis sit ignota, & talis, vt post adhibitionem materiæ & formæ ex dicta intentione factam maneat incertum, an persona receperit Sacramentum (vt quando quis baptizatur sub conditione, si sit prædestinatus) quia eadem est ratio, ac quando Sacramentum administratur sub conditione relinquente certam receptionem Sacramenti, vt quando quis baptizatur sub conditione, si non sit baptizatus.

Sed quamuis validè fiat Sacramentum sub conditione de præterito aut de præsenti, non tamen licitè, nisi adsit necessitas; quia administrando Sacramentum sub conditione, exponitur periculo nullitatis, si fortè non subsistat conditio. Addidimus, *nisi adsit necessitas* sic administrandi: quia si adsit, vt verè adest, quando post factam prudentem diligentiam manet dubium, an quis, verbi gratia, sit baptizatus, vel an sit capax absolutionis, potest licitè Sacramentum sic administrari, quia in ea necessitate nulla fit irreuerentia Sacramento, illud exponendo dicto periculo: & id est verum, siue conditio, sub qua adhibentur materia & forma, sit tantùm interiùs & mentaliter concepta, siue etiam exteriùs prolata.

Est tamen difficultas, An intentio efficiendi Sacramentum, habita sub conditione de futuro contingenti, sufficiat ad valorem Sacramenti; vt quando Baptismus vel absolutio fit sub conditione restitutionis postea faciendæ.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, dictam intentionem non sufficere ad valorem Sacramentorum: quod nos verum existimamus non in Matrimonio, sed in aliis sex. Ratio huius doctrinæ est, quia qui in dictis sex Sacramentis adhibet actionem materialiter Sacramentalem ex intentione faciendi illam Sacramentum, habita sub conditione de futuro contingenti, priùs tempore perficit actionem illam materialiter Sacramentalem, quàm intentio efficiendi Sacramentum perficiatur, & fiat absoluta, & desinat esse suspensa; ergo dicta intentio non sufficit ad eorum Sacramentorum valorem, quia ad hunc requiritur, quòd intentio non sit suspensa, sed perfecta & absoluta antè vel statim, ac actio materialiter Sacramentalis perfecta est. Quia quamuis in manu seu potestate ministri sit, quòd vna pars essentialis Sacramenti, verbi gratia ablutio, expectet completionem seu perfectionem alterius partis essentialis, verbi gratia, prolationis verborum, non tamen quòd vtraque pars iam perfecta expectet rationem Sacramenti nondum existentem, vtpote pendentem ex intentione perficienda per impletionem conditionis futuræ. Quòd autem actio materialiter Sacramentorum priùs tempore perficiatur, quàm intentio illa, patet, quia actio illa nequit pendere & suspendi: prolatio enim verborum, verbi gratia Baptismi, & ablutio, statim ac fiunt, sunt absolutæ & perfectæ, & non suspensæ, quia non fiunt sub conditione de futuro, quantumuis ipsis intendatur addi. Imò nequit intendi, nisi ab ignorantibus dictam impossibilitatem, sicut addi non potest actui ambulandi; quia qui ambulat, nequit verè affirmare, Ambulo si crastina die plaut, quamuis addi possit intentioni efficiendi illas, vt cærimonias sacras & Christianorum.

Et idem est, quando fit actio materialiter Sacramentalis ex intentione pendente à conditione de futuro necessaria (verbi gratia, quando ablutio & prolatio verborum fiunt ex intentione pendente à conditione, Si Sol cras oriatur) si intentio verè & seriò eliciatur dependenter ab ea conditione, quòd scilicet dicta intentio non sufficiat ad valorem Sacramenti ob rationem dictam, quia scilicet tunc dicta intentio manet suspensa post actionem materialiter Sacramentalem iam perfectam. Fatemur, conditionem necessariam cognitam, vt talem, si aliquando apponitur, non tam apponi ad suspendendam intentionem, quàm ad significandam certitudinem intentionis absolutæ & perfectæ, ac proinde tunc, quando aliud non constat, Sacramentum censendum est validum.

Quia verò actio materialis Matrimonij, nempe contractus ipse coalescens essentialiter ex intentione, seu consensu in traditionem proprij corporis, & in acceptationem corporis alterius, & ex expressione sensibili illius consensus, potest, quoad vnam partem sui, nempe quoad intentionem & consensum, fieri dependenter à positione futuri, & suspendi vsque ad eam positionem, & hac positione perfici & absolui, quamuis expressio sensibilis illius consensus non possit, ideò ad valorem Sacramenti Matrimonij sufficit intentio efficiendi Sacramentum sub conditione eiusdem futuri, sub qua præbetur consensus in traditionem proprij corporis, & in acceptationem corporis alterius, ex quo consensu coalescit contractus Matrimonij, quia tunc intentio illa conditionata efficiendi Sacramentum Matrimonij, ex qua inchoatus est contractus ipse, posteà impletione conditionis perficiendus, desinit esse suspensa, & fit perfecta & absoluta, statim ac perficitur contractus; quia sub eadem conditione elicitur intentio efficiendi Sacramentum, & consensus ipse in dictam traditionem & acceptationem, ex quo coalescit dictus contractus, qui est actio materialiter Sacramentalis, cui conuenit ratio Sacramenti: & multò meliùs fiet Sacramentum Matrimonij ex intentione elicita sub conditione alterius rei distinctæ futuræ, si priùs impleatur quàm conditio futuri, sub qua elicitur dictus consensus; quia tunc intentio efficiendi Sacramentum Matrimonij priùs perficitur & absoluitur, quàm contractus ipse, quoad dictum consensum.

DIFFI-

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm ad valorem Sacramenti necessarium sit, intentionem ministri ferri in personam certam sine errore.

COnueniunt Doctores, quando intentio ministri ita determinatè fertur in aliquam certam personam, vt expressè excludat alias, non fieri Sacramentum, si personæ excluſæ conferatur per errorem, vt patet: & dictam exclusionem esse illicitam, & mortaliter, quia ea exclusione exponitur Sacramentum periculo nullitatis, si conferatur personæ excluſæ, quod est illicitum mortaliter, nisi ad id sit rationabilis causa, vt esset, quando in collatione Ordinis timeretur aliquam personam supponendam esse pro altera.

Est tamen difficultas, An quando intentio ministri fertur in personam certam, verbi gratia in Petrum, quem credit habere præsentem, sufficiat ad valorem Sacramenti quod confertur alteri, quando hic alter non est expressè excluſus.

Siluester. Siluester v. *Baptismus* 3. quæst. 15. loquens de Baptismo, partem negatiuam tuetur; quia ad valorem Sacramenti necessarium est intentionem ministri ferri in personam cui confertur: quando autem confertur alteri personæ, & non personæ quæ creditur esse præsens, intentio ministri non fertur in personam cui confertur, sed in alteram.

Scotus. Vasquez. Suarez. Ægidius. Scotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 8. Vasquez disp. 158. cap. 7. Suarez disp. 13. sect. 4. Ægidius quæst. 64. art. 8. dub. 4. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt quoad alia Sacramenta, excepto Matrimonio, & meritò: quia qui administrat quodcumque Sacramentum ex alijs, ita intendit illud administrare certæ personæ quam existimat esse, vt suam intentionem non restringat ad eam personam existimatam, quia intendit illud administrare personæ præsenti, quæcumque illa sit, quia tunc parum interest huic aut alij illud administrare: & si tunc expressè fertur in vnam personam, v. g. in Petrum, non est quia restringatur ad Petrum, sed quia præsens creditur esse Petrus: intentio verò contrahentis Matrimonium ita fertur in certam personam, v. g. in Mariam, vt ad eam restringatur, & quamcumque aliam excludat, quia tantùm intendit contrahere cum illa, & non cum præsenti, quæcumque illa sit; & tunc expressè fertur in Mariam, non tantùm quia ipsa creditur esse ea cum qua contrahitur, sed quia cum illa sola intendit contrahere, quia non parum interesse potest cum hac vel illa contrahere.

Suarez. Ægidius. Et ob dictam rationem, vt optimè Suarez & Ægidius, proferens verba consecrationis super decem Hostias, credens non esse nisi octo, consecrat omnes decem, nisi expressè intentionem restringat ad octo; & quando profert verba consecrationis super duas Hostias, credens vnam esse tantùm, etiam consecrat duas, nisi expressè restringat intentionem ad vnam tantùm.

Ad rationem ergo in oppositum constat, intentionem ministri in aliis Sacramentis à Matrimonio, etiam ferri in personam incognitam, etiamsi circa eam erretur, quia fertur in præsentem quæcumque illa sit.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm ad valorem Sacramentorum requisita sit fides & sanctitas in ministro.

COnueniunt Catholici contra hæreticos, ad valorem Sacramentorum non esse necessariam in ministro fidem, neque sanctitatem. Ità quoad fidem definitur in Concilio Nicæno I. canone 19. vt constat ex ipso canone, & ex Innocentio I. epist. 22. cap. 5. & in Constantiensi sess. 8. & quoad fidem & sanctitatem in Tridentino sess. 7. can. 4. de Baptismo, in quo est sermo de fide, & can. 12. de Sacramentis in genere, in quo est sermo de sanctitate; quod Christus meritò sic instituit, quia minister non est nisi instrumentum Dei, qui est idem respectu ministri peccatoris, etiam infidelis, & iusti fidelis. *Concilium Nicænum I. Innoc. I. Conc. Constantiense. Tridentin.*

Quòd si Sacramenta validè fiunt ab infidelibus, & ab aliis peccatoribus, vt fieri possunt, etiam erunt fructuosa suscipientibus illa, si in suscipientibus non sit obex, vt potest non esse; quia absque fundamento negabitur fructus Sacramentis validis, quantumuis factis à dictis ministris. imò id etiam negabitur contra Tridentinum sess. 7. can. 6. de Sacramentis in genere, dum generaliter ait Sacramenta gratiam conferre non ponentibus obicem.

Sed obijciunt hæretici Primò, Quòd nemo dat quod non habet; sed infidelis, imò & fidelis peccator, non habet sanctitatem; ergo nequit illam dare aliis, & consequenter neque conferre validum Sacramentum, quia hoc, quantum est ex se, confert sanctitatem. Respondemus, falsum esse quòd nemo dat quod non habet formaliter, quando non dat vt causa vniuoca, vt contingit soli danti calorem, quem non habet formaliter, præsertim quando dans non dat immediatè, sed mediatè, vt contingit Medico infirmo danti sanitatem mediâ Medicinâ; & etiam quando dans non dat vt causa principalis, sed vt minister & instrumentum alterius, vt contingit procuratori conferenti dominium rerum domini cuius est procurator; minister autem Sacramentorum non dat sanctitatem vt causa vniuoca, neque immediatè, sed mediante Sacramento, & non nisi vt minister Dei, ac proinde potest sanctitatem conferre, quamuis eam non habeat formaliter.

Quòd si obijcias Secundò illud Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*; ergo minister, qui non habet Spiritum sanctum, qualis est peccator siue fidelis siue infidelis, nequit gratiam remissiuam peccatorum conferre, ac proinde neque validè efficere Sacramenta collatiua illius: Respondemus, dictis verbis Ioan. 20. conferri Sacerdotibus in ipsorum ordinatione gratiam iustificantem significatam per Spiritum sanctum, & etiam conferri characterem; ex his autem character sufficit, & necessarius est ad validè remittenda peccata; gratia verò iustificans, per Spiritum sanctum significata, necessaria est non ad validè, sed ad licitè remittenda illa.

Quòd si Tertiò obijcias, In eo qui discredit Ecclesiam efficere Sacramentum gratiam conferens, & id Christum instituisse, non potest esse intentio effi-

efficiendi Sacramentum, quamuis intendat efficere quod Ecclesia facit, & Christus intendit; & in eo qui discredit mysterium Trinitatis, nequit esse intentio baptizandi in nomine illius, vt intendit Ecclesia; ergo saltem fides harum rerum requiritur in ministro ad valorem Sacramenti. Respondemus, etiam in eo qui discredit illud prius, posse esse intentionem efficiendi Sacramentum, si, quando adhibet materiam & formam, intendat efficere quod facit Ecclesia, & quod Christus fieri voluit, quidquid illud sit, si Ecclesia medijs illis aliquid facit, & Christus aliquid fieri voluit: & is qui discredit illud posterius, nempe Trinitatem, verbis formæ Baptismi significatam, etiam potest, eo errore interiùs retento, verba illa nihil mutando proferre intentione faciendi medijs illis quidquid Ecclesia facit, & quidquid Christus fieri voluit, si medijs illis aliquid fieri voluit, quia istæ intentiones sufficiunt ad valorem Sacramentorum, & incompossibiles non sunt cum dictis erroribus & dissensibus.

Ex Patribus verò, qui significant Sacramenta ab hæreticis collata potiùs inquinare suscipientem quàm mundare, nonnulli id dicunt, quia loquuntur de Sacramentis intentatis fieri à quibusdam hæreticis, qui formas Sacramentorum substantialiter peruertebant: & alij id dicunt etiam loquentes de Sacramentis validè factis ab hæreticis, quia regulariter nequeunt absque peccato mortali suscipi à ministris hæreticis illa conferentibus, vt dicemus Difficultate XII.

Nonnulla alia, quæ contra dictam veritatem
Bellarmin. Vasquez. obijciuntur, videantur apud Bellarminum lib. 1. cap. 26. & apud Vasquez disp. 137.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm in ministro requisita sit sanctitas, vt licitè administret Sacramenta.

SVpponimus, ministrum requisitum ad validè conficiendum Eucharistiam, Pœnitentiam, & Extremã Vnctionem, esse Sacerdotem; & ad validè conficiendum Confirmationem & Ordinem, esse Episcopum (quamuis etiam simplex Sacerdos possit ex commissione Papæ validè confirmare;) ad validè verò conficiendum Sacramentum Matrimonij sufficere laicum baptizatum; & ad validè conficiendum Sacramentum Baptismi sufficere laicum, quamuis non baptizatum.

Hoc supposito, conueniunt Doctores, ministrum consecratum, conficientem Sacramenta in statu peccati mortalis, per se seu ex obiecto peccare mortaliter, nisi per accidens excusetur impossibilitate saltem morali se iustificandi, quia extrema necessitas suscipientis, ita ad illud celeriter conficiendum cogat, vt nequeat saltem moraliter ad gratiam præparari.

Et in primis id esse illicitum & peccatum, satis
August. significat Augustinus lib. 2. Contra epist. Parmeniani, c. 10. post medium, dum ait: *Omnia sacramenta, cum obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè suscipientibus.* Appellat autem indignè tractare Sacramenta, ea in peccato ministrare. & Nicolaus I. in suis Rescriptis habitis
Nicol. I. Greg. IX. 3. Tom. Conciliorũ, titul. 11. nu. 5. Gregorius IX. in cap. finali de Temporibus ordinationum, & in cap. finali de Cohabitatione Clericorum. Quod etiam ratione constat, quia id est prohibitum non Iure aliquo positiuo: quia non humano, quia id nullibi prohibetur, etiamsi in nuper dictis capitulis Iuris supponatur esse illicitum, neque Iure aliquo positiuo diuino voluntate Dei lato, quia de eo nullatenus constat: sed est prohibitum Iure diuino naturali, orto ex natura Sacramentorum quam ex Dei institutione habent; quia est irreuerentia contra Sacramentum institutum ad sanctificandam & mundandam conscientiam, effici ab immundo & sordido ministro ad id consecrato.

Quòd verò id sit per se & ex suo obiecto peccatum mortale, constat ex eo, quòd effectio Sacramenti est res grauis, & non parui momenti, ac proinde cùm facta in statu peccati mortalis sit illicita, erit per se & ex suo obiecto grauiter & mortaliter illicita.

Addimus, vt optimè Vasquez disp. 136. & *Vasquez.* Ochagauia q. 19. contra Suarez disp. 16. sect. 4. & *Ochag.* contra Bonacinam disp. 1. q. 3. puncto 2. quemcumque, quamuis non consecratum, efficientem Sacramentum in statu peccati mortalis, vt laicum baptizantem in eo statu, quamuis in extrema necessitate, peccare mortaliter, (nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, vt saltem moraliter possit ad iustificationem præparari:) quia quicumque validè efficiens Sacramentum, quamuis laicus, & in extrema necessitate, est minister à Christo deputatus & institutus ad id; & est contra reuerentiam Sacramenti, ipsum effici à ministro instituto ad id in statu peccati mortalis: quod maiorem vim habet in Sacerdote peccatore efficiente Sacramentum, quamuis in extrema necessitate, & quamuis non solemniter, quia etiam efficitur à ministro non solùm ad id instituto, sed etiam ad id consecrato.

Addidimus, *nisi extrema necessitas suscipientis non relinquat tempus ministro, vt saltem moraliter possit ad iustificationem præparari*; quia quando sic vrget, potest licitè in statu peccati mortalis illud efficere & administrare (in quo Doctores conueniunt) non quia obligatio Religionis cesset ob occursum obligationis misericordiæ, quasi hæc sit maior, quia verè non est, sed minor; sed quia hac necessitate succurrendi proximo vrgente, & existente impossibilitate saltem morali iustificationis ministri, nulla sit irreuerentia Sacramento illud in statu peccati mortalis efficiendo & ministrando, quia Sacramentum institutum est in remedium hominum, & tunc non potest homini subueniri, nisi illud in eo statu ministrando.

Obseruandum est, vt optimè Vasquez, mini- *Vasquez.*
strum in statu peccati mortalis distribuentem Eucharistiam anteà factam, non peccare mortaliter, quia in hac distributione non apparet grauis aliqua irreuerentia contra Eucharistiam, quamuis appareat, & sit in effectione illius: & multò minùs erit mortale, in statu peccati mortalis transferri Eucharistiam de loco in locum, & eam eleuando benedicere populum, quia in hoc multò minùs apparet irreuerentia grauis: & nulla adhuc leuis in eo, quòd quis Eucharistiam lapsam in terram (quamuis sit laicus, non existente Sacerdote) leuet, & in loco decente reponat.

Ita tamen minister Sacramentorum tenetur in statu gratiæ Sacramenta conficere, vt quamuis

sit conscius peccati mortalis non confessi, non teneatur confessionem illius ad effectionem Sacramentorum adhuc Eucharistiæ præmittere, sed satis sit, si perfectam contritionem eliciat, vt contra Adrianum & Marsilium aduertunt Vasquez, Suarez & communiter Doctores, quia talis præcepti & obligationis nullum extat sufficiens fundamentum: nihilominùs Sacerdos celebrans ad id tenetur, sed non quia conficit Eucharistiam, sed quia illam recipit. *Vasquez. Suarez.*

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm Diaconus & Subdiaconus, in statu peccati mortalis cantantes solemniter Euangelium & Epistolam, peccent mortaliter.

Medina. Angelus. Siluester. Victoria.

MEdina Cod. de Pœnitentia tract. 1. q. 6. Angelus v. *Clericus* 8. & Siluester v. *Clericus* 2. §. 8. & Victoria de Sacram. q. 29. partem affirmatiuam tuentur. Quod deduci videtur ex cap. vltimo de Temporibus ordinationum, vbi postquam Gregorius IX. dixit Clericos ob crimina occulta non esse impediendos in susceptis Ordinibus ministrare, postquam egerint pœnitentiam, addit: *Quòd si non pœnituerint, monendi sunt, & sub interminatione diuini iudicij obtestandi, vt in susceptis Ordinibus non ministrent.* Et ratione probatur, quia ex vna parte id fit indignè & irreuerenter in statu peccati mortalis, & ex altera id est materia grauis sufficiens ad mortale, vt patet in eo, qui suspensus, aut irregularis id efficit. Et ob eamdem rationem Medina addit, Episcopum in mortali conficientem Chrisma, vel benedicentem oleum, vel consecrantem, aut benedicentem Ecclesiam, peccare mortaliter; & id generaliter docet de quacumque actione propria Ordinis sacri.

Sotus. Vasquez. Suarez. Ægidius. Ochag. Bonacina.

Sotus verò in 4. dist. 1. quæst. 5. art. 6. Vasquez disp. 136. cap. 4. Suarez disp. 16. sect. 3. Ægidius q. 64. art. 6. dub. 1. Ochagauia q. 19. Bonacina disp. 1. q. 3. puncto 2. & communiter recentiores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia quamuis prædictæ actiones sint graues, in earum tamen exercitio, facto in statu peccati, non reperitur grauis irreuerentia (etiamsi indecentia aliqua reperiatur) quia non sunt actiones ex opere operato sanctificantes. Et idem ob eamdem rationem docent Vasquez, Suarez & Ægidius contra Medinam, & meritò, de Episcopo, & de Presbytero, consecrante, & benedicente, & quæcumque alia Sacramentalia efficiente, nempe quòd in eis actionibus Sacramentalibus in statu peccati factis, non sit irreuerentia & malitia mortalis.

Vasquez. Ægidius. Bonacina.

Addunt Vasquez, Ægidius & Bonacina contra nonnullos, in nulla actione ex dictis, in statu peccati facta, esse malitiam mortalem, quamuis sæpissimè fiant, & repetantur, & meritò: quia frequentatio & repetitio actionis non mortalis, non fit mortalis, nisi quando materia continuatur, vt in furtis paruis; vel quando effectus relictus ex repetitionibus continuatur, vt in pluribus comestionibus paruis in die ieiunij; vel quando frequentatio notabiliter nocet fini legis, vt in frequentatione omissionis audiendi Missam in illustri Collegio D. Ildephonsi in diebus non festis, quæ in præsenti non habent locum.

Addunt Vasquez & Ochagauia, in actione solemni Diaconi & Subdiaconi, & in consecratione Chrismatis, & in benedictione Aquæ, & in effectione aliorum Sacramentalium in statu peccati factis, non solùm non esse malitiam mortalem, sed neque esse venialem, quia id non sit contra præceptum aliquod: quia non est contra positiuum aliquod, vt patet; neque contra naturale virtutis religionis, quia in eo nulla apparet irreuerentia. *Vasquez. Ochag.*

In cap. autem illo vltimo de Temporibus ordinationum, non supponitur, Clericos ob peccata mortalia esse prohibitos in susceptis Ordinibus ministrare, sed monendos esse & prohibendos à Superioribus.

Et ad rationem, negamus id fieri indignè & irreuerenter, quamuis fiat indecenter, vt sentit Vasquez.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm concionari in statu peccati mortalis, sit mortale.

Caietan.

CAietanus quæst. 64. art. 6. & in Summa v. *Prædicatorum peccata*, parte affirmatiuam tuetur, tum quia concionari sit actus Ordinis sacri, ex institutione Ecclesiæ applicatum Ordini sacro, quamuis ex institutione Christi conueniat Episcopo; tum etiam, quia concionari in statu peccati, est iniuriam irrogare prædicationi, quia eo denotatur, prædicatores esse à Christo institutos, vt solo verbo & non opere prædicent.

Sotus. Vasquez. Suarez. Ægidius. Ochag.

Sotus verò in 4. dist. 1. q. 5. art. 6. Vasq disp. 136. c. 5. Suarez disp. 16. sect. 3. Ægidius q. 64. art. 6. Ochagauia q 19. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò, quia id non est contra præceptum aliquod: quia non est contra aliquod positiuum, vt patet, nec contra naturale virtutis religionis, quia in concionando in statu peccati, non irrogatur iniuria prædicationi, quia qui in mortali prædicat, non denotat Christum instituisse prædicatores, vt solo verbo prædicent, & non opere, sed prædicat in eo statu, quia existimat, & verè, nullo iure teneri ad prædicandum in statu gratiæ; neque irrogatur iniuria Ordini, quia concionari non est actus Ordinis, quamuis ab Ecclesia sit annexum Ordini sacro: aliàs qui suspensus ab Ordine prædicaret, fieret irregularis, quod est falsum: & quamuis esset actus Ordinis, & sacri, non fieret mortalis, vt patet ex dictis Difficultate præcedenti.

Sotus. Vasquez. Ochag.

Addunt Sotus, Vasquez & Ochagauia, concionari in statu peccati non esse peccatum adhuc veniale, quia id non est contra præceptum aliquod.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm licitum sit accipere Sacramentum ab eo, quem scio in administratione peccaturum.

SVpponimus, ministrum dupliciter peccare posse Sacramentum administrando; vno modo, quia in peccato mortali illud administret; & altero, quia illud censura aliqua ligatus administret, quamuis iustificatus sit à peccato ob quod illam incurrit.

Circa

Circa prius, quia pertinet ad Tractatum de Scandalo, breuiter dicendum est, licitum esse cuicumque petere & recipere Sacramentum à ministro existente in peccato mortali, quamuis minister non sit proprius Pastor petentis, & quamuis paratus non sit Sacramentum conferre, si receptio Sacramenti à dicto improbo ministro futura sit commodior vel vtilior petenti, quàm ab altero probo ministro, qui etiam possit administrare. Ita Suarez d. 18. sect. 2. Ægidius q. 64. ar. 6. dub. 2. Bonacina disp. 1. q. 6. punct. 5. Quod nos restringimus, vt verum sit, quando minister administraturus est ex malitia in statu peccati mortalis (ex qua regulariter fit in præsenti materia) & non ex ignorantia, neque ex passione, seu infirmitate. Ratio huius doctrinæ est, quia in casu dicto, petens Sacramentum ab improbo ministro, quamuis eum inducat ad administrandum, tamen non inducit illum ad peccandum, neque illum actiuè scandalizat, quia si ipse minister velit, potest Sacramentum licitè administrare: quia si velit, potest iustificari, sed ipse ex se ipso, & non inductus ad peccandum, peccat, & passiuè scandalizatur. Nemo autem tenetur id quod sibi est vtile (quamuis solùm temporaliter) omittere, vt euitet scandalum passiuum alterius, nisi ortum ex ignorantia, vel ex passione, ex quibus in præsenti materia raro oritur: quia non iustificari in casu dicto, regulariter euenit ex malitia ipsius ministri. Quòd si minister ex ignorantia aut ex passione administraturus est in eo statu peccati, illicitum est ab eo petere & recipere Sacramentum, nisi cessante ignorantia media admonitione, aut aliter, vel cessante passione: excepto quando receptio Sacramenti est sub præcepto, & non est alius minister probus à quo recipi possit, quia non sunt omittenda ea quæ sunt sub præcepto, vt euitetur scandalum passiuum adhuc pusillorum, seu ortum ex ignorantia vel ex passione.

Suarez. Ægidius. Bonacina.

Circa posterius, quia pertinet ad Tractatum de Censuris, breuiter dicendum est, à ministro excommunicato, vel denuntiato, vel notoriè excommunicato ob percussionem Clerici (qui dicitur minister vitandus, seu non toleratus) non posse fideles recipere Sacramentum, nisi in articulo mortis, & non quodcumque Sacramentum, sed tantùm Baptismi & Pœnitentiæ, & etiam Eucharistię, quando non potuit suscipi Sacramentum Pœnitentiæ, & etiam Sacramentum Extremæ Vnctionis, quando non potuit suscipi Sacramentum Pœnitentiæ nec Eucharistiæ, de quo dicimus Tractatu de Excommunicatione Disp. IV. Diffic. II.

Est tamen difficultas, An fideles possint recipere Sacramenta à ministro excommunicato non denuntiato, nec notoriè excommunicato ob percussionem Clerici (qui toleratus dicitur, & non vitandus) quam generaliter examinamus eodem Tractatu Disp. I. Diffic. IV.

Circa quam etiam breuiter dicendum est, fideles posse licitè à dicto ministro tolerato recipere Sacramenta, quamuis neque sit proprius Pastor, neque sit paratus ad collationem Sacramentorum; quia in Extrau. *Ad euitanda scandala*, conceditur fidelibus facultas ab Ecclesia communicandi, etiam in administratione & receptione Sacramentorum, cum ministro excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus, etiam eum inducendo & prouocando ad id quod fieri potuit ab Ecclesia, cùm ab ea pendeat tota vis excommunicationis, quoad effectum ipsius; ac proinde fideles possunt licitè Sacramenta à ministro excommunicato tolerato petere & recipere; & non solùm licitè absque peccato contra prohibitionem Ecclesiæ, sed etiam absque peccato cooperationis alicui peccato ministri: quia etiam ipsi ministro, quamuis non directè intendendo ipsi fauere, sed indirectè, in fauorem fidelium, quatenus his est necessarium, vt liberè absque peccato cooperationis possint cum ipso communicare, conceditur licentia, vt possit tractari & communicari à fidelibus, ac si non esset excommunicatus, eo ipso quòd fidelibus conceditur licentia, vt cum eo tractent & communicent ac si non esset excommunicatus. Addimus, *quatenus his est necessarium, vt liberè absque peccato aliquo, etiam cooperationis, possint cum eo communicare*, quia aliquando fideles possunt licitè ab ipso petere & recipere Sacramenta, quamuis ipse illa illicitè administret: vt quando minister ex se ipso incipit, & se ingerit administrationi, & etiam quando, antequam necessarium sit administrare, habet in sua manu absolui ab excommunicatione, & non absoluitur. de quibus ex professo dicimus vbi suprà.

DIFFICVLTAS XIII.

Qui sint capaces Sacramentorum; & An ad eorum valorem requiratur consensus in recipiente.

CIrca prius Doctores conueniunt, solos homines, & viatores, esse capaces Sacramentorum, quia ad ipsos solos tamquam ad subiecta susceptiua Sacramentorum, directa fuit institutio Christi, & pro ipsis solis facta: quod etiam constat ex sensu & vsu Ecclesiæ. Ita tamen soli homines viatores sunt capaces Sacramentorum, vt non solùm prædestinati, sed etiam reprobi capaces sint; & non solùm iusti, sed etiam peccatores (de quo contra hæreticos videndus est Suarez disp. 14. sect. 1.) quamuis non omnes viatores sint capaces omnium absque delectu, vt in propriis Tractatibus dicitur. *Suarez.*

Circa posterius (quod non habet locum in Sacramento Eucharistiæ, quia præsupponitur validè factum independenter à suscipiente, neque in Sacramento Matrimonij, in quo, quia suscipientes etiam sunt ministri, idem consensus requisitus ad valorem illius in ministris, etiam requiritur in suscipientibus) conueniunt Catholici, in paruulis nullum requiri consensum ad valorem Sacramentorum quorum pro ea ætate capaces sunt, quia nequeunt naturaliter absque miraculo consensum habere; miraculosus autem consensus, quem in paruulis fingunt hæretici, nullum habet fundamentum.

Est tamen difficultas, An ad valorem Sacramentorum in adultis requiratur consensus seu voluntas suscipiendi illa.

Circa difficultatem hanc certum est, quod negari nequit, (vt malè negarunt Glossa in can. *Solet*, de Consecrat. dist. 4. & Glossa in cap. *Maiores*, de Baptismo) eum, qui omnino resistit susceptioni Sacramenti, non suscipere validum Sacramentũ, vt exprimit Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptismo: quod Christus meritò ita instituit, quia *Glossa.* *Innoc. III.*

indecens erat omnino resistentem initiari sacris Christianis: & ob id sumptio Eucharistiæ ab omnino resistente non est Sacramentalis, sed materialis (sicut fieret à cane) qua non impletur præceptum diuinum suscipiendi Eucharistiam.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An ad valorem Sacramenti (& idem est de susceptione Sacramenti vt sit Sacramentalis) requiratur positiuus consensus suscipiendi illud in adultis, an in eis sufficiat non resistere.

Caietan. Ledesm. Caietanus q. 68. art. 7. & Ledesma in 4. part. 1. q. 9. art. 7. docent, ad valorem Sacramenti in adultis non requiri positiuum consensum suscipiendi illud, sed sufficere quòd non resistant. Quod expressisse videtur Innocentius III. in d. cap. Maiores, dum ait: *Sacramentalis operatio imprimit characterem, cum obicem voluntatis contrariæ non inuenit obsistentem.* Et id non leuiter insinuat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *Sacramenta tribus perficiuntur, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona ministri conferentis Sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia.* ergo Sacramentum verè perficitur absque consensu & intentione suscipiendi illud. Et ratione à simili probatur, quia in paruulis non requiritur consensus suscipiendi Sacramentum ad valorem illius, ergo neque in adultis, quia idem est in vtrisque Sacramentum.

Innoc. III. *Eug. IV.*

S. Thom. Scotus. Vasquez. Suarez. Ægid. S. Thomas verò q. 68. art. 7. Scotus in 4. dist. 4. q. 4. Vasq. disp. 138. n. 65. Suarez disp. 14. sect. 2. Ægidius q. 64. art. 8. dub. 5. & communiter Theologi docent, ad valorem Sacramenti in adultis, qui aliquando fuerunt domini propriæ voluntatis, requiri positiuù consensum suscipiendi illud. Quòd expressisse videtur Augustinus lib. 4. de Bapt. mo c. 24. Et meritò, quia ex vna parte conuenientissimum est, adultos aliquando dominos propriæ voluntatis non initiari sacris Christianis absque proprio consensu positiuo, quamuis paruuli & amentes, qui numquam fuerunt domini propriæ voluntatis, validè absque positiuo consensu initientur: & ex altera parte facile est, & facilè fieri potuit, vt idem materiale Sacramenti ex Christi institutione requirerent, vt sit & fiat signum & causa gratiæ in adultis, dictum consensum tamquam conditionem; & non in paruulis, neque in perpetuò amentibus, cùm isti non possint illum habere, & possint illi; ergo credendum est, sic fuisse à Christo institutum. Ex quo constat ad rationem à simili adductam pro Caietano & Ledesma.

August.

Innocentius III. verò in dicto cap. *Maiores*, dum ait, quòd Sacramentalis operatio imprimit characterem, cùm obicem voluntatis contrariæ non inuenit obsistentem, per contrariam intelligit contrariam etiam priuatiuè, quæ etiam priuatiuè obsistit, vt ex contextu deducitur. Et Eugenius IV. quando ait, Sacramenta tribus perfici, materia, & forma, & intentione ministri, tantùm loquitur de his quæ sunt generaliter necessaria omnibus Sacramentis ad ipsorum valorem & perfectionem, & susceptis à quibuscumque; & ideò nullam fecit mentionem consensus suscipientis, quia iste non est generaliter necessarius, quia necessarius non est ad perfectionem seu valorem Eucharistiæ, neque ad valorem Sacramentorum, quæ suscipiuntur à paruulis, & à perpetuò amentibus.

Innoc. III. *Eugen. IV.*

Ita tamen in adultis suscipientibus requiritur positiuus consensus ad valorem Sacramentorum, vt sufficiat habitualis (id est præteritus non reuocatus) vt supponitur in dicto cap. *Maiores*, & satis congruenter; quia suscipiens non se habet vt agens & operans (sicut se habet minister) sed tantùm se habet vt patiens, ac proinde non est necessarium consensum esse actualiter, neque virtualiter, vt ex eo tamquam ex efficiente deriuetur, & fiat Sacramentum, sed sufficit quòd suscipiens aliquo modo consentiat in susceptionem Sacramenti, ad quod sufficit consensus præteritus nondum reuocatus. Et etiam sufficit consensus ex metu coactus, vt supponitur in dicto cap. *Maiores*, & in Concilo Toletano IV. can. 55. quia consensus iste est simpliciter voluntarius & liber, quamuis aliquid inuoluntarij habeat admixtum: imò non est necessarius consensus specialis, sed sufficit quilibet etiam generalis, quia quolibet suscipiens dicitur in susceptionem Sacramenti consentire, vt consensus, quo quis Catholicè viuens desiderat aliquando vti medijs Ecclesiæ, vel ea sibi cõferri quando ipsis indigeat: & hunc ad minus præsumit Ecclesia in moribundo, quem extremè vngit, quamuis id non petierit.

Concil. Toletan.

Præter consensum autem suscipiendi Sacramentum, non est necessarius in suscipiente, quamuis adulto, actus fidei ad valorem Sacramentorum (in quo etiam Catholici conueniunt) quia dicta necessitas nullo fundamento ostendi potest.

DISPVTATIO V.

De ordine & numero Sacramentorum.

DIFFICVLTAS I.

Quot sint Sacramenta nouæ legis.

ERror est hæreticorum, existimantium Sacramenta nouæ legis pauciora esse quàm septem (quamuis ipsi in eorum numero non conueniant) quia numerus iste septenarius Sacramentorum neque ex Scriptura neque ex Patribus constet. Imò addit Kemnitius, si credendum esset Patribus, plura essent assignanda Sacramenta quàm septem: quia Ambrosius libro 3. de Sacramentis, cap. 1. & Cyprianus Serm. de Ablut. pedum, & Bernardus de Cœna Domini, lotionem pedum factam à Christo in nocte Cœnæ Ioannis 13. appellant Sacramentum: quòd verò ex institutione Christi conferat gratiam, significare videtur Christus illis verbis, *Si non lauero te, non habebis partem mecum*, per gratiam videlicet: & eam etiam pro reliquis hominibus in Sacramentum institutam mansisse significare videtur Christus illis verbis, *& vos debetis alter alterius lauare pedes.*

Kemnit. *Ambr.* *Cypr.* *Bernard.*

Catholici tamen conueniunt, Sacramenta nouæ legis esse septem, neque plura, neque pauciora, nempe

hempe Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, quod definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto, & clarius à Tridentino *Eugen. IV. Trid.* sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, quorum definitio innixa est non Scripturæ, sed traditioni, etiamsi non pauca ex septem Sacramentis ex Scriptura constent, vt dicitur in proprijs Tractatibus.

Patres verò, quamuis nullibi omnia septem Sacramenta simul enumerent, quia huius nulla ipsis necessitas occurrit, tamen omnium eorum sparsim mentionem faciunt, vt in proprijs Tractatibus dicimus, & non aliquorú aliorum: quia etiamsi aliquando aliquas alias cærimonias appellent Sacramenta, tamen tunc sumunt Sacramentum latiori significatione pro quouis signo rei sacræ, non pro signo sanctificante ex opere operato. Nonnulli verò Patres, qui lotioni pedum à Christo factæ, & quasi pro nobis institutæ, attribuunt remissionē peccatorum, non id ei attribuunt tamquam causæ ex opere operato, sed tamquam bono operi charitatis, & insignis humilitatis, quod verè extinguit reatum peccatorum relictum post remissionem culparum, imò hanc impetrat, quamuis non infallibiliter.

Christus verò Ioan. 13. illis verbis, *Si non lauero te, non habebis partem mecum*, non est minatus Petro exclusionem à gratia neque à Regno cælorum, sed à Cœna, tam communi seu vsuali, ad quam nullus solebat recúbere, nisi lotis pedibus; quàm à corpore & Sanguine suo, quæ in ea Cœna consecraturus erat; quamuis tunc Petrus hoc posterius non intellexerit vsq; ad tempus consecrationis. Neque illis verbis, *Et vos debetis*, &c. instituit lotionem pedum pro posteris in sanctificationem ex opere operato, sed illis tantùm proposuit nobis exemplum imitandi suam humilitatem & charitatem.

Nonnulla verò, quæ hæretici objiciunt ad probandum Sacramenta pauciora esse quàm septem, desumpta sunt ab auctoritate negatiua, quæ solent esse parui momenti. Tamen videri possunt apud *Bellarm.* Bellarminum lib. 2. de Sacramentis cap. 27.

Obseruandum tamen est, quòd, quamuis definitum sit esse tantùm septem Sacramenta, non est tamen definitum quodlibet ex illis esse vnum secundùm speciem infimam, ita vt sub se non contineat plures species, quod est sub controuersia apud Theologos de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Eucharistiæ.

De numero Sacramentorum veterum non constat, quia quamuis omnia in Scriptura exprimantur, non tamen sub nomine Sacramenti: sunt tamen innumera, vt aduertit Episcopus Oxomensis *Oxomen.* 3. par. q. 61. num. 9. quia erant varia Sacrificiorum genera, & variæ purificationes, & esus Agni paschalis, & panes propositionis, & vnctiones sacerdotales, ob quod Augustinus lib. 19. contra Faustum, cap. 11. meritò dixit, Sacramenta nostra esse *August.* numero pauciora veteribus, etiãsi virtute maiora.

DIFFICVLTAS II.

Quem ordinem habeant inter se Sacramenta nouæ legis.

SAcramenta nouæ legis à Theologis hoc ordine numerantur: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Vnctio, Ordo, & Matrimonium; & eodem ordine recensentur ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino *Eugen. IV. Trid.* sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere. Ordo autem iste non desumitur ex causalitate, imò neque ex perfectione (nisi inter Ordinem & Matrimonium) neque ex tempore, sed ex habitudine ad diuersos fines vitæ spiritualis, ad quos ordinantur.

Et quia in vita spirituali priorem locum obtinent quæ sunt ad se, quàm quæ sunt ad alterum, ideò priùs enumerantur quinque Sacramenta, quę sunt ad singulas personas, quàm Ordo & Matrimonium, quæ ordinantur ad Rempublicam Christianam: & inter quinque illa Sacramenta primum locum obtinet Baptismus, quia est spiritualis regeneratio; secundum obtinet Confirmatio, quia est completio & perfectio Baptismi, qua homo regeneratus munitur, roboratur, & crescit; tertium obtinet Eucharistia, quia est nutritio, qua vita spiritualis conseruatur, & quia per Eucharistiam etiam potest nutriri & conseruari vita spiritualis per Baptismum communicata, absque eo quòd præsupponatur necessariò completa & roborata per Confirmationem, ideò Eucharistia potest etiam ante Confirmationem enumerari, vt numerata fuit à Dionysio de Ecclesiastica Hierarchia, agente priùs *Dionys.* de Eucharistia cap. 3. & postea ca. 4. agens de Cõfirmatione: & post tria dicta Sacramenta quartum locum obtinet Pœnitentia, & non anteriorem, quia tantùm est vtilis aut necessaria per accidens, lapsis videlicet in mortale ad illius remissionem; & post Pœnitentiam quintum locum obtinet Extrema Vnctio, quia est consummatiua pœnitentiæ, cùm ordinetur ad auferendas reliquias quæ ex peccatis iam remissis remanent; & inter Sacramenta, quæ ad alterum ordinantur, priorem locum obtinet Ordo, quia magis habet de spiritualitate ad quam Sacramenta ordinantur.

De ordine verò perfectionis inter Sacramenta nouæ legis, ex Tridentino sess. 7. can. 3. de Sacra- *Trid.* mentis in genere constat contra Luthesum, non omnia esse æqualia (quo non significatur omnia esse inæqualia) & sess. 13. can. 3. constat, Sacramentum Eucharistiæ esse omnium præstantissimum, quia re ipsa continet Christum auctorem gratiæ, ex quo etiam habet quòd copiosiorem gratiam conferat quàm reliqua. Quòd autem Sacramentum inter reliqua maiorem gratiam æqualiter dispositis conferat, incertum est: quomodo verò Sacramenta, quoad alias rationes se inuicem excedant, ostendit Bellarminus lib. 2. *Bellarm.* cap. 28. etiamsi Sacramentum Eucharistiæ ob rationem dictam sit & absolutè dicatur omnium præstantissimum.

De ordine verò temporis quoad susceptionem Sacramentorum, certum est, Baptismum ita necessariò ex Christi institutione præsupponi omnibus alijs, & esse ianuam ad illa, vt nullum aliud validè suscipiatur à non baptizatis: inter reliqua verò per se loquendo non est necessaria dicta præsuppositio, etiamsi per accidens ex præsuppositione peccati mortalis, Sacramentum Pœnitentię necessitate precepti præsupponatur ad Eucharistiam, non ad reliqua adhuc viuorum.

TRACTATVS DE BAPTISMO.

DISPVTATIO PRIMA.

De institutione & necessitâte Baptismi.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid sit Baptismus.

VT à nomine exordiamur, Sacramentum Baptismi in primis dicitur *Baptismus*, quia nomen *Baptismus* quamcumque ablutionem significat, & Sacramentum Baptismi fit ablutione. Secundò dicitur *lauacrum regenerationis*, Ioannis 3. quia per illum regeneramur & renascimur Deo. Tertiò dicitur *circumcisio non manufacta*, ad Colossenses 2. quia per Baptismum circumcidimur, & expoliamur, non carne, sed peccatis, & eis morimur. Quartò dicitur *sepultura*, Ioann. 3. & 6. quia vetus homo in Baptismo moritur, & quasi sepelitur. Et ob id quintò dicitur *crux*, quia scilicet, vt dicitur Ioan. 6. vetus homo in Baptismo crucifigitur. Sextò à Patribus dicitur *illuminatio*, iuxtà illud ad Hebræos 6. *Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt*, &c. ratione videlicet splendoris fidei quæ per Baptismum datur. Et ob id Septimò ab Augustino Epist. 23. dicitur *Sacramentum fidei*. Octauò dicitur *vnctio*, quia per Baptismum consecramur Deo in Reges & in Sacerdotes spirituales. Nonò dicitur *donum*, quia per Baptismum fit maxima peccatorum remissio, quia fit culparum & totius pœnæ illis debitæ. Decimò dicitur *indumentum*, quia nuditas, quam peccatum induxerat, tegitur gratiâ per Baptismum collatâ. Vndecimò dicitur *sigillum*, quia omnes oues Christi primò signantur charactere Baptismi.

Ad rem verò accedendo, variè à multis definitur Baptismus: optimè tamen à Catechismo Romano part. 2. cap. 2. quòd sit *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ*. Quibus verbis Baptismus duplici definitione definitur, quia illis prioribus verbis, *Sacramentum regenerationis*, definitur Metaphysicè, seu definitione Metaphysica, quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad Baptismum. & per *regenerare*, quod est differentia, qua ab alijs Sacramentis nouæ legis distinguitur, adhuc à Pœnitentia; quia quamuis hęc etiam viuificet mortuos spiritualiter, non tamen dicitur regenerare, quia Sacramentum Pœnitentiæ non est institutum ad dandum vitam spiritualem omnino primam, sicut Sacramentũ Baptismi, sed dicitur resuscitare, quia ex se iustificat iam mortuum spiritualiter post vitam spiritualem per Baptismum collatam. Illis verò posterioribus verbis, *Per aquam in verbo vitæ*, definitur physicè, quia definitur per omnes suas partes physicas intrinsecas, nempe per aquam, seu ablutionem aquæ, quæ est materia Baptismi; & per verbum vitæ, id est per inuocationem Trinitatis, quæ est forma illius.

Catech. Rom.

Deinde physicè, & clariùs quàm dictis posterioribus verbis Catechismi Romani, definitur Baptismus à Magistro in 4. dist. 3. quòd sit *ablutio corporis exterior, facta sub forma præscripta verborum*. Quam definitionem recipiunt Scholastici omnes: quia quamuis in ea non exprimatur significatio Sacramentalis, qua tamquam forma totali constat Sacramentum Baptismi, datur tamen per materiam & formam partiales, quibus physicè cõstat Baptismus, nempe per ablutionem & per prolationem verborum, quibus solis cõstat tamquam toto & integro materiali, & subiecto cui inest Sacramentalis significatio: ac proinde sub illis facilè intelligitur significatio ipsa. Et optimè per synecdochen in ea definitione ponitur pars totalis materialis pro toto ipso Baptismo coalescente ex ipsa & ex significatione Sacramentali, vnde sensus illius est, quòd Baptismus sit ablutio corporis, & præscriptæ formæ prolatio, regenerationem spiritualem significantes.

Magist.

Ex eo autem, quòd Baptismus definiatur per ablutionem, non definitur per sibi synonymum: quia quamuis Baptismus in sua primæua significatione idem fuerit Græcè, quod Latinè ablutio, iam tamen extensione nominis *Baptismi* facta per vsus accommodationem, qua extensum est ad significandum totum ipsum Sacramentum Baptismi, desierunt esse synonyma.

DIFFICVLTAS II.

Quæ sit materia remota Baptismi.

IN omni Sacramento, quod in vsu & fieri consistit, duplex materia partialis reperitur: vna remota, vt peccata in Sacramento Pœnitentiæ, & oleum in Sacramento Extremæ Vnctionis; & altera proxima, vt confessio peccatorum in Sacramento Pœnitentiæ, & vnctio in Sacramento Extremæ Vnctionis. Est ergo difficultas de materia Baptismi; in præsenti de remota, & Difficultate sequenti de proxima.

Luther.

Circa præsentem difficultatem Lutherus in Colloquijs symposiacis, cap. 17. ausus est dicere, vinum, & lac, & quidquid aliud potest balneo deseruire,

seruire, esse idoneam & sufficientem materiam Baptismi.

Veritas tamen Catholica est, aquam naturalem seu elementarem esse propriam & necessariam materiam ad valorem Baptismi, quod constat ex perpetua Ecclesiæ traditione & praxi, & definitur ab Eugenio IV. in Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post vltimam sessionem; & à Tridentino sess. 7. can. 2. & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*: vbi nomine *aquæ* intelligitur naturalis, quia nullum est fundamentum cogens confugere ad Metaphoram. Idem quoque constat ex illo Act. 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & ex Act. 10. & ex ad Ephes. 5. & ex alijs locis, in quibus describitur aqua naturalis, quæ sit materia.

Eug. IV. Trid.

Quòd si obijcias illud Matth. 3. vbi Baptista ait se baptizare in aqua, & Christum baptizaturum in Spiritu sancto & igne; quo videtur supponere, Baptismum Christi non futurum ex aqua, sicut erat Baptismus ipsius Baptistæ; omissis varijs expositionibus existimantium in adducto testimonio non esse sermonẽ de vero Baptismo Christi, sed de Metaphorico, quæ non sunt contemnendæ, & quibus obiectioni satisfit, respondemus, admittendo, in eo testimonio sermonem esse de vero Baptismo instituto à Christo, quem Baptista verè opposuit suo Baptismo: tamen in hoc tantùm opposuit, quòd Baptismus ipsius erat in sola aqua, absque effectu aliquo interiore gratiæ & charitatis; Baptismus verò Christi non erat futurus in sola aqua absque effectu gratiæ & charitatis, quæ peculiariter attribuitur Spiritui sancto; & absque cõsumptione & destructione peccati, quæ etiã specialiter appropriatur Spiritui sancto instar ignis cõsumenti rubiginem peccatorũ; sed futurus erat in aqua & Spiritu sancto, iuxta illud Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c.*

Obseruandum tamen est pro Catholicis, vt optimè Valentia d. 4. quæst. 1. punct. 2. Vasquez disp. 141. Ægidius quæst. 66. art. 4. dub. 1. & communiter Doctores, ita aquam naturalem esse necessariam ad valorem Baptismi, vt etiam sufficiat quantumcumque accidentaliter mutetur, dummodò retineat naturam aquæ naturalis, & maneat apta ad abluendum; ac proinde aquam, siue calidam siue frigidam, esse sufficientem ad valorem Baptismi: & non solùm aquam puram, sed etiam alijs rebus permixtã, quamuis notabiliter, vt est in fluminibus turbidis, & in lixiuio, & in aqua qua caro decocta est, & appellatur ius; dum non sit adeò permixta, vt plus sit alterius substantiæ quàm aquæ naturalis, vt contingit quando aqua valdè densata est luto aut pinguedine, quia tunc non sufficit ad valorem Baptismi: quia quamuis tunc maneat physicè aqua naturalis, tamen non manet apta ad abluendũ; imò moraliter non censetur aqua, sed lutum, aut pinguedo. Si tamen ex his permixtis, in quibus plus est alterius substantiæ quàm aquæ, vt ex luto, & ex iure valdè spisso, purior & subtilior aqua exprimatur, hæc sufficiet ad valorem Baptismi; & multò meliùs sufficiet aqua in quam nix, gelu, glacies, & grando resoluuntur, vt specialiter aduertunt Henriquez lib. 2. de Baptismo cap. 6. Valentia & Ægidius, quia verè est aqua omnino naturalis. Imò, vt contra nonnullos Henriquez & Ochagauia quæst. 3. etiam sufficiet aquã in quam sal resoluitur, quia etiam est aqua naturalis.

Valent. Vasquez Ægid.

Henr. Valen. Ægid. Henr. Ochag.

Ita tamen aqua permixta cum alijs substantijs sufficit ad valorem Baptismi, vt extrema necessitatem vti aqua notabiliter permixta, sit sacrilegium: quia est contra consuetudinem Ecclesiæ, volentis non fieri Baptismum, nisi ex aqua moraliter pura: imò etiam est sacrilegium, vti aqua non benedicta, quamuis pura, vt deducitur ex Clementina vnic. de Baptismo. In extrema tamen necessitate licitum est vti aqua, quamuis notabiliter permixta, imò & dubia, vt mihi nondum resoluta, sub hac tamen conditione, (siue exteriùs siue mentaliter tantùm apposita) nempè: *si materia hæc est idonea*, quia extrema necessitas excusat irreuerentiam, quæ alias fieret conficiendo Sacramentum sub conditione, & illud temerè exponendo periculo nullitatis.

Liquores verò herbarum, & aliarum rerum, qui per stillicidia extrahuntur, non sunt materia sufficiens ad valorem Baptismi, in quo omnes Doctores conueniunt, quia non sunt vera aqua: sputum quoque & sudor non sunt materia sufficiens, quia etiam non sunt vera aqua, quod de sputo tradit Pontifex in cap. pænult. de Baptismo.

DIFFICVLTAS III.

Quæ sit materia proxima Baptismi.

COnueniunt Doctores, materiam proximam Baptismi esse non aquam ipsam, sed ablutionem mediâ aquâ factam; quia verba ministri, quæ in hoc Sacramento, sicut in alijs, habent quòd sint forma quæ accedit materiæ proximæ, & super eam cadit, non accedunt ipsi aquæ, sed ablutioni: ablutio autem essentialiter consistit in motu locali, siue quo aqua mouetur circa corpus ipsum tangendo, siue quo ipsum corpus mouetur circa aquam ipsam tangendo. Et in vtrouis sufficienter consistit: quia vtrouis sufficienter abluitur corpus per aquã, quia tam motu corporis circa aquam, quamuis immotam, (si possit tangi absque eo quòd moueatur) quàm motu aquæ circa corpus, quamuis immotum, dicitur corpus ablui per aquã, quia vteruis, quantum est ex se, est sufficiens ad abstergendas sordes: ille enim dicitur abluere, & sufficienter, corpus aliquod, aut quando circa illud mouet localiter aquam illud tangentem, aut quando mouet localiter corpus circa aquam, eam tangens.

Est tamen difficultas, An materia proxima Baptismi cõsistat in ablutione vt actiua, id est, vt facta à ministro, & ad ipsum relata, siue actiuè siue passiuè significetur; vel in ablutione vt passiua, id est, vt recepta vel quasi recepta in corpore baptizati, & vt de nominante ipsum qui baptizatur, ablutum seu baptizatum, siue ablutio sic sumpta sit vera passio ipsius circa aquam, siue non sit vera passio corporis abluti, sed tantùm sit passio Grammaticalis, seu significata, vt passio, vt contingit quando corpus abluitur motu locali aquæ circa corpus ipsum immotum; vel an consistat in ablutione, tam vt actiua quàm vt passiua.

Sotus in 4. dist. 3. art. 1. §. Ex quo fit, & Suarez d. 20. sect. 2. docent, materiã proximam Baptismi sitam esse in ablutione vt passiua, & non vt actiua: quod indicare videtur Augustinus Tract. 80. in Ioannem, dum ait: *Quæ est ista tanta virtus aquæ, quæ corpus tangit, & cor abluit?*

Sotus. Suar.

Alij econtrà docent, ablutionem non vt passiuam, sed vt actiuam esse materiam proximam Baptismi, quia verbis formæ Baptismi, nempe *Egò te baptizo*, non significatur ablutio vt passiua, sed tantùm vt actiua.

Vasquez. Ægid. Ochag. Racon.

Vasquez verò disp. 141. c. 2. Ægidius q. 66. artic. 4. dub. 2. Ochagauia q. 3. & Raconis q. 3. art. 1. docent, ablutionem tam vt actiuam quàm vt passiuam, vtrouis modo esse materiam Baptismi, & meritò: quia materia proxima Baptismi consistit in eo quod significatur per verba formæ Baptismi, quia verba formæ accedunt materiæ proximæ, & supra eam cadunt; per hæc autem significatur ablutio, tam vt actiua quàm vt passiua, quia verba formæ siue actiua, vt quando Latinus dicit, *Ego te baptizo*, siue passiua, vt quando Græcus dicit, *Baptizetur seruus Christi*, subintelligendo *à me*, verè significant ablutionem vt actiuam, & relatam ad personam quæ baptizat, & vt passiuam, & relatam ad personã quæ baptizatur, quia eis ablutio vtroque modo significatur: quia quando verba formæ actiuè proferuntur, significatur ablutio vt actiua, vt directè & in recto relata ad personam baptizantem, & etiam vt passiua, vt indirectè & in obliquo relata ad personam baptizatam; & quando passiuè proferuntur, econtrà ablutio significatur vt passiua, directè & in recto relata ad personam baptizatam, & etiam vt actiua, vt indirectè & in obliquo relata ad personam baptizantem.

Vnde iuxta ea, quæ dicemus Difficultate VII. & Difficultate VIII. nempe ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse personam baptizati exprimere, & etiam actionem ministri, & hanc ita vt denotatur esse actionem ministri, saltem personam ministri subintelligendo, consequenter dicendum est, ad materiam proximam Baptismi requisitam esse ablutionem vt actiuam, & vt Grammaticaliter passiuam simul; & non sufficere vt actiuam tantùm, nec vt passiuam tantùm, quia requisita est vt ablutio relata ad personam baptizatam expressam verbis formæ, & vt relata ad personam baptizantem verbis formæ denotatam.

DIFFICVLTAS IV.

Quæ ablutio sufficiat ad valorem Baptismi.

CONueniunt Primò Doctores, quamcumque ablutionem, siue fiat immersione, vel infusione, siue aspersione, quantum est ex se sufficere ad valorem & essentiam Baptismi, quia quæcumque ex his est vera ablutio, quæ verbis formæ Baptismi significatur. Quod etiam constat ex vsu Ecclesiæ, quæ omnibus dictis modis vsa est baptizare, nempe infusione, vt modò fit; & immersione, vt olim fiebat, & vt modò in Manuali Romano fieri permittitur; & aspersione, vt ex S. Laurentio in eius Legenda dicitur instante martyrio quemdam aspersione aquæ baptizasse; & de Apostolis creditur aspersione baptizasse, quando vna die quinque millia baptizarunt, vt dicitur Act. 4. Et idem est de ablutione facta tinctione. In praxi tamen, vt ablutio licitè fiat, seruandus est modus in vnaquaque Ecclesia pro tempore præscriptus & vsitatus.

Quòd si obijcias, Baptismum esse figuram & vmbram mortis & sepulturæ Christi, vt significat Paulus ad Rom. 6. dum baptizati dicuntur commori & sepeliri cum Christo in Baptismo; sepultura autem non figuratur neque denotatur effusione neque aspersione, sed tantùm immersione, qua quasi in sepultura condimur sub aqua; ergo sola immersio est sufficiens ad valorem Baptismi, & non aspersio, neque effusio;

Respondemus, Baptismum non dici figuram sepulturæ Christi, neque nos per Baptismum configurari Christo sepulto: quia immersio materialis, qua in Baptismo condimur sub aqua, sit similis sepulturæ, qua Christus conditus est sub terra, neque id contendit Paulus vbi suprà; sed quia ablutio spiritualis à peccatis facta per Baptismum, est mors spiritualis, qua morimur peccatis, & eis quasi sepelimur & abscondimur, in quo assimilamur Christo mortuo & sepulto; quod eodem modo denotatur ablutione spirituali, siue fiat mersione, siue effusione, siue aspersione.

Conueniunt Secundò Doctores, trinam ablutionem, siue mersionẽ, siue effusionem, siue aspersionem non esse necessariam ad valorem & essentiam Baptismi, sed sufficere vnam, quia ad valorem Baptismi sufficit vera ablutio; ad veritatem autem ablutionis non est necessarium, quòd sit trina, sed sufficit quòd sit vna. Quod etiam constat ex vsu Ecclesiæ, quæ ob varias rationes occurrentes aliquando vsa est trina, & aliquando vna tantùm mersione, vt constat ex Gregorio libro I. Epist. 41. & ex Concilio Toletano IV. c. 4. vbi statuitur, vt deinceps Baptismus non nisi vna mersione conferatur.

Greg. Concil. Toletan.

Quòd si obijcias Pelagium Papam in Epist. ad Gaudentium, & relatum can. Multi, de Consecrat. dist. 4. dum ritum trinæ mersionis affirmat traditum esse à Christo; ergo est necessarius ad valorem Baptismi, cùm sit necessarius ex intentione Christi; Respondemus, quòd si verba Pelagij expendantur, vt ea expendit Vasquez disp. 145. c. 1. conijcietur, ipsum tantùm asserere, inuocationem Trinitatis esse traditam & præceptam in Baptismo à Christo, non trinam mersionem: hanc tamen Apostoli præceperunt, vt constat ex can. 49. ipsorum, vt concordaret inuocationi trium diuinarum personarum. Et id tantùm volunt nonnulli Patres, dum ritum trinæ mersionis enumerant inter traditiones quæ seruari debent, quia suo tempore perseuerabat sub præcepto Apostolico. Dictum tamen præceptum Apostolicum posteà abrogatum est ab Ecclesia in multis Prouincijs ob rationes occurrentes, & in Hispania abrogatum fuit in Concilio Toletano IV. c. 5. ob quemdam errorem hæreticorum circa significationẽ trinæ mersionis, & præcepit Baptismum vnica mersione conferri.

Pel. Pap. Vasquez.

Qui ergo vult trina ablutione Baptismum validè conficere, debet verba ita proferre, vt illa non absoluat priusquam tertiam ablutionem fecerit: quia si post primã ante alias, aut post duas ante tertiam verba formæ finiat, statim perficiet Baptismum, quia ad eius valorem & essentiam non sunt necessariæ tres ablutiones, neque duæ; sed sufficit vna & prolatio verborum: positis autem sufficienti materia & forma, non est in potestate ministri detinere significationem Sacramentalem. Quòd si tunc intendat trina ablutione Sacramentum Baptismi conficere, & non aliter, nihil efficiet ex defectu intentionis requisitæ, nempe efficiendi Sacramentum quando potuit, quia eam non habuit.

DIFFI-

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm ad valorem Baptismi, qui submersione fit, necessaria sit emersio ipsi submersioni succedens.

Scotus. Palud. Marsil. Sotus. Silvest.

SCotus in 4. dist. 5. quæst. 3. Paludanus dist. 6. quæst. 1. artic. 3. Marsilius q. 4. art. 4. Sotus dist. 3. q. vnica, art. 8. & Siluester v. *Baptismus* 4. q. 10. partem affirmatiuam tuentur. Primò, quia Christus solam ablutionem communem & vsualem in proximam materiam Baptismi instituit; submersio autem absq; emersione seu extractione ipsi succedente, non est ablutio, vt communiter fit. Secundò, quia Christus non instituit in materiam proximam Baptismi ablutionem destructiuam vitæ baptizandi; submersio autem, cui non succedit emersio, est destructiua vitæ baptizandi. Tertiò, quia per Baptismum configuramur Christo mortuo, & sepulto, & resurgenti, vt constat ex Paulo ad Rom. 6. per submersionem autem, cui non succedit emersio, etiamsi configuremur Christo mortuo & sepulto, sed non resurgenti.

Panor. Rosella. Suarez. Vasquez. Valen. Ægidius.

Panormitanus in cap. *Vt non apponeres*, de Baptismo & eius effectu, Rosella v. *Baptismus* 4. n. 1. Suarez disp. 20. sect. 3. Vasquez disp. 145. cap. 3. Valentia disp. 4. quæst. 1. puncto 2. & Ægidius quæst. 66. art. 7. dub. 1. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia submersio corporis, quamuis ei non succedat emersio seu extractio illius, est vera ablutio, quia tunc aqua ita mouetur supra superficiem corporis, dum eam intrat, vt si sordidum esset, verè illud emundaret; ergo sufficiens est ad valorem Baptismi.

Ad primam ergo rationem aduersariorum, negamus submersionem absque emersione non esse ablutionem, etiamsi res, quæ per se ipsas nequeunt extrahi & emergi, communiter submergamus animo illas educendi seu emergendi, non vt verè abluamus, sed emerguntur, vt submersæ & non emersæ non pereant.

Ad secundam respondemus, Christum in materiam proximam Baptismi quamcumque veram ablutionem instituisse, siue per eam destruatur & ægrotet baptizandus, siue non.

Ad tertiam concedimus, per Baptismum nos conformari Christo mortuo, sepulto, & resurgenti; non tamen immediatè ratione ipsius Baptismi, sed ratione effectus ipsius, vt deducitur ex ipso contextu Pauli: quia effectu Baptismi, nempe gratia iustificante, morimur & sepelimur peccato, & regeneramur Deo, quod efficit Baptismus, quamuis sola submersione, absque emersione, fiat, imò & quando fit infusione aut aspersione. Quòd verò nonnulli Patres innuunt, baptizatos videlicet per ipsam submersionem & emersionem Baptismi configurari Christo sepulto & resurgenti, est verum, hic tamen sensus non est litteralis quem Paulus intendit, & tantùm conuenit Baptismo facto media submersione & emersione, non verò facto sola submersione, aut infusione aut aspersione.

Vasquez. Ægidius.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Ægidius, Baptismum factum proiectione seu submersione baptizandi in puteum, aut in flumen in quo moriturus est, quamuis validum, esse illicitum, quamuis baptizandus nequeat aliter baptizari, &, si eo modo non baptizetur, sit absque Baptismo moriturus; quia proiectio hæc per se, & seclusis circumstantijs, est directa occisio innocentis, imò inhumana, quæ adhuc ob salutem illius nequit à malitia excusari (quod ob rationem dictam contra Ochagauiam q. 7. verum existimamus, *Ochag.* quamuis baptizandus iam iam animam agat) ac proinde baptizans in casu dicto erit irregularis. Et ob eamdem rationem, quamuis parturiens sit statim moritura, & sit euidens periculum mortis infantis in vtero absque Baptismo, non est ante mortem secanda, quamuis ipsa consentiat, vt puer baptizari possit, quia scilicet est directa & inhuma occisio innocentis. Nihilominùs, quamuis baptizandus adeò infirmus sit, vt exiguam aquæ aspersionem, qua baptizetur, ferre non possit absque periculo vitæ (quod moraliter accidere nequit) baptizandus est, ne moriatur absque Baptismo, quia acceleratio illa mortis hominis aliàs morituri, cui ratione dictæ aspersionis exponitur, adeò exigua & insensibilis est, & fit modo ita humano, vt ob salutem æternam non sit contra rationem, ac proinde sic baptizans non manet irregularis, quamuis re ipsa sequatur dicta acceleratio.

DIFFICVLTAS VI.

Quanta ablutio sufficiat ad valorem seu essentiam Baptismi.

PRimò est difficultas circa partem corporis, An sufficiat quamlibet partem, quamuis minimam, ablui. Supponimus, in quo conueniunt Doctores, necessarium esse, partem aliquam corporis immediatè aqua ipsa tangi, & non sufficere tangi vestes, nec corium, nec vterum matris in quo puer sit inclusus, quia tactu isto mediato nullus dicitur ablui, sed tantùm tactu immediato: sufficere tamen aqua tangi partem aliquam homini naturaliter coniunctam, quæ dicatur pars hominis, vt capillos, & pellem secundinam, quia ratione illius, vtpote partis hominis, dicitur homo tangi.

Hoc supposito, difficultas est, An sufficiat quamlibet tangi & ablui. Circa quā conueniunt Doctores, sufficere quamlibet principalem ablui, nempe aut caput, aut pectus, aut humerum, aut scapulas, quia ablutione partis principalis homo dicitur simpliciter & absolutè ablui. Punctum ergo difficultatis est, an sufficiat quamlibet partem adhuc minimam, v. g. digitum, ablui.

Sotus in 4. dist. 3. q. vnic. artic. 7. Valentia disp. 4. *Sotus.* q. 1. punct. 2. & Suarez disp. 20. sect. 2. partem ne- *Valent.* gatiuam tuentur, quia ad valorem Baptismi ne- *Suar.* cessaria est ablutio illius partis, ratione cuius homo dicatur absolutè ablutus seu lotus: ablutio autem aliquarum partium, vt digiti, non sufficit vt homo dicatur absolutè ablutus seu lotus; ergo.

Durandus verò in 4. dist. 6. quæst. 1. Vasquez *Duran.* disp. 145. c. 4. & Ochagauia quæst. 4. partem affir- *Vasquez.* matiuam tradunt, & meritò, quia ablutio cuius- *Ochag.* cumque partis, quantumuis minimæ, est vera ablutio, sicut & vera tinctio aquæ, & vera motio localis aquæ supra corpus, aut econtrà, & qua dicitur homo absolutè & simpliciter ablui, sicut dicitur simpliciter tangi aqua, & madefieri; ergo est sufficiens ad valorem Baptismi. Consequentia patet, Antecedens autem probatur: quia quamuis ea, quæ rei secundùm omnes eius partes, aut saltem secun-

secundùm principales regulariter conueniunt, vt albedo & nigredo, non denominent simpliciter ipsum totum, nisi conueniant omnibus aut saltem præcipuis partibus, tamen ea, quæ ita conueniunt rei, vt etiam non rarò conueniant alicui soli parti etiam non præcipuæ, vt vulnerari & tangi, etiam simpliciter denominant totum, quamuis vni tantùm parti, adhuc minimæ, conueniant: & ob id homo dicitur absolutè vulnerari, quamuis vulnus tantùm sit in vna minima parte; & etiam dicitur tangi, quamuis in vna tantùm minima parte tangatur. Ablutio autem communiter & amplè sumpta non rarò conuenit cuicumque parti soli, adhuc minimæ, ergo ablutio cuiusque partis solius etiam minimæ, vt digiti, simpliciter denominat ipsum hominem ablutum: quãuis ablutio ordinariè, qua homines solent faciem & manus lauare, non denominet simpliciter hominem ablutum, nisi sit faciei & manuum, quia hæc fit regulariter in vtraque parte. Nihilominùs ablutio solius faciei sufficiens est ad Baptismum, quia ablutione illius dicitur homo absolutè ablutus, loquendo de ablutione non strictè & peculiariter sumpta pro ablutione ordinaria, quæ solet ante meridiem fieri, sed pro ablutione communiter & amplè sumpta, quam Christus in materiam proximam Baptismi instituit.

Secundò est difficultas circa quantitatem aquæ, An ad valorem seu essentiam Baptismi sufficiat quæcumque quantitas aquæ, adhuc minima, vt vna gutta.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ochag.

Sotus & Suarez negant, quia non quæcumque parua quantitas aquæ sufficit vt homo dicatur simpliciter ablutus. Vasquez verò & Ochagauia affirmant, & meritò, quia quæcumque quantitas aquæ, quantumuis minima, sufficit, vt supra corpus immediatè moueatur, & illud tingat, & econtrà; ergo sufficit vt illud abluat, quia ablutio nihil aliud est quàm motio localis aquæ immediatè supra corpus, aut econtrà.

Obseruandum est Primò, quòd, quia quoties est subcontrouersia, valor alicuius Baptismi potest licitè sub conditione reiterari, vt quis maneat absque dubio aliquo baptizatus, vt dicimus Difficul. XII. Ideò quoties Baptismus fit in aliqua parte non principali, vt quando fit in pede, aut in manu, vel quando fit paruissima quantitate aquæ, vt vna gutta (qui, quando vrget extrema necessitas, potest licitè fieri, si aliter fieri nequeat) potest licitè reiterari sub conditione; nempe, *si non est baptizatus* (siue exteriùs expressa, siue interiùs tantum concepta:) quia, vt vidimus, est sub cõtrouersia, an valeat Baptismus factus in parte non principali, & an valeat quando fit modicissimâ aquâ. Sed an tunc sic baptizatus teneatur iterùm sub conditione baptizari, dicemus dicta Difficultate XII.

Obseruandum est Secundò, eo ipso quòd finitur forma Baptismi, perfici Baptismum antequam finiatur ablutio, si, quando finitur forma, sit ablutio inchoata, quamuis post finitam formam perseueret; quia quæcumque pars ablutionis, vtpote homogeneæ, est vera ablutio: positis autem forma & sufficienti materia, statim perficitur Sacramentum, ita vt non sit in potestate ministri perfectionem Sacramenti seu Sacramentalem significationem differre, vt generaliter de omnibus Sacramentis diximus Disputatione IV. Difficultate VI.

DIFFICVLTAS VII.

Quæ verba sint de essentia formæ Baptismi.

OMissis varijs erroribus antiquis circa formam Baptismi relatis à Bellarmino lib. I. de Baptismo cap. 3. & à Vasquez disp. 142. hæretici nostri temporis, quamuis communiter admittant formam Baptismi qua vtitur Ecclesia, nempe, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, esse legitimam, tamen plures ex illis affirmant non esse necessariam, quia existimant Sacramenta non aliter iustificare, quàm excitando fidem in suscipiente, quod alijs diuersissimis verbis etiam fieri potest: & ideò, quamuis communiter dicta forma vtantur, aliquando tamen nonnulli hæretici, omissâ dicta forma, alia sibi placita vtuntur. *Bellarm. Vasquez.*

Nihilominùs Catholici conueniunt, ad essentiam formæ Baptismi requisita esse verba, quibus actio ministri, nempe actus baptizandi, exprimatur, & quibus tres diuinæ personæ inuocentur. Ita definit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *Cùm principalis causa, ex qua Baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas; instrumentalis autem sit minister, qui tradit exteriùs Sacramentum: si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur ministrum, cum sanctæ Trinitatis inuocatione, perficitur Sacramentum.* Quod clariùs definiuit Alexander III. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, dum ait: *Si quis puerum ter in aqua immerserit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & non dixerit, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, amen, non est puer baptizatus.* Quod etiam constat ex perpetua traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Matthæi vltimo, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, vt Christus non tantùm voluerit, quòd in actu baptizandi inuocetur Trinitas, sed etiam quòd actus ipse verbis exprimatur. *Eugen. IV.* *Alex. III.*

Ita tamen ad essentiam formæ Baptismi necessarium est exprimi actionem ministri, vt exprimitur verbo *baptizo*, vt etiam sufficiat quocumque alio verbo, siue synonymo, vt verbo *abluo*; siue æquiualente, vt verbo *intingo*, (quãuis verbo alio vti quàm *baptizo*, sit illicitum, vtpote contra consuetudinem Ecclesiæ, volẽtis eo fieri Baptismum, quamuis solùm venialiter, quia est mutatio parui momẽti) & sufficit vti verbo *baptizo*, aut alio synonymo aut æquiualente, non solũ actiuè, vt vtuntur Latini, sed etiam passiuè, vt vtuntur Græci: quia idem actus baptizandi per vtramque vocem actiuam & passiuam significatur, quamuis ministro, tàm Latino quàm Græco, sit illicitum à consuetudine propriæ Ecclesiæ discordare.

Circa personam ministri, quæ exprimitur verbis formæ Latinorum, conueniunt Doctores ad essentiam formæ Baptismi non esse necessarium illam exprimere, quia in forma Græcorum, nempe, *Baptizetur talis seruus Christi, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quæ sufficiens est, non exprimitur, imò neque est necessarium, quòd implicitè contineatur in ipso verbo, vt continetur quando dicitur *Baptizo*: quia neque in forma Græcorum continetur, quamuis subintelligatur, vt posteà dicemus; & non solùm non est necessarium Græcis

ad

ad essentiam formæ personam ministri exprimere, *Innoc. IV.* sed neque Latinis; in quo contra Innocentium IV. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, conueniunt Doctores, quia in omni Ecclesia est eadem essentia formæ & materiæ Sacramentorum, quia Christus non instituit diuersas pro diuersis Ecclesijs, quamuis Latinis sit illicitum personam ministri non exprimere, quia est contra consuetudinem Ecclesiæ Latinæ, volentis quod exprimatur; sed non est illicitum mortaliter, sed tantùm venialiter, vt *Vasquez. Ægidius.* aduertũt Sotus, Vasquez & Ægidius, quia est parui momenti: erit tamen illicitum mortaliter, Latinum vti forma Græcorum, & econtrà Græcum vti Latinorum forma, & non tantum venialiter, vt *Valentia.* falsò affirmat Valentia, quia id non censetur parui momenti. Vnde quando Alexander III. in dicto cap. 1. dixit puerum non esse baptizatum, si minister non dixerit, *Ego te baptizo*, non requisiuit expressionem particulæ *ego*, sed actus baptizandi, qui in ea forma ab ipso Pontifice reprobata non exprimitur, sed tantùm inuocatio Trinitatis.

Circa personam baptizati etiam conueniunt Doctores, ad essentiam & valorem formæ Baptismi necessarium esse eam personam exprimere. Quod constat ex traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Matthæi vltimo, *baptizantes eos*, vt Christus non solùm voluerit, quòd non baptizati, significati particulâ *eos*, reipsa baptizentur, sed quod etiam verbis exprimantur: & satis congruenter; aliàs si persona baptizati non exprimatur, actus baptizandi non significabitur, neque denotabitur determinatus in indiuiduo, quia determinatur per personam quæ baptizatur; sed significabitur & denotabitur indeterminatus, & indifferens ad hanc & ad illam personam, & ad personam ipsius baptizati, & ad personam alterius. Quia quamuis persona baptizati sit quæ baptizatur, eâ tamen non expressâ, nihil in forma profertur, quo actus baptizandi denotetur determinatus, quamuis forma proferatur personam illam baptizando: ita tamen necessarium est ad essentiam formæ Baptismi, personam baptizati exprimere, vt sufficiat eam quouis modo exprimere, siue pronomine *te*, siue pronomine *vos*, auctoritatis baptizati causa, siue pronomine demonstratiuo *hunc*, siue nomine proprio, siue nomine appellatiuo, in quo Doctores conueniunt.

Tandem conueniunt Doctores, ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse in ea exprimi particulam *in nomine*, quia ad essentiam formæ Baptismi, qui est Sacramentum fidei, necessarium est proferre mysterium Trinitatis, quod est primum & præcipuum mysterium fidei. Mysterium autem Trinitatis consistit in Trinitate personarum in vna essentia: absque particula autem *in nomine*, & in numero singulari, non significabitur vnitas essentiæ, quia per eam particulam auctoritas & virtus Deitatis personarum significatur, in quo Patres *Vasquez.* conueniunt, quos refert Vasquez disp. 143. c. 5. Vnde si in forma Baptismi non dicatur *in nomine*, sed *in nominibus*, non fit Baptismus, in quo Doctores conueniunt: quia Deitas, à qua prouenit auctoritas & virtus personarum, est tantùm vna; per particulam autem *in nominibus* plures Deitates & auctoritates denotantur. Nihilominùs si in forma Baptismi dicatur, *In nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus sancti*, verè fiet Bapti- *Sotus. Vasquez. Ægidius.* smus, vt aduertunt Sotus, Vasquez & Ægidius: quia ea repetitione non denotatur pluralitas Deitatum & auctoritatum, sed tantùm pro singulis personis eamdem repeti, sicut idem est Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, ac Deus Pater, & Deus Filius, & Deus Spiritus sanctus.

Ex quibus constat, quòd si quis dicat, *Ego te baptizo in Deo Patre, & Filio, & Spiritu sancto*, aut *in essentia*, aut *in virtute Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, validè baptizat, (quidquid dicant Va- *Valentia.* lẽtia & Ægidius) quia particula *in Deo*, aut *in essen-* *Ægidius.* *tia*, aut *in virtute*, æquiualet particulæ *in nomine*.

Et quamuis ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit exprimere particulam *nomine*, sed non particulam *in* (etiamsi oppositum affirmat Toletus lib. 2. cap. 19.) quia idem est baptizare *Toletus.* *in virtute* Patris, &c. ac baptizare *virtute Patris*, &c.

Neque necessarium est (quidquid nonnulli dicant) exprimere particulam *&*, qua personæ copulantur, & earum distinctio denotatur, quia secundùm modum satis vsitatum subintelligitur.

Neque particulam *amen*, (in quo Doctores conueniunt) quia nihil iuuat ad perfectionem sensus Sacramentalis. Erit tamen peccatum omittere particulam *in*, & particulam *&*, & particulam *amen*, quia contra consuetudinem Ecclesiæ: sed non erit mortale omittere particulam *amen*, vt aduertit Ægidius, quia est omissio parui momenti: *Ægidius.* imò nec particulam *in*, neque particulam *&* (vt contra Sotum aduertit Henriquez) quando sufficiens admonetur de periculo nullitatis, quia *Henriq.* etiam omissio vtriusuis, facta ea admonitione, est parui momenti.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit exprimi actionem ministri, vt etiam denotetur esse actionem illius.

SOtus in 4. dist. 3. q. vnic. art. 3. docet, ad essen- *Sotus.* tiam formæ Baptismi non esse necessarium, ita in ea actionem ministri exprimi, siue actiuè siue passiuè, vt denotetur esse actionem illius, seu ab eo procedere, dum id non negetur, ac proinde sufficere, si baptizans dicat, *Baptizo te Christus*, dum non addat, *quem ego non te baptizo*. Quod probat Sotus exemplo formæ Confirmationis, in qua actio ministri confirmantis non ita exprimitur, vt denotetur quòd sit actio illius, vt constare videtur in forma qua Constantinus Imperator confirmatus est, quæ habetur in edicto eiusdem, quod est ante Concilium Nicænum I. nempe, *Concilium* *Signet te Deus sigillo fidei suæ, in nomine Patris, &* *Nicæni I.* *Filij, & Spiritus sancti, in consignatione fidei.* Quod etiam probari potest exemplo formæ Baptismi Græcorum, nempe, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quia in hac non ita exprimitur actio ministri, vt denotetur esse ipsius ministri, seu ab eo procedere, sed potiùs vt est actio Christi vel Dei: quia quando dicitur, *Baptizetur talis seruus Christi*, subintelligitur *à Christo*, vel *à Deo*; quia Græci vsi sunt dicta forma ad euitandum errorem, qui tempore Pauli exortus fuit inter Corinthios, qui virtutem Baptismi non Christo, sed ministro tribuebant.

Alexan-

Alexand. Vasquez. Ægidius. Ochag.

Alexander verò p.4.q.8.memb.3.art.3.Vasquez d.142.c.2.Ægidius q.66.art.6.n.36.& Ochagauia q.8.docent, ad essentiam formæ Baptismi necessarium esse, in ea ita exprimi actionem ministri, seu actum baptizandi, siue actiuè siue passiuè, vt denotetur esse actionem, & actum ipsius, seu ab ipso procedere. Quod deducitur ex traditione Ecclesiæ, quæ ita intellexit verba illa Matthæi vlt. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, vt Christus non tantùm voluerit quòd Apostoli re ipsa baptizarent, sed etiam quòd exprimerent & denotarent id quod eo participio *baptizantes*, vt ibi prolato à Christo exprimitur & denotatur. Eo autem participio, vt ibi prolato, ita exprimitur actus baptizandi exercendus ab Apostolis, & ab eorum successoribus in potestate baptizandi, vt etiam denotetur eum actum ab ipsis procedere: dicitur enim, *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; actus ergo baptizandi ita debet exprimi in forma, vt etiam denotetur ministrum re ipsa baptizantem esse qui baptizat. Et id est maximè congruum, quia maximè congruum est, vt in forma ita exprimatur actus baptizandi, siue actiuè siue passiuè, vt saltem denotetur prout ab aliqua persona determinata factus, aliàs valdè confusè & imperfectè exprimeretur: sed non est ita exprimendus, vt denotetur procedere à Christo vel à Deo, quia ineptè diceretur, *Deus* vel *Christus te baptizat*, aut *baptizeris à Christo*, vel *à Deo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quia Deus, vel Christus vt Deus, non baptizat auctoritate Patris & Filij & Spiritus sancti; ergo actus baptizandi ita exprimendus est, vt denotetur à ministro procedere, quia non est alius à quo procedere possit, nisi à Deo vel à ministro.

Vnde in forma Græcorũ, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, nequit subintelligi *à Christo*, vel *à Deo*, sed *à me*, quia baptizans loquitur se cum quasi cum altero, vt non rarò fit. Et id denotatur verbo illo Imperatiui *baptizetur*, quia eo ipso quòd imperatiuè baptizat, dicendo *baptizetur*, denotat se habere potestatem ad baptizandum, & esse qui baptizat: quia si eam potestatem non haberet, ineptè diceret *baptizetur*, quia imperare proprium est habentis potestatem. Dirigitur autem dictum imperium non ad effectum ipsum, quia effectus non significatur à verbo *baptizetur*, quia in primis non significatione verbali quam habet ex hominum impositione, vt patet; nec significatione Sacramẽtali, quia hæc significatio conuenit toti formæ, & toti materiæ proximæ indiuisibiliter; sed dirigitur ad ipsummet ministrum actu exercentem actum baptizandi, non imperium strictè & propriè, sed latè & impropriè, quod solùm potest eo verbo significari, ad quemcumque dirigatur. Qui autem baptizaret absque imperio, dicendo, *baptizatur talis seruus Christi*, vel *baptizaris*, non denotaret eum Baptismum ab ipso procedere, quia non baptizat imperatiuè, nec proferendo aliquid quo id denotetur, ac proinde inualidè baptizaret, quidquid dicat Vasquez num. 19. Et ideò Eugenius IV. in suo Decreto fidei, quamuis tradat, vt sufficientem, hanc formam Græcorum, *Baptizetur talis seruus Christi in nomine Patris*, &c. non tamen hanc, *Baptizatur in nomine Patris*, &c. nisi addendo, *baptizatur manibus meis*. Ex quibus constat ad posterius exemplum adductum pro Soto.

Vasquez. Eugen. IV.

Et ad prius exemplum ab ipso adductum, quamuis admittamus, Constantinum ea forma confirmatum fuisse; (quod non est certum, vt Vasquez aduertit) nihilominùs eo exemplo nihil contra nos fit, quia etiam in ea forma significatur actio ministri, denotando à ministro procedere, eo ipso quòd verbo imperatiui (quamuis non imperando, sed deprecando) signat, & sigillat signo Crucis in fronte confirmandi: quia eo ipso denotat se habere potestatem signandi & sigillandi, vt ministrum Dei, & se esse qui signat & sigillat; ac proinde sensus illius formæ est: *Signet te Deus sigillo fidei suæ* (id est *signo Crucis*) subintellige *à me exhibito, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, in consignatione fidei*, id est *consignatione interiori*, quæ fit medio charactere: vnde illud, *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, non cadit supra illud, *signet te Deus*, sed supra illud *sigillo fidei*, subintelligendo *à me exhibito*. *Vasquez.*

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm ad essentiam formæ Baptismi necessaria sit inuocatio explicita Trinitatis.

INuocationem Trinitatis necessariam esse ad essentiam formæ Baptismi, constat ex dictis Difficultate VIII. restat tamen difficultas, An sufficiat implicita, an necessaria sit explicita.

Magister. Adrian.

Magister in 4. dist. 3. & Adrianus in 4. q. 2. de Baptismo, §. *Ad rationes*, docent, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessariam explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, sed sufficere implicitam, dicendo, *in nomine Christi*, aut *in nomine Dei*, aut in nomine alicuius personæ diuinæ, quia in quolibet ex his tribus est tota Trinitas, & multò meliùs *in nomine Trinitatis*, nullam exprimendo personam. Quod tradidisse videntur Ambrosius lib. de Spiritu sancto cap. 3. Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, part. 6. cap. 2. Beda in cap. 10. Actorum, Bernardus Epist. 140. & Nicolaus Papa ad consulta Bulgarorum cap. 104. Et refertur de Consecratione dist. 4. can. *A quodam Iudæo*. & indicari videtur Actor. 2. & 8. & 10. & 19. dum dicitur Apostolos baptizasse in nomine Christi, nullius alius personæ mentione facta.

Ambros. Hugo Victorin. Beda. Bernard. Nicol. Pap.

S. Thomas. Canus. Bellarmin. Suarez. Vasquez. Ægidius.

S. Thomas verò quæst. 66. Canus 6. de Locis, cap. 8. ad 7. Bellarminus lib. 1. de Baptismo, cap. 3. Suarez disput. 21. sect. 3. Vasquez disp. 143. Ægidius art. 6. num. 62. & communiter Doctores docent, & meritò, ad essentiam formæ Baptismi requiri explicitam inuocationem Trinitatis, dicendo, *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Quod tradunt plures Patres, quos refert Vasquez, & id indicatur Matth. vltimo, illis verbis, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Vbi ex communi totius Ecclesiæ sensu traditur forma Baptismi, & apertè definitum est à Zacharia Papa can. *In Synodo*, de Consecratione, dist. 4. Quod etiam definitum videtur à Pelagio Papa in can. *Multi*, eadem dist. & ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi, vt traditur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica; & ab Alexandro III. in cap. 1. de Baptismo & eius effectu, & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum

Zachar. Papa. Pel. Pap. Innoc. III. Alex. III. Eugen. IV.

dum assignantes formam Baptismi, in ea exprimunt tres personas Trinitatis.

Patres verò pro aduersariis adducti, à nonnullis intenduntur in aliquo bono sensu pro nobis explicari, re tamen vera non possunt, quia verè sunt in sententia aduersariorum, etiam Nicolaus Pontifex. Hic tamen, vt aduertunt Canus, Vasquez & Ægidius, id tantùm affirmauit vt priuatus Doctor, priuatam opinionem secutus, & non definiuit vt Pontifex, quia de eo nullatenus fuit interrogatus, sed id tantùm dixit obiter & per transennam, exempli gratia, & absque dubio ipsi dum id scripsit, non occurrit definitio Zachariæ, qui verè id definiuit vt Pontifex, confirmans Synodum Anglicanam prouincialem.

Canus. Vasquez. Ægidius.

Ad capita vero Actorum, in quibus dicitur Apostolos baptizasse in nomine Christi, respondent S. Thomas, Altisiodorensis lib. 3. Summæ tit. 3. c. 4. quæst. 2. Bonauentura in 4. dist. 3. 1. p. distinctionis, art. 2. q. 2. Durandus & Paludanus quæst. 1. Apostolos ex peculiari dispensatione ipsis facta baptizasse in nomine solius Christi, vt nomen Christi fieret illustrius: Armacanus verò lib. 8. de Quæstionibus Armenorum, c. 3. Canus, Bellarminus, Suarez, Vasquez & Ægidius existimant, nec Apostolos in nomine solius Christi baptizasse; & non absque fundamento, quia Apostoli can. 5. reprobant Baptismum collatum in morte Christi, id est, in nomine solius Christi mortui. Vbi huius redditur hæc ratio, quia scilicet non dixit Dominus, *in morte mea baptizate*, sed, *docete omnes gentes, baptizantes ipsos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Et can. 49. præscribitur, vt Baptismus conferatur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, nulla mentione facta permissionis baptizandi in nomine solius Christi, imò Clemens lib. 7. Constitutionum Apostolicarum c. 23. & Dionys. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 3. aliàs 2. qui cum Apostolis conuersati sunt, nulla mentione facta dictæ permissionis, affirmant Baptismum conferendum esse in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quòd ergo in dictis capitibus Actorum dicitur plures baptizatos fuisse in nomine Christi, à pluribus Patribus & Scholasticis ita exponitur, vt *in nomine Christi* non sit idem quod inuocatione Christi, sed auctoritate & virtute accepta à Christo, sicut quando Marci vltimo dicitur, *in nomine meo dæmonia eycient*, & ab aliis non paucis ita exponitur, & meliùs, vt *in nomine Christi* idem sit, quod inuocatione Christi, non tamen solius, sed etiam Patris, & Spiritus sancti, siue sub nomine tantùm Filij, quia Christus est verè Filius Dei; siue sub nomine Filij simul & Christi, dicendo, *In nomine Patris, & Christi Filij, & Spiritus sancti.*

S. Thomas. Altisiodor. Bonauent. Durandus. Paludan. Armac. Canus. Bellarm. Suarez. Vasquez. Ægidius. Clemens Roman. Dionysius Areopag.

Ita tamen ad essentiam formæ Baptismi est necessaria inuocatio explicita trium personarum in vnitate essentiæ vt necessarium sit denotari, Deum vnum & trium esse auctorem & causam principalem Baptismi, non minùs quàm quòd baptizans sit minister à quo procedat actus baptizandi, vt aduertit Vasquez num. 48. & insinuat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, quod optimè denotatur verbis pro forma præscriptis, *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.*

Vasquez. Eugen. IV.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm ad essentiam formæ Baptismi necessarium sit tres personas exprimi nominibus consuetis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

GLossa in can. *Multi*, de Consecratione dist. 4. Caietanus quæst. 66. art. 5. Victoria in Summa §. 14. de Baptismo, docent, ad essentiam formæ Baptismi non esse necessarium exprimi personas diuinas nominibus consuetis *Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, sed sufficere eas exprimi nominibus *Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab vtroque*: imò & quibuscumque aliis æquiualentibus, quamuis non synonymis, quibus ex vsus accommodatione possint exprimi: in quod etiam inclinat Ægidius art. 6. num. 55. & probari potest, quia in aliis formis mutatio verborum in alia, quamuis non synonyma, quæ non destruit sensum eorum, non obstat valori Sacramentorum, ergo nec in forma Baptismi; ergo Baptismus collatus in nomine Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab vtroque, validus erit, & sub quibuscumque aliis nominibus æquiualentibus, quamuis non synonymis, quia idem est sensus omnium eorum.

Glossa. Caietanus. Victoria. Ægidius.

S. Thomas verò quæst. 66. art. 5. Scotus in 4. dist. 3. quæst. 2. §. 3. de Forma, Vasquez disp. 144. & communiter Doctores docent, ad essentiam formæ Baptismi necessariam esse inuocationem explicitam trium personarum sub nominibus consuetis Patris & Filij & Spiritus sancti, & non sufficere sub aliis, quamuis idem significantibus, & meritò: quia cùm Sacramentum Baptismi sit Sacramentum fidei, quo fideles initiantur, vt illud suscipiendo profiteantur fidem in facie Ecclesiæ, conuenientissimum fuit non fieri validè nisi sub inuocatione trium personarum sub vna essentia, & auctoritate essentiali, quod est primum & præcipuum mysterium nostræ fidei; & sub illis nominibus, sub quibus tres personæ sunt fidelibus in quolibet idiomate communiter notæ, vt in idiomate Latino sunt sub nominibus Patris, Filij, & Spiritus sancti, & sub aliis quæ his in quolibet idiomate respondent, & non sub aliis, sub quibus non sunt communiter notæ nisi Theologis, vt sub nominibus Genitoris, & Geniti, & Procedentis ab vtroque, & sub nominibus Omnipotentis, & Sapientis, & Boni. Quod quamuis non conuincat sic esse à Christo institutum, verisimile tamen fit ob dictam maximam conuenientiam. Imò idem etiam credimus institutum fuisse pro forma Confirmationis, quia etiam est Sacramentum fidei, quo in ea roboramur.

S. Thomas. Scotus. Vasquez.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd quamuis in aliis formis possit absque nullitate fieri mutatio in alia verba æquiualentia, non tamen in formis Baptismi & Confirmationis, quoad personas diuinas, ob dictam peculiarem rationem.

Vnde non valebit Baptismus collatus in nomine Patris, & Iesu Christi, & Spiritus sancti, tum quia Filius non est communiter notus sub nomine Iesu Christi; tum præcipuè, quia nomen Iesus Christus non significat idem quod Filius; valebit tamen si addatur, *& Iesus Christi Filij eius*; & etiam

valebit, quamuis tertia persona tantùm inuocetur
Vasquez. sub nomine *Spiritus*, non addendo *sancti*, vt Vasquez aduertit, quia *Spiritus* absque *sancto* est nomen proprium seu appropriatum Spiritui sancto, quo communiter cognoscitur, quamuis communiter addatur *sanctus*; quia non additur tamquam aliquid nominis, sed tamquam epitheton: ac proinde non obstabit valori Baptismi, si fiat inuocatione Spiritus paracleti, quia tunc retinetur nomen ipsi appropriatum, & ei additur paracleti tamquam epitheton; sicut etiam non obstat valori Baptismi, quando Patri additur nomen omnipotentis, & Filio nomen sapientis.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm Sacramentum Baptismi iterari possit.

SVpponimus, in quo Doctores conueniunt, Sacramentum Baptismi in lege noua esse vnum secundùm speciem: quod satis significat Paulus ad Ephes. 4. *Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma*: & esse vnum secundùm speciem infimam, quia constat vnâ materiâ & vnâ formâ secundùm speciem infimam, & ad vnum finem secundùm speciem infimam ordinatur.

Hoc supposito, est difficultas, An Baptismus, qui in omnibus est vnius & eiusdem speciei infimæ, & in diuersis est numero multiplicabilis, possit in vno & eodem numero multiplicari, seu iterari & repeti.

Circa hanc rem quamuis Marcionistæ errauerint, existimantes, Sacramentum Baptismi iterari
Epiphan. Damasc. posse, vt refert Epiphanius Hæresi 42. & Damascenus lib. de Hæres. iam tamen non tantùm Catholici, sed etiam hæretici conueniunt, Sacramentum Baptismi validè collatum, repeti & iterari non posse; quod communiter tradunt Patres, quos
Vasquez. Can 46. refert Vasquez disp. 146. & constat ex perpetua Ecclesiæ traditione; & ita definitum est Cano-
Concil. Lateranense. ne 46. Apostolorum, & in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & refert in cap. *Firmiter* 1. de Summa Trinit. & fide Catholica, &
Eug. IV. Trident. ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino sess. 7. can. 9. de Sacramentis, & can. 11. de Baptismo. Et id deducitur primò ex significatione & causalitate Sacramentali ipsius Baptismi, quia Baptismus est signum spiritualiter generans, & qui eo iustificantur, dicuntur spiritualiter nasci, vt constat ex Ioan. 3. natiuitas autem & generatio vni semel tantùm contingit, & non ampliùs. Secundò id etiam deducitur ex eo, quòd imprimit characterem; ac proinde si Baptismus repeti posset, etiam possent esse simul plures characteres, ex quibus vnus tantùm esset sufficiens, & reliqui superflui.

Obseruandum tamen est, quòd quamuis ex Patribus & Pontificibus nullus exprimat, secundum Baptismum eidem applicatū esse nullum, nihilominùs certum est, non solùm esse illicitum, sed etiam nullum; & id absque dubio Pontifices & Patres intendunt. Et sanè si post semel validè susceptum Baptismum, nullus vmquam illud potest licitè recipere, absque dubio nullus ex Christi institutione est capax illius: ad quid enim Christus instituisset capacem Baptismi eum, qui numquam potest illum licitè recipere? Sicut ergo nullus est absque charactere capax aliorum Sacramentorum, ita etiam nullus, qui charactere Baptismi non careat, est capax Baptismi.

DIFFICVLTAS XII.

Quando possit Baptismus sub conditione iterari.

SVpponimus, in quo Doctores conueniunt, baptizatum aliquando posse licitè baptizari sub conditione (siue exteriùs expressa, siue interiùs tantùm concepta) sub ea videlicet: *Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* & id traditur in cap. *De quibus* 2. de Baptismo.

Hoc supposito, difficultas est, Quando id liceat. Circa quam conueniunt Doctores, quando dubium est an Baptismus fuerit collatus, posse licitè reiterari sub conditione, quia tunc reiteratione sub conditione nulla irrogatur irreuerentia Sacramento Baptismi, quia non fit absque graui & prudenti causa, quia scilicet est periculum manendi re ipsa absque Baptismo. Ita definitur ab Alexandro III. *Alex. III.* in dicto cap. *De quibus.* Et idem est, quando est dubium an Baptismus sit integrè & essentialiter collatus, quia est dubium, an caruerit aliquo essentialiter requisito; in quo etiam Doctores conueniunt, quia etiam tunc est idem periculum. Et idem etiam est, quando est dubium an Baptismus fuerit validus, quia est dubium an materia, aut forma, aut intentio, quam constat fuisse adhibitam, sit sufficiens ad valorem (quod dicitur dubium Iuris) vt aduertunt Vasquez disp. 146. c. 4 & Ægidius *Vasquez. Ægidius.* q. 66. art. 9. dub. 1. quia etiam tunc est idem periculum. Dicitur autem dubium in præsentiarum, quoties pro parte negatiua siue facti siue iuris est probabilis opinio, aut saltem est prudens seu probabilis coniectura aut suspicio, quamuis pro parte affirmatiua sit prudens & probabilis opinio, seu iudicium, quia tunc Baptismus non est omnino moraliter certus, & est prudens timor, ac proinde periculum manendi re ipsa absque Baptismo.

Quando verò ita certum est aliquem esse baptizatum, & validè, vt pro parte negatiua, seu in oppositum, nulla sit prudens coniectura nec suspicio, quamuis adsint aliqui leues scrupuli, nullatenus licitum est, adhuc sub conditione reiterare Baptismum, vt docent communiter Doctores, & traditur in Catechismo Romano, seu Tridentino p. 2. *Catechis. Roman.* c. 2. de Baptismo, §. 43. quia tunc nulla adest prudens causa reiterandi Baptismum adhuc sub conditione, cùm Baptismus præteritus sit omnino moraliter certus, quo ipsi Baptismo, qui semel tantùm est conferendus, irreuerentia irrogatur.

Vnde qui inter Christianos natus est, & à parentibus Christianis, & ab eis aut ab aliis Christianis educatus vsque ad ætatem in qua omnes pauuli solent esse baptizati, quamuis leuiter dubitet an sit baptizatus, non est adhuc sub conditione baptizandus, quamuis nullus adsit qui id possit testari, quia tunc est omnino moraliter certum illum fuisse baptizatum. Et eodem modo non est baptizandus, neque sub conditione, infans expositus in terris Christianorum, quando scripto aliquo dicitur esse baptizatus; si aliàs in oppositum non adsit prudens aliquis timor: secùs verò quando absque dicto testimonio seu scripto expositus est,

est, quia tunc sub conditione est baptizandus: absolutè verò, quando adsit scriptura, qua dicitur non esse baptizatus, quia tunc est omnino moraliter certum non esse baptizatum.

Obseruandum est, eum cui aliàs extra necessitatem ex officio incumbit baptizare, teneri etiam extra necessitatem baptizare sub conditione eum, cuius Baptismus non est omnino moraliter certus modo supradicto, siue sit paruulus siue adultus, quia sic baptizatus habet ius, aut quasi ius, vt baptizetur sub conditione. Imò & quemcumque alium, qui ob necessitatem potest sic baptizatum licitè sub conditione baptizare, teneri ex misericordia id facere in ea necessitate, & non tantùm paruulum sic baptizatum existentem in articulo mortis, sed etiam adultum qui vult baptizari, quia misericordia exigit, vt proximo existenti in ea necessitate, volenti adhuc interpretatiuè vt sibi prouideatur, remedium securius adhibeatur: ipsum verò adultum, qui est incertus an sit validè baptizatus absque opinione probabili pro parte affirmatiua, teneri baptizari sub conditione, & ex virtute religionis, vt satisfaciat præcepto suscipiendi saltem probabiliter Baptismum; non verò teneri, quando probabile est baptizatū esse validè (quidquid dicat Ochagauia q. 11.) quia prudenter iudicat se esse validè baptizatum, & satisfeciſſe dicto præcepto suscipiendi validè Baptismum. *Ochagau.*

Quando verò adultus, qui absolutè rebaptizatur, & qui eum absolutè rebaptizat, & qui sic rebaptizanti ministrat, fiant irregulares, dicimus Tract. de Irregularit. Disp. 11. Diffic. 1.

DIFFICVLTAS XIII.

Quando fuerit Sacramentum Baptismi à Christo institutum.

SVpponimus, in quo conueniunt non solùm Catholici, sed etiam illi hæretici qui aliqua Sacramenta admittunt, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo institutum. Quod expressum est Matth. vltimo, Marci 16. & Ioan. 3. & definitum in Tridentino sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere. *Trident.*

Hoc supposito, difficultas est circa tempus in quo fuit institutum. Et primò est difficultas, An fuerit institutum ante mortem Christi.

Rupertus lib. 4. in Ioannem, in illa verba cap. 3. *Venit Iesus in terram Iudæam*, & Albertus in 3. distinct. 3. art. 3. docent, Sacramentum Baptismi non fuisse à Christo ante mortem institutum, sed post mortem & resurrectionem. Quod probabile existimat Canus 8. de Locis, cap. 5. & in id maximè inclinant Leo I. Epist. 4. cap. 3. & Chrysostomus Hom. 28. in Ioannem. Et ratione probari potest, quia ante mortem Christi non legitur eius Discipulos baptizasse, nisi viuente Ioanne Baptista, ac proinde solo Baptismo Ioannis Baptistæ; & solùm post resurrectionem legitur Matth. vlt. missos fuisse à Christo ad baptizandum, & eis designasse formam; ergo Baptismus Christi non fuit ante resurrectionem, sed pòst institutus. *Rupertus. Albertus. Canus. Leo I. Chrysost.*

Magister verò in 4. dist. 3. S. Thomas 3. p. q. 66. art. 2. Vasquez disp. 140. & communiter Theologi docent, Sacramentum Baptismi fuisse à Christo ante mortem institutum: quod etiam sensit Augustinus Tract. 15. in Ioan. & Cyrillus lib. 2. in Ioan. cap. 57. & Hugo de S. Victore 2. de Sacram. par. 6. c. 4. & id efficaciter deducitur ex Ioan. 3. & 4. vbi tempore Ioannis Baptistæ Christus dicitur baptizasse, & non per se ipsum, sed per Apostolos; quo clarè significatur, Apostolos tempore Baptistæ Baptismo à Christo instituto baptizasse, non Baptismo Ioannis; aliàs potiùs Ioannes diceretur per illos baptizasse, quàm Christus. Quod non leuiter confirmatur ex eo quòd Ioan. 3. discipuli Ioannis Baptistæ apud ipsum conquerebantur, quòd Christus eo tempore baptizaret (subintelligè per Discipulos) quod non facerent, si Discipuli Christi Baptismo Ioannis baptizarent, cùm id esset Ioanni maximè honorificum: Baptismus autem à Christo institutus, & quo Christus per Apostolos vtebatur etiam tempore Ioannis Baptistæ, gratiam & Spiritum sanctum conferebat, vt prædixit Ioannes Baptista Matth. & Luc. 3. Marc. & Ioan. 1. dum opponens suum Baptismum Baptismo à Christo instituendo & conferendo, ait, se baptizare in aqua, Christum verò baptizaturum in Spiritu sancto; Baptismus ergo institutus fuit à Christo in signum collatiuum gratiæ & Spiritus sancti, seu in Sacramentum ante mortem. Quod autem Ioan. 7. dicitur, *Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus*, non obstat, vt dicatur Baptismum fuisse institutum in Sacramentum conferens gratiam & Spiritum sanctum ante resurrectionem, in qua Christus fuit glorificatus; quia ibi tantùm est sermo de donatione visibili Spiritus sancti, modo visibili futura in die Pentecostes, & posteà; aliàs Eucharistia non habuisset in cœna vim iustificandi, seu conferendi inuisibiliter gratiā quæ appropriatur Spiritui sancto. *Magister. Vasquez. Augustt. Cyrillus. Hugo de S. Victore.*

Et id ratione Theologica probatur; quia Christus in cœna antequam pateretur, contulit Apostolis Sacramentum Eucharistiæ & Ordinis, vt constat ex Matthæi 26. & ex Lucæ 22. & ex Tridentino sess. 22. cap. 1. ergo etiam ante mortem & passionem instituit Sacramentum Baptismi, & illud per se ipsum, aut per Apostolos, aut vtroque modo contulit, cùm instituerit Sacramentum Baptismi ianuam ad recipienda reliqua Sacramenta. *Trident.*

Ad prius autem fundamentum aduersariorum, desumptum ex Leone & ex Chrysostomo, concedimus ipsos fauere aduersariis, eorum tamen auctoritatem non obstare; quia pro nobis sunt Augustinus, Cyrillus & Hugo de S. Victore, quibus maximè fauent Scriptura, & ratio Theologica. Neque obstat, quòd id dixerit Leo Pont. in Epist. decretali: quia, vt Vasquez ait, id non dixit definiendo auctoritate Pontificia, sed auctoritate priuata Doctoris priuati; quia id tantùm dixit vt Episcopis Siciliæ persuaderet, ne conferrent Baptismum in die Epiphaniæ, sed illum differrent vsque ad Resurrectionem & Pentecosten. *Vasquez.*

Et ad posterius ex ratione desumptum respondemus, quòd quamuis non legatur Apostolos ante mortem Christi, nisi viuente Ioanne Baptista, baptizasse, neque legatur Christum designasse formam ante mortem, non sufficit vt dicamus Baptismum Christi non fuisse ante mortem ipsius institutum: quia legitur Christum, & non Ioannem, baptizasse per Apostolos; quo satis significatur baptizasse Baptismo nō Ioannis, sed instituto ab ipso.

Ita tamen Christus solitus erat per Apostolos baptizare (quod Ioannis 4. significatur, & non amplius) vt verisimile sit Christum per se ipsum

aliquos baptizasse, vt B. Virginem, & etiam Petrum, vt iste iam baptizatus aliquos Apostolos & alios baptizaret: quia incredibile videtur, Christum per se ipsum numquam baptizasse; & conueniens erat, nullum non baptizatum, præter Christum, alios baptizare.

Secundò est difficultas, Quo tempore ante mortem instituerit Sacramentum Baptismi.

Conueniunt Theologi, Christum non instituisse suum Baptismum antè quàm ipse baptizaretur à Ioanne Baptista; vt ita posset Baptismo Ioannis baptizari, non contempto Baptismo qui ab ipso Christo fuisset institutus: & institutum fuisse non post multos menses a tempore quo Christus fuit baptizatus à Ioanne, quia non post multos menses Discipuli Christi baptizabant (vt deducitur ex Ioannis 3. & 4.) & non nisi Baptismo Christi, vt anteà dicebamus.

Est ergo difficultas, An fuerit institutus à Christo eo tempore quo ipse fuit baptizatus à Ioanne, eadem videlicet hora, aut die.

Magister. Sotus. Caietanus. Valentia. Vasquez. Tertull. Ambrof. Auguſt. Beda. Hilarius. Hieron. Nazianz.

Magister in 4. dist. 3. Sotus q. vnica, art. 2. Caietanus 3. p. q. 66. art. 2. Valentia disp. 4. punct. 4. & Vasquez 140. cap. 6. docent, Baptismum fuisse à Christo institutu eo tempore quo ipse fuit à Ioanne baptizatus; quod sensisse videntur Tertullianus, Ambrosius, Augustinus, Beda, Hilarius, Hieronymus, & Nazianzenus, à Vasquez relati, dum dicunt, Christum Baptismo, quo ipse tinctus est, aquas Iordanis, & in his reliquas sanctificasse & mundasse; & dum Ambrosius & Beda dicunt, aquas Baptismo ipso, quo Christus baptizatus est, ius Baptismi induisse. Et id suadet, quòd Christo baptizato à Ioanne, statim Ioannes baptizatus fuerit à Christo; vt deduci videtur ex eo, quod Matth. 3. postquam Ioannes dixit Christo, *Ego à te debeo baptizari*, respondit Christus, *sine modo*; quo indicasse videtur, quòd ipse statim baptizaturus erat Ioannem.

Scotus. Gabriel. Suarez. Ægidius.

Scotus verò in 4. dist. 3. quæst. 4. art. 1. Gabriel q. 1. art. 3. dub. vlt. Suarez disp. 19. sect. 2. & Ægidius q. 66. art. 2. docent, Baptismum instituturum fuisse à Christo non eo tempore quo ipse baptizatus est à Ioanne, sed paulò pòst tempore alio opportuno. Et non immeritò: quia in primis Christus non instituit tunc suum Baptismum in actu exercito, id est opere aliquo, quia non receptione ipsa Baptismi Ioannis, vt patet, quamuis receptione illius, & suo tactu, aquam moraliter sanctificauerit, & eam reddiderit moraliter aptiorem ad lauandum nos à peccatis, vt partem materialem Sacramenti Baptismi, & sic aquam quodammodò induisse ius Baptismi: neque illum tunc instituit, quia ipse tunc suo Baptismo baptizauerit Ioannem; quia nulla prudenti coniectura coniici potest Christum tunc baptizasse Ioannem: imò potiùs Matth. 3. vbi refertur Ioannem baptizasse Christum, insinuatur, Christum tunc non baptizasse Ioannem. Et quia Ioanni prohibenti Christum baptizari ab ipso illis verbis, *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* solùm respondit Christus, *Sine modò*, quasi diceret, Non recuses me baptizare, quamuis ego modò non te baptizem, sed postea; & reddit rationem: *Sic enim decet nos implere omnem iustitiam*; id est, quia oportet me efficere hoc opus pium virtutis humilitatis, recipiendo à te Baptismum pœnitentiæ. Et tamen, si Christus statim esset baptizaurus Ioannem, etiam respondisset, Ego enim etiam te statim baptizabo; quia optime congrueret verbis, quibus Ioannes recusabat baptizare Christum; & quia immediatè, postquam dicitur, *Sine modò, sic enim decet nos implere omnem iustitiam*, additur, *tunc dimisit eum* (id est non prohibuit Christum ab ipso baptizari) *baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua.* Nec tunc instituit Baptismum in actu signato, præscribendo videlicet materiam & formam, & eis tribuendo vim iustificandi, quia id nullatenus constat, imò potiùs oppositum deducitur ex eo quòd fiat mentio Baptismi Ioannis recepti à Christo, & non fiat mentio institutionis Baptismi Christi: imò Historia sic contexitur, vt supponatur tunc non fuisse institutum.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm Baptismus sit necessarius necessitate medij ad salutem.

Pelagian.

ERror fuit Pelagianorum, Baptismum non esse necessarium ad remissionem peccati originalis, quia illud contrahi negabant, sed tantùm ad adeptionem gloriæ. Hæretici nostri temporis, quamuis admittant in paruulis esse peccatum originale, negant tamen Baptismum esse necessarium ad remissionem illius, si sint filij fidelium, quia eo ipso illis non imputatur; neque esse necessarium ad adeptionem gloriæ in eisdem: imò sunt qui affirment ad id sufficere, quòd eorum parentes, aut aliqui alij eorum ascendentes fuerint aliquando fideles.

Veritas tamen Catholica est, Baptismum post Christum esse necessarium ad salutem omnibus hominibus qui peccatum originale contrahunt: quod Patres communi consensu tradunt, & definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei; & *Eugen. IV.* à Tridentino sess. 7. can. 5. de Baptismo. Quod et- *Trident.* iam definierunt Siricius Papa in Epist. 1. ad Himerium cap. 2. Innocentius I. in Epist. 26. ad Concilium Mileuitanum, & Leo I. Epist. 8. ad Episc. Campaniæ; & apertè traditur Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei.* vbi absque dubio sermo est de Baptismo, quem Christus tunc instituit, aut instituere promisit. *Siricius Papa. Innoc. I. Leo I.*

Sed obijciunt Primò hæretici illud Gen. 17. vbi Deus Abrahæ & posteritati illius promittit terram optimam, & sub hac patriam cælestem: sed nos per Christum etiam sumus filij Abrahæ, vt dicitur ad Roman. 9. ergo nobis promissa est patria cælestis, ac proinde ad eam adipiscendam, & ad remissionem peccati originalis, sine qua nequit adipisci, non est nobis necessarius Baptismus.

Respondemus, quòd quamuis Abrahæ & filiis ipsius carnalibus promissa fuerit terra Chanaan, & sub ea patria cælestis; hæc tamen non nisi ipsi Abrahæ fideli fide viua, & filiis fidei ipsius eum in fide imitantibus: & quia paruuli absque Baptismo in re suscepto non sunt filij fidei viuæ Abrahæ, ideò ipsis non intelligitur facta promissio gloriæ, nisi iam baptizatis, qui eo ipso habent fidem habitualem viuam.

Obijciunt Secundò illud 1. ad Corinth. 7. *Alioquin filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt*; quibus verbis Paulus supponere videtur, eo ipso

ipso quòd aliquis est filius eorum quorum saltem alter est fidelis, esse sanctum.

Respondemus, filios natos ex uno saltem parente fideli, dici sanctos non re ipsa & perfectè, sed inchoatiuè & in spe, quia sperati potest eos futuros fideles & sanctos industriâ parentis fidelis, sicut ibidem etiam dicitur infidelem coniugem sanctificari per fidelem, quòd tantùm est verum inchoatiuè, & in spe; quod dixit Paulus, vt suaderet Corinthiis fidelibus, non separari à coniugibus infidelibus volentibus cohabitare absque iniuria Creatoris.

Est autem Baptismus omnibus, tam paruulis quàm adultis, necessarius necessitate medij; in quo Doctores conueniunt, & constat ex eo, quòd in dicto loco Ioannis, & in dictis Decretis & definitionibus generaliter dicitur esse necessarium omnibus, tam videlicet paruulis quàm adultis, & tamen paruulis nequit esse necessarius necessitate præcepti, quia sunt incapaces præcepti. Est tamen Baptismus diuerso modo necessarius necessitate medij paruulis & adultis; quia paruulis est necessarius determinatè in re susceptus, quia ipsis est vnicum medium, quia præter Baptismum reipsa susceptum, non est illis aliud remedium (saltem ordinarium) quo liberari possint à peccato originali. Adultis verò non est necessarius determinatè Baptismus in re susceptus, sed in re vel in voto sub disiunctione.

In explicando tamen quo pacto Baptismus in re vel in voto sit adultis necessarius necessitate medij ad salutem, non parum variant Doctores: omissis verò variis modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia obscuri sunt, ex eo Baptismus in re vel in voto est adultis necessarius necessitate medij ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad saluationem) quia scilicet nequeunt iustificari, & consequenter neque saluari, nisi Baptismo in re susceptо, vel contritione perfecta (siue expressa siue virtuali) in qua votum & propositum suscipiendi Baptismum continetur, ex eo tempore quo Baptismus cœpit esse sub præcepto; & vtrouis eorum absque altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt iustificari nisi vno vel altero; & vtrouis possunt, quia neque vnum neque alterum est adultis determinatè medium necessarium, nisi aliquando per accidens, vt contingit, quando quis post intentionem suscipiendi Baptismum, & post elicitam attritionem, incidit in amentiam ante susceptionem Baptismi; quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessarius Baptismus in re susceptus, quia in amentia nequit perfectè conteri; & etiam quando quis existit in articulo mortis, & caret copia Baptismi, vel ex defectu baptizantis, vel ex defectu aquæ; quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessaria contritio perfecta, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur autem peccatores adulti non baptizati iustificari Baptismo in voto, quando contritione perfecta iustificantur ante realem susceptionem Baptismi, non quia ex Baptismo deriuetur virtus aliqua in contritionem, vt iustificare possit, quia contritio ex se absque dependentia à Baptismo est sufficiens ad iustificandum, siue tamquam forma, siue tamquam vltima dispositio; sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur votum & desiderium efficax susciendi Baptismum suo tempore, non minùs quàm votum seruandi quodcumque aliud præceptum graue; quia, qui conteritur, proponit saltem virtualiter non peccare mortaliter, ac proinde neque transgredi præceptum aliquod graue: & ad denotandum, post iustificationem contritione factam manere obligationem suscipiendi reipsa Baptismum, in quo posset aliquis dubitare, sicut circa Sacramentum Pœnitentiæ dubitauit, imò errauit Petrus Oxomensis; quia Sacramentum Baptismi, sicut & Pœnitentiæ, ordinatur in remissionem peccatorum) dicitur communiter, & à Tridentino sess. 6. c. 4. Baptismus in re vel in voto necessarius ad iustificationem. *Petrus Oxomensis.* *Trident.*

Vnde si Baptismus non esset adulto sub præcepto, iustificatio per contritionem facta adscriberetur ipsi contritioni absque voto Baptismi, quia tunc votum Baptismi non contineretur in contritione, ac proinde Baptismus tunc non esset necessarius in re vel in voto: esset tamen tunc necessarius Baptismus in re, aut contritio perfecta sub disiunctione, quia non posset fieri iustificatio, nisi Baptismo, aut contritione, & vtrouis posset.

DIFFICVLTAS XV.

A quo tempore Baptismus cœperit esse necessarius necessitate medij.

QVamuis tempore Bernardi fuerint, qui dixerint, Baptismum cœpisse esse necessarium ab eo tempore, quo Christus Ioan. 3. dixit, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei,* vt Bernardus ipse refert Epist. 77. iam tamen conueniunt Doctores, non cœpisse esse necessarium ante mortem Christi, neque necessitate medij; quia ante mortem Christi non euanuerunt antiqua remedia ad iustificationem instituta, quia ante mortem Christi non fuit abrogatum vetus Testamentum; quia nouum, cuius confirmatione erat abrogandum, non fuit confirmatum vsque ad mortem Christi, vt supponit Paulus ad Hebræos 9. neque necessitate præcepti, aliàs eo ipso Christus abrogasset antiqua remedia instituta ad iustificationem, quæ posset fieri Baptismo, si Baptismus ex tunc manisset sub præcepto. vnde verba illa Christi, *Nisi quis renatus,* &c. dicta fuerunt à Christo non pro eo tempore in quo dicebantur, sed pro futuro. *Bernard.*

Est tamen difficultas, A quo tempore Baptismus cœperit esse necessarius necessitate medij; & eadem est de tempore à quo cœperit esse necessarius necessitate præcepti, quia hæc semper est coniuncta cum necessitate medij in operibus quæ sunt in nostra potestate.

Suarez d. 27. sect. 4. Filiucius tit. 2. cap. 6. Ægidius quæst. 69. art. 1. dub. 2. & alij plures docent, Baptismum non cœpisse esse necessarium neque necessitate medij, neque necessitate præcepti, ante Pentecosten, quia tempore Pentecostes, & non antea, Euangelium fuit ab Apostolis promulgatum: ante promulgationem autem non fuit Baptismus necessarius, non solùm necessitate præcepti, quia præceptum ante sui promulgationem non obligat, sed neque necessitate medij, vt videtur supponere Tridentinum sess. 6. cap. 4. dum loquens de iustificatione, quæ est translatio abstatu, in quo *Suarez.* *Filiucius.* *Ægidius.* *Trident.*

quis nascitur filius Adæ, ad statum gratiæ, ait: *Quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto*, &c. Vbi supponit, ante promulgationem (quæ verè facta fuit ab Apostolis in die Pentecostes) iustificationem fieri potuisse aliter quàm Baptismo & eius voto.

Auctores tamen huius opinionis diuisi sunt: quia Ægidius & alij existimant, à Pentecoste vbique cœpisse Baptismum esse necessarium, & vtroque modo; quia eo die promulgatum fuit Euangelium ab Apostolis: Suarez verò & Filiucius existimant, à Pentecoste non cœpisse vbique, sed in vnaquaque Prouincia cœpisse quando in ea Euangelium fuit sufficienter promulgatum, vt expressit Bernardus Epist. 77.

Vasquez, Ochagau. Vasquez disp. 145. cap. 3. Ochagauia quæst. 14. & plures alij docent, Baptismum cœpisse esse necessarium necessitate medij & præcepti à tempore mortis Christi, quod tradidisse videntur Hugo de S. Victore lib. 6. de Sacram. cap. 4. Hieronymus quoque & Augustinus in Epistolis, quas sibi mutuò de legalibus scripserunt, dum supponunt, cærimonias legis morte Christi fuisse mortuas, & consequenter absque vtilitate ad iustificandum mansisse; quibus in hac re magis acquiescimus, quàm Bernardo: & idem est, & non minori ratione, de quocumque alio remedio ad iustificandum, etiam legis naturæ.

Hugo de S. Victore. Hieron. August.

Et ratione Theologica probatur. Et in primis, Baptismum reipsa susceptum, cœpisse à morte Christi esse paruulis necessarium necessitate medij, quia morte ipsa Christi remedia antiqua ad iustificationem paruulorum euanuerunt; ergo non mansit illis aliud remedium, quàm Baptismus, qui iam erat institutus in Sacramentum habens vim iustificandi, ac proinde à morte Christi fuit illis necessarius necessitate medij. Consequentia patet; Antecedens autem, nempe, morte ipsa Christi euanuisse dicta remedia, probatur: quia morte Christi abrogatum fuit Testamentum vetus, quia morte ipsa confirmatum fuit nouum, vt supponit Paulus ad Hebr. 9. prius autem Testamentum confirmatione posterioris abrogatur. Deinde, Baptismum in re vel in voto cœpisse esse necessarium adultis necessitate medij ad iustificationem, probatur: quia ex vna parte adulti non baptizati, à morte Christi non poterant iustificari, nisi Baptismo iam instituto, aut contritione perfecta, siue expressa, siue virtuali; & ex altera parte à morte Christi cœpit Baptismus esse sub præcepto, ac proinde à morte Christi cœpit in contritione perfecta contineri votum suscipiendi Baptismum, ergo à morte Christi cœpit Baptismus in re vel in voto esse adultis necessarius necessitate medij ad iustificationem. Quòd autem à morte Christi cœperit Baptismus esse adultis sub præcepto, probatur: quia ex vna parte ante mortem Christi Baptismus institutus erat, & erat impositum præceptum illius pro tempore futuro illis verbis Ioann. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. & morte Christi Domini fuit confirmatum & consummatum, sicut totum Testamentum nouum quod viuendo disposuerat; & ex altera parte, vt Baptismus ex tunc esset sub præcepto, non fuit necessaria promulgatio aliqua, neque quæ facta fuit in die Pentecostes, neque quæ facta fuit posteà: quia si promulgatio est necessaria pro lege humana, vt habeat vim legis, tantùm est necessaria ex Iure humano, & non ex natura rei, quia absque promulgatione ex Iure humano Princeps non loquitur vt Princeps & vt publica persona, quod ad rationem legis requiritur, & si Princeps vellet Ius illud abrogare, & ei non stare, posset: Christus autem ante promulgationem illam factam in die Pentecostes locutus est vt publica persona, quando præcepit Baptismum pro tempore futuro, nempe pro tempore mortis suæ; ergo Baptismus ante Pentecosten à tempore mortis Christi cœpit esse sub præcepto; promulgatio ergo Baptismi, & totius legis Euangelicæ in die Pentecostes, & posteà facta solùm, fuit necessaria, vt lex Baptismi, & tota alia mundo innotesceret, & non ignoraretur, non verò vt haberet vim legis obligantis.

Tridentinum verò dum ait, iustificationem à peccato originali post Euangelium promulgatum non posse fieri sine lauacro regenerationis, aut sine eius voto, non supponit adhuc tacitè ante promulgationem non posse fieri; quia dictis verbis, eis non aduersando, posset addere, *imò & ante promulgationem à morte Christi*, quod non addidit, vt solùm definiret quod erat certum, & taceret id quod erat sub opinione.

Dicitur autem Baptismus adultis necessarius in re vel in voto, quia possunt iustificari & saluari, vel Baptismo in re, vel contritione perfecta, in qua continetur votum suscipiendi Baptismum, ab eo tempore à quo Baptismus est sub præcepto.

DIFFICVLTAS XVI.

Quando teneatur adultus Baptismum recipere.

SVpponimus, adultos (qui eo ipso sunt capaces præceptorum) teneri præcepto diuino Baptismum suscipere, in quo Doctores conueniunt, & constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest*, &c. vnde ad minus tenentur baptizari in extremo vitæ periculo, quia ad id tenentur dum viuunt.

Est tamen difficultas, An teneantur ante dictum extremum periculum vitæ. Circa quam etiam conueniunt Doctores, teneri ante illud baptizari, quod Patres communiter significant, dum reprehendunt eos qui Baptismum differunt vsque in finem vitæ, vt constat ex Clemente Romano lib. 6. Constitutionum Apost. cap. 15. ex Basilio Hom. 13. ex Nazianzeno Oratione in sanctum Baptismum, quæ est 40. ex Chrysostomo Homil. 1. in Acta Apostolorum. *Clemens Romanus. Basilius. Nazianz. Chrysost.*

Punctum ergo difficultatis est in assignando tempore, pro quo adulti teneantur baptizari ante finem vitæ.

Ledesma 1. p. quarti, q. 9. art. 3. dub. 1. docet, præceptum diuinum Baptismi pro nullo tempore determinato ante finem vitæ obligare, sed pro tempore indeterminato, sicut Sacramentum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, quia nullum videtur discrimen inter hæc duo ex vna parte, & inter Baptismum ex altera. *Ledesma.*

Caietanus verò & Ægidius quæst. 68. art. 3. Vasquez disp. 149. cap. 4. Suarez d. 31. sect. 2. & communiter Doctores docent, adultos ex præcepto diuino teneri baptizari statim atque commodè possunt; *Caietanus. Ægidius. Vasquez. Suarez.*

sunt; & meritò: quia sicut ex præcepto fidei tenetur quisque statim, atque ei mysteria fidei sunt sufficienter proposita, credere, ita etiam verisimile est, Christum, qui ad Baptismum adultos obligauit, voluisse ipsos statim atque commodè possint, obligare ad susceptionem Baptismi, quia Baptismus est professio fidei, & per quem, qui baptizantur, recipiuntur in numerum fidelium, & fiunt Ecclesiæ subditi, & capaces aliorum Sacramentorum; in quibus omnibus Baptismus differt à Pœnitentia & Eucharistia, & ideò ad hæc duo non obligauit statim.

Addidimus, *adultos statim, atque commodè possunt, teneri,* quia quando adest aliqua rationabilis causa ad differendum Baptismum, possunt, in quo Auctores nostræ opinionis conueniunt, vt quando dilatio expedit, vt baptizandus meliùs instruatur, vel vt solemniùs baptizetur, vel vt euitetur damnum aliquod considerabile corporis aut diuitiarum, siue proprium siue alienum, vel quando expedit fructui spirituali, siue proprio siue alieno. Ita tamen possunt ex rationabili causa Baptismum differre, vt ad maiorem dilationem maior requiratur causa. Vnde magni viri, qui Baptismum distulerunt, id fecerunt vel ex iusta causa, vt constat de S. Sebastiano & de aliis, aut ex ignorantia inuincibili dictæ obligationis, & bona fide.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm Ecclesia possit determinare & præscribere tempus præcepti diuini suscipiendi Baptismum ante finem vitæ.

Caietanus. Sotus. Ledesma. CAietanus quæst. 68. art. 3. Sotus in 4. dist. 5. quæst. vnica, art. 3. & Ledesma 1. part. 4. q. 9. art. 3. dub. 1. docent, Ecclesiam posse determinare tempus præcepti diuini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vitæ, quia Christus Ecclesiæ commisit Sacramentorum dispensationem, ergo potest determinare tempus pro susceptione Baptismi, sicut determinauit pro susceptione Pœnitentiæ & Eucharistiæ.

Confirmatur, quia Ecclesia de facto determinauit Vigilias Resurrectionis & Pentecostes in can. *Non ratione.* & in can. *Duo tempora,* & in can. *Proprie,* de Consecratione, dist. 4. ergo in Ecclesia verè reperitur potestas ad id.

Vasquez. Suarez. Othag. Vasquez verò disput. 150. cap. 2. Suarez d. 31. sect. 2. & Ochagauia quæst. 15. docent, in Ecclesia non esse potestatem determinandi tempus præcepti diuini, quo adulti ante finem vitæ baptizari tenentur, & meritò: quia præcepto diuino determinatum est hoc tempus, nempe cùm primùm commodè possint, ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solùm definiendo, sed neque interpretando; etiamsi, quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem Baptismi, id possit interpretari, non minùs quàm quilibet vir doctus, imò multò meliùs.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd quamuis Ecclesia ex commissione, quam habet dispensandi Sacramenta, possit definire tempus præcepti diuini Pœnitentiæ & Eucharistiæ, quia tempus præcepti eorum ante finem vitæ relictum fuit à Christo indeterminatum, non tamen potest definire tempus aliquod pro præcepto diuino, quia præcepto ipso fuit à Christo determinatum.

Ad confirmationem respondemus, in dictis canonibus, in quibus decernitur Baptismum tantùm esse conferendum in Vigiliis Resurrectionis & Pentecostes (nisi vrgente necessitate) non fuisse definitum pro baptizandis, vt anteà non tenerentur, sed pro ministris, vt probare possent infideles, qui petebant Baptismum, an sincerè illum peterent, ne ab eis facilè deciperentur, & etiam ob reuerentiam Baptismi: prædicti tamen Canones iam sunt antiqua consuetudine aboliti.

DIFFICVLTAS XVIII.

Vtrùm paruuli saluari possint absque Baptismo reipsa suscepto, & absque morte pro Christo perpessa.

Alexand. Gerson. Altisiodor. Bonauent. Caietanus. ALexander 4. part. memb. 5. art. 1. Gerson Alphab. 59. litt. R. Altisiodorensis lib. 3. titul. 3. cap. 4. quæst. 2. Bonauentura in 4. dist. 3. 1. part. dist. art. 2. quæst. 2. & Caietanus quæst. 68. art. 2. partem affirmatiuam tuentur, quam non omnes prædicti eodem modo defendunt: quia Caietanus existimat, paruulos omnes, qui baptizari non possunt, posse saluari remedio legis naturæ, fide videlicet, aut oblatione parentum, quia eo etiam poterant saluari paruuli Iudæorum, quando secundùm legem circumcidi non poterant, aut quando ante octauum diem moriebantur, ante quem secundùm legem non poterant circumcidi, & tamen nostri paruuli non sunt peioris conditionis quàm illi. Quod Caietanus art. 11. etiam existimat verum de paruulis periclitantibus in vtero materno, quòd scilicet saluari possint fide parentum, aut benedictione aliqua in nomine Trinitatis; quia de diuina misericordia credi non possit, quòd eos ita reliquerit, vt nullum remedium possit illis prodesse. Gerson verò existimat, paruulos, qui baptizari non possunt, posse saluari, quamuis non omnes, neque remedio aliquo communi ex lege diuina certa, sed tamen aliquos, & priuilegio particulari orationibus parentum, quia id possit de diuina misericordia sperari. Altisiodorensis & Bonauentura existimant, eos qui incipiunt baptizari, & non manent verè baptizati, quia in eorum Baptismis fuit defectus aliquis essentialis, vel in materia, vel in forma, vel in intentione, verè saluari particulari priuilegio, Deo supplente defectum Baptismi, quamuis non omnes, sed tantùm aliquos, imò id non esse omnino certum.

Sotus. Vasquez. Suarez. Ægidius. Ochag. August. Sotus vero in 4. dist. 5. quæst. vnica, art. 2. Vasquez disp. 151. Suarez dist. 27. sect. 3. Ægidius quæst. 68. art. 2. dub. 1. & Ochagauia quæst. 16. partem negatiuam meritò tradunt, quam expressit Augustinus lib. 3. de Anima & eius origine, cap. 6. dum ait: *Noli credere, noli dicere, infantes antequam baptizentur morte præuentos, peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.*

Et in primis infantes absque Baptismo (aut forsan absque morte pro Christo perpessa) saluari non posse alio remedio communi, & ex lege certò (in quo Doctores communiter conueniunt) adeò certum est, vt oppositum, quòd Caietanus affirmat, non benè audiat: quia à Soto & ab aliis

hæreticum, & à Vasquez & ab aliis erroneum iudicatur: ob quod à Pio V. deleti fuerunt Commentarij art. 2. & art. 11. & id manifestè constat ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*; quod Patres omnes de paruulis & adultis intelligunt, & de paruulis ita vt absque Baptismo reipsa suscepto (aut forsan absque morte pro Christo perpessa) saluari non possint: quod ita esse, communi omnium fidelium sensu existimatur. *Pius V.*

Quòd verò nullus infans absque Baptismo reipsa suscepto, & essentialiter perfecto (aut forsan absque morte pro Christo perpessa) possit saluari de potentia ordinaria ex peculiari aliquo priuilegio (in quo contra Gersonem, Altisiodorensem & Bonauenturam conueniunt Sotus, Suarez, Vasquez, Ægidius & Ochagauia, probatur: quia etiamsi Deus potuisset decernere aliquos absque Baptismo, & absque morte pro Christo perpessa saluare, adhuc pronuntiata lege illa communi & vniuersali Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*; nihilominùs hac lege communi pronuntiata, & nullo dato à Deo vehementi indicio aut signo quòd decreuerit aliquos aliter saluare, nequit absque temeritate affirmari, quia id affirmatur absque vrgenti fundamento, contra legem communem à Deo manifestè pronuntiatam. *Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius. Ochagau.*

Ad rationem pro Caietano respondemus, in lege scripta non fuisse duo remedia pro paruulis, vnum in defectu alterius; sed tantùm fuisse vnicum, nempe legis naturæ, fidem videlicet, aut oblationem parentum, qua Deo illos offerebant, siue tantùm interiorem, siue exteriùs significatam, vel circumcisione, vel alio signo exteriori pro voluntate parentum: & quamuis hoc remedium oblationis, aut fidei parentum, sit facilius quam Baptismus, nihilominùs nostri paruuli non sunt peioris conditionis quàm illi, quia minor facilitas Baptismi suppletur maiori vbertate fructus & gratiæ. Quod verò pro Gersone & aliis dicitur de diuina misericordia, non conuincit, quia nihil illius derogatur, ex eo quòd paruuli baptizari non possint (quod rarissimè contingit) & damnentur, quia digni sunt qui à Deo deserantur & damnentur, quia sunt Deo inimici.

Sed an paruuli saluari possint morte pro Christo perpessa, Difficultate XX. dicemus.

DIFFICVLTAS XIX.

Vtrùm adulti saluari possint absque Baptismo reipsa suscepto, & absque martyrio.

NOn defuerunt tempore Hugonis & Bernardi, qui existimauerint, nullum adultum saluari posse absque Baptismo reipsa suscepto, aut absque martyrio vice illius, quia Ioannis 3. dicitur: *Nisi quis renatus fuerit*, &c. imò & nostro tempore Michaël Baius Doctor Louanienſis, quibusdam testimoniis Augustini malè intellectis sibi persuasit, adultum catechumenum non posse absque Baptismo reipsa suscepto consequi remissionem peccatorum, etiamsi actu contritionis & charitatis possit consequi iustificationem. *Michaël Baius.*

Reliqui Doctores vnanimi consensu docent, adultum absque Baptismo reipsa suscepto, & absque martyrio vice illius, posse saluari obtinendo alia via iustificationem & remissionem peccatorum, nempe actu contritionis perfectæ, aut alio actu charitatis. Ita significatur in cap. *Debitum*, de Baptismo, & in cap. *Apostolicam*, de Presbytero non baptizato, & supponitur in Tridentino sess. 6. cap. 4. dum dicitur, iustificationem à peccatis non baptizati non posse fieri absque Baptismo aut eius voto; & efficaciter deducitur ex eodem Tridentino sess. 13. cap. 4. dum contritioni perfectæ ante susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ tribuitur vis iustificandi à peccatis, quia eadem vis erit in contritione perfecta ad iustificandum à peccatis ante realem susceptionem Baptismi. *Trident.*

Et id constat ex Scriptura, in qua pœnitentiæ & dilectioni Dei extra Sacramentum attribuitur iustificatio à peccatis, Ieremiæ 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, agam & ego pœnitentiam.* & Ezechiel. 18. *Agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* & 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* & Ioan. 3. *Scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* & 1. Ioan. 4. *Qui diligit, ex Deo natus est*; & subditur, *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Illud vero peculiare quod Michaël Baius dixit, nempe posse adultum ante susceptionem Baptismi actu charitatis iustificari absque eo quòd ei remittantur peccata, præterquam quòd est contra aliqua testimonia Scripturæ ex suprà allatis, in quibus pœnitentiæ & dilectioni charitatis tribuitur remissio peccatorum, etiam est peculiariter damnatum à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla contra illum peculiariter edita, & est manifestè contra rationem, quia vera iustificatio, vtpote vera mundities, omnino pugnat cum sorde peccati mortalis, vt ostendit Vasquez 1. 2. d. 140. *Pius V. Greg XIII. Vasquez.*

Neque testimonia Augustini, quibus id sibi persuasit, ipsi fauent, vt aduertit Vasquez 3. p. disput. 152. Illo autem testimonio Ioan. 3. *Nisi quis renatus*, &c. quo ducti fuerunt Doctores illi tempore Hugonis & Bernardi, nihil aliud probatur, quàm Baptismum in re, aut in voto incluso in actu contritionis, aut in alio actu charitatis, esse necessarium ad saluationem: iste autem dicitur *Baptismus flaminis*, quia est amoris & desiderij; & etiam dicitur *Baptismus pœnitentiæ*, quia est actus pœnitentiæ, siue expressæ siue implicitæ.

Ita tamen votum seu propositum suscipiendi Baptismum est medium sufficiens absque Baptismo in re suscepto, & absque martyrio ad iustificationem & salutem, vt necessarium non sit quòd sit expressum, sed sufficit implicitum, & contentum in contritione perfecta, siue formali siue virtuali, etiam illis qui notitiam habent Baptismi, vt contra Sotum, qui existimat necessarium esse expressum illis qui non ignorant inuincibiliter Baptismum, docent Vasquez disp. 152. num. 16. & communiter Doctores, quia etiam illis sufficit actus perfectæ contritionis, aut alius actus dilectionis Dei, qui haberi potest absque proposito expresso suscipiendi Baptismum, non solùm quando non aduertitur esse præceptum suscipiendi Baptismum, sed etiam quando aduertitur, vt in simili latè dicemus Tractatu de Pœnitentia Disput. v 1. Diffic. v 1. Quamuis verum sit, eum, qui perfectè conteritur, siue formaliter siue virtualiter, & aduertit esse præceptum suscipiendi Baptismum, vix *Vasquez.*

posse

posse abstinere à dicto proposito expresso, quia contritio perfecta dum perseuerat, vehementer excitat & impellit ad proponendum obseruare, quodcumque præceptum graue, quod memoriæ occurrit.

DIFFICVLTAS XX.

Vtrùm paruuli saluari possint morte pro Christo perpessa absque Baptismo re ipsa suscepto.

Alexand. Armac. ALexander 4.p.q.8.memb.9.art.5. & Armacanus lib.8. de Quæstionibus Armenorum cap.37. partem negatiuam tuentur Primò, quia nulla est promissio Dei, qua morti pro Christo perpessæ iustificatio promittatur. Secundò, quia aliàs perpessio mortis pro Christo esset Sacramentum. Tertiò, quia aliàs dicta perpessio prodesset sine charitate, quod est contra Paulum 1.ad Corinth.3.& 4. quia non iustificaret paruulum dum viueret, sed post mortem; quia dum viuit, non patitur mortem. Addit Armacanus, ex infantibus propter Christum ab Herode occisis eos tantùm fuisse saluatos, qui aliàs circumcisione, aut remedio legis naturæ fuerant iustificati. In quod etiam *Adrianus.* inclinat Adrianus in 4.q. vlt. de Baptismo §. *Ad rationes.*

S.Thomas. Vasquez. Suarez. Ægidius. S. Thomas verò 2.2. q. 124. art. 1. Vasquez disp.153. Suarez d.29. Ægidius quæst.66.art.12. dub.1. & communiter Doctores docent, paruulos morte pro Christo tolerata iustificari ab originali, & saluari; & meritò: quia negari non potest (vt Armacanus negat) infantes omnes ab Herode pro Christo occisos saluatos fuisse, quia omnes indiscriminatim ab Ecclesia vt Martyres & vt Beati venerantur & coluntur, & plures ex Patribus omnes illos indiscriminatim Martyres appellant, & eos in numerum Beatorum referunt, vt videre est *Vasquez.* apud Vasquez cap.7. & tamen maximè credibile est, aliquos eorum non fuisse iustificatos ante mortem pro Christo perpessam, præsertim ex infantibus Gentilium qui Iudæis permixti erant, & ex infantibus Iudæorum, qui ante octauum diem, ante quem circumcidi non poterant, & à parentibus non fuerant Deo oblati, occisi fuerunt. Ergo negandum non est, eos infantes, qui in peccato originali ad occisionem arripiebantur, morte ipsa pro Christo tolerata iustificatos & saluatos fuisse; & alios, qui iustificati præsupponebantur, in sanctitate & iustitia creuisse. Quòd si infantes ab Herode occisi pro Christo (id est, qui intentione occidendi Christum occisi sunt, & qui sua occisione confessi sunt Messiam esse Christum, & regem animarum) morte ipsa iustificati, & saluati fuerunt, idem etiam dicendum est de quibuscumque aliis infantibus, qui pro Christo aut ob eius fidem occisi sunt, & in posterum occidentur, nempe quòd morte ipsa ab originali iustificentur & saluentur; & quòd, si Baptismo suscepto sint iam iustificati, crescant in sanctitate & iustitia: quia eadem est causa & ratio de eis, ac de occisis ab Herode, quod etiam nonnulli ex Patribus, quos Vasquez refert, docent.

Et id est verum non tantùm de infantibus, qui iam nati extra vterum maternum occiduntur pro Christo, sed etiam de illis qui in vteris maternis *Scotus.* pro Christo occiduntur, vt aduertunt Scotus, Richardus, Gabriel, Paludanus, Vasquez, & Ægidius; quia eos esse intra vterum, non obest iustificationi: quod nos (quidquid Ægidius dicat) solùm intelligimus verum, quando tyrannus cognoscit matrem esse grauidam, & aduertit, aut timet etiam occidere infantem, quia aliàs infans non occidetur pro Christo, nisi inaduertenter, & valdè per accidens. *Richardus. Gabriel. Paludan. Vasquez. Ægidius.*

Quòd autem in Tridentino sess.6.c.4. dicitur, remissionem originalis post Euangelium promulgatum non posse fieri absque Baptismo in re, aut in voto in paruulis, tantùm est verum ordinariè, in his videlicet qui non occiduntur pro Christo, quia qui sic occiduntur (vt Augustinus ait 13. de Ciuitate, cap.7.) à Christo excepti sunt ab illa sententia Ioan.3. *Nisi quis renatus*, &c. illis verbis Matth.10. & 16. *Qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.* *Trident.* *August.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quòd quamuis nulla extiterit promissio Dei pro infantibus ab Herode propter Christum occisis, de conferenda gratia ob perpessionem mortis, extitit tamen voluntas Dei, quæ nobis traditione constat, & sufficit absque promissione. Iam tamen à prædicatione Christi extat promissio, etiam pro infantibus, dictis verbis Matth.10. & 16.

Ad secundam respondemus, mortem pro Christo perpessam, quamuis ex promissione Christi ex opere operato significet & conferat gratiam paruulis, non esse Sacramentum; quia illa non significat & confert gratiam vt illata à tyranno, sed vt tolerata à paruulis; & de ratione Sacramenti est, vt significet & conferat gratiam etiam vt procedens ab aliquo, & vt actio est, siue passiuè significetur aut sumatur, & non vt tantùm tolerata, aut recepta, seu quasi recepta, vt videre est in Sacramentis nouæ & veteris legis, vt aduertit Vasquez *Vasquez.* num.42.

Ad tertiam respondemus, mortem pro Christo perpessam, quamuis non toleretur ex affectu charitatis erga Deum paruulis prodesse, quod non est contra Paulum, qui si loquitur de operibus ex charitate procedentibus, non loquitur in paruulis, sed in adultis.

Ad quartam respondemus, mortem pro Christo perpessam sanctificare non post hanc vitam, sed ante mortem, in eo videlicet tempore in quo Martyrita affectus est, vt non tantùm non possit naturaliter viuere, sed neque possit sensu aliquo vti, quia tunc censetur moraliter mortuus, & mors censetur consummata. Dari autem semper aliquod tempus anterius in quo homo nequeat sensibus vti, constat ex eo, quòd dispositio conseruatiua, quæ semper successiuè corrumpitur, requiritur maior ad vsum sensuum, quàm vt anima informet, vt experientiâ constat.

DIFFICVLTAS XXI.

Vtrùm adulti saluari possint morte pro Christo perpessa absque Baptismo in re & in voto.

COnueniunt Doctores, mortem pro Christo perpessam posse absque Baptismo in re suscepto adultis sufficere ad iustificationem à peccatis,

catis, & consequenter ad gloriam consequendam.

Clemens Romanus. Cyprianus. August. Quod apertè tradunt Clemens lib. 5. Constitutionum, cap. 5. aliàs 7. Cyprianus Epist. 73. Augustinus 13. de Ciuitate Dei, c. 7. & est expressum in Scriptura, Marc. 8. *Qui perdiderit animam suam propter me, saluam faciet eam*; & Lucæ 12. *Viuificabit eam.* & ad id sufficere quando procedit ex perfecta dilectione & charitate erga Deum (in qua votum perfectum Baptismi continetur:) & non mirum, quia dilectio Dei etiam absque dicta mortis perpessione sufficit ad id.

Est tamen difficultas, An mors pro Christo perpessa sufficiat ad iustificationem & saluationem, quando non toleratur ex dilectione Dei in qua votum Baptismi continetur, ac proinde an sufficiat etiam absque Baptismo in voto perfecto.

Bonauent. Durand. Canus. Vasquez. Ochagau. Bonauentura in 4. dist. 4. 2. parte distinctionis, art. 1. q. 2. Durandus q. 8. Canus Relectione de Pœnitentia, part. 3. Vasquez d. 153. & Ochagauia q. 17. docent, mortem pro Christo perpessam non sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, nisi toleretur ex affectu charitatis erga Deum, ac proinde non sufficere absque Baptismo in voto perfecto; quod sentire videtur Bernardus Epist. 77. dum significat, martyrium non supplere vicem Baptismi, nisi ex merito fidei. Et expressisse videtur Paulus 1. ad Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Et ratione probatur: quia si mortis perpessio pro Christo absque dilectione Dei haberet vim iustificandi à peccatis, eam haberet non ex sua natura, vt patet, sed ex voluntate & lege Dei: nullo autem fundamento constat de ea voluntate, quia non constat Scriptura, neque traditione, neque definitione Ecclesiæ, neque efficaci aliqua ratione.

Caietanus. Sotus. Suarez. Valentia. Ægidius. Raconis. Caietanus verò 3. part. quæst. 87. art. 1. Sotus in 4. dist. 15. q. 2. art. 1. Suarez d. 29. Valentia d. 8. q. 2. punct. 2. Ægidius q. 66. art. 12. dub. 2. & Raconis quæst. 2. art. 2. docent, mortem pro Christo perpessam, quamuis non toleratam ex affectu charitatis erga Deum, sufficere adultis ad iustificationem à peccatis, & ad saluationem, ac proinde etiam absque Baptismo in voto perfecto. Quod expressisse videtur

Clemens. Clemens vbi suprà, dum de catechumeno, qui martyrium subit, ait: *Lætus discedat* (id est moriatur) *passio enim, quam pro Christo sustinet, cedet ei in veriorem Baptismum: quoniam ipse re ipsa commoritur Christo, aly figurâ.* vbi non ait, passionem ei cedere in veriorem Baptismum, quia eam ex maiori charitate subit; sed quia re ipsa

Cyprianus. Christo commoritur. Et Cyprianus vbi suprà, dum ait: *Numquid potest vis Baptismi esse maior aut potior quam confessio, vt quis coram hominibus Christum confiteatur, & suo sanguine baptizetur?* vbi vim martyrij tribuit ipsi passioni, non charitati, & illam comparat virtuti Baptismi; Baptismus autem verè remittit peccata, & confert primam gratiam iustificantem absque affectu charitatis. Et

Augustinus. Augustinus vbi suprà, dum ait: *Quicumque etiam, non suscepto regenerationis lauacro, pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis: qui enim dixit, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. non minus generaliter dixit: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in cælis est.* vbi nulla facta mentione charitatis, de morte tolerata pro confessione Christi, ait, valere ad remissionem peccatorum non minùs quàm Baptismum; & non leuiter significat id conuenire dictæ morti ex promissione Christi non minùs quàm Baptismo.

Et id tradidisse videtur Christus Matth. 10. & 16. & Marc. 8. & Lucæ 12. verbis suprà relatis, dum morti proter ipsum & propter suum Euangelium promittit viuificationem animæ, & inuentionem illius, & consequenter iustificationem à peccatis, qua anima mortua viuificatur, & perdita inuenitur, & qua, si in ea steterit, salua fiet: id autem promittit dictæ morti ratione sui, non ratione charitatis, tum quia id promittit morti, nulla mentione facta charitatis, neque alius rei; tum etiam, quia nihil noui & peculiare promitteret ipsi morti, quo induceret ad tolerantiam illius quod intendit, quia charitas id habet ratione sui absque morte.

Et ratione probatur: quia perpessio mortis pro Christo habet vim iustificandi paruulos, vt diximus Difficultate præcedenti, in quibus nequit oriri ex affectu charitatis, ergo etiam adultos, quamuis in eis non oriatur ex affectu charitatis, quia eisdem verbis vtrisque promittitur salus & vita animæ ob dictam mortem.

Vnde particula *propter me* in dictis testimoniis Scripturæ, non est idem ac *ex affectu charitatis erga Christum*; quod etiam deducitur ex eo, quod Marc. 8. additur, *propter Euangelium*, & tamen Euangelium nequit affectu charitatis diligi: sed est idem, ac pati mortem illatam in odium Christi, aut suæ fidei, vel intentione occidendi Christum; vt contigit Innocentibus, qui occisi sunt intentione occidendi Messiam, & ideò sua morte confessi sunt Christum esse Messiam.

Et non solùm perpessio mortis pro Christo prodest ex opere operato, & instar Sacramenti, peccatoribus ad iustificationem, sed etiam iustis ad augmentum iustitiæ (sicut Baptismus & Pœnitentia) quia non minùs debet prodesse iustis quàm peccatoribus, cùm non minùs confiteantur Christum, quàm peccatores, & Christus omnibus morte confitentibus ipsum promisit eos in cœlis confiteri.

Ex dictis constat, mortem pro Christo perpessam, per se non requirere maiorem dispositionem in adulto peccatore peccato actuali, vt eum à peccatis iustificet, quàm veram attritionem eorum, non contritionem, neque alium actum charitatis; aliàs numquam sua vi iustificaret à peccatis, quia id supponeret factum contritione, aut alio actu charitatis. Addidimus *per se*, quia etiamsi quis passurus sit mortem pro Christo, tenetur præcepta aliàs obligantia seruare, si possit, vt præceptum Baptismi, & Confessionis, & Eucharistiæ, sed non præceptum contritionis perfectæ, ad quam peccator in articulo mortis obligatur, quando nequit Sacramentaliter confiteri; quia tantùm tenetur ad perfectam contritionem, quando nequit alio remedio à mortalibus liberari, ne in statu peccati in æternum discedat, quia tunc passione ipsa mortis, attritione præsupposita, liberabitur, vt supponimus.

Ita tamen existimamus attritionem sufficere in adulto peccatore peccato actuali, vt iustificetur patiendo mortem pro Christo, vt in eo etiam requiratur ad id: quia vt dicitur in Tridentino sess. 14. c. 1. *Pœnitentia semper fuit omnibus, qui mortaliter peccarunt, necessaria ex diuina institutione,* *Trident.*

tione; quia conuenientissimum est, vt qui propria voluntate peccauit, illud retracter, vt ab eo liberetur. Nec huic obstat, quòd morientibus pro Christo promittatur iustificatio à peccatis, quia etiam promittitur suscipientibus Baptismum, & tamen adultis peccatoribus peccato actuali non confertur iustificatio, nisi saltem sint attriti. Nihilominùs eo ipso, quòd Ecclesia cognoscit aliquem pro Christo aut pro eius lege aut fide mortuum fuisse, etiamsi anteà fuerit in peccatis, piè credit, quando aliunde oppositum non constat, iustificatum fuisse præsupposito sufficienti dolore; quia piè credit Deum non deesse in ea occasione suis militibus: & quando id credit, non nisi ab Spiritu sancto directa credit. Præter attritionem autem in adultis peccatoribus etiam requiritur voluntas patiendi mortem ad iustificationem à peccatis, & in iustis ad augmentum iustitiæ, sicut in adultis suscipientibus Baptismum, sed non requiritur in illis voluntas actualis, neque virtualis patiendi mortem, quia adulti nihil ad martyrium efficiunt, sed tantùm patiuntur (& voluntas actualis aut virtualis tantùm requiritur, quando voluntas est effectiua) sed sufficit habitualis, quæ scilicet præcesserit, & non sit retractata, qua voluerint mori pro Christo: quia conuenientissimum est, vt adultis, qui sunt domini suæ voluntatis, nihil adhuc ex priuilegio conducat ad iustificationem absque proprio consensu, præsertim ad primam, qua à peccatis propria voluntate contractis liberantur; in iustis verò sufficit voluntas moriendi pro Christo absque attritione, & absque omni alia dispositione, vt passio mortis ipsis adinstar Sacramenti proficiat ad augmentum iustitiæ, sicut illis sufficit voluntas suscipiendi Sacramenta viuorum, vt ipsis proficiant ad augmentum iustitiæ.

Bernardus ergo Epist. 77. dum ait, martyrium habere vim supplendi Baptismum ex merito fidei, non vult id obtineri fide patientis mortem, aliàs non proficeret paruulis: sed tantùm vult, martyrium habere à Christo vim supplendi Baptismum ob fidem, id est vt honorificetur fides, cui Martyr passione mortis honorificentissimum perhibet testimonium.

Paulus verò 1. ad Corinth. 13. illis verbis, *Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, non fauet aduersariis, quia vel sensus est, dictam passionem, si non procedat ex charitate, vel si ad charitatem non perducat (vt potest defectu aliquo non perducere) nihil prodesse patienti, vt non pauci exponunt: vel sensus est, prædictam passionem non procedentem ex fine seu affectu virtutis (qui secundùm phrasim Augustini dicitur charitas) sed ex malo fine, nihil prodesse patienti, vt Anselmus, Beda, & S. Thomas exponunt. *Anselmus. Beda. S. Thomas.*

Et ad rationem pro aduersariis adductam, constat ex dictis, vim iustificandi instar Sacramenti conuenire morti pro Christo ex priuilegio, & voluntate Dei, quæ non parum est indicata in Scriptura, Matth. 10. & 16. Marc. 8. & Lucæ 12. & à Patribus intellecta & nota.

DISPVTATIO II.

De Ministro Baptismi.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm quilibet homo sit minister sufficiens ad valide baptizandum.

Caluinus. CIRCA rem hanc errauit Caluinus, existimans, neminem, qui non sit minister ordinarius ad id deputatus seu ordinatus, posse adhuc in extrema necessitate baptizare, quia Christus Matth. vltimo non omnibus dixerit, *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, sed tantùm Apostolis, ac proinde in ipsis etiam Episcopis eorum successoribus. Sed non explicat Caluinus, an minister sic ordinatus sit necessarius ad valide, an tantùm ad licitè baptizandum.

Catholici tamen conueniunt, quemcumque hominem, etiam hæreticum, & non baptizatum, & feminam, esse ministrum sufficientem ad valide baptizandum: quod perpetua & constanti Ecclesiæ traditione constat, & definitum est ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi cap. 1. (& refertur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica) & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *In casu autem necessitatis non solùm Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, imo etiam paganus & hæreticus baptizare potest.* *Innoc. III.* *Eug. IV.*

Quòd si quilibet homo in extrema necessitate baptizare potest, etiam poterit valide extra illam: quia qui pro aliquo tempore sufficiens est ad valorem Sacramenti, etiam est pro omni. Addidit autem Eugenius, *in casu necessitatis*; vt ostendat, in eo casu quemlibet non tantùm valide, sed etiam licitè posse.

Nonnulli verò Patres, quos refert Vasquez d. 147. qui contra dictam veritatem obijciuntur, tantùm intendunt, non quemlibet posse licitè baptizare; quod, excepto casu extremæ necessitatis, verissimum est. Gregorius verò II. in Epist. ad Bonifacium, dum ait, *Quos à Paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, vt denuo baptizes in nomine Trinitatis, mandamus*, tantùm significat, baptizatos à Paganis iterùm esse baptizandos, quia non fuerunt valide baptizati, non quia baptizati fuerint à Paganis, sed quia non fuerunt baptizati in nomine Trinitatis, vt in dicto testimonio indicatur. *Vasquez.* *Gregorius Papa.*

Christus ergo Matth. vlt. non dedit nouiter Apostolis potestatem baptizandi, quia creditur illam ante suam mortem dedisse, quando Baptismum instituit, & omnibus generaliter, vt Ecclesiæ traditione, & Pontificum definitione constat; sed præceptum docendi & baptizandi. & quamuis eam potestatem tunc dedisset, potuit illis eam dedisse non vt Episcopis, neque vt Sacerdotibus, sed vt hominibus.

DIFFI-

DIFFICVLTAS II.

Quibus conueniat ex officio baptizare.

CONueniunt primo Doctores, non solùm Episcopum, vt manifestum est, sed etiam Sacerdotem, quamuis simplicem, ex vi sui Ordinis posse ex officio baptizare. Quod satis constat ex vsu & praxi Ecclesiæ, & supponunt Clemens Romanus & Gelasius Papa vbi infrà, & exprimitur ab Eugenio IV. in suo Decreto, dum de Baptismo ait: *Minister huius Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio conuenit baptizare.* Quod satis conuenienter institutum est à Christo, quia Sacerdos ex vi sui Ordinis habet potestatem efficiendi Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, quod est Sacramentum Ecclesiasticæ vnitatis, iuxta Paulum 1. ad Cor. 10. ac proinde fuit maximè conueniens, vt ex vi eiusdē Ordinis etiam posset per Baptismum efficere membra Ecclesiæ, & participes vnitatis illius.

Clemens Romanus. Gelasius Papa. Eug. IV.

Ita tamen Sacerdos ex vi sui Ordinis potest ex officio Baptismum administrare, vt eo ipso id possit absque indignitate & irreuerentia in Baptismum efficere independenter à Parocho, seu absque licentia illius, vt contra Vasquez d. 147. c. 3. aduertit Suarez d. 23. sect. 2. (sicut potest efficere Eucharistiam) quia ex vi sui Ordinis habet potestatem completam ad baptizandum quemlibet, ita vt, quantum est ex parte potestatis, non deficiat Sacerdoti aliquid quod egeat à Parocho recipere, quia baptizare non est actus iurisdictionis (sicut est absoluere à peccatis) sicut neque consecrare: imò Parochus nullam habet in baptizandum, nec Episcopus; quia quousque baptizatus sit, non est Ecclesiæ subditus. Verum est, Sacerdotem non posse absque voluntate Parochi incolas parochiæ illius absque iniuria in ipsum Parochum baptizare, & eius communitati aliquem medio Baptismo adscribere: quia ipsi Parocho incumbit extraneos ad suam communitatem admittere; ac proinde Sacerdos contra eius voluntatem baptizans peccat peccato iniustitiæ, imò graui, sed non sacrilegij, seu irreuerentiæ in Baptismum.

Suarez.

Vnde commissio, aut potiùs licentia aut voluntas Parochi requisita in Sacerdote ad baptizandum incolam parochiæ illius (quæ sufficit interpretatiua, aut præsumpta, & non tantùm præsens, sed etiam futura, quæ contingit quando præsumitur, id ignorante Parocho) requiritur vt non baptizet illicitè contra iustitiam, non verò vt non baptizet illicitè contra reuerentiam Baptismi.

Aduertit Vasquez, Sacerdotes non Parochos egere ex consuetudine approbatione Episcopi ad baptizandum. Hanc tamen consuetudinem non inuenimus: quia etiamsi in aliquibus Episcopatibus, Sacerdotibus petentibus approbationem requisitam à Tridentino pro administrando Sacramentum absolutionis sæcularibus, concedatur pro administratione omnium Sacramentorum, sed non in omnibus, & in his in quibus conceditur, non conceditur tamquam quid necessarium, aut saltem non acceptatur vt tale, nisi ab ignorantibus.

Vasquez.

Conueniunt secundò Doctores, Diaconum ex vi sui Ordinis non posse ex officio baptizare independenter à Sacerdotibus; quod satis insinuat Eugenius IV. dū solis Presbyteris attribuit esse ministros Baptismi ex officio, & id tradit Gelasius Papa in Epist. ad Episc. Lucan. (& refertur in can. *Diaconos*, 93. dist.) dum de Diaconis ait: *Absque Episcopo vel Presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis Ordinibus fortasse longiùs constitutis, necessitas extrema compellat.* & Clemens lib. 8. Constit. Apostol. c. 46. dum ait: *Neque enim fas est Diacono baptizare.* Nihilominùs Diacono ex vi sui Ordinis conuenit vt possit, ex commissione aut licentia Sacerdotis, baptizare, vt insinuat Gelasius verbis illis, *absque Episcopo vel Presbytero*, id est absque commissione vel licentia Episcopi vel Presbyteri, supponens, ex ea posse & absque ea non posse, nisi in extrema necessitate, & absentibus Episcopo & Presbytero, sicut neque laicos: & id exprimitur in ordinatione Diaconi illis verbis: *Diaconum enim oportet ministrare ad altare, baptizare, & prædicare.* Quod etiam constat ex eo, quòd Diaconus ex vi ordinationis instituitur vt ministret Episcopo & Presbytero, & eis inseruiat in Baptismo & in aliis Ecclesiasticis ministeriis.

Eug. IV. Gelasius Papa. *Clemens Romanus.*

Vnde hoc potest Diacono committi, sed non absque necessitate graui (quia hæc sola in considerationem venit) qua ordinatur vt ministret & iuuet; ergo nequit id adhuc ex commissione efficere, nisi quando iuuamen & ministerium ipsius necessarium est; sed non requiritur necessitas extrema, quia in hac etiam possunt laici, & absque commissione & licentia.

Conueniunt tertiò Doctores, nullum Diacono inferiorem, quamuis Parochum, posse dignè & competenter baptizare adhuc ex commissione, nisi in extrema necessitate, id est, nisi quando aliquis prudenter iudicatur moriturus absque Baptismo, nisi ab aliquo inferiore baptizetur. Et in primis, quòd in extrema necessitate possit, constat ex Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & ex perpetua traditione. Quòd vero extra eam nequeat, constat ex omnibus Patribus & Iuribus, quæ id tantùm attribuunt Sacerdotibus & Diaconis, in quibus eo ipso supponitur id non posse Diacono inferiores.

Eug. IV.

Diaconus ergo absque graui necessitate baptizans, quamuis ex commissione, & quamuis Baptismo non solemni, peccat peccato mortali sacrilegij, quia absque graui necessitate nequit adhuc ex commissione dignè & competenter baptizare, & etiam reliqui Diacono inferiores baptizantes absque extrema; quia extra hanc non possunt dignè & licitè. Imò omnes prædicti in casibus dictis etiam peccant peccato graui iniustitiæ contra Parochum, si id efficiant in eius parochia absque ipsius aut Episcopi voluntate saltem præsumpta.

An verò qui baptizat quando non potest competenter baptizare, vt Diaconus absque commissione, & absque graui necessitate, & omnis alius inferior absque necessitate extrema, fiat irregularis, dicimus Tractatu de Irregularitate Disput. 11. Diffic. 11.

DIFFICVLTAS III.

Quis ordo seruandus sit inter eos, qui tantùm in extrema necessitate possunt dignè & competenter baptizare.

CONueniunt Doctores, inter eos qui non possunt dignè & competenter baptizare nisi in extrema necessitate, nempe inferiores Diacono, & hunc absque licentia Sacerdotis, si adsint & bapti-

baptizare possint, eum qui fuerit Clericus, præferendum esse laico, & Clericum digniorem, verbi gratia Subdiaconum, præferendum esse Clerico non Subdiacono, & virum fœminæ, & baptizatum non baptizato; & dictum ordinem ita seruandum esse, vt in ipsius inuersione forsan sit peccatum.

Vasquez. Est tamen difficultas, An inuersio dicti ordinis sit mortalis, an tantùm venialis. Vasquez disp. 147. cap. 5. docet, quamcumque inuersionem ex dictis, etiam qua fœmina præfertur viro, esse mortalem, quia quæcumque prælatio ex dictis est materia grauis, & Iure diuino præscripta.

Sotus. Suarez. Sotus in 4. dist. 4. quæst. vnic. art. 2. Suarez disp. 31. sect. 4. docent, quamcumque inuersionem ex dictis tantùm venialem, quia in nullius inuersione est vsurpatio officij; quia nulli ex prædictis conuenit ex officio baptizare, adhuc Diacono, absque licentia Sacerdotis.

Reginald. Ægidius. Reginaldus verò lib. 27. num. 44. & Ægidius quæst. 67. art. 5. dub. 2. docent, & meritò, inuersionem, qua inferiores Diacono ei præferuntur, esse mortalem, non verò inuersionem inter alios Diacono inferiores. Et in primis inuersionem, qua inferiores Diacono ipsi præferuntur, esse mortalem (quod etiam tenuit Suarez disp. 23. sect. 2. in fine, & in quo conuenit Vasquez) probatur: quia ex vna parte Diaconus Iure diuino præfertur alijs sibi inferioribus, quia ex vi sui Ordinis est magis aptus ad id quàm alij inferiores, & ex altera hæc prælatio est materia grauis & considerabilis, ergo opposita inuersio & prælatio erit mortalis, vtpote grauis vsurpatio cuiusdam prælationis & inchoationis officij; & ob hanc rationem inuersio, qua Sacerdote inferiores, etiam Diaconus, illi præferuntur, est mortalis, in quo Doctores conueniunt, quia scilicet Sacerdos Iure diuino, vtpote ex vi sui Ordinis, præfertur Diacono & alijs inferioribus, & hæc prælatio est materia grauis.

Sotus. Suarez. Quòd verò inuersio inter inferiores Diacono non sit mortalis, in quo etiam conueniunt Sotus & Suarez, probatur: quia inter inferiores Diacono nulla est prælatio Iure diuino præscripta, quia eo iure soli Sacerdoti & Diacono conuenit, quia ipsis conuenit ex vi sui Ordinis, non verò alijs. Ex quo constat ad rationem Vasquez. Neque præscripta est Iure aliquo Ecclesiastico, quia de eo non constat. Quia tamen in inuersione dicti ordinis inter inferiores Diacono nonnulla indecentia reperitur, in eo videlicet quòd fœmina præferatur viro, & laicus Clerico, & Clericus inferior digniori, & non baptizatus baptizato, ideò forsan dicta inuersio erit venialis, sed leuissima.

Nauarrus. Vasquez. Addunt Nauarrus cap. 22. num. 7. & Vasquez, non excommunicatum præferendum esse excommunicato; & meritò, ob peculiarem prohibitionem Ecclesiæ, qua excommunicatus prohibitus est Sacramenta administrare: quod credimus esse verum, vt contra Henriquez exprimit Nauarrus, & insinuat Vasquez: quamuis non excommunicatus sit laicus, & excommunicatus sit Sacerdos, quia excommunicatus, quamuis Sacerdos, est peculiariter prohibitus, & non laicus; & quamuis excommunicatus non sit nominatim excommunicatus, quia eodem modo est prohibitus, ac nominatim excommunicatus.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm Diaconus possit solemniter baptizare.

SVpponimus, in quo communiter conueniunt Doctores, ex dispensatione Pontificis quemlibet, etiam laicum, posse solemniter baptizare in casibus, in quibus Iure diuino potest baptizare, quia solemnitas Baptismi solo Iure Ecclesiastico introducta est, & absque dispensatione id non posse Diacono inferiores: quia solemnitas Baptismi non est præscripta ab Ecclesia pro his, quibus ex vi Ordinis non conuenit dignè & competenter baptizare, sed tantùm pro ordinatis ad id.

Est ergo difficultas; An Diaconus absque dispensatione Pontificis possit solemniter baptizare.

Circa quam Doctores, qui eam attingunt, conueniunt, posse solemniter baptizare, quando in casu necessitatis, siue extremæ siue non extremæ, ipsi committitur baptizare. Ita Vasquez disp. 247. cap 4. Suarez d. 23. sect. 2. & Ægidius quæst. 77. artic. 5. dub. 3. & meritò, quia Diacono ex vi suæ ordinationis posse dignè & competenter baptizare, conuenit ex commissione Sacerdotis in casu necessitatis grauis, siue extremę siue non extremæ; ergo quando ex commissione baptizat in casu grauis necessitatis, poterit etiam solemniter baptizare, quia ex vna parte solemnitas præscripta est ab Ecclesia pro ministris, quibus ex vi sui Ordinis conuenit dicta potestas, & ex altera parte solemnitas hæc non est Diacono prohibita: imò decentius est ministrum, pro quo præscripta est, eum ea quàm absque ea baptizare. *Vasquez. Suarez. Ægidius.*

Addidimus, *quando ipsi committitur baptizare*, quia Diaconus absque commissione Sacerdotis nequit solemniter baptizare adhuc in extrema necessitate, vt contra Suarez aduertit Ægidius, quia quamuis in extrema necessitate possit dignè & competenter baptizare absque commissione, absque ea tamen non baptizat vt Diaconus, seu ex vi sui Ordinis, sed vt laicus; quia ex vi sui Ordinis, & vt Diaconus, tantùm potest competenter baptizare vt minister Sacerdotis, & vt ei inseruiens, quia Diaconus ad id tantùm ordinatur; ac proinde Diaconus absque commissione Sacerdotis non potest solemniter baptizare adhuc in extrema necessitate, ob rationem dictam, quia scilicet solemnitas tantùm est præscripta pro ministris ex vi Ordinis. *Ægidius.*

Sacerdos verò in aliena Parochia posset absque commissione Parochi solemniter baptizare absque irreuerentia erga Baptismum (quamuis non absque iniuria in Parochum) quia Sacerdos etiam absque commissione est minister ex officio, & ex vi sui Ordinis, & tantùm eget commissione, vt non irroget iniuriam Parocho ac proinde etiam absque commissione Parochi posset ex sola voluntate præsumpta illius, quia tunc nulla illi irrogatur iniuria.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm plures simul integrè baptizantes eumdem validè baptizent.

CONueniunt Doctores, quando plures ita concurrunt ad baptizandum vnum & eumdem, vt quilibet eum integrè baptizet, integram proferendo formam, & integrè abluendo, & intendendo baptizare per se independenter ab alio, si simul tempore perficiant omnia requisita ad Baptismum, tunc eos plures verè & validè baptizare, quia quilibet ex illis integrè baptizat, ac si solus baptizaret. Quòd autem vnus alterum comitetur in baptizando, ex nullo capite obstare potest valori Baptismi. Et quando vnus ex illis priùs perficit omnia requisita ad Baptismum quàm alter, illum solum validè baptizare: quia qui posteriùs illa perficit, inuenit hominem iam validè baptizatum, ac proinde incapacem alterius Baptismi validi.

Dictam autem doctrinam existimamus veram, non solùm quando quilibet baptizat modo prædicto sub forma Baptismi in numero singulari, nempe *Ego te baptizo* (in quo Doctores conueniunt) sed etiam quando quilibet baptizat modo prædicto sub forma in numero plurali, nempe, *Nos te baptizamus*, &c. vt contra Vasquez d. 148. & contra Ægidium q. 67. art. 6. n. 43. aduertunt Durandus in 4 d. 3. q. 3. n. 15. & Suarez d. 25. sect. 3. quia etiam tunc quilibet adhibet sufficientem formã, quia illa æquiualet huic, *Ego te baptizo, & iste etiam te simul baptizat.* in quibus verbis vera forma continetur, quamuis in ea aliquid non necessarium addatur, illud videlicet, *& iste etiam te simul baptizat.* quo non destruitur sensus formæ consuetæ, quia verba hæc, *nos te baptizamus*, possunt à ministro proferri ad significãdum se abluere vt causam totalem (vt verè requiritur ad valorem Baptismi) quia verba hæc æquiuoca sunt ad significandum, baptizantes sub ipsis verbis baptizare, seu abluere vt causas partiales, & vt causas totales; quia quilibet verè & naturaliter potest, quando alius abluit, abluere, aut partialiter, vt quando abluunt vna infusione ex aliquo vase, aut mergendo baptizandum; aut totaliter, vt quando quilibet diuersa infusione baptizat, præsertim in distincta parte (aliàs non possent plures sub forma in numero singulari validè baptizare) ac proinde illa proferens, potest illis vti ad significandum se abluere vt causam totalem, & in hoc sensu illa proferre. Secùs contingit in his verbis, *Nos trahimus nauim*, quia vniuoca sunt, & eis tantùm potest quis vti ad significandum se trahere nauim vt causam partialem; quia quando plures illam trahunt, non possunt eam nisi vt causæ partiales trahere.

Durandus. Suarez.

Sed quamuis, quando plures simul eumdem baptizant, validè in casu dicto baptizent, illicitum tamen est, & peccatum (imò graue) plures simul eumdem baptizare, quamuis validè, quia saltem se exponunt temeratiè manifesto periculo rebaptizandi, quia moraliter semper vnus ex illis priùs perficit Baptismum quàm alter; in quo casu posterior rebaptizat, quia baptizat iam baptizatum ab altero: & quamuis periculum istud cesset, & ex eo non peccent, quando quilibet baptizat sub conditione (saltem interiùs concepta) non baptizandi, si alter priùs perficiat Baptismum, peccant tamen ex eo quòd absque necessitate baptizent sub conditione, quia moraliter numquam erit necessarium plures sic baptizare.

Quòd si plures Sacerdotes recenter ordinati, qui simul consecrant eumdem panem & idem vinum cum Episcopo ordinante, non peccant, & excusantur ab irreuerentia, quamuis se exponant manifesto periculo proferendi inaniter verba consecrationis supra materiam iam fortè ab altero priùs consecratam, est, quia Christus speciàliter voluit, & satis congruenter id fieri in ordinatione Sacerdotis, quia ea cærimonia est maximè congrua, & conueniens institutioni Eucharistiæ, quia in ea Christus simul cum Apostolis Eucharistiam sumpsit, & officium consecrandi illis commisit, & præcepit vt in memoriam suæ passionis illam consecrarent & sumerent, & re ipsa vtrumque simul cum Christo facerent; nisi ad non consecrandum cum Christo præualeret, quod erat maximè conueniens, quòd consecratione à Christo solo facta denotaretur, quòd ipse erat auctor tanti Sacramenti, de quo in Tract. de Eucharistia Disput. XI. Difficul. II.

Est tamen difficultas, An, quando plures ita simul baptizant eumdem, vt quilibet illum integrè baptizet, quia simul tempore perficiunt omnia requisita, ac proinde sint plures numero Baptismi, sint etiam plura numero Sacramenta Baptismi, an tantùm vnum.

Sotus in 4. dist. 4. q. vnic. art. 4. Vasquez disp. 148. c. 2. & Ochagauia q. 13. docent, tunc esse vnum tantùm numero Sacramentum Baptismi, quia significatio gratiæ, quæ in illis pluribus Baptismis reperitur, est tantùm vna numero, sicut & gratia ipsa significata & collata per illos est tantùm vna numero; vnitas autem Sacramenti desumenda est ex vnitate significationis Sacramentalis, quia hæc est forma totalis Sacramenti, & non ex vnitate rerum materialium quibus significatio illa inest.

Sotus. Vasquez. Ochag.

Gabriel verò in 4. dist. 6. quæst. 1. art. 3. dub. 4. Caietanus 3. p. quæst. 67. art. 6. & ibidem Ægidius dub. 1. docent, tunc esse plura numero Sacramenta Baptismi, & meritò: quia tunc ita sunt plura numero materialia totalia Baptismi, coalescentia ex pluribus ablutionibus & ex pluribus formis, vt cuilibet independenter ab alio conueniat ex institutione Christi significatio gratiæ, ac si pluribus personis applicarentur, ergo illis conuenit non vna tantùm significatio gratiæ, sed multiplex, sicut si pluribus personis applicarentur. Quòd autem gratia per illos significata & collata sit vna tantùm numero, non sufficit vt significatio sit tantùm vna numero, sicut neque sufficit quòd Petrus significatus ver vocem Petri sit vnus, vt diuersis vocibus Petri prolatis à diuersis insit vna numero significatio, quia reuerà inest multiplex. Nihilominùs tunc dicti plures Baptismi possunt virtualiter dici vnum tantùm Sacramentum, quia non habent maiorem virtutem quàm si esset vnum tantùm Sacramentum: & in hoc sensu à S. Thoma q. 67. art. 6. dicuntur vnum Sacramentum.

Gabriel. Caietan. Ægidius.

S. Thomas.

Quòd autem quilibet minister in casu dicto sit integer & totalis & sufficiens, & quilibet Baptismus sit integrum signum gratiæ totale & sufficiens, ac proinde plures causæ gratiæ totales ministeriales & instrumẽtales, non inconuenit: quia quamuis

quamuis sint totales & sufficientes in actu primo, quia quælibet est sufficiens vt moueat Deum, & sic causet gratiam independenter ab alia; non tamen sunt totales & sufficientes in actu secundo, quia tunc quælibet non mouet totaliter & sufficienter, sed tantùm ipse plures simul, ita vt si quælibet moueret Deum seorsim, aliter moueret, ac quando mouet simul cum alia, ea proportione, qua duo fines, quorum quilibet est sufficiens ad mouendum, quando simul mouent non mouet quilibet totaliter, sed partialiter.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm plures diuidentes ministerium Baptismi, validè baptizent.

Marsilius. Caietanus. MArsilius in 4. q. 4. art. 4. dub. 11. & Caietanus 3. p q. 67. art. 6. docent, in casu extremæ necessitatis validè fieri Baptismum à duobus diuidentibus ministerium Baptismi, vt si esset infans non baptizatus statim moriturus, & ei non adessent, nisi duo, quorum vnus careret brachijs, qui non posset abluere, & alter esset mutus, qui non posset verba Baptismi proferre, tunc validus esset Baptismus, si mutus ablueret infantem illum, & carens brachijs proferret verba Baptismi.

S Thomas. Ægidius. Vasquez. Suarez. S. Thomas q. 67. art. 6. & ibidem Ægidius dubio 1. Vasquez d. 148. c. 4. Suarez d. 23. sect. 3. & communiter Doctores docent, numquam posse fieri validè Baptismum à pluribus, quorum quilibet concurreret tantùm ad partem Baptismi, vt quando vnus tantùm abluit, & alter tantùm profert verba formæ, & meritò: quia in casu dicto proferens verba formæ falsum enuntiaret; ergo nihil efficeret, quia verbis falsis nihil efficitur ex institutione Christi. Quòd autem sic proferens verba formæ falsum enuntiaret, patet, quia ipse non baptizaret, neque ablueret exteriore ablutione, quod verba formæ significant. Et quamuis verbum *baptizo* in dicta forma idem esset, ac administro tibi Baptismum, etiam falsum enuntiaret, quia sic proferens verba non administraret Baptismum, sed tantùm partem, nempe formam. Vnde etiam enuntiaret falsò, quamuis vteretur illis verbis in numero plurali, *nos te baptizamus*, quia sensus horum verborum est, *ego te baptizo, & iste baptizat*, & verba hæc, *ego te baptizo* falsa sunt, vt iam diximus. Et eodem modo etiam falsum enuntiaret, quamuis non abluens proferret verba formæ Græcorum, *Baptizetur seruus Christi*, quia hæc verba eumdem sensum efficiunt, quem verba formæ Latinorum, *ego te baptizo*, quia eadem est substantialiter forma Latinorum & Græcorum, quia sensus formæ Græcorum est, *Baptizetur à me seruus Christi*, vt diximus Disputatione 1. Difficultate VII. ergo si in casu dicto forma Latinorum non esset substantialiter vera, neque esset forma Græcorum.

Suarez. Ægidius. Addimus, vt optimè Suarez & Ægidius, eodem modo fieri inualidè Baptismum à duobus, quamuis non diuidant ministerium baptizandi, sed vterque simul abluat, & formam Baptismi proferat, quando neuter intendit baptizare vt integer minister, sed vteruis intendit vt causa tantùm partialis baptizare, quasi adiuuans alterum ad vnum Baptismum, & quasi cum eo vnum integrum ministrum componens ad illum; quia ea intentio contraria est institutioni Christi, qui voluit vt minister Baptismi eum administret vt causa totalis, & integra vt vsus Ecclesiæ, quæ semper voluit vt Baptismus ab vno tantùm ministretur, ostendit; quod etiam formâ ipsâ Baptismi, *Ego te baptizo*, denotatur. Et hac ratione etiam probatur, quòd suprà diximus, nempe Baptismum à pluribus exteriùs diuidentibus ministerium Baptismi, inualidè fieri, quia tunc à nullo procedit vt ab integro ministro.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm vnus possit plures simul baptizare.

COnueniunt Primò Doctores, vnum posse plures simul validè baptizare his verbis, *Ego vos baptizo*, &c. si adsint reliqua requisita, quia tunc nihil deficit ad valorem Baptismi. Secundò conueniunt, vnum plures simul baptizare extra grauem necessitatem esse illicitum & peccatum, quia est contra consuetudinem Ecclesiæ, nolentis sic fieri Baptismum extra necessitatem grauem; imò id est peccatum mortale, vt contra Sotum existimant Scotus, Gabriel, Ægidius & Vasquez, quia est magna mutatio in re graui. *Scotus. Gabriel. Ægidius. Vasquez.*

Est tamen difficultas, An in casu dicto sint plures Baptismi, & plura Sacramenta. Circa quam conueniunt Doctores, esse plures Baptismos, & plura Sacramenta: quia sunt plures ablutiones formaliter & expresè, & sunt plures formæ, quamuis non formaliter & expressè, sed æquiualenter, quia, *ego vos baptizo*, æquiualet his, *ego te baptizo, & ego te baptizo*; quia illis verbis, *ego vos baptizo*, verè significantur omnes ablutiones, quibus minister sub his verbis baptizat, quod sufficit, vt ex dicta forma, quæ æquiualenter est plures, & ex dictis pluribus ablutionibus plures fiant Baptismi, & plura Sacramenta.

DIFFICVLTAS VIII.

Quanta coniunctio, seu temporis simultas inter formam & materiam proximam Baptismi requiratur, & sufficiat ad valorem ipsius.

COnueniunt Doctores, ad valorem Baptismi non requiri materiam proximam, nempe ablutionem & formam simul incipere, neque simul finiri, quia neque veritas formæ, neque aliquid aliud tantam coniunctionem requirit; & credi non potest, Christum ab hominibus requirere, quod humanâ diligentiâ nequit discerni. Et conueniunt contra Glossam in can. *Detrahe.* 1. quæst. 1. non requiri materiam proximam perseuerare vsque ad vltimam prolationem verborum, quia id nec requirit veritas verborum formæ, quia quamuis finiatur ablutio antequam finiantur verba, verum est dicere, *ego te baptizo*, neque aliquid aliud id requirit.

Circa difficultatem ergo Scotus in 4. dist. 6. quæst 3. Gabriel quæst. 1. art. 2. & Caietanus tomo 1. Opusculorum, tit. 26. docent, ad valorem Baptismi eam tẽporis simultatem inter proximam *Scotus. Gabriel. Caietanus.*

materiam & formam requiri, vt neutra finiatur antequam altera incipiat, nempe vt ablutio non finiatur antequam incipiat prolatio verborum, neque econtrà, quia simultas hæc videtur necessaria ad veritatem verborum formæ; quia nequit esse verum, *ego te baptizo*, quod est præsens Indicantis, si antè aut pòst fiat omnino ablutio, & non tunc quando forma aut aliquid formæ profertur. Et ob eamdem rationem idem existimant de simultate materiæ proximæ & formæ in Sacramento Confirmationis, quia scilicet forma illius etiam significatur verbo præsentis Indicatiui.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius.

Sotus verò in 4. dist. 3. q. vnica, art. 3. Suarez d. 2. sect. 2. Vasquez d. 138. c. 7. & Ægidius q. 60. artic. 6. docent, ad valorem Baptismi non requiri tantam temporis simultatē inter materiam proximam & formam illius, vt necessarium sit alteram incipere ante finitionem alterius, & econtrà, sed sufficere, quòd ante vel post alteram incipiat altera, & econtrà, dum inter vnam & alteram non sit magna interpolatio physica, & meritò: quia non requiritur maior simultas inter proximam materiam & inter formam, quàm ea quæ sufficit ad veritatem formæ cadentis supra ipsam materiam; quia eo ipso forma & materia possunt ad vnam & eamdem actionem Sacramentalem pertinere, & ex eis potest vnum & idem Sacramentum coalescere. Simultas autem inter formam & materiam proximam Baptismi, quamuis cum aliqua discontinuatione & interpolatione, dum non sit magna, sed parua, sufficit ad veritatem formæ Baptismi cadentis supra materiam proximam illius: quia qui, postquam abluit, statim aut paulò pòst dicit, *ego abluo*, verum dicit, & econtrà, qui, postquam dicit, *ego abluo*, statim aut paulò pòst abluit, verum dicit, quia tunc moraliter & humano modo actio illa abluendi censetur præsens, quando profertur verbum illam significans; sicut qui, postquam potauit, statim aut paulò pòst dicit, *ego poto*, verum dicit, & econtrà, qui habens vas plenum aqua in manu dicit, *ego poto*, verum dicit, si statim aut paulò pòst potet. Ex quo constat ad rationem aduersariorum. Addidimus, *dum inter vnam & alteram non sit magna interpolatio physica*, quia quando est, vt quadrantis horæ, imò & minoris temporis, simultas, quæ cum illa interpolatione est, non sufficit ad valorem Baptismi, quia non sufficit vt forma sit vera, quia tunc materia proxima non censetur moraliter præsens, qualiter formâ ipsâ significatur.

Suarez. Vasquez. Ægidius.

Idem quoque existimant Auctores nostræ sententiæ de simultate inter materiam proximam & formam Confirmationis, ob eamdem omnino rationem. Et idem exprimunt Suarez, Vasquez & Ægidius de simultate inter materiam proximam & formam Extremæ Vnctionis, ratione Pronominis *istam*, contenti in forma illius, quia significat præsentiam saltem moralem Vnctionis. Et idem dicunt Suarez & Ægidius de simultate inter proximam materiam & formam Ordinis ratione verbi contenti in forma illius, quod actionem præsentem, saltem moraliter, significat.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm præter ministrum qui confert Baptismum, necessarius sit patrinus.

QVamuis ad valorem Baptismi necessarius non sit qui baptizandum teneat dum baptizatur, & pro eo respondeat, & eum de sacro Baptismatis fonte suscipiat, qui *patrinus* dicitur, Iure tamen Ecclesiastico necessarius est ad Baptismum solemnem, vt licitè fiat, vt constat ex consuetudine Ecclesiæ quæ antiquissima est; & illius fit mentio apud antiquos Patres, & Concilia, & in pluribus Canonibus de Consecratione, dist. 4.

Obseruandum est, quòd quamuis Iure antiquo Canonis *Non plures*, de Consecratione, dist. 4. & cap. vltim. *de Cognatione spirituali, in 6.* vnus tantùm siue vir siue femina posset esse patrinus in Baptismo, iam tamen Iure nouo Tridentini sess. 24. c. 2. conceditur, vt possint esse duo, vnus & vna; excipiuntur tamen Primò Monachi, qui can. *Monachi*, de Consecratione, dist. 4. prohibiti sunt exercere dictum munus. Sub Monachis tamen, qui sibi solis vacant, vt Ægidius aduertit, non comprehenduntur Religiosi Mendicantes, qui etiam vacant alijs.

Excipiuntur Secundò in can. *In Baptismate*, de Consecratione, dist. 4. qui non sunt baptizati, vt nequeant esse patrini, non prohibitione ad ipsos directa, quia non baptizati non subduntur Ecclesiasticæ prohibitioni, sed directa ad baptizantes, & ad quoscumq; alios ad quos pertinet designare patrinos, ne eligāt non baptizatos ad munus patrini.

Excipiuntur Tertiò parentes, qui can. *Peruenit*, & can. *Ad limina*, 30. quæst. 1. prohibiti sunt esse patrini propriæ sobolis, quamuis non adsit alius qui possit esse patrinus, quia munus patrini non est magnæ necessitatis; eos tamen non priuari iure petendi, quamuis absque necessitate & absque ignorantia id faciant, dicimus Tractatu de Matrimonio, Disput. x. Diffic. vi.

Sanctius. Vasquez. Ægidius. Vrban. II.

Maritus tamen & vxor possunt alienæ prolis absque peccato esse patrini, vt aduertunt Sanctius lib. 7. d. 57. Vasquez & Ægidius q. 67. art. 7. quia id nullibi prohibetur, vt fatetur Vrbanus. II. in can. finali, 30. quæst. 4. Quòd autem ipse in eo Canone statuat, quòd non sint patrini, non obstat, vel quia id non prohibet, vt ex contextu deduci videtur; vel quia si id prohibuit, non est vsu receptum.

De impedimento autem cognationis spiritualis dirimente matrimonium contrahendum, ortæ ex munere patrini Baptismi, dicimus Tractatu de Matrimonio Disput. xviii.

Circa obligationem, quam patrinus Baptismi habet instruendi baptizatum in fide & moribus, conueniunt Doctores, eam habere, quoties parentes alij ve id non faciunt, quia munus patrini ad id etiam institutum est: ni hilominùs, qui est patrinus baptizati inter Christianos commorantis, ab ea obligatione excusatur (nisi aliàs ipsi constet baptizatum carere instructore) quia regulariter sunt alij qui id faciant.

DISPV-

DISPVTATIO III.

De suscipientibus Baptismum.

DIFFICVLTAS I.

Utrùm omnes adulti sint capaces Baptismi.

CONVENIVNT Doctores, adultos omnes viatores, vsu rationis præditos, esse capaces Baptismi. Ita supponitur Marci vlt. *Prædicate Euangelium omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* & Matthæi vlt. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos.* Addidimus *viatores*, quia soli isti sunt capaces Baptismi, quia ad eos solos, tamquam ad subiecta susceptiua Baptismi, directa est institutio illius, vt constat ex dictis testimonijs, & ex sensu & vsu Ecclesiæ, ac proinde ipsis solis prodest Baptismus.

Quòd si objicias illud Paul. 1. ad Corinth. 15. *Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, vt quid baptizantur pro illis?* quibus verbis supponere videtur Paulus, viatorem, seu viuum, vice mortui seu pro mortuo baptizari posse, & Baptismum à viuo receptum pro mortuo qui baptizari non potuit, ipsi mortuo prodesse;

Respondemus, Paulum in dicto testimonio homine Baptismi non intelligere Sacramentum Baptismi, sed lamenta & alia opera pœnalia, vt aliquando sumitur in Scriptura, Marc. 10. *Potestis bibere calicem quem ego bibo? aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* & supponere, lamenta & omnia opera pœnalia pro mortuis assumpta ipsis prodesse, & non inaniter assumi pro illis, vt ex antiquissima Iudæorum traditione, qui ea pro suis defunctis assumebant, inferat corporum resurrectionem: quia ex eo, quòd prædicta proficerent animabus ad liberationem à pœna, vt ab ea liberatæ vita æterna perfruerentur, benè infertur animas esse immortales, ac proinde etiam habituras præmium æternum, aut pœna æterna puniendas; & consequenter etiam in consortio corporum, in quibus existentes factæ sunt dignæ præmio aut pœna, habituras ipsum præmium aut pœnam, quia id valdè consonum est rationi, de quo legendi sunt Vasquez d. 157. c. 3. & Ægidius d. 11. de Purgatorio, dub. 1. *Vasquez. Ægidius.*

Quòd verò ad valorem Baptismi, & aliorum Sacramentorum qui in vsu consistunt, in adultis, qui sunt aut aliquando fuerunt vsu rationis prædìti, necessarius sit consensus suscipiendi, & quòd sufficiat habitualis (id est præteritus non reuocatus) imò & metu extortus, diximus in Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione 1v. Difficultate 111. vbi etiam diximus, ad eorum valorem nullum requiri actum fidei in suscipiente.

DIFFICVLTAS II.

Utrùm infantes ante vsum rationis sint capaces Baptismi.

CIrca rem hanc tempore Bernardi errarunt Henricus quidam, & quidam Petrus de Bruis, existimantes, paruulos ante vsum rationis non esse capaces Baptismi, quia sunt incapaces actus fidei: quia Marci vltimo insinuari videtur, eum, qui non potest credere, non posse baptizari, dum dicitur, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit:* & idem nostro tempore docent Anabaptistæ, ducti dicto fundamento, & etiam alijs, quæ videri possunt apud Bellarminum lib. 1. de Baptism. c. 9. & apud Vasquez d. 144. *Henricus. Petrus de Bruis. Anabap. Bellarmin. Vasquez.*

De Fide tamen est, infantes ante vsum rationis capaces esse Baptismi. Ita definitum est in Tridentino sess. 7. can. 13. & à non paucis Pontificibus, quos Vasquez refert. Et id constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, quam nobis scriptam reliquerunt Clemens lib. 6. Instit. Apostolicarum, c. 15. Dionysius de Ecclesiastica Hierarchia cap. vlt. Augustinus lib. 4. de Baptismo contra Donatistas, c. 24. & Origenes lib. 5. in Epistolam ad Roman. in cap. 6. Quod etiam deducitur ex Scriptura Matth. 19. Marc. 10. & Luc. 18. dum dicitur: *Sinite paruulos venire ad me; talium enim est regnum cælorum.* vbi Christus supponit, paruulos & infantes esse pro ea ætate capaces Regni cælorum: quòd si pro ea ætate capaces sunt Regni cælorum, etiam sunt capaces Baptismi, quia, vt dicitur Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei.* Quod ampliùs expendit Vasquez c. 1. *Trident. Clem. Rom. Dionys. Augustin. Origenes. Vasquez.*

Addimus, infantes, adhuc dum sunt intra vterum maternum, capaces esse Baptismi, vt aduertunt communiter Doctores; quia dicti infantes cõceptione ipsa verè sunt nati, vt Baptismo possint dici renasci, vt patet in his, qui tantũ exerunt manum, aut exsecãtur ex vtero matris iam mortue: ac proinde, si industriâ aut artificio aliquo lauentur sub forma Baptismi, validũ recipient Baptismum.

Id autem quod dictum est de infantibus, etiam est verum de grandibus furiosis aut amentibus, qui numquam vsi sunt ratione, quia eadem omnino est ipsorum & infantium ratio.

Illud verò Marc. vltimo, cui innituntur hæretici, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*, vbi requiritur fides ad receptionem Baptismi, intelligitur de adultis, vt deducitur ex verbis proximè antecedentibus, *prædicate Euangelium omni creaturæ*, quia infantibus non erat prædicandum. Imò in adultis non requiritur actus fidei ad valorem Baptismi, vt posteà dicemus, sed tantùm vt dispositio ad recipiendam gratiam; in paruulis verò neque vt dispositio ad effectum gratiæ, in quo Patres & Scholastici conueniunt: alias Baptismus illis nõ prodesset ad salutẽ, quia paruuli non possunt credere. Et quidẽ Christus, qui etiam pro

infantibus Baptismum instituit, non potuit ab ipsis actum fidei, quem habere non possunt, requirere. Id verò quod Lutherus ait, illis accelerari vsum rationis, absque fundamento dicitur, & contra manifestam experientiam, de quo legi potest Vasquez cap. 3.

Vasquez.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm infantes non baptizatorum validè baptizentur inuitis parentibus.

CONueniunt Doctores, infantes baptizatorum, quamuis hæreticorum & apostatarum, validè baptizari, inuitis adhuc eorum parentibus, quod ex dicendis constabit.

Est tamen difficultas, An infantes non baptizatorum validè baptizentur eorum parentibus inuitis. Durandus in 4. dist. 6. quæst. 7. Paludanus dist. 4. quæst. 4. Marsilius quæst. 4. art. 4. dub. 3. Capreolus dist. 5. quæst 1. artic. 3. Siluester v. Baptismus 4. quæst. 7. & Catherinus in Opusc. de Pueris Iudæorum recipiendis ad Baptismum, docent, infantes non baptizatorum, quamuis subditorum Principibus Christianis, non posse validè baptizari eorum parentibus inuitis, aut alijs quibus cura infantium incumbit: quia ad valorem Baptismi requiritur consensus aliquis, qui cùm infantibus nequeat esse proprius, requiritur aliorum, & non nisi eorum quibus cura illorum incumbit, vt sunt parentes, & ijs deficientibus, aut non potentibus, illi qui parentibus succedunt quoad curam infantium.

Durandus. Paludan. Marsilius. Capreolus. Siluester. Catherin.

Antoninus verò 3. part. tit. 14. cap. 13. Caietanus & Ægidius quæst. 68. artic. 10. Vasquez disp. 155. Suarez d. 25. sect. 1. & communiter recentiores docent, infantes quorumcumque non baptizatorum validè baptizari eorum parentibus inuitis, & quibuscumque alijs quibus eorum cura incumbit, quamuis id fiat cum iniuria parentum, aut aliorum quibus infantium cura incumbit, & meritò: quia infantibus non est possibilis consensus quo in Baptismum consentiant, ergo non fuit à Christo requisitus ad valorem Baptismi ipsorum. Consequentia patet, Antecedens verò probatur, quia non possunt consentire in Baptismum consensu proprio, vt patet; neque consensu parentum, neque aliorum: quia neque voluntas parentum, neque quorumcumque aliorum est voluntas infantium, sed distincta; neque infantes aliquid commiserunt parentibus neque alijs pro se faciendum aut petendum. Verum est Iure ciuili, voluntatem parentum, aut aliorum, aliquando valere paruulis ad aliquos ciuiles effectus à voluntate Reipublicæ pendentes: eos tamen non dicuntur infantes verè velle. Si ergo infantes non possunt consentire in Baptismum consensu parentum, neque aliorum loco parentum, nullo fundamento neque colore affirmari potest, consensum eorum requiri ad valorem Baptismi ipsorum infantium.

Antonin. Caietan. Ægidius. Vasquez. Suarez.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm infantes non baptizatorum possint inuitis parentibus licitè baptizari.

DIfficultas hæc non procedit de infantibus filijs baptizatorum, quamuis hæreticorum & apostatarum, quia infantes isti possunt licitè baptizari eorum parentibus inuitis, quia eorum parentes, vtpote Ecclesiæ subditi ratione Baptismi, cogi possunt ad seruanda omnia præcepta naturalia, & diuina, & Ecclesiastica, ac proinde ad baptizandum suos infantes tempore consueto, quia ad hoc tenentur ex Iure Ecclesiastico consuetudine introducto, & non alio, quia de alio non constat. Neque procedit de infantibus filijs non baptizatorũ, qui non sunt subditi Principibus Christianis, & debellari non possunt, quia horum infantes nequeunt extra extremam necessitatem licitè baptizari, eorum parentibus inuitis, quamdiu sunt sub cura eorum; quia eorum parentes à nullo Principe Christiano, neque iure superioris neque iure belli (quando alias debellari non possunt) priuari possunt patria potestate, qua priuari debent si baptizentur infantes ob periculum peruersionis infantium, si perueniant ad adultam ætatem, & non sint à parentibus infidelibus separati.

Difficultas ergo procedit de infantibus non baptizatorum subditorum Principibus Christianis, an possint licitè baptizari parentibus inuitis, ex consensu saltem interpretatiuo Principum, à quibus parentes, vtpote eis subditi, aliàs priuari possunt patria potestate, quia extra extremam necessitatem infantium, qui aliàs morituri sunt absque Baptismo, non possunt priuata auctoritate absque dicto consensu licitè baptizari, aliàs extra eam priuata auctoritate priuarentur patria potestate, vt priuari deberent ob dictũ peruersionis periculum.

Circa difficultatem sic intellectam Scotus in 4. dist. 4. quæst. 9. & Gabriel quæst. 2. artic. 3. dub. 5. docent, infantes non baptizorum Principi Christiano subditorum, posse inuitis parẽtibus ex consensu Principis (siue expresso siue interpretatiuo) licitè baptizari, etiam extra extremam necessitatem. Quia si pater vellet infantem occidere, aut nollet ipsum à periculo mortis, in quo sit, liberare, posset ex consensu Principis inuito patre infanti subueniri, quamuis necessarium esset ipsum de potestate patris eripere & extrahere: imò id etiam potest Princeps, quoties videt filium à patre prauis moribus instrui, & malè educari; quia ad Principem spectat abusum patriæ potestatis in filios corrigere & emendare: sed infantes dictorum non baptizatorũ sunt in manifesto periculo infidelitatis quando adulti fiant, & sunt in peccato originali, & parentes nolunt illis subueniri, sed volunt eos in morte originalis perseuerare, & eos iterùm morte infidelitatis occidere, si adulti fiant; ergo Princeps, & quilibet alius ex consensu illius potest infantes dictorum non baptizatorum adhuc inuitorum licitè baptizare, & eos à patria potestate eripere.

Scotus. Gabriel.

S. Thomas verò quæst. 68. artic. 10. & ibidem Ægidius & Vasquez disput. 155. Suarez d. 25. sect. 4. & communiter Doctores docent, & meritò, dictos infantes non posse licitè inuitis parentibus baptizari. Quod maximè probat consuetudo Ecclesiæ, quæ numquam vsa est infantes non baptizatorum, adhuc Iudæorũ, Principibus Christianis subditorum, inuitis ipsis parentibus baptizare. Ratio autem est, quia infans, quando baptizatur inuitis parentibus, debet ab ipsis separari ob manifestum periculum apostasiæ, quando peruenit ad adultam ætatem, ex consortio parentum infidelium, vt ex se patet & exprimitur in Concilio

S. Thomas. Ægidius. Vasquez. Suarez.

Concil. Tolet. IV. Concilio Toletano IV. Can. 48. & refertur in can. *Iudæorum* 28. quæst. 1. Sed prædicta separatio fieri nequit absque iniuria in parentes contra eorum patriam potestatem; ergo parentibus inuitis nequeunt licitè baptizari adhuc ex consensu Principis Christiani, cui parentes sint subditi, absque iniuria in ipsos. Quòd autem infantes nequeant à parentibus separari, vt baptizentur, probatur; quia parentes Iure naturali parentum habent potestatem habendi curam filiorum non vtentium ratione, & eos secum habendi, & educandi, vt ex se patet; & ea potestate, dum baptizati non sunt, nequeunt à suis Principibus priuari, quia nolint filios suos baptizari, quia id nequeunt Principes vt superiores humani, generali ratione superiorum humanorum: quia vt sic non habent potestatem emendandi, corrigendi, & puniendi abusum patriæ potestatis, nisi quando parentes ea abutuntur, quoad ea quæ sunt contra pacem & gubernationem exteriorem & ciuilem, imbuendo filium prauis moribus contra dictam pacem, quia tantùm in ordine ad hanc habent iurisdictionem, & non habent potestatem corrigendi & puniendi abusum patriæ potestatis erga filios quoad Baptismum, & quoad fidem Christianam, nolendo filios suos baptizari, & eos imbuendo erroribus contra fidem; sicut neque vt superiores humani possunt adultis præcipere Baptismum, neque fidem, neque vt filios baptizent, neque ad ea cogere, neque eorum omissionem punire: neque id possunt Principes ex commissione aliqua Christi, quia non constat Christum id illis commisisse; imò potiùs voluit fidem suam absque læsione aliqua iuris iustitiæ propagari, ne inde magna sequeretur perturbatio, ob quam fides ipsius redderetur infidelibus inuisa.

Ex quo patet ad posteriorem partem rationis aduersariorum. Et ad priorem cõcedimus, quemlibet, etiam priuatam personam, posse subuenire infanti quem pater vellet occidere, aut quẽ nollet à periculo mortis liberare, etiam eripiendo illum à potestate patris: quia sicut innocenti licitum est iure suæ defensionis, vt se ab aggressore defendat, ius aggressoris infringere, quando ad sui defensionem necessarium est; ita etiam cuicumque alteri, in fauorem innocentis; non verò, quando infanti nulla fit iniuria, vt verè non fit, ex eo quòd non permittatur à patre baptizari, cùm id infans neque petat neque cupiat, neque illi fit iniuria ex eo, quòd erroribus contra fidem imbuatur, nisi cogatur ad id.

Vasquez. Ægidius. Obseruandum tamen est Primò, vt optimè Vasquez & Ægidius, infantem in extrema necessitate constitutum, de cuius vita desperatum est, posse licitè baptizari inuitis parentibus, & in eorum præsentia, & quamuis non sint subditi Principi Christiano, quia tunc non est necessarium quòd extrahatur & separetur à parentibus (ad quod est necessaria auctoritas publica) cùm tunc in infante ob instantem mortem ante vsum rationis nullum sit periculum apostasiæ ex consortio parentum, & tunc solùm obstet, infantes inuitis parentibus baptizare, quando ad hoc, ob dictum periculum apostasiæ, necessarium sit illos à parentibus separare; quia parentibus tantùm fit iniuria in separatione, & non immediatè in eo quòd infantes illis inuitis baptizentur, quia ipsi non habent ius, vt ipsi soli curent de salute spirituali infantium, quia id etiam possunt reliqui; sed tantùm, vt nullus id efficiat lædendo patriam potestatem modo dicto, neque per vim ingrediendo domos eorum: ac postquam quis admissus est pacificè in eorum domibus, poterit infantem moribundum baptizare, etiam repugnantibus parentibus. Quòd autem parentes ob id passiuè scandalizentur, sumendo occasionem conijciendi conuitia in fidem & religionem Christianam, & vtendi circa infantem cerimonijs Iudaicis aut Mahumetanis in opprobrium Baptismi, non impedit vt licitè baptizari possit, quamuis tale scandalum oriatur ex ignorantia, aut ex fragilitate; quia Baptismus est omnino necessarius illi infanti, & ipsi ministro incumbit obligatio ex misericordia illum baptizandi, quæ non sunt dimittenda ob scandalum passiuum adhuc pusillorum.

Ex dictis deducitur, quòd si contingat infantem ita esse separatum à cura parentum, quamuis iniustè, vt iam non sit spes quòd restituetur parentibus, posse licitè baptizari, quamuis parẽtes sciant, & repugnent, quia etiam tunc non est necessarium separare infantem à parentibus; neque ob Baptismum impedietur ad parentes redire, quia aliàs impediendus est, vt supponimus: quod verum est, quamuis parentes non sint subditi Principi Christiano, qui habeat publicam potestatem in illos, quia hæc tantùm est necessaria ad priuandum parentes subditos patria potestate, separando infantem ab illis, & impediendo reditum ad illos; in casu autem posito non est necessarium separare infantem à parentibus, neque impedire reditum ad illos.

Obseruandum est Secundò, ita necessarium esse consensum parentum ad licitè baptizandum infantem, vt sufficiat consensus vnius, adhuc matris; in quo Doctores conueniunt, & significatur in Concilio Toletano IV. Can. 62. quia quilibet habet ius sufficiens ad educandum filium, & non maius est in viro quàm in femina, ac proinde consensus volentis infantem baptizari, quamuis fœminæ, præualere debet, quia vult infantem benè educari; quod alter nequit legitimè impedire, etiamsi, quando cetera sint paria, consensus viri præualere debeat. *Concil. Tolet. IV.*

Quòd si infantes orbati sint vtroque parente, quamuis sub curatoribus sint, possunt illis inuitis licitè baptizari ex consensu Principis, quia curatores non habent Iure naturali potestatem curandi minores & pupillos, sicut habent parentes, sed tantùm Iure ciuili, in quo Princeps dispensare potest: imò tunc Princeps ipse habet supremam potestatem curatoris pupillorum, ex quo inferiores illam accipiunt, ac proinde ex consensu illius adhuc tantùm interpretatiuo, absque dispensatione, poterit infans licitè baptizari.

Obseruandum est Tertiò, quemlibet puerum, cùm peruenit ad perfectum vsum rationis, sufficientem ad peccandum mortaliter, ita esse dominum sui, vt possit inuitis parentibus licitè baptizari; in quo Doctores conueniunt: dissentiunt tamen, An, quando est dubium an peruenerit ad perfectum vsum rationis, & non sit in extrema necessitate, possit inuitis parentibus licitè baptizari.

Sotus in 4. dist. 5. quæst. vnica, art. 10. docet, posse licitè baptizari ob fauorem fidei & religionis Christianæ. *Sotus.*

Vasquez. Ægidius. Vasquez verò n. 36. & Ægidius n. 61. docēt, tunc non posse licitè baptizari, sed differendum esse Baptismum vsquequò constet de pleno vsu rationis, & meritò: quia in dicta dilatione nullum est periculum, & in festinatione adest vel peruersionis, si baptizatus relinquatur apud parentes, vel faciendi contra patriam potestatem. Et eodē modo differendus est in dicto dubio, quando parentes puerum renitentem offerunt ad Baptismum: quia tunc in baptizādo illum, est periculū irritandi Sacramentum Baptismi ex defectu consensus pueri, si fortè præditus est perfecto vsu rationis, & apostasiæ in ipso; in differendo verò Baptismum, nullum est periculum. Quòd si dictus puer sit in extrema necessitate, baptizandus est; quia tunc in non baptizando illum, est periculum negandi illi necessaria ad salutem æternam, contra misericordiam spiritualem; quod est magis vitandum quàm periculum irritationis Sacramenti contra Religionem, & apostasiæ contra fidem, quamuis religio & fides sint meliores virtutes, quàm misericordia spiritualis: quia cùm Sacramenta instituta sint à Christo in vtilitatem spiritualem hominum, potiùs habenda est ratio extremæ necessitatis fratris, quàm reuerentiæ debitæ Sacramentis. & quàm periculi apostasię, cùm apostasia futura sit ex propria voluntate pueri baptizandi.

Vasquez. Ægidius. Obseruandum est Quartò, vt optimè Vasquez & Ægidius, extra extremam necessitatem non fuisse licitum in lege naturæ, infantes infidelium Gentilium inuitis parentibus Deo offerre, seu consecrare, remedio legis naturæ; quia etiam tunc erat necessarium illos separare à parentibus ob periculum peruersionis ex consortio parentum, & peruersione amittendi habitum fidei & sanctitatis. Et ob eamdem rationem posteà in lege veteri non erat licitum circumcidere infantes infidelium inuitis eorum parentibus, vtendo circumcisione vt remedio legis naturæ ad iustificationem. Et quamuis esset illicitum, ipsis inuitis eorum paruulos circumcidere, vtendo circumcisione vt cærimonia Iudaica, sed non ob prædictum periculum; quia vt sic non iustificabat, sed tantùm ratione vulneris, quia dicti infantes non erant necessariò ex lege circumcidendi.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm infantes filij non baptizatorum seruorum possint licitè inuitis parentibus à domino baptizari.

Capreolus. Marsilius. Caietan. Catherin. CApreolus in 4. dist. 5. quæst. 1. art. 3. Marsilius quæst. 4. dub. 2. Caietanus q 68. art. 10. & Catherinus in Opusculo de Pueris Iudæorum recipiendis ad Baptismum, docent, infantes filios non baptizatorum seruorum, seu mancipiorum, non posse à dominis, neque ex eorum licentia, licitè baptizari inuitis parentibus, quia infantes Iure naturali subditi sunt parentibus quoad educationem, & Iure diuino quoad Baptismum & salutem spiritualem: his autem Iuribus nequit derogare Ius ciuile, ex quo solo conuenit dominis potestas in seruos. Accedit, quòd Ecclesia notabitur, quòd violenter contra voluntatem parentum baptizet infantes.

Durandus. Sotus. Durandus verò in 4. dist. 4. quæst. 6. & 7. Sotus dist. 5. quæst. vnica, art. 10. Vasquez disp. 155. cap. 4. Ægidius quæst. 68. artic. 10. dub. vnico, & communiter recentiores docent, infantes non baptizatorum mancipiorum posse inuitis parentibus à dominis, aut ex ipsorum licentia, licitè baptizari, & meritò: quia dominus potest eos infantes (quamuis isti fortè non sint mancipia) à parentibus separare, ergo tunc poterunt licitè à domino, aut ex ipsius licentia baptizari, si aliàs sufficiens cautela adhibeatur, vt quando adulti nequeant à parentibus conueniri & peruerti. Consequentia patet, quia tunc in ea separatione nulla fit iniuria parentibus, quia eam potest dominus iure dominij licitè efficere, & sola iniuria separationis infantium à parentibus id posset illicitum reddere, quando necessaria esset ad vitandum periculum peruersionis filiorum: & ob id, vt optimè Vasquez & Ægidius contra nonnullos, dicti infantes possunt, antequam ab ipsis separentur parentes, his inuitis licitè baptizari (dummodò antequam peruerti possint, sufficienti cautela separentur) quia parentibus nulla fit iniuria in eo præcisè quòd ipsis inuitis baptizentur, etiam dum non sunt separati, quia parentes non habent ius, vt ipsi soli, quamuis secum habeant filios, curam gerant Baptismi & salutis spiritualis eorum, & vt impedire possint Baptismum, qui ab alijs intenditur, ministrari ipsorum infantibus: quia non habent Ius naturale ad id, vt patet; neque diuinum, quia de eo non constat. Imò neque habent Ius naturale, vt ipsi soli educent filios, & eos instruant adhuc in rebus pertinentibus ad pacem & gubernationem exteriorem, neque vt impediant alios emendare in filijs id in quo errant quoad dictam pacem & gubernationem: quia quicumque, adhuc priuata auctoritate, id emendare potest, & eos instruere, dum non cogat parentes ab illis separari, neque eorum domos vi ingrediatur. Et idem ob rationem dictam dicendum est, quando infantes sunt serui & mancipia, quamuis parentes serui non sint, quòd scilicet possint licitè inuitis parentibus baptizari; quia scilicet licitè possunt extrahi à cura parentum, eos à parentibus separando; & meliùs, ac quando parentes sunt serui, & infantes liberi.

Vasquez. Ægidius. *Vasquez. Ægidius.*

Ex quo constat ad rationem aduersariorum. Quòd verò apud ignorantes, siue baptizatos siue non baptizatos, aliqua nota contra Ecclesiam generetur, ex eo quòd infantes inuitis parentibus baptizentur, curandum non est; quia Baptismus est magnæ considerationis, & ea nota absque ratione, imò contra rationem generabitur. Verum est, aliquando ex Baptismo dictis parentibus inuitis facto, tale incommodum, quamuis extrinsecum, oriri posse, vt non liceat sic fieri, quod iudicio prudentis expendi debet.

Ita tamen licitum est dominis dictos infantes adhuc inuitis parētibus baptizare, vt etiam teneantur ad id non tantùm in extrema necessitate, sed etiam extra eam. Quod manifestùm videtur de infantibus separatis à parentibus, quia tunc dominis incumbit obligatio eos educandi, ac proinde eos baptizandi, orta ex præcepto Ecclesiastico, pertinens ad virtutem religionis: imò ex misericordia tenentur ad non restituendos infantes seruos parentibus infidelibus liberis (vt quādo infantes in bello aut aliter capiuntur absque parentibus) ob periculum, in quo constituuntur vt decipiantur, &

vt

vt decepti sectam parentum amplectantur. Quando verò infantes coniuncti sunt parentibus seruis, obligatio est ex misericordia in dominis, separandi infantes antè quàm veniant ad vsum rationis ob dictum periculum. Quamdiu tamen infantes coniuncti sunt parentibus, non incumbit dominis obligatio eos infantes baptizandi, quia non obligatio ex religione, quia ex hac virtute tantùm tenentur, quamdiu eis incumbit obligatio educandi illos, neque dominis incumbit obligatio emendandi errorem parentum quoad Baptismum, & educationem spiritualem infantium. Ita tamen domini ad prædicta tenentur, vt possint à dicta obligatione etiam misericordiæ excusari ratione alicuius grauis incommodi, quod etiam arbitrio prudentis expendi debet.

Sed quæres, An Iudæi sint serui & mancipia Principum in quorum regnis habitant, an verò liberi, & ciues.

Durandus. *Caietan.* Durandus in 4. dist. 4. quæst. 6. & Caietanus quæst. 68. art. 10. docent, Iudæos esse verè seruos Principum in quorum regnis habitant, quia ob mortem Christo illatam meruerunt libertatem amittere, & eam de facto amiserunt per Titum & Vespasianum.

Vasquez. *Sotus.* Vasquez verò cap. 5. & Sotus in 4. dist. 5 quæst. vnica, art. 10. docent, & meritò, non esse seruos, sed verè liberos, & ciues politicè & ciuiliter tantùm subiectos. Quod significat Innocentius III. *Innoc. III.* in cap. *Et si Iudæos*, de Iudæis & Sarracenis. Et id experientia ipsa demonstrat, quia verè tractantur vt ciues, quia permittuntur ire quò volunt, & bona habere, & sibi negotiari, quamuis non semper permittantur quæcumq; genera bonorum habere, quia sic expedit Reipublicæ, & regulariter nullum peculiare seruitium neque tributum exhibent.

Et quamuis ob mortem Christo illatam digni fuerint vt in seruitutem redigerentur, qui eam Christo intulerunt, & qui ei consenserunt, non tamen alij qui id ignorarunt: imò & illi quamuis digni fuerint redigi in seruitutem, de facto tamen non sunt ab aliquo in seruitutem redacti, neque à Tito & Vespasiano, quia id nullo fundamento constat.

DISPVTATIO IV.

De effectibus Baptismi.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm per Baptismum remittantur omnia peccata.

ERROR est hæreticorum nostri temporis, qui, secuti Proclum Origenistam, affirmant per Baptismum non tolli & eradicari peccata, sed tantùm radi, tegi, & desinere imputari à Deo (quod generaliter docent de omni remissione peccatorum, etiam de ea quæ fit quocumque alio Sacramento, & extra Sacramentum) quod deduci videtur ex Paulo, qui ad Roman. 7. concupiscentiam, seu fomitem peccati, appellat peccatum, & tamen manet post Baptismum, ergo per Baptismum verè non tolluntur peccata.

De Fide tamen est, per Baptismum verè tolli & eradicari peccata omnia, tam originale quàm actualia. Quod specialiter definitur, & oppositus *Trident.* error specialiter damnatur in Tridētino sess. 5. decreto de Peccato originali, & supponitur sess. 14. *Eugen. IV.* cap. 1. & idem etiam definitur ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, §. *Primum omnium.* dum ait: *Huius Sacramenti*, nempe Baptismi, *effectus est remissio omnis culpæ originalis & actualis.* Et id con- *Symbolum Nicænum.* tinetur in Symbolo Nicæno in illis verbis: *Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum*, & exprimitur in Scriptura ad Ephes. 5. dum dicitur: *Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ, vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi*, ac proinde verè expertem omnis culpæ, quia si maculæ peccatorum verè manerent post Baptismū, quamuis tectæ, baptizatus non diceretur mundatus, sed sepulchrum dealbatum, immunditijs plenum. Et etiam Act. 2. *Pœnitemini, & baptizetur vnusquisque vestrùm in remissionem peccatorum.* vbi generaliter est sermo de peccatis, nullo excepto, & de vera remissione, cùm locutio sit absoluta.

Concupiscentia autem quæ post Baptismum manet, dicitur à Paulo peccatum, non quia verè sit culpa, & verè peccatum, sed quia oritur à peccato, & quia ad peccatum inclinat, vt exponit Tri- *Trident.* dentinum decreto de Peccato originali.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm per Baptismum etiam remittatur tota pœna peccatis debita.

CONueniunt Doctores, per Baptismum remitti totam pœnam peccatis etiam actualibus debitam. Quod definitur ab Eugenio IV. in *Eugen. IV.* suo Decreto, §. *Primum omnium*, dum ait: *Huius Sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoq; pœnæ quæ pro ipsa culpa debetur.* Et in Tridētino sess. 5. Decreto de Pecca- *Trident.* to originali, si rectè expendatur. Et id supponitur sess. 6. cap. 14. quod ex perpetua Ecclesiæ traditione constat: & deducitur ex perpetuo vsu Ecclesiæ, non iniungentis baptizatis pœnitentiam aliquam in satisfactionem pro peccatis ante Baptismum commissis.

Quando autem dicimus, totam pœnam omnibus peccatis debitam auferri per Baptismum, non loquimur de pœnalitatibus quæ peccatum primi parentis, & originale in nobis ex illo contractum sequuntur indirectè, vt fames, sitis, morbus, mors, & alia, à quibus aliàs peculiari Dei prouidentia liberaremur, si non fuissent prædicta peccata, quia pœnalitates istæ non auferuntur per Baptismum, vt experiētiâ constat; sicut neque sunt pœnæ directè inflictæ ob dicta peccata: sed tantùm loquimur de pœna, quæ per se & directè debita est ob peccata quę Baptismo remittuntur, quia tota hæc aut tota dignitas ad illam per Baptismum semper

semper aufertur, quamuis non semper per Sacramentum Pœnitentiæ, quod Christus voluit, & instituit valdè congruenter diuinæ iustitiæ, quia huic maximè congruit, vt totam pœnam in Baptismo condonet, quamuis aliquando iustè posset aliquid illius exigere, quia peccata infidelium vt plurimùm committuntur ex ignorantia (quamuis vincibili) non verò peccata iam baptizatorum. *Trident.* Et id tantùm voluit Tridentinum sess. 14. c. 8. dum dictum discrimen inter Baptismum & Pœnitentiam reducere videtur ad exigentiam diuinæ iustitiæ, id est, in magnam congruentiam ipsi diuinæ iustitiæ.

Vasquez. Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez disp. 156. c. 4. non semper ex vi iustificationis in Baptismo factæ remitti totam pœnam peccatis debitam, sicut neque ex vi iustificationis factæ in Sacramento Pœnitentiæ, quia gratia iustificans in vtroque collata est eiusdem rationis, & dispositio ad illam in vtroque potest esse eadem, & peccata in vtroque remittenda possunt esse eiusdem rationis, & æqualia: imò contingere potest, quòd dispositio in Baptismo sit minor, & quòd peccata in eo remittenda sint plura & maiora; sed remissionem totius pœnæ, quæ aliquando nequit tota vi iustificationis remitti, compleri ex opere operato, & ex condonatione Dei, sicut etiam per Sacramentum Pœnitentiæ aliquid pœnæ debitæ remittitur ex opere operato, & ex condonatione Dei, vt dicimus Tractatu de Pœnitentia Disp. XIV. Diffic. XI.

DIFFICVLTAS III.

Quosnam alios effectus conferat Baptismus.

COnueniunt Doctores, tam paruulis quàm adultis per Baptismum conferri gratiam habitualem, & virtutes infusas, saltem Theologicas. *Eugen. IV.* Et in primis, paruulis gratiam habitualem conferri, negari non potest: quia ab Eugenio IV. in suo Decreto generaliter definitur, Sacramenta nouæ legis (inter quæ numerat Baptismum) gratiam conferre. *Trident.* Quod etiam definitur in Tridentino sess. 7. can. 6. de Sacramentis in genere. Et specialiter, quòd Baptismus conferat paruulis gratiam, per quam deleatur originale, definitur sess. 5. decreto de Peccato originali; quod etiam constat ex eo, quòd paruuli per Baptismum non minùs reddantur immaculati, quam adulti, vt constat ex dictis Diffic. 1. quod nequit fieri absque gratia iustificante. In paruulis autem nulla alia gratia iustificans excogitari potest, quàm gratia habitualis, & permanens; ergo negari non potest, paruulis per Baptismum gratiam habitualem conferri.

Deinde, adultis gratiam habitualem per Baptismum conferri, quamuis non sit ita certum ac conferri paruulis, quia adulti sunt capaces gratiæ actualis ex se iustificantis, nempe actus contritionis, & cuiuscumque alius actus charitatis, quo iustificari possunt; dubitandum non est, etiam illis gratiam habitualem per Baptismum conferri, non solùm quando attritione disponuntur, quia tunc nulla alia forma iustificans per Baptismum collata excogitari potest qua iustificentur, quàm gratia habitualis; sed etiam quando disponuntur contritione perfecta, qua possunt formaliter iustificari, quia etiam tunc per Baptismum non confertur contritio illa, neque alius actus charitatis, & tamen per Baptismum semper confertur gratia iustificans non ponentibus obicem.

Gratiæ autem habituali per quodcumque Sacramentum collatæ annexam esse à Deo collationem auxiliorum gratiæ, conducentium ad peculiarem finem illius Sacramenti, ex vi cuius gratia habitualis collata est, ratione cuius dicitur Sacramentalis, dicimus Tract. de Sacramentis in genere, Disp. III. Difficul. III. ac proinde gratiæ habituali per Baptismum collatæ annexa est collatio auxiliorum conducentium ad dignè suscipienda reliqua Sacramenta, & ad seruanda præcepta Christi, & ad Christianè viuendum, ad quod Baptismus peculiariter ordinatur.

Et diuersis paruulis per Baptismum æqualem gratiam habitualem conferri, & etiam per quodcumque aliud Sacramentum, cuius sunt capaces, & non maiorem vni quàm alteri; & diuersis adultis æqualem aut inæqualem conferri pro æqualitate aut inæqualitate dispositionis, & etiam eidem, quando repetit receptionem eiusdem Sacramenti, dicimus eodem Tractatu & Disput. Diffic. V.

Quod verò attinet ad habitus infusos fidei & spei, nondum est definitum per Baptismum infundi & conferri: est tamen traditum, vt probabilius, in Concilio Viennensi sub Clemente V. & refer- *Concilium Viennense.* tur in Clementina vnic. de Summa Trinitate & fide Catholica. Quando verò in Tridentino sess. 6. c. 7. dicitur in iustificatione adulti (per Baptismum videlicet facta, de qua ibi est sermo) cum remissione peccatorum hominem accipere simul infusas, fidem, spem, & charitatem. Per fidem & spem non intelligit habitus saltem determinatè, sed intelligit actus, & ad summum actus vel habitus indiscriminatim, quia in adulto, qui iustificatur per Baptismum, est necessarius actus fidei, & etiam actus spei (qui etiam dicuntur à Deo infundi ratione auxilij prærequisiti, quod Deus in nobis sine nobis operatur:) per charitatem verò intelligit aliquid permanens, quod non potest esse nisi qualitas, & non quæcumque nisi habitus; quia in dicta iustificatione non interuenit necessariò actus charitatis. Particula autem *simul* vel idem est quod *pariter*, quia omnia illa accipit adultus in iustificatione; vel idem est quod *simul tempore*, non quòd in eodem instanti necessario infundantur, sed in toto eo tempore à quo prima præparatio incipit, quia in eo tempore adultus recipit fidem, spem, & charitatem, & regulariter priùs tempore fidem, deinde spem, & tandem habitum gratiæ & charitatis, vt indicatur in Tridentino eis sequentibus verbis: *Nam fides, nisi ad eam spes accedat & charitas.* In quibus verbis, & in multis alijs eiusdem & sequentis capitis, per fidem & spem actus, non habitus denotantur. De quo videndus est Vasquez 1. 2. disp. 203. c. 9. *Vasquez.*

Et quod per Baptismum etiam producatur character in anima, dicimus dicto Tractatu Disputatione III. Difficultate X.

Alij verò effectus falsò tribuuntur Baptismo ab hæreticis, Primò, quòd Baptismo reddantur homines impeccabiles, aut saltem indamnabiles, quamuis peccent, dum ab Ecclesia Catholica non discedant. Secundò, quòd baptizatis non imputetur ad culpam, neque noceat quòd legem Dei transgrediantur. Tertiò, quòd baptizati nequeant obligari lege aliqua Ecclesiastica. Quartò, quòd

vota

vota à baptizatis emissa fint irrita, & nullius valoris. Quintò, quòd baptizati solâ memoriâ baptismi iustificentur. De quibus contra hæreticos vi-
Vasquez. dendus est Vasquez disp. 156. c. 6.

DIFFICVLTAS IV.

An ad effectum Baptismi percipiendum requiratur aliqua contritio peccatorum.

NOmine contritionis intelligimus displicentiam & detestationem peccati, prout abstrahit sub disiunctione à displicentia pura, quæ non est formaliter dolor, sed radix illius; & à displicentia dolorosa orta ex dicta pura displicentia. Intelligimus autem vnam vel alteram sub disiunctione, quia ad effectum Baptismi eodem modo sufficit aut non sufficit vna & altera: & vtraq; potest appellari dolor, quia posterior est dolor formaliter, & prior est dolor radicaliter, & in viatoribus ad displicentiam puram regulariter sequitur displicentia dolorosa.

Hoc ergo supposito, difficultas hæc tantùm procedit de contritione requisita ad gratiam iustificantem percipiendam, quia ad recipiendum characterem certum est nihil aliud requiri, quàm id quod requiritur ad valorem Baptismi, quia qui validè baptizatur, eo ipso insignitur charactere baptismali: & solùm procedit de contritione requisita ad gratiam iustificantem in adultis, qui sunt, aut aliquando fuerunt sui compotes; quia in paruulis, & in amentibus, qui numquam fuerunt sui compotes, nulla fuit requisita à Christo dispositio, vtpote incapacibus illius: & procedit de adultis, in quibus non tantùm est peccatum originale, sed etiam actuale mortale, quia in eis, in quibus est originale absque actuali mortali (vt contingere potest) ad iustificationem ab originali per Baptismum suscipiendam nulla requiritur contritio, & nulla retractatio, sicut neque propria voluntate peccarunt; quamuis ad id requiratur in illis fides, sine qua impossibile est adultos placere Deo. Quò spectat illud Marc. vlt. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.* & in eis etiam requiratur spes, qua confidant virtute Baptismi sibi remittenda esse peccata à Deo, vt significatur in Tridentino sess. 6. c. 7. sicut etiam requiritur ad iustificationem medio Sacramento Pœnitentiæ.

Est ergo difficultas, An in adultis, qui mortaliter peccarunt, ad recipiendam per Baptismum gratiam iustificantem, requiratur aliqua contritio & pœnitentia peccatorum actualium mortalium.

Caietan. Caietanus q. 86. art. 2. ad 1. docet, ad id etiam in dictis adultis non requiri formalem aliquam & expressam contritionem peccatorum mortalium, sed sufficere voluntatem suscipiendi Baptismum (quæ in adultis etiam non habentibus peccatum actuale requisita est ad valorem Baptismi, non tamquam pars essentialis, sed tamquam quid præ-
Ledesma. uium) quòd probabile censet Ledesma 1. p. quarti, q. 10. art. 9. dub. 1. quia voluntas suscipiendi Baptismum est virtualis quædam contritio & pœnitentia peccatorum, quia Baptismus suscipitur ad remissionem & destructionem peccatorum; ad id autem sufficiens videtur dicta contritio & pœnitentia virtualis. Quod etiam probabile existimat Ægidius q. 62. artic. 1. n. 36. de voluntate suscipiendi Baptismum orta ex actu spei. Ægidius.

Vasquez verò d. 158. c. 3. Suarez d. 28. sect. 1. & communiter Doctores docent, ad percipiendam gratiam iustificantem per Baptismum in adulto, qui peccauit mortaliter, requisitam esse formalem & expressam cõtritionem peccatorum. Quod definitum videtur à Tridentino sess. 6. c. 6. dum ait, ante Baptismum necessariam esse pœnitẽtiam, quæ est motio aduersus peccata per odium & detestationem. vbi absque dubio sermo est de pœnitentia, odio & detestatione formali, vt verba ipsa præseferunt. Quod expressisse videtur Paulus Actorum 2. illis verbis: *Pœnitemini, & baptizetur vnusquisque vestrùm.* quibus verbis Paulus plus exigebat, quàm voluntatem suscipiendi Baptismum, quia hanc sufficienter exigebat verbis illis, *baptizetur vnusquisque vestrùm.* Vasquez. Suarez. Trident.

In eo tamen qui tantùm peccauit venialiter, (vt etiam contingere potest) nõ est necessaria contritio ad percipiendam gratiam iustificantem per Baptismum, etiamsi ad iustificationem ab eo veniali requiratur contritio illius, quia nullum peccatum actuale remittitur in Sacramento aliquo absque præuia contritione & detestatione.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm ad gratiam iustificantem per Baptismum percipiendam in eo qui peccauit mortaliter, sufficiat contritio imperfecta.

GAbriel in 4. dist. 4. q. 2. artic. 2. & Petrus Sotus de Institutione Sacerdotum lect. 4. de Baptismo §. *Vltimo tandem*, docent, ad percipiendam gratiam iustificãtem in eo qui peccauit mortaliter, necessariam esse contritionem perfectam. Quod tradere videtur Tridentinum sess. 6. cap. 6. dum ait, ante Baptismum necessariam esse pœnitentiam seu detestationem peccatorum, & significat eam oriri ex dilectione Dei, vt constat ex verbis antecedentibus; pœnitentia autem & contritio peccatorum ob dilectionem Dei est contritio perfecta. Et ratione probari potest, quia homo per peccatum mortale auertitur à Deo vltimo fine, & conuertitur ad peccatum, & ad obiectum peccati; ergo vt iustificetur, & mundetur ab illo, adhuc per Baptismum necessaria est contritio, qua auertatur ab illo, & conuertatur ad Deum; sed sola contritione perfecta auertitur homo à peccato, & conuertitur ad Deum, ergo ad iustificationem ab illo percipiendam per Baptismum necessaria est contritio perfecta. Gabriel. Sotus. Trident.

Vasquez verò d. 158. c. 3. & 4. Suarez d. 28. sect. 2. Ægidius q. 62. art. 1. dub. 2. & communiter Doctores docent, ad percipiendam gratiam iustificantem per Baptismum in eo qui peccauit mortaliter, non esse necessariam contritionem perfectam, sed sufficere imperfectam (quæ dicitur attritio) & meritò: quia remissio peccatorum, etiam actualium, est effectus Baptismi, vt definit Eugenius IV. in suo Decreto, §. *Primum omnium.* & habetur Actorum 2. dum dicitur: *Baptizetur vnusquisque vestrùm in remissionem peccatorum*, & c. 22. dum dicitur: *Baptizare, & ablue peccata tua.* vbi nomine *peccatorum*, & nomine *peccata tua*, etiam significa- Vasquez. Suarez. Ægidius. Eug. IV.

significantur actualia, quia originale vniuscuiusque tantùm est vnum; ergo ad remissionem peccatorum etiam actualium, & ad gratiam ab illis iustificantem percipiendam per Baptismum, non requiritur contritio perfecta, quia per hanc ante Baptismum præsupponeretur collata gratia iustificans, & facta remissio peccatorum, quia contritio perfecta sufficiens est ad remissionem peccatorum, vel tamquam forma, vel tamquam dispositio proxima & infallibilis.

In Tridentino autem cap. illo 6. vbi sermo est de pœnitentia & detestatione prærequisita ad Baptismum, nomine pœnitentiæ & detestationis non intelligitur perfecta cõtritio, sed attritio, vt ostendit Vasquez 1. 2. disp. 203. c. 9. Neque obstat, sermonem esse de pœnitentia orta ex dilectione Dei; quia tantùm est sermo de pœnitentia orta ex dilectione concupiscentiæ, qua peccator incipit sibi concupiscere Deum, vt principium & fontem iustitiæ, & sanctitatis, & remissionis peccatorum; ex qua regulariter tantùm oriri potest contritio imperfecta, imò hæc quamuis regulariter oriatur ex dicta dilectione, tamen non exigit ex illa oriri.

Vasquez.

Ad rationem verò respondemus, quòd quamuis ad iustificationem extra Sacramentum adhuc à peccato originali, sit necessaria perfecta conuersio in Deum, quia extra Sacramentum nullum aliud est medium ordinarium iustificationis, non tamen est necessaria ad iustificationem faciendam per Baptismum, quia Baptismus ex Christi institutione supplet defectum illius ex eo ipso, quòd institutus est in remissionem peccatorum.

Ita tamen sufficit contritio imperfecta, seu attritio, ad iustificationem per Baptismum, vt non sit necessarium, quòd virtute Baptismi excitetur contritio perfecta, per quam fiat iustificatio, quia semper per Baptismũ, præsupposita fide, & spe, & attritione, fit iustificatio, & tamen non semper excitatur contritio perfecta, vt experientiâ constat. Et sanè ex opposito fieret, moribundum, quamuis petierit Baptismum, & fuerit attritus, credens & sperans, si in amentiam incidat, superfluè & absque fructu gratiæ (ac proinde illicitè) baptizari, quia in eo excitari nequit contritio perfecta.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm attritio ad gratiam in adulto qui peccauit mortaliter, sufficiens debeat esse existimata contritio, & non sufficiat attritio scita.

Nauarrus. Corduba.

NAuarrus c. 1. n. 39. Corduba lib. 1. q. 2. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte Tridentinum sess. 6. c. 6. & non pauci Patres ad gratiam & remissionem peccatorum ab adultis percipiendam per Baptismum videntur requirere dolorem de peccatis, ortum ex dilectione Dei; & ex altera parte Baptismus vi sua aliquando abluit peccata actualia, quod fieri non potest, si contritio prærequiratur, quia per hanc supponentur abluta; ergo vt minimùm prærequiritur attritio, quæ existimetur contritio.

Vasquez. Suarez. Ægidius.

Vasquez verò disp. 158. cap. 4 Suarez dist. 28. sect. 2. Ægidius q. 62. art. 1. dub. 2. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia dicta existimatio non est dispositio adhuc partialis ad gratiam percipiendam, quia est error quidam, ac proinde indecens, vt à Christo institueretur in dispositionem ad gratiam; neque attritioni, quæ est sufficiens dispositio, aliquid boni positiui affert, quo attritio perficiatur, cùm sit error: neque est necessaria, vt excuset baptizandum à peccato aliquo, quod committeret non accedendo ad Baptismum cum contritione perfecta, quasi ex præcepto religionis teneatur accedere in statu gratiæ, quia verè nullum est præceptum sic accedendi, quia non est præceptum aliquod positiuum, quia de eo non constat, neque est præceptum aliquod naturale; quia si aliquod, maximè naturale diuinum ortum ex natura Baptismi, suppositâ eius institutione, vt quis dignè ad illum accedat: sed non est tale præceptum, quia Baptismus institutus est pro spiritualiter mortuis, ac proinde ad illum non accedit indignè, qui accedit scienter mortuus & peccator, si aliàs accedit cum dispositione sufficiente ad effectum illius; infirmus enim, quamuis sciat esse infirmus, prudenter accedit ad medicinam, si aliàs accedit cum dispositione sufficiente ad effectum medicinæ. Et sanè si existimatio illa tantùm deseruiret vt baptizandus excusaretur à peccato contra præceptum aliquod contritionis, quod esset accedendi cum illa, verè non esset necessaria, quia ad eam excusationem sufficeret ignorantia aut inconsideratio inuincibilis talis præcepti.

Ad rationem ergo aduersariorum constat ex dictis Diffic. v. Tridentinum (& idem est de Patribus) ad gratiam Baptismi non prærequirere dolorem ortum ex amore amicitiæ Dei, sed tantùm dolorem, qui regulariter oritur ex amore concupiscentiæ Dei, vt fontis iustitiæ, qui potest esse attritio.

DIFFICVLTAS VII.

Quæ & qualis attritio sufficiat ad gratiam Baptismi in adulto qui peccauit mortaliter.

CIrca naturam & qualitatem attritionis sufficientis, & vt minimùm prærequisitæ ad gratiam remissiuam peccatorum in adulto qui peccauit mortaliter, percipiendam per Baptismum, dicendum est, eam attritionem, & talem sufficere, & vt minimùm prærequiri, quam & qualem dicimus sufficere & prærequiri ad gratiam remissiuam peccatorum per Sacramentum Pœnitentiæ percipiendam, quia eadem & similis absque dubio sufficit & prærequiritur ad gratiam remissiuam peccatorum per vtrumque Sacramentum percipiendam.

Iuxta ea ergo, quæ dicemus Tractatu de Pœnitentia Disp. VI. circa naturam & qualitatem attritionis ad gratiam per Sacramentum Pœnitentiæ percipiendam sufficientis, & vt minimùm prærequisitæ, dicendum est, ad gratiam remissiuã peccatorum per Baptismũ in adulto qui peccauit mortaliter, requiri attritionem & dolorem de peccatis, & non sufficere attritionem & dolorem de carentia & defectu doloris, & requiri attritionem & dolorem de omnibus mortalibus factis ante Baptismum nondum remissis per contritionem, aut per alium actũ charitatis, siue expressè de omnibus, siue ex motiuo cõprehendente omnia illa. Et quãnis ad

ad dictum effectum sufficiat attritio concepta ex motiuo & malo æterno (id est pertinente ad alteram vitam) vt ex turpitudine & malitia peccatorum, & ex pœna alterius vitæ, non tamen esse necessarium concipi ex tali motiuo, sed sufficere concipi ex motiuo & malo temporali, tamen respiciente Deum vt inflictorem illius mali, vt ex motiuo infamiæ, vel ex motiuo nocumenti salutis: quia attritio ex motiuo mali, vt sic, verè est ob pœnam diuinam, quæ tantùm potest esse motiuum ad dolendum de peccato, & non de bono opere, & est potens excludere affectum peccandi, quia Deus eo malo punit peccatum, & non opus bonum: & prærequiri attritionem ita perfectam, & firmam de peccatis, vt excludat voluntatem peccandi similia peccata, imò includat implicitè propositum non committendi similia peccata, quod propositum absque expresso sufficit, etiamsi peccata memoriæ occurrant, quamuis quando occurrunt memoriæ, & attritio est firma & perfecta de peccatis præteritis, vix possit attritus contineri ab expresso proposito non committendi similia peccata. Et quamuis requisita sit attritio ex auxilio gratiæ procedens, non tamen requiritur attritio supernaturalis quoad substantiam.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Baptismus fictè susceptus, posteà, recedente fictione, conferat suum effectum gratiæ.

DIfficultas hæc procedit de fictione opposita, non valori Baptismi, sed effectui gratiæ iustificantis, vt contingit quando quis voluntariè baptizatur, sed absque dispositione sufficiente ad gratiam Baptismi percipiendam.

Conueniunt ergo Doctores, Baptismum sic fictè susceptum, ob quod quando suscipitur, non confert gratiam iustificantem, posteà ablata seu recedente fictione illa, valere ad salutem animæ, & remissionem peccatorum. *August.* Quod expressit Augustinus lib. 1. de Baptismo contra Donatistas cap. 12. & lib. 3. cap. 13. & lib. 6. c. 5. dum docet, Baptismum in hæresi aut schismate susceptum, tunc incipere valere & prodesse ad remissionem peccatorum, & tunc operari salutem, quando fictè baptizatus posteà corrigitur, & conuertitur ab ea peruersitate & separatione, & tunc sub Baptismo anteà fictè susceptо dimitti peccata.

Io. Medina. Io. Andr. Ioannes ergo Medina Cod. de Confessione, quæst. de Confessione ficta iteranda, & Ioannes Andreas in Can. *Tunc valere*, de Consecratione, dist. 4. dum dicunt, remissionem peccatorum, quæ post Baptismum fictè susceptum fit, recedente fictione non fieri Baptismo ipso, sed contritione qua recedit fictio, ita vt nihil peculiare tribuant Baptismo anteà fictè susceptо, manifestè aduersantur Augustino, quem omnes alij Doctores secuti sunt.

Scotus. Gabriel. Vasquez. Ex Doctoribus ergo, qui doctrinam Augustini sic vniuersè traditam amplectuntur & interpretantur, Scotus in 4. dist. 4. q. 5. & Gabriel q. 1. art. 3. du. 2. (quibus consentit Vasquez d. 159. c. 4.) docent, Baptismum fictè susceptum posteà recedente fictione, valere ex opere operato ad remissionem totius pœnæ restantis post remissionem culpæ commissę ante Baptismum factam per contritionem, aut per Sacramentum Pœnitentiæ, quibus recedit fictio, non verò ad remissionem culpæ, quia hæc iam præsupponitur remissa contritione, aut Sacramento Pœnitentiæ, quibus auferetur fictio.

Verùm Augustinus, quem dicti Doctores sequi intendunt, absque dubio etiam concedit Baptismo anteà fictè susceptо remissionem culpæ, quia locis suprà citatis satis significat, Baptismum post ablationem fictionis valere ad remissionem peccatorum, ad quam ob fictionem non valuit, ad quam valeret si fictè non reciperetur; si autem fictè non reciperetur, etiam valeret ad remissionem culpæ. Et id expressit Augustinus lib. 3. cap. *Augustin.* illo 13. dum ait, Baptismum in hæresi aut in schismate susceptum, posteà ita valere ad dimittenda peccata, vt idem ipse, qui propter discordiam (id est propter hæresim aut schisma) operabatur mortem, propter pacem (id est propter conuersionem à schismate aut hæresi) intus operatur salutem: vbi Augustinus morti opponit salutem; ac proinde sicut per mortem intelligit culpam, per salutem intelligit remissionem illius.

Addit tamen Vasquez, Baptismum fictè susce- *Vasquez.* ptum posteà valere, & prodesse ad salutem & remissionem culpæ, non ex opere operato, sed aliquo modo; & non ipsum solùm, sed ipsum cum Sacramento Pœnitentiæ, vel cum contritione (quibus recedit fictio) quamuis diuerso modo: quia cum Sacramento Pœnitentiæ prodest, quia per Baptismum, quamuis fictè receptum, baptizatus factus fuit capax Sacramenti Pœnitentiæ, quo posteà recepto omnia peccata remittuntur; cum contritione verò, per quam post Baptismum sic receptum elicitam etiam remittuntur peccata, prodest ad eorum remissionem, quia contritio ex eo quòd Baptismus fuerit iam receptus validè, quamuis fictè remittit peccata illa, absque eo quòd includat votum Baptismi, quia iam non includit illud.

Doctrina tamen hæc quam Vasquez addit, non est ad mentem Augustini: quia Augustinus absque dubio plus tribuit Baptismo fictè recepto quoad remissionem culpæ, dum de Baptismo sic recepto ait priùs operari mortem, & posteà operari salutem, & post ablationem fictionis incipere valere ad remissionem peccatorum, ad quam non valuit ob fictionem. Vbi absque dubio ipsi Baptismo immediatè & ratione sui tribuit remissionem peccatorum etiam quoad culpam, sicut illam efficeret in principio, si non fuisset fictè susceptus. Et sanè ridiculum videtur, prædictis verbis tantùm voluisse, Baptismum, quando contritione aufertur fictio, valere ad remissionem peccatorum, quia contritio, per quam remittuntur, non contineat votum illius, quia contritio ex eo quòd non includat votum Baptismi, quia iam est validè susceptus, non fit magis remissiua, sed eodem modo est efficax ad id, ac si includeret votum Baptismi, & iste non esset susceptus; ergo Baptismus ex eo nihil valet ad id media contritione, quia ipsam in nihilo iuuat ad id.

S. Thomas verò, & Caietanus qu. 69. art. 10. Suarez d. 28. sect. 4. Ægidius q. 62. art. 1. dub. 5. & communiter Doctores docent, Baptismum fictè susceptum, posteà recedente seu ablata fictione, reuiuiscere quoad suum effectum gratiæ, id est, tribuere ex opere operato gratiam iustificantem, &

remissiuam peccatorum quoad culpam & pœnam, quam tribueret quando suscipitur, si fictè non susciperetur. Quod adsque dubio voluit & *Augustin.* docuit Augustinus, vt constat ex dictis testimonijs, quæ optimè expendit Ægidius.

Qua autem ratione Augustinus ductus fuerit ad id affirmandum, non satis constat: ad id tamen non deficit cõgruentia, & multò maior quàm pro reliquis Sacramentis fictè & validè receptis, quia videlicet Baptismus ex vna parte est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab alijs mortalibus actualibus ante Baptismum commissis, & ex altera parte iterari non potest. Ex eo autem, quòd dicta peccata possint contritione per se deleri, aut Sacramento Pœnitentiæ per accidens, tantùm deducitur, dictam congruentiam non esse rationem Metaphysicè efficacem, non tamen, non esse maximè congruentem: præsertim quòd si Baptismus fictè susceptus, posteà recedente fictione non operaretur suam gratiam iustificantem, qui fictè baptizaretur, priuaretur in æternum gratia Sacramentali Baptismi, quæ supra ipsam vt iustificantem addit annexionem auxiliorum ad finem Baptismi proportionatorum.

Quòd autem Baptismus post ipsummet fictè susceptum non existat, sed transierit, non obstat, vt possit suam gratiam Sacramentalem conferre, quia non est necessarium quòd illam conferat, vt instrumentum physicum; sed sufficit vt morale, ad quod necessaria non est actualis existentia illius, imò etiam quando actu existit, illam tantùm confert vt instrumentum morale, vt generaliter de omnibus Sacramentis dicimus Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione III. Difficultate II.

Et quamuis remissio venialium non sit necessaria ad salutem, nihilominùs, supposito quòd Baptismus reuiuiscit quoad remissionem mortalium, etiam reuiuiscit quoad remissionem venialium, sicut hanc in principio conferret, quia etiam ad eam institutus est, quamuis ea non sit ad salutem necessaria.

DIFFICVLTAS IX.

Quid requiratur, vt Baptismus fictè susceptus reuiuiscat, & gratiam iustificantem conferat.

COnueniunt Doctores, quòd, vt Baptismus fictè susceptus fictione non valori sed gratiæ opposita (id est absque dispositione sufficiente ad gratiam iustificationis) posteà reuiuiscat, & illam conferat ei qui post Baptismum sic receptum commisit peccatum mortale, iam subiectum clauibus Ecclesiæ (quale est peccatum post Baptismum omnino commissum, aut saltem completum & perfectum post Baptismum, quamuis anteà inceptum; quale est peccatum indignæ susceptionis Baptismi, quia malitia huius peccati post Baptismum completur, cùm supponat priùs naturâ ipsam susceptionem Baptismi) non sufficiat attritio, sed necessaria sit contritio, aut Sacramentum Pœnitentiæ: quia dictum peccatum, tam omnino commissum, quàm completum post Baptismum, non est obnoxium Baptismo, sed Sacramento Pœnitentiæ, vtpote peccatum personæ iam baptizatæ; ergo non remittitur absque Sacramento Pœnitentiæ in re susceptо, aut absque voto illius in contritione incluso. Sed nullum peccatum graue adhuc originale remittitur, non remisso quocumque alio graui existenti, quia gratia, per quam peccatum aliquod graue remittitur, quodcumque illud sit, est incompossibilis cum quocumque peccato graui; ergo Baptismus in casu dicto nequit suam gratiam iustificantem à peccatis ante perfectum Baptismum contractis tribuere absque Sacramento Pœnitentiæ, aut absque perfecta contritione, qua aut quo dictum illud peccatum remittatur: aliàs absque contritione & absque Sacramento Pœnitentiæ remitteret illud peccatum dictum Sacramẽto Pœnitentiæ obnoxium.

Quòd si respondeas, in casu dicto Baptismum fictè receptum remittere per accidens & indirectè peccatum illud Sacramento Pœnitentiæ obnoxium, tribuendo per se & directè gratiam iustificantem à peccatis ante Baptismum contractis, qua etiam per accidens remittitur quodcumque peccatum existens in baptizato, sicut etiam Sacramentum Pœnitentiæ per accidens & indirectè remittit peccata oblita; Contra respondetur tamen est manifestum discrimen: quia quòd Sacramentum Pœnitentiæ ex Christi institutione remittat peccata mortalia, non solùm confessa, sed etiam oblita, est maximè conueniens, quia peccatorum oblitorum nequit fieri confessio, & non erat expediens, quòd dicta obliuio impediret remissionem expressorum in confessione, & quia vnum mortale nequit remitti sine alio, ideò Christus satis conuenienter instituit, vt etiam quando est dicta obliuio peccatorum, Sacramentum Pœnitentiæ conferat gratiam, qua etiam peccata mortalia oblita remittantur. Ad hoc autem quòd Baptismus fictè susceptus remittat peccata obnoxia Sacramento Pœnitentiæ adhuc per accidens dicto modo, nulla magna conuenientia cogit, cùm illa possint facilè remitti Sacramento ipsi Pœnitentiæ, cui sunt obnoxia.

Est tamen difficultas, An quando quis fictè absque sufficiente dispositione susceperit Baptismum, & neque in ipsa susceptione peccauit mortaliter, quia bona fide illum susceperit, quia bona fide absque scrupulo credidit, aut se esse sufficienter dispositum, aut nullam dispositionem esse necessariam ad dignam susceptionem Baptismi, & neque post ipsum susceptum aliud mortale commisit, an scilicet tunc vt Baptismus posteà reuiuiscat, & conferat gratiam iustificantem, necessaria sit contritio perfecta, an sufficiat attritio, quæ sufficeret in principio, quando actu suscipiebatur.

Vasquez disp. 160. cap. 2. docet, tunc non sufficere attritionem, sed necessariam esse contritionem: quia quòd Baptismus fictè susceptus posteà reuiuiscat quoad suam gratiam, magis nititur auctoritate Augustini, & antiquorum Scholasticorum qui eum secuti fuerunt, quàm ratione aliqua. Augustinus autem, & antiqui Scholastici numquam dixerunt, id habere Baptismum ratione attritionis, sed aut ratione contritionis, aut ratione Sacramenti Pœnitentiæ. *Vasquez.*

Suarez verò disp. 28. sect. 5. Henriquez lib. 1. de Baptismo, cap. 4. & Ægidius quæst. 62. art. 1. dub. 6. docent, tunc sufficere attritionem, & meritò: quia attritio sufficeret in principio, quando Baptismus suscipiebatur; ergo etiam sufficit posteà. Patet consequentia, quia Baptismus retinet *Suarez. Henriq. Ægidius.*

suam

suam vim antiquam, & post susceptionem illius nullum nouum impedimentum appositum est. Et confirmatur, quia tunc sola attritione recedit fictio, quæ solùm fuit defectus attritionis; ergo tunc sufficit attritio. Patet consequentia, quia vt Baptismus reuiuiscat quoad suam gratiam, sufficit quòd recedat fictio. Et quamuis Augustinus & antiquiores Scholastici non expresserint ad id in casu dicto sufficere attritionem, quia casus rarus est, deducitur tamen ex his quæ ipsi dicunt, nempe quòd Baptismus fictè susceptus, posteà vi sua, quam retinet, operatur salutem, & remittit peccata, qua etiam remittit peccata ante Baptismum perfectum contracta, etiam quando post Baptismum committitur aut perficitur peccatum mortale, quod regulariter contingit; tunc tamen non sufficit attritio, sed necessaria est contritio, aut Sacramentum Pœnitentiæ. Et in hoc casu, quia regulariter contingit, loquuntur Augustinus & antiqui Scholastici, quando significant necessariam esse contritionem, aut Sacramentum Pœnitentiæ, vt Baptismus fictè susceptus posteà reuiuiscat quoad dictum effectum.

Ex dictis constat, ad remissionem peccatorum actualium ante Baptismum contractorum, & ideò faciendam per Baptismum, sufficere attritionem eorum, etiamsi, quando sunt alia peccata mortalia commissa post Baptismum, quæ eo ipso sunt obnoxia Sacramento Pœnitentiæ, egeat Baptismus vt peccata sibi obnoxia remittat, iuuari à Sacramento Pœnitentiæ, aut à contritione, vt peccata ipsi Sacramento Pœnitentiæ obnoxia remittantur, quod Baptismus sua vi non potest adhuc per accidens, quia vis illius ad remittenda sibi obnoxia, impedita est peccatis mortalibus obnoxijs Sacramento Pœnitentiæ, nisi simul adsit ipsum Sacramentum Pœnitentiæ, aut contritio, qua aut quo remittantur: sicut neque Sacramentum Pœnitentiæ potest absque Baptismo fictè recepto remittente peccata ante Baptismum perfectum contracta, remittere per accidens peccata post Baptismum commissa.

Vnde quando etiam sunt peccata mortalia Sacramento Pœnitentiæ obnoxia, & hæc remittuntur per illud, tunc Baptismus & pœnitentia simul omnino concurrunt ad productionem gratiæ iustificantis ab omnibus peccatis vtrique obnoxijs, quia effectus gratiæ & remissionis peccatorum prouenit ab vtroque mutuò se comitanter adiuuante; & maior ab vtroque quàm à quolibet per se proueniret, quia à quolibet prouenit tanta gratia, quanta proueniret si seorsim applicaretur; quia vis, quam quodlibet habet conferendi tantam gratiam, non impeditur ab altero ob concursum illius, quamuis tunc omnes gradus gratiæ respondeant vtrique, tamquam vni causæ totali morali, & cuilibet tamquam partiali. Producitur autem ab vtroque eo ipso, quòd posita attritione, quæ vtrique deseruit vt dispositio ad gratiam, perficitur Sacramentum Pœnitentiæ, & non prius adhuc natura à Sacramento Pœnitentiæ; quia Baptismus, vt peccata sibi obnoxia remittat, non est necessarium, quòd præsupponat remissionem factam à Sacramẽto Pœnitentiæ (sicut neque econtrà) sed sufficit, vt præsupponatur attritio conducens, vt dispositio, per quam aufertur fictio priuatiua, cum qua fuit susceptus, & ablatio siue cessatio peccati mortalis in fieri, id est, quòd quis non peccet mortaliter, quia tam carentia attritionis, quàm ipsum peccare mortaliter, resistunt Baptismo, & quodlibet sufficienter, vt producat suam gratiam.

Et eodem modo, quando peccata obnoxia Sacramento Pœnitentiæ remittuntur per contritionem, remissio peccatorum, quæ sunt obnoxia Baptismo, etiam fit à Baptismo, & non priùs adhuc naturâ à contritione: quamuis admittamus, contritionem esse de facto formam remittentem peccata; & quamuis admittamus, ante contritionem præsupponi gratiam habitualem in priori naturæ, & in genere causæ efficientis, vt sit principium efficiens contritionem: quæ tunc remissio facta à contritione, & à gratia habituali præsupposita, non est necessaria, nec conducit, vt Baptismus conferat gratiam, & remittat peccata; sed tantùm conducit ipsa contritio, vt dispositio ad gratiam iustificantem Baptismi, & non vt forma sanctificans, & remittens peccata: nec hoc modo gratia habitualis, quæ est principium contritionis; quia iustificatio & remissio, facta mediâ contritione, & mediâ hac gratiâ habituali, non conducit ad iustificationem & remissionem factam post Baptismum, quia fit simul ab his & à gratia per Baptismum collata, quæ in hoc casu distincta est ab ea quæ correspondet contritioni, non vt dispositioni ad gratiam Baptismi, sed vt fini, & effectui efficiendo per gratiam habitualem: quia quæ sic respondet contritioni, est causa efficiens. Et in hoc genere causæ, prior est gratia habituali collata per Baptismum, quia gratia altera habitualis est causa efficiens physica contritionis, & contritio est dispositio excitans Deum in genere causæ efficientis moralis simul cum Baptismo ad conferendam gratiam habitualem, ac proinde de primo ad vltimum gratia correspondens contritioni vt effectui est causa efficiens gratiæ Baptismatis, & consequenter distincta ab ea quoad gradum. Nihilominùs remissio per Baptismum facta non est posterior remissione facta per contritionem & eius gratiam, imò nec sanctificatio; tum quia contritio & eius gratia non remittunt nec sanctificant in eo genere causæ, in quo sunt priores gratiâ Baptismi, nempe in genere causæ efficientis, sed tantùm in genere causæ formalis: tum etiam, quia quamuis in eo genere sanctificarent & remitterent, sanctificatio tamen & remissio ab eis prouenientes non esset prior sanctificatione & remissione proueniente à gratia baptismali, quia non conduceret ad sanctificationem & remissionem à gratia baptismali prouenientem, quamuis ipsa contritio & eius gratia sint priores dicta sanctificatione & remissione baptismali, quia sunt causa mediata efficiens gratiæ baptismalis, à qua prouenit dicta sanctificatio & remissio.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm Baptismus reuiuiscens maiorem gratiam sibi respondentem tribuat magis attrito, aut magis contrito, aut melius disposito.

SVarez disp. 28. sect. 4. & Ægidius dub. 6. docent, Baptismum semel impeditum posteà reuiuiscentem, conferre minimam gratiam quam *Suarez.* *Ægidius.*

conferre potest, tantam videlicet quantam confert infantibus, quia attritio aut contritio per quam posteà auferetur obex seu fictio, non disponit positiuè ad susceptionem Baptismi, quia est post ipsum, sed tantùm est remouens impedimentum seu obicem, ex quo non crescit effectus, quia ex illo non crescit efficacitas causæ, nec capacitas subiecti.

Ochagauia Ochagauia verò q. 24. docet, Baptismum posteà reuiuiscentem maiorem aut minorem gratiam conferre, iuxta mensuram attritionis aut contritionis per quam auferetur obex, ac proinde semper tribuere maiorem minimâ: quod docet etiam Vas-

Vasquez. quez d. 159. ex suppositione, quòd Baptismus reuiuiscat ad talem effectum gratiæ, & meritò: quia tunc attritio aut contritio verè est dispositio positiuè disponens ad id ad quod etiam est dispositio, quando actu suscipitur Baptismus; ergo iuxta mensuram illius confertur maior aut minor gratia. Consequentia patet. Antecedens verò probatur, Primò, quia dispositio in physicis non est vt causa applicetur passo, sed vt effectus producatur aut recipiatur in subiecto; ergo quamuis tunc contritio aut attritio nequeant disponere ad susceptionem Baptismi, seu ad applicationem illius ad baptizatum, non inconuenit, quia dispositio non est vtilis ad id, sed tantùm ad effectum gratiæ, ad quem optimè possunt disponere, & disponunt. Secundò, quia aliàs Baptismus sic reuiuiscens remitteret peccata actualia absque dispositione aliqua; vnde attritio tunc non est tam remouens impedimentum & obicem, quàm fictionem priuatiuam, seu defectum dispositionis necessariæ, & non aliter quàm disponendo positiuè: & contritio eodem modo se habet, & non aliter, quando non sunt peccata actualia mortalia post Baptismum commissa; & quando sunt, non solùm se habet vt dispositio remouens fictionem priuatiuam, sed etiam est remouens obicem & impedimentum positiuum, quo impeditus erat Baptismus ad remittenda peccata sibi obnoxia, ex defectu contritionis ad remittenda peccata Sacramento Pœnitentiæ obnoxia, absque adiutorio comitante Sacramenti Pœnitentiæ aut contritionis.

DISPVTATIO V.

De cærimonijs seu ritibus Baptismi.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm cærimoniæ, quibus Baptismus solemnis celebratur, sint conuenientes & laudabiles.

HÆRETICI nostri temporis irridet cærimonias, quæ Baptismo solemni ab Ecclesia adhiberi solent, & damnant tamquam vanas, quia non sunt sacrâ Scripturâ præscriptæ, non attendentes, eas ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine & traditione adhiberi.

Nihilominùs Catholici conueniunt, dictas cærimonias esse conuenientes, & laudabiliter obseruari, tum, quia seruiunt ad maiorem solemnitatem & splendorem Baptismi, ne vilis à rudioribus habeatur, & contemnatur; tum etiam, quia eis aliquid fructuosè significatur. De qua re contra hæ-

Bellarmin. VValdens. reticos legendi sunt Bellarminus lib. 1. de Baptismo, c. 24. & Waldensis de Sacramentis c. 45.

Quòd autem dictæ cærimoniæ non sint in Scriptura præscriptæ, non sufficit vt non obseruentur laudabiliter, quia ad hoc sufficit Ecclesiæ institutio ob conuenientem significationem earum, aut ob alium honestum finem; quia Ecclesiæ non deest auctoritas ad aliquid noui addendum, quod, saluâ essentiâ Baptismi, expediens iudicauerit.

DIFFICVLTAS II.

Quæ cærimoniæ adhibendæ sint in Baptismo solemni.

PRimò, circa tempus, quod non tam cærimonia quàm circumstantia est, nullum est nunc pro Baptismo solemni determinatè præscriptum, quamuis olim Sabbato tantùm Resurrectionis & Pentecostes solemniter administraretur adultis.

Secundò, circa locum in quo Baptismus solemniter adhibendus est, qui non tam cærimonia quàm circumstantia est, quamuis olim essent loca ad id peculiariter deputata, & ab Ecclesijs separata, quæ *Baptisteria* dicebantur; iam tamen in singulis Parochijs Baptismus solemniter confertur in loco quodam determinato, in quo vas lapideum ad id consecratum est, in quo adest aqua ad Baptismum præparata, extra quòd ex Clemen- *Clem. V.* tis V. præscripto in Clement. vnica, de Baptismo & eius effectu, non est licitum Baptismum solemniter ministrare, nisi filijs Regum & Principum, aut in casu necessitatis, in quo infans nequeat absque periculo ad Ecclesiam deferri. Per Principes autem Glossa intelligit supremos Regiam iurisdictionem habentes.

Tertiò, aqua naturalis, quæ necessaria est ad valorem Baptismi, debet esse benedicta peculiaribus inuocationibus, & consecratione, trina Chrismatis perfusione, vt habetur in Rituali, non necessitate Sacramenti, sed tantùm præcepti Ecclesiastici, orta ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine.

Quartò, adhibendus est Patrinus. Quintò, in Baptismo nomen imponitur baptizandis. Sextò, fit abrenuntiatio satanæ. Septimò, fit professio fidei, seu publica recitatio Symboli. Octauò, imprimitur signum Crucis fronti & pectori baptizandi. Nonò, fit exorcismus seu abiuratio dæmonis, & trina exsufflatio annexa ipsi exorcismo. Decimò, fit appositio salis exorcizati in ore baptizandi. Vndecimò, aures & nares baptizandi ter saliuâ tinguntur. Duodecimò, fit impositio manus Sacerdotis super caput baptizandi, & benedictio. Decimotertiò, fit Vnctio, qua baptizandus oleo benedicto vngitur in pectore & in scapulis. Decimoquartò, fit vnctio, qua iam baptizatus vngitur

gitur Chrismate in vertice. Decimo quintò, postquam iam baptizatus vnctus est Chrismate in vertice, caput illius cooperitur veste candida. Decimo sextò, iam baptizato vncto, & candida veste cooperto, conceditur cereus accensus in signum luminis fidei & gratiæ acceptæ.

Hæ sunt cærimonię quibus nunc vtitur Ecclesia, ordine tamen in Rituali præscripto, & quibus ab initio vsa est, quamuis nonnullæ sint aliqualiter mutatæ, de quibus, & de earum conuenientia, fructu, significatione, & antiquitate, videndi sunt Vasquez, Suarez, & Ægidius quæst. 71. *Vasquez. Suarez. Ægidius.*

TRACTATVS DE CONFIRMATIONE.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid sit Confirmatio.

VT à nomine exordiamur, Sacramentum Confirmationis variè à Patribus & Doctoribus appellatur. Primò dicitur *manuum impositio*, à cærimonia qua Apostoli Actorum 8. & 19. illud aut eius effectum conferebant fidelibus, imponendo videlicet manus super illos; & hoc modo appellatur ab Augustino lib. 3. de Baptismo contra Donatistas, cap. 16. Deinde secundò, à materia remota ipsius, quæ est Chrisma, dicitur *Sacramentum Chrismatis*: & hoc modo appellatur à Cypriano Epist. 12. Rursus tertiò appellatur *Sacramentum consignationis*, & *signaculum Dominicum*, & *signum Christi*: quia forma huius Sacramenti applicatur imprimendo fronti confirmandi signum Crucis, & hoc signo illum consignando. Tandem quartò communiter à suo effectu appellatur *Confirmatio*, quia etiam recenter baptizatis, qui sunt quasi modò geniti infantes, confert augmentum gratiæ, cui annexa sunt auxilia gratiæ, quibus confirmantur & roborantur in fide, vt possint tentationes contra eam vincere. *Trident.* *Clem. Pap.* *Vrbā. Pap.* *Mel. Papa.* *Bellarmin.* *Suarez.* *Ægidius.* *August.* *Cyprian.*

Ad rem verò accedendo, Confirmatio definiri potest physicè per suas partes physicas, quòd scilicet sit, *Vnctio exterior Chrismatis ab Episcopo consecrati in fronte, manu Episcopi in modum Crucis facta, sub præscripta forma verborum.* Metaphysicè verò definiri potest Confirmatio, quòd sit, *Sacramentum confirmatiuum in fide*: quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad Confirmationem, & ad reliqua Sacramenta, & per *confirmatiuum in fide*, quod est differentia, per quam distinguitur à reliquis Sacramentis nouæ legis.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Confirmatio sit Sacramentum nouæ legis.

HÆretici tam antiqui quàm recentiores constanter negant, Confirmationem esse Sacramentum nouæ legis, quia id non constat ex Scriptura.

De Fide tamen est, Confirmationem esse Sacramentum nouæ legis distinctum ab omnibus alijs, quod definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, & can. 1. de Confirmatione. Quod etiam constat ex perpetua traditione, quam nobis scriptam reliquerunt Clemes Papa Epist. 4. Vrbanus Papa in sua Epistola cap. 7. Melchiades Papa in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, & plures alij Pontifices & Patres, quos referunt Bellarminus lib. de Confirmatione à cap. 3. Suarez disput. 32. sect. 1. & Ægidius q. 62. art. 1. dub. 1. *Eugen. IV.*

Quòd autem Sacramentum Confirmationis, prout coalescens ex vnctione Chrismatis ab Episcopo consecrati, & ex verbis formæ, non deducatur efficaciter ex Scriptura, non obstat, vt esse illud in Ecclesia admittamus; quia plura de fide credimus, quę ex Scriptura non constant. Quod significat Paulus 2. ad Thess. 2. dum ait: *Tenete traditiones, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram.* & Ioan. Epist. 3. dum ait: *Multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum & calamum, spero autem protinus te videre, & os ad os loquemur.*

Addidimus, *Sacramentum Confirmationis, prout coalescens ex vnctione Chrismatis, & ex verbis formæ, non deduci efficaciter ex Scriptura*, quia ex Actor. 8. & 19. deducitur, Apostolos per manuum impositionem, vt distinctam, & non pertinentem ad Baptismum, Spiritum sanctum iam baptizatis contulisse, ac proinde illam manuum impositionem fuisse verum Sacramentum Confirmationis, quamuis materialiter distinctum à Sacramento Confirmationis, coalescente ex dicta vnctione & verbis.

Et in primis, quòd per manuum impositionem, vt cærimoniam distinctā à Baptismo, & ad ipsum non pertinentem, collatus fuerit Spiritus sanctus, constat ex eo, quòd Actorum 8. & 19. supponitur, iam baptizatis post tempus non paruum factam fuisse impositionem manuum, & Spiritum sanctum fuisse collatum. Quòd verò per eam impositionem conferretur Spiritus sanctus mediâ gratiâ sanctificante, & non medio dono linguarum, aut saltem non tantùm medio hoc dono, constat, tum quia per solam gratiam sanctificantem Spiritus sanctus dicitur simpliciter & absolutè conferri, sicut etiam per eam solam dicitur venire & habitare: tum quia omnibus, quibus fiebat manuum impositio, conferebatur Spiritus sanctus, & tamen non omnibus conferebatur donum linguarum.

rum. Et quòd Apostoli per manuum impositionem non intenderint Deo commendare baptizatos, seu pro eis orare, sed Spiritum sanctum conferre, constat ex Actor. 8. vbi postquam dicitur, Apostolos Petrum & Ioannem, missos ab Ierosolymis Samariam, pro iam baptizatis orasse vt acciperent Spiritum sanctum, subditur: *Tunc imponebant illis manus, & accipiebant Spiritum sanctum.* Accedit, quòd Petrus & Ioannes frustrà mitterentur, vt iam baptizatos Deo commendarent, tum quia ipsi absentes id possent facere, tum quia Philippus, qui illos baptizauerat, posset ipsos Deo commendare, quia ad hoc non erat necessaria dignitas Apostolica & Episcopalis, qua carebat Philippus, & gaudebant Petrus & Ioannes.

August. Augustinus verò dum lib. 3. de Baptismo c. 16. ait, *Manuum impositio non est aliud, quam oratio super hominem*, non loquitur de manuum impositione, quæ est Confirmatio, de qua loquitur in principio capitis, sed de alia, qua olim hæretici iam pœnitentes admittebantur ad reconciliationem, & de qua ait iterari posse.

DIFFICVLTAS III.

Quando fuerit Sacramentum Confirmationis à Christo institutum.

SVpponimus contra hæreticos, Confirmationem non fuisse à Melchiade Papa institutam: & contra Alexandrum & Bonauenturam, non fuisse institutam à Concilio Meldensi; quia Confirmatio fuit antiquior Melchiade & dicto Concilio, vt constat ex Patribus Diffic. 11. relatis, qui fuerunt illis antiquiores, & mentionem fecerunt Confirmationis; sed institutam fuisse immediatè

Trident. à Christo, vt generaliter de omnibus Sacramentis definitur à Tridentino sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, & ea omnia in particulari enumerante.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Quando Christus instituerit Cõfirmationem. Circa quam primò non defuerunt, qui existimauerint, Confirmationem fuisse à Christo institutam Matth. 19. quando paruulis sibi oblatis manus imposuit, ac benedixit. Id tamen absque fundamento dicitur, tum quia impositio illa facta fuit paruulis non baptizatis, quibus Christus nullum Sacramentum instituit præter Baptismum; tum etiam, quia ibi nulla fit mentio Spiritus sancti, imò neque Spiritus sanctus fuit specialiter collatus adhuc per hoc Sacramentum ante resurrectionem, & corporalem glorificationem Christi, vt significatur Ioannis 7.

Secundò alij existimarunt, Confirmationem institutam fuisse à Christo in die Pentecostes, quia tunc fuerunt Apostoli confirmati. Id tamen etiam absque fundamento dicitur: quia quamuis Apostoli tunc fuerint confirmati, sed non medio Sacramento, sed immediatè à Deo: imò est contra rationem, quia cùm Christus in mundum venerit ad saluandos homines, & ad nouum Testamentum condendum, non est credibile, quòd instituerit remedia nostræ salutis, postquam mundum reliquit, & in cælum rediuit, & non anteà.

Tertiò alij existimant, Confirmationem institutam fuisse à Christo post resurrectionem, Ioannis 20. quando Apostolos perfecit Sacerdotes, & eos instituit Episcopos: quia sicut Tridentinum *Trident.* sess. 14. c. 1. ex eo, quòd tunc illis contulerit potestatem remittendi & retinendi peccata, deducit fuisse institutum Sacramentum Pœnitentiæ; ita etiam ex eo quòd tunc contulerit Apostolis potestatem Episcopalem, ac proinde confirmandi, deduci videtur tunc fuisse Confirmationem institutam. Id tamen absque sufficienti fundamento dicitur: quia quamuis tunc Christus Apostolis contulerit Episcopalem & plenam potestatem, ac proinde etiam confirmandi, ex eo tamen non deducitur tunc instituisse Confirmationem; quia conferre potestatem confirmandi, non fuit designare materiam & formam Confirmationis, & ipsis virtutem conferendi plenitudinem Spiritus sancti annectere, in quo institutio Confirmationis consistit. Ex eo verò quòd contulerit potestatem remittendi & retinendi peccata, optimè deducitur tunc instituisse Sacramentum Pœnitentiæ, eius partes designando, & ipsis virtutem iustificandi annectendo, quia tunc Christus suis verbis contulit illis potestatem remittendi peccata tamquam iudicibus, seu in iudicio, ac proinde media absolutione, confessione rei præsupposita, & non historica, sed dolorosa, & satisfactione imposita.

Quartò ergo Sotus in 4. dist. 7. q. vnica, art. 1. *Sotus.* Victoria in Summa v. *Confirmatio*, Bellarminus *Victoria.* cap. 8. Suarez disp. 32. sect. 2. Reginaldus lib. 28. *Bellarm.* n. 4. & communiter recentiores existimant, Chri- *Suarez.* stum Confirmationem instituisse in nocte Cœnæ: *Reginald.* & non immeritò, quia nullum aliud tempus ad id aptius excogitari potest, quã illud in quo Christus longè egit de suo Testamento, & de Ecclesiæ statu. Quod tradidisse videtur Fabianus Papa Epist. 2. *Fab. Papa.* cap. 1. dum ait: *In illa die Dominus Iesus, postquam cœnauit cum Discipulis suis, & lauit eorum pedes, (sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) Chrisma conficere docuit.* vbi per Chrisma Sacramentum Confirmationis intelligitur. Et quamuis tantùm intelligatur pars ex qua Sacramentum ipsum conficitur, ex eo tamen verisimiliter deducitur tunc instituisse Sacramentum Confirmationis, quia non videtur Christus ad alium vsum illos docuisse conficere Chrisma, quia non ad vsum, quo nunc Chrisma ponitur in vertice baptizati; quia cærimonia hæc non fuit à Christo instituta, sed multò posteà à Siluestro Papa, vt refert Hugo lib. 2. de Sacra- *Hugo.* mentis parte 7. cap. 3.

DIFFICVLTAS IV.

Quæ sit materia remota Sacramenti Confirmationis.

CIrca hanc rem variæ fuerunt Doctorum sententiæ: quia Primò nonnulli Canonistæ, vt refert Marsilius in 4. quæst. 5. art. 1. visi sunt sen- *Marsilius.* tire, materiam remotam Sacramenti Confirmationis non esse Chrisma, sed manum Episcopi, dum dicunt Confirmationem non fieri vnctione aliqua, sed nuda manuum impositione. ducuntur autem ad id, quia in Scriptura non legitur alio confirmasse Apostolos, quàm manuum impositione.

Secundò Canus, vt refert Valentia disp. 5. q. 1. *Canus.* punct. 2.

punct. 2. sensit, ma etiam remotam Confirmationis esse oleum & balsamum, & quodlibet eorum sufficere: id tamen absque fundamento aliquo sensit & affirmauit.

Caietanus. Nauarrus. Sotus. Couarru. Valentia. Tertiò Caietanus q. 72. art. 2. Nauarrus cap. 2. num. 8. Sotus in 4. dist. 7. quæst. vnica, art. 2. Couarruuias lib. 1. Variarum cap. 10. num. 4. & Valentia vbi suprà, sentiunt, solum oleum oliuarum esse materiam essentialiter requisitam, & sufficientem ad valorem Confirmationis: mixtionem verò illius cum balsamo, tantùm esse necessariam necessitate præcepti (siue Ecclesiastici, vt existimat Caietanus, siue diuini, vt existimat Sotus) quod *Innoc. III.* tradidisse videtur Innocentius III. in cap. *Pastoralis*, de Sacramentis non iterandis, dum interrogatus, an is, qui dum confirmaretur, non fuit Chrismate sed oleo tantùm vnctus, debeat iterùm confirmari; respondet, in talibus nihil esse iterandum, sed cautè supplendum quod fuit omissum. Sentit ergo tunc validum fuisse Sacramentum Confirmationis, & solùm aliquid accidentale defuisse, aliàs iterandum foret. Et ratione probatur: quia credi non potest, rem adeò rarissimam & carissimam, præsertim tunc quando in sola Iudæa nasci agnoscebatur, institutam fuisse vt necessariam ad valorem Sacramenti, quod toto orbe ministrandum erat.

Bonauent. Suarez. Henriq. Ægidius. Bonacina. Quartò ergo Bonauentura in 4. dist. 7. ar. 1. q. 2. Suarez disp. 33. sect. 1. Henriquez c. 2. Ægidius quæst. 72. art. 3. dub. 1. Bonacina d. 3. quæst. vnica, punct. 3. & plures alij docent, & meritò, materiam remotam essentialiter requisitam, & sufficientem, esse Chrisma confectum ex oleo oliuarum & ex balsamo.

Eugen. IV. Et in primis esse materiam essentialem, seu essentialiter requisitam, satis indicat Eugenius IV. in suo Decreto, dum ait: *Secundum Sacramentum est Confirmationis, cuius materia est Chrisma confectum ex oleo & balsamo.* Quo satis denotat, esse materiam essentialem, seu requisitam ad valorem Confirmationis; quia ex vna parte loquitur de materia, quæ necessariò præsupponitur ad formam, & ex altera absolutè dicit esse materiam, & in omnibus alijs Sacramentis nihil, quod necessariò præsupponitur ad formam, appellat materiam, quod non sit materia essentialis. Addimus, *quod necessariò præsupponitur ad formam*, quia etiam satisfactionem, quæ non est essentialis Sacramento Pœnitentiæ, appellat quasi materiã illius, sed satisfactio non præsupponitur necessariò ad formam.

Accedit, quòd, quando loquitur de materia consecrationis Sanguinis, non ait esse mixtum ex vino & aqua, sed esse vinum, cui debet admisceri aqua, quo denotat vinum tantùm esse materiam essentialem, seu necessariam necessitate Sacramenti, & non aquam, sed hanc tantùm esse necessariam necessitate præcepti.

Et ratione probatur, quia ad veritatem formæ Confirmationis, nempe *Confirmo te Chrismate salutis*, requiritur Chrisma compositum ex oleo & balsamo; ergo Chrisma ex his compositum est materia essentialiter requisita ad Cõfirmationem. Consequentia patet, Antecedens autem probatur, quia quamuis Chrisma ex sua primæua significatione significet quodlibet vnguentum, tamen ex accommodatione Ecclesiæ & Patrum significat *Fabianus.* mixtum ex oleo & balsamo, vt patet ex Fabiano, Cypriano, Innocentio, & alijs relatis à Bellarmino cap. 8. quamuis Patres aliquando nomine olei Chrisma significent, quia Chrisma componitur ex multo oleo, & paucissimo balsamo.

Cyprianus. Innocens. Bellarmin.

Ita tamen balsamum est necessarium ad materiam Confirmationis necessitate Sacramenti, vt non referat an sit Palæstinum, an Indicum; quia etiam Indicum est verum balsamum, vt constat ex eius qualitatibus & effectibus.

Quòd verò Chrisma sit materia sufficiens, imò & totalis, cõstat & ex eo, quòd Eugenius IV. nihil aliud assignauit pro materia; & ex eo quòd vnctio Chrismatis in modum Crucis facta sit sufficiens materia proxima, imò & totalis, supra quam sufficienter & totaliter cadit tota forma Confirmationis, vt dicemus Difficultate VI. vnde manus Episcopi non tam est materia, quàm instrumentum applicans materiam, & eâ vtens.

Eugen. IV.

Quod autem balsamum tempore Christi fuerit rarum & carum, non efficit incredibile, quòd institutum fuerit pro complemento materiæ essentialis: quia ad confectionem Chrismatis ad Confirmationem necessarij, sufficit parum; quia ad hoc, quòd Chrisma sit mixtum ex oleo & balsamo, non est necessarium omnem partem Chrismatis continere formaliter aliquid balsami, sed sufficit, & ad minus est necessarium, vt quælibet pars sit alterata à balsamo, recipiendo in se odorem & alias qualitates balsami, ad quod sufficit parum balsami pro multo oleo.

Innoc. III.

Innocentius verò III. in dicto cap. *Pastoralis* non solùm fuit interrogatus de eo quod suprà retulimus, sed etiam, an, qui absque præuia Confirmatione fuit Sacris initiatus, ministrare possit: & ad hæc generaliter respondit, in talibus nihil esse iterandum, sed cautè supplendum quod fuit prætermissum. quasi dicat, in eiusmodi nihil, quod sit validè factum, iterandum esse, sed supplendum esse, aut quod fuit omnino omissum, aut quod fuit inualidè factum, quod est moraliter esse omissum; ex hoc tamen non deducitur, solo oleo confirmatum, fuisse validè confirmatum.

Quòd verò Chrisma sit nouum (id est præsentis anni) vel sit vetus, non refert ad valorem Confirmationis, dum incorruptum sit, vt patet: etiamsi grauiter peccet, qui vetere Chrismate confirmat, vt constat ex Fabiano Epistola 2. ad Orientales. *Fab. Papæ.*

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm ad valorem Sacramenti Confirmationis necessarium sit Chrisma esse ab Episcopo benedictum.

COnueniunt communiter Doctores, ad valorem Sacramenti Confirmationis requiri quòd Chrisma sit ab Episcopo benedictum seu consecratum, & non sufficere à simplici Sacerdote (vt falsò existimat Caietanus) adhuc ex commissione Episcopi (in quo fallitur Ledesma) neque summi Pontificis (vt falsò existimat Sotus.) Quod efficaciter deducitur ex Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum ait: *Materia Sacramenti Confirmationis est Chrisma ex oleo & balsamo per Episcopum benedicto*; ibi autem assignat materiam essentialem, ergo benedictio

Caietan. Ledesma. Sotus. Eugen. IV.

Episcopi etiam requiritur essentialiter, sicut mixtio ex oleo & balsamo. Quod etiam significat Fabianus Epistola 2. ad Orientales, dum ait, Christum in nocte Cœnæ docuisse Apostolos conficere Chrisma, id est miscere oleum & balsamum, & benedicere, quia sic conficitur Chrisma: quod autem est necessarium Sacramento ex Christi institutione, est essentiale ipsi Sacramento.

Quòd autem ita necessarium sit benedictionem fieri ab Episcopo, vt nequeat illa committi simplici Sacerdoti, adhuc à summo Pontifice (quamuis illi possit, & aliquando commissa fuerit administratio Confirmationis) etiam significat Eugenius IV. dum subdit: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili & vrgente admodum causa, simplicem Sacerdotem Chrismate per Episcopum confecto* (id est compositio ex oleo & ex ballamo, & benedicto) *hoc administrasse Confirmationis Sacramentum.* Quod etiam constat ex praxi Ecclesiæ, quæ numquam Chrismatis benedictionem simplici Sacerdoti commisit, etiam si aliquando administrationem commiserit.

Ex eo autem, quòd simplici Sacerdoti possit committi Confirmationis administratio, quæ est maior quàm Chrismatis benedictio, non fit, posse ipsi committi benedictionem: sicut neque ex eo, quòd simplices Sacerdotes possint absque commissione efficere consecrationem Corporis Christi, quæ est maior benedictione Chrismatis, & administratione Confirmationis, fit, posse absque commissione benedicere Chrisma, & administrare Confirmationem; quia axioma illud, *Qui potest ad maius, potest ad minus*, non habet locum in his quæ sunt iuris positiui, pendentia ex libertate Superioris, quales sunt materiæ Sacramentorum: imò neque in alijs rebus physicis, nisi subordinatæ sint, & eiusdem rationis. Ignis enim quamuis possit producere calorem, nequit producere frigiditatem; & homo quamuis possit ratiocinari, nequit volare.

Ita tamen benedictio Chrismatis essentialiter requiritur ad valorem Confirmationis, vt ad eum sufficiat quomodolibet benedici inuocatione Dei: quia credi nequit Christum formulam aliquam pro benedictione determinasse, vt aduertunt Suarez, Ægidius, & alij: modus tamen benedicendi Chrisma præscriptus est ab Ecclesia, qui necessitate præcepti obseruandus est.

Ex dictis, contra Paludanum constat, Ecclesiam dispensare non posse, vt Chrisma non benedictum ad valorem Confirmationis sufficiat, quia benedictio requiritur ex Christi institutione, ad cuius dispensationem non agnoscitur potestas in Ecclesia.

DIFFICVLTAS VI.

Quæ sit materia proxima Sacramenti Confirmationis.

COnueniunt Doctores, materiam proximam essentialem Sacramenti Confirmationis esse vnctionem ex Chrismate factam, quia hæc vnctio est actualis vsus ipsius Chrismatis, quod est materia remota, & supra quam cadit forma Sacramenti Confirmationis: & esse sufficientem & totalem, quia supra eam solam cadit sufficienter tota forma Confirmationis.

Est tamen difficultas circa qualitatem & quantitatem dictæ vnctionis. Circa qualitatem vnctionis conueniunt Doctores, ad valorem Confirmationis requiri, vnctionem fieri in modum seu figuram Crucis, & in fronte baptizati.

Et in primis, requiri, baptizatum signari à ministro signo Crucis, constat ex illis verbis formæ, *Signo te signo Crucis.*

Secundò, requiri, hanc signationem fieri vnctione ipsa, præterquam quòd constat ex vsu & ritu Ecclesiæ, quæ præscribit vt signum Crucis vnctione ipsa formetur; etiam constat ratione, quia sola vnctio est materia proxima Confirmationis; ergo essentialiter requiritur quòd fiat in modum Crucis. Consequentia patet, quia aliàs non verificabitur tota forma Confirmationis, nempe, *Signo te signo Crucis, & cõfirmo te Chrismate salutis*, quia forma tantùm potest verificari ratione materiæ proximę, sicut supra eam solam cadere potest. Antecedens autem, nempe solam vnctionẽ esse materiam proximam, constat, & quia solùm Chrisma est materia remota, & quia sola vnctio sufficit, vt tota forma Confirmationis sit vera; quia si sola ea sufficit, absq; fundamento dicetur, aliud quàm ipsam ingredi materiã proximam Confirmationis.

Tertiò, ad valorem Confirmationis requiri, vnctionem fieri in fronte baptizati, constat & ex perpetuo vsu Ecclesiæ, & ex testimonio Patrum, qui absque vllo discrimine docent, eam signationem formandam esse in fronte: & etiam ex fine Confirmationis deducitur; quia hæc instituta fuit à Christo ad roborandum baptizatum in fide, ne fidem & Crucem Christi erubescat, ac proinde conuenientissimum fuit institui fieri in fronte, vbi sedes est verecundiæ, sicut ob eumdem finem institutum est quòd vnctio fiat in modum Crucis.

Quartò, ad minus ex præcepto Ecclesiæ requiri, vnctionem fieri immediatè manu ipsa ministri, & non medio aliquo instrumento, imò & pollice dextro, constat ex vsu & ritu Ecclesiæ: fieri tamen pollice dextro, non requiritur ad valorem Confirmationis, in quo communiter conueniunt Doctores, quia credi non potest, Christum instituisse, vt ex re non tanti momenti pendeat valor Sacramenti Confirmationis: & ob hanc rationem credi potest, ad valorem Cõfirmationis non requiri, quòd vnctio fiat immediatè manu ipsa Episcopi, sed sufficere quòd fiat instrumento aliquo, vt contra Suarez, Ægidium, Reginaldum, & alios aduertunt Henriquez cap. 2. n. 3. & Viualdus de Confirmatione cap. 5. *Suarez. Ægidius. Reginald. Henriq. Viualdus.*

Circa quantitatem vnctionis certum est, ad valorem Confirmationis ad minus requiri, & etiam sufficere, tantam partem frontis vngi, quanta sit necessaria vt in ea possit Crux sensibilis formari: & tantam partem Chrismatis requiri & sufficere, quanta necessaria sit & sufficit ad formationem Crucis sensibilis, cùm formanda sit Chrismate ipso, quia vtrumque requiritur & sufficit, vt forma Confirmationis verificetur; sicut etiam ad valorem Baptismi requiritur & sufficit, tantam partem corporis ablui, & tantâ aquâ, quanta necessaria est & sufficit vt forma Baptismi verificetur, seu vt quis sit & dicatur absolutè ablutus.

DIFFI-

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm Apostoli confirmauerint vnctione Chrismatis.

Alexand. Bonauent. IN primis Alexander 4.p.q.24. & Bonauentura in 4.dist.7. artic. 1. q. 1. & 2. existimant, Apostolos nuda manuum impositione absque vnctione confirmasse, seu Sacramentum Confirmationis contulisse, quia Actor. 19. vbi dicitur Apostolos baptizatis Spiritum sanctum contulisse, non aliter id dicitur factum quàm manuum impositione.

VValdens. Bellarm. Ægidius. Secundò, Waldensis Tom. 2. de Sacramentis c. 113. Bellarminus de Sacramento Confirmat. c.9. & Ægidius q.72.a.3. dub.2. existimant, Apostolos nullo alio confirmasse, & Spiritum sanctum baptizatis contulisse, quàm vnctione Chrismatis manibus Apostolorum facta, quia ex vna parte vnctione Chrismatis manibus Apostolorum facta satisfit tam Scripturæ, in qua dicitur, Apostolos per manuum impositionem Spiritum sanctum contulisse, quàm Dionysio, Fabiano, & aliis Patribus, dicentibus, Apostolos vsos fuisse vnguento Chrismatis ad administrationem Sacramenti Cõfirmationis: & ex altera parte expediens fuit, Apostolos non vti particulari dispensatione ad confirmandum manuum manuum impositione absque vnctione, quæ à Christo instituta relinquebatur generaliter & in perpetuum.

S. Thomas. Sotus. Gabriel. Suarez. Tertiò, S. Thomas quæst.72.a.2.&4. Sotus in 4. dist.7.art.2. Gabriel q.1.a.15.& Suarez disput.33. sect.4. existimant, & meritò, Apostolos aliquando nuda manuum impositione absque vnctione effectum Confirmationis contulisse, & aliquando vnctione Chrismatis sub verbis formæ, sicut modò fit.

Et in primis Apostolos effectũ Confirmationis nuda impositione manuum absque vnctione contulisse, expressisse videtur Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum docet, loco manus impositionis Apostolorum dari in Ecclesia Confirmationẽ (id *Eugen. IV.* est vnctionem Chrismatis sub verbis formæ) quia si manus impositio non esset distincta ab vnctione, sed eadem cum ea quæ modò fit in Ecclesia, hæc non diceretur dari loco illius, sicut Baptismus qui modò fit, non dicitur dari loco illius qui dabatur ab Apostolis. Et satis indicatur in Scriptura; quia numquam, quod in ea dicitur Apostolos Spiritum sanctum dedisse, fit mentio vnctionis, sed tantùm nudæ manuum impositionis. Et mirum esset, nullam fieri mentionem vnctionis, & fieri impositionis manuum, si hæc non esset alia quàm vnctio digito manus in fronte baptizati facta. Imò vnctionẽ fieri in fronte medio digito, non sufficeret, vt ratione illius Apostoli dicerentur manus imposuisse supra baptizatos, vt dicitur Actorum 8. quia id tantùm esset digito tangere frontem baptizati. Quòd si nunc, quando Confirmatio fit vnctione modo dicto, etiam dicitur manuum impositio, ideò est, quia, vt ait Eugenius IV. vnctio hæc datur loco impositionis manuum Apostolorum ad eumdem effectum & finem: dicitur autem dari loco illius, quia Apostoli vsi fuerunt priùs manuum impositione quàm vnctione.

Deinde Apostolos etiam vsos fuisse vnctione Chrismatis ad dandum Spiritum sanctum, sicut modò fit in Ecclesia, constat ex Dionysio de Eccle- *Dionys. Areopag.* siastica Hierarchia c.4.& ex Fabiano Epistola 2.ad *Fabian.* Episcopos Orientales, & ex aliis Patribus, qui dicunt, Apostolos vsos fuisse Chrismate in administratione Sacramenti Confirmationis, quo Spiritus sanctus datur: quod fuit maximè conueniens, vt Apostoli, qui erant primi Pastores & Magistri, & qui fundamenta Ecclesiæ iaciebant, & qui eam instruebant, non omitterent vnctionem Chrismatis à Christo in perpetuum institutam, sed etiam ea vterentur. Imò credi potest, Apostolos ea ordinatiè vti cœpisse à tempore, quo Ecclesia cœperat esse sufficienter fundata & instructa, & non anteà; quia in principio conueniens fuit illos vti manuum impositione, qua visibiliter conferebant Spiritũ sanctum, vt ita suaderent & stabilirent fidem Christi. Vtebatur autem hac manuum impositione ex speciali commissione & dispensatione Christi.

Addimus, vt supponunt Alexander & Bonauẽ- *Alexand. Bonauen.* tura, nudam manuum impositionem Apostolorum fuisse verum Sacramentum Confirmationis; quia ex promissione contulit Spiritum sanctum media gratia sanctificante: cui non obstat, non fuisse institutam lege aliqua stabili & firma, sed tantùm pro breui tempore, quia absque fundamento aliquo dicitur id requiri ad rationem Sacramenti, sed non esse Sacramentum distinctum formaliter, & in ratione Sacramenti à Confirmationis Sacramento, quod nunc fit media vnctione Chrismatis sub verbis formæ, quia illa manuum impositio ad eumdem effectum & finem fuit instituta ad quem dicta vnctio, sed tantùm fuisse materialiter distinctum. Quod insinuatur ab Eugenio IV. *Eugen. IV.* dum ait, loco impositionis manuum Apostolorum dari in Ecclesia Confirmationem: & id sufficit, vt ex eo Patres deduxerint, solos Episcopos esse ministros Confirmationis quæ nunc est, quia scilicet est idem Sacramentum formaliter cum impositione manuum Apostolorum, qui fuerunt Episcopi.

Quòd verò Actorum 8. Apostoli orauerint pro baptizatis, vt acciperent Spiritum sanctum, non fuit superfluum, quamuis eorum impositio illum ex promissione Christi infallibiliter conferret, quia oratione illa vel tantùm petebant à Deo dispositionem in baptizatis ad receptionem Spiritus sancti, medio augmento gratiæ sanctificantis, vel quòd visibiliter veniret Spiritus sanctus, quem illi visibiliter conferebant ex virtute miraculorum, ad quorum patrationem oratio est maximè vtilis.

DIFFICVLTAS VIII.

Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis.

COnueniunt Doctores, hæc verba, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, esse sufficientem formam Sacramenti Confirmationis, vt ostendit perpetuus Ecclesiæ vsus, & expressit Eugenius IV. in suo Decreto fidei. Vnde *Eugen. IV.* quæcumque alia verba prædictis æquiualentia sunt sufficientia ad valorem Confirmationis, quia in Sacramentis (exceptis Baptismo & Confirmatione, quoad inuocationem trium personarum nominibus consuetis, ob peculiarem rationem) quæcumque verborum mutatio, quæ non destruit

sensum Sacramentalem, non est substantialis, sed tantùm accidentalis, quæ non obest valori eorum.

Est tamen difficultas, An omnia prædicta verba sint essentialia, seu ad valorem Confirmationis requisita.

Non desunt qui credant, verba illa, *signo Crucis*, non esse essentialia, quia includuntur in illis, *signo te*: & non desunt, quibus videatur, verba illa, *Chrismate salutis*, non esse essentialia, quia includuntur in verbo *confirmo*; imò & duo illa verba, *signo* & *confirmo*, non esse essentialia, sed sufficere vnum aut alterum.

Nihilominùs conueniunt communiter Doctores, omnia dicta verba esse essentialia, & ad valorem Confirmationis requisita, quia omnibus illis semper vsa est Ecclesia, & omnia illa assignantur *Eugen. IV.* ab Eugenio IV. pro forma, in qua necessaria est expressio personæ quæ confirmatur, non minùs quàm in forma Baptismi, ob eãdem rationẽ quam pro Baptismo attulimus Disp. 1. Diff. 7. Expressio quoque trium personarum in vnitate essentiæ, non est minùs necessaria in forma Confirmationis quàm in forma Baptismi; quia Cõfirmatio est quoddam complementum Baptismi; quia est instituta, vt eam suscipiens propugnet fidem; sicut Baptismus, vt eum suscipiens accipiat fidem, ob quod conuenientissimè institutum est, vt in forma vtriusque exprimatur mysterium Trinitatis, quod est primum & præcipuum nostræ fidei: imò & quod exprimatur nominibus consuetis Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Reliqua etiam, quæ de forma Baptismi diximus, applicanda sunt formæ Confirmationis, quia eadem ratio est in formis vtriusque.

Quòd verò nullus ex Patribus expresè tradiderit totam formam Confirmationis, non obstat, quia id omiserunt, quia eorum instituto non deseruiebat, & alias ex quotidiano Ecclesiæ vsu id apertè constabat.

DIFFICVLTAS IX.

Quos effectus tribuat Sacramentum Confirmationis.

COnueniunt Primò Catholici contra hæreticos, Sacramentum Confirmationis characterem imprimere, vt definitur ab Eugenio IV. in *Eugen. IV. Trident.* suo Decreto fidei, & à Tridentino sess. 7. can. 9. de *Augustin.* Sacramentis in genere, & id significat Augustinus lib. 2. Contra litteras Petiliani, cap. 104. qui neque sibi neque nobis aduersatur lib. 3. de Baptismo, cap. 16. dum ait: *Manus autem impositio non sicut Baptismus repeti non potest: quid enim est aliud quàm oratio super hominem?* quia non loquitur de manus impositione quæ est Confirmatio, sed de ea qua olim hæretici iam pœnitentes admittebantur ad reconciliationem. Quod etiam ratione Theologica constat, quia Confirmatio iterari non *Eugen. IV. Trident.* potest, vt notissima traditione constat, & ex Eugenio IV. & ex Tridentino vbi suprà: id autem ex nullo alio capite oriri potest, nisi quia imprimit characterem indelebilem, ne duplex character fustrà imprimatur.

Sed quamuis sacrilegium graue sit bis confirmari, & bis eumdem confirmare, ob neutrum tamen incurritur irregularitas, quamuis qui bis baptizat, & qui bis baptizatur, fiant irregulares, vt dicimus Tractatu de Irregularitate, Disp. 11. Diff. 1. quia id pro Confirmatione nullo iure exprimitur.

Et quamuis character Confirmationis, sicut & Ordinis, supponat characterem Baptismi, absque quo non patet aditus ad Confirmationem, neque ad alia Sacramenta, tamen est diuersæ speciei à charactere Baptismi, vtpote ad diuersum munus institutus, quia charactere Baptismi insignimur tamquam domestici Dei; charactere verò Confirmationis tamquam eius milites: reliqua verò, quæ de charactere in communi dicimus Tractatu de Sacramentis in genere, Disp. III. Diff. x. applicanda sunt characteri Confirmationis.

Secundò conueniunt Catholici, Sacramentum Confirmationis ex opere operato conferre augmentum gratiæ iustificantis: quia, vt constat ex dicto Tractatu Disp. III. Diff. I. omnia Sacramenta nouæ legis conferunt ex opere operato gratiam iustificantem, quod huic Sacramento conuenire constat specialiter ex eo, quòd Patres communiter docent, per illud Spiritum sanctum & Spiritus sancti plenitudinem conferri, & quia Sacramentum Confirmationis (saltem per se) non confert primam gratiam, quia non est Sacramentum mortuorum ad iustificandam animam institutum, ideò confert augmentum gratiæ, ac proinde prærequirit in suscipiente statum gratiæ, & cõsequenter vt peccator suscipiat Confirmationem disponendus est vel Sacramento Pœnitentiæ, vel perfecta contritione, prout maluerit, quia nullo præcepto constringitur Sacramentum Pœnitentiæ præmittere, vt docent communiter Doctores; quia non præcepto diuino, neque positiuo, neque naturali, vt patet, neque positiuo Ecclesiastico, quia de neutro constat. In Canone autem, *Vt ieiunij*, de Consecratione, dist. 6. non præcipitur susceptio Pœnitentiæ ad Confirmationem, sed tantùm fit monitio illius, sicut & ieiunij. Addimus, *saltem per se*, quia sunt, qui de quinque Sacramentis viuorum generaliter affirment, attrito, qui bona fide accedit ad illa, existimans vel se esse in statu gratiæ, vel inuincibiliter ignorans esse necessarium accedere in eo statu, conferre per accidens primam gratiam iustificantem, & remissionem peccatorum, quamuis nos in dicto Tractatu Disp. III. Diff. IV. dicamus id esse falsum.

Ita tamen per Confirmationem confertur augmentum gratiæ iustificantis, vt huic sit annexa collatio auxiliorum fini Confirmationis proportionatorum, nempe publicæ professioni fidei, & propugnationi illius coram Tyrannis, iuxta id quod in dicto Tractatu Disp. III. Diff. III. generaliter dicimus de gratia Sacramentali: imò & per illam remitti peccata venialia habenti attritionem eorum, dicimus Tractatu de Pœnitentia Disp. II. Difficultate XVI.

Sed an per Confirmationem, ceteris paribus, detur maior gratia iustificans, quàm per Baptismum, difficile est: nihilominùs verisimilius est, per Confirmationem conferri maiorem gratiam quàm per Baptismum, quod satis indicant Clemens, Vrbanus, Melchiades, Cyprianus, & plures alij, dum per antonomasiam dicunt, per Confirmationem Spiritum sanctum & Spiritus sancti plenitudinem conferri. Quod etiam consonum est institutioni Confirmationis, quia instituta est instar accretionis corporalis, per quam maior substantia & quantitas acquiritur toto tempore *Clemens. Vrbanus. Melchiad. Cyprianus.*

quo

quo crescimus, à natiuitate vsque ad virilem ætatem, quàm per primam generationem, instar cuius institutus est Baptismus.

DIFFICVLTAS X.

Qui sint capaces Sacramenti Confirmationis.

COnueniunt primò Doctores, solos baptizatos esse capaces Sacramenti Confirmationis (id est, eos solos posse validè confirmari) quod definit Innocentius III. in cap. *Veniens* 3. de Presbytero non baptizato, & meritò: quia baptismus est ianua omnium Sacramentorum, vtpote institutus instar generationis, quæ præsupponitur ad accretionem, instar cuius instituta est Confirmatio, & ad omnia alia, quorum instar reliqua Sacramenta instituta sunt, Spiritus sanctus verò, qui Actorum 10. dicitur visibiliter descendisse in non baptizatos, non descendit in eos media Confirmatione, cuius dicimus non baptizatos esse incapaces, sed immediatè à Deo communicatione gratiæ iustificantis, & non characteris. *Innoc.III.*

Conueniunt secundò, baptizatos omnes, cuiuscumque ætatis & sexus, esse capaces Confirmationis. Quod deducitur ex Actibus Apostolorum, in quibus sæpè dicitur, Apostolos manus imposuisse supra baptizatos, absque discrimine aliquo inter eos: & id ostendit praxis & vsus Ecclesiæ; quod fuit satis conuenienter institutum, vt sicut omnes qui generantur, sunt capaces accretionis, sic etiam omnes qui spiritualiter generantur, sint capaces accretionis spiritualis, ad quod alludit Vrbanus relatus can. 1. de Consecratione, distin. 5. dum ait: *Omnes fideles per manuum impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post Baptismum accipere debent, vt plenè Christiani inueniantur.* *Vrbanus.*

Obseruandum tamen est, quòd quamuis in infantia baptizati possint licitè confirmari, vt exprimitur in Catechismo Romano part. 2. cap. 3. num. 14. quia id nullatenus prohibetur: conuenientius tamen est, vsum rationis expectare, saltem vsque ad septimum ætatis annum, vt dicitur in dicto Catechismo, vt ita cum maiori fructu ratione dispositionis, quæ eo tempore esse potest, recipiatur; cùm aliàs Confirmatio non sit medium necessarium ad salutem, sicut est Baptismus. Id tamen non tollit, ob aliquam rationabilem causam pueros in infantia conuenienter confirmari, vt si timeatur, puerum, si in infantia non confirmetur, vel numquam esse confirmandum, vel nimis differendam, ob quod antiquitus, quando in Ecclesia erat persecutio, & Episcoporum paucitas, infantes statim confirmabantur. Est autem valdè conueniens, infantibus, & adultis statim morituris Confirmationem conferre, saltem ob fructum augmenti gratiæ, ob quem etiam expedit illam perpetuò amentibus conferre, & etiam his qui aliquando vsi fuerunt ratione, nisi sciatur hos statim post peccatum aliquod mortale ante contritionem perfectam de illo, in amentiam incidisse, vel habuisse voluntatem non recipiendi Confirmationem: quia Christiani, qui hanc non habent, censentur voluntatem habere saltem implicitam recipiendi illam, quæ ad eius susceptionem sufficit, quòd si speretur amentes aliquando vsum rationis habituros, & tunc futuram esse occasionem recipiendi Confirmationem, conuenientius erit tempus illud expectare, vt decentiùs & fructuosiùs recipiatur. *Catechis. Roman.*

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm baptizati teneantur suscipere Confirmationem.

SCotus in 4. dist. 7. quæst. 2. Bonauentura art. 3. quæst. 2. Waldensis 2. de Sacramentis cap. 111. Siluester v. *Confirmatio*, num. 3. Petrus Sotus lect. 2. de Confirmatione, & plures alij docent, verè esse præceptum, quo baptizati tenentur confirmari: quia Can. *Omnes* de Consecratione, dist. 15. qui est Vrbani Papæ, dicitur: *Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum, Spiritum sanctum accipere debent, vt plenè Christiani inueniantur.* Et Can. *Vt ieiunij*, eadem dist. dicitur: *Numquam erit Christianus, nisi Confirmatione Episcopali chrismatus fuerit*; & can. *De his*, eadem dist. dicitur, non posse Baptismum sine Confirmatione ritè perfici. Ex Auctoribus huius sententiæ quidam existimant, præceptum hoc suscipiendi Confirmationem esse diuinum, alij esse Ecclesiasticum, alij verò esse naturale, quando adest opportunitas suscipiendi illam; quia si tunc non suscipitur, verè contemnitur. Et in hoc etiam inclinat Durandus q. 1. art. 2. quando instat occasio profitendi fidem coram Tyranno, ob periculum deficiendi à fide defectu auxiliorum annexorum gratiæ quæ per Confirmationem confertur. *Scotus. Bonauen. VV. Idens. Siluester. Petrus Sot. Durand.*

Sotus verò in 4. dist. 7 q. vnica, art. 8. Couarruuias 1. Variarum c. 10. n. 5. Vasquez q. 90. art. 1. dub. 4. Suar. d. 38. sect. 1. Ægidius q. 72. art. 8. & plures alij docent, nullum esse præceptum suscipiendi Confirmationem adhuc data opportunitate, & meritò: quia nullum potest ostendi præceptum. Quia non diuinum, vt patet; neque Ecclesiasticum, quia de eo nullatenus constat traditione aliqua, vt patet; neque aliquo scripto, quia quamuis in dictis Canonibus necessitas aliqua suscipiendi Confirmationem aut debitum significetur, non tamen verbis adeò strictis, vt in eis verum præceptum contineatur, sed tantùm necessitas Confirmationis ad aliquem finem, nempè vt baptizatus augmento gratiæ per Confirmationem collato, & auxilijs ei annexis euadat Christianus perfectus, & quamdam veluti perfectionem Baptismi adipiscatur: huius tamen perfectionis adipiscendę nullum extat præceptum. *Sotus. Couar. Vasquez. Suarez. Ægidius.*

Et tandem neque est præceptum aliquod naturale suscipiendi Confirmationem adhuc oblata occasione & opportunitate, quia etiam tunc potest omitti absque contemptu, vt patet, si ex tædio, aut aliter quis omittat Confirmationem, & non quia eam parui pendat, sicut non contemnit Eucharistiam, qui etiam data opportunitate illam non suscipit. Periculum autem deficiendi à fide ex defectu Confirmationis, etiam quando adest Tyrannus, non est proximum, neque aliter sufficiens, vt sit obligatio & præceptum suscipiendi Confirmationem; cùm sint alia media, quibus à Deo impetremus auxilia efficacia ad id, & saltem absque illa non desunt auxilia sufficientia

cientia ad id. Vnde non erit peccatum, saltem mortale, non suscipere Confirmationem; quia quod non est contra præceptum aliquod, non est peccatum.

Addimus, neque esse præceptum aliquod suscipiendi Confirmationem ante Ordines, quia quamuis in Tridentino sess. 23. cap. 4. de Confirmatione dicatur, *Prima tonsura non initientur, qui Confirmationem non susceperint*; in his tamen verbis nullum continetur præceptum suscipiendi Confirmationem ante primam tonsuram. Imò neque imponitur ipsi Episcopo non tradendi primam non confirmato, sed in illis tantùm continetur directio & admonitio. *Trident.*

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm solus Episcopus possit validè conferre Sacramentum Confirmationis.

COnueniunt Catholici contra hæreticos, solum Episcopum posse potestate ordinaria absque commissione aliqua validè conferre Confirmationem. Ita definitur ab Eugenio IV. in suo Decreto, dum definit, Episcopum esse ordinarium ministrum Confirmationis; quia in illo loquitur de ministro essentialiter, & ad valorem requisito, quia in eo loquitur de ministris quibus simul cum materia & forma perficiuntur Sacramenta, & ideò docet, quemlibet posse esse ministrum in Baptismo, & tamen non quilibet potest licitè. Et id clariùs definitur in Tridentino sess. 7. can. 3. de Confirmatione, dum definit, non simplicem Sacerdotem, sed solum Episcopum esse ordinarium ministrum Confirmationis. Quod etiam constat ex perpetua & constante Ecclesiæ traditione, quam nobis scriptam reliquerunt Vrbanus, Melchiades, & Eusebius Pontifices, relati can. 1. & 3. & 4. de Consecrat. dist. 5. & plures alij Pontifices & Patres. Et id deducitur ex Scriptura, in qua quoties fit mentio impositionis manuum, cui nostra Confirmatio successit, tantùm dicitur facta ab Apostolis, & numquam ab inferioribus. *Eugen. IV.* *Trident.* *Vrbanus.* *Melchiad.* *Eusebius.*

In Concilio autem Toletano I. c. 20. vbi dicitur, Presbyterum posse absente Episcopo chrismare, & eo præsente ex ipsius licentia, tantùm est sermo de vnctione quæ baptizatis fit in vertice, & quæ olim non licebat Presbyteris nisi ex licentia Episcopi, aut eo absente, vt significat Leo Epistola 88. & de eadem vnctione sermo est in Concilio Arausicano can. 2. dum solùm in absentia Episcopi permittitur Presbyteris hæreticos, qui conuertebantur, consignare Chrismate, quod fortè fiebat, vel quia hæretici illi eam vnctionem in Baptismo omittebant, vel quia eam malè vsurpabant. Et de eadem vnctione sermo est in can. *Omni tempore*, de Consecratione, dist. 4. dum dicitur: *Presbyter non signet infantes Episcopo præsente, nisi ex licentia illius.* & de eadem loquitur Ambrosius in cap. 4. Epistolæ ad Ephes. dum ait: *Apud Ægyptios signant Presbyteri, si non sit Episcopus.* Innocentius verò I. Epistola 1. §. 6. dum ait, Presbyterum absente Episcopo posse manus imponere, loquitur de manuum impositione quæ fiebat super energumenos, quam olim sibi Episcopi vsurpabant. *Concil. Toletan. I.* *Leo.* *Concil. Arausicanū.* *Ambros.* *Innocent. I.*

Ita tamen Episcopus potest validè confirmare, vt nullus possit, absque iniustitia in Episcopum confirmati, non sibi subditum confirmare absque voluntate proprij Episcopi, sicut diximus de baptizante incolam alienæ parochiæ.

Et quia potestas confirmandi est Ordinis saltem reductiuè, & non iurisdictionis, ideò Episcopus, quamuis hæreticus & excommunicatus, adhuc non toleratus, & degradatus, validè confirmat adhuc non sibi subditum.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm simplex Sacerdos possit ex commissione Papæ Sacramentum Confirmationis conferre.

COnueniunt iam communiter Doctores contra Durandum & paucos alios, simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ posse Confirmationem conferre. Ita S. Thomas quæst. 72. art. 11. & ibidem Ægidius, Suarez disp. 36. sect. 2. Reginaldus lib. 28. cap. 4. & Laiman lib. 5. Tractatu 3. cap. 6. Quod constat ex facto D. Gregorij Papæ, qui, vt dicitur lib. 3. cap. 26. id commisit Sacerdotibus Sardiniæ: & id probat Eugenius IV. in suo Decreto, dum, postquam dixit Episcopum esse ordinarium ministrum Confirmationis, subdit: *Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili & vrgente admodum causa, simplicem Sacerdotem Sacramentum Confirmationis administrasse*, vbi Eugenius absque dubio ad factum D. Gregorij alludit. Vnde qui respondent, Gregorium in eo facto errasse, non tantùm irrogant iniuriam Gregorio, sed etiam Eugenio IV. & Concilio Florentino, quod Decretum Eugenij approbauit. *S. Thomas.* *Ægidius.* *Suarez.* *Reginald.* *Laiman.* *Greg. Papa.* *Eugen. IV.*

Ex quo constat, ministrum essentialem Confirmationis non tantùm esse Episcopum, sed etiam simplicem Sacerdotem ex commissione Papæ (quod Christum ita instituisse, constat ex dictis) ita vt, sicut Confirmatio, potestate ordinaria administrata, est actus Ordinis Episcopalis, ita etiam administrata ex Papæ commissione, sit actus Ordinis Sacerdotalis: ipsa tamen commissio Papæ est actus non Ordinis, aliàs posset ab alijs Episcopis fieri, quia potestas Ordinis Episcopalis in Papa & in Episcopis est æqualis; sed est actus iurisdictionis, ac proinde fieri potest à Papa electo nondum consecrato, quamuis ab ipso non consecrato nequeat Confirmatio validè administrari, sicut collatio iurisdictionis completæ ad absoluendum potest fieri à Parocho nondum Presbytero, quamuis ipse nequeat absoluere.

Fit autem dicta commissio validè, quamuis fiat absque causa; quia non est dispensatio in aliqua lege diuina, sed est concessio cuiusdam facultatis; non tamen fit licitè, absque causa iusta, vt indicat Eugenius IV. verbis suprà adductis: & dicta commissio non expirat morte Papæ illam concedentis, vt aduertunt Suarez & Ægidius, quia est concessio gratiæ. *Eugen. IV.* *Suarez.* *Ægidius.*

Addimus, in quo etiam conueniunt communiter Doctores, dictam commissionem fieri non posse ab alijs Episcopis, vt quidam falsò existimant, sed tantùm à Papa; & non posse fieri alijs inferioribus Clericis, vt alij falsò docent, sed tantùm Sacerdotibus; quia hæc tantùm duo constant ex vsu & praxi Ecclesiæ, & non aliud adhuc ex alio fundamento.

DIF-

DIFFICVLTAS XIV.

Quibus cærimonijs Sacramentum Confirmationis conferatur.

IN primis ante administrationem Confirmationis conficitur Chrisma ab Episcopo, mixtione olei & balsami, & eorum benedictionibus: & supra Chrisma iam factum aliquoties halat Episcopus: & iam omnino consecratum salutatur ab Episcopo & Presbyteris his verbis: *Aue sanctum Chrisma.* Quorum conuenientiam ostendit Bellarminus de Confirmatione cap. 13. *Bellarm.*

Secundò, quando baptizatus confirmandus est, adhibetur patrinus qui confirmandum tenet, quod in Ecclesia est antiquissimum, vt constat ex can. *In Catechismo*, de Consecratione, dist. 4. & ex can. *De his*, 30. quæst. 1. & ex c. 1. de Cognatione spirituali, in 6. & patrinus qui non tenet confirmandum, non contrahit cognationem spiritualem, vt dicimus Tractatu de Matrimonio, Disputatione XVIII. Difficul. XIII. & non tenetur patrinus confirmatum instruere in rebus fidei & in moribus, nisi in defectu patrini Baptismi; & non potest esse patrinus, nisi vnus aut vna, vt patet ex can. *Non plures*, de Consecratione, dist. 4. & ex cap. finali de Cognatione spirituali, in 6. & non potest esse nisi qui est confirmatus, vt deducitur ex can. *In Baptismate*, de Consecratione, dist. 4. etiam potest esse qui fuit patrinus in Baptismo.

Tertiò, Episcopus confert pacem iam confirmato in signum acceptæ gratiæ Spiritus sancti, cuius effectus est pax.

Quartò, confirmato alapam infligit, vt aduertat, ipsum in posterum forti animo quamcumque ignominiam pro Christo toleraturum.

Quintò, caput confirmati vittâ lineâ ligatur, ne Chrisma defluat, quæ tandiu ferenda est, quamdiu consuetudo obtinuerit, nisi ex rationabili causa citiùs ex consensu Episcopi tollatur.

Sextò, Confirmatio quouis tempore, etiam in Festo, & interdicti, conferri potest, sicut Baptismus, & extra Ecclesiam, & à non ieiunis conferri & suscipi.

Addimus, omnes dictas cærimonias, & omnes alias quæ in Sacramento Confirmationis adhibentur, conuenientes esse, vt generaliter de omnibus cærimoniis, quæ in administratione Sacramentorum adhibentur, definit Tridentinum sessione 7. can. 13. de Sacramentis in genere. *Trident.*

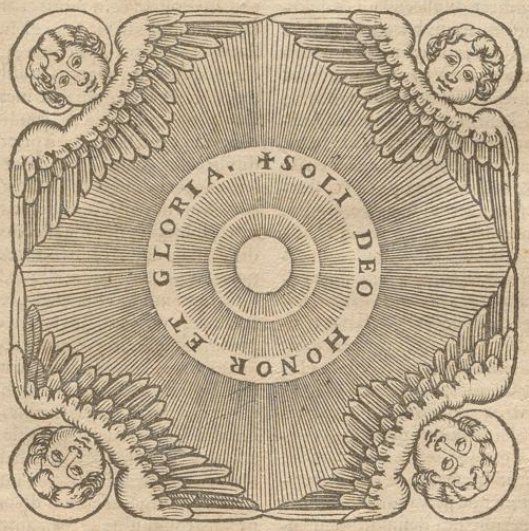

TRACTATVS DE POENITENTIA.

DISPVTATIO PRIMA.

De natura & essentia virtutis Pœnitentiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid sit Pœnitentia.

Isidorus. Augustinus.

VT à nomine ipso exordiamur, Pœnitentia, vt constat ex Isidoro 3. Etymologiarum, cap. vlt. & ex Augustino de Vera & falsa pœnitentia, cap. 19. dicitur à pœna, ita vt pœnitere idem sit quod pœnam tenere: & pœnitentia, vt indicat Augustinus, idem quod pœnæ tenentia; aut idem quod punientia, vt loquitur Isidorus. Et quia displicentia & dolor de peccato est prima pœnitentia, imò præcipua, ideò pœnitentia præcipuè significat displicentiam & dolorem peccati commissi: quamuis hæreticis, quibus omnis austeritas displicet, videatur quòd pœnitentia non sit idem quòd pœnæ tenentia, nec dolor seu afflictio, sed idem quod resipiscentia quædam, & amor nouæ vitæ. Gratis tamen & absque fundamento ita sentiunt, & contra Auctores Latinos, quibus in hac re maximè credendum est, & etiam contra Patres, imò & contra Scripturam, vt ostendunt Suarez disp. 1. sect. 1. & Ægidius disp. 1. dub. 1.

Suarez. Ægidius.

Augustinus.

Vt verò ad rem accedamus, pœnitentia variè à Patribus definitur. Ab Augustino Epist. 108. definitur, quòd sit, *bonorum & humilium fidelium pœna quotidiana, in qua pectora tundimus dicentes, Dimitte nobis debita nostra.* & de Vera & falsa pœnitentia cap. 19. quòd sit, *quædam dolentis vindicta semper puniens quod dolet commisisse.* & lib. 3. Hypognosticôn, quòd sit, *res optima & perfecta, quæ omnes defectus reuocat ad perfectum.* Et à Gregorio Hom. 34. in Euangelia definitur, quòd sit, *perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare:* hoc autem posterius addit, vt indicet in pœnitentia includi propositum non peccandi in futurum. Exacta tamen & metaphysica definitio pœnitentiæ tradetur à nobis Diffic. IV.

Gregorius.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm sit aliqua virtus Pœnitentiæ.

CONueniunt primò Doctores, odium seu detestationem peccati commissi, id est affectum quo odio habemus & detestamur nos peccasse, & dolorem seu tristitiam de peccato commisso, id est affectum quo dolemus & tristamur quia peccauimus, esse actus pœnitendi, vt ex se patet, & supponitur in Tridentino sess. 14. cap. 1. & 4. quia duo prædicti affectus sunt actus pœnitendi de peccato commisso, quamuis diuerso modo; quia dolor seu tristitia est affectus pœnitendi formaliter, vt patet; & odium seu detestatio est affectus pœnitendi radicaliter, quia est radix prædicti affectus doloris seu tristitiæ. *Trident.*

Pro huius autem intelligentia obseruandum est, circa malum apprehensum vt præsens, esse in voluntate duplicem affectum, alterum puræ displicentiæ absque vitali inquietudine, & anxietate, seu afflictione (qualis est in Deo & in Beatis de peccatis nostris, & in Beatis etiam de propriis peccatis commissis in via) qui dicitur odium & detestatio; & alterum displicentiæ, quæ est vitalis quædam inquietudo, angor, seu afflictio (qualis non reperitur in Deo, quia est incapax illius, nec in Beatis, quia sunt impediti gaudio beatifico) & dicitur dolor & tristitia. Imò prior ille affectus puræ displicentiæ etiam dicitur dolor & tristitia in subiecto capaci doloris & tristitiæ, & non impedito ad habendum affectum doloris & tristitiæ; quia in eo subiecto prior ille affectus regulariter est radix & causa doloris & tristitiæ: eo enim ipso quòd quis odio habet malum aliquod, quod apprehendit aliquo modo vt præsens, regulariter tristatur & angitur ob illud. Isti tamen duo affectus (qui possunt esse efficaces & inefficaces) quamuis versentur circa idem obiectum materiale & formale, specie physica distinguuntur ob dictum diuersum modum, quo voluntas mediis illis tendit in idem obiectum materiale & formale, sed non distinguuntur specie morali, quia habent eamdem bonitatem moralem, seu consonantiam ad rationem.

Constat ergo, affectum doloris seu tristitiæ de peccato commisso esse formaliter actum pœnitentiæ, cùm sit formaliter pœnitudo; odium verò seu detestationem puram peccati commissi esse radicaliter actum pœnitentiæ, quia est radix & causa dicti affectus doloris, in quo consistit formaliter pœnitudo.

Conueniunt secundò Doctores, intentionem seu voluntatem destruendi peccatum quoad culpam & offensam Dei, esse actum pœnitentiæ, quia intentio destruendi peccatum est maximum quoddam & efficax pœnitere de peccato, non pœnitere formaliter, quia dicta intentio non est formaliter pœnitudo; imò non est pura displicentia seu fuga peccati,

peccati, sed complacentia & prosecutio ipsius non esse peccati, seu destructionis illius: nec radicaliter, quia non est radix doloris de peccato, sed esse pœnitere, seu actum pœnitendi consequenter, quia est quædam complacentia efficax, seu prosecutio ipsius non esse peccati, orta ex displicentia seu fuga efficaci tam pura quàm dolorosa peccati (quia ex vtrauis oriri potest) & ab ea distincta specie physica, quamuis non morali; sicut ex displicentia seu fuga inefficaci peccati tam pura quàm dolorosa potest oriri prosecutio inefficax ipsius non esse peccati; quæ etiam suo modo sunt actus pœnitendi (quamuis imperfecti) alia radicaliter, nempe pura displicentia; alia formaliter, nempe displicentia dolorosa; alia consequenter, nempe dicta prosecutio inefficax.

Conueniunt tertiò Doctores, ad dictos actus pœnitentiæ esse in voluntate habitum, quia in eis eliciendis est in voluntate aliqua difficultas.

Est tamen difficultas, An habitus in dictos actus pœnitentiæ inclinans, & eos eliciens, sit verè virtus.

Ratio difficultatis pro parte negatiua desumitur ex Aristotele 4. Ethicor. cap. 9. dum ait, verecundiam non esse virtutem, sed passionem laudabilem; ergo nec pœnitentia est virtus. Consequentia probatur, quia si verecundia non est virtus, maximè quia supponit turpe factum de quo quis erubescit; sed etiam pœnitentia supponit actum turpem de quo quis pœnitet; ergo etiam pœnitentia non est virtus. *Aristot.*

Nihilominùs Theologi conueniunt, habitum pœnitentiæ inclinantem in prædictos actus pœnitentiæ, esse verè virtutem (& consequenter esse aliquam virtutem pœnitentiæ) quia dicti actus pœnitentiæ sunt honesti, vt patet, & constabit ex dicendis; ergo habitus pœnitentiæ in eos inclinans est verè virtus. Consequentia patet, quia virtus est qua honestè viuitur.

Obseruandum est, quòd quamuis in voluntate possit esse affectus puræ displicentiæ, & affectus doloris circa peccatum, vt dissonum rationi, & offensiuum Dei: in appetitu verò sensitiuo, neutro modo esse potest affectus circa peccatum, quia præterquam quòd peccatum, vt offensiuum Dei, est ad alterum, nempe ad Deum, & appetitus sensitiuus nequit esse ad alterum, etiam peccatum tam vt dissonum rationi, quàm vt offensiuum Dei, non est quid materiale, sed quid spirituale seu immateriale, circa quod vt sic nequit versari appetitus sensitiuus, quia in sensu interiori, cuius solius cognitione ducitur appetitus sensitiuus, nequit esse cognitio rei, aut rationis immaterialis. Nihilominùs in appetitu sensitiuo potest esse affectus displicentiæ, tam puræ quàm dolorosæ circa peccatum apprehensum quasi malum materiale, qui deriuari potest, & sæpè deriuatur ex affectu displicentiæ voluntatis in appetitum sensitiuum: ad eo tamen affectu non accipit bonitatem, quia quando affectus displicentiæ elicitur, non elicitur ex motiuo dicti affectus voluntatis, tamquam medium vtile ad motiuum affectus voluntatis, nec tamquam electio alicuius medij vtilis ad illud, sed elicitur ex suo proprio motiuo. Vnde affectus displicentiæ circa peccatum in appetitu sensitiuo propriè non est actus peculiaris virtutis pœnitentiæ, nec imperatus, sed tantùm deriuatus ex affectu illius, ratione connexionis & sympathiæ naturalis inter voluntatem & appetitum sensitiuum.

Addimus, humiliationem & alia opera satisfactoria facta ex intentione puniendi culpam, vt offensam Dei, pertinere ad pœnitentiam non elicitiuè, nec imperatiuè, sed tantùm reductiuè.

Ad rationem difficultatis respondemus, verecundiam, seu pudorem de facto turpi, non esse actum virtutis, nec laudabilem (quamuis aliquando habeat effectum laudabilem, quando scilicet retrahit à peccato) quia verecundia est timor infamiæ, prouenies ex motiuo & affectu propriæ æstimationis & honoris, siue in debita mensura, siue non: & quia hoc motiuum vt sic non minùs impellit aliquando ad peccatum, quàm aliquando retrahit ab illo, ideò verecundia & pudor ex se non est actus honestus & laudabilis, ac proinde nec virtutis; detestatio verò & dolor de peccatis contra Deum semper ex se est actus honestus & laudabilis, quamuis supponat actum turpem, ac proinde potest esse actus virtutis.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm sit aliqua peculiaris & determinata virtus Pœnitentiæ.

ALtisiodorensis lib. 4. Summæ, tractatu 6. quæst. 3. & Maior in 4. dist. 14. quæst. 2. dubio 1. docent, non esse aliquam peculiarem & determinatam virtutem pœnitentiæ, ad quam peculiariter pertineat detestari & dolere de peccatis, & eorum destructionem intendere, sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere detestationem & dolorem peccatorum sibi oppositorum, & eorum destructionem intendere; ac proinde quamlibet virtutem, vt inclinantem in hos dictos actus pœnitentiæ, esse veram pœnitentiam. Et probari potest, Primò, quia ad id tantùm pertinet fugere malum aliquod, & eius destructionem intendere, ad quod pertinet prosequi bonum cui illud malum opponitur: sed ad quamlibet virtutem pertinet prosequi bonum alicui peccato oppositum; ergo ad quamlibet pertinet fugere peccatum illud suo bono oppositum, & eius destructionem intendere, & non ad aliam virtutem; ac proinde quælibet virtus est verè pœnitentia respectu peccati sibi oppositi, prout inclinat in fugam peccati sibi oppositi, & in intentionem destructionis illius, & præter eas non est alia peculiaris virtus ad quam id pertineat. Secundò, quia intentio satisfaciendi pro offensa parentibus & proximis illata, pertinet ad pietatem aut iustitiam, contra quas delinquendo illos offendimus, & non ad aliam virtutem; ergo intentio satisfaciendi pro offensa Deo facta (& idem est de detestatione & dolore illius) pertinet ad eam virtutem, contra quam delinquendo Deum offendimus, & non ad aliam distinctam. *Altisiodor. Maior.*

S. Thomas verò quæst. 85. artic. 2. Vasquez dub. vnico, & communiter Scholastici in 4. distinct. 14. docent, esse peculiarem & determinatam aliquam virtutem pœnitentiæ, & meritò: quia verè sunt actus aliqui pœnitentiæ honesti, propria & peculiari honestate, non conuenientes generaliter virtutibus, & in quibus eliciendis voluntas patitur aliquam difficultatem: ergo verè est *S. Thomas. Vasquez.*

aliqua virtus pœnitentiæ determinata & peculiaris. Antecedens probatur, quia deteſtatio & dolor peccati, quo peccator deteſtatur peccatum, & dolet de eo quatenus eſt offenſa Dei ex complacentia ipſius peccatoris, quia ipſi eſt malum offendiſſe Deum, ſunt verè actus pœnitentiæ (deteſtatio radicaliter, & dolor formaliter) vt patet, & ſunt honeſti (vtpote rationi conſoni) vt etiam patet, & non conueniunt generaliter virtutibus, quia virtutes generaliter non deteſtantur peccatum, & dolent de eo, vt eſt offenſa Dei ex complacentia ipſius peccatoris, ſed tantùm vt eſt diſſonum rationi; ac proinde ſunt honeſti peculiari honeſtate non conueniente generaliter virtutibus, & in eis eliciendis eſt in voluntate difficultas, vt etiam patet. Et eodem modo intentio peccatoris compenſandi offenſam Deo illatam per peccatum, & eam deſtruendi ex complacentia ſui, quia ſibi eſt malum perſeuerare in ſtatu offenſoris Dei, etiam eſt actus pœnitentiæ, & honeſtus, & peculiari honeſtate, & non conueniens generaliter virtutibus, & in eo actu eliciendo eſt in voluntate aliqua difficultas; ergo.

Ad primam ergo rationem aduerſariorum reſpondemus, quòd quamuis quælibet virtus deteſtetur peccatum ſibi oppoſitum, & de eo doleat ex ſuo proprio motiuo, ac proinde quælibet poſſit dici pœnitentia, prout inclinat in eos actus deteſtationis & doloris ex ſuo proprio motiuo elicitos, non tamen deteſtatur peccatum, nec dolet de peccato quatenus eſt offenſa Dei, & ſub hoc reſpectu non opponitur illis, ſed tantùm quatenus eſt contra rationem, & ei diſſonum, non habito reſpectu ad Deum: quia quamuis ipſa culpa ſeu malitia, quæ conſiſtit in diſſonantia & contrarietate ad rationem, ſit ipſa offenſa Dei, quia ea diſſonantia eſt obiectum diſplicens Deo, in quo conſiſtit eſſe offenſam Dei; nihilominùs formaliter diſtinguitur ab offenſa Dei, quia diſſonantia ad rationem non concipitur vt offenſa Dei, dum tantùm concipitur vt diſſonantia ad rationem, quouſque etiam concipiatur vt obiectum diſplicens Deo: & ideò præter alias virtutes, quibus deteſtamur peccatum vt rationi diſſonum, conſtituenda eſt peculiaris virtus pœnitentiæ, qua deteſtemur culpam, ſeu diſſonantiam ad rationem, vt offenſam Dei, & qua de culpa, quatenus offenſa Dei, doleamus, & qua intendamus deſtruere ſtatum culpæ vt eſt offenſa Dei, quod eſt compenſare offenſam Dei, & pro ea ſatisfacere.

Et ad ſecundum concedimus Antecedens, & negamus Conſequentiam, ob diſcrimen inter offenſam parentibus & proximis ex vna parte, & inter offenſam Deo factam per peccatum ex altera; quia offenſa parentibus & proximis facta eſt ſtrictè contra iuſtitiam in illos, quia eos verè lædimus, offenſa autem contra iuſtitiam ſtrictè in aliquem, verè aufertur per iuſtitiam oppoſitam iniuſtitiæ, & non per aliam virtutem, quia tantùm per actum illius aufertur læſio contra ipſam, & intentio illam auferendi elicita ex complacentia ipſius intendentis (& idem eſt de deteſtatione & dolore illius) etiam eſt iuſtitiæ, & non alius virtutis; ac proinde ad hanc intentionem, & ad ablationem dictæ iniuſtitiæ, ſufficit virtus iuſtitiæ, quæ erga parentes dicitur pietas, & erga proximos retinet nomen iuſtitiæ. Offenſa verò Deo illata per peccatum, etiam ſacrilegij, non eſt contra iuſtitiam aliquam ſtrictè in Deum, quia non offendimus Deum ipſum lædendo, ſed ei diſplicendo noſtris peccatis, & efficiendo nos ipſi inuiſos, & coram ipſo maculatos, quod non aufertur actu oppoſitæ virtutis, ſed actu charitatis; quia hoc actu, & non actu oppoſitæ virtutis, efficimur Deo grati, & coram ipſo mundi; & intentio deſtruendi dictam offenſam elicita ex complacentia operantis (& idem eſt de deteſtatione & dolore illius) non eſt charitatis, per cuius actum deſtruitur, quia non elicitur ex complacentia Dei, nec eſt illius virtutis contra quam fuit peccatum, quia ad hanc tantùm pertinet deſtructio peccati vt offenſa Dei, ac proinde intentio illa (& idem eſt de deteſtatione & dolore illius vt offenſa Dei eſt) pertinet ad virtutem pœnitentiæ, diſtinctæ ab omnibus aliis.

Ex dictis conſtat, obiectum materiale peculiaris & determinatæ virtutis pœnitentiæ, quoad actus deteſtationis & doloris, eſſe peccatum prout eſt offenſa Dei; & obiectum formale illius, quoad eoſdem actus (quod in vnaquaque virtute eſt proprium, & proximum motiuum actuum illius) eſſe idem peccatum vt offenſam Dei, quatenus ipſi pœnitenti malum vt ſic: Quia peccatum vt offenſa Dei, vt ſic malum pœnitenti, eſt motiuum deteſtationis & doloris peccati, vt offenſæ Dei, ſiue perſeuerantis, ſiue iam remiſſi. Obiectum verò materiale virtutis pœnitentiæ, quoad dictam intentionem deſtruendi offenſam Dei eſſe deſtructionem offenſæ Dei, ſeu non eſſe offenſæ Dei, prout ſubeſt deſtructioni; formale verò, eſſe bonitatem ipſius deſtructionis, quâ eſt bona ipſi pœnitenti.

Obſeruandum tamen eſt, quòd quando ſancti Patres nos ad pœnitentiam interiorem exhortantur, & eius valorem prædicant, non curant de dicta peculiari pœnitentia, quia hæc nec eſt neceſſaria ad iuſtificationem quam Patres nobis deſiderant mediâ pœnitentiâ, nec ad illam ſufficit, quia nec eſt ſanctitas, nec vltima diſpoſitio ad illam; ſed loquuntur de contritione perfecta, quæ verè ſanctificat animam, aut tamquam forma, aut tamquam vltima diſpoſitio ad illam. Et quamuis contritio perfecta eliciatur à charitate, vt dicemus Diſp. II. Diffic. I. nihilominùs optimè dicitur pœnitentia; quia perfecta contritio eſt vera diſplicentia peccati ſiue pura ſiue dolorosa: & quia perfecta contritio eſt ſufficiens & efficax ad deſtruendum peccatum, ideò poteſt reflexè imperari ab intentione compenſandi ſeu deſtruendi offenſam Deo per peccatum illatam, quæ intentio eſt actus elicitus à dicta peculiari virtute pœnitentiæ, à qua intentione contritio perfecta nullam accipit bonitatem, ſed tantùm ex motiuo charitatis à qua elicitur: quia quando ipſa contritio elicitur, non elicitur ex motiuo pœnitentiæ, nec ob bonitatem pœnitentiæ, ſed tantùm ex motiuo charitatis à qua elicitur, ipſa tamen intentio dicta accipit bonitatem moralem à contritione perfecta imperata, quia ipſa intentio, quantum eſt ex ſe, inducit voluntatem ad ipſam contritionem.

DIFFI-

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm virtus peculiaris pœnitentiæ ita sit peculiaris, vt sit distincta à iustitia, & à religione, & ab alijs omnibus.

Scotus. Durand. Gabriel.

SCotus in 4. dist. 14. quæst. 2. Durandus q. 2. Gabriel q. 1. art. 3. dub. 9. docent, peculiarem virtutem pœnitentiæ non esse distinctam à iustitia, quia per pœnitentiam recompensari intenditur offensa & iniuria Deo facta per peccatum. Proprium autem est iustitiæ, iniurias recompensare, & omnem inæqualitatem auferre. Dissentiunt tamen prædicti in assignanda iustitia, à qua dicunt pœnitentiam non distingui: quia Scotus existimat, non distingui à iustitia punitiua seu vindicatiua; Durandus, non distingui à iustitia commutatiua; & Gabriel, non distingui à iustitia distributiua.

Suarez. Ægidius.

Suarez disp. 7. sect. 2. & Ægidius d. 1. dub. 4. docent, virtutem peculiarem seu specialem pœnitentiæ non esse distinctam à virtute religionis.

S. Thomas.

Quod indicare videtur S. Thomas 2. 2. q. 85. ar. 1. dum ait, religionem dici à reeligendo, quia Deum, quem negligenter amiseramus, reeligimus per religionem; id autem efficimus per pœnitentiam. Et ratione probatur Primò, quia per pœnitentiam intendimus compensare offensam Deo per peccatum illatam: sed per peccatum offendimus Deum, ipsi auferendo honorem; ergo per pœnitentiam intendimus Deo honorem ipsi ablatum reddere, & ipsum colere, quod ad religionem pertinet, ergo pœnitentia est religio. Secundò, quia ad intentionem satisfaciendi pro offensa parentibus & proximis illata, non datur virtus aliqua distincta ab omnibus aliis, quia ad id sufficit pietas aut iustitia, contra quas delinquendo illos offendimus; ergo ad intentionem satisfaciendi pro offensa Deo facta, quæ etiam ad pœnitentiam pertinet, sufficit illa virtus, contra quam delinquendo Deum offendimus.

Sotus. Bellarm. Valentia. Vasquez.

Sotus verò in 4. d. 14. quæst. 2. art. 3. Bellarminus 2. de Pœnitentia cap. 7. Valentia disp. 7. q. 2. punc. 1. & Vasquez q. 85. art. 3. docent, & optimè, virtutem pœnitentiæ esse ita peculiarem seu specialem, vt sit distincta à iustitia, & à religione, & à charitate, & ab obedientia, & à qualibet alia.

Et in primis distinguitur à iustitia strictè sumpta; quia satisfactio, seu recompensatio ex iustitia strictè sumpta, supponit illatam iniustitiam strictè sumptam, & inæqualitatem, quam reducat ad æqualitatem & ad iustitiam: satisfactio autem, seu recompensatio pro offensa Dei, quæ intenditur per pœnitentiam, non supponit iniustitiam aliquam strictè sumptam Deo per peccatum illatam, quia peccatis nostris, v. g. superbiæ, nullam strictè iniustitiam contra Deum committimus; aliàs quolibet peccato, v. g. intemperantiæ, peccantes, duplex ad minus peccatum committeremus, alterum contra temperantiam, & alterum contra iustitiam in Deum, quod est manifestè falsum, quia nullo peccato distincto à peccato sacrilegij. Imò nec isto possumus Deo iniustitiam strictè sumptam inferre, quia Deus nullo nostro peccato, neque sacrilegij, quo Deo honorem auferimus, potest strictè lædi & damnificari, sicut ex nullo nostro obsequio & bono opere, neque religionis, potest Deo aliquid strictè emolumenti euenire, vt significatur Iob 22. *Quid prodest Deo si iustus fueris, aut quid ei confert, si fuerit immaculata via tua?* de quo latè diximus Tractatu de Incarnatione, Disp. 1. Diffic. xx. Ergo pœnitentia est distincta virtus ab omni strictа iustitia, præsertim à commutatiua.

Et specialiter distingui à iustitia distributiua, contra Gabrielem probatur, quia hæc respicit æqualitatem non Arithmeticam, seu inter duas res, vt inter pecuniam & mercem; sed æqualitatem Geometricam, seu inter duas proportiones, qualis est æqualitas quæ ex vna parte versatur inter proportionem bonorum distributorum, & ex altera inter proportionem meritorum plurium personarum, quibus facienda est distributio. Ille autem qui per pœnitentiam intendit recompensare offensam Deo illatam, non intendit ponere æqualitatem Geometricam, aut saltem ad eam non attendit; sed tantùm ad Arithmeticam, nempe ad eam quæ est inter offensam Deo illatam, & inter recompensationem illius.

Et quòd etiam distinguatur à iustitia punitiua seu vindicatiua strictè sumpta (qualis in nobis reperitur) contra Scotum probatur, quia in primis pœnitentia, quatenus intendit compensare seu delere offensam Dei, non est iustitia punitiua seu vindicatiua, quia pœnitentia vt sic, non intendit punire & vindicare, sed destruere offensam Dei. Et quamuis intentio satisfaciendi pro debito pœnæ temporalis, etiam pertineat ad pœnitentiam (quamuis reductiuè tantùm) quia id est intendere punire offensam Dei; nihilominùs nec pœnitentia vt sic est iustitia punitiua seu vindicatiua strictè, quia ipsa satisfactio pro pœna non est actus iustitiæ punitiuæ seu vindicatiuæ strictè, quia per eam satisfactionem non resarcitur Deo offenso iniuria, seu iniustitia strictè sumpta, quia nulla talis infertur nec inferri potest Deo per peccatum.

Deinde secundò pœnitentia distinguitur à religione, quia per religionem strictè profitemur Dei excellentiam, ipsum colendo, vt fit per adorationem, per sacrificium, per orationem, per votum, per iuramentum, & non per quodcumque aliud opus bonum, nisi latiori significatione; aliàs à contrario quodcumque peccatum esset sacrilegium contra religionem: sed per actus pœnitentiæ non profitemur strictè excellentiam Dei, ipsum strictè colendo, quia displicentia, qua nobis displicet offensa Deo per peccatum illata, & intentione satisfaciendi pro illa, quæ sunt actus pœnitentiæ, non colimus strictè Deum, nec eum vt excellentem recognoscimus & respicimus, sed tantùm vt offensum; ergo.

Rursus tertiò pœnitentia distinguitur à charitate, quia quamuis charitas etiam detestetur omne peccatum vt offensam Dei, & de quocumque vt sic doleat, vt detestatur & dolet pœnitentia, sed non ex complacentia pœnitentis, ex qua pœnitentia detestatur & dolet, sed ex complacentia Dei, quia est offensa ipsius Dei.

Deinde quartò distinguitur ab obedientia, quia quamuis hæc etiam detestetur omnem transgressionem legis, & de ea doleat ex complacentia ipsius pœnitentis, sed non nisi quando facta est in contemptum ipsius legis, & tunc non quia est offensa Dei, sed quia facta est in contemptum legis.

Tandem quintò, quòd etiam distinguatur ab omnibus aliis virtutibus, constat ex eo, quòd actus pœnitentiæ suprà assignati nulli alij virtuti conueniunt, vt discurrenti per singulas facilè patebit.

Pœnitentia ergo peculiaris, ita est virtus peculiaris, vt sit distincta ab omnibus aliis, habens tamen aliquam similitudinem cum iustitia, quia aliquo modo est ad alterum, nempe ad Deum, quia elicit actus, qui versantur circa Deum, quia actus, quos elicit, versantur circa peccatum, seu circa maculam & culpam, apprehensam vt offensam Dei; & ob id pœnitentia dici potest pars iustitiæ non subiectiua (quales sunt species respectu generis, homo v. g. respectu animalis) sed potestatiua, deficiens à propria & stricta iustitia, sicut religio.

Ad rationem ergo pro Scoto, Durando & Gabriele, concedimus, per pœnitentiam intendi recompensationem offensæ & iniuriæ Deo illatæ per peccatum (quamuis per actum pœnitentiæ non fiat immediatè & formaliter, sed mediatè & efficienter moraliter, quia inducit ad contritionem, per quam recompensatur & deletur) quia tamen iniuria illa non est propriè & strictè iniustitia, sed latè, ideò pœnitentia, per quam intenditur compensari, non est iustitia strictè, sed latè.

Ad rationem verò pro Suarez & Ægidio, negamus, quocumque actu peccati auferri strictè honorem Deo, sed tantùm peccato sacrilegij, sicut nec quocumque opere bono strictè honoramus Deum, sed opere virtutis religionis; ac proinde per pœnitentiam, per quam intendimus satisfacere Deo pro quocumque peccato, non intendimus strictè reddere Deo honorem, quod pertinet ad religionem; sed intendimus offensam Dei destruere, quod non pertinet ad religionem, adhuc quando offensa illata est Deo opere sacrilego, quo aufertur Deo honor: quia offensa, quæ per pœnitentiam intenditur destrui, non consistit in ablatione honoris, nec ea offensa quæ fit opere sacrilego, sed in ipsa malitia seu culpa; hæc autem offensa non destruitur reddendo Deo honorem ablatum, adhuc quando strictè est ablatus opere sacrilego, sed emundando animam à macula illa & culpa relicta post actum peccati, quæ reipsa est ipsa offensa Dei, quod nec intenditur, nec fit opere religionis, sed intenditur per pœnitentiam, & fit per actum charitatis, & quamcumque aliam formam iustificantem.

Pœnitentia ergo peculiaris pro actu formalissimo est dolor, quo quis dolet se offendisse Deum, aut in statu offensoris perseuerare; & sumpta pro virtute, est habitus inclinans in dolorem, quo quis dolet se offendisse Deum, aut se in statu offensoris perseuerare.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm virtus peculiaris pœnitentiæ sit supernaturalis.

SVpponimus, virtutem peculiarem, seu speciem pœnitentiæ, non esse Theologicam, sed moralem: quia quamuis actus ipsius sint circa Deum, sed non circa Deum in recto, seu directè, sed tantùm in obliquo seu indirectè, sicut religio. Quia sicut religio habet pro obiecto directo cultum Dei, & non Deum nisi in obliquo, tamquam eum cui cultus defertur; ita etiam peculiaris pœnitentia habet pro obiecto directo intentionis ab ipso elicitæ compensationem seu destructionem iniuriæ Deo factæ, & non Deum nisi in obliquo; & pro obiecto directo displicentiæ ab ipsa elicitæ habet ipsam offensam Dei, & non Deum nisi in obliquo, tamquam eum cuius est ipsa offensa, quæ displicet, & destrui intenditur.

Hoc ergo supposito, Durandus in 4. d. 14. q. 2. Ioannes Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 1. docent, peculiarem virtutem pœnitentiæ esse naturalem, & non esse aliquam supernaturalem. Canus vero Relect. de Pœnitentia 2. parte, concl. vlt. & Vasquez quæst. 85. art. 5. dub. 2. docent contrà esse supernaturalem, & nullam posse esse naturalem. *Durandus. Ioannes Medina. Canus. Vasquez.*

Nos tamen existimamus posse esse aliquam peculiarem virtutem pœnitentiæ supernaturalem, & aliquam naturalem (quod etiam conuenit omnibus aliis virtutibus moralibus, & supponit Bartholomæus Medina 1 2. quæst. 61. art. 5.) quia sunt aliqui actus pœnitentiæ peculiaris, qui sunt ex obiecto supernaturales, & alij qui sunt naturales, ergo. Antecedens autem probatur, quia potest esse displicentia peccati vt offensiui Dei, tam pura quàm dolorosa, quæ sit ob motiuum supernaturale proprium, nempe ob offensam Dei vt est mala pœnitenti, vt conciui Sanctorum, & domestico Dei, eleuato ad finem supernaturalem; & potest etiam esse displicentia peccati, vt offensiui Dei, tam pura quàm dolorosa, quæ sit ob motiuum naturale proprium, nempe ob offensam Dei vt est mala pœnitenti, vt ciui congregationis humanæ secundùm se, non eleuato ad finem supernaturalem. Et eadem proportione potest esse intentio compensandi seu destruendi culpam seu peccatum vt offensam Dei, quæ sit ob motiuum supernaturale proprium, nempe ob compensationem seu destructionem offensæ Dei, vt ea compensatio seu destructio est bona ipsi pœnitenti, vt ciui supernaturali; & potest esse aliqua, quæ sit ob motiuum naturale proprium, nempe quia ea compensatio seu destructio est bona pœnitenti, vt ciui naturali, non eleuato ad finem supernaturalem. *Barthol. Medina.*

Quòd si est aliqua virtus specialis pœnitentiæ supernaturalis, etiam erit per se infusa, quia ad omnem actum supernaturalem ex obiecto, qui difficilè elicitur, vt eliciuntur dicti actus pœnitentiæ specialis supernaturalis, Deus infundit habitum perfectiorem ipsis actibus, quo tamquam principio potentiam eleuante, ab ipsa connaturaliter eliciantur. Id tamen non tollit actibus pœnitentiæ supernaturalibus acquiri habitum, qui etiam sit virtus, & quo actus supernaturales illius promptè & facilè eliciantur, & qui sit minùs principalis quàm actus, quia non concurrit ad eorum substantiam, sed tantùm vt promptè & facilè eliciantur.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm omne peccatum sit obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiæ.

CONueniunt Theologi, peccatum actuale proprium, non solùm mortale, sed etiam veniale, esse obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiæ. Quod de mortali est manifestum, quia

quia in peccato actuali mortali proprio cuiuslibet, verè fuit offensa Deo illata, quam dicta virtus possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere: & id etiam de veniali negari non potest, quia etiam in eo verè est culpa & offensa Deo ipsi displicens, quamuis levis, quam etiam peculiaris virtus pœnitentiæ possit detestari, & de qua possit dolere, & cuius destructionem possit intendere.

Et ob rationem dictam non solùm peccatum ipsum actuale proprium, tam mortale quàm veniale, vt fuit actualiter, seu in primo fieri, est obiectum materiale peculiaris virtutis pœnitentiæ, sed etiam postquam transiit, & tantùm perseverat habitualiter, vt aduertunt Suarez disp. 2. sect. 1. & Ægidius disp. 1. dub. 3. quia pœnitens non solùm detestatur & dolet se offendisse Deum, sed etiam detestatur se esse in statu offensoris Dei, & de eo dolet, imò tantùm intendit destruere offensam vt habitualiter perseuerantem, quia hoc est possibile, & non vt fuit in primo fieri; quia impossibile est, quòd pœnitens intendat destruere quod offenderit Deum, cùm impossibile sit quòd non offenderit illum. *Suarez. Ægidius.*

Circa peccatum originale vnicuique proprium, non est negandum, posse esse in nobis displicentiam (tam puram quàm dolorosam) qua ex complacentia nostri displiceat illud vt offensam habitualem Dei contraxisse, & etiam in eo vt sic perseuerasse, quia nobis est malum fuisse, & esse habitualiter offensores Dei, & ipsi inuisos: & quamdiu perseuerat, etiam posse esse in nobis intentionem destruendi illud vt offensam Dei ex complacentia nostri, quia destructio illius vt sic, est nobis bona.

Vnde negandum non est, dictos actus displicentiæ & intentionis circa peccatum originale, vt offensiuum habitualiter Dei, elici à virtute peculiari pœnitentiæ, sicut ab ea eliciuntur actus displicentiæ & intentionis similes circa peccatum actuale mortale habituale, quia omnes isti & illi actus sunt pœnitendi (siue radicaliter siue formaliter, siue consequenter) de offensa Dei, & eiusdem rationis quoad esse morale. Cui non obstat, quòd dicti actus circa originale proprium non habeant rationem retractationis & resipiscentiæ cum displicentia peccati, & intentio illud destruendi tantùm habeat rationem retractationis & resipiscentiæ, quando est de peccato propria voluntate contracto: quia respectus retractationis & resipiscentiæ absque fundamento aliquo exigitur ad rationem pœnitentiæ, imò contra rationem, quia absque eo respectu possunt esse actus verè pœnitendi & dolendi.

Peccatum ergo originale proprium verè est obiectum materiale virtutis peculiaris pœnitentiæ, & prædicti actus circa illud sunt verè pœnitentiæ, & habitus, vt in eos inclinans verè est virtus peculiaris pœnitentiæ, quamuis non ita strictè, ac vt inclinans in similes actus circa peccatum actuale propria voluntate contractum, vt aduertit S. Thomas quæst. 48. art. 2. ad 3.

Peccatum verò alienum, siue actuale siue originale, non est obiectum materiale virtutis peculiaris pœnitentiæ (vt aduertit Vasquez quæst. 85. art. 4. dub. 2.) quia displicentia, quæ esse potest de peccato proximi vt offensiuo Dei, vel est ex complacentia Dei, quia Deo displicet, & hæc est charitatis erga Deum; vel ex complacentia proximi, qui peccauit & Deum offendit, quia ipsi fuit vel est mala, & hæc est beneficentiæ erga ipsum proximum. Etsi esse potest, & aliquando est ex complacentia ipsius, cui culpa & offensa est aliena, nequit esse eiusdem honestatis & virtutis, ac est in ipso proximo; quia huic aliter est mala quàm illi alteri; ex ipso tamen motiuo, ex quo elicitur, discernenda est, an sit honesta, & cuius virtutis, & an mala, & an indifferens.

DIFFICVLTAS VII.

Quod sit subiectum proximum & immediatum virtutis peculiaris Pœnitentiæ.

ALtisiodorensis lib. 4. Summæ tract. 6. q. 3. qui ibi docuit, pœnitentiam non esse peculiarem aliquam virtutem; sed generaliter ad quamlibet virtutem pertinere, esse pœnitentiam, & pœnitere de peccatis sibi oppositis. Consequenter docuit, non esse vnum aliquod determinatum subiectum proximum pœnitentiæ, sed esse varia subiecta proxima pro varietate virtutum, quibus etiam conuenit esse pœnitentias, quatenus inclinant in actus pœnitentiæ circa peccata sibi opposita. Modus tamen iste dicendi supponit, non esse peculiarem aliquam virtutem pœnitentiæ. Quod esse falsum, ostendimus Diffic. 111. *Altisiodor.*

Alij verò (vt referunt Alexander 4. p. quæst. 12. memb. 2. art. 3. & Bonauentura in 4. dist. 14. 1. p. distinct. art. 2. quæst. 1.) docuerunt, peculiarem virtutem pœnitentiæ proximè subiectari in intellectu, quia pœnitentia est iustitia quædam; iustitia autem constituenda est in intellectu, quia tamquam Iudex tribuit vnicuique quod suum est, & satisfacit pro iniuria vnicuique facta. Modus etiam iste dicendi non placet, quia actus interior iustitiæ non consistit in iudicando quid sit vnicuique tribuendum, nec quid sit faciendum pro iniuria vnicuique facta, sed tantùm consistit in affectu tribuendi vnicuique quod suum est, aut satisfaciendi pro iniuria strictè vnicuique facta. *Alexand. Bonauent.*

S. Thomas verò & Caietanus quæst. 85. art. 4. Vasquez dub. 1. Suarez disp. 7. sect. 5. & Ægidius disp. 1. dub. 6. docent, peculiarem virtutem pœnitentiæ proximè subiectari in voluntate, & meritò: quia actus huius virtutis sunt affectus voluntatis, nempe displicentia peccati, vt offensiui Dei, & intentio illud vt sic destruendi, & non sunt actus intellectus; ergo habitus pœnitentiæ peculiaris illis actibus deseruiens (in quo virtus pœnitentiæ peculiaris consistit) est in voluntate, & non in intellectu. *S. Thomas. Caietanus. Vasquez. Suarez. Ægidius.*

Est autem in voluntate, quatenus concupiscibili, quia est in ipsa quatenus concupiscente seu appetente destructionem offensæ Dei, & quatenus hanc offensam detestante, & de ea dolente; & non est in illa quatenus irascibili: quia appetitio quasi vindictæ & recruciationis pro offensa Dei, quæ esse potest in pœnitente, & pertinet ad voluntatem vt irascibilem, tantùm pertinet ad pœnitentiam reductiuè, non elicitiuè, nec imperatiuè, vt diximus Difficultate 11.

DIFFICVLTAS VIII.

In quibus sit peculiaris virtus Pœnitentiæ.

SVpponimus, peculiarem virtutem pœnitentiæ ex sua natura acquisitam (si datur) siue naturalem siue supernaturalem, esse in omnibus illis personis aut naturis, in quibus fuerunt actus illius repetiti, quia eis acquiritur; & non fuisse in illis in quibus non fuerunt dicti actus, quia eis solùm acquiritur.

Hoc supposito, difficultas est, In quibus fuerit peculiaris virtus pœnitentiæ supernaturalis, & per se infusa, vt credimus dari.

Circa hanc difficultatem, omissis variis modis dicendi, existimamus, peculiarem virtutem pœnitentiæ per se infusam non fuisse in Christo; fuisse tamen in omnibus aliis iustis viatoribus, & beatis hominibus, & Angelis, & in hominibus iustis, siue in statu innocentiæ siue in statu naturæ lapsæ, & in his siue paruulis siue adultis, etiam confirmatis in gratia, & in hominibus.

S. Thomas. Paludan. Sotus. Vasquez.

Et in primis non fuisse in Christo (vt contra Argentinam docent S. Thomas in 4. disp. 14. q. 1. art. 3. quæstiunc. 3. Paludanus q. 4. Sotus q. 2. ar. 5. Vasquez q. 85. ar. 4. dub. 2. & communiter Theologi) probatur, quia in Christo fuisset omnino superflua: quia in Christo nullo modo, nec antecedenter, potuit esse peccatum, ac proinde in Christo ex defectu materiæ non potuit esse aliquis actus perfectus pœnitentiæ, qui tantùm potest esse circa peccatum proprium. Quòd verò in Christo potuerit esse affectus destruendi peccatum, sub conditione si ipse peccaret, non cogit ad constituendam in Christo virtutem pœnitentiæ infusam: quia virtus per se infusa, vtpote omnino liberè infusa à Deo, tantùm infunditur quando potest esse actus aliquis perfectus illius, vt perfectè & connaturaliter eliciatur, non verò quando tantùm potest esse actus imperfectus, qualis est dictus ille conditionatus: nec cogit ad illam constituendam in Christo, quòd ea sit ornamentum animæ, quia non est ornamentum animæ Christi; quia cùm actus illius supponant peccatum, nequit esse ornamentum, nisi his qui peccauerunt, aut absolutè peccare potuerunt.

Quòd verò infundatur, aut infusa fuerit omnibus aliis iustis in eorum iustificatione, probatur. Et in primis, quòd infundatur paruulis in Baptismo simul cum charitate & aliis virtutibus infusis, quia paruuli absolutè possunt peccare, & priùs venialiter quàm mortaliter; ergo est maximè expediens, in Baptismo fieri potentes ad perfectè & connaturaliter pœnitendum de peccatis venialibus, quæ possunt committere antequam peccato aliquo mortali amittant virtutem pœnitentiæ simul cum iustificatione, & aliis virtutibus infusis, comitibus sanctitatis & iustitiæ: etiam illos paruulos, qui de facto non sunt peccaturi (vel quia morituri sunt ante vsum rationis, vel alia de causa) quia absolutè potuerunt peccare; aliàs illis, qui ante vsum rationis sunt morituri, non infunderetur fides, nec spes, nec charitas (si hæc distinguitur à gratia habituali) quia de facto nullum actum earum sunt elicituri.

Et ob rationem dictam admittenda est virtus pœnitentiæ per se infusa in adultis iustis, etiam in illis qui in statu vsus rationis sunt iustificati: quia scilicet peccare possunt, & priùs venialiter, quàm mortaliter: & etiam in confirmatis in gratia (vt in B. Virgine) quia etiam isti antecedenter possunt aut potuerunt peccare, & priùs venialiter quàm mortaliter, quamuis de facto non sint aut non erant peccaturi, ob externam manutenentiam & protectionem Dei. Et etiam in primis parentibus in statu innocentiæ sanctificatis, quia etiam isti antecedenter potuerunt peccare, & priùs venialiter quàm mortaliter, quamuis externa manutenentia Dei non erant de facto peccaturi venialiter in eo statu.

Et quòd in prædictis iustis, quibus in via fuit pœnitentia infusa, etiam perseueret in patria, seu in statu beatitudinis, probatur: quia non est cur ab illis auferatur quando patriam ingrediuntur, imò eis deseruit in ornamentum. Dispar autem est ratio de virtutibus fidei & spei, vt auferantur ad introitum gloriæ (si verum est auferri:) quia his duabus virtutibus in patria succedunt alia perfectiora, quia virtuti seu habitui fidei succedit habitus luminis gloriæ animæ. Quod præsertim est verum in illis beatis, qui de facto peccarunt in via, quia in eis potest esse actus pœnitentiæ radicaliter, nempe pura displicentia & odium peccati absque dolore, afflictione, & angore, qui gaudio beatifico impeditur.

Tandem ob rationem supradictam credimus fuisse infusam omnibus Angelis in eorum sanctificatione, quia scilicet peccare potuerunt, & priùs venialiter quàm mortaliter; & eam perseuerare in Angelis beatis in ornamentum eorum, sicut in hominibus beatis: in damnatis verò, etiam hominibus, quibus fuit infusa in via, non perseuerare, quia ea fuerunt expoliati simul cum gratia, & charitate, & aliis virtutibus moralibus infusis, quando mortaliter peccarunt.

DISPVTATIO II.

De effectu Pœnitentiæ.

NOMINE pœnitentiæ in hac disputatione intelligimus non habitum & virtutem pœnitentiæ, sed detestationem & dolorem peccatorum, & non detestationem & dolorem pertinentes ad specialem virtutem pœnitentiæ circa quæcumque peccata, vt sunt offensiua Dei, & de eis vt sic dolet; nec pertinentes ad alias virtutes, quæ detestantur peccata sibi opposita, vt dissonantia ad rationem, & de eis vt sic dolent: sed intelligimus contritionem perfectam, quæ est perfectissima pœnitentia actualis, & quam Patres intelligunt nomine pœnitentiæ.

DIFFI-

DIFFICVLTAS I.

Quid sit contritio perfecta.

Trident. CONtritio formalis, prout abstrahit à perfecta & imperfecta, definitur à Tridentino sess. 14. cap. 4. quòd sit, *Animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero.* Est autem discrimen inter dolorem & detestationem de peccato commisso ex vna parte, & inter propositum non peccandi de cetero ex alia, quòd dolor expressus aut detestatio expressa sufficit & requiritur ad essentiam contritionis formalis, propositum verò expressum nec sufficit nec requiritur ad illam.

Et in primis, quòd dolor expressus aut detestatio expressa sufficiat, & non propositum expressum, patet: quia dolore expresso aut detestatione expressa formaliter conterimur, & non proposito expresso. Deinde, quòd dictus dolor aut dicta detestatio requiratur, & non dictum propositum, etiam patet: quia absque eo proposito, solo dicto dolore aut sola dicta detestatione conterimur formaliter, & non dicto proposito absque eo dolore aut ea detestatione. Non negamus, sed fatemur, aliquando in expresso dolore & in expressa detestatione virtualiter & implicitè contineri propositum, quando sunt affectus firmi & perfecti, quia qui sic verè dolet de peccato commisso, aut illud detestatur, virtualiter & implicitè proponit vitare peccatum de cetero.

Addimus, dolorem expressum aut detestationem expressam sub distinctione sufficere ad contritionem; quia quilibet affectus tam puræ displicentiæ, quam nos nomine detestationis significamus, quàm affectus doloris seu displicentiæ dolorosæ, sufficit ad contritionem, cùm quilibet sit vera displicentia peccati, quæ ad contritionem sufficit. Quòd autem Tridentinum dixerit, contritionem esse dolorem ac detestationem, addendo particulam *ac*, quæ copulatiua est, quo indicare videtur, vtrumque affectum requiri ad contritionem, non obstat; vel quia Tridentinum vsum est nominibus *doloris & detestationis*, quasi synonymis, prout significantibus affectum displicentiæ, prout abstrahit à pura & à dolorosa; vel quia pura displicentia, quam nos nomine *detestationis* significamus, & dolor, semper saltem regulariter reperiuntur simul in subiecto capaci doloris, & non impedito.

Trident. Prædicta autem contritio formalis, vt tradit Tridentinum vbi suprà, duplex est: vna perfecta, & altera imperfecta. Contritio perfecta, est detestatio aut dolor de peccato propter Deum ex charitate dilectum, vt ibi significat Tridentinum dum supponit, aliquando contritionem charitate perfectam esse, & Deo reconciliare extra Sacramentum. Conuenit autem contritioni in specie perfectio charitatis, non accidentaliter & imperatiuè, vt non pauci affirmant, sed essentialiter & elicitiuè, *Vasquez.* vt Vasquez q. 86. art. 2. num. 45. & plures alij docent: quia illi conuenit ex proprio motiuo, seu obiecto formali, quamuis partiali, quia in contritione perfecta, quæ est vna actio realiter indiuisibilis, est duplex respectus ratione distinctus, alter fugæ, seu displicentiæ ad peccatum vt offensiuum Dei, quo peccatum vt sic fugimus, & nobis displicet (cuius respectus obiectum tam materiale quàm formale est ipsa offensa Dei, quia ipsa displicet ob ipsam:) & alter prosecutionis, seu complacentiæ ad Deum, quo prosequimur amore Deum, & in ipso complacemus ob eius bonitatem, ex cuius complacentia nobis displicet peccatum vt ipsi offensiuum (cuius obiectum materiale est Deus, & formale bonitas ipsius Dei.) Quod in omni affectu voluntatis generaliter contingit: in omni enim affectu, tam amoris quàm odij, est duplex respectus, alter ad bonum vel ad malum, quod alicui volumus aut nolumus, & alter ad personam, cui volumus aut cui nolumus malum aut bonum: qui duo respectus non distinguuntur ex natura rei, sed tantùm ratione, quia numquam re ipsa separantur; quia amare aliquem beneuolè, est illi velle bonum, aut nolle illi malum ex complacentia illius; & odio habere aliquem, est nolle illi bonum, aut velle illi malum ex displicentia illius; quia numquam volumus aut nolumus bonum aut malum, nisi nobis aut aliis, & numquam nos nec alios amamus vel odio habemus, nisi volendo vel nolendo nobis aut aliis bonum aut malum. Contritio ergo perfecta non imperatur ab actu charitatis Dei, sed formaliter & elicitiuè est actus charitatis Dei vtpote ex partiali suo respectu & motiuo, quamuis ex altero suo respectu & motiuo partiali sit detestatio aut dolor de peccato.

Contritio verò imperfecta (quæ à Doctoribus & à Tridentino sess. 14. cap. 4. dicitur attritio) est detestatio aut dolor de peccato ex motiuo pœnarum inferni, aut alius damni spiritualis, aut turpitudinis & malitiæ peccati, vt traditur in Tridentino. *Trident.* Dicitur autem contritio imperfecta, non quia sit mala seu defectuosa, sed quia non attingit perfectionem contritionis elicitæ ex motiuo bonitatis Dei, cui displicet peccatum, & quem, ei displicendo mediâ malitiâ seu culpâ peccati, offendimus, & non aliter.

Est tamen difficultas, An contritio imperfecta, seu attritio, possit fieri contritio perfecta.

Circa hanc difficultatem certum est, hominem ex attrito posse fieri contritum, tam formaliter & actualiter, quia post attritionem potest elicere actum contritionis; quàm habitualiter, quia accedens ad Sacramentum Baptismi aut Pœnitentiæ cum attritione accipit habitum charitatis, qui est habitus & principium connaturale ad eliciendam contritionem, quia contritio est formaliter actus charitatis, & amoris amicitiæ Dei. Est tamen difficultas, An attritio ipsa possit fieri contritio.

Scotus in 4. d. 14. quæst. 2. & Paludanus d. 17. *Scotus.* quæst. 1. art. 1. docent, attritionem ipsam fieri con- *Paludan.* tritionem perfectam, id tamen non eodem modo tuentur, quia Paludanus existimat, attritionem elicitam ex aliquo motiuo ex supradictis, aduenientе statu gratiæ, fieri contritionem perfectam, quia extrinsecè informatur & perficitur habitu ipso gratiæ & charitatis. Scotus verò, quia existimat, actum doloris de peccatis propter Deum super omnia dilectum esse attritionem, vsque ad aliquod certum tempus soli Deo notum, & vsque ad illud non iustificare, & ab eo tempore incipere esse contritionem, & iustificare.

S. Thomas verò in 4. d. 17. quæst. 2. art. 1. quæ- *S. Thomas, Medina.* stiunc. 3. Medin. Cod. de Pœnitentia q. 5. Vasquez *Vasquez.* quæst.

Suarez. quæst. 86. art. 2. Suarez disp. 5. sect. 3. & communiter Theologi docent, attritionem non posse fieri contritionem, & meritò: quia attritio & contritio sunt actus substantialiter & specificè diuersi habentes substantias & essentias specificè diuersas, vtpote elicitæ ex motiuis disparatis, vt patet ex dictis; vna autem substantia & essentia actus nequit fieri alia substantia & essentia alterius actus.

Non negamus, attritionem perseuerantem vsque ad statum gratiæ, informari extrinsecè, & perfici ipso habitu gratiæ, & fieri meritoriam de condigno gloriæ, ex eo tamen non fit contritio, quia dolor de peccatis non est contritio perfecta, quia extrinsecè perficitur habitu gratiæ, sed quia perficitur actuali dilectione Dei (vt satis indicatur in *Trident.* Tridentino sess. 14. cap. 4. & constat ex dictis) siue extrinsecè & imperatiuè, quia ab ea imperatur, vt non paucis placet; siue intrinsecè & elicitiuè, vt nobis probatur, quia contritio intrinsecè & formaliter, quamuis tantùm partialiter, est dilectio Dei: attritio autem neutro modo perficitur actuali dilectione Dei, quia attritio non est propter Deum super omnia dilectum, in quo fallitur Scotus, & in eo, quòd si esset dilectio Dei super omnia, non iustificaret vsque ad aliquod certum tempus.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm contritio perfecta sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

COnueniunt Theologi, nullum actum peculiaris virtutis pœnitentiæ sufficere ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, vt constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* & etiam ratione: quia nulla displicentia peccati, vt offensiui Dei ex complacentia pœnitentis, nec intentio destruendi illud ex complacentia eiusdem, est sanctitas animæ, vt patet; nec est vltima seu proxima dispositio ad sanctitatem, quia non est vltima aut proxima ex natura rei, vt patet; nec ex institutione Dei, quia de hac nullatenus constat. Imò ex facto testimonio Ioannis constat, non esse eam institutionem, quia nullus actus peculiaris virtutis pœnitentiæ est dilectio Dei. Et ob dictum testimonium, & ob dictam rationem idem dicendum est de detestatione & dolore peccati, vt dissoni rationi, vt generaliter potest pertinere ad quamlibet virtutem.

Est tamen difficultas, An contritio perfecta, quæ est actus perfectissimæ pœnitentiæ non peculiaris, sed pertinens ad charitatem erga Deum, sufficiat ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Kemnit. Circa hanc rem errauit Kemnitius 2. par. Examinis, reprehendens eos, qui remissionem peccatorum tribuunt contritioni absque Sacramento; quia aliàs nec Sacramentum Baptismi esset medium necessarium ad remissionem peccatorum antecedentium, nec Sacramentum Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum post Baptismum commissorum.

Conueniunt tamen Catholici, contritionem perfectam sufficere ad iustificationem & remissionem peccatorum absque Sacramento, quod supponitur in Tridentino *Trident.* sess. 6. cap. 4. & 14. & exprimitur sess. 14. cap. 4. & efficaciter deducitur ex Scriptura: & in primis ex illis locis, in quibus significatur, pœnitentiam sufficere ad remissionem peccatorum, quia contritio perfecta est perfectissima pœnitentia omnium, ex illo Reg. 12. vbi Dauid dicenti, *Peccaui Domino* (quo actum pœnitentiæ significauit) statim Nathan dixit, *Dominus quoque transtulit peccatum:* & ex illo Ieremiæ 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, agam & ego pœnitentiam:* & ex illo Ezechielis 18. *Agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Deinde efficaciter deducitur ex illis locis, in quibus dilectioni Dei tribuitur infallibiliter remissio peccatorum: ex illo 1. Petri 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum:* & 1. Ioan. 7. *Qui diligit, ex Deo natus est:* & infrà, *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* quia contritio perfecta aut est formaliter & intrinsecè actus dilectionis, vt nos credimus, aut saltem à dilectione Dei imperatur.

Et ita contritio perfecta est sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, vt extra illud etiam sit necessaria ad illam, quia absque contritione, siue formali expressa, siue virtuali & implicita, nequit fieri remissio peccatorum, vt constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit, manet in morte:* & ex illo Lucæ 13. *Si pœnitentiam non habueritis, omnes simul peribitis.*

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm contritio perfecta expressa, absque expresso proposito non peccandi, sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

ADrianus Quodlib. 5. art. 3. Paludanus in 4. d. 17. q. 1. & Sotus d. 15. q. 1. ar. 5. partem negatiuam tuentur, quam indicare videtur Ambrosius in definitione pœnitentiæ, quam ex ipso adducit Magister in 4. d. 14. *Pœnitentia est mala præterita plangere, & plangenda iterùm non committere;* & Gregorius in simili definitione pœnitentiæ, quam ex ipso Hom. 34. in Euangelia adduximus Disp. 1. Diffic. 1.

Adrianus. Paludan. Sotus. Ambros. Magist. Gregorius.

Maior verò in 4. dist. 14. q. 1. Medina Cod. de Pœnitentia, q. 3. & Vasquez q. 86. ar. 2. dub. 4. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia perfecta contritio adhuc absque expresso proposito non peccandi, est perfectissima pœnitētia, & auersio à peccatis, & etiam est vera & formalis dilectio Dei, & perfectissima coniunctio beneuolentiæ cum Deo, & perfectissima conuersio in ipsum; ergo absque dicto expresso proposito sufficit ad reconciliandum peccatorem cum Deo, & ad remissionem peccatorum illius.

Maior. Medina. Vasquez.

Addimus, eum, qui perfectè conteritur de peccatis præteritis, & dum conteritur recordatur periculi peccandi in futurum, vix posse contineri à proposito expresso non peccandi in futurum, quia contritio perfecta ad id proponendum excitat vehementer, & impellit (& in eo sensu est moraliter efficax ad id, ob quod propositum non peccandi dicitur in contritione virtualiter & implicitè contineri; & pœnitentia non tantùm dicitur præterita mala plangere, sed etiam plangenda iterùm nS committere:) sed non necessariò excitat,

excitat, vt aduertit Maior, quia nulla inter perfectam contritionem & dictum propositum est connexio ex natura rei, cuius oppositum absque firmo fundamento affirmat Vasquez.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm, vt contritio sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, necessarium sit, quòd feratur in omnia peccata in particulari.

Lodolphius. CONueniunt Doctores contra Lodolphum, ad remissionem peccatorum extra Sacramentum non esse necessariam singularem contritionem pro singulis peccatis, & meritò: quia ad remissionem illorum extra Sacramentum sufficit perfecta dilectio beneuolentiæ Dei, quæ eo ipso est perfectissima auersio à peccatis, & perfectissima conuersio in Deum, & coniunctio seu adhæsio amicitiæ & beneuolentiæ cum ipso: perfecta autem contritio peccatorum, quamuis sit omnium simul, est perfecta dilectio beneuolentiæ Dei.

Est tamen difficultas, An, quamuis sufficiat vna contritio omnium peccatorum, simul necessarium sit quòd feratur in omnia peccata seorsim, & in particulari recogitata, ea omnia seorsim & in particulari attingendo.

Canus. Canus Relectione de Pœnitentia 3. p. dub. vlt. concl. 3. partem affirmatiuam tuetur, quam tradidisse videntur *Chrysostomus* tom. 5. lib. 1. & 2. *Augustinus.* de Contritione, & Augustinus de Vera & falsa Religione, cap. 9. & 14. & 17. & deducitur ex illo Isaiæ c. 38. *Recogitabo tibi omnes annos meos*, &c. & ex illo Psal. 76. *Cogitaui dies antiquos.*

Suarez. Vasquez. Ægidius. Suarez verò disp. 4. sect. 3. Vasquez q. 86. art. 2. dub. 7. & Ægidius disp. 2. dub. 8. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia contritio perfecta, etiam illa quæ fertur in peccata in communi & in confuso apprehensa, est perfecta dilectio beneuolentiæ Dei, & expressè auertens perfectissimè à peccatis; ad remissionem autem peccatorum extra Sacramentum sufficit perfecta dilectio beneuolentiæ Dei, saltem expressa, auertens à peccatis, vt dicemus Difficultate sequenti, siue sufficiat tamquam forma, siue tamquam proxima & immediata dispositio ad formam remissiuam peccatorum.

Chrysostomus verò vbi suprà tantùm indicat, recogitationem peccatorum in particulari esse vtilem ad comparandam humilitatem: & Augustinus cap illo 9. tantùm indicat, ad remissionem peccatorum necessarium esse dolorem omnium eorum, dolor tamen omnium haberi potest absque eo quòd feratur in ea expressè & in particulari: & cap. 14. & 17. tantùm loquitur de cogitatione peccatorum in ordine ad confessionem faciendam.

In relatis autem verbis Isaiæ 38. & Psalm. 76. tantùm habetur, Isaiam & Dauid peccata sua in particulari cogitasse, & de eis in particulari doluisse, quod quamuis perfectissimum & vtilissimum sit, non tamen necessarium.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm contritio tantùm virtualis & implicita sufficiat ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

SVpponimus ex iam dictis, contritionem expressam & formalem, qua expressè & formaliter displicet nobis peccatum quia est contra Deum ex complacentia ipsius Dei, sufficere ad remissionem illius extra Sacramentum.

Est tamen difficultas, An ad id sufficiat contritio virtualis, quæ est contenta & implicita in quocumque alio actu dilectionis amicitiæ seu beneuolentiæ Dei.

Canus. Petrus Sotus. Canus Relect. de Pœnitentia, part. 3. & Petrus Sotus lect. 3. de Pœnitentia, partem negatiuam tuentur. Primò, quia perfecta pœnitentia & contritio non est minùs necessaria ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum, quàm fides Christi; sed nullus potest iustificari extra Sacramentum absque fide expressa & explicita Christi, ergo nec absque expressa & explicita contritione peccatorum. Secundò, quia martyrium, quod est actus charitatis imperatiuè, non sufficit in hæretico, nec in schismatico, ad iustificationem, nisi hæreticus expressè reconcilietur cum Ecclesia per abiurationem hæresis, & schismaticus per obedientiam: ergo nec actus charitatis sufficit ad iustificationem absque expressa pœnitentia & contritione; quia in eo qui peccauit, non est minùs necessaria pœnitentia ad iustificationem, quàm fides in hæretico, & obedientia in schismatico.

Medina. Vasquez. Suarez. Ægidius. Medina verò Cod. de Pœnitentia, quæst. 2. Vasquez quæst. 86. art. 2. dub. 1. Suarez disp. 9. sect. 1. & Ægidius disp. 2. dub. 6. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia ad iustificationem & remissionem peccatorum sufficit actus dilectionis amicitiæ Dei, siue tamquam forma, siue tamquam proxima dispositio: sed in peccatore potest esse actus dilectionis Dei super omnia, absque expressa contritione peccatorum: ergo ad iustificationem ab illis non est necessaria expressa contritio illorum. Maior propositio, nempe quòd ad iustificationem à peccatis sufficiat actus dilectionis amicitiæ Dei, constat ex illo Ioan. 14. *Si quis diligit me, Pater meus diliget eum*; & ex illo 1. Ioan. 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Minor verò, nempe quòd etiam in peccatore possit esse actus dilectionis Dei absque expressa contritione, probatur: quia expressa contritio non est necessaria antecedenter ad actum dilectionis Dei tamquam principium, nec tamquam alio modo conducens ad eum eliciendum, quia sic non est necessaria ad illum ex institutione Dei, quia de hac non constat; nec est necessaria ex natura rei, quia ex natura rei, absque eo quòd quis anteà expressè conteratur, potest Deo desiderare bonum aliquod ipsi extrinsecum, vt gloriam & honorem, aut in aliquo bono ipsius, siue intrinseco siue extrinseco, complacere ex complacentia ipsius, in quo vera ratio dilectionis amicitiæ erga Deum reperitur: nec est necessaria expressa contritio consequenter ad actum dilectionis Dei, quasi ad eum necessariò consequatur, quia diligenti Deum potest non occurrere in memoriam peccatum mortale. In quo

quo casu non poterit expressè conteri. Et quamuis occurrat, diligens non necessariò elicit expressam contritionem, cùm ex eo quòd quis velit Deo bonum aliquod ex complacentia illius, non necessariò elicit alios actus, quibus ipsi velit quodcumque aliud bonum, & detestatur omne quod illi grauiter displicet; etiamsi quando occurrit, vix possit contineri ab expressa contritione illius, quia dilectio amicitiæ Dei vehementer impellit ad expressam contritionem peccati mortalis memoriæ occurrentis, ob quod expressa contritio dicitur virtualiter & implicitè contineri in dilectione Dei, quia scilicet dilectio Dei habet virtutem moralem, quantum est ex se, efficacem moraliter ad excitandam expressam contritionem mortalis memoriæ occurrentis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus, ad iustificationem & remissionem peccatorum extra Sacramentum necessariam esse fidem explicitam Christi, quia sufficit fides implicita in fide alicuius alius obiecti.

Et ad secundam respondemus, quòd quamuis in hæretico, adhuc manente hæretico, possit esse perpessio mortis in defensionem rerum fidei, sed non erit martyrium, nec iustificabit à peccatis, quia habet quòd sit martyrium, & iustificet, ex actu dilectionis Dei à quo imperatur, qui nequit esse in hæretico manente hæretico (etiamsi in eo manente tali possit esse aliquis actus fidei ob reuelationem diuinam) quia actus dilectionis Dei destruit peccatum hæresis, quia est incompossibilis cum quocumque peccato mortali. Potest tamen esse in hæretico desinente esse hæreticum, & ab eo actu perpessio mortis erit martyrium, & iustificabit à peccato hæresis (sicut à quocumque alio mortali) absque expressa retractatione & abiuratione erroris (præsertim quando error non occurrit memoriæ) sola retractatione implicita in ipso actu dilectionis. Et idem suo modo contingere potest in schismatico sine expressa obedientia Ecclesiæ, solâ obedientiâ implicitâ in actu dilectionis Dei.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm contritio sit sufficiens ex natura rei ad iustificationem extra Sacramentum.

PRocedit difficultas de contritione perfecta, prout disiunctim abstrahit à formali & à virtuali, seu, quod idem est, ab expressa & ab implicita, quia contritio vt sic (id est vna aut altera) est medium sufficiens ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, vt constat ex dictis: imò vt sic esse medium necessarium ad id, diximus Diffic. 11. & constat ex illo Ioan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* & ex illo Lucæ 13. *Si pœnitentiam non habueritis, omnes simul peribitis.*

Est tamen difficultas, An contritio dicto modo sumpta, sit medium sufficiens ex natura rei ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, an tantùm ex diuina institutione.

Medina. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 2. art. 2. docet, contritionem perfectam dicto modo sumptam non esse sufficientem ex natura rei ad id, sed tantùm ex diuina institutione. Quod etiam indicat *Suarez.* Suarez disp. 9. sect. 3. quia contritio vt sic non est forma suâ naturâ sanctificans, & incompossibilis cum peccatis; nec suâ naturâ, sed tantùm ex diuina institutione, est dispositio proxima ad remissionem peccatorum extra Sacramentum.

Sotus verò in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 7. Canus Relect. de Pœnitentia, part. 3. Vega 13. in Trident. cap. 20. Vasquez quæst. 86. art. 2. dub. 1. & Ochagauia Tract. 1. de Sacramento Pœnitentiæ, q. 13. docent, contritionem perfectam dicto modo sumptam esse ex natura rei sufficientem ad remissionem peccatorum extra Sacramentum, & meritò: quia contritio perfecta, siue expressa siue implicita, est forma suâ naturâ sanctificans, & formaliter incompossibilis cum peccato mortali, vt dicemus Difficultate sequenti, ergo. Ex quo ad rationem aduersariorum constat, primam partem Antecedentis esse falsam. *Sotus. Canus. Vega. Vasquez. Ochagau.*

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm contritio sit forma ex se formaliter sanctificans, & remissiua peccatorum.

SVarez disp. 8. sect. 7. & lib. 7. de Gratia c. 8. sect. 13. & 14. Henriquez 1. de Pœnitentia, cap. 30. num. 3c. & Ægidius disp. 2. dub. 3. docent, contritionem perfectam, siue expressam siue implicitam, non esse formam ex se sanctificantem, & remittentem peccata, sed tantùm esse dispositionem vltimam & proximam ad gratiam habitualem, mediâ quâ peccator formaliter sanctificatur & emundatur à peccatis. *Suarez. Henriq. Ægidius.*

Vasquez verò 12. disp. 203. Iansenius in Concordia Euangelica cap. 48. in illud Lucæ 7. *Ideo dico tibi*; Vincentius de Gratia Christi, quæst. 1. & Ochagauia Tract. 1. de Sacramento Pœnitentiæ, quæst. 13. docent, contritionem, siue expressam siue implicitam, esse formam ex se formaliter sanctificantem, & formaliter remissiuam peccatorum, quod satis significant Augustinus de Natura & gratia, cap. 42. & cap. vlt. dum charitatem appellat *iustitiam*, & Tractatu 9. in Epistolam Ioan. dum charitatem appellat *sanitatem* & *pulchritudinem animæ* (eum autem loqui de charitate sumpta pro actu, constat ex contextu) & Ephrem libro de Die iudicij, cap. 5. & Bernardus lib. de Modo benè viuendi, ad sororem cap. 10. dum contritionem appellat *sanitatem animæ* & *illuminationem*, quia prædictis verbis satis significant, actum charitatis & contritionem esse ipsam formam, qua anima redditur formaliter iusta, sana, & pulchra; quia iustitia, sanitas & pulchritudo est forma reddens iustum, sanum, & pulchrum. *Vasquez. Iansenius. Vincent. Ochagau. Augustin. Ephrem. Bernard.*

Et ratione probatur: quia contritio, siue expressa siue implicita, vtpote dilectio beneuolentiæ Dei, est formaliter adhæsio & coniunctio perfectissima & affectuosa amicabiliter cum Deo dilecto amore amicitiæ seu beneuolentiæ, ergo contritio est forma ex se constituens ipsum, qui conteritur, formaliter coniunctum cum Deo beneuolè amato, & ipsi charum seu placentem, & actualiter amicum seu beneuolum & redamabilem ab ipso Deo, qui diligentes se diligit: ergo contritio causans seu præstans formaliter omnia hæc, est forma ex se sanctificans, reddens amicum Dei ipsum qui conteritur. Consequentia patet, quia in omnibus prædictis quæ formaliter præstat, constitit aliquem esse sanctum & amicum Dei, ac proinde eum qui conteritur, si sit maculatus peccato mortali, quod est inimicitia cum Deo, quantum est ex se

se emundat ab eo peccato; quia forma ex se sanctificans, & quæ est amicitia cum Deo, est incompossibilis cum peccato, quod est inimicitia cum Deo, & quantum est ex se illud extinguit & expellit: imò ita sufficienter illud expellit & extinguit, vt non egeat aliqua superaddita remissione à Deo facta, quia in nullo peccato (nec in eo quod est contra Religionem) præter malitiam ipsam, seu culpam & maculam qua Deo displicemus, & qua, si est grauis, efficimur formaliter obiectum diuini odij, quæ sufficienter potest expelli contritione tamquam forma incompossibili cum ipsa, reperitur alia iniuria seu offensa stricte contra iustitiam in Deum, pro cuius recompensatione vltra formam incompossibilem cum culpa seu macula peccati adhuc mortalis, necessariù sit reddere seu restituere aliquid aliud Deo, vt peccator non maneat illi offensus seu inuisus, quia Deus nullo in rigore damnificatur. Contritio ergo ita est forma ex se sanctificans, & remissiua peccatorum, vt sufficiat ad omnino extinguendum & expellendum peccatum, quamuis mortale, & ad sanctificeandam animam, & eam emundandam ab illo.

Quòd autem habitus gratiæ efficiat formaliter animam sanctam, & Deo gratam, non tollit, quòd etiam contritio id formaliter efficiat, & de facto, quia forma in subiecto capaci nequit non tribuere ei suum effectum formalem primarium, qui coalescit ex ipso subiecto, & ex ipsa forma subiecto communicata; quamuis iste effectus formalis primarius contritionis sit diuersæ speciei ab effectu formali primario habitus gratiæ, & inferioris speciei quàm effectus ipsius gratiæ, sicut etiam contritio est diuersæ speciei ab ipso habitu, vt patet, & etiam inferior, vtpote effectus in genere causæ efficientis ipsius habitus tamquam causæ principalis æquiuocæ. Ita tamen contritio perfecta est forma ex se sanctificans, & de facto ita sanctificat animam, vt ab ea transacta relinquatur anima habitualiter sancta, & conuersa perfectè in Deum: quod non habet ab habitu gratiæ transacto, quamuis auferretur absque peccato, quia proprium est affectus voluntatis, relinquere illam affectam & conuersam ad obiectum amatum.

Trident. Tridentinum autem sess. 6. cap. 7. dum ait, *Vnica est causa formalis iustificationis, iustitia videlicet Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit*; illâ particulâ *vnica*, quæ exclusiua est, tantùm excludit iustitiam increatam Dei, & fauorem aliquem extrinsecum Dei, non pluralitatem formarum quæ nobis insint, quarum quælibet sit sufficiens ad iustificationem.

Sed obijciunt aduersarij Primò testimonia Scripturæ & Patrum, in quibus ob perfectam contritionem promittitur sanctificatio & remissio peccatorum, aut saltem ei attribuitur tamquam nouum, & beneficium superadditum ipsi contritioni: ergo sanctificatio & remissio peccatorù non est effectus formalis contritionis, quia effectus formalis, vtpote inseparabilis à forma, non est beneficium nouum, & superadditum ipsi formæ, & frustrà promittitur ob ipsam formam. Respon-

Vasquez demus, vt optimè Vasquez in eis testimonijs, in quibus conuersioni aut pœnitentiæ attribuitur sanctificatio & remissio peccatorum tamquam nouum beneficium Dei, aut ob eam promittitur, non esse sermonem de perfecta pœnitentia & conuersione, sed de imperfecta, nempe de attritione, comitantibus operibus pœnalibus, & alijs bonis operibus: quia ob attritionem sic comitatam promissa est remissio peccatorum (non minùs quàm ob eleemosynam) & illi potest attribui tamquam nouum & superadditum beneficium: in illis verò, in quibus sermo est de pœnitentia seu contritione perfecta, & ei attribuitur sanctificatio & remissio peccatorum, vel ob eam promittitur, tunc non attribuitur illi vt superadditum beneficium, nec ob illam promittitur stricte & rigorosè, sed tantùm attribuitur illi tamquam effectus inseparabilis ab ipsa, vt ad ipsam omnes afficiantur ob eius inseparabilem vtilitatem; vt quando quis habenti manus immundas, ait, Laua manus tuas, & erunt mundæ; vel, Promitto tibi earum munditiem.

Obijciunt Secundò, contritionem perfectam esse dispositionem ad iustificationem & remissionem peccatorum, vt significari videtur in Triden- *Trident.*
tino sess. 6. c. 6. dum peccatores dicûtur disponi ad iustitiam detestatione peccati, & dilectione Dei; & sess. 14. cap. 4. dum de contritione, quam dixit fuisse omni tempore necessariam ad impetrandam veniam peccatorum, ait, præparare ad remissionem peccatorum: ergo contritio non est forma ex se sanctificans & remissiua peccatorum, quia nulla forma est dispositio ad effectum formalem, quem ipsa præstare potest. Respondemus, nomine detestationis, contritionis, & dilectionis Dei, quæ præparant ad remissionem peccatorum, & ad quas consequitur iustificatio à peccatis, non intelligi à Tridentino detestationem & contritionem perfectam, nec dilectionẽ amicitiæ Dei, sed nomine dilectionis Dei intelligi dilectionẽ concupiscentiæ, qua nobis cõcupiscimus Deum vt bonũ nostrum, & fontẽ iustitiæ seu iustificationis nostræ, vt patet ex contextu; & nomine detestationis & cõtritionis intelligi detestationem & contritionem prout abstrahit à perfecta & imperfecta. Quia sess. 6. loquitur de detestatione & contritione, quæ est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio Baptismo; & sess. 14. de contritione quæ est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio Sacramento Pœnitentiæ: & tamen detestatio & contritio perfecta non est dispositio ad iustificationem peccatoris, quæ fit medio Sacramento, sed tantùm contritio imperfecta. Et ita sess. 14. cap. illo 4. postquam Tridentinum dixit, motum contritionis præparare ad remissionem peccatorum, posteà subdit, *Et si contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat*, &c. Loquitur ergo anteà de contritione prout abstrahit à contritione perfecta & imperfecta, quæ ratione imperfectæ præparat ad iustificationem peccatoris faciendam medio Sacramento Baptismi, & medio Sacramento Pœnitentiæ: & ratione eiusdem fuit omni tempore necessaria, ad impetrandam veniam peccatorum, etiam extra Sacramentum, non necessitate metaphysica, sed morali, quia regulariter nemini contingit iustificari à peccatis etiam extra Sacramentum, nisi præuia attritione. Et eadem necessitate morali sess. 6. can. 9. dicitur, quòd præter fidem sit etiam necessarius motus aliquis voluntatis, vt disponamur ad iustificationem: quod verificatur ratione attritionis, etiam quando iustificatio fit extra Sacramentum.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm contritio perfecta de facto iustificet à peccatis, vt forma.

Turrianus. TVrrianus Complutensis Opusc. 7. dub. 13. partem negatiuam tuetur (quam expressit *Vasquez.* Vasquez 1. 2. disput. 203. in fine) quia contritio, vtpote actus charitatis erga Deum, procedit ab habitu gratiæ & charitatis, vt connaturaliter eliciatur; ac proinde præsupponit ipsum habitum inhærentem animæ, & eam informantem; aliàs non posset ab ipso efficienter procedere: ergo contritio præsupponit & inuenit peccatum mortale expulsum per habitum ipsum præsuppositum, qui verè est sufficiens ad illud expellendum; ergo contritio ipsa non expellit illud, cùm iam expulsum inueniat.

Iansenius. Iansenius verò in Concordia Euangelica c. 48. in illud Lucæ 7. *Ideo dico tibi*, &c. partem affirmatiuam tradit, sub nomine dilectionis Dei (& non *Vasquez.* absque probabilitate) quam etiam supponit Vasquez 3. par. disp. 2. num 62. dum ait, *Iustificationem à peccatis extra Sacramentum certius est fieri contritione tamquam forma, quàm habitu gratiæ*; & *Sotus.* eam non leuiter indicant Sotus in 4. dist. 14. q. 2. *Vincentius.* art. 2. & dist. 15. quæst. 1. art. 6. & Vincentius de Gratia Christi quæst. 1. circa 6. conclusionem: imò *S. Thomas.* etiam S. Thomas 1. 2. quæst. 113. art. 8. dum ait, priùs naturâ esse infusionem gratiæ (subintellige habitualis) deinde contritionem perfectam, & tandem expulsionem peccati: Ceterùm pars hæc persæpè defenditur in nostra Complutensi Academia, cuius in re Theologica iudicium plurimi vbique habetur: nec modò à Doctoralis laureæ candidatis in publico Academiæ Gymnasio, sed etiam à Religiosis familijs in Theologicis thesibus non rarò propugnatur, magno doctiorum plausu: quin etiam doctissimi viri sæpè euidentem indigitant, semel dato contritionem ex se sanctificare. Sit hoc ad testimonium veritatis, non ad fastum Auctoris.

Ratio autem à priori huius doctrinæ est, quia ex vna parte contritio est forma ex se sufficiens ad expellendum peccatum mortale, vt diximus Difficultate præcedenti, & ex altera parte ante contritionem ipsam non præsupponitur facta expulsio peccati: ergo hæc verè fit formaliter per ipsam contritionem, quamuis aliàs fiat sufficienter per habitum gratiæ infusum in eodem instanti durationis, in quo elicitur contritio. Quòd autem non præsupponatur facta expulsio peccati ante ipsam contritionem, probatur: quia non præsupponitur facta in aliquo instanti durationis priori; quia habitus gratiæ, per quem præsupponeretur facta, non infunditur anteà, sed in eodem instanti in quo elicitur contritio; nec præsupponitur facta in aliquo priori naturæ ante ipsam contritionem, ita vt expulsio peccati antecedat ipsam contritionem, & sit prior contritione prioritate naturæ, quia prioritas naturæ formaliter nihil aliud est quàm causalitas, & conducentia actualis, quia illud tantùm dicitur prius alio, à quo hoc aliud dependet; & illud tantùm est posterius aliquo, quod dependet ab hoc aliquo: & ideò prioritas naturæ dicitur prioritas *à quo*, & non *in quo*, & etiam dicitur prioritas dependentiæ & causalitatis: expulsio autem peccati non concurrit, nec conducit ad contritionem (quamuis habitus gratiæ, per quem etiam fit expulsio, concurrat, & conducat ad ipsam contritionem) non solùm vt causa, vt patet, sed nec vt ablatio impedimenti, quo habitus gratiæ esset impediendus ad causandam contritionem: quia quamuis peccatum mortale, per possibile vel impossibile esset simul cum habitu gratiæ & charitatis, non impediret actiuitatem ipsius habitus ad causandam contritionem; sicut nec mutuò impedirentur calor & frigiditas naturaliter incompossibiles, si à Deo simul in eodem subiecto conseruarentur, quia non apparet quomodo se impedirent, nec huius potest afferri aliquod indicium. imò mirum esset, subiectum habens simul calorem vt octo, & frigiditatem vt octo, non calefacere nec frigefacere.

Et confirmatur, & simul declaratur ratio facta, quia habitum gratiæ esse priorem naturâ contritione, in eo formaliter consistit, quòd sit causa efficiens contritionis absque alia prioritate, & contritionem esse posteriorem natura habitu gratiæ, in eo solùm formaliter consistit, quòd sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate: ex eo autem solùm, quòd habitus gratiæ sit causa contritionis absque alia prioritate, & contritio sit effectus ipsius habitus absque alia posterioritate, non fit, habitum gratiæ priùs expellere peccatum, quàm contritio expellat, quia habitus gratiæ ex eo quòd sit causa contritionis, non priùs incipit existere quàm contritio, quia non habet aliam prioritatem, quàm esse causam illius.

Expulsio ergo peccati mortalis, & iustificatio ab illo, de facto fit ab habitu gratiæ, & simul ab actu contritionis perfectæ, à quolibet sufficienter & totaliter, quia quilibet est sufficienter incompossibilis cum peccato mortali, quod neuter supponit, nec inuenit expulsum ab altero: & non inconuenit eamdem numero expulsionem, & eumdem numero effectum negatiuum fieri simul, à duplici causa creata, à qualibet sufficienter & totaliter, quia non fit ab illis influxu aliquo positiuo, & positiua dependentia effectus à causa, sed per solam incompossibilitatem causarum cum forma expulsa.

Habitus ergo gratiæ dupliciter expellit peccatum mortale: vno modo immediatè in genere causæ formalis (qua ratione etiam contritio illud expellit) altero modo mediatè in genere causæ efficientis media contritione, quam efficienter producit, eo modo quo calor ignis expellit frigiditatem ab aqua. Quia ergo habitus gratiæ expellit peccatum efficienter media contritione formaliter expellente peccatum, quam habitus efficienter producit, ideò optimè dicitur habitus in eo priori naturæ (id est in genere causæ efficientis) in quo est prior contritione, expellere peccatum. Hoc tamen modo dicendi potiùs significatur, contritionem expellere illud formaliter (quia mediâ ipsâ habitus illud efficienter expellit) quàm quòd contritio illud inueniat, & præsupponat expulsum ab habitu.

Vnde contritio est satisfactio perfecta & condigna pro macula, culpa, & offensa peccati mortalis,

talis, vt exprimit Vasquez disput. illa 2. cap. 4. & 6. (quamuis non pro toto debito pœnæ obiectiuo) non tamen meretur remissionem culpæ & offensæ, quia hæc remissio est effectus formalis physicus (quamuis secundarius) inseparabilis à contritione in peccatore: imò non indigens decreto Dei ad ipsam immediatè terminato, quia sufficit decretum dandi auxilium efficax ad contritionem, & concurrendi cum voluntate peccatoris ad illam; ac proinde contritione nequit impetrari à Deo remissio illa, quia contritio nequit mouere Deum ad decernendam eam remissionem.

Quòd si ad prædictam nostram rationem à priori respondeas, habitum gratiæ non tantùm esse priorem contritione in genere causæ efficientis, sed etiam in genere causæ formalis, quia nequit contritionem efficere, nisi simul cum voluntate; ad hoc autem prærequiritur, quòd habitus vniatur ipsi voluntati, aut animæ, & eam informet, quia voluntas nequit vti habitu separato: eo autem ipso, quòd informat voluntatem aut animam, expellit ab ipsa peccatum mortale, quia eo ipso quòd ipsam informat, efficit ipsam sanctam, ac proinde etiam expulsio peccati præsupponitur ad contritionem, cùm ad hanc præsupponatur habitus informans, qui vt informans est incompossibilis cum peccato mortali.

Contra hanc responsionem est, quòd quamuis ad hoc, quòd habitus causet cum voluntate contritionem, sit prærequisita vnio ipsius cum voluntate aut cum anima, sed non prærequiritur vt est informatio, sicut nec vt est receptio (quamuis vnio, & informatio, & receptio re ipsa non distinguantur) tum quia informatio tantùm est necessaria habitui vt causæ formali ad suos effectus formales, efficiendi subiectum sanctum, & expellendi immediatè peccatum, tum etiam quia habitui, vt efficiat contritionem, sufficit vnio vt vnio, respiciens voluntatem aut animam vt extremum, non vt subiectum; quia vt efficiat contritionem cum voluntate, sufficit quòd sit vnitus cum illa tamquam cum cooperante & coefficiente. Et quamuis admittamus, quòd ad hoc, quòd habitus efficiat cum voluntate contritionem, sit ipsi habitui necessaria informatio, vt est formaliter informatio, seu vt est causalitas ipsius habitus vt causæ formalis, imò etiam quòd sit voluntati necessaria vnio cum habitu, vt est formaliter receptio, seu causalitas voluntatis aut animæ, vt causæ materialis ipsius habitus gratiæ, ac proinde quòd ad contritionem prærequiratur esse sanctum, quod est effectus formalis habitus gratiæ, & effectus materialis ipsius subiecti, nempe voluntatis aut animæ; nihilominùs expulsio peccati non est prærequisita, vt voluntas & habitus efficiant contritionem: quia expulsio peccati nec cõducit positiuè ad contritionem, vt patet: nec tamquam remotio impedimenti, quia voluntas & habitus non impedirentur peccatõ mortali ad contritionem, vt iam diximus. Vnde, quamuis in eo priori naturæ (id est, in genere causæ efficientis) in quo habitus præsupponitur ad contritionem, etiam præsupponatur voluntas, & quamuis gratis admittamus etiam præsupponi informationem & receptionem habitus formaliter vt tales, imò etiam animam esse sanctam, quasi conducant ad efficiendam contritionem; nihilominùs in eo priori (id est, in illo genere causæ) non præsupponitur expulsio peccati, quia ad efficiendam contritionem non conducit, adhuc vt expeditio voluntatis & ipsius habitus, & vt remotio impedimenti. Ex eo verò quòd habitus informans sit in compossibilis cum peccato mortali, tantùm deducitur, quòd in eodem instanti temporis, in quo est habitus gratiæ in voluntate, sit expulsio peccati, & non peccatum; non tamen quòd sit in eodem priori naturæ respectu contritionis, si in eo genere causæ, nempe efficientis, in quo habitus causat contritionem, in eo expulsio peccati non causet illam, vt verè non causat: quia prioritas naturæ tantùm est prioritas causalitatis, & à quo, & id tantùm est prius naturâ alio quod est causa illius. Et non solùm in eo priori naturæ, in quo habitus est prior contritione, non est expulsio peccati, sed nec est peccatum ipsum, quia peccatum nec est in eodem instanti temporis in quo est habitus & contritio, nec conducit ad contritionem.

Quòd si obijcias Primò: Contritio perfecta, quamuis sit perfecta satisfactio pro culpa & offensa peccati mortalis, & possit esse pro toto debito subiectiuo (id est pro tota dignitate pœnæ) non tamen pro toto peccato mortali, quia non est nec esse potest satisfactio pro toto debito obiectiuo peccati (id est pro tota pœna, quæ est obiectum dignitatis dictæ, & debiti subiectiui) quia nequit esse pro carentia auxilij prærequisiti ad ipsam contritionem, quæ est pœna debita peccati, & obiectum dictæ dignitatis, & debiti subiectiui: quia ad habendam contritionem necessariò præsupponitur facta remissio & condonatio dictæ carentiæ auxilij, cuius remissio & condonatio fit, quando peccatori, debenti carere auxilio, confertur auxilium ipsum. Sed hæc condonatio & remissio ex eo solùm præsupponitur ad contritionem, quia præsupponitur collatio auxilij, quæ reipsa & de facto est condonatio dicti debiti obiectiui, ex eo solùm quòd præcedat dignitas, & debitum subiectiuum carendi auxilio, quamuis quòd ea collatio auxilij sit condonatio, & quòd præcedat dignitas, non conducat ad contritionem, sed sit impertinens ad illam. Ergo quamuis expulsio peccati non conducat ad contritionem, ex eo solùm quòd habitus gratiæ, qui præsupponitur ad contritionem, de facto & reipsa expellit peccatum, etiam expulsio peccati præsupponetur ad illam.

Respondemus, concedendo, contritionem non esse perfectam satisfactionem pro toto peccato mortali, quia non est pro debito obiectiuo: quia condonatio huius sumpta materialiter pro collatione auxilij, quæ reipsa est condonatio, necessariò præsupponitur ad contritionem, saltem prioritate naturæ, quia ipsa collatio auxilij est necessaria, & conducit ad contritionem eliciendam: quia verò nihil expulsionis peccati præsupponitur ad contritionem (etiamsi præsupponatur habitus gratiæ expellens peccatum) quia non præsupponitur duratione ad contritionem, vt patet; nec naturâ, quia non conducit ad contritionem, ideò nullo modo est prior, nec præsupponitur ad contritionem: præsupponitur tamen condonatio auxilij modo prædicto, nempe materialiter, quod sufficit vt contritio nequeat esse satisfactio pro dicto debito obiectiuo, cùm ad ipsam contritionem necessario præsupponatur condonatio seu remissio

talis debiti, materialiter sumpta pro collatione ipsa auxilij, quæ reipsa est condonatio.

Quòd si obijcias Secundò, Macula peccati relicta post actum peccati transactum, seu peccatum habituale perseuerans, à quo seu à qua postea peccator emúdatur per iustificationẽ, est priuatio gratiæ sanctificantis debitæ: expulsio autem huius priuationis, seu cessatio illius præsupponitur ad contritionem; ergo expulsio peccati seu maculæ præsupponitur ad contritionem, ac proinde contritio illud non expellet, cùm inueniat illud expulsum. Quòd autem expulsio priuationis gratiæ sanctificantis debitæ præsupponatur ad contritionem, probatur: quia ad contritionem præsupponitur gratia sanctificans vnita animæ, aut eam informans; gratia autem sanctificans vnita animæ, aut eam informans, est formaliter ipsa expulsio seu cessatio priuationis ipsius gratiæ, & expulsio seu cessatio priuationis gratiæ est formaliter ipsa gratia, sicut lux est formaliter non esse tenebrarum, & tenebræ sunt formaliter non esse lucis.

Respondemus, primum tantùm peccatum mortale inducere dictam priuationem gratiæ, & non reliqua peccata, quia reliqua inueniunt gratiam iam expulsam, & priuationem illius: & hanc priuationem, quæ inducitur primo peccato, non semper esse peccatum habituale, & maculam, sed tantùm quando est voluntaria in se ipsa, nempe quando quis aduertit, quòd suo peccato mortali priuandus est gratia: imò tunc priuationem gratiæ tantùm esse materiale ipsius peccati habitualis, seu maculæ, quia formale situm est in dissonantia ad rationem superaddita priuationi gratiæ; ac proinde gratia sanctificans, quamuis sit formaliter, non esse ipsius materialis peccati habitualis; non tamen est non esse ipsius formalis: & consequenter, quamuis ad contritionem præsupponatur gratia sanctificans, non eo ipso præsupponitur expulsio, seu non esse peccati, seu maculæ sitæ formaliter in dicta dissonantia. Et addimus, præter dictam maculam peccati, quæ tantùm reperitur in dicto primo peccato mortali (& non semper) etiam reperiri alteram maculam, quæ semper est in omni peccato mortali, nempe ipsam maculam seu culpam, quæ fuit primò in ipso actu peccati, etiam consistentem in dissonantia ad rationem, & habitualiter perseuerantem quousque formaliter aut virtualiter retractetur. Hæc autem macula non est formaliter non esse gratiæ sanctificantis, quia formaliter non est carentia illius, & ideò nec ipsa gratia est formaliter non esse, seu expulsio illius; ac proinde non eo ipso quòd ad contritionem præsupponitur gratia sanctificans, præsupponitur expulsio illius maculæ: & quia aliàs carentia dictæ dissonantiæ non conducit ad contritionem, quamuis gratia sanctificans conducat, ideò expulsio peccati seu maculæ non præsupponitur prioritate naturæ ad contritionem, quamuis gratia sanctificans præsupponatur. Quamuis ergo gratis admittamus, priuationem gratiæ esse formaliter maculam, & semper, & in omni peccato mortali, & hanc præsupponi expulsam ante contritionem aduentu gratiæ sanctificantis; altera tamen macula, quæ primò fuit in actu peccati, in prædicta macula seu culpa consistens, non præsupponitur expulsa, ac proinde non præsupponetur expulsio totius peccati, seu totius maculæ, & consequenter contritio hanc maculam expellet, præsertim quòd macula numquam consistit formaliter in dicta priuatione gratiæ, vt iam diximus.

DIFFICVLTAS IX.

In quo consistat contritionem perfectam esse detestationem, aut dolorem peccati super omnia.

SVpponimus, in quo conueniunt Doctores, contritionem esse detestationem aut dolorem peccati super omnia mala. Hoc verò supposito, difficultas est, In quo consistat hunc affectum esse super omnia mala.

Circa quam conueniunt Doctores contra Adrianum, & Petrum Sotum, quòd vt contritio sit detestatio peccati super omnia mala, non sit necessarium quòd sit maxima intensiuè (vt Adrianus dixit) nec quòd sit intensior detestatione cuiuscumque alterius mali, vt dixit Petrus Sotus: quia neutrum horum cum fundamento aliquo requiritur, vt contritio sit detestatio peccati super omnia mala; quia eo ipso quòd quis ita detestatur peccatum, vt ex vi talis detestationis admittat aut patiatur quodcumque aliud malum, si necessarium sit vt non incidat in peccatum, dicitur detestari peccatum appretiatiuè super omnia mala, quamuis illud remissè detestetur. In quo sensu Christus Matth. 10. dixit: *Qui amat patrem & matrem plus quam me, non est me dignus.* quasi dicat, qui amore patris & matris non dubitat me Deum grauiter offendere, non est me dignus. Vt ergo contritio perfecta sit detestatio peccati super omnia mala, non est necessarium quòd sit maxima intensiuè, nec maior detestatione cuiuscumque alius mali, sed sufficit quòd sit maxima quoad pretium seu æstimationem. *Adrian.* *Pet. Sotus.*

Nihilominùs in explicanda hac maioritate seu superioritate quoad pretium, non parum variant Doctores. Omissis autem multis explicationibus, quas refert Vasquez, & nobis non placent, illa explicatio nobis probatur, quam adhibet Vasquez 1.2. disp. 194. ca. 3. Pessantius ad 3.p.q. 3. dub. 6. & Turrianus 2.2. disp. 74. dub. 1. nempe, contritionem perfectam esse detestationem peccati super omnia mala appretiatiuè, in eo consistere quòd sit detestatio peccati, quia Deo displicuit, seu quia fuit offensiuum illius ex complacentia ipsius Dei, quia eo ipso quòd est ex complacentia Dei, dum exiit, non admittit secum fugam efficacem alterius mali, cuius admissio sit necessaria ad vitandum peccatũ; quia qui ita detestatur peccatũ, dum in ea detestatione perseuerat, nõ timebit efficaciter, nec fugiet, sed potiùs admittet quodcumque aliud malum, cuius admissio sit necessaria ad non peccandum: in quo detestatio peccati Deo displicentis, habita ex complacentia illius, distinguitur à detestatione mali proximo displicentis, habita ex complacẽtia ipsius proximi; quòd hæc secum admittit fugam efficacem mali, cuius admissio sit necessaria ad vitandum malum proximo, dum ea fuga, seu non admissio mali non fiat ex displicentia illius. *Vasquez.* *Pessantius.* *Turrianus.*

Et eadem proportione Dei dilectio, qua volumus bonum ex complacentia ipsius, est super omnia

omnia bona appretiatiuè, quia est dilectio beneuolentiæ Dei, & eo ipso quòd est talis, dum existit, nullius alius boni, verbi gratia fornicationis, dilectionem liberam admittit, quòd ipsi Deo displiceat aut grauiter aut leuiter pro qualitate dilectionis, quia dilectio illius non est compossibilis cum dilectione beneuolentiæ erga Deum. In quo etiam dilectio beneuolentiæ Dei distinguitur à dilectione beneuolentiæ proximi, quia hæc secum admittit dilectionem alius boni etiam grauiter displicentis amico, dum non sit ex displicentia illius.

DIFFICVLTAS X.

Quomodo, & quo ordine excitetur in nobis contritio perfecta.

NEgari non potest, peccatorem aliquando, quamuis rarò, ex consideratione suorum peccatorum quibus Deum offendit, & ex actu fidei diuinæ, quo Deum, quem offendit, cognoscit esse summè bonum in se, proximè & immediatè excitari & moueri ad contritionem, nempe ad detestationem peccatorum, prout sunt offensa Dei, ex complacentia ipsius: nihilominùs regulariter & ferè semper plures alij interueniunt actus ante contritionem: quia Primò solet esse actus fidei diuinæ, quo peccator credit impium iustificari à Deo. Secundò solet esse actus timoris diuinæ iustitiæ & pœnarum, quo peccator sua peccata considerans concutitur. Tertiò solet, se ad diuinam misericordiam conuertendo, in spem veniæ & remissionis peccatorum erigi. Quartò solet etiam in peccatore excitari amor concupiscentiæ Dei, quo sibi Deum concupiscit, & diligit vt sibi bonum, & fontem & principium omnium bonorum. Quintò solet esse intentio delendi peccatum & offensam Dei, & se iustificandi, habita ex complacentia sui. Sextò ex hac intentione solet peccator excitari ad id medio quo iustificatur, nempe vel ad susceptionem Sacramenti, vel ad contritionem perfectam.

Obseruandum tamen est, prædictum ordinem, quo dicimus solere excitari contritionem, non semper contingere, sed aliquando deficere, quia aliquando vnus aut alter actus ex dictis deficit, & aliquando ordo eorum prædictus transmutatur.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm vnum peccatum mortale possit remitti sine alio media contritione.

COnueniunt Catholici, potentiâ ordinariâ Dei vnum peccatum mortale non posse remitti sine alio quo affectus sit peccator, quacumque forma fiat remissio: quod tradit Augustinus de Vera & falsa pœnitentia, dum ait, impietatem infidelitatis esse, à Deo dimidiam sperare salutem: & Innocentius III. in cap. *Maiores* 3. de Baptismo & eius effectu, dum ait, non posse remitti originale, nisi etiam remittatur actuale. quod amplius ex dicendis constabit. *Augustin.*

Est tamen difficultas, An de potentia Dei absoluta possit vnum mortale remitti sine alio, siue remissio fiat contritione, siue gratia habituali, siue quacumque alia forma.

Scotus in 4. dist. 14. quæst. 1. Medina Cod. de Pœnitentia, q. 12. & Ægidius disp. 2. dub. 11. partem affirmatiuam tuentur; quia existimant, maculam ex peccato trãsacto relictã posse sola voluntate & cõdonatione extrinseca Dei deleri, quia dicta macula vel sita est in destinatione ad pœnam facta à Deo, vel in iniuria Deo facta habitualiter permanente: Deus autem pro sola sua voluntate potest remittere pœnam vnius mortalis, non remittendo pœnam alterius, & cedere iniuriæ sibi factæ vno peccato mortali, & non iniuriæ sibi factæ altero mortali. *Scotus. Medina. Ægidius.*

Sotus verò in 4. dist. 15. q. 1. art. 3. & Vasquez 1. 2. disp. 207. cap. 5. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia remissio mortalium nequit fieri sola extrinseca condonatione Dei, vt optimè Vasquez 1. 2. disp. 206. quia macula ex peccato relicta non est sita in destinatione aliqua ad pœnam, sed in aliquo priori ad illam, nempe in ipsa malitia, & culpa, & offensa Deo facta, quæ fuit primò in actu peccati, & quæ eo transacto habitualiter perseuerat; quæ non est iniuria seu offensa strictè sumpta contra iustitiam, cui Deus possit pro sua voluntate cedere, sed est vera macula & iniustitia apud Deum, vt ibidem ostendit Vasquez; ac proinde remissio mortalium tantùm potest fieri vera sanctitate & iustitia apud Deum ipsi peccatori inhærente. Nulla autem est sanctitas & iustitia inhærens, quæ non opponatur omnibus mortalibus, vt patet; quia in ipso habitu nihil est peculiare respectu alicuius peccati. Si verò iustitia & sanctitas, per quam fit remissio, sit contritio perfecta, etiam hæc æquè opponitur omnibus mortalibus, vel quia est vera sanctitas & iustitia, quæ eo ipso pugnat cum quocumque mortali; vel quia est perfecta detestatio omnium mortalium, quia est dilectio amicitiæ Dei, vel orta ex ipsa: dilectio autem amicitiæ Dei nullam patitur secum offensam grauem erga Deum, quam non detestetur perfectè saltem virtualiter. Quòd si iustitia & sanctitas, tam actualis quàm habitualis, sua natura opponitur cuicumque mortali, nequit adhuc de potentia Dei absoluta, quando aliqua ex eis infunditur, non fieri remissio omnium mortalium; quia Deus non potest impedire destructionem peccati, si non impediat infusionem iustitiæ: quia si aliquo modo posset destructionem peccati impedire, maximè conseruando peccatum seu maculam illius in præsentia iustitiæ, sicut potest conseruare frigiditatem vt octo in præsentia caloris vt octo; Deus autem nequit maculam peccati conseruare adhuc in absentia iustitiæ, sicut nequit illam in initio efficere. *Sotus. Vasquez.*

Addimus tamen, peccatum originale tolli posse non ablato actuali mortali existente cum originali, sed non econtrà. Ratio prioris est, quia originale auferri potest absque iustitia aliqua inhærente, solo lapsu & decursu temporis, ac proinde elapso illo tempore cessabit originale, manente actuali mortali, quod nequit absque iustitia inhærente auferri. Quòd verò solo temporis lapsu & decursu auferri possit originale, probatur: quia originale saltem pro materiali consistit in priuatione iustitiæ debitæ inesse, seu inhærere descendentibus ex Adamo; debitum autem habendi iustitiam habuit ortum ex pacto & ex institutione Dei, qui potuit statuere, quòd dicti descendentes illam deberent habere tantùm

vsque ad aliquod tempus determinatum ex voluntate Dei, & non eo tempore elapso, ac proinde ipso elapso, carentia iustitiæ in dictis descendentibus non esset carentia iustitiæ debitæ, & consequenter ex ea parte cessaret peccatum originale. Ratio verò posterioris est, quia peccatum actuale mortale nequit auferri, nisi iustitia inhærente; hæc autem etiam opponitur originali; ergo remissio peccati actualis mortalis non potest fieri absque remissione originalis existentis simul cum ipso mortali.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm in homine iusto ad remissionem venialium sufficiat actus dilectionis amicitiæ Dei absque expressa contritione.

DIfficultas hæc, & sequentes, procedunt de remissione venialium in homine iusto, quia in homine peccatore nequeunt remitti absque mortali, vt aduertit Vasquez 1.2. disp. 141. c. 2. & constabit ex dicendis. *Vasquez.*

Supponimus, in quo conueniunt Doctores, contritionem expressam venialium extra Sacramentum sufficere ad remissionem eorum quorum est expressa contritio, quia hæc est perfectissima conuersio in Deum, à quo per venialia, quorum est dicta contritio, fuimus aliqualiter auersi; & est perfectissima auersio à creatura, in quam per venialia fuimus aliqualiter conuersi.

Est tamen difficultas, An ad remissionem venialium in homine iusto sufficiat actus dilectionis amicitiæ Dei, qui non sit expressa contritio & displicentia eorum.

Durand. Durandus in 4. dist. 16. q. 2. negat, actum dilectionis Dei, quantumuis feruidum, sufficere, quia peccatum veniale non opponitur actui dilectionis quantumuis feruido & intenso, quia potest esse simul cum eo.

S. Thomas. Vasquez. S. Thomas verò quæst. 87. art. 1. Vasquez eodem artic. dub. 1. & communiter Doctores affirmant, actum dilectionis Dei sufficere ad remissionem eorum venialium, quorum contritio in eo actu virtualiter continetur, & meritò: quia actus iste dilectionis Dei perfectè (quamuis solùm virtualiter) opponitur illis venialibus, quia est perfecta conuersio in Deum, & perfecta auersio ab illis, quamuis solùm virtualis; tunc autem contritio peccati venialis continetur virtualiter in aliquo actu dilectionis Dei, quando est adeò feruidus, aut talis differentiæ indiuidualis, vt impelleret saltem moraliter ad expressam contritionem illius peccati venialis, si tunc memoriæ occurreret.

Est tamen discrimen inter peccatum mortale & veniale, quòd mortale, quodcumque illud sit, est grauis offensa Dei, eius gratiam & amicitiam dissoluens, ob quod quæcumque dilectio amicitiæ Dei opponitur cuicumque peccato mortali, & contritio cuiuscumque mortalis virtualiter continetur in quacumque dilectione amicitiæ Dei: peccatum verò veniale non est grauis offensa Dei, nec eius gratiam & amicitiam dissoluens, ob quod non quæcumque dilectio amicitiæ Dei opponitur veniali, nec quæcumque continet virtualiter contritionem illius, sed tantùm hæc aut illa dilectio, vel ratione intensionis aut feruoris, vel ratione talis differentiæ indiuidualis.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm attritio venialium in iusto sufficiat absque Sacramento ad remissionem eorum.

DVrandus in 4. dist. 16. q. 2. & dist. 21. q. 1. Gabriel dist. 16. q. 5. Henriquez 1. de Pœnitentia cap. 15. Azor lib. 4. cap. 10. quæst. 13. & Ægidius disput. 2. dub. 14. docent sufficere. Primò, quia per attritionem peccati venialis ita sufficienter retractatur voluntas præterita illius, vt iam pœnitens non maneat in illa adhuc virtualiter; ergo attritio peccati venialis sufficit ad illud destruendum. Secundò, quia attritio peccati venialis opponitur ipsi veniali, cùm non patiatur quòd fiat veniale simile ei cuius est attritio, quia excludit voluntatem peccandi, vt dicitur in Tridentino sess. 14. cap. 4. ergo sufficit ad destructionem venialis. *Durandus. Gabriel. Henriq. Azor. Ægidius. Trident.*

Addunt Durandus & Gabriel, attritionem etiam in peccatore sufficere ad remissionē venialium, & id probant dictæ duæ rationes, si aliquid probant.

S. Thomas verò q. 87. art 2. & 3. & 4. Vasquez art. 1. dub. 1. Petrus Sotus lect. 18. de Pœnitentia, & Ochagauia tract. 1. q. 20. docent, adhuc in iusto non sufficere, & meritò, Primò, quia aliàs peccatum veniale iusti (quod negari nequit esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ) numquam remitteretur virtute Sacramenti Pœnitentiæ, quia semper præsupponeretur remissum per attritionem aut contritionem, quæ debet præsupponi ad Sacramentum. Secundò, quia malitia seu culpa venialis est vera offensa Dei, vtpote ipsi displicens (in quo consistit ratio offensæ erga Deum) quamuis non grauis, sed leuis, & insufficiens ad dissoluendam amicitiam cum ipso, & consequenter etiam est aliqualis auersio à Deo, qualis esse potest inter amicos, & est aliqualis macula, qua anima aliqualiter maculatur; ergo vt macula seu culpa venialis destruatur, necessaria est aliqua conuersio in Deum, & quæ sit aliqualis mundities animæ; attritio autem, quamuis iusti, nullo modo est conuersio in Deum, nec vera mundities & sanctitas animę; ergo non est sufficiens ad tollendam & abstergendam culpam, & auersionem, & maculam peccati venialis. *S. Thomas. Vasquez. Pet. Sotus. Ochagan.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus, quòd quamuis attritio peccati venialis, imò etiam peccati mortalis sufficiat, vt voluntas non maneat affecta ad obiectum illius peccati, & vt non maneat in actu seu in affectu præterito illius peccati, quod etiam habet attritio tam peccati mortalis quàm venialis, etiam elicita à peccatore, imò etiam ex malo fine; non tamen sufficit, vt voluntas non maneat in ipsa culpa, & macula, & offensa præterita, cùm nullo modo sit conuersio in Deum, nec mundities & sanctitas animæ.

Ad secundam concedimus, attritionem peccati venialis, & etiam mortalis, ita opponi posse peccato cuius est ipsa attritio, & ita posse esse retractationem illius, vt non patiatur simile peccatum admitti, & excludat voluntatem illius: negamus tamen, eam oppositionem & retractationem sufficere ad destructionem venialis; sicut nec attritio peccati mortalis potest sufficere ad destructionem illius, quia attritio peccati non opponitur ipsi peccato

cato vt conuersio in Deum, nec vt mundities animæ; quamuis quamdiu durat, opponatur illi quoad admissionem peccati similis illi cuius est ipsa attritio, quod etiam habet attritio peccatoris, & ex malo fine elicita.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm reliqua opera bona iusti, distincta ab expressa contritione, & à quacumque alia dilectione Dei, & ab attritione, sufficiant ad remissionem venialium.

Gabriel. GAbriel in 4. dist. 16. quæst. 5. art. 2. concl. 4. docet, peccatum veniale in homine iusto remitti per quodcumque opus bonum: quod etiam indicat Medina Cod. de Pœnitentia, q. 3. §. *Oppositum*, & existimat verum Scotus dist. 21. quæst. 1. quando opus bonum magis placet Deo quàm displicuit veniale, & quando fit intentione delendi veniale: qui addit, quòd si tale opus bonum non referatur ab operante ad finem delendi veniale, refertur à Deo in alia vita, & sic relatum in ea remittit illud.

Medina. Scotus.

Opinio hæc absolutè, vt traditur à Gabriele, probatur. Primò, quia quodcumque opus bonum iusti meretur de condigno vitam æternam, ergo etiam remissionem venialium, quia remissio venialis est quid minus quàm vita æterna; qui autem potest ad maius, etiam potest ad minus. Secundò, quia quodcumque opus bonum iusti satisfacit pro pœna venialis, & eius dignitatem tollit; ergo etiam satisfacit pro culpa veniali, & eam tollit, quia nequit tollere dignitatem pœnæ, nisi etiam tollat culpam. Tertiò, quia ad remissionem venialis non requiritur opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis; ergo ad remissionem venialis sufficit opus minus quàm contritio & dilectio, quæ sufficiunt ad remissionem mortalis: sed non est maior ratio, ob quam remissio peccati venialis tribuatur operi vnius virtutis, quàm alterius; ergo cuicumque tribui potest.

Suarez.

Et id probabile censet Suarez disp. 11. sect. 3. num. 21. quando opus bonum fit intentione obtinendi à Deo remissionem venialis, quia opus ex ea intentione factum, includit virtualem detestationem peccati venialis, quæ ad eius remissionem sufficit.

S. Thomas. Vasquez. Pet. Sotus. Ochagau.

S. Thomas verò q. 87. ar. 2. Vasquez art. 1. dubio 1. Petrus Sotus lect. 18. de Pœnitentia, & Ochagauia q. 20. docent, venialia non remitti bonis operibus iusti, quamuis sint magis bona quàm peccata venialia sint mala, & quamuis fiant ex intentione delendi illa, & meritò: quia dicta opera bona, quæuis facta in statu gratiæ & ex dicta intentione, non sunt vera conuersio in Deum, nec vera mundities animæ; ergo nequeunt destruere culpas & maculas veniales, quia peccata venialia aliquo modo auertunt à Deo, & habent veram rationem maculæ; quamuis non simpliciter, sed tantùm secundùm quid.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus, quodcumque opus bonum iusti mereri de condigno vitam æternam, quia ad id sufficit quòd sit opus Filij Dei, ipsi Deo placens; negamus tamen esse meritorium de condigno remissionis venialis, quia ad id erat necessarium, quòd gratia habitualis esset semen remissionis venialis, sicut est vitæ æternæ, & augmenti ipsius gratiæ, quod non agnoscitur in gratia. Prædictum autem axioma, *Qui potest ad maius, etiam potest ad minus*, tantùm est verum in his quæ sunt eiusdem rationis, quales non sunt vita æterna & remissio peccati venialis.

Ad secundam respondemus, quòd quamuis quæcumque opera bona iusti, præsertim pœnalia, sint satisfactoria in actu primo pro pœna peccati venialis, & possint dignitatem illius tollere, & de facto tollant, si accedat diuina acceptatio, de quo dicemus Disp. XIII. ex eo tamen non infertur, quæcumque opera bona iusti, adhuc pœnalia, esse etiam satisfactoria pro culpa veniali, & posse eam tollere; quia auferre culpam, est quid maius quàm dignitatem pœnæ. Et ad probationem negamus, quòd nequeat tolli dignitas pœnæ culpæ venialis, quin etiam tollatur culpa ipsa venialis: & si non posset tolli, opera bona satisfactoria pro dignitate pœnæ culpæ venialis, non essent satisfactoria pro ea dignitate, nisi suppositа ablatione culpæ.

Ad tertiam negamus, ad remissionem venialis extra Sacramentum non requiri opus ita insigne, ac requiritur ad remissionem mortalis: quia etiam ad remissionem venialis requiritur perfecta contritio saltem virtualis, ob rationem dictam. Imò addimus, ad remissionem mortalis sufficere aliquam contritionem, quæ non sufficiat ad remissionem venialis: quia quæcumque perfecta contritio sufficit ad remissionem mortalis, & non ad remissionem venialis. Vnde in hoc sensu dici potest, quòd extra Sacramentum facilius remittitur mortale quàm veniale, quia scilicet peccatum mortale plura habet oppositа quàm veniale. Nihilominùs econtrà remissio peccati venialis in Sacramento est facilior, quia venialia remittuntur per quodcumque Sacramentum, non verò mortalia; & in alio sensu tam in Sacramento quàm extra, remissio peccati venialis est facilior remissione mortalis, quia scilicet auxilium gratiæ prærequisitum ad remissionem venialium tam intra quàm extra Sacramentum faciliùs obtinetur à Deo, quàm auxilium ad remissionem mortalis, ob tria: & quia est donum minus, quod faciliùs impetratur quàm donum maius, & quia veniale ratione sui minùs obstat impetrationi; & quia faciliùs fit impetratio pro iusto quàm pro peccatore.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm Sacramentalia sufficiant in homine iusto ad remissionem venialium absque contritione eorum.

NOmine *sacramentalium* intelligimus actiones quasdam, quibus remissio venialium attribuitur, quæ hoc versu continentur.

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Quæ sic communiter explicantur. *Orans*, id est, Oratio Dominica, & Oratio in Ecclesia consecrata, & tunsio pectoris, qua vti solemus quando oramus. *Tinctus*, id est aspersio Aquæ benedictæ, & etiam vnctio cærimonialis Episcoporum & Regum. *Edens*, id est manducatio Panis benedicti. *Confessus*, id est confessio generalis, quæ dicitur in initio Missæ. *Dans*, id est eleemosyna. *Benedicens*,

dicens, id est benedictio Episcopi, & Abbatis consecrati.

Conueniunt ergo Doctores, dictis Sacramentalibus venialia remitti, vt constat ex communi sensu fidelium, & ex antiquissima consuetudine vtendi Sacramẽtalibus ad remissionẽ venialium.

Est tamen difficultas, Quomodo his Sacramentalibus remittantur venialia; an scilicet proximè & immediatè, sicut remittuntur medijs Sacramentis; an solùm mediatè, media scilicet contritione perfecta, vel quia Sacramentalia ad eam excitant, vel quia eam à Deo impetrant.

Sotus. Anton. Victoria. Valentia. Henriq.

Sotus in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 3. Antoninus 1. part. tit. 10. cap. 1. Victoria n. 99. Valentia disp. 7. quæst. 4. punct. 1. & Henriquez 1. de Pœnitentia cap. 15. docent, venialia remitti Sacramentalibus proximè & immediatè, sicut Sacramentis, quia Sacramentalia semper & infallibiliter remittunt venialia, quia ex opere operato remittunt illa, & tamen non semper excitant nec impetrant contritionem perfectam venialium: ergo proximè & immediatè absque contritione remittunt illa. Ad id tamen nonnulli prærequirunt attritionem aliquam venialium quæ remittuntur, & alij contenti sunt intentione vtendi Sacramentalibus ad id, absque expressa displicentia venialium.

S. Thom. Alexand. Paludan. Pet. Sotus. Vasquez.

S. Thomas verò quæst. 7. de Malo art. 12. Alexander 4. p. quæst. 15. memb. 3. art. 4. Paludanus in 4. d. 16. q. 1. ar. 2. Petrus Sotus lect. 18. de Pœnitentia, & Vasquez q. 87. art. 3. dub. 1. docent, Sacramentalibus non remitti venialia proximè & immediatè, sed tantùm media contritione perfecta formali aut virtuali, vel quia ad eam excitant, vel quia eam à Deo impetrant, & meritò: quia Sacramentalia non remittunt immediatè venialia instar Sacramentorum, quia non ex institutione Christi, quia de hac institutione nullatenus constat; nec ex institutione Ecclesiæ, quia in Ecclesia non agnoscitur auctoritas instituendi remedia ad remittendas immediatè culpas, præsertim cùm venialia nequeant remitti, nisi media iustitia & sanctitate, & in Ecclesia non agnoscatur auctoritas instituendi remedium quod immediatè conferat iustitiam & sanctitatem, quia auctoritas hæc esset instituendi Sacramenta.

Sacramentalia ergo mediatè tantùm & remotè remittunt venialia, quatenus scilicet excitant ad contritionem venialium, aut eam impetrant à Deo. Et quia ad eam non excitant, nec eam impetrant ex institutione aliqua, non dicuntur ex opere operato remittere venialia: & quia non semper excitant nec impetrant contritionem eorum, non dicuntur ea remittere infallibiliter. Nihilominùs dictis Sacramentalibus peculiariter attribuitur remissio venialium potiùs quàm aliis bonis operibus, quibus etiam remissionem venialium impetrare solemus, vel quia Ecclesia peculiariter adiunxit suam deprecationem pro remissione peccatorum petendo salutem mentis, nempe Aquæ benedictæ, & pani, & nouis fructibus benedictis, & orationi factæ in Ecclesia, & benedictioni Episcopi & Abbatis, & vnctioni Regum; vel quia Sacramentalibus peculiariter petitur venia peccatorum, nempe Oratione Dominica, tunsione pectoris, & confessione generali; vel quia Sacramentalibus peculiariter promissa est à Deo venia peccatorum, nempe eleemosynæ. Attribuitur autem peculiariter Sacramentalibus remissio venialium, & non mortalium, non solùm illis, quibus Ecclesia adiunxit suam deprecationem peculiariter pro remissione venialium petendo salutem mentis, quia veniale non est mors animæ, sed tantùm infirmitas; sed etiam alijs Sacramentalibus, quibus aliquando remissio mortalium impetratur, quia scilicet multò faciliùs & frequentiùs impetratur remissio venialium, quàm mortalium.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus, Sacramentalia semper & infallibiliter remittere venialia: & ad probationem negamus, illa remittere ex opere operato. Et quamuis illa remitterent ex opere operato, non semper illa remitterent, sicut nec Sacramenta semper & infallibiliter conferunt auxilia gratiæ, quamuis illa conferant ex opere operato.

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm quodlibet Sacramentum sufficiat ad remissionem venialium absque contritione eorum.

CONueniunt communiter Doctores, Sacramentum Baptismi, & etiam Pœnitentiæ, ratione sui immediatè ex opere operato remittere venialia absque aliquo actu præuio ex se sufficiente ad eorum remissionem: quia Sacramentum Baptismi ratione sui est perfectè abluens & regenerans, vt formâ ipsius significatur, ac proinde abluit ab omni macula etiam veniali; & in Sacramento Pœnitentiæ fit absolutio ab omni culpa expressa in confessione, vt formâ ipsius significatur; aliàs peccata venialia non essent materia clauium & absolutionis. Id etiam conuenire Sacramento Extremæ Vnctionis, docent Vasquez quæst. 87. art. 3. dub. 2. & Ochagauia quæst. 23. & meritò: quia formâ illius (nempe, *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum*, &c.) etiam remissio venialium significatur, quia non ratò per visum, & per alios sensus, & in aliis partibus venialia committuntur. Id quoque Sacramento Eucharistiæ conuenire, negari non potest, vt antiqua Patrum traditione firmatum est, & traditur in Tridentino sess. 13. cap. 2. dum dicitur, Eucharistiam esse antidotum, quo à peccatis quotidianis liberemur, & à peccatis mortalibus præseruemur. Et constat ex eo quòd Eucharistia in cibum & nutritionem animæ sit instituta: cibus autem & nutritio etiam ordinatur ad restaurandum quod deperditur, ac proinde ad remissionem venialium, qua anima reparatur.

Vasquez. Ochagan. Trident.

Et quamuis non sit constans, Confirmationem, Ordinem, & Matrimonium immediatè & ratione sui remittere venialia; nihilominùs S. Thomas q. 87. art. 3. Paludanus & Capreolus in 4. dist. 23. Sotus dist. 15. Ledesma in 4. 1. part. quæst. 28. ar. 3. Vasquez & Ochagauia id generaliter tribuunt omnibus Sacramentis, etiam his tribus, & meritò: quia remissio venialium est illis maximè consona & proportionata, vtpote Sacramentis viuorum, & amicorum Dei, vt ex vi ipsorum non tantùm crescat amicitia Dei, sed etiam auferantur offensæ inter amicos compossibiles.

S. Thomas. Paludan. Capreol. Sotus. Ledesma. Vasquez. Ochagan.

Vnde ad remissionem venialium per Sacramenta non requiritur perfecta contritio tamquam dispositio, quia per eam præsupponerentur remissa: requiritur tamen attritio, quia per solam gratiam

tiam habitualem, quantumuis intensam, nudè sumptam, remitti non possunt, quia compatiuntur cum gratia habituali secundùm se absolutè collata, quantumuis intensissima.

Remittuntur ergo per gratiam habitualem infusam, aut per augmentum ipsius infusum intuitu attritionis, tamquam retractationis venialium, & aliquo modo illis oppositæ; qua ratione infunditur recipienti Sacramentum, & habenti attritionem illorum, vt gratia sic infusa, aut augmentum gratiæ sic infusum, acquirat respectum quemdam, seu fiat fundamentum cuiusdam respectus oppositionis cum venialibus, & reconciliationis ab illis, ratione cuius gratia fiat incompossibilis cum venialibus iam commissis, & non cum similibus futuris, quia tantùm iam commissorum est attritio.

Addidimus, *qua ratione infunditur recipienti Sacramentum*; quia extra Sacramentum non infunditur iusto augmentum illius intuitu attritionis, vt est retractatio, quia id reseruatur infusioni gratiæ factæ per Sacramentum ob dictam necessitatem, sed vt est quoddam opus bonum condignum illius (ea ratione qua infunditur intuitu aliorum operum bonorum) attendendo ad bonitatem illius, non ad rationem retractationis; & augmentum sic infusum non fit incompossibile cum venialibus quorum fuit attritio, quia tunc non acquirit dictum respectum. Si tamen extra Sacramentum infunderetur (vt potest à Deo infundi) intuitu attritionis venialium, vt retractatio est, quamuis non excederet meritum condignum ipsius attritionis, absque dubio acquireret dictum respectum, & fieret incompossibile cum venialibus, & illa expelleret.

Constat ergo, venialia in peccatore habente originale aut mortale actuale, aut vtrumque, remitti non posse non remisso originali aut mortali, aut vtroque: quia, vt constat ex dictis, venialia remitti non possunt nisi media sanctitate, siue actuali siue habituali, quæ multò magis opponitur originali & mortali, quàm ipsis venialibus.

DIFFICVLTAS XVII.

Quomodo remittatur peccatum veniale post hanc vitam in Purgatorio.

SVpponimus, in quo conueniunt Theologi, peccata venialia, in quibus iustus ex hac vita decedit, remitti in Purgatorio etiam quoad culpas, ne in æternum impediatur à consecutione gloriæ, ad quam habet ius acquisitum.

Est tamen difficultas in explicãdo, quomodo remittatur, & in primis quoad culpam & maculam.

Circa hanc difficultatem, varijs modis dicendi omissis, S. Thomas q. 7. de Malo, artic. 11. Vasquez quæst. 87. artic. 1. dub. 2. Valentia disp. 7. quæst. 4. punct. 3. Suarez disp. 11. sect. 3. Ægidius disp. 2. dub. 17. & communiter Theologi docent, peccata venialia in Purgatorio remitti quoad culpam & maculam sola perfecta contritione, siue formali siue virtuali (sicut in hac vita remittuntur extra Sacramentum) & meritò: quia præter gratiam habitualem in Sacramento infusam intuitu attritionis, quæ iam in Purgatorio non sic infunditur, nequeunt venialia remitti nisi contritione perfecta, quia præter eam nihil est quod sit venialibus sufficienter oppositum, vt constat ex sæpè repetitis.

S. Thomas. Vasquez. Valentia. Suarez. Ægidius.

Remittuntur autem in instanti, quia in instanti elicitur contritio per quam remittuntur: & remittuntur in primo in quo anima separatur à corpore, quia in eo primo instanti anima cognoscit culpas in quibus decedit, & in eo maximè desiderat ab illis liberari, & ab eo instãti præstò adest illi auxilium efficax prærequisitum ad contritionem: remittuntur autem per contritionem non tamquam per dispositionem, nec tamquam per meritum condignum remissionis, sed tamquam per formam formaliter ab illis emundantem.

Dignitas verò pœnæ pro venialibus debitæ (& etiam pro mortalibus quoad culpam remissis) paulatim minuitur ipsâ tolerantiâ pœnæ, quousque tandem extinguatur: & nihil illius auferetur actu ipso contritionis, nec illo, quo remittuntur quoad culpam (quia quamuis actus contritionis etiam in eo statu sit satisfactorius in actu primo pro pœna debita restante, non tamen satisfacit in actu secundo, quia non acceptatur à Deo in eo statu in locum pœnæ debitæ, iuxta ea quæ dicemus Disputatione XIII. Difficultate IV.) in quo distinguitur dignitas pœnæ æternæ debitæ ob peccatum mortale, quia hæc tollitur formâ iustificante à peccato mortali.

DIFFICVLTAS XVIII.

Vtrùm peccata per contritionem, aut aliter remissa, redeant iterùm de facto per subsequens peccatum mortale.

NOn est difficultas, An peccata semel remissa iterùm redeant quoad actionem ipsam peccandi, quia certum est, quoad eam non posse redire; sed an redeant quoad culpam seu maculam, & etiam quoad dignitatem pœnæ.

Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramẽtis, par. 14. cap. 9. Gratianus dist. 4. de Pœnitentia, & Guillielmus Parisiensis Tract. de Sacramento Pœnitentiæ, fol. 45. col. 3. docent, peccata omnia remissa posteà redire per peccatum mortale subsequens, cuiuscumque generis sit. Quod indicare videtur Augustinus in illud Psalmi 108. *In memoriam redeat iniquitas patris eius*, dum ait: *Si Iudas teneret illud ad quod vocatus est, nullo modo ad eum vel sua præterita, vel parentum iniquitas pertineret.* Quo Augustinus (vt à contrario sensu deducitur) indicare videtur præteritam culpam Iudæ ad ipsum iterùm pertinere, & ipsi iterùm imputari, quia in Apostolatu non stetit. Et Beda in illud Lucæ 11. *Reuertar in domum, vnde exiui*, dum ait: *Timendus est iste versiculus, non exponendus, ne culpa, quam in nobis extinctam credebamus, per iniuriam nos vacantes opprimat.*

Hugo Vict. Gratianus. Guilliel.

August.

Id quoque deduci videtur ex Scriptura, in qua peccata sæpè dicuntur in memoriam Dei reuocari, Psal. 78. & 108. & 3. Regum 17. iuxta phrasim autem Scripturæ peccata in memoriam Dei reuocari, idem est, ac semel remissa iterùm reuiuiscere, & apud Deum imputari, sicut Deum esse oblitum peccatorum, idem est, ac peccata iam esse dimissa, quia Deus post remissionem peccatorum se habet quasi eorum oblitus.

Et ratione probatur, desumpta à paritate reuiuiscentiæ meritorum per iustificationem subsequentem, quam Diffic. XXIII. formauimus & examinauimus.

Prædi-

Prædictam doctrinam, nempe quod peccata semel remissa iterùm redeant per subsequens peccatum mortale, limitat Præpositiuus, vt tantùm sit vera, quando peccatum subsequens est vnum ex quatuor generibus peccatorum, nempe odium fratris, aut apostasia à fide, aut contemptus confessionis; aut quando quis habet affectum, quo nollet habuisse pœnitentiam. Et quod attinet ad odium fratris, non leuiter indicant Ambrosius in cap. 4. Epistolæ ad Ephes. Augustinus Sermone 15. de Verbis Domini, Chrysostomus Homilia 26. in illa verba Matth. 18. *tradidit eum tortoribus*. Theophylactus in dictum cap. 18. Matth. imò Christus in eo capite id indicare videtur, dum adducit parabolam cuiusdam domini, qui reuocauit omne debitum quod remiserat seruo crudeli in conseruum suum, & posteà illam accommodans ait: *Sic Pater meus faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris.*

Præpos. *Ambros.* *August.* *Chrysost.* *Theophyl.*

S. Thomas verò quæst. 88. artic. 1. Vasquez dubio 1. & 1. 2. disp. 208. Suarez disp. 13. sect. 1. Ægidius disput. 2. dub. 18. & communiter Theologi, docent, & meritò, peccata semel remissa per nullum genus peccati subsequentis iterùm redire quoad culpam, nec quoad dignitatem pœnæ æternæ: quod definitum videtur à Gelasio Papa de Pœnitentia d. 4. can. *Diuina*, & 23. quæst. 4. can. *Si illic:* dum ait: *Diuina clementia dimissa peccata in vltionem iterùm redire non patitur.*

S. Thomas. *Vasquez.* *Suarez.* *Ægidius.* *Gel. Pap.*

Quod etiam expressit Prosper in lib. ad Capitula Gallorum, in responsione ad secundam obiectionem.

Prosper.

Et ratione probatur, quia peccata quoad culpam seu maculam, & quoad dignitatem pœnæ æternæ de facto tantùm remittuntur per gratiam & sanctitatem nobis inhærentem, suâ naturâ pugnantem cum illis quoad duo prædicta, per gratiam autem & sanctitatem istam peccata absolutè, & non sub conditione in posterum non peccandi, remittuntur & extinguuntur, quia gratia & sanctitas suâ naturâ opponitur peccatis quoad culpâ seu maculam directè, quia hæc est formaliter iniustitia & immundities apud Deum, cui gratia & sanctitas suâ naturâ opponitur: & etiam opponitur quoad dignitatem pœnæ æternæ consequenter & indirectè, quia hæc dignitas dependet suâ naturâ in conseruari à culpa seu malitia, cui, vt diximus, gratia & sanctitas suâ naturâ directè opponitur, sicut calor vt octo, absolutè, & non sub conditione aliqua, destruit frigus vt octo, quia suâ naturâ opponitur frigori vt octo; ergo peccata, vt de facto remittuntur, per nullum peccatum subsequens redeunt.

Augustinus verò non fauet aduersarijs, quia tantùm vult, peccata propria Iudæ, & suorum parentum, quæ in ipso fuerunt temporaliter punita, non fuisse sic punienda, si in sua vocatione stetisset. Et Beda non loquitur de reditu peccatorum quoad culpam & dignitatem pœnæ æternæ, sed tantùm nos admonet, vt cauti simus, & sententiam in illo versiculo contentam timeamus, quia contingere potest, vt ob negligentiam labamur in peccata prioribus similia, & in peccata similia eis quæ ita remissa esse credebamus, & eorum radicem ita esse extinctam, vt amplius non essemus in ea lapsuri.

In Scriptura autem peccata in memoriam Dei reuocari, non est peccata iam remissa iterùm à Deo imputari; sed Deum temporaliter punire peccata, quorum punitionem ita distulerat, vt eorum appareret oblitus: vnde Deus non solùm dicitur obliuisci peccatorum, quando peccata iam sunt dimissa, sed etiam dicitur obliuisci, quando peccata nondum dimissa, non punit temporaliter.

Ambrosius verò, Augustinus, Chrysostomus & Theophylactus, adducti pro Præpositiuo, tantùm volunt, ob peccatum odij aut crudelitatis in fratrem, peccata prærerita iam remissa redire, non eadem numero, sed similia, quia scilicet Deus ob dictum peccatum permittit sic peccantem labi in peccata similia, peccatis iam remissis, quod est debita iam remissa quodammodò exigere.

Nec parabola illa Matth. 18. fauet Præpositiuo, quia sensus accommodationis, & conclusionis illius, nempe, *Sic Pater meus cœlestis faciet vobis*, &c. vel est, Deum non fore benignum in nos, & nobis non remissurum peccata, nisi etiam nos proximis iniurias contra nos illatas remittamus (iuxta illud Luc. 6. *Dimittite, & dimittemini*, & iuxta quod subditur, *Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis*) vt exponunt Maldonatus in dictam parabolam, & Vasquez 1. 2. disp. 108. cap. 7. & Ægidius dub. 18. Vel sensus est, Deum permissurum, eum cui remissa sunt peccata, iterùm labi in similia, nisi remittat fratri iniurias: & non est sensus, peccata iam remissa eadem iterùm à Deo imputari non remittenti iniurias, quia non omnia, quæ in parabolis continentur, sunt semper ipsi veritati accommodanda; sed illa, quæ fini parabolæ intento sufficiunt. Christus autem in dicta parabola vel tantùm intendit nos admonere, vt fratribus iniurias remittamus, si volumus remissionem peccatorum à Deo impetrare; vel tantùm intendit, quòd si nolumus à Deo deseri, & misericordiam à Deo non impetrare, iniurias remittamus. Ad prius autem intentum ex his duobus sufficit accommodare & concludere, quòd sicut dominus ille à seruo crudeli exigit priora debita, quamuis remissa, ita etiam potiori ratione Pater cælestis ob crudelitatem non remittentium iniurias non remittet, & exiget vera debita, & peccata nondum remissa. Ad posterius verò intentum sufficit, accommodare & concludere, quòd sicut dominus ille à seruo crudeli exigit debita, quamuis iam remissa, ita etiam Deus ob crudelitatem in fratres iterùm exiget & imputabit peccata iam remissa, non eadem numero, sed similia, permittendo lapsum in ea.

Mallon. Vasquez. Ægidius.

DIFFICVLTAS XIX.

Vtrùm peccata semel remissa quoad culpam, possint de potentia Dei absoluta quoad eam redire per subsequens peccatum.

SCotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 1. Gabriel quæst. 1. art. 3. dub. 2. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 9. & Valentia disp. 7. quæst. 5. puncto 1. partem affirmatiuam tuentur: quia culpa seu macula, post peccatum transactum relicta, aut consistit in destinatione ad pœnam à Deo facta; hæc autem potest à Deo auferri sub condi-

Scotus. Gabriel. Medina. Valentia.

conditione non peccandi in futurum; ergo si ita fiat à Deo, vt potest, peccata redibunt conditione non impleta, nempe si posteà committatur peccatum. Aut consistit in malitia, seu iniuria Deo facta, habitualiter perseuerante: & hæc etiam potest à Deo condonari seu remitti sub conditione non peccandi in futurum, non minùs quàm vnus homo potest alteri iniuriam sibi factam sub conditione remittere; ergo si Deus ita remittat, vt potest, & posteà committatur aliud peccatum, iterùm redibunt peccata anteà remissa.

Situs. Valquez. Suarez. Turrianus.

Sotus verò in 4. dist. 16. quæst. 1. art. 2. Vasquez quæst. 88. art. 1. & 1. 2. disp. 208. Suarez disp. 13. sect. 1. Turrianus Complutensis disp. 12. dubio 1. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia Deus nequit sub conditione peccata quoad culpam seu maculam remittere, sed tantùm absolutè; nec potest illa reproducere, nec potest pro sola sua voluntate illa iterùm imputare; ergo semel remissa nequeunt adhuc de potentia Dei absoluta quoad culpam seu maculam redire. Consequentia patet: Antecedens autem probatur, & in primis quoad primam partem; quia Deus nequit sola extrinseca condonatione, nec cessione, sed tantùm media sanctitate animæ inhærente, peccata quoad culpam seu maculam remittere: per sanctitatem autem peccata nequeunt sub conditione, sed tantùm absolutè auferri, non minùs, imò magis quàm frigus vt octo per calorem vt octo, quia non minùs, imò magis opponitur suâ naturâ peccatis, quàm calor frigori. Quòd autem Deus nequeat peccata extrinseca condonatione, nec extrinseca cessione remittere, sed tantùm media sanctitate animæ inhærente, probatur, quia culpa seu macula peccati, relicta post peccatum transactum, non consistit in aliqua stricte iniuria, seu damnificatione contra Deum, cui ipse possit cedere, sed consistit in ipsa malitia, quæ primò fuit in actu ipso peccati, & habitualiter perseuerat, qua anima manet maculata, & in culpa apud Deum: ergo remitti nequit nec auferri sola extrinseca Dei cessione, nec extrinseca condonatione, sed tantùm media vera sanctitate, quæ est mundities animæ, & suâ naturâ pugnat cum illa; & consequenter, ita vt de potentia Dei absoluta nequeat esse cum macula seu culpa: quia si illa nequit suâ naturâ conseruari simul cum ea sanctitate, neque potest à Deo conseruari cum illa, sicut nec à principio produci. Deinde idem Antecedens quoad secundam partem est manifestum, quia Deus nequit esse causa culpæ seu maculæ peccati; ergo multò minùs reproductionis, & renouationis illius. Et tandem idem Antecedens quoad tertiam partem constat, quia Deus nequit pro sola sua voluntate culpam imputare, ergo multò minùs eam iterùm imputare.

Ad fundamentum ergo aduersariorum negamus, maculam peccati post actum peccati transactum relictam consistere in destinatione ad pœnam, sed in ipsa malitia peccati, seu offensa & iniuria Dei habitualiter perseuerante, quam nequit Deus sub conditione remittere, quamuis possit homo iniuriam & offensam sibi factam remittere sub conditione, ob discrimen inter vtramque: quia offensa in hominem facta non consistit in aliqua malitia, culpa seu macula, sed in stricta damnificatione contra illud, cui, vtpote tali, ipse potest pro sola sua voluntate cedere, cùm possit iuri suo cedere; ac proinde non solùm potest illam absolutè remittere, sed etiam sub conditione: iniuria autem, seu offensa contra Deum, non consistit in stricta damnificatione contra iustitiam in Deum, cui ipse possit cedere, sed in vera malitia, culpa & macula, cui cedi nequit, sed auferri debet vera sanctitate & munditie suâ naturâ pugnante cum illa, per sanctitatem autem & munditiem suâ naturâ pugnantem cum ipsa malitia & macula, nequit sub conditione, sed tantùm absolutè auferri, sicut frigus vt octo per calorem vt octo.

DIFFICVLTAS XX.

Vtrùm peccata integrè remissa etiam quoad dignitatem pœnæ æternæ, possint quoad hanc solam de potentia Dei absoluta per subsequens peccatum redire.

Suarez. Henriq. Ægidius.

SVarez disp. 13. sect. 2. Henriquez 1. de Pœnitentia, cap. 32. & Ægidius disput. 2. dub. 18. partem affirmatiuam tuentur, quia Deus sua potentia absoluta potest remittere culpam seu maculam mortalem, non remittendo dignitatem pœnæ æternæ, vtpote distinctam ab illa; ergo Deus, culpa mortali absolutè remissa, poterit dignitatem pœnæ æternæ remittere sub conditione in posterum non peccandi, ac proinde dignitas pœnæ æternæ poterit de potentia Dei absoluta per subsequens peccatum redire.

Vasquez. Ochagaui. Sotus.

Vasquez verò quæst. 88. artic. 1. dubio 1. & 1. 2. disput. 208. numero 29. & Ochagauia quæst. 24. partem negatiuam tradunt (quam indicat Sotus in 4. disp. 16. quæst. 1. art. 1. §. *Forsan*) & meritò: quia nemo potest esse dignus pœnâ pro sola voluntate Dei, non solùm antequam peccet, sed nec postquam peccauit, sed solùm fit dignus pœna peccato ipso, quod est pœna dignum; quia dignitas pœnæ, vtpote extrinseca quædam denominatio, nequit produci neque conseruari à Deo in se ipsa, sed ipsa consurgit & conseruatur ex suo fundamento, nempe ex peccato pœna digno: sed peccatum absolutè remissum quoad culpam & maculam, & offensam Dei, non manet dignum ex se æternâ pœnâ, vt patet: ergo illo absolutè remisso quoad culpam, & maculam, & offensam, & quoad eam non redeunte, nequit homo manere nec redire dignus pœna æterna adhuc de potentia Dei absoluta.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus Antecedens, nempe Deum posse remittere culpam mortalem, non remittendo dignitatem pœnæ æternæ: quia quamuis hæc sit distincta à culpa mortali, sanctitas tamen auferens culpam mortalem etiam aufert dignitatem pœnæ æternæ, quia hæc dignitas suâ naturâ pendet in conseruari à culpa seu macula mortali; eo enim ipso quòd quis desinit inimicus Dei, desinit esse dignus pœna æterna.

Addimus primò, peccatum originale remissum non posse, adhuc de potentia Dei absoluta, redire, nec quoad culpam, nec quoad dignitatem pœnæ æternæ damni, quia quoad vtramque nequit remitti nisi absolutè, quia nequit remitti immediatè volûtate Dei, sed media sanctitate suâ naturâ absolutè

lutè pugnante cum illo quoad culpam, & quoad dictam dignitatem pœnæ æternæ. Non negamus, redire posse carentiam iustitiæ debitæ (in qua consistit culpa seu macula peccati originalis saltem pro materiali) per subsequens peccatum mortale, si Deus statuat, vt potest, quòd etiam post peccatum subsequens debeatur haberi iustitia. Nihilominùs tunc non diceretur peccatum originale remissum redire, vel quia posteà carentia iustitiæ debitæ esset distincta à priori, vel saltem quia prior carentia, prout primò contracta, non imputaretur ad culpam, sed prout posteà contracta.

Addimus secundò, peccata venialia remissa quoad culpam, non posse adhuc de potentia Dei absoluta, quoad eam redire per peccatum subsequens, quia quoad eam non remittuntur immediatè voluntate Dei, sed sanctitate sua natura cum illis absolutè pugnante: posse tamen quoad dignitatem pœnæ temporaneæ, quia quoad hanc remitti possunt sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum, siue quoad illam remittantur solutione ipsius pœnæ debitæ, quia potest pœna infligi à Deo intentione illa puniendi dependente à conditione, aut ab exceptione non peccandi in futurum; siue remittantur satisfactione moraliter æquiualente, quia vt remittantur satisfactione, necessaria est acceptatio diuina, vt dicemus Disputatione XIII. Difficul VI. quæ potest à Deo fieri sub conditione, aut sub exceptione non peccandi in futurum.

DIFFICVLTAS XXI.

Vtrùm peccata semel remissa redeant aliquo modo per subsequens peccatum.

COnueniunt Theologi, peccata semel remissa iterùm aliquo modo redire per subsequens peccatum mortale ratione circumstantiæ ingratitudinis, quæ verè committitur, iterùm offendendo Deum post beneficium remissionis ab ipso acceptum, quia ratione huius ingratitudinis peccatum subsequens fit grauius non maioritate seu excessu grauitatis æquiualente grauitati peccatorum remissorum; vt patet, ac proinde, quamuis peccata semel remissa aliquo modo redeant, sed non æquiualenter.

Scotus. Gabriel. Addunt Scotus in 4. dist. 22. quæst. 1. §. *De tertio articulo*, & Gabriel quæst. 1. art. 2. peccatum commissum post remissionem peccatorum factam per pœnitentiam, etiam fieri grauius ex eo quòd ille, qui peccat post eam, faciat contra promissionem iterùm non peccandi factam in ea iustificatione: falluntur tamen, vt aduertunt Medina Cod. de Pœnitentia, q. 9. Vasquez q. 88. artic. 2. & Suarez disp. 13. sect. 3. quia ad iustificationem adhuc mediâ pœnitentiâ factam non est necessaria dicta promissio (aliàs omne peccatum post iustificationem sic factam etiam esset sacrilegium contra virtutem Religionis) sed sufficit propositum iterùm non peccandi (imò sufficit implicitum:) propositum autem istud, adhuc expressum, non auget malitiam peccati post illud commissi.

Medina. Vasquez. Suarez.

Est tamen difficultas, An peccare in statu sanctitatis post remissionem peccatorum, sit maior ingratitudo, quàm peccare in statu sanctitatis & innocentiæ ante commissionem & contractionem peccati, vt contigit in Adamo; & procedit quæstio, quando aliàs sanctitas est æqualis.

Bonauentura. Scotus. Gabriel. Bonauentura in 4. d. 22. ar. 1. q. 2. Scotus q. 1. Gabriel q. 1. ar. 3. dub. 1. docent, esse maiorem ingratitudinem, peccare in statu innocentiæ ante peccatum, quia maior ingratitudo est peccare post maius beneficium acceptum à Deo; status autem innocentiæ, & præseruatio à peccatis, maius beneficium est, quàm ab eis iam commissis aut contractis liberari.

Caietan. Vasquez. Ægidius. Caietanus verò 22. q. 106. art. 2. Vasquez q. 88. art. 2. & Ægidius disp. 2. dub. 19. docent, maiorem esse ingratitudinem, peccare in statu sanctitatis post remissionem peccatorum, & meritò: quia quamuis præseruatio à peccatis secundùm se, & quasi materialiter, sit aliqualiter maius beneficium, quàm eorum remissio secundùm se & quasi materialiter sumpta, quia præseruari à peccatis est in se aliqualiter melius, quàm eorum iam commissorum remissio; nihilominùs quia remissio fit ei qui est positiuè indignus eo beneficio, & non dicta præseruatio (quamuis hæc fiat non digno) ideò remissio, omnibus pensatis, est maior in ratione beneficij, quia excessus, quo remissio excedit præseruationem, ex eo quòd fiat indigno (qui potest dici excessus formalis) est multò maior, quàm aliqualis ille excessus, quo præseruatio excedit remissionem, qui potest dici materialis. ergo, ceteris paribus, ex parte sanctitatis qua fit remissio, maior ingratitudo est, peccare post remissionem peccatorum, quàm post innocentiam: & ob eamdem rationem, peccare post remissionem mortalis actualis est maior ingratitudo, quàm post remissionem originalis, quia remissio mortalis actualis, vtpote facta magis indigno, est maius beneficium, ceteris paribus, ex parte sanctitatis.

Obseruandum est, etiam in commissione peccati venialis post remissionem peccatorum esse aliquam ingratitudinem; quia est aliqualis offensa contra Deum, & consequenter ratione talis ingratitudinis, redire aliquo modo peccata priùs remissa, etiam mortalia, per subsequens peccatum veniale. Sed quia ea ingratitudo non est notabiliter aggrauans, sed tantùm leuiter, ideò peccata priùs remissa, adhuc mortalia, non redeunt sensibiliter per subsequens veniale. Et id voluit S. Thomas quæst. 88. artic. 2. ad 2. dum *S. Thomas.* negat per veniale redire aliquo modo peccata priùs remissa: sicut etiam, quando in veniali negat ingratitudinem, tantùm negat grauem & sensibilem.

DIFFICVLTAS XXII.

Vtrùm ingratitudo in quocumque peccato reperta, ratione cuius peccata remissa aliquo modo redeunt, sit speciale peccatum.

SVpponimus, in quocumque peccato esse ingratitudinem aliquam, quia omne peccatum fit post beneficia à Deo accepta.

Est tamen difficultas, An hæc ingratitudo addat aliquam specialem malitiam distinctam à malitia, quam peccatum, in quo est ingratitudo ipsa, habet ex suo obiecto.

Medina

Medina. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 9. docet, ingratitudinem in quocumque peccato repertam supra propriam malitiam peccati in quo reperitur, v. g. furti aut homicidij, addere aliam specialem malitiam ingratitudinis Deo factæ, quia quodcumque peccatum sit contra duplicem virtutem; v. g. peccatum furti fit contra iustitiam, & etiam contra gratitudinem: ergo quodcumque peccatum habet duplicem malitiam, alteram contra iustitiam aut aliquam aliam virtutem, & alteram contra gratitudinem. Addit tamen Medina, hanc ingratitudinem, quamuis sit speciale peccatum, non esse necessariò in confessione explicandam, quia est notissima Confessariis.

S. Thomas. Vasquez. Scotus. Ægidius. S. Thomas verò quæst. 88. art. 4. Vasquez ibidem, Scotus in 4. dist. 22. quæst. 1. & Ægidius disp. 2. dub. 19. docent, circumstantiam ingratitudinis in quocumque peccato repertam, non addere aliquam specialem malitiam (nisi quando peccatum, in quo reperitur, fit expressè in contemptum beneficij accepti) sed tantùm aggrauare peccatum intra propriam speciem peccati in quo reperitur, v. g. furti aut homicidij; & meritò: quia dicta ingratitudo absque expresso contemptu beneficij non opponitur speciali virtuti gratitudinis, ergo non habet specialem malitiam ingratitudinis. Consequentia patet, quia species peccatorum sumuntur ex oppositione ad virtutem. Antecedens autem probatur, quia ad specialem rationem gratitudinis non sufficit efficere aliquid gratum ei à quo acceptum est beneficium; quia id non sufficit, vt fiat in gratiarum actionem, quod requiritur ad specialem rationem gratitudinis, & id efficit erga Deum quæcumque alia virtus distincta à gratitudine: sed necessarium est id efficere ex animo, seu ex intentione expressa recompensandi aliquo modo beneficium acceptum, quia id requiritur, vt illud fiat in gratiarum actionem; ergo offendere eum à quo acceptum est beneficium, non opponitur speciali virtuti gratitudinis, nisi expressè fiat in contemptum beneficij accepti: sicut etiam non obedire Superiori, non est speciale peccatum inobedientiæ, nisi quando non obeditur ex contemptu Superioris, seu expresso animo non parendi Superiori; quia nec obedire Superiori est specialis obedientia, nisi obediatur expressa intentione obediendi Superiori, id est quia Superior præcipit. Et quid simile contingit in peccato odij, & in peccato specialis scandali, & in aliquibus aliis, in quibus non est oppositio adæquata cum virtutibus quoad obiectum materiale adæquatum earum, absque expresso quodam affectu & expressa quadam intentione. Secùs est in peccato fornicationis, furti, homicidij, sacrilegij, & in aliquibus aliis, in quibus absque expressa intentione inuenitur malitia specialis eorum, quia absque ea intentione inuenitur in illis adæquata oppositio cum virtutibus quoad obiectum materiale speciale eorum.

Ad rationem ergo Medinæ negamus, quodcumque peccatum etiam esse contra gratitudinem specialem, nisi quando fit ex contemptu beneficij accepti.

DIFFICVLTAS XXIII.

Vtrùm merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, reuiuiscant per sequentem iustificationem, media contritione aut aliter factam.

SVpponimus, merita vitæ æternæ mortificari per peccatum mortale subsequens, quia anteà iustus, per sequens peccatum mortale fit iniustus, & inimicus Dei, & dignus vt non præmietur vitâ æternâ anteà promeritâ, quo merita vitæ æternæ impediuntur quoad hominem ipsum à sua virtute morali perducendi illum ad vitam æternam, & à vi denominandi, qua possent ipsum hominem absolutè denominare dignum vita æterna; quia post peccatum mortale, quamdiu perseuerat, non denominant hominem dignum vita æterna saltem expeditè, sed potiùs à peccato mortali subsequente denominatur dignus pœna æterna, tam sensus quàm damni.

Hoc supposito, difficultas est, an merita vitæ æternæ per peccatum mortale subsequens mortificata, posteà per sequentem iustificationem reuiuiscant.

Ratio difficultatis pro parte negatiua sumitur ex illo Ezechiel. 18. *Si autem auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ illius non recordabuntur*; at si, quando contingit posteà iustificari, reuiuiscerent, Deus recordaretur earum.

Nihilominùs Theologi conueniunt, merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortale mortificata, posteà per sequentem iustificationem reuiuiscere. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 6. cap. 16. dum ait, iustificatis nihil deesse, vt bonis operibus in statu gratiæ factis, & procedentibus ex gratia antecedente, comitante, & subsequente, si in gratia decedant, gloriam suo tempore consequendam promeruisse censeantur. Loquitur autem Tridentinum non solùm de iustificatis, qui gratiam semel acceptam semper conseruant, sed etiam de illis, qui gratiam amissam recuperant, vt ex contextu patet: ergo operibus meritoriis iusti factis ante peccatum mortale, quo posteà mortificantur, nihil deest vt vitam æternam consequantur, si iustus ille, qui mortaliter peccauit, posteà resurgat, & decedat in gratia. Consequentia patet, quia iustus ille decedit in gratia, & eius merita peccato mortali mortificata facta fuerunt in statu gratiæ, & processerunt ex gratia antecedente, comitante, & subsequente; ergo merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortificata, posteà reuiuiscunt ad resurrectionem iusti qui mortaliter peccauit, & fuit spiritualiter mortuus. *Trident.*

Et ratione probatur, desumpta ex S. Thoma in 4. disp. 22. q. 1. art. 1. ad 6. quia quamuis merita vitæ æternæ iusti per subsequens peccatum mortale mortificentur, quia per illud impediuntur non in se, sed quoad ipsum hominem, quia per illud impediuntur à sua virtute, & vi morali perducendi ipsum ad vitam æternam, ex eo quòd per illud fit dignus, vt non præmietur vita æterna anteà promerita, & quia eo peccato impediuntur, vt non denominent ipsum hominem dignum vita æterna, *S. Thomas.*

ex eo quòd eo peccato fit dignus vt non præmietur vita æterna promerita (quod quamuis sit impossibile formis physicis physicè perseuerantibus, non tamen formis moralibus & solùm moraliter perseuerantibus, qualia sunt merita physicè præterita) quo merita vitæ æternæ iusti mortificari, & quasi tegi dicuntur; nihilominùs per peccatum illud subsequens non destruuntur, nec extinguuntur, nec eorum dignitas, sed ipsa & eorum dignitas manent viua habitualiter: quia peccatum mortale non opponitur bonitati, nec dignitati meritorum, sed tantùm sanctitati & munditiei animæ, nec bonitas & dignitas eorum pendet in conseruari à sanctitate; ergo ablato peccato mortali, seu macula ipsius, qua merita vitæ æternæ in se ipsis viua, erant impedita, & mortificata, expediuntur & reuiuiscunt, vt possint perducere hominem in vitam æternam, & eum efficiant & denominent dignum vita æterna.

Quia verò, vt ait S. Thomas vbi suprà, & nos diximus Diffic. XVIII. peccata & demerita extinguuntur & eradicantur per gratiam & sanctitatem aduenientem, quia eorum malitia & culpa est formaliter iniustitia & immundities apud Deum, cui gratia & sanctitas suâ naturâ opponitur, & dignitas pœnæ æternæ suâ naturâ pendet in conseruari à malitia & culpa, ideò peccata & demerita semel remissa non redeunt per subsequens peccatum mortale.

Ex dictis constat, merita vitæ æternæ, suppositâ remissione peccati mortalis, per quod fuerunt mortificata, ad quam necessaria fuit misericordia Dei, reuiuiscere ex natura rei, & non immediatè ex misericordia Dei, vt contra Scotum, Bonauenturam, & Durandum aduertit Vasquez q. 85. art. 5. dub. 1. quia ex vna parte opera bona iusti ex se sunt digna vita æterna, & non ex acceptatione & voluntate Dei; & ex altera parte ipsa opera eo modo, quo erant digna ante peccatum mortificans, reuiuiscunt, ablato eo peccato, quia fuerunt facta, & digna, & non fuerunt præmiata, & per peccatum subsequens non fuerunt destructa & extincta, sed tantùm impedita & mortificata. *Vasquez.*

Addimus, merita vitæ æternæ peccato mortali finali illius, qui est damnandus in æternum (quamuis quasi physicè sint tantùm mortificata) censeri tamen moraliter extincta & destructa, quia numquam sunt reuictura.

Merita autem iusti ita expediuntur, & reuiuiscunt quoad dignitatem & rationem meriti, ablato peccato mortificante, vt adhuc de potentia Dei absoluta nequeant non reuiuiscere quoad illam (quamuis Deus possit non remunerare illa) quia merita non reuiuiscunt ex voluntate Dei, sed ex sua natura, suppositò quòd fuerunt facta, & non sunt remunerata; fieri autem non potest, adhuc de potentia Dei absoluta, vt merita amittant suam naturam, & quòd non fuerint facta, & quòd sint remunerata, suppositò quòd facta fuerint, & non fuerunt remunerata.

Ad rationem autem difficultatis pro parte negatiua respondemus, testimonium illud Ezechielis, intelligi sub exceptione pœnitentiæ, quasi dicat: Si iustus fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ illius non recordabuntur, nisi egerit pœnitentiam, quia si hanc non agat, merita illius præcedentia non præualebunt contra iniquitatem.

DIFFICVLTAS XXIV.

Vtrùm merita iusti reuiuiscant in integrum.

CONueniunt Theologi, merita iusti reuiuiscere non solùm quoad præmium accidentale, nempe quoad gaudium de illis in cælo futurum, sed etiam quoad præmium essentiale gloriæ, vt significatur in Tridentino sess. 6. cap. 16. dum de meritis iusti procedentibus ex gratia ait, nihil illis deesse, vt censeatur promeruisse vitam æternam suo tempore consequendam, si iustus in gratia decedat; ex quo Diffic. XXIII. reuiuiscentiam meritorum deduximus. Quod etiam constat ex dictis in ea Difficultate, nempe quòd ablato peccato illa mortificante, reuiuiscunt & expediuntur ad eamdem dignitatem & rationem meriti, quam habuerunt facta in statu gratiæ; dignitas autem illa & ratio meriti est vitæ æternæ. *Trident.*

Ita tamen reuiuiscunt quoad dignitatem & rationem meriti vitæ æternæ, vt illis correspondeat, & conferendus sit aliquis peculiaris gradus vitæ æternæ, distinctus à gradu correspondente iustificationi, per quam reuiuiscunt. In quo Theologi communiter conueniunt. Quod constat ex dictis, quia merita, peccato ea mortificante per iustificationem ablato, reuiuiscunt ad eamdem antiquam dignitatem & rationem meriti, quam ante illud peccatum habebant: illis autem, si non fuissent per peccatum mortificata, corresponderet aliquis peculiaris gradus gloriæ, distinctus ab eo qui correspondet iustificationi sequenti per quam reuiuiscunt. Et quidem si solùm reuiuiscerent quoad eumdem gradum gloriæ, aliàs titulo iustificationis sequentis conferendum, eorum reuiuiscentia nihil prodesset iusto, cùm ipsi nihil gloriæ ex reuiuiscentia accresceret.

Est tamen difficultas, An reuiuiscant quoad totam gloriam, seu quoad omnem gradum gloriæ, quem ante sui mortificationem merebantur.

Alexander 4. parte quæst. 12. memb. 4. art. 5. ad 7. Bonauentura in 4. dist. 14. part. 2. art. 2. q. 1. ad 4. Paludanus quæst. 1. Capreolus quæst. 2. art. 1. & Sotus dist. 16. q. 2. art. 5. docent, merita mortificata non semper reuiuiscere quoad omnem gradum vitæ æternæ; qui non omnes eodem fundamento, sed variis ad id ducuntur. *Alexand. Bonauent. Paludan. Capreol. Sotus.*

Magister verò in 4. dist. 14. Albertus art. 21. Richardus art. 8. q. 2. Almainus q. 1. art. 2. Scotus dist. 22. q. 1. Durandus in 3. dist. 31. q. 2. Vasquez q. 89. art. 5. dub. 2. & Ægidius disp. 2. dub. 20. docent, semper, & per quamcumque iustificationem, quantumuis minimam, reuiuiscere quoad totam antiquam dignitatem & rationem meriti vitæ æternæ, & quoad adeptionem totius gloriæ, quam aliàs adipiscerentur si mortificata non fuissent. Quod in primis constat ex Tridentino, dum supponit, nihil aliud esse necessarium, vt opus bonum iusti vitam æternam mereatur, & vt eam, quam merebatur, consequatur, nisi quòd fiat in statu gratiæ, & quòd procedat ex auxilio gratiæ, & quòd iustus in gratiæ decedat: hæc autem tria non minùs conueniunt meritis mortificatis, quàm si non fuissent mortificata; ergo Tridentinum supponit, reuiuiscere quoad totam dignitatem, & rationem meriti vitæ æternæ quam ante mortificationem habe- *Magister. Albertus. Richard. Almain. Scotus. Durand. Vasquez. Ægidius. Trident.*

habebant, & quoad adeptionem totius gloriæ, quam adipiscerentur si mortificata non fuissent, per quamcumque iustificationem, quantumuis minimam, reuiuiscant, quia quæcumque sufficit, vt homo decedat in gratia.

Et idem ratione constat: quia si peccato mortali, quo merita mortificata fuerunt, per quamcumque iustificationem ablato, reuiuiscunt ad antiquam dignitatem & rationem meriti vitæ æternæ, necesse est, quòd non ad minorem, sed ad eamdem reuiuiscant, quia per peccatum nihil dignitatis & meriti fuit extinctum, & quacumque iustificatione secuta, quantumuis minima, nihil peccati quoad culpam seu offensam manet, quo merita vitæ æternæ possint quoad aliquid dignitatis & meriti impediri; ergo reuiuiscunt & per quamcumque iustificationem quoad totam antiquam dignitatem & rationem meriti & vitæ æternæ; & consequenter etiam quoad adeptionem totius vitæ æternæ, cuius ante peccatum mortificans erant digna & meritoria, quia Deus vnicuique reddit gloriam secundùm opera sua, seu secundùm dignitatem operum, siue iustus disponatur ad iustificationem sequentem dispositione intensiori, siue remissiori ipsis antiquis meritis.

Obseruandum est, merita iusti mortificata non tantùm reuiuiscere quoad totam dignitatem & rationem meriti de condigno vitæ æternæ, sed etiam quoad congruitatem & rationem meriti de congruo aliorum donorum, si etiam quoad hanc mortificata sunt (quod est difficile, cùm ea congruitas sit expedite compossibilis cum peccato mortali) ob eamdem omnino rationem, quia scilicet quoad nihil fuerunt extincta, & non fuerunt quoad congruitatem remunerata. Et ob eamdem rationem merita de congruo facta in statu peccati, si quoad eam congruitatem alio peccato mortali sequenti mortificantur (quod etiam est difficile, quia quoad illam sunt expedita in peccatore) postea ablato illo peccato reuiuiscunt quoad eam congruitatem.

DIFFICVLTAS XXV.

Vtrùm gratia habitualis per peccatum amissa, posteà peccato illo per iustificationem ablato restituatur, & in integrum.

CIrca hanc Difficultatem (variis modis dicendi omissis) dicendum est Primò, gratiam habitualem meritis antiquis mortificatis correspondentem, siue eorum intuitu collatam, restitui, & in integrum, & statim in iustificatione ipsa per quam merita reuiuiscunt, quantacumque sit iustificatio. Ita Maior in 4. d. 22. quæst. 1. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 8. Suarez in Opusculis Relect. 2. Vasquez q. 89. art. 5. dub. 3. Pessantius disp. 3. & Ægidius disp. 2. dub. 20. Ratio huius est, quia gratia habitualis ideò fuit anteà antiquis meritis collata, & tota, quæ eis correspondebat, & statim ac facta fuerunt, quia erant meritoria de condigno illius, seu condigna dispositio ad illam: sed per iustificationem, qua aufertur peccatum mortificans, quantumuis minimam, reuiuiscunt merita ad totam antiquam condignitatem & rationem meriti, & dispositionis condignæ; ergo gratia habitualis eis correspondens antiquitus eorum intuitu collata, restituitur, & tota, & statim in ipsa iustificatione per quam reuiuiscunt.

Maior. Medina. Suarez. Vasquez. Pessant. Ægidius.

Sed obijcies Tridentinum sess. 6. cap. 7. dum air, *Trident.* in iustificatione gratiam conferri & infundi iuxta vniuscuiusque dispositionem; ergo in iustificatione non semper restituitur tota gratia meritis viuificatis correspondens, sed maior aut minor pro quantitate dispositionis vniuscuiusque. Respondemus, dictum Antecedens, ex Tridentino desumptum, tantùm intelligi de gratia collata intuitu dispositionis ad illam (imò tantùm de gratia quæ confertur in Sacramento ex opere operato ex vi ipsius Sacramenti) non verò de gratia, quæ restituitur intuitu meritorum antiquorum iam reuiuiscentium.

Dicendum Secundò est, nihil gratiæ habitualis collatæ ex opere operato virtute Sacramenti, & per peccatum amissæ, restitui (vt contra Suarez & Ægidium, dicentes verè restitui, & in integrum, & statim, aduertit Vasquez) quia nec reuiuiscit Sacramentum, intuitu cuius fuit anteà collata, nec reuiuiscit aliud quod exigat restitutionem illius, nec ex se reuiuiscere potest, vt patet. Quòd autem restitutio illius pertineat ad excellentiam meritorum Christi, & congruat misericordiæ Dei, non sufficit, vt dicatur fieri à Deo; quia etiam multa alia beneficia, & miracula, quæ Deus nec facit, pertinerent ad excellentiam meritorum Christi, & congruerent misericordiæ Dei. *Vasquez.*

Sed obijcies: Ergo peccatum illud mortale, quo amissa fuit illa gratia, quamuis remissum per sequentem iustificationem, punietur pœna æterna, nempe priuatione illius gratiæ quæ numquam restituenda est.

Respondemus, priuationem huius gratiæ aut non fuisse pœnam peccati, per quod gratia ipsa fuit expulsa, sed tantùm effectum secundarium illius: aut si fuit pœna, solùm fuisse, quamdiu peccatum non fuit remissum quoad culpam, quia quamdiu non remittebatur, placebat Deo priuatio illa in pœnam illius peccati, non verò post remissionem.

Ex dictis constat, eum, qui resurgit à peccato ad gratiam, aliquando resurgere ad minorem gratiam, quam habebat ante peccatum, aliquando ad æqualem, & aliquando ad maiorem: quia quamuis semper restituatur tota gratia meritis antiquis correspondens, nihil tamen gratiæ intuitu Sacramenti collatæ restituitur: & quia gratia, quæ confertur præcisè ex vi iustificationis, per quam peccator resurgit, aliquando est maior quàm gratia Sacramentalis amissa, aliquando æqualis, & aliquando minor, quia datur iuxta præsentem dispositionem, aut contritionem, quæ aliquando est maior, aliquando est æqualis, & aliquando minor quàm fuerat præcedens dispositio, iuxta quam collata fuit gratia illa Sacramentalis, quæ non restituitur, ideò peccator resurgens aliquando resurgit ad maiorem, aliquando ad æqualem, & aliquando ad minorem gratiam quàm fuit gratia per peccatum amissa, vt docet S. Thomas q. 89. art. 2.

Obseruandum est, vt optimè S. Thomas art. 6. *S. Thomas.* opera bona facta extra statum gratiæ, quæ dicuntur mortua (non mortifera, qualia sunt peccata mortalia) quia carent vita gratiæ & charitatis, nullatenus viuificari per iustificationem sequentem, vt manifestum est.

DISPVTATIO III.

De præcepto Pœnitentiæ.

NOmine *Pœnitentiæ* in hac Disput. III. (sicut etiam in II.) tantùm intelligimus perfectam contritionem, quæ est perfectissima pœnitentia actualis, & quam Patres nomine pœnitentiæ intelligunt.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm perfecta contritio sit sub præcepto.

Victoria. VICTORIA (vt refert Canus Relect. de Pœnitentia, p. 4.) docuit, contritionem perfectam, quamuis sit medium necessarium ad salutem, extra Sacramentum non esse sub præcepto, aliàs nullus damnaretur ob vnicum tantùm peccatum mortale, quia cum quocumque alio peccato mortali esset aliud peccatu mortale omissionis contritionis perfectæ.

S. Thomas. Vasquez. Suarez. S. Thomas verò quæst. 84. art. 7. Vasquez q. 86. art. 2. dub. 2. Suarez disp. 15. sect. 1. & communiter Theologi docent, contritionem perfectam esse sub præcepto, & meritò: quia id deducitur ex illo Lucæ 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes simul peribitis:* sicut etiam ex illo Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit,* &c. deducitur, Baptismum esse sub præcepto, & ex illo Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis,* &c. deducitur, Eucharistiam esse sub præcepto.

Et ratione constat, quia omnia quæ sunt media necessaria ad salutem, & aliàs sunt in nostra potestate, sunt sub præcepto; ex eo enim fides est sub præcepto, quia est medium necessarium ad iustificationem, & aliàs est in nostra potestate: sed contritio est medium necessarium ad iustificationem peccatoris, qui non iustificatur medio Sacramento, & aliàs est in eius potestate supposito auxilio; ergo est peccatori sub præcepto.

Vasquez. Ex quo deducitur, vt optimè Vasquez, præceptum contritionis non obligare absolutè, sed ex suppositione peccati mortalis, & non remissi, vt ab eo iustificemur; ac proinde, quando peccator aliàs iustificatus est medio Sacramento, cessat obligatio dicti præcepti, quia dictum præceptum tantùm obligat ratione iustificationis: & quia iustificatio extra Sacramentum obtineri potest non tantùm contritione expressa, sed etiam implicita in alio actu dilectionis amicitiæ erga Deum, ideò contritio expressa determinatè non est sub præcepto, sed expressa, aut implicita sub disiunctione, quamuis peccatum non remissum memoriæ occurrat, etiam si quando occurrit ei, qui alio actu dilectionis, quo sufficienter iustificatur, diligit Deum, vix possit contineri ab actu expressæ contritionis.

Ad rationem ergo in contrarium, concedimus, nullum damnandum esse ob vnicum tantùm peccatum mortale, nisi repentè moriatur existens in statu vnius tantùm peccati mortalis; aut nisi existens in articulo mortis, prudenter iudicet se esse iustificatum; aut nisi inuincibiliter ignoret dictum præceptum, vel illius naturaliter obliuiscatur: quia in quocumque casu ex his, omissio dicti præcepti non imputatur ad culpam.

DIFFICVLTAS II.

Quale sit præceptum contritionis.

PEtrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, docet, præceptum contritionis oriri & obligare ex speciali virtute pœnitentiæ. Modus tamen iste dicendi non placet, quia ex ea virtute nequit oriri obligatio, nisi ad intentionem satisfaciendi, seu destruendi peccatum vt offensam Dei, aut illud vt offensam Dei detestandi, aut de eo vt offensa Dei dolendi ex complacentia ipsius pœnitentis, quia specialis virtus pœnitentiæ non habet alium actum proprium, & nulla virtus obligare potest nisi ad proprium actum; & si aliquando etiam obligat ad actum alterius virtutis, est quando iste est necessarius ad proprium actum, qui sit sub obligatione illius virtutis: contritio autem perfecta nec est necessaria ad aliquem actum proprium specialis virtutis pœnitentiæ, nec aliquis actus proprius huius virtutis est sub obligatione ipsius. *Petrus Sot.*

Suarez disp. 15. sect. 1. docet, præceptum contritionis, obligans ratione iustificationis, quando hæc non fit medio Sacramento, esse ex iustitia erga Deum, quo Deo media contritione satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus. Hic etiam modus dicendi non placet, quia Deus peccatis nostris non læditur verè & strictè, nec lædi potest contra peculiarem & strictam iustitiam; ergo præceptum contritionis, qua Deo satisfacimus pro offensa ipsi facta, & eam delemus, non oritur ex peculiari & stricta iustitia, nec ipsa contritio est actus iustitiæ, quia non est recompensatio alicuius strictæ & peculiaris iniustitiæ. *Suarez.*

Scotus verò in 4. dist. 17. quæst. 1. Canus Relectione de Pœnitentia p. 3. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 3. & Vasquez quæst. 86. art. 2. dub. 3. docent, præceptum contritionis esse ex charitate erga Deum, ac proinde ad primum præceptum Decalogi pertinere, & meritò: quia ad contritionem tenemur ratione iustificationis in fine vitæ, vt moriamur Deo reconciliati, quia contra rationem est, homines in Dei amicitiam ordinatos, in eius inimicitia in perpetuum discedere; præceptum autem quod est, & obligat ratione reconciliationis cum Deo, ad charitatem erga ipsum pertinet, & ex ea oritur. *Scotus. Canus. Medina. Vasquez.*

Id verò quod addunt Scotus, Canus, & Medina, nempe, dictum præceptum contritionis etiam esse & obligare ex propria misericordia erga nosmetipsos, falsum est, vt aduertit Vasquez: quia sicut misericordia erga proximos non exigit vt eos liberemus à malis, adhuc spiritualibus, à quibus ipsi se liberare possunt, & nolunt, quia tunc non habet locum compassio miseriæ proximorum, quia ipsi tunc se habent quasi non patientes, & quasi *Vasquez.*

non

non dolentes de sua miseria, ita nec misericordia exigit, vt liberemus nos ipsos à malis adhuc spiritualibus, nec in articulo mortis, sed in hoc articulo tantùm obligamur ex charitate erga Deum, vt liberemur à peccato graui: & obligamur liberari à peccato graui, non vt liberemur à damno, sed vt reconciliemur cum Deo.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm præceptum contritionis obliget statim, ac commissum est peccatum mortale.

DIfficultas hæc procedit de obligatione non in actu primo, quæ idem est ac vis seu virtus ad obligandum, ratione cuius præcepta adhuc affirmatiua dicuntur obligare semper; sed de obligatione in actu secundo, ratione cuius præcepta affirmatiua, excepto præcepto restitutionis, dicuntur non obligare pro semper.

Guillielm. Argent. Maior. Petrus Sotus. Siluester. Antonin. Guillielmus ergo Parisiensis Tract. de Pœnit. cap. 19. Thomas Argentina in 4. d. 17. art. 4. Maior q. 2. Petrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, Siluester v. *Contritio*, num. 4. & Antoninus 3. p. tit 14. cap. 18. docent, præceptum contritionis, statim ac commissum est peccatum mortale, obligare (loquuntur de obligatione in actu secundo, quando aliàs peccator non iustificatur medio Sacramento) Primò, quia vnusquisque tenetur statim restituere quod abstulit proximo, siue famam, siue aliam rem; ergo peccator statim, ac grauiter offendit Deum, tenetur ipsi pro offensa satisfacere, ac proinde ad contritionem, per quam Deo satisfit pro offensa. Secundò, quia vnusquisque tenetur, quàm primùm possit, se liberare à graui damno corporis; ergo maiori ratione à graui damno animæ relicto ex peccato mortali. Tertiò, quia vnusquisque tenetur statim monere proximum, vt à peccato mortali iustificetur; ergo maiori ratione vnusquisque tenetur statim iustificari ab illo, ac proinde ad contritionem, si aliàs non iustificatur medio Sacramento. Quartò, quia qui peccato mortali amisit statum sanctitatis & gratiæ, est in periculo probabili committendi aliud peccatum

Gregorius. mortale, quod significat Gregorius lib. 1. in Ezechielem Hom. 11. dum ait: *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, suo pondere trahit ad aliud.* & ratio ipsa ostendere videtur, quia gratia habitualis seu sanctitas est necessaria ad seruandam totam legem; ergo statim post peccatum mortale tenetur ab eo iustificari, vt desinat esse in dicto periculo.

Durand. Paludan. Sotus. Medina. Suarez. Vasquez. Ægidius. Durandus verò in 4. dist. 17. q. 10. Paludanus quæst. 1. Dominicus Sotus quæst. 2. art. 6. Medina Cod. de Pœnitentia, quæst. 6. Suarez disp. 15. sect. 5. Vasquez quæst. 86. art. 2. dub. 5. & Ægidius disp. 3. dub. 3. docent, præceptum contritionis non obligare (loquuntur de obligatione in actu secundo) statim ac commissum est peccatum mortale, quamuis peccator non iustificetur ab illo per Sacramentum; & merito: aliàs qui statim post commissum peccatum mortale non conteritur, peccaret mortaliter continuè & absque interruptione, quousque conteratur (non minùs quàm qui non restituit rem grauem, quando commodè potest) quia semper absque interruptione transgrederetur præceptum graue; consequens autem est durum, & contra omnium sensum & existimationem. Ratio autem huius doctrinæ est, quia dicta obligatio ex nullo capite & ex nullo fundamento constat, nec deduci potest, vt constabit ex solutione eorum quæ pro aduersariis adducta sunt: obligatio autem adeò rigorosa, dura, & grauis non est absque noto & grauissimo fundamento admittenda.

Id quoque quod Bonauentura in 4. dist. 17. *Bonauent.* 2. part. art. 2. quæst. 2. addit, nempe Religiosos ob perfectionem sui status teneri statim ac committunt peccatum mortale, ad iustificationem, non admittimus, quia absque firmo fundamento id attribuit Religiosis, quia isti ratione sui status tantùm obligantur suis votis, & peculiaribus præceptis suæ Religionis.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus Antecedens, & negamus Consequentiam, ob discrimen inter ablationem famæ, aut alius rei homini factam, & inter offensam factam Deo: quia homo per ablationem sibi factam non solùm læditur actualiter, quando sibi fama aut alia res aufertur, sed etiam quamdiu ei non restituitur, ac proinde non tantùm vsurpatio seu ablatio, sed etiam non restitutio est actualiter contra iustitiam, & est peccatum actuale iniustitiæ: Deus verò quamuis per quodlibet peccatum offendatur, & per sacrilegium peculiariter inhonoretur, nullo tamen læditur, nec damnificatur, quia non offenditur quia lædatur, sed quia fit aliquid contra aliquam virtutem, quod ei displicet; & ideò Deus, quamuis in principio, quando fit actualiter peccatum, actualiter offendatur, quia tunc fit contra aliquam virtutem, postea verò in non satisfaciendo pro offensa, seu in non delendo illam, non fit actualiter peccatum, sicut fit in principio; quia postea non fit contra aliquam virtutem, sicut factum fuit in principio.

Ad secundum admittimus Antecedens, nempe, grauiter damnificatum in corpore, statim teneri à graui illo damno liberari, quando non est rationabilis aliqua causa patiendi illud, quamuis non teneatur statim sub mortali, nisi dilatio sit notabilis, aut grauiter periculosa: negamus tamen, grauiter damnificatum in anima per peccatum mortale, teneri statim liberari ab eo damno, ob discrimen inter liberationem à damno corporali, & inter liberationem à dicto damno spirituali: quia liberatio à damno corporali pertinet ad virtutem fortitudinis (sicut liberatio à damno in fama, vel in honore, vel in diuitiis, ad liberalitatem;) fortitudo autem sicut obligat, nequis seipsum in principio damnificet corporaliter, & ne absque rationabili causa patiatur simile damnum ab altero, ita etiam nequis absque rationabili causa permittat continuationem illius damni, vt corpus sit integrum, & perseueret sicut natura disposuit: liberatio verò à damno spirituali tantùm pertinet ad virtutem charitatis erga Deum ratione reconciliationis cum ipso, non ratione damnificationis, qua anima damnificata est: charitas autem erga Deum non obligat ad eam reconciliationem, nisi in articulo mortis, nequis in perpetuum discedat in inimicitia Dei: & obligatione earumdem virtutum (quamuis non primariâ, sed tantùm secundariâ) tenemur procurare liberationem proximorum à prædictis damnis, quando ipsi voluntariè illa admittunt, aut admissuri sunt (vt semper admittunt damna spiritualia) vel eorum continuationem,

potiùs quàm obligatione misericordiæ, cuius proprium est compati miseriæ proximorum, & non propriè dicimur compati quando patiens, aut passurus malum vult non liberari.

Ad tertiam negamus Antecedens, nempe, nos teneri monere proximum, vt à peccatis commissis iustificetur; quia materia monitionis, seu correctionis fraternæ, non est peccatum præteritum, sed futurum, quia tantùm tenemur corrigere fratrem ne peccet: & ad hoc tenemur, non ex misericordia spirituali, sed ex illa virtute, contra quam frater est peccaturus; & non tenemur primaria obligatione qua frater ipse tenetur, sed secundaria.

Ad quartam negamus, eum, qui est in peccato mortali, eo ipso esse in periculo probabili committendi aliud. Et ad priorem probationem ex Gregorio desumptam respondemus, eum tantùm loqui de peccato, in cuius complacentia permanet peccator, seu quod connexionem aliquam habet cum alio, vt superbia cum inuidia, quia tunc tale peccatum suâ complacentiâ trahit ad aliud; & non loquitur generaliter de peccato, quod tantùm permanet habitualiter. Et ad posteriorem probationem, negamus, gratiam habitualem esse necessariam antecedenter, seu tamquam principium, ad seruandam totam legem; sed tantùm esse necessariam consequenter, quia qui diu totam legem obseruat, post obseruationem illius totius obtinebit à Deo gratiam habitualem, siue medio Sacramento, siue media contritione.

DIFFICVLTAS IV.

Quando ergo obligat præceptum contritionis?

COnueniunt Primò Theologi, peccatorem, qui Sacramento non iustificatur, teneri in actu secundo præcepto contritionis, ratione sui, & per se in articulo & in periculo mortis. Aliàs homo ad amicitiam Dei à Deo ipso ordinatus, discederet in æternum in eius inimicitia, quod est contra charitatem, cuius contritio est actus.

Conueniunt Secundò, peccatorem aliquando extra articulum & periculum mortis ad contritionem obligari per accidens, ratione præcepti alterius virtutis à charitate distinctæ, vt quando administrandum est aliquod Sacramentum, & non fit confessio, quia tunc est obligatio contritionis non per se ex charitate, cuius contritio est actus, sed per accidens ex virtute religionis, vt dignè & religiosè administrentur & tractentur Sacramenta. Vnde qui tunc absque contritione administrat Sacramentum, peccat peccato commissionis sacrilegij, non peccato omissionis contritionis.

Est tamen difficultas, An extra articulum & periculum mortis, præceptum ipsum contritionis ratione sui obliget aliquando peccatorem, qui aliàs non iustificatur medio Sacramento.

In primis non desunt, qui in casu præsentis difficultatis dicant, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quoties peccatum mortale non remissum memoriæ occurrit. Id tamen omnino gratis & absque fundamento dicitur: quia si præceptum ipsum contritionis non obligat statim, ac homo peccat mortaliter, vt diximus Diff. III. nullo fundamento dici potest, obligare, quoties mortale non remissum memoriæ occurrit.

Secundò, Marsilius in 4. q. 12. art. 1. Viguerius c. 16. §. 4. & Petrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, docent, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis in diebus Festis, quia obseruatio diei festi ordinatur in sanctificationem animarum. Immeritò tamen, & absque sufficienti fundamento inducitur obligatio adeò dura & stricta, quia in die Festo tantùm præcipitur cultus Dei ad Religionem pertinens (imò non omnis, sed tantùm auditio Missæ, & cessatio ab operibus seruilibus:) quòd autem cultus iste, qui præcipitur, ordinetur in sanctificationem animarum tamquam in finem extrinsecum, non sufficit vt eo ipso præcipiatur contritio, mediâ quâ fit sanctificatio; quia finis extrinsecus actus præcepti, non cadit sub præceptú talis actus. *Marsilius. Viguerius. Petrus Sotus.*

Tertiò, Adrianus in 4. q. 3. de Confessione, & Petrus Sotus docent, peccatorem obligari præcepto ipso contritionis, quando magna aliqua calamitas populo imminet. Immeritò tamen, & absque fundamento sufficienti, dicitur, tunc peccatorem teneri præcepto contritionis: & quamuis tunc esset obligatio contritionis, non oriretur ex præcepto ipso contritionis, sed ex præcepto orationis. Imò nec hoc præceptum credimus tunc esse. *Adrianus. Petrus Sotus.*

Quartò, Sotus in 4. dist. 17. quæst. 1. art 6. docet, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quando est in periculo probabili obliuionis peccatorum. Sed immeritò, quia falsò supponit ad iustificationem per contritionem requiri, quòd contritio sit cuiuslibet peccati in particulari, vt diximus Disp. 11. Diffic. v. *Sotus.*

Quintò, Suarez disp. 15. sect. 6. Ægidius disp. 3. dub. 3. & Ochagauia q. 16. docent, peccatorem obligari præcepto ipso contritionis ante articulum mortis, ad non multùm differendam contritionem, postquam commissum fuerit peccatum mortale; nullum tamen tempus determinatum assignant, pro quo peccator obligetur. Sed immeritò, quia præterquam, quòd absque sufficienti fundamento eam obligationem inducunt, non est contra rationem, differre reconciliationem cum Deo, dum in eius inimicitia non moriamur. Quo etiam reijciuntur reliqui supradicti modi dicendi. *Suarez. Ægidius. Ochagau.*

Tandem ergo Caietanus in Summa, v. *Contritio*, & Vasquez quæst. 86. art. 2. dub. 6. docent, peccatorem præcepto ipso contritionis non teneri nisi in articulo mortis, aut in periculo mortis; & meritò: quia tantùm videtur contra rationem, & contra charitatem erga Deum (ex qua sola oritur præceptum contritionis) in æternum permanere in inimicitia Dei. *Caietan. Vasquez.*

Addimus, vt optimè Vasquez, peccatorem excusari ab obligatione præcepti contritionis, quando aliâ viâ iustificatur; quia tota obligatio præcepti contritionis oritur ex necessitate iustificationis, ac proinde cessat, cessante dicta necessitate.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm postquam quis iustificatus est à peccatis, teneatur de eisdem iterùm dolere, & conteri.

ALexander 4. part. quæst. 68. memb. 2. art. 2. Richardus in 4. dist. 14. art. 9. quæst. 1. Gabriel q. 3. art. 3. dub. 1. Paludanus dist. 17. quæst. 1. art. 3. & Siluester v. *Contritio*, quæst. 2. docent, eum qui peccauit, teneri præcepto affirmatiuo habendi *Alexand. Richardus. Gabriel. Paludan. Siluester.*

bendi contritionem aut dolorem de peccatis, quamuis iam remissis, & quoties memoriæ occurrunt. Quod tradidisse videntur Augustinus de Vera & falsa pœnitentia, cap. 13. Isidorus lib. 2. de Summo bono, & Hugo lib. 2. de Sacramentis, part. 14. cap. 2. & ratione probari potest, Primò, quia quoties memoriæ occurrit peccatum vt est offensa Dei, tenetur voluntas circa illud, vtpote rem arduam, actum aliquem displicentiæ elicere, aliàs parui pendet peccatum & offensam Dei. Secundò, quia voluntas nostra debet esse conformis diuinæ: sed peccatum nostrum, quamuis remissum, semper displicet Deo; ergo etiam debet nobis displicere quoties memoriæ occurrit.

August. Isidorus. Hugo Victorinus.

Caietanus verò quæst. 84. art. 8. & 9. Vasquez art. 9. dub. vnico, Suarez disp. 15. sect. 4. Sotus in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 9. Medina Cod. de Pœnitentia, q. 6. & Petrus Sotus Lect. 13. de Pœnitentia, docent, eum qui peccauit, non teneri præcepto affirmatiuo habendi contritionem aut dolorem de peccatis iam remissis, & meritò: quia non modò hæc obligatio adeò dura inducitur absque fundamento, sed etiam contra rationem; quia præceptum istud eatenus obligat in actu secundo, quatenus indigemus iustificatione à peccatis, & reconciliatione cum Deo, vt suprà diximus; ergo qui semel ab illis iustificatus est, manet exemptus ab obligatione illius.

Caietanus. Vasquez. Suarez. Sotus. Medina. Petrus Sotus.

Augustinus verò, Isidorus & Hugo pro aduersariis adducti, quando significant pœnitentiam esse necessariam etiam post remissionem peccatorum, nomine *necessitatis* intelligunt vel magnam vtilitatem ad obtinenda à Deo auxilia gratiæ in futurum, vel obligationem ex præcepto negatiuo non complacendi in peccatis: quod impleri potest (quidquid Canus dicat) quamuis ille, cuius memoriæ peccata occurrunt, non detestetur illa, quia potest suspendere omnem affectum circa illa, quia nullo cogitur elicere affectum aliquem circa illa.

Et ad primam rationem negamus, eum, cuius memoriæ occurrit peccatum vt offensa Dei, teneri ad contritionem, aut ad aliam displicentiam illius: ex eo autem quòd nullam displicentiam habeat illius, non parui pendet offensam Dei, & iustificationem ab illa.

Et ad secundam respondemus, quòd quamuis peccatum iam remissum semper displiceat Deo, nos tamen non tenemur etiam displicere de illo, vt Deo conformemur, quia non est necessaria maior conformatio, quàm quòd nobis non placeat quod Deo displicet, ex eodem motiuo ex quo Deo displicet.

DISPVTATIO IV.

De natura & necessitate Sacramenti Pœnitentiæ.

DIFFICVLTAS I.

Ex quibus constet Sacramentum Pœnitentiæ.

SVPPONIMVS, in quo conueniunt Catholici contra hæreticos nostri temporis, Pœnitentiam sumptam pro exteriori cærimonia confessionis dolorosæ peccatorum, & absolutionis ab eis, & satisfactionis pro ipsis, vt fit in Ecclesia Christiana, esse verum Sacramentum, & vnum ex septem institutis à Christo. Quod constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, & definitum est in Concilio Constantiensi sess. 8. & 15. & in Florentino in Decreto Eugenij IV. habito post vltimam sessionem, & in Tridentino sess. 14. can. 1. & 2. Quod etiam ampliùs constabit ex dicendis de necessitate Sacramenti Pœnitentiæ, & de potestate absoluendi à peccatis collata Sacerdotibus.

Concilium Constans. Florent. Trident.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Ex quibus constet & coalescat hoc Sacramentum Pœnitentiæ. Scotus in 4. dist. 14. q. 4. docet, totam essentiam Sacramenti Pœnitentiæ, sitam esse in absolutione à peccatis à Sacerdote facta, quia sola absolutio significat totum effectum Sacramenti Pœnitentiæ, nempe remissionem peccatorum. Vnde Scotus d. 16. q. 1. consequenter docet, contritionem, confessionem, & satisfactionem non esse partes Sacramenti Pœnitentiæ, esse tamen necessarias; contritionem & confessionem, tamquam quid præuium ad absolutionem; & satisfactionem, tamquã quid consequens, quãdo restat pœna aliqua soluenda, vt eã absumat.

Scotus.

Durandus in 4. dist. 14. q. 3. docet, totam essentiam Sacramenti Pœnitentiæ sitam esse in confessione pœnitentis, & in absolutione Sacerdotis, contritionem verò & satisfactionem non pertinere ad essentiam illius. Id autem de contritione probatur, quia hæc est spiritualis & insensibilis, ergo ex ea nequit constitui Sacramentum Pœnitentiæ, quod est sensibile. De satisfactione verò id probatur, quia hæc consequitur Sacramenti essentiam, quia consequitur, & supponit primarium effectum Sacramenti Pœnitentiæ, nempe remissionem peccatorum quoad culpam & pœnam æternam, à Sacramento ipso iam essentialiter constituto prouenientem, seu causatam.

Durand.

S. Thomas verò, & eius Interpretes quæst. 84. art. 2. & 3. reliqui Scholastici in 4. dist. 14. docent, & meritò, Sacramentum Pœnitentiæ constare non tantùm absolutione, sed etiam contritione (siue perfecta siue imperfecta) confessione, & satisfactione; his tamquam materiâ, & absolutione tamquam formâ, quod expressum est in dicto Decreto Eugenij IV. & in Tridentino sess. 14. c. 3.

S. Thomas. Eugen. IV. Trident.

Et ratione probatur; & in primis, quòd constet ex illis tamquam ex partibus, quia Sacramentum Pœnitentiæ institutum est instar iudicij; iudicium autem constat ex explicatione delicti, & ex sententia iudicis, & ex satisfactione pro delicto tamquam ex partibus. Et quia in hoc iudicio Sacramenti Pœnitentiæ sententia iudicis est absolutio remissiua delicti, ideò non quæcumque delicti explicatio est satis apta ad illud, nisi quæ fit ab ipso pœnitente, & illud detestante, aut de eo dolente. Sacramentum ergo Pœnitentiæ constat ex contritione, confessione, & ex satisfactione pœnitentis, & ex absolutione Sacerdotis tamquam ex partibus. Quòd verò constet ex contritione, &

confessione tamquam ex materia, seu tamquam ex partibus materialibus, & ex absolutione tamquam ex forma, seu tamquam ex parte formali probatur: quia tres dicti actus pœnitentis modificantur & perficiuntur absolutione Sacerdotis ad significandum effectum Sacramentalem; modificari autem & perfici est proprium materiæ, perficere verò est proprium formæ.

Nihilominùs contritio, confessio, & satisfactio dicuntur ab Eugenio IV. & à Tridentino quasi materia, cum eo addito *quasi*, & non absolutè, non quia non sunt materia physica, quia etiam materia aliorum Sacramentorum non est materia physica, & tamen ab ipsis dicitur materia absolutè & absque addito; sed quia materia physica, tam prima quàm secunda, nempe compositum substantiale, est vera substantia: actus autem pœnitentis, qui sunt materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, & peccata, quæ sunt materia remota illius, non sunt substantiæ, sed accidentia; materia verò, quæ in aliis Sacramentis assignatur ab Eugenio IV. & à Tridentino, dicitur ab ipsis materia absolutè & absque addito, quia in illis assignatur materia remota, quæ verè est substantia: absolutio tamen, quamuis sit accidens, dicitur forma, absolutè (sicut formæ aliorum Sacramentorum) & non dicitur quasi forma, quia ratio formæ physicæ non solùm conuenit substantiæ, sed etiam accidenti.

Ita tamen contritio, confessio, & satisfactio sunt partes materiales Sacramenti Pœnitentiæ, & absolutio ita est pars formalis, vt contritio, confessio, & absolutio sint ipsi Sacramento essentiales, quia absque illis nequit quoad suam essentiam constare, quia institutum est instar iudicij; iudicium autem essentialiter coalescit ex explicatione delicti, & ex sententia iudicis. Et quia in hoc iudicio sententia est absolutio & remissio delicti, ideò non quæcumque delicti explicatio est satis apta ad illud, nisi facta ab ipso pœnitente, & dolorosa saltem radicaliter, quæ eo ipso est vera confessio & accusatio, quamuis sufficiat dolor confessionem subsequens, vt dicemus Disp. VI. Diffic. X. Et quia ad iudicium non est essentialiter requisita satisfactio, quia hæc in iudicio sequitur post sententiam, ac proinde post iudicium essentialiter perfectum, ideò satisfactio non est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ: dicitur tamen pars integralis, quia quodammodò complet & perficit essentiam ipsam iudicij pœnitentiæ, & non perfectione extra substantiam ipsius, qua ratione accidens perficit substantiam, sed intra, quia conducit ad perfectam remissionem peccatorum, factam per illud iam essentialiter perfectum, absumendo ex opere operato pœnam temporalem, quæ post contritionem, confessionem, & absolutionem sæpè supereſt soluenda, quo remissio ipsa intra rationem remissionis perficitur & completur.

Ad rationem ergo Scoti respondemus, quòd quamuis in solis verbis absolutionis sit sufficiens & sola significatio verbalis, & speculatiua (quam habent ex institutione hominum) effectus huius Sacramenti, nempe remissionis peccatorum; non tamen Sacramentalis & practica, quam Sacramentum Pœnitentiæ habet ex institutione Christi, quia hæc conuenit contritioni, confessioni & absolutioni, quod non leuiter indicat Tridentinum *Trident.* sess. 14. cap. 3. dum ait, efficacitatem huius Sacramenti præcipuè esse in absolutione; quia ea partiçula *præcipuè* denotat, etiam esse in aliis partibus, dicit tamen præcipuè esse in absolutione, quia in ea reperitur tamquam in forma modificante, & perficiente contritionem & confessionem pœnitentis; & ob id in Sacerdote dicitur esse potestas ipsa clauium, & remissiua peccatorum.

Et ad rationem Durandi respondemus, quòd quamuis contritio secundùm se sit insensibilis, sic tamen sensibilis per confessionem factam in ordine ad absolutionem, quia confessio sic facta est effectus contritionis, & quodammodò sentitur per suum effectum sensibilem. Est autem confessio eo modo facta effectus contritionis, aliquando quoad suam substantiam, vt quando ex contritione antecedente, pœnitens excitatur & inducitur ad confessionem sic faciendam, & semper confessio in ratione confessionis & accusationis est effectus contritionis, quia ratione huius confessio non est, aut si fuit, desinit tamen esse historica narratio, & fit vera confessio & accusatio (siue contritio antecedat siue subsequatur confessionem:) quod sufficit vt contritio possit esse pars essentialis Sacramenti sensibilis, præsertim quòd id, quod est omnino spirituale & insensibile, potest esse pars essentialis totius materialis & sensibilis, vt videre est in anima rationali, quæ quamuis sit spiritualis & insensibilis, est pars essentialis hominis, qui est materialis & sensibilis.

DIFFICVLTAS II.

Quid in Sacramento Pœnitentiæ sit Sacramentum tantùm, quid res Sacramenti tantùm, quid res & Sacramentum simul.

INnocentius III. in cap. *Cùm Martha* 6. de Celebratione Missarum, distinguit, & assignat in Sacramento Eucharistiæ Sacramentum tantùm, & rem Sacramenti tantùm, & rem & Sacramentum simul. Ex quo Doctores intendunt tria hæc etiam in aliis Sacramentis distinguere & assignare. Id autem appellatur Sacramentum tantùm, quod significat, & non significatur; & id res Sacramenti tantùm, quod significatur, & non significat; & id res & Sacramentum simul, quod significat & significatur. *Innoc. III.*

Conueniunt ergo Doctores, in Sacramento Pœnitentiæ ipsum compositum ex actibus pœnitentis & ex absolutione, esse Sacramentum tantùm, quia ipsum compositum est quod significat gratiam Sacramentalem, & ipsum non significatur per aliquid aliud; & ipsam gratiam Sacramentalem esse rem Sacramenti tantùm, quia ipsa significatur per dictum compositum, quod est Sacramentum, & ipsa non significat aliquid; & contritionem ipsam esse Sacramentum, & rem Sacramenti simul. Est autem Sacramentum non totaliter, sed partialiter; quia est pars essentialis Sacramenti simul cum confessione & absolutione, significans & conferens gratiam sanctificantem.

Est tamen difficultas, Quomodo contritioni etiam conueniat esse rem Sacramenti. Ratio difficultatis pro parte negatiua est, quia aliquid esse rem Sacramenti, est esse effectum Sacramenti; contritio autem non est effectus Sacramenti Pœnitentiæ, quia contritio est antequam sit Sacra-

mentum

mentum ipsum, quia ex ea præsuppositа componitur, & effectus non est ante suam causam.

Circa hanc difficultatem, omissis variis modis ad eam respondendi, quia vel sunt difficiles, vel obscuri, qui videri possunt apud Vasquez q. 84. art. 1. dub. 3. hos respondemus, ideò contritionem esse rem Sacramenti, quia significatur per confessionem factam in ordine ad absolutionem, & quoad suam sensibilitatem ab ipsa confessione sic facta causatur, quia à confessione vt sic efficitur sensibilis, quia contritio mediâ confessione ordinata ad absolutionem quodammodò percipitur per sensus.

Ad rationem ergo difficultatis respondemus, quòd quamuis id quod est res Sacramenti tantùm, sit quoad suam substantiam effectus illius quod est Sacramentum tantum; non tamen omne quod ita est res Sacramenti, vt etiam sit Sacramentum simul, qualis est contritio, sed sufficit quòd significetur per Sacramentum tantùm, quamuis ab eo non causetur: sicut etiam id quod non tantùm est Sacramentum, sed etiam est res Sacramenti simul (qualia sunt Corpus & Sanguis Christi in Eucharistia, & vinculum in Matrimonio) vt sit Sacramentum, sufficit, quòd significet, quamuis non causet; præsertim quòd contritio non solùm quoad substantiam significatur per confessionem, sed etiam quoad suam sensibilitatem causatur ab ipsa, quæ etiam conueniunt Corpori & Sanguini Christi in Eucharistia, quæ non solùm in ea sunt Sacramenta, quia vt sunt sub speciebus quodammodò significant gratiam cibantem; sed etiam sunt res Sacramenti, & tamen quoad suam substantiam non causantur ab speciebus, sed tantùm quoad sensibilitatem, quia quodammodò sunt sensibilia per species quibus teguntur, & quoad suam substantiam significantur per illas.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm quodlibet peccatum sit materia Sacramenti Pœnitentiæ.

SVpponimus, peccata esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ, non proximam, quia Sacramentum hoc proximè solùm coalescit ex contritione, confessione, & satisfactione tamquam ex materia; sed esse remotam, quia hæ partes materiales proximè versantur circa peccata, tamquam circa materiam (ea proportione, qua in Baptismo aqua non est materia proxima, sed remota, quia Baptismus proximè tantùm constat ex ablutione tamquam ex materia) & ob rationem dictam peccata tantùm esse materiam circa quam, & non ex qua.

Hoc supposito, conueniunt Primò Doctores, peccata actualia ante Baptismum commissa non esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ, imò nec illa quæ in ipsa actuali susceptione Baptismi committuntur, sed solùm ea quæ post Baptismum essentialiter perfectum (ante quem nullus est intra Ecclesiam) commissa sunt, quia ex Christi institutione sola peccata iam subiecta Ecclesiæ sunt clauibus, & absolutioni Ecclesiæ subijcienda.

Obseruandum tamen est, omnia peccata actualia post Baptismum commissa ita esse materiam remotam Sacramenti Pœnitentiæ, vt mortalia sint materia necessaria, non quia sint necessaria ad essentiam Sacramenti Pœnitentiæ, quia verè non sunt; sed quia sunt necessariò confitenda: & venialia sint materia libera, quamuis sufficiens; libera, quia non est obligatio confitendi illa: & sunt materia sufficiens, quia essentia Sacramenti Pœnitentiæ constare potest cum confessione venialium tantùm, absque confessione mortalium, quod etiam habent peccata mortalia semel legitimè confessa, quòd scilicet sint materia libera & sufficiens alterius confessionis, vt constat ex perpetuo vsu fidelium, & definit Benedictus XI. in Extrau. *Inter cunctas*, de Priuilegiis.

Circa peccatum originale conueniunt Secundò Doctores, quòd quamuis sit materia peculiaris virtutis Pœnitentiæ, vt diximus Disp. 1. Diffic. VI. non tamen Sacramenti Pœnitentiæ, tum quia non est peccatum actuale propria voluntate contractum, tum etiam quia contrahitur ante Baptismum in primo instanti conceptionis.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm Sacramentum Pœnitentiæ possit repeti & iterari.

NOn defuerunt hæretici, qui (vt refert Augustinus de Vera & falsa pœnitentia) dixerunt, lapsis post Baptismum semel tantùm concedi Sacramentum pœnitentiæ. Quibus fauere videtur Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia, cap. 10. dum ait, pœnitentiam semel tantùm concedendam esse pœnitentibus. Et non parum fauere videtur, quòd Christus numquam eumdem bis à morte ad vitam reuocauit, nec eumdem bis sanauit. Quod etiam ratione probatur, Primò, quia aliàs iterata peccatorum remissio occasio esset facilitans ad peccatum. Secundò, quia aliàs Deus videretur amare peccata, cùm eis remittendis semper præstò adsit. *Augusti.* *Ambros.*

Nihilominùs de Fide est, Sacramentum Pœnitentiæ iterari & repeti posse, imò debere semper, quòd post Sacramentum pœnitentiæ susceptum committitur peccatum mortale. Quod constat ex traditione & praxi Ecclesiæ, & definitur à Tridentino sess. 14. cap. 2. & Can. 1. & deducitur ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quia his verbis absque vlla limitatione conceditur ministris Ecclesiæ potestas remittendi peccata. Deducitur quoque ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ, quod institutum est instar iudicij & instar medicinæ; iudicium autem repeti potest semper, quòd iteratur causa aliqua iudicij; & etiam medicina semper, quòd infirmitas iteratur. *Trident.*

Ambrosius verò, dum dixit, pœnitentiam semel tantùm concedendam esse pœnitentibus, locutus est non de Sacramento Pœnitentiæ, sed de pœnitentia solemni, quæ antiquitus in Ecclesia fieri consueuit; & non nisi semel. Quòd verò Christus neminem sanauerit nec resuscitauerit bis, non fauet dicto errori; quia, vt ait Augustinus, id ita factum est, vt quisque timeat iterùm peccare.

Et ad primam rationem respondemus, iteratam peccatorum remissionem, ex se amorem potiùs & gratitudinem erga Deum conciliare, quibus retrahamur à peccando, quàm ad peccandum incitare. Et ad secundam respondemus, ex eo quòd Deus ita præstò adsit ad remissionem & deletionem peccatorum, potiùs deduci, vt etiam ait Augustinus, Deum odio habere peccata, quàm illa amare. *Augusti.*

Quan-

Quando verò Sacramentum Pœnitentiæ sit necessariò repetendum & iterandum, quia fuit inualidum, & fuit peccatorum mortalium, commodiùs dicimus Disput. VIII. Diffic. VII.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Sacramentum Pœnitentiæ sit medium necessarium ad salutem.

SVpponimus, ea quæ sunt necessaria ad salutem (id est ad iustificationem, & consequenter ad gloriam, quæ nequit sine iustificatione obtineri) esse in triplici differentia. Quia alia sunt necessaria necessitate tantùm præcepti, alia necessitate tantùm medij, alia sunt necessaria necessitate præcepti & medij simul. Illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantùm præcepti, quæ ex eo solùm sunt necessaria ad salutem, quia sunt sub præcepto graui. Illa sunt necessaria ad salutem necessitate tantùm medij, quæ sunt necessaria tamquam media seu remedia conducentia ad illam, & non quia sint sub præcepto graui, qualia sunt media necessaria ad salutem, quæ non sunt in nostra potestate, vt Baptismus respectu paruulorum, & auxilia præuenientia respectu adultorum. Illa tandem sunt necessaria necessitate præcepti & medij simul, quæ vtroque modo dicto sunt necessaria, nempe & quia sub præcepto graui, & quia sunt media necessaria ad salutem, quales sunt actus fidei, & Baptismus in re vel in voto adultis peccatoribus.

Est tamen discrimen inter tria prædicta, quòd ea, quæ sunt necessaria ad salutem necessitate tantùm præcepti, solùm sunt ad illam necessaria negatiuè, quia tantùm sunt necessaria, quatenus eorum obseruatio est necessaria vt non amittatur salus, quia est necessaria, vt non fiat peccatum mortale, quo amittitur gratia & sanctitas, absque qua nequit obtineri vita æterna; & non sunt necessaria positiuè: quia quamuis aliquando conducant ad iustificationem, & ad perseuerantiam in ea, tamen quatenus positiuè conducunt (qua ratione sunt media, & vtilia) non sunt necessaria, & ob id non dicuntur necessaria vt media, seu necessitate medij. Illa verò, quæ sunt necessaria necessitate tantùm medij (quæ etiam dicuntur necessaria necessitate salutis, & finis) sunt necessaria positiuè, quia sunt necessaria quatenus media, & vtilia, & quatenus positiuè conducentia seu influentia in salutem animæ, vt sunt auxilia præuenientia adultis, & Baptismus in re susceptus paruulis, quia absque eorum positiuo influxu nequit acquiri salus animæ. Ea tandem, quæ sunt necessaria necessitate præcepti & medij simul, sunt necessaria negatiuè & positiuè simul modo prædicto.

Ex dicto discrimine inter necessitatem præcepti & necessitatem medij, oritur aliud, nempe quòd necessitas tantùm præcepti excusatur ignorantia inuincibili, aut impotentia implendi præceptum, quia necessitas præcepti solùm est, vt non fiat peccatum mortale, à quo excusat tam ignorantia inuincibilis, quàm impotentia; necessitas verò medij non excusatur ignorantia, nec impotentia, quia hæc necessitas est ob influxum positiuum necessarium, quem non supplet ignorantia, nec impotentia.

Hoc ergo præsuppositio, conueniunt Doctores, Sacramentum Pœnitentiæ in re vel in voto sub disiunctione esse necessarium lapsis in mortale post Baptismum, necessitate medij, ad iustificationem (& consequenter ad gloriam) quod supponit Tridentinum sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 4. Tridentinum supponit, primam iustificationem baptizatorum non fieri nisi medio Sacramento Pœnitentiæ, aut medio voto ipsius.

Variant tamen Doctores in explicando, qua ratione Sacramentum Pœnitentiæ in re vel in voto sit medium necessarium lapsis in mortale post Baptismum ad iustificationem ab illo.

Omissis autem variis eorum modis id explicandi, vel quia continent falsam doctrinam, vel quia sunt obscuri: ex eo Sacramentum Pœnitentiæ in re vel in voto est prædictis medium necessarium ad iustificationem, & quia nequeunt, nisi vel medio Sacramento Pœnitentiæ in re susceptо, vel media contritione perfecta (siue formali siue virtuali) in qua votum seu desiderium efficax suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ continetur, à peccato mortali iustificari; & quia vtrouis eorum absque altero iustificari possunt, id est, quia nequeunt nisi vno vel altero iustificari; & vtrouis possunt, quia nec vnum nec alterum est determinatè medium necessarium, nisi aliquando per accidens, vt contingit quando quis post elicitam attritionem, & factam confessionem incidit in amentiam ante absolutionem, quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessarium Sacramentum Pœnitentiæ in re susceptum, quia tantùm potest iustificari absolutione, suppositis attritione & confessione, quia in amentia nequit contritionem perfectam elicere: & etiam quando quis existit in articulo mortis, & caret copia confessarij, quia tunc huic ad iustificationem est determinatè necessaria perfecta contritio, quia non potest aliter iustificari.

Dicuntur autem à Tridentino & à Doctoribus lapsi in mortale post Baptismum iustificari per Sacramentum Pœnitentiæ in voto, quando iustificantur per contritionem perfectam ante realem susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, non quia ex eo deriuetur virtus aliqua in contritionem vt iustificare possit, quia contritio ex se absque dependentia à Sacramento Pœnitentiæ est potens iustificare (siue tamquam forma, siue tamquam proxima dispositio) non minùs quàm in lege naturæ & scripta ante institutionem Sacramenti Pœnitentiæ, sed quia in contritione, per quam tunc iustificantur, continetur votum seu desiderium efficax suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ suo tempore, & etiam votum seruandi quodcumque aliud præceptum graue, quia qui perfectè conteritur, ad minus virtualiter & implicitè proponit, & paratus est ad non peccandum mortaliter, ac proinde ad non transgrediendum præceptum aliquod graue; nihilominùs à Tridentino vbi suprà dicta iustificatio, quæ fit extra Sacramentum, peculiariter attribuitur voto Sacramenti Pœnitentiæ, & non voto aliarum rerum quæ sunt sub præcepto graui, ob rationem quam adducemus Difficultate sequenti.

Vnde si Sacramentum Pœnitentiæ non esset peccatori sub præcepto, iustificatio per contritionem facta adscriberetur ipsi contritioni, absque voto Sacramenti Pœnitentiæ, quia tunc votum huius Sacramenti non contineretur in contritione,

ac

ac proinde tunc Sacramentum Pœnitentiæ non esset necessarium in re vel in voto, esset tamen necessarium ipsum in re, vel contritio sub disiunctione, quia non posset fieri iustificatio nisi ipso aut contritione, & vtrouis posset.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm votum Sacramenti Pœnitentiæ necessarium ad iustificationem extra Sacramentum debeat esse explicitum, an sufficiat implicitum in ipsa contritione.

Canus. CAnus Relectione de Pœnitentia, parte 5. concluſ. 3. docet, ad iustificationem extra Sacramentum esse necessarium votum explicitum Sacramenti Pœnitentiæ superadditum contritioni perfectæ, & non sufficere votum in ea implicitum. *Trident.* Quod deduci videtur Primò ex Tridentino sess. 6. cap. 14. & sess. 14. cap. 4. dum remissionem peccatorum attribuit Sacramento Pœnitentiæ, vel voto ipsius, quia si per votum non intelligeret votum explicitum, sed tantùm implicitum in contritione, non attribueret peculiariter eam remissionem voto Sacramenti Pœnitentiæ, quia in contritione, per quam fit ea remissio, etiam continetur votum Eucharistiæ, & aliarum rerum quæ sunt sub præcepto graui. Secundò idem deduci *Concilium Complut.* videtur ex Concilio Complutensi, in quo inter alias propositiones Petri Oxomensis, prima quæ damnatur, est ista: *Peccata mortalia, quantum ad culpam & pœnam alterius sæculi, delentur per solam contritionem cordis, sine ordine ad claues.* ergo in eo Concilio maximè indicatur ad iustificationem extra Sacramentum præter contritionem, & præter votum Sacramenti in ea necessariò contentum, etiam requiri votum expressum ipsius Sacramenti.

Et ratione probatur Primò, quia Sacramentum Pœnitentiæ non est minùs necessarium lapsis post Baptismum ad iustificationem, quàm Baptismus his qui veniunt ad Ecclesiam: sed ei, qui nequit Baptismum suscipere, est necessarium ad iustificationem votum explicitum Baptismi, vt significant Augustinus lib. 1. de Baptismo contra Donatistas, cap. 8. Bernardus Epistola 77. & Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, part. 6. cap. 7. ergo ei, qui non suscipit Sacramentum Pœnitentiæ, vel quia non potest, vel quia nondum est obligatio illud suscipiendi, necessarium est ad iustificationem votum explicitum suscipiendi illud.

Augustin. Bernard. Hugo de S. Victore.

Secundò probatur ab exemplo hæretici, cui non remittuntur peccata, nisi priùs expressè proponat reijcere errorem, vt significat Augustinus de Vera & falsa pœnitentia, c. 12. ergo peccator, qui expressè non proponit se subijcere clauibus Ecclesiæ, nequit à peccatis iustificari.

Augustin.

S. Thomas. Vasquez. Suarez. S. Thomas verò quæst. 69. art. 4. ad 2. Vasquez quæst. 84. art. 5. Suarez disp. 17. sect. 3. & communiter Theologi docent, & meritò, ad iustificationem extra Sacramentum non esse necessarium votum explicitum Sacramenti Pœnitentiæ, sed sufficere implicitum in ipsa contritione perfecta, siue formali siue virtuali. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 14. c. 5. dum, postquam dixit, per contritionem charitate formatam hominem ante Sacramenti susceptionem iustificari, addit, tunc iustificationem non esse adscribendam ipsi contritioni absque voto Sacramenti quod in ea includitur. Supponit ergo Tridentinum ad iustificationem extra Sacramentum sufficere votum Sacramenti Pœnitentiæ in contritione perfecta inclusum.

Et ratione probatur, quia ad iustificationem extra Sacramentum Pœnitentiæ votum explicitum huius Sacramenti non est necessarium ex natura rei, nec ex diuina institutione; ergo nullo modo est necessarium. Et in primis non est necessarium ex natura rei, quia contritio perfecta absque dicto voto explicito est perfectissima dilectio beneuolentiæ erga Deum, quæ sufficit ad iustificationem, siue vt forma, siue vt vltima dispositio. Deinde non est necessarium ex diuina institutione, quia non est necessarium ex institutione qua Deus decreuerit non dare auxilium efficax ad contritionem absque dicto voto, quia de hac institutione nullatenus constat: nec ex institutione qua decreuerit non iustificare habentem contritionem absque dicto proposito expresso, quia præterquam quòd de hac institutione non constat, etiam contritio absque eo proposito suâ naturâ est forma sanctificans, & remissiua peccatorum independenter ab institutione diuina, & ita independenter, vt à Deo impediri non possit quoad dictum effectum: verum est, eum, qui perfectè conteritur, siue formaliter siue virtualiter, & aduertit esse præceptum suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, vix posse contineri à dicto proposito expresso.

Tridentinum ergo remissionem peccatorum extra Sacramentum media contritione factam attribuit voto Sacramenti Pœnitentiæ in contritione implicito & contento, vt denotetur post remissionem peccatorum anteà factam manere obligationem suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, in quo posset aliquis dubitare aut errare, cùm Sacramentum Pœnitentiæ ordinetur ad remissionem illorum, & iam supponantur remissa. Et in eo errauit Petrus Oxomensis, qui existimauit, peccata semel remissa per contritionem, non debere subijci Sacramento Pœnitentiæ, seu clauibus Ecclesiæ. Vnde in Concilio Complutensium, quando propositio illa dicti Petri damnatur, nempe, *Peccata mortalia, quantum ad culpam & pœnam alterius sæculi, delentur per solam contritionem cordis, sine ordine ad claues,* tantùm est sermo de ordine ad claues, seu de voto suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ in contritione ipsa implicito; quod Petrus ille negabat, negando manere obligationem subijciendi clauibus Ecclesiæ peccata per contritionem remissa. Et Tridentinum remissionem peccatorum extra Sacramentum contritione factam non attribuit voto aliarum rerum, quæ sunt sub præcepto graui, quamuis etiam votum earum in contritione includatur: quia non agebat de illis, sed tantùm de Sacramento Pœnitentiæ, & quia circa illas non est illa occasio errandi, quòd post remissionem peccatorum non maneant sub præcepto, quia non sunt institutæ in remissionem peccatorum, sicut est institutum Sacramentum Pœnitentiæ.

Et ad primam rationem respondemus, concedendo Maiorem, & negando Minorem. Et ad probationem ex Patribus desumptam, respondemus,

mus, Patres tantùm velle, eos qui audiunt necessitatem Baptismi, condemnari si baptizari nolunt, saluari tamen quando nequeunt baptizari, si habeant desiderium illius; eorum tamen testimonio satisfit voto seu desiderio in contritione implicito.

Ad secundam negamus, hæretico non remitti peccata, nisi priùs expressè proponat reijcere errorem, quia sufficit quòd illum reijciat, virtualiter habendo contritionem, aut aliud iudicium saltem confusè oppositum errori, præsertim quando error non occurrit memoriæ. Augustinus verò vbi suprà tantùm vult, extra Ecclesiam non esse veram pœnitentiam, quod nobis non aduersatur, quia hæreticus contritione, aut dicto iudicio absque aliquo expresso proposito, reducitur ad Ecclesiam.

DISPVTATIO V.

De Absolutione.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm in Ecclesia sit potestas absoluendi à peccatis.

NON desunt hæretici, qui negent in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis, & ea remittendi; quibus fauere videtur illud Lucæ 5. *Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?*

Conueniunt tamen Catholici, in Ecclesia (nempe in eius ministris) esse potestatem absoluendi à peccatis, & ea remittendi. Quod Patres communiter tradunt, & definitur in Concilio Constantiensi sess. 8. & 15. & in Lateranensi cap. 1. & in Florentino, in Decreto Eugenij IV. & in Tridentino sess. 14. c. 1. & 6. *Concil. Constant. Lateran. Florent. Trident.*

Et id constat ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Hæc autem verba intelligenda esse non de potestate ad prædicandam aliis remissionem peccatorum, nec ad declarandum eam esse aliis factam (vt volunt hæretici) sed ad eam faciendam, Patres docent, & verba ipsa id præseferunt, & definit Tridentinum sess. 14. c. 1. & can. 3. Esseque intelligenda de potestate ad faciendam remissionem peccatorum non in Sacramento Baptismi (vt etiam hæretici volunt) sed in Sacramento Pœnitentiæ, ibidem definit Tridentinum, & docent Chrysostomus Homil. 85. in Ioan. Augustinus Serm. 11. de Verbis Domini, Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia cap. 7. & communiter Patres, & deducitur ex eo, quòd potestas hæc est ad faciendam remissionem peccatorum instar iudicij, vt denotatur collatione potestatis remittendi & retinendi, soluendi & ligandi, quod non fit sic in Sacramento Baptismi, sed in Sacramento Pœnitentiæ, quod institutum est instar iudicij. *Trident. Ambros.*

Illis verò verbis Lucæ 5. tantùm significatur, solum Deum posse propria auctoritate remittere peccata, & id tantùm volunt nonnulli Patres, dum similia verba proferunt, quod non tollit, id posse Sacerdotes vice & commissione Dei.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm potestas absoluendi à peccatis, quæ est in Ecclesia, sit absoluendi ab eis quoad culpam.

MAgister, Bonauentura, Gabriel & Maior in 4. d. 18. Marsilius quæst. 12. art. 2. Hugo de S. Victore in Summa sententiarum Tract. 5. cap. 11. Richardus de S. Victore Tract. de Potestate ligandi & soluendi, cap. 12. & Medina Cod. de Confess. quæst. 38. §. *Videtur*, docent, potestatem absoluendi à peccatis, quæ est in ministris Ecclesiæ, non esse absoluendi ab illis quoad culpam: quia existimant, Deum ante absolutionem Sacerdotis remittere culpam pœnitenti, quia existimant, eum ante absolutionem debere esse perfectè contritum. Quod tradidisse videtur Gregorius Homil. 26. in Euang. dum supponit, peccatorem priùs viuificari à Deo, quàm à Sacerdotibus absoluatur. Quod etiam significant Clictoueus lib. 7. in Ioan. cap. 23. & Augustinus Serm. 8. de Verbis Domini. Idem quoque indicat Hieronymus in cap. 16. Matth. dum significat, quòd sicut Leuitici Sacerdotes tantùm discernebant inter lepram & lepram, & eam non poterant auferre; ita etiam Sacerdotes Euangelici se gerunt circa peccata. *Magister. Bonauent. Gabriel. Maior. Marsil.* *Hugo de S. Victor. Richard. S. Victor. Medina. Gregorius. Clictou. August. Hieron.*

Addunt tamen prædicti Doctores, in Ecclesia & in eius ministris esse potestatem absoluendi à peccatis quoad pœnam, quamuis varient in explicando à qua pœna, quia Hugo & Richardus existimant, in Ecclesia esse potestatem absoluendi à pœna æterna damni & sensus, Medina à pœna tantùm æterna damni, & Magister à pœna tantùm temporali relicta post remissionem culpæ.

S. Thomas verò q. 84. art. 3. & ibidem eius Expositores, Vasquez dub. 2. Suarez disp. 16. Ægidius disp. 4. dub. 2. & communiter Scholastici in 4. d. 14. docent, & meritò, in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis, non tantùm quoad pœnam, sed etiam quoad culpam. Et in primis in Ecclesia esse potestatem absoluendi à peccatis quoad culpam, satis significat Christus illis verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:* quia vox *peccata* absolutè sumpta, culpas significat. Et ob eamdem rationem idem satis significat Eugenius IV. in suo Decreto fidei, dum ait, rem Sacramenti Pœnitentiæ esse remissionem peccatorum. Cui accedit, quòd si res seu effectus huius Sacramenti non esset remissio culparum, sed tantùm pœnarum, id declarasset Eugenius IV. & non ita absolutè loqueretur, cùm proceßat doctrinaliter. Et id videtur expressisse Tridentinum sess. 6. cap. 14. dum ait, Sacramento Pœnitentiæ, vel eius voto, pœnam æternam vnà cum culpa remitti: & clariùs sess. 14. c. 3. dum loquens de Sacramento Pœnitentiæ, postquam in principio dixerat, vim huius Sacramenti præcipuè sitam esse in verbis absolutionis, subdit: *Res & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo.* Quod etiam non leuiter *S. Thom. Vasquez. Suarez. Ægidius. Eug. IV. Trident.*

Pius V. Greg. XIII. leuiter indicant Pius V. & Gregorius XIII. in Bulla edita contra Michaëlem Baium, in qua inter alias propositiones huius Doctoris damnatas, propositio 54. est: *Peccator pœnitens non viuificatur ministerio Sacerdotis absoluentis, sed à solo Deo, qui pœnitentiam suggerens & inspirans, viuificat eum & resuscitat; ministerio autem Sacerdotis solus reatus tollitur aduersary.* ergo dum dicunt absolutionem Sacerdotis non deseruire ad remissionem culpæ, aduersantur Scripturæ, Eugenio IV. & Tridentino, & Pio V. & Gregorio XIII.

Quòd si in Ecclesia est potestas absoluendi à peccatis quoad culpam, etiam est potestas absoluendi ab illis quoad reatum pœnæ æternæ, tam damni quàm sensus. Quod etiam significat Tridentinum sess. 6. cap. 14. dum ait, Sacramento Pœnitentiæ, vel eius voto, pœnam æternam vnà cum culpa remitti. vbi fermo est de pœna æterna, & absolutè, absque vlla limitatione. Et ratione constat: quia si in Ecclesia est potestas remittendi peccata quoad culpam, & efficiendi pœnitentem iustum, & amicum Dei, & heredem vitæ æternæ, etiam erit potestas auferendi reatum pœnæ æternæ, tam damni quàm sensus, quia iste dependet in conseruari à culpa mortali, & est incompossibilis cum sanctitate & amicitia Dei. Trident.

Gregorius verò, Clictouæus, & Augustinus tantùm volunt, peccatorem à Deo viuificari ante absolutionem Sacerdotis, non viuificatione sanctitatis & gratiæ, sed aliquali motu vitæ, ad quem Deus suo auxilio excitat peccatorem, nempe attritione, confessione, & alijs actibus, quibus ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ recipiendam disponitur. Et Hieronymus tantùm vult, quòd Sacerdotes non possint pro libito absoluere & ligare absque respectu ad dispositionem pœnitentis, cuius Sacerdotes non sunt causa, sed tantùm Iudices illam discernentes, sicut nec Sacerdotes Leuitici efficiebant leprosos, nec mundos, sed tantùm discernebant qui erant leprosi & qui mundi.

Quòd verò ante absolutionem Sacerdotis non sit pœnitenti necessaria perfecta contritio, dicemus Disput. VI. Diffic. II.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm Absolutio conferri debeat modo deprecatiuo, an indicatiuo.

COnueniunt Doctores, formam absolutionis modo aut sensu deprecatiuo factam, nempe, *Absoluat te Deus*, insufficientem esse ad valorem & essentiam Sacramenti Pœnitentiæ: quod efficaciter deducitur ex Decreto Eugenij IV. dum in eo forma Sacramenti Pœnitentiæ assignatur verbis Indicatiui, nempe *ego te absoluo:* & ex Tridentino, dum sessione 14. cap. 3. eadem forma assignatur. In Dicto autem Decreto, & in Tridentino absque dubio traditur forma ad essentiam & valorem huius Sacramenti requisita; ergo forma absolutionis modo & sensu deprecatiuo facta, non est sufficiens ad essentiam & valorem Sacramenti Pœnitentiæ, quia hoc modo facta est substantialiter distincta à forma modo Indicatiuo ab Eugen. IV. & à Tridentino præscripta. Cui accedit, quòd Tridentinum subdit, nempe dictæ formæ absolutionis de more Ecclesiæ preces quasdam adiungi ad essentiam formæ non pertinentes; vna autem ex precibus quæ adiunguntur, est forma absolutionis modo deprecatiuo facta, nempe, *Dominus noster Iesus Christus te absoluat.* ergo hoc modo facta non pertinet ad valorem & essentiam Sacramenti Pœnitentiæ, ac proinde nec sufficit: aliàs si sufficeret, cùm dicta deprecatio præmittatur ad absolutionem modo Indicatiuo factam, duplex forma, aut eadem bis repetita supra eamdem numero confessionem adhiberetur. Eug. IV. Trident.

Ratio autem dictæ doctrinæ est, quia Sacramentum Pœnitentiæ institutum est à Christo instar iudicij, in quo Sacerdos constituitur iudex, vt tradit Tridentinum sess. 14. cap. 5. & can. 9. sententia autem iudicis decisiua causæ, qualis est absolutio, nequit tradi modo deprecatiuo; & quia in Sacramento Extremæ Vnctionis Sacerdos adhibens formam, non se gerit vt iudex, sed vt medicus vnctione sanans, ideò nequit adhibere formam modo Indicatiuo, sed deprecatiuo, nempe, *Indulgeat tibi Deus*, &c.

Leo ergo I. Epistola 91. relatus 33. quæst. 3. can. *Multiplex*, absolutionẽ Sacerdotis appellat supplicationem & orationem, non quia adhibeatur per modum supplicationis, sed quia se habet vt oratio & supplicatio, quantum ad hoc, quòd sicut Deus ad orationẽ & supplicationem facit quod ab ipso petitur, ita etiam ad absolutionem Sacerdotis modo Indicatiuo factam remittit peccata. Leo I.

Obseruandum tamen est, formam absolutionis non tantùm esse sufficientem ad valorem & essentiam Sacramenti, quando fit modo & sensu indicatiuo, sed etiam quando fit modo & sensu imperatiuo, vt dicendo *Absoluaris*, vel *Absoluatur Petrus*, quia sententia decisiua iudicis rectè & conuenienter adhibetur modo imperatiuo: vnde eadem verba absolutionis, quæ sensu deprecatiuo collata non sufficiunt, verè sufficiunt, si modo & sensu imperatiuo proferantur. Imò (vt contra Caietanum & Petrum Sotum aduertunt Scotus in 4. dist. 14. quæst. 4. Gabriel quæst. 2. art. 1. Rosella v. *Absolutio*, Vasquez quæst. 84. art. 3. dub. 3. & Suarez disp. 19. sect. 1.) forma absolutionis est sufficiens ad valorem Sacramenti quibuscumque verbis proferatur, quoties eis significatur actus iudicis sententiam decisiuam absolutionis à peccatis proferentis, nempe, *Volo absoluas*, *Placet te absolui*: quia quoties talis actus verbis absolutionis significatur, saluatur sensus Sacramentalis formæ absolutionis, quia instituta est à Christo instar sententiæ iudicis. Nihilominùs quamuis forma absolutionis supradicto modo prolata sit sufficiens ad valorem Sacramenti, illicitè fiet, si non proferatur modo Indicatiuo, quia erit contra consuetudinem Ecclesiæ solo modo Indicatiuo vtentis: id tamen non erit peccatum mortale, sed tantùm veniale, quia ea mutatio non est grauis, sed leuis. Scotus. Gabriel. Rosella. Vasquez. Suarez.

DIFFICVLTAS IV.

Quæ verba sint de essentia formæ Absolutionis.

VErba, quibus forma absolutionis in Ecclesia communiter profertur, sunt hæc, *Ego te absoluo a peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Est tamen difficultas, An omnia hæc sint de essentia formæ absolutionis.

Conueniunt Doctores, duo illa verba, *Absoluo te* (aut alia ipsi æquiualentia) esse requisita ad essentiam formæ absolutionis. Quod indicant Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & Tridentinum sess. 14. cap. 3. dum assignantes formam absolutionis, exprimunt duo prædicta verba, & meritò: quia vtrolibet deficiente, deficit significatio à Christo intenta, & sensus à Christo intentus, quia deficiente verbo *Absoluo*, deficit significatio actus iudicialis sententiæ remissiuæ; & deficiente Pronomine *te*, deficit significatio practica remissionis, seu sententiæ remissiuæ (qua ratione significatur à iudice sententia) quia non significatur practicè remissio, quando non declaratur, cui fiat.

Eugen. IV. Trident.

Superest tamen difficultas, An dicta duo verba sufficiant ad essentiam formæ absolutionis.

Caietanus in Summa v. *Absolutio*, docet, ea duo sufficere. Paludanus in 4. d. 22. q. 3. docet, non sufficere duo illa, sed necessaria esse tria hæc, *Absoluo te à peccatis*. Durandus eadem dist. q. 2. docet, his tribus addendam esse inuocationem Dei aut Trinitatis, & sufficere siue fiat ante illa verba, siue post.

Caietanus. Paludan. Durandus.

Vasquez verò quæst. 84. art. 3. dub. 4. Suarez disp. 19. sect. 1. Ægidius disp. 4. dub. 3. & Turrianus Complutensis disp. 2. dub. 4. docet, & meritò, ad essentiam formę absolutionis non sufficere duo illa verba, *Absoluo te*, sed necessaria esse omnia hæc verba, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & ea sufficere absque inuocatione aliqua.

Vasquez. Suarez. Ægidius. Turrianus.

Et in primis ad essentiam formæ absolutionis requiri Pronomen *ego*, probatur: quia eo deficiente, deficit significatio practica sententiæ remissiuæ, quia non significatur remissio declarando à quo fiat. & id indicat Eugenius & Tridentinum, dum assignantes formam absolutionis, exprimunt Pronomē *ego*. Deinde ad essentiā formę absolutionis requiri verba illa, *à peccatis tuis*, probatur: quia absque eis non sufficienter significatur sententia remissiua peccatorum. Quod etiam indicant Eugenius IV. & Tridentinum, dum assignantes formam absolutionis, dicunt esse illa verba, *Ego te absoluo*, &c. quia addendo particulam *&c.* denotant plura alia verba, quàm suprà expressa, esse de formam absolutionis, ac proinde ad minus verba, *à peccatis tuis*: quia si aliqua alia præter expressa requiruntur, maximè hæc.

Eugen. IV. Trident.

Quod verò sufficiant hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, & non sit necessaria inuocatio aliqua, probatur: tum quia ex nullo verisimili fundamento deduci potest necessitas alicuius inuocationis; tum etiam, quia per prædicta verba sufficienter significatur practicè sententia remissiua peccatorum pœnitentis.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez, Suarez, Ægidius & Turrianus, ad formam absolutionis ita necessaria esse verba hæc, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, vt non sit necessarium exprimere particulam *ego*, nec particulas *à peccatis tuis* (quod forsan voluit Caietanus) sed sufficere, quòd contineantur seu implicentur in illis verbis, *absoluo te*, vel potiùs quòd sub eis intelligantur, vt verè in eis continentur, & sub eis intelliguntur: quia pronomen *ego* verè continetur in verbo *absoluo*, & sub eo intelligitur, vt patet; & verba *à peccatis tuis*, in eis *absoluo te*, & sub eis intelliguntur: quia quamuis non contineantur in eis absolutè prolatis, nec sub eis intelligantur; continentur tamen in eis, & sub eis intelliguntur, vt prolatis post confessionem præcedentem, & vt per eam modificatis, & vt ad eam comparatis, vt verè modificantur, & comparantur, quia supra eam cadunt.

Vasquez. Suarez. Ægidius. Turrianus.

Ita tamen hæc duo verba, *absoluo te*, expressè prolata, quatenus in eis quodammodò continentur, aut sub eis intelliguntur, particula *ego* & particulæ *à peccatis tuis* sufficiunt ad essentiam formæ absolutionis, vt quando *ego* & *à peccatis tuis* exprimuntur, vt regulariter fit, etiam pertineant ad essentiam formæ, & cum illis duobus expressis ad effectum Sacramentalem concurrant, vt Vasquez aduertit, quia ex vna parte, quando exprimuntur, nihil noui sensus seu significati efficiunt, sed eumdem omnino sensum, ac quando tantùm subintelliguntur, & quodammodò continentur in alijs; & ex altera parte potuit à Christo institui, vt pertineant essentialiter ad formam, & concurrant ad effectum Sacramentalem, siue exprimantur, siue tantùm subintelligantur. Ergo credendum est ita fuisse à Christo institutum, & noluisse illa, quando exprimuntur, excludere ab essentia formæ, & à concursu in effectum Sacramentalem.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm formæ absolutionis possit apponi aliqua conditio.

COnueniunt Doctores, conditionem de præsenti (& idem est de conditione de præterito) additam formæ absolutionis, non reddere formam irritam, si subsistat conditio, quia nec suspendit sensum, nec effectum, nec efficit aliud quod obstare possit valori formæ absolutionis: imò nec illam reddere illicitam, quando ad eam addendam adest aliqua rationabilis causa, vt contingit quando ad valorem Sacramenti, aut vt licitè fiat, necessarium est quòd subsistat id, quod ponitur sub conditione, & dubium est an subsistat. Vnde Confessarius dubitans an protulerit verba absolutionis, potest validè & licitè absoluere sub hac conditione (siue vocaliter expressa, siue mentaliter tantùm concepta) *Si non es absolutus, ego te absoluo*, &c. Et dubitans, an puer vel an phreneticus confessus sit cum perfecto vsu rationis, potest validè & licitè absoluere sub hac conditione, *Si possum, aut si capax es, ego te absoluo*, &c. Et dubitans, an ea quæ pœnitens confessus est, sint peccata, potest validè & licitè eum absoluere sub hac conditione, *Si ea quæ confessus es, sunt peccata, ego te absoluo*, &c.

Est tamen difficultas, An formæ absolutionis possit addi conditio de futuro, v. g. *Si restituero, ego te absoluo.*

Caietanus v. *Absoluo*, Armilla eodem verbo, Suarez Tom. 3. disp. 13. Vasquez quæst. 84. art. 3. dub. 5. Ægidius quæst. 64. art. 8. dub. 2. Ochagauia Tract. 1. quæst. 7. & communiter Doctores docent, & meritò, conditionem de futuro, additam formæ absolutionis, non solùm eam reddere illicitam & sacrilegam, sed etiam irritam & nullam. Quod Turrianus & alij probant: quia verba hæc, *ego te absoluo*, ratione conditionis de futuro illis additæ, v. g. *si cras restituas*, æquiualent his, *ego te absoluam*. quæ manifestè sunt insufficientia. Hæc tamen ratio, licet aliquando nobis placuerit, iam tamen, re meliùs cõsiderata, non placet: quia dicta verba,

Caietanus. Armilla. Suarez. Vasquez. Ægidius. Ochagau. Turrianus.

verba, *ego te absoluo, si cras restituas*, non æquiualent his, *ego te absoluam*, sed his, *ego ex nunc te absoluo, si cras restituas*, vt in simili dicimus Tract. de Matrimonio Disput. VII. Diffic. III.

Prædicta ergo doctrina ex eo à nobis probatur, quia qui profert verba absolutionis ex intentione absoluendi elicita, sub conditione de futuro, priùs tempore finit & perficit prolationem verborum, quàm perficiatur intentio absoluendi Sacramentaliter, seu efficiendi quòd prolatio ipsa verborum fiat pars Sacramentalis, & priùs quàm intentio ipsa desinat esse suspensa (vt in simili de consensu, seu intentione contrahendi matrimonium elicita sub conditione de futuro, significatur in cap. *Super eo.* 5. de Conditionibus) quia dicta intentio est suspensa, & non est perfecta quousque impleatur conditio. Prolatio verò verborum absolutionis statim ac fit, finitur & perficitur, & non manet suspensa, vt patet, quia nulla actio materialis, v. g. prolatio verborum, ablutio, vnctio, suspendi potest, quia ipsi nulla potest addi conditio adhuc de præsenti, quamuis per ignorantiam ei intendatur addi & apponi, etiamsi addi possit intentioni efficiendi aliquam materialem actionem partem alicuius Sacramenti. In potestate autem ministri Sacramenti non est, quòd omnes partes Sacramenti iam finitæ & positę, maneant Sacramentaliter suspensæ, seu expectantes rationem Sacramentalem pendentem ex perfectione intentionis ministri facienda per impletionem conditionis de futuro, quia statim ac finiuntur, debent habere eam rationem Sacramentalem, aut numquam habebunt: ergo conditio de futuro apposita prolationi verborum absolutionis, efficit illam Sacramentaliter nullam, & consequenter etiam illicitam & sacrilegam.

Quòd si Iudex exterior dicens, *Ego ex nunc te absoluo ab hoc delicto, si cras feceris hoc*, validè absoluit, dum lex aliqua nõ obstat. Ratio est, quia iste iudex potiùs absoluit voluntate exteriùs expressa (quam potest conditioni de futuro alligare) quàm verbis ipsis. Ratio verò Sacramenti absolutionis non conuenit intentioni Sacramentaliter absoluendi adhuc vocaliter expressæ, sed ipsi prolationi verborum, & ideò hæc prolatio semel finita & perfecta, præsuppositis attritione & confessione, statim ex intentione ministri debet habere rationem Sacramenti, aut numquam illam habebit.

Vnde quando Prælatus committit Confessario inferiori absolutionem à sibi reseruatis, sub ea conditione quòd pœnitens posteà illa eadem peccata reseruata iterùm sibi confiteatur, ita intelligendum est, non quòd absolutio Confessarij inferioris conferenda sit sub ea conditione, *si posteà confitearis Prælato*, quia hæc conditio redderet absolutionem nullam & sacrilegam; sed ita vt Confessarius inferior obliget pœnitentem ad id siue præcepto, siue promissione, siue aliter, de quo dicemus Disput. II.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm absolutio possit conferri absenti.

Paludan. Pet. Sotus. Antonin. Siluester. Medina.

PAludanus in 4. d. 17. quæst. 2. Petrus Sotus lect. 11. de Cõfessione, Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. Siluester v. *Confessio* 3. & Medina Cod. de Confessione, quæst. 15. docent, absolutionem posse validè conferri absenti (& consequenter etiam licitè in casu necessitatis:) quod videtur supponere Cyprianus lib. 3. epist. 17. dum ait, lapsos per litteras ab ipso petijsse reconciliationem. *Cyprian.* Et idem sensisse videtur S. Thomas Cantuariensis, qui dicitur instante morte misisse ad Curiam pro absolutione. *S. Thomas Cantuar.* Et ratione probatur, quia in iudicio humano, instar cuius Sacramentum Pœnitentiæ institutum est, validè fertur sententia in absentem, ergo etiam in hoc Sacramento Pœnitentiæ.

Sotus verò in 4. d. 18. quæst. 2. art. 6. Valentia disp. 7. q. 11. p. 10. Toletus lib. 3. cap. 6. Vasquez quæst. 91. art. 4. dub. 2. Suarez disp. 19. sect. 3. Ægidius disp. 4. dub. 10. Reginaldus lib. 6 n. 5. Bonacina disp. 5. q. 4. pun. 5. & Laymannus tract. 6. c. 3. docent, & merito, absolutionem non posse validè ferri in absentem, quamuis cõfessio facta fuerit in præsentia. Quod adeò verum est, vt Clemẽs VIII. anno 1602. oppositum ad minus damnauerit vt falsum, temerariũ & scandalosum, ac prohibuerit & præceperit, ne vmquã vt probabile defendatur, quod factum fuit his verbis: *Sanctissimus Dominus noster, &c. re maturè ac diligenter considerata, hanc propositionem, scilicet licere per litteras seu internuntium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus vti falsam, temerariam & scandalosam damnauit ac prohibuit, præcepitque, ne vmquam tamquam aliquo casu probabilis defendatur.* Vbi non solùm declarat, absolutionem ab absente collatam esse illicitam, dum damnat *asserere illam licere*, sed etiam esse nullam, quia id intendit, & in eo sita erat controuersia: quod satis exprimit, dum absque restrictione damnat asserere quòd liceat, & dum prohibet defendere, illam licere in aliquo casu: quia si non esset nulla, verè esset licita in aliquo casu. In hoc autem Decreto non solùm damnatur dicta propositio, particulâ illâ & sumptâ copulatiuè seu complexiuè, ad cuius falsitatem sufficit falsitas cuiuslibet partis; sed etiam sumptâ diuisiuè, ita vt quælibet pars seorsim damnata sit, id est, quòd tam confessio per litteras seu internuntium sit nulla, siue absolutio fiat in præsentia pœnitentis, siue in absentia, quàm absolutio collata ab absente, siue confessio facta sit Sacerdoti præsenti, siue absenti, vt Paulus V. declarauit. *Sotus. Valentia. Toletus. Vasquez. Suarez. Ægidius. Reginald. Bonacina. Layman. Clẽ. VIII. Paulus V.*

Ratio à priori huius veritatis est intentio Christi instituentis pro forma Sacramenti Pœnitentiæ absolutionem à præsenti collatam: hæc autem institutio Christi constat ex perpetuo vsu Ecclesiæ, quæ numquam vsa est absolutione in absentia, sed tantùm in præsentia, cui Clemens VIII. innixus oppositam doctrinam damnauit, & cui Paulus V. etiam innixus, damnationem à Clemente factam approbauit.

Cyprianus ergo tantùm vult, ab ipso fuisse petitam publicam aliquam pœnitentiam pro reconciliatione, seu absolutione publica ab excommunicatione, non pro reconciliatione Sacramentali. Nec S. Thomas Cantuariensis misit ad curiam pro absolutione Sacramentali, sed vel pro indulgentia (quæ etiam est quædam absolutio) vel pro absolutione ab aliqua censura, ad cautelam.

Ad rationem verò concedimus, in iudicio humano sententiam ferri in absentem, quia ita iure humano sancitum est; non verò sententiam absolutionis Sacramentalis, quia ita Christus instituit. Vnde Sacramentum Pœnitentiæ non est quoad omnia institutum instar iudicij humani.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm absolutio possit validè per scriptum conferri.

EX dictis Difficultate præcedenti constat, absolutionem à Confessario absente collatam, siue verbo siue scripto, esse nullam. Est tamen modò difficultas, An absolutio sit nulla ex eo præcisè quòd conferatur scripto, quamuis à Confessario præsente.

Paludan. Pet. Sotus. Medina. Paludanus in 4. dist. 17 quæst. 2. Petrus Sotus lect. 11. de Confessione, & Medina Cod. de Confessione quæst. 15. docent, absolutionem posse scripto validè conferri, Primò, quia confessio potest scripto validè fieri, ergo etiam absolutio. Secundò, quia in iudicio humano (instar cuius Sacramentum Pœnitentiæ institutum est) potest sententia validè scripto conferri, & de facto confertur, ergo etiam in iudicio confessionis, sententia absolutionis.

Suarez. Valentia. Layman. Bonacina. Ægidius. Suarez verò disp. 21. sect. 3. Valentia disp. 7. puncto 3. Laymannus tractatu 6. cap. 3. Bonacina disp. 5. q. 4. puncto 6. Ægidius disp. 4. dub. 9. & iam communiter Doctores docent, & meritò, absolutionem non posse validè scripto conferri: quod constat ex perpetuo vsu Ecclesiæ, quæ numquam vsa est absolutione in scriptis, & multò minùs nutibus, sed tantùm verbis. Et deducitur ex decreto Eugenij IV. vbi postquam generaliter dixerat, Sacramenta constare verbis tamquam formâ, hoc limitat in Sacramento Matrimonij, dum ait, causam efficientem matrimonij regulariter esse mutuum consensum per verba de præsenti expressum, quibus denotat, in alijs Sacramentis semper esse necessaria verba strictè sumpta, & non sufficere scripturam, & multò minùs nutus, quæ sufficiunt in Sacramento matrimonij. Quod etiam *Trident.* deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 3. dum ait, formam Sacramenti Pœnitentiæ sitam esse in illis verbis ministri, *Ego te absoluo.* Ratio à priori huius est institutio Christi, quæ nobis cõstat ex perpetuo vsu Ecclesiæ, & ex Eugenio IV. & ex Tridentino.

Ad primam ergo rationem concedimus, confessionem posse validè fieri scripto & nutibus, non tamen absolutionem, quia Christus instituit illas sic (vt constat ex vsu Ecclesiæ) & satis congruenter, quia vix potest offerri necessitas conferendi absolutionem in scriptis, & nutibus, potest tamen sæpè offerri necessitas confitendi scripto & nutibus. Et ad secundam concedimus, in iudicio humano sententiam validè scripto ferri, quia ita sancitum est legibus humanis; non tamen in iudicio confessionis, sed sõlis verbis, quia Christus ita instituit.

DIFFICVLTAS VIII.

Quid significent verba absolutionis, nempe, Ego te absoluo à peccatis tuis.

IN primis hæretici (qui, vt diximus Difficultate 11. dicunt, in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata) existimant, sensum eorum verborum formæ absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, esse, *Ego te absolutum declaro.* Hæc tamen expositio sensus, seu significatio verborum formæ absolutionis, præterquam quòd est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, quia proprietate seruata possunt aliter & optimè explicari, etiam est damnata à Tridentino sess. 14. *Trident.* cap. 6. & can. 9.

Secundo, Theologi (qui, vt diximus Difficultate 11. dicunt in Ecclesia non esse potestatem remittendi peccata quoad culpam, sed tantùm quoad pœnam) existimant sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo a peccatis tuis quoad pœnam.* Hæc etiam expositio nobis non probatur, quia præterquam quòd ad sic exponendum verba illa, falsò innituntur fundamento, vt vidimus ea Difficul. 11. & præterquam quòd est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, nequit cum ea expositione consistere veritas illorum in eo, qui post remissionem suorum peccatorum quoad culpam per contritionem perfectam, & quoad dignitatem totius pœnæ etiam per contritionem & per alia opera pœnalia confitetur, & subijcit absolutioni peccata sic remissa, vt teneatur confiteri & subijcere absolutioni.

Tertiò, alij existimant, sensum dictorum verborum esse, *Ego te absoluo ab obligatione confitendi, seu subijciendi clauibus Ecclesiæ peccata mihi legitimè confessa.* Sed nec expositio hæc placet, quia præterquam quòd est contra proprietatem verborum, & absque necessitate, nequit cum hac expositione consistere veritas illorum in eo, qui tantùm confitetur peccata venialia aut mortalia, à quibus fuit anteà legitimè absolutus, quia in illo non est obligatio confitendi & subijciendi absolutioni dicta peccata.

Quartò, S. Thomas q. 84. art. 3. ad 5. existimat, *S. Thom.* sensum horum verborum, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, esse, *Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo.* Hæc explicatio, quamuis in aliquo sensu recta sit, tamen vt iacet & sonat, est difficilis & obscura, quia, præterquam quòd est contra proprietatem verborum, qui absoluit non confert totum Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantùm applicat formam materiæ suppositæ à pœnitente, & quantum est ex se, solùm vt causa partialis confert effectum Sacramenti.

Quartò, Suarez disp. 19. sect. 2. existimat, sen- *Suarez.* sum verborum formæ absolutionis esse, *Ego, quantum est ex me, confero tibi gratiam remissiuam peccatorum.* Hæc etiam expositio, quamuis in aliquo sensu recta sit, tamen vt iacet & sonat est difficilis, quia dicta verba, significatione quam habent ex institutione hominum, propriè significant remissionem peccatorum, & id sonant, & non gratiam remissiuam; & hæc significatio potest salua consistere attenta virtute & effectu sacramentali verborum: ergo eam remissionem significant, & non gratiam remissiuam, quamuis hæc sit necessaria ad eam remissionem, vt dicta verba verificentur.

Sensus ergo eorum verborum formæ absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, seu quod per ea significatur, est, *Ego, quantum est ex me, remitto tibi peccata tua quoad culpam, & quoad id quod ad remissionem culpæ consequitur.* Quia ex vna parte dicta verba hanc remissionem propriè significant significatione, quam habent ex humana institutione, quia peccata absolutè prolata culpas significant; & à peccatis absoluere, absolutè prolatum, significat à peccatis liberare, & ea remittere: & ex alia parte significatio dicta potest salua

salua consistere, attentâ virtute Sacramentali ipsorum verborum, quam habent ex superaddita institutione Christi, & attento effectu Sacramentali ipsorum. Quia dicta verba ex institutione Christi, tamquam pars essentialis formalis completiua Sacramenti Pœnitentiæ, simul cum contritione & confessione pœnitentis præsuppositis, conferunt, quantum est ex se, gratiam ex se remittentem peccata saltem quoad culpam, etiamsi aliquando per accidens non remittant illa in actu secundo, quando præsupponuntur remissa; minister ergo absolutionis, præsuppositis sufficiente cõtritione & legitima confessione pœnitentis, verè profert & dicit, *Ego quantum est ex me, seu quantum ad me attinet, remitto tibi peccata tua quoad culpam, & te absolio libero quoad eam*, quia ipse suis verbis, vt institutis à Christo, confert pœnitenti gratiam quantum est ex ipsa remittentem peccata, quo minister verificat sensum & significatum dictorum verborum. Et in hoc sensu potest habere locum expositio S. Thomæ, & etiam expositio Suarez, quia scilicet minister efficit completiuè Sacramentum, & confert gratiam Sacramentalem, quibus dicta significatio verborum verificatur; & non quia dicta verba significent collationem Sacramenti absolutionis, nec gratiam remissiuam.

Verba ergo absolutionis, *Ego te absoluo à peccatis tuis*, significatione verbali, quam habent ex hominum institutione, significant remissionem ipsam peccatorum saltem quantum ad culpam, & eam totaliter & sufficienter significant; significatione verò Sacramentali, quam habent ex superaddita institutione Christi, immediatè significant (sicut & conferunt) gratiam remissiuam peccatorum, ratione cuius verificantur dicta verba quoad significationem verbalem, quam habent ex institutione hominum, quia ratione talis gratiæ & mediante ipsa verificatur, quòd minister absoluens quantum est ex se remittat peccata, & ab eis liberet. Hæc tamen significatio Sacramẽtalis indiuisibiliter conuenit absolutioni Sacerdotis, & contritioni & confessioni pœnitentis simul sumptis, & non soli absolutioni, & in illis tribus sic sumptis est indiuisibiliter (ea proportione qua anima rationalis est indiuisibiliter tota in omnibus partibus corporis) & non in solâ absolutione.

DISPVTATIO VI.

De contritione peccatorum requisita ad effectum & ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ.

NOMINE contritionis intelligimus displicentiam peccati, prout abstrahit sub disiunctione à displicentia pura, quæ non est formaliter dolor, sed radix illius; & à displicentia dolorosa, orta ex dicta pura displicentia: intelligimus enim vnam vel alteram sub disiunctione, quia ad effectum, & ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ eodem modo sufficit aut non sufficit vna & altera. & vtraque potest appellari dolor, quia prior est radicaliter dolor, & posterior est dolor formaliter; & nomine contritionis intelligimus contritionem sub disiunctione, abstrahentem à perfecta & ab imperfecta, vnam videlicet vel alteram sub disiunctione.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm ad effectum pœnitentiæ percipiendum requiratur aliqua contritio.

SVpponimus (in quo conueniunt Doctores) ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiendum, gratiam videlicet Sacramentalem remissiuam peccatorum, requiri in pœnitente intentionem seu voluntatem suscipiendi hoc Sacramentum, quia ex institutione Christi requiritur ad valorem seu essentiam Sacramenti, non tamquam partem supra quam cadat absolutio, sed tamquam quid præuium ad ipsam essentiam: absque essentia autem seu valore Sacramenti nequit percipi fructus illius, quia iste causatur, ab ipso Sacramento essentialiter perfecto.

Hoc supposito, difficultas est, An præter intentionem suscipiendi Sacramentum pœnitentiæ requiratur aliqua expressa contritio ad percipiendum fructum seu effectum huius Sacramenti.

Siluester v. *Confessio* 1. q. 21. Rosella v. *Confessio* 1. §. 4. & Angelus v. *Confessio* 1. num. 27. docent, ad id sufficere intentionem suscipiendi Sacramentum ipsum, & non esse necessariam aliquam expressam contritionem seu displicentiam; quia intentio suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, est quædam virtualis contritio, & displicentia peccatorum, quæ ad id sufficiens videtur. *Siluester. Rosella. Angelus.*

Suarez verò d. 26. sect. 1. Vasquez q. 92. art. 1. dub. 1. Ægidius disp. 4. dub. 5. & communiter Doctores docent, ad id non sufficere voluntatem suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, sed necessariam esse aliquam expressam contritionem, seu displicentiam peccatorum: quod apertè constat ex Decreto Eugenij IV. & ex Tridentino sess. 14. cap. 4. dum dicunt, contritionem (quam asserunt esse dolorem, & Tridentinum addit, *& detestationem*) esse partem Sacramenti Pœnitentiæ, & vt ex contextu constat, absque dubio loquuntur de contritione expressa, & de expresso dolore: est autem contritio, vt diximus Disputatione 1v. Difficultate 1. pars essentialis, & requisita ad essentiam Sacramenti Pœnitentiæ; ergo contritio expressa etiam est requisita ad percipiendum effectum huius Sacramenti, quia non causatur nisi ab ipso Sacramento essentialiter perfecto. Requiri autem ad effectum huius Sacramenti non solùm vt partem, sed etiam vt dispositionem, satis significat Tridentinum dicto c. 4. ad finem. *Suarez. Vasquez. Ægidius. Eugen. IV. Trident.*

Vnde post Decretum Eugenij IV. & post Tridentinum, opinio aduersariorum non est satis tuta.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ sufficiat contritio imperfecta.

Magister. Bonauen. Gabriel. Maior. Marsilius. Hugo Vict. Richardus de S. Vict. Medina.

MAgister, Bonauentura, Gabriel & Maior in 4. distinct. 18. Marsilius quæst. 12. artic. 2. Hugo de S. Victore in Summa Tractatu 5. cap. 11. Richardus de S. Victore Tract. de Potestate ligãdi & soluendi, cap. 12. & Medina Cod. de Confessione quæst. 38. docent, ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiẽdam prærequisitam esse contritionem perfectam, & non sufficere contritionem imperfectam, quæ dicitur attritio. Primò, quia peccator priùs viuificatur à Deo, quàm absoluatur à Sacerdote, vt indicare videntur Gregorius, Clictouæus, & Augustinus, quos retulimus Disp. v. Diffic. 11. ergo ad absolutionem præsupponi debet contritio perfecta, per quam peccator viuificetur & iustificetur; ergo etiam debet præsupponi ad percipiendum effectum Sacramenti Pœnitentiæ, qui absque absolutione non percipitur. Secundò, quia confessio est peccatorum prout sunt offensa Dei; ergo etiam contritio debet esse peccatorum prout sunt offensa Dei, quia debet conformari & proportionari confessioni; cõtritio autem peccatorum prout sunt offensa Dei, est contritio perfecta. Tertiò, quia Sacramentum Pœnitentiæ institutum est ad remissionem peccatorum, quibus peccator propria voluntate auersus est à Deo; ergo ad percipiendam eam remissionem in hoc Sacramento, prærequiritur contritio, qua peccator propria voluntate conuertatur in Deum, sed non conuertitur in Deum, nisi media contritione perfecta; ergo hæc prerequiritur ad percipiendum effectum huius Sacramenti.

Gregorius. Clictouæus. Augustin.

S. Thomas. Scotus. Paludan. Canus. Ledesma. Suarez. Vasquez. Ægidius.

S. Thomas verò in 4. disput. 17. quæst. 3. art. 5. quæstiunc. 1. Scotus dist. 14. quæst. 4. art. 3. Paludanus dist. 19. quæst. 1. art. 2. Canus Relect. de Pœnitentia p. 5. Ledesma 2. par. quarti, quæst. 20. art. 1. Suarez disp. 20. Vasquez quæst. 92. artic. 1. dubio 2. & Ægidius quest. 62. art. 1. dub. 2. docent, & meritò, ad percipiendum effectum Sacramenti Pœnitentiæ non prærequiri contritionem perfectam, sed sufficere imperfectam seu attritionem.

Trident.

Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 4. dum de contritione imperfecta seu attritione ait: *Quamuis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.* Subintelligit autem, sufficienter & infallibiliter, quia extra Sacramentum etiam disponit (vt ex se patet, & in eodem cap. supponitur) sed non sufficienter vltimò, & infallibiliter, vt in eodem cap. significatur, dum dicitur: *Quamuis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere nequeat peccatorem.*

Et ratione ab absurdo desumpta probatur; quia si contritio perfecta prærequiritur ad effectum huius Sacramenti, & ad absolutionem Sacerdotis, verè auferetur potestas clauium ad remittenda peccata quoad culpam, quia antequam hoc Sacramentum sit essentialiter perfectum, quod sic absolutione perficitur, præsupponetur peccatum remissum quoad culpam per eam contritionem perfectam.

Ad primam ergo rationem aduersariorum, ex prædictis Patribus desumptam, iam diximus Disput. v. Diffic. 11. eos non loqui de viuificatione sanctitatis & gratiæ, sed de aliquali motu vitæ, quo peccator mouetur dispositiuè ad iustificationem.

Ad secundam negamus, confessionem esse peccatorum vt sunt offensa Dei, quamuis sit peccatorum quæ verè sunt offensa Dei: & quamuis esset peccatorum vt sunt offensa Dei, ex eo non inferretur, contritionem prærequisitam esse eorum vt sunt offensa Dei, quia contritio non debet conformari confessioni in motiuo, sed tantùm in materia, in eo videlicet, quòd sit eorum peccatorum quorum fit confessio.

Ad tertiam concedimus, Sacramentum Pœnitentiæ institutum esse ad remissionem peccatorum, quibus propria voluntate auersi sumus à Deo; negamus tamen, ad eam percipiendam in hoc Sacramento prærequiri conuersionem in Deum.

Henriq. Caietan. Ferrar.

Id verò, quoad ad dunt Henriquez Quodlib. 1. q. 32. Caietanus q. 84. art. 1. & Ferrar. 4. contra Gentes c. 72. nempe, quòd quamuis attritio sufficiat vt peccator accedat ad hoc Sacramentum, & absolutionem recipiat, tamen iustificationem non fieri nisi media contritione, excitata virtute absolutionis præuia attritione susceptæ; falsum est, vt aduertunt Vasquez & Suarez: quia attritio sufficienter & infallibiliter disponit ad iustificationem in hoc Sacramento, & tamen non semper excitat contritionem perfectam, quamuis subsequatur absolutio; ergo non disponit ad iustificationem faciendam media contritione perfecta, sed faciendam immediatè per Sacramentum ipsum. Et quidem si in Sacramento Pœnitentiæ homo attritus, & legitimè confessus, non iustificatur nisi mediâ contritione perfecta, excitata per absolutionem, præsuppositâ attritione ad ipsam absolutionem, non posset moribundo, quamuis iam attrito & confesso, conferri absolutio, si incidat in amentiam (quod est contra communem sensum, & vsum) quia in eo moribundo frustraretur Sacramentum suo effectu, quia in illo nequit excitari contritio, media qua efficienda esset peccatorum remissio.

Vasquez. Suarez.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm attritio ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ sufficiens, debeat esse existimata contritio perfecta.

Scotus. Victoria. Cordub.

SCotus in 4. dist. 18. quæst. 3. art. 2. Victoria Relectione de Potestate Ecclesiæ, qu. 2. & Corduba lib. Quæstionum Theologicarum q. 2. partem affirmatiuam tuentur. Quod probant duabus vltimis rationibus Difficultate præcedente adductis pro nostris aduersarijs, quibus potiùs videbatur probari, necessarium esse veram contritionem, quàm existimationem illius.

Paludan. Adrian. Suarez. Vasquez. Ægidius. Trident.

Paludanus verò in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. Adrianus in 4. quæst. 5. de Confessione, Suarez disp. 20. Vasquez quæst. 92. art. 1. dubio 2. Ægidius qu. 62. art. 1. dubio 2. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt. Quod significat Tridentinum sess. 14. cap. 4. dum de attritione, nulla facta mentione dictæ existimationis, ait disponere (subintelligit, sufficienter, & infallibiliter) ad impetrandam

gratiam

gratiam in Sacramento Pœnitentiæ. Quod Tridentinum absque dubio adderet, si ea existimatio esset necessaria, cum doctrinaliter procedat, & intendat fideles instruere.

Et ratione probatur, quia existimatio, qua attritio iudicatur contritio, nec est dispositio ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, quia cùm sit error quidam, esset indecens, quod à Christo institueretur dispositio ad gratiam sanctificantem: nec attritioni, quæ est dispositio ad illam, aliquid boni positiui affert, quo attritio perficiatur, cùm sit error: nec excusat pœnitentem à peccato aliquo, quod committeret non accedens contritus, quasi ex præcepto teneatur accedere in statu gratiæ, quia verè non est præceptum aliquod accedendi ad hoc Sacramentum in statu gratiæ, quia non est præceptum positiuum, quia de eo non constat; nec est præceptum naturale, quia si esset aliquod, maximè naturale diuinum, ortum ex natura Sacramenti Pœnitentiæ, supposita institutione diuina illius, vt pœnitens dignè ad illud accederet; sed non est tale præceptum, quia Sacramentum Pœnitentiæ institutum est pro spiritualiter mortuis, ac proinde ad illud non accedit indignè, qui accedit spiritualiter mortuus, & in statu peccati mortalis, si aliàs accedat cum dispositione sufficienti ad effectum illius, sicut scienter infirmus prudenter accedit ad medicinam, si accedit cum dispositione sufficiente ad effectum medicinæ. Et sanè si existimatio illa tantùm deseruiret, vt pœnitens excusaretur à peccato contra præceptum aliquod contritionis, illa non esset necessaria; quia etiam sufficeret ignorantia aut inconsideratio inuincibilis talis præcepti gratis admissi: quia qui scienter accederet attritus, ignorans, aut non considerans, inuincibiliter esse tale præceptum, excusaretur à peccato contra illud.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ sufficiat attritio, qua pœnitens dolet se non habere dolorem peccatorum.

Paludan. Nauarrus. Sà. PAludanus in 4. dist. 17. quæst. 11. art. 5. Nauarrus cap. 1 num. 18. & Sà v. *Contritio*, partem affirmatiuam tuentur, quia in ea attritione virtualiter continetur dolor peccatorum.

Vasquez. Filliucius. Vasquez verò q. 92. art. 1. dub. 3. & Filliucius Tractatione 7. cap. 6. quæsito 2. partem negatiuam tradunt. Quam supponunt communiter Doctores, & significant Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & Tridentinum sess. 14. præsertim cap. 4. dum ad effectum huius Sacramenti requirunt dolorem de peccatis; quia dolor de defectu seu carentia doloris de peccatis, non est dolor de peccatis, non solùm formaliter & expressè, vt patet, sed nec virtualiter & implicitè, quia peccatum, quod est obiectum ipsius doloris de peccato, non continetur in ipsa carentia doloris de peccato, quæ est obiectum illius alterius doloris; nec virtualiter, quia dolor ipse de carentia doloris peccati non continet virtualiter dolorem de peccato, quia dolor ille non sufficit ad efficaciter excitandum dolorem de peccato.

Eugen. IV. Trident.

DIFFICVLTAS V.

Ex quo motiuo debeat esse attritio, vt sufficiat ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ.

COnueniunt Doctores, attritionem & dolorem de peccatis ob malum æternum (id est ob malum ad alteram vitam pertinens) vt ob turpitudinem seu malitiam peccati, vel ob pœnas alterius vitæ, esse sufficientem ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiendum, vt exprimitur in Tridentino sess. 14 cap. 4. *Trident.*

Est tamen difficultas, An ad id sufficiat attritio & dolor de peccatis ob malum temporale (id est ob malum ad præsentem vitam pertinens) vt ob infamiam, vel ob nocumentum salutis, vel ob pœnam, siue pecuniariam siue corporalem, qua peccator damnatus est vel damnandus à iudice humano, vel ob similia.

Sotus in 4. d. 18. q. 3. art. 3. & Canus Relect. de Pœnit. p. 5. parte affirmatiuam tuetur, quia ex vna parte dolor iste potest esse honestus, & ex altera est ob malum inflictum à Deo: quia quodcumque malum, excepta culpa, infligitur à Deo. Id tamen limitat Sotus, vt generaliter sit verum in omni attritione, quando existimatur contritio; & Canus, quando existimatur sufficere ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ. *Sotus. Canus.*

Vasquez quæst. 92. art. 1. dub. 3. Suarez disp. 20. sect. 2. & Reginaldus lib. 3. sect. 2. partem negatiuam tradunt, quia malum temporale est motiuum doloris, tam de bono quàm de malo opere, & non excludentis affectum peccati, qualis à Tridentino vbi suprà requiritur, vt disponat ad percipiendum effectum huius Sacramenti, nempe gratiam remissiuam peccatorum. *Vasquez. Suarez. Reginald.*

Ægidius verò disp. 4. n. 39. & Ochaga. Tract. 1. quæst. 18. docent, & meritò, attritione & dolorem peccatorum ob malum temporale, cum respectu ad Deum, à quo immissum aut immittendum est in pœnam, id est, dolore de peccato, quia Deus ob illud immisit aut immittet dictum malum (vt verè fieri potest, quia quodcumq; malum, quod non sit culpa, à Deo immittitur) sufficere ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ; non verò ob malum temporale, vt aliunde eueniens aut euenturum absque respectu ad Deum. Ratio prioris partis est, quia dolor ob malum temporale modo dicto respiciens Deum (qua ratione quodammodò est æternum, & ad alteram vitam pertinens) ex se non solùm est honestus, sed etiam habet motiuum, quod tantùm est ad dolendum de peccato, & non ad dolendũ de bono opere, & excludit affectum peccandi, quia Deus etiam eo malo punit peccatum, & non opus bonum. Et confirmatur hæc ratio: quia dolor iste vt sic, oritur ex displicentia, aut ex metu pœnarum diuinarum, quem Tridentinum supponit sufficere ad effectũ huius Sacramenti. Ratio verò posterioris partis est, quia dolor ob malũ temporale, vt non respiciẽs Deum vt punitorem, sed vt aliunde prouenientis, quamuis possit esse honestus, habet tamen motiuum, quod potest esse ad dolendum de bono opere; quia etiam opus bonum potest esse occasio talis mali, & ob id ex se non excludit affectum peccandi, quod Tridentinũ requirit in dolore, vt sufficienter disponat ad gratiam huius Sacramenti. *Ægidius. Ochagan.*

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm dolor ad effectum huius Sacramenti sufficiens, sit ordinis naturalis.

Suarez. Henriq. Ægidius. SVarez disp. 20. sect. 2. Henriquez 1. de Pœnitentia c. 26. & Ægidius disp. 4. dub. 5. docent, omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, esse ordinis supernaturalis quoad substantiam, quia ad eum dolorem requiritur auxilium gratiæ, quod non requiritur nisi ad actum supernaturalium quoad substantiam.

Sotus. Canus. Vasquez. Sotus verò in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Canus Relectione de Pœnitentia p. 5. & Vasquez 1. 2. disputatione 194. c. 4. docent, non omnem dolorem, qui est sufficiens dispositio ad effectum huius Sacramenti, esse supernaturalem quoad substantiam; & meritò: quia ad id sufficit dolor conceptus ob turpitudinem seu malitiam peccati, sitam in dissonantia ad naturam rationalem, vt non eleuatam ad finem supernaturalem, & etiam dolor conceptus ex metu mali temporalis à Deo infligendi naturaliter etiam quoad modum: isti autem dolores sunt naturales quoad substantiam, quamuis sint alij quoad substantiam supernaturales, nonsolùm dolor qui est contritio perfecta, sed etiam alij qui solùm sunt attritio, vt dolor qui est ob turpitudinem seu malitiam peccati sitam in dissonantia ad naturam rationalem, vt eleuatam & conciuem sanctorum, & dolor qui est ob amissionem gloriæ.

Addimus verò, spem veniæ (quæ etiam est dispositio necessaria ad effectum huius Sacramenti, nempe ad remissionem peccatorum) esse supernaturalem quoad substantiam, vt Vasquez aduertit, *Vasquez.* quia est spes seu desiderium adeptionis gratiæ remissiuæ peccatorum à Deo, supernaturaliter potente conferre illam.

Ad rationem verò aduersariorum Sotus & Canus respondent, negando, ad omnem dolorem sufficientem ad effectum huius Sacramenti requiri auxilium gratiæ Dei; quia existimant, ad eum qui est ordinis naturalis, non requiri: immeritò tamen, *Trident.* & contra Tridentinum sess. 14. cap. 4. affirmans, dolorem sufficientem ad dictum effectum esse donum Dei. Respondemus ergo, concedendo, ad omnem dolorem sufficientem ad eum effectum requiri auxilium gratiæ Dei; negamus tamen, non requiri ad dolorem ordinis naturalis (sicut generaliter requiritur ad omne opus bonum etiam ordinis naturalis) ad eum tamen sufficit auxilium ordinis naturalis quoad substantiam, de quo latè dicitur in Tractatu de Gratia.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm dolor debeat esse omnium mortalium, vt sufficiat ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ.

COnueniunt Doctores, ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium, quæ non sunt remissa (quamuis oblita sint) siue ob motiuum generale omnia illa comprehendens, vt ob infernum, siue ob peculiares & proprias turpitudines eorum. Et meritò: quia adultis nullum remittitur peccatum mortale propria volùtate commissum, absque proprio actu pœnitentiæ, siue formali siue virtuali; vnde ad remissionem cuiusuis mortalis in hoc Sacramento, in quo necessaria est expressa & formalis pœnitentia, non solùm tamquam pars essentialis huius Sacramenti, sed etiam tamquam dispositio ad effectum illius, requiritur dolor cuiusuis illius: in hoc autem Sacramento (sicut etiam extra illud) non remittitur vnum mortale sine alio; ergo ad effectum remissionis peccatorum mortalium faciendæ per hoc Sacramentum, requiritur dolor omnium eorum quæ remissa non sunt, etiam oblitorum, non tamquam pars essentialis huius Sacramenti, quia vt sic, sufficit sit eorum quorum est facta confessio (imò vt est dolor aliorum, non est pars; quia dolor tantùm fit sensibilis per confessionem, ac proinde aptus vt sit pars essentialis huius Sacramenti sensibilis) sed tamquam dispositio ad effectum huius Sacramenti percipiendum, nempe ad remissionem peccatorum non remissorum, & ad gratiam remissiuam, ob rationem dictam, nempe quia adultis nullum remittitur peccatum mortale absque proprio actu pœnitentiæ, siue formali siue virtuali; & in hoc Sacramento absque expressa & formali pœnitentia, etiam eorum quæ per accidens (id est absque eorum confessione) remittuntur.

Addidimus, ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiendum necessarium esse dolorem omnium mortalium quæ non sunt remissa. Primò, quia mortaliũ, quæ iam sunt remissa, siue per perfectam contritionem, siue per aliud præcedens Sacramentum, non est necessarius dolor ad effectum huius Sacramenti, nempe ad gratiam remissiuam peccatorum, nisi tantùm eorum quorum sit confessio, & ex necessitate, quãdo horum fit confessio, vt sunt illa quorum non est anteà facta confessio, vel quia fuerunt oblita, si remissa sunt per accidens per præcedens Sacramẽtum, vel quia remissa fuerunt per contritionem perfectam, quia horum sicut est necessaria confessio, etiam est necessarius dolor eorum, vt confessio sit vera accusatio qualis à Christo exigitur; non verò est necessarius eorum quæ iam sunt remissa, & non fit confessio eorum quia sunt oblita, vel ob aliam iustã causam, quamuis numquam sint confessa, quia tunc dolor non est necessarius vt pars huius Sacramenti, quia vt sic non est necessarius, nisi tantùm eorum quorum fit confessio, dolor enim vt pars, & confessio semper conformantur quoad obiectum (quamuis non semper dolor vt dispositio, & confessio) nec est necessarius vt dispositio ad illorum remissionem, quia iam sunt remissa; nec ad gratiam remissiuam conferendam per Sacramentum, quia tunc ad eam gratiam sufficit vt dispositio, dolor eorum peccatorum quæ non sunt remissa, siue tunc fiat confessio omnium eorum, siue tantùm aliquorum, & non omnium, quia non est memoriâ omnium, vel ob aliam iustam causam.

Secundò id addidimus, nempe ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ percipiendum, necessarium esse dolorem omnium mortalium, quia ad eum non est necessarius dolor omniũ venialium, etiamsi eorum fiat confessio; non solùm quando aliàs fit confessio alicuius mortalis, vt patet (quamuis non fiat remissio venialium, quorum non fuerit dolor;) sed etiam quando tantùm fit confessio venialium, quia

quia in hoc casu sufficit dolor aliquorum : imò vnius tantùm, quia ex vna parte non sunt materia necessaria Sacramenti Pœnitentiæ, & ex altera vnum potest remitti sine alio. Et idem quoad dolorem est de mortalibus anteà legitimè confessis & dimissis, quando quis ea iterùm confitetur. Quòd autem non sit dolor omnium venialium, nec omnium mortalium quæ iam sunt remissa per confessionem, non obstat veritati verborum formæ absolutionis, quia hæc forma non est vniuersalis, sed indefinita, & indefinitè profertur, vt tantùm cadat supra peccata confessa, quorum sit sufficiens dolor, vt dicemus Disputatione VIII. Difficultate VI.

Addimus, dolorem sufficientem ad effectum pœnitentiæ debere esse ita firmum & perfectum, vt excludat voluntatem & affectum peccandi, vt definitur in Tridentino sess. 15. cap. 4. in fine; ac proinde virtualiter & implicitè includentem propositum efficax non peccandi in futurum; & hoc propositum in eo dolore inclusum, absque expresso proposito, ad eum effectum sufficere, vt affirmant Bonacina disp. 5. q. 5. punct. 3. c. 3. & Laymannus tract. 6. c. 4. & supponunt Suarez disput. 20 ad finem, & Filliucius Tract. 7. cap. 6. quæst. 10. & indicat Vasquez q. 92. art. 2. dub. vnico, n. 21. & probabile censet Reginaldus lib. 5. c. 1. num. 8. & satis indicat Tridentinum sess. 14. cap. 4. dum ad effectum huius Sacramenti contentum est attritione excludente voluntatem peccandi. vnde quando in principio capitis 4. definit contritionem, prout abstrahit à perfecta & ab imperfecta (quam cap. 3. dixerat esse partem pœnitentiæ) dicens esse dolorem ac detestationem de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero, nomine *propositi* intelligit virtuale, vt Concilium ipsum se explicat in fine capitis, dum ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ contentum est attritione excludente voluntatem peccandi. Addit autem, *cum proposito non peccandi*, quamuis virtualiter contineatur in dolore & detestatione, in qua consistit contritio, quia non in quocumque dolore & detestatione includitur, sed infirmo & efficaci. Vnde, quidquid dicant Ægidius & Ochagauia, ad effectum huius Sacramenti non est necessarium, quòd propositum, præsertim virtuale, se extendat positiuè ad plura peccata, quàm dolor ipse in quo virtualiter includitur, aut ex quo oritur, quando est expressum, dum non adsit voluntas peccandi mortaliter : sed sufficit propositum vitandi peccata similia eis quorum est dolor, seu non reincidendi in ea; quia propositum debet quoad obiectum correspondere dolori, in quo includitur, aut ex quo oritur. Id autem quod dicimus, nempe ad effectum huius Sacramenti non requiri propositum expressum vitàdi peccata in futurum, intelligimus, etiam si ipsum peccare in futurum memoriæ occurrat: quamuis verum sit, quòd tunc pœnitens non poterit contineri, aut vix poterit, ab expresso proposito non peccandi in futurum. Nihilominùs quia res hæc est magni momenti, & securius est, propositum non peccandi mortaliter esse expressum, & extendi ad omnia mortalia, absolutè conandum est ad id, & persuadendum est pœnitentibus, præsertim in confessione quæ creditur futura esse vltima.

Trident. *Bonacina. Layman. Suarez. Filliucius. Vasquez. Reginald.* *Ægidius. Ochagau.*

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm ex defectu doloris Sacramentum Pœnitentiæ possit esse informe.

SAcramentum illud dicitur informe, quod est essentialiter perfectum & validum, sed infructuosum, & absque effectu gratiæ.

Maior ergo in 4. dist. 17. quæst. 5. Gabriel q. 1. art. 3. dub. 2 Adrianus quæst. 5. de Confessione, dubio 5. Medina Cod. de Confessione, quæst. 20. de Confessione ficta non iteranda, Vasquez q. 92. ar. 2. Ægidius disp. 4. dub. 1. Ochagauia Tract. 2. q. 30. & Laymannus Tract. 6. ca 9. docent, Sacramentũ Pœnitentiæ non posse esse informe ex defectu doloris; quia dolor, qui requiritur & sufficit ad essentiam & valorẽ huius Sacramenti vt pars illius, etiam requiritur & sufficit vt dispositio ad effectum illius; ergo eo ipso quòd est essentialiter perfectum & validum, nequit ex defectu doloris esse infructuosum & absque effectu. Consequentia patet, Antecedens autem significari videtur in Tridentino sess. 14. c. 3. & 4. quia postquam c. 3. dixit, contritionem esse partem (subintelligit essentialem) Sacramenti Pœnitentiæ, posteà cap. 4. eamdem contritionem definit, quòd sit, *dolor ac detestatio de peccato cõmisso, cum proposito non peccandi de cetero:* & eam diuidit in contritionem perfectam, quam ait iustificare ante susceptionem huius Sacramenti; & in attritionem, conceptam ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex metu gehennæ & pœnarum, & de hac ait disponere (subintelligit, sufficienter & infallibiliter) ad gratiam Dei in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam. Sentit ergo, dolorem requisitum & sufficientem ad essentiam & valorem Sacramenti Pœnitentiæ vt partem illius, etiam esse requisitum & sufficientem vt dispositionem ad effectum illius; cùm dolorem, quem dixit esse partem huius Sacramenti, dicat etiam esse dispositionem ad gratiam & effectum illius.

Maior. Gabriel. Adrian. Medina. Vasquez. Ægidius. Ochaga. Layman. *Trident.*

S. Thomas verò in 4. d. 17. q. 3. ar. 4. quæstiun. 1. Richardus art. 2. q. 8. Paludanus q. 8. Durandus q. 3. Sotus d. 18. q. 3. art. 2. Couarruuias in cap. *Alma mater* Nauarrus cap. 9. num. 13. Petrus Sorus lect. 8. de Confessione, Suarez disput. 20. sect. 5. Filliucius Tract. 7. q. 11. & plures alij docent, Sacramentum Pœnitentiæ, posse esse informe ex defectu doloris, & meritò : quia dolor, qui requiritur vt dispositio ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, non requiritur ad essentiã & valorem illius; ergo Sacramentum Pœnitentiæ potest esse essentialiter perfectum & validum, & absque effectu gratiæ, ex defectu doloris ad effectum requisiti, & non ad valorem. Consequentia patet; Antecedens autem, in quo est tota difficultas, variè probatur & declaratur ab Auctoribus huius nostræ opinionis: ex omnibus tamen eorum probationibus & declarationibus illa solùm nobis placet, qua vtuntur Suarez & Filliucius, nempe, quia ad essentiam & valorem huius Sacramenti non semper requiritur dolor vt pars, ita extensus & vniuersalis ex parte obiecti, ac requiritur vt dispositio ad effectum illius; quia ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ requiritur tamquam dispositio dolor omnium mortalium non remissorum, vt diximus Difficultate præcedenti, quia in Sacramento Pœnitentiæ

S. Thomas. Richardus. Paludan. Durand. Sotus. Couarru. Nauarrus. Pet. Sotus. Suarez. Filliucius.

nitentiæ nullum remittitur peccatũ mortale propria voluntate commissum, absque proprio & expresso actu pœnitentiæ, tendente in illud saltẽ virtualiter, ob motiuum etiam comprehendens illud; dolor verò ad essentiam & valorem Sacramẽti requisitus tamquã pars, sufficit quòd sit eorum mortalium quorũ fit confessio, & non requiritur quòd sit aliorum quorum non fit confessio, vel ob obliuionem, vel ob aliam iustam causam. Imò vt est horum quorum non fit confessio, nequit esse pars, quia dolor non est pars huius Sacramenti, nec ad eius essentiam pertinet, nisi quatenus sit sensibilis per confessionem: per hanc autem tantùm fit sensibilis respectu eorum peccatorum quorum est ipsa confessio, ac proinde dolor qui est peccatorum quorum fit confessio, & etiam aliorum quorum non fit confessio, quamuis sit dispositio vt est omnium eorum, non tamen est pars, nisi vt est dolor eorum quorum fit confessio. In eo ergo pœnitente, qui commisit plura peccata mortalia, & nõ confitetur omnia, vel quia est oblitus aliquorum, vel ob aliam iustam causam, & tantùm habet dolorem eorum quæ confitetur, sic Sacramentum erit essentialiter perfectum & validum (si aliàs non peccet mortaliter in non dolendo de omnibus, vt potest non peccare, si prudenter credat non habere alia peccata mortalia nisi ea quæ confitetur, vel si credit aut scit se habere alia, non tamen credit se teneri dolere de alijs, ne frustret Sacramẽtum suo effectu, aut ad id non aduertit inaduertentia non mortali) & erit infructuosum & absque effectu, quia pœnitenti deficit dolor requisitus vt dispositio ad effectum Sacramenti, quia non habet dolorem omnium mortalium, absque quo non infundetur à Deo gratia remissiua omnium, ne remittatur aliquod absque aliquo dolore illius.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, Antecedens illius esse falsum. Ad probationem autem illius ex Tridentino respondemus, Tridentinum aut tantùm significare, eumdem dolorem, quoad perfectionem & motiuum, qui sufficit ad essentiam Sacramẽti Pœnitentiæ vt partem, etiam sufficere ad effectum illius vt dispositionem ad illum, quod est verum; non verò significare, eumdem quoad extensionem & vniuersalitatẽ ex parte obiecti ipsius doloris, qui sufficit ad essentiam, etiam sufficere ad effectum: aut si etiam hoc significat, tantùm loqui de dolore vt parte essentiali Sacramenti, & de dolore vt dispositione ad effectum per se illius, quia idem dolor etiam quoad extensionem, qui sufficit vt pars ad essentiam huius Sacramenti, etiam sufficit vt dispositio ad effectum per se, nempe ad remissionem peccatorum quorum fit confessio & absolutio, quia ad horum remissionem idem dolor, qui est pars, etiam est sufficiens dispositio; non verò ad remissionem aliorum quorum non fit confessio & absolutio, quia etiam ad horum remissionem est necessarius dolor vt dispositio, quamuis non vt pars, & quia absque his non possunt remitti alia quorum fit confessio & absolutio, ideò ad horum remissionem etiam est necessarius dolor vt dispositio, non per se, sed per accidens, vt scilicet eorum remissio non impediatur.

Addimus, Sacramentum Pœnitentiæ non tantùm posse esse informe ex defectu doloris, sed etiam ex defectu fidei, & ex defectu actus spei veniæ peccatorum, quia Sacramentum Pœnitentiæ potest recipi validè absque nouo actu fidei diuinæ Dei iustificatoris, & absque nouo actu spei veniæ, & absque eis perseuerantibus actu post aliud Sacramentum Pœnitentiæ priùs susceptum: & tamen sic receptum non confert gratiam, quia quoties nouiter recipitur, requiritur tamquam noua dispositio actus spei veniæ, ac proinde etiam actus fidei diuinæ Dei iustificatoris, & veniam concedentis, necessarius ad eum actũ spei veniæ; quamuis non sit necessarium, quòd hi actus sint actu quando Sacramentum recipitur, sed sufficiat quòd præcesserint, & non sint reuocati. Quòd autem Sacramentum Pœnitentiæ possit validè recipi absque eis actibus nouiter eliciti, & absque eis actu perseuerantibus post aliud Sacramentum Pœnitentiæ priùs susceptum, constat; quia ex vna parte dicti actus non sunt partes essentiales Sacramenti Pœnitentiæ, nec sunt intentio recipiendi illud vt Sacramentum; & ex altera potest recipi absque illis, non peccando mortaliter in eorum omissione, si recipiatur absque illis ex ignorantia, aut cum ignorantia inuincibili, vel ex inconsideratione, aut cum inconsideratione naturali necessitatis eorum ad effectum Sacramenti. Sed an Sacramentum Pœnitentiæ possit esse informe ex defectu integritatis confessionis, dicemus Disputat. IX. Difficul. XII.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm Sacramentum Pœnitentiæ informe operetur postea suum effectum, recedente fictione.

SAnctus Thomas in 4 d. 17. quæst. 3. art. 4. quæstiunc. 1. Durandus quæst. 13. Canus Relect. de Pœnit. p. 5. & Suarez disp. 20. sect. 5. partem affirmatiuam tuentur, quia Sacramentum Baptismi id habet, quia est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab actualibus mortalibus ante Baptismum commissis; ergo id etiam est concedendum Sacramento Pœnitentiæ, quia est medium necessarium ad iustificationem à mortalibus post Baptismum commissis; aliàs peccata mortalia in Sacramento pœnitentiæ informi confessa non necessariò remitterentur per Sacramentum Pœnitẽtię, nec in re susceptum, vt patet. Quia non per ipsum informe, vt patet; nec per aliud sequens, quia iam non est obligatio illa iterùm confitendi; nec per Sacramentum Pœnitentiæ in voto, quia contritio perfecta, per quam postea per se remitterentur, aut attritio, per quam simul cum Sacramento sequenti etiam per accidens remitterentur, non includunt votum iterùm confitendi illa, quia non est obligatio iterùm illa confitendi, vtpote iam subiecta confessioni validæ & legitimæ. *S. Thom. Durandus. Canus. Suarez.*

Sotus verò in 4. d. 18. q. 3. art. 3. Medina Cod. de Confessione q. 20. de Confessione ficta iteranda, & Vasquez q. 92. art. 3. dub. 4. partem negatiuam tradunt (quam etiam supponit S. Thomas 3. parte, quæst. 69. art. 10. dum id tantùm tribuit Baptismo, quo retracta esse videtur quod in 4. dixerat) & meritò: quia si Sacramentum Pœnitentiæ informe haberet virtutem conferendi gratiam recedente fictione, eam tantùm haberet ex institutione Christi. Nullo autẽ firmo fundamento constat, Christum eam virtutem tribuisse Sacramento Pœnitẽtiæ informi, quia id non constat *Sotus. Medina. Vasquez. S. Thom.*

Scriptura,

Scriptura, nec traditione, vt patet, nec testimonio Patrum, quia ex Patribus solus Augustinus lib. 10. de Baptismo parvulorum contra Donatistas c. 12. & lib. 3. cap. 13. id tantùm tribuit Baptismo, & satis obiter, & non docendo, sed solùm arguendo contra Donatistas; & non ob aliam rationem; si aliqua est, nisi quia ex vna parte Baptismus est medium necessarium ad iustificationem ab originali, & ab alijs mortalibus ante Baptismum commissis, & ex altera parte iterari non potest: Sacramentum verò Pœnitentiæ, quamuis sit medium necessarium ad iustificationem à mortalibus post Baptismum commissis, tamen potest iterari; est ergo inter vtrumque Sacramentum discrimen sufficiens, vt quamuis id tribuatur Baptismo, non debeat tribui Sacramento Pœnitentiæ. *August.*

Nihilominùs etiamsi Sacramentum Pœnitentiæ informe, recedente fictione, non operetur suum effectum, dicitur medium necessarium ad iustificationem à mortalibus in Sacramento informi confessis, non quia per ipsum informe in re susceptum, aut in voto, remittantur, quia tunc tantùm remittuntur per se per contritionem perfectam, aut per accidens per attritionem simul cum Sacramento Pœnitentiæ sequente, non continentes votum confessionis illorum, quia non est obligatio illa iterùm confitendi, cùm iam sint legitimè confessa, sed quia non possent remitti, nisi re ipsa fuissent legitimè confessa, & subiecta clauibus Ecclesiæ, aut nisi medio voto illa confitendi & subijciendi.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ necessarius debeat præsupponi ad confessionem.

Ægidius. Ochagan.

Ægidius disp. 4. dub. 6. & Ochagauia Tract. 1. quæst. 18. docent, dolorem ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitum debere antecedere confessionem, non solùm prioritate naturæ, sed etiam temporis, aliàs Sacramentum futurum esse nullum. Et in primis quòd debeat antecedere prioritate naturæ, probatur, quia explicatio peccatorum, vt sit pars essentialis huius Sacramenti, debet esse confessio & accusatio, cùm hoc Sacramentum institutum sit instar iudicij, & dolor esse debet sensibilis, cùm sit pars Sacramenti sensibilis: sed si explicatio peccatorum non procedat ex dolore tamquam ex causa, non habebit rationem confessionis & accusationis, sed puræ narrationis, & dolor ipse non erit sensibilis, quia tantùm fit sensibilis per confessionem, & per hanc nequit fieri talis, nisi tamquam per effectum ipsius doloris, quia confessio non potest prodere & significare seu indicare dolorem nisi tamquam effectus ipsius doloris (eo modo quo fumus prodit & significat ignem) quia non potest tamquam purum signum significare dolorem, quia tamquam purū signum tantùm significat peccata, & non nisi ex institutione hominum. Deinde quòd dolor etiam tempore debeat antecedere confessionem, deducitur ex eo, quòd dolor debeat esse causa confessionis, & eam antecedere prioritate naturę & causalitatis, quia dolor fit in instanti, & confessio in tempore; ac proinde dolor ad minus debet esse in instanti immediato ante tempus in quo fit confessio.

Canus verò de Pœnitentia p. 5. Suarez disp. 20. n. 31. Vasquez quæst 84. art. 1. dub. 3. n. 21. Filliucius tract. 7. c. 6. q. 9. docent, & optimè, non esse necessarium, quòd dolor ad Sacramentum Pœnitentiæ requisitus, præsupponatur ad confessionem, sed sufficere quòd antecedat absolutionem, etiam si tempore aliquo post confessionem eliciatur. Quod fideles communiter sentiunt, dum contenti sunt se habere dolorem ante absolutionem, & non rarò post confessionem se ipsos ad dolorem excitant, vt eum tunc eliciant, vt si fortè eum ante confessionem, aut in ipsa non habuerunt, non absoluantur absque dolore. Et sæpè pœnitentes, de quibus timetur absque dolore confiteri, excitantur à Confessarijs post confessionem ad dolorem. *Canus. Suarez. Vasquez. Filliucius.*

Quod etiam ratione constat, quia absque firmo fundamento, & absque necessitate exigitur antecedentia doloris ad confessionem, imò & actualis coëxistentia cum confessione: quia quod ab aduersarijs adducitur, efficax non est; quia vt explicatio peccatorū sit vera cōfessio & accusatio, & vt dolor fiat sensibilis, non est necessarium quòd explicatio peccatorum; quoad substantiam prouenìat à dolore, sed sufficit quòd ab eo prouenìat, quoad rationem confessionis & accusationis, quod habere potest à dolore quamuis sequente, & posteà elicito, quia explicatio peccatorum per dolorem posteà sequentem informata, & ipsi moraliter coniuncta, acquirit seu induit rationem confessionis & accusationis, quia ratione doloris sequentis explicatio peccatorum iam facta habet quòd humiliter subijciatur absolutioni, ex quo acquirit & induit denominationem confessionis & accusationis, & fit apta & proportionata absolutioni, & consequenter dolor ipse per confessionem tamquam per suum effectum in ratione confessionis & accusationis fit sensibilis, & significatur & proditur sicut ignis per fumum.

Quanta autem coniunctio & simultas sit necessaria inter dolorem & confessionem, & inter has duas partes ex vna parte, & inter absolutionem ex altera, disputamus in Tractatu de Sacramentis in genere, Disputat. 1. Difficul. 11.

DISPV-

DISPVTATIO VII.

De præcepto confessionis Sacramentalis.

An hac Disputatione incipimus agere de confessione Sacramentali, quæ est vna ex tribus partibus essentialibus Sacramenti Pœnitentiæ, de quo Disp. IV. diximus, esse necessarium necessitate medij ad salutem: & nunc in hac agendum est de necessitate præcepti confessionis Sacramentalis, & eo ipso ipsius Sacramenti Pœnitentiæ, quia de ipsa confessione seorsim ab alijs partibus non est præceptum, sed de ipsa vt coniuncta dolori, & vt subiecta absolutioni.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm confessio Sacramentalis peccatorum mortalium sit Iure diuino præcepta.

CONfessio Sacramentalis dicitur confessio peccatorum coniuncta dolori, & subiecta absolutioni; id est facta ad obtinendam absolutionem: & dicitur Sacramentalis, quia instituta est in partem Sacramenti.

Circa hanc rem (omissis hæreticis, qui eo ipso quòd negant confessionem fuisse à Christo institutam in partem Sacramenti, consequenter negant fuisse ab illo præceptam) inter Doctores, qui admittunt confessionem fuisse à Christo in partem Sacramenti institutam, Glossator in principio de Pœnitentia dist. 5. Panormitanus in cap. *Omnis vtriusque sexus*, de Pœnitentijs & remissionibus, & Petrus Oxomensis, Doctor Salmanticensis (vt refert Castro v. *Confessio*) docent, confessionem adhuc mortalium non fuisse à Christo præceptam, sed tantùm ab Ecclesia: imò Petrus Oxomensis addebat, hoc præcepto Ecclesiastico non teneri eum, qui contritione perfecta iustificatus est: & consequenter dicebat, mortalia remitti per contritionem sine ordine ad claues, id est non manente obligatione confitendi illa.

Glossator. Panorm. *Pet. Oxom.*

Vera tamen & Catholica doctrina est, confessionem non solùm fuisse à Christo institutam, sed etiam confessionem mortalium fuisse ab ipso præceptam. Ita definitum est, & oppositum damnatum in Concilio Constantiensi sess. 8. & in Bulla Martini V. quam adducit Castro v. *Confessio*, & in Concilio Complutensi, habito sub Alfonso Carrillo Archiepiscopo Toletano, ex mandato Sixti IV. contra Petrum Oxomensem, in quo non solùm damnatur, quòd contritio iustificet à mortalibus sine ordine ad claues, sed etiam quòd eorum confessio non sit Iuris diuini, & in Tridentino sess. 14. c. 5. & can. 6. & 7.

Concilium Constant. Mart. V. Concilium Complut. *Trident.*

Ex quo constat, non solùm institutionem confessionis Sacramentalis, vtpote factam à Christo, sed etiam obligationem confessionis mortalium sub præcepto, vtpote ab eodem impositam, antiquiorem esse Innocentio III. ac proinde non fuisse primò ab ipso inuentam, & sub præcepto positam, vt falsò affirmant hæretici. Et sanè mirum est, hæreticos id ita clarè affirmare, cùm sint plures Patres Innocentio III. antiquiores, qui necessitatis & obligationis confessionis Sacramentalis mentionem faciunt (imò ex eis nonnulli significant esse necessariam ex Iure diuino) quos referunt Vasquez quæst. 90. art. 1. dub. 1. Bellarminus lib. 3. de Pœnitentia cap. 6. & Ægidius disp. 5. dub. 1.

Vasquez. Bellarmin. Ægidius.

Ita tamen confessio mortalium, vt fit in Ecclesia, est Iure seu præcepto diuino necessaria, vt non sit necessaria Iure diuino naturali, id est Iure orto ex natura confessionis, vt institutæ à Christo in Sacramentum, quia si hoc Iure esset necessaria, maximè quia esset medium vnicum ad iustificationem; at non est medium vnicum ad id, quia peccator etiam potest iustificari per contritionem, sed tantùm est necessaria Iure diuino positiuo lato à Deo, non Iure diuino veteri, quasi Christus non præceperit de nouo confessionem, sed approbauerit legem aliquam veterem confessionis, & nonnulla circa illam suppleuerit (vt falsò existimat Waldensis tom. 2. cap. 40.) quia quamuis in veteri Testamento fuerit lex offerendi sacrificium pro peccato, quo denotabatur, eum, pro quo offerebatur, esse peccatorem; & quamuis etiam fuerit lex confitendi aliqua peccata, quibus annexæ erant aliquæ irregularitates ad eas auferendas, confessio tamen omnium mortalium minutim, etiam purè interiorum, & in ordine ad remissionem eorum etiam quoad culpas, vt fit in Ecclesia, nullatenus fuit in veteri Testamento instituta, nec præcepta. Confessio ergo Sacramentalis, vt fit in Ecclesia, fuit à Christo in Sacramentum instituta, & confessio mortalium fuit ab eodem positiuè præcepta: & id traditione à Christo per Apostolos in nos deriuata constat.

Waldens.

Quod etiam deducitur ex illis verbis Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*, vt significat Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum ait, vniuersam Ecclesiam, confessionem esse necessariam Iure diuino, colligere ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ, quam cap. 1. affirmauerat factam fuisse relatis verbis Ioannis.

Trident.

Deducitur autem ex dictis verbis, quia eis Christus Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, contulit tamquam iudicibus potestatem absoluendi à mortalibus, & ea ita detinendi seu non absoluendi, vt eo ipso etiam in cælis detineantur, seu non remittantur, vt Ecclesia semper intellexit, & verba ipsa id præseferunt. Ex hoc ergo ita deducitur, quia cùm Sacerdos non semper possit ita detinere mortalia, vt si re ipsa detineat, seu non absoluat, etiam re ipsa non remittantur à Deo, quia perfectè contrito semper re ipsa remittuntur à Deo, quamuis Sacerdos non absoluat re ipsa, non potest Sacerdos ita detinere, & non absoluere à mortalibus, vt non remittantur à Deo, nisi ea detinendo in re, vel in voto, quia non remittuntur à Deo absque absolutione Sacerdotis re ipsa recepta, vel absque voto receptionis illius in contritione incluso, quia si receptio absolutionis in re, vel in voto sub disiunctione non est peccatori

catoti necessaria ad remissionem mortalium, non potest Sacerdos ita detinere mortalia, vt eo ipso etiam apud Deum detineantur: necessitas autem receptionis absolutionis in re, vel in voto sub disiunctione, nequit esse, nisi sit præceptum, & obligatio recipiendi illam, quia necessitas huius voti non oritur nisi ex præcepto, vt diximus Disputat. IV. Diffic. V. necessitas autem receptionis absolutionis à peccatis faciendæ à Sacerdote vt à iudice, supponit necessitatem confessionis illorum faciendæ à peccatore, quia absolutio iudicis à delictis, & detentio, seu negatio absolutionis ab eis, nequeunt fieri, nisi cognitis delictis; ergo eo ipso, quòd Christus Ioan. 20. supradictis verbis contulit Sacerdotibus potestatem absoluendi à peccatis tamquam iudicibus, & ea ita detinendi, vt eo ipso etiam detineantur in cælis, posuit sub præcepto receptionem absolutionis à peccatis, & eorum confessionem.

Ita tamen Christus illis prioribus verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, contulit Sacerdotibus potestatem absoluendi à peccatis etiam venialibus, vt illis posterioribus, *Quorum retinueritis, retenta sunt*, non contulerit potestatem detinendi venialia modo supradicto, vt traditione constat. Et mirum non est, quòd Christus id fecerit, cùm peccata venialia facillimè committantur; vnde in prioribus verbis, in quibus absolutio continetur, nomine peccatorum etiam comprehendit venialia, cùm absolutio sit fauorabilis; non verò in posterioribus verbis, in quibus negatio absolutionis continetur, cùm odiosa sit. Potestas autem detinendi peccata mortalia modo supradicto explicata, distincta est à potestate omnino positiuè ligandi Sacerdotibus promissa Matth. 16. & 18. & concessa Ioan. 20. & 21. quia hæc consistit in eo, quòd possint obligare pœnitentes ad satisfactionem Sacramentalem, vt indicat Trident. sess. 14. c. 8. in fine, & etiam in eo quòd possint in foro exteriori censuris ligare. *Trident.*

Sed obijciunt hæretici Primò, quòd Nectarius Episcopus Constantinopolitanus in sua Ecclesia confessionem abrogauerit, quod non fecisset, si Iure diuino fuisset præcepta. Respondemus, vt optimè Vasquez dub. 3. & Ægidius, Nectarium non abrogasse confessionem Sacramentalem, sed confessionem quamdam publicam, & coram testibus quorumdam peccatorum publicorum, de quibus agenda erat publica pœnitentia, quæ fiebat cuidam Presbytero ad id constituto, cuius consilio pœnitentia illa erat agenda: eam autem abrogauit Nectarius occasione concubitus habiti in Ecclesia cuiusdam Diaconi cum matrona quadam publicam pœnitentiam agente, ob cuius impletionem per aliquot dies fuit commorata in Ecclesia. *Vasquez. Ægidius.*

Obijciunt Secundò Chrysostomum Homilia 2. in Psalm. 50. & Homilia de Lazaro, vbi ait, peccata confitenda esse Deo, non hominibus. Respondemus, vt optimè Vasquez, Chrysostomum in eis locis non negasse confessionem Sacramentalem, quia hanc admittit Homilia 33. in Ioannem, & lib. 2. de Sacerdotio, sed in illis & in aliis locis tantùm intendere exhortari fideles ad examen quotidianum conscientiæ, & ad confessionem quotidianam peccatorum coram Deo, seu ad contritionem eorum, vt ab eis statim liberentur; & vt ad hanc faciliùs moueat, eam ostendit suauem & facilem, dicendo sòli Deo esse faciendam, & ab ea remouet difficultatem, quæ in confessione Sacramentali Sacerdoti facta solet inueniri, nempe verecundiæ & confusionis, & exprobrationis, qua pœnitens aliquando à Confessario exprobratur. *Vasquez.*

DIFFICVLTAS II.

Pro quo tempore obliget præceptum diuinum confessionis mortalium.

SVpponimus, præceptum, seu Ius diuinum confessionis (quod tantùm est confessionis mortalium) semper obligare quasi in actu primo, aut, quod idem est, semper habere vim obligandi pro suo tempore (quod generale est omnibus præceptis etiam affirmatiuis) & non semper obligare quasi in actu secundo, aut, quod idem est, non obligare pro semper.

Hoc ergo supposito, difficultas est, Pro quo tempore præceptum diuinum confessionis obliget, seu quando obliget quasi in actu secundo.

Circa quam conueniunt Primò communiter Doctores contra Guillielmum Parisiensem, dictum præceptum non obligare pro statim ac commissum est mortale (quamuis aliàs peccator non iustificetur media contritione) quia tantæ obligationis nullum est idoneum fundamentum: & non solùm non obligare sæculares, sed nec Religiosos, quidquid de Religiosis dicat Bonauentura; quia isti ratione sui status tantùm obligantur peculiariter suis votis, & peculiaribus præceptis suę Religionis.

Conueniunt Secundò, dictum præceptum obligare pro articulo physico mortis, & pro tempore periculi mortis, quod moraliter est articulus mortis, quia articulus mortis, siue physicus siue moralis, vtpote articulus extremæ necessitatis, est accommodatissimus, vt pro eo fuerit latum; aliàs si pro eo non obligaret, nullus teneretur hoc præcepto, vt etiam constabit ex dicendis.

Est tamen difficultas, An dictum præceptum obliget quasi in actu secundo etiam extra articulum mortis, tam physicum quàm moralem.

Scotus in 4. dist. 17. quæst. 3. art. 3. & Gabriel quæst. 1. art. 3. docent non obligare nisi in articulo mortis, quia maioris obligationis vullum est idoneum fundamentum. *Scotus.*

Vasquez verò quæst. 90. art. 1. dub. 4. Suarez disp. 35. sect. 3. Ægidius disp. 5. dub. 2. & communiter Doctores, docent, & optimè, præceptum diuinum confessionis etiam obligare extra articulum mortis. Quod efficaciter deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 5. dum ait: *Nec enim per Concilium Lateranense Ecclesia statuit, vt Christi fideles confiterentur, quod Iure diuino institutum & necessarium esse intellexerat, sed vt præceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur.* Vbi Tridentinum supponit, statutum, seu præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis esse modificationem præcepti diuini; sed nequit esse modificatio illius præcisè quoad articulum mortis, ob tria, Primò, quia præceptum diuinum quoad hoc tempus est determinatum à Deo. Secundò, quia præceptum Ecclesiasticum est annuæ confessionis, quod nequit esse modificatio quoad articulum mortis. Tertiò, quia aliàs, qui in anno semel confessus esset, non teneretur intra eumdem annum iterùm confiteri in articulo mortis, ergo *Vasquez. Suarez. Ægidius. Trident.*

præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis est modificatio diuini quoad tempus extra articulum mortis.

Ita tamen Christus præcepit confessionem fieri etiam extra articulum mortis, vt nullum determinauerit tempus pro obligatione illius, vt deducitur ex dictis verbis Tridentini, quia in eis supponitur, præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis, esse determinationem præcepti Christi quoad extra articulum mortis; ac proinde præceptum diuinum confessionis non est determinatum quoad extra hunc articulum, quamuis fuerit determinatum quoad ipsum articulum.

Ex dictis deducitur, præceptum confessionis ita latum fuisse à Christo pro extra articulum mortis, vt, prout ab ipso latum pro eo tempore, non obliget semel confiteri à tempore vsus rationis, vsque ad articulum mortis exclusiuè; aliàs Christus determinasset tempus extra articulum mortis, nempe tempus ab vsu rationis vsque ad dictum articulum exclusiuè. Christus ergo ita tulit præceptum confessionis pro tempore extra articulum mortis, vt nullum determinauerit tempus, sed huius determinationem commisit & reliquit arbitrio Ecclesiæ; ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, nemo extra articulum mortis præcepto diuino confessionis teneretur, quia absque determinatione facta ab Ecclesia maneret vagum, & quasi suspensum, expectans temporis determinationem, vt esset perfectum; & sufficienter potens ad obligandum, quia nullius particularis personæ iudicio determinari posset, quia nullius particularis iudicio id commisit Christus, sed tantùm iudicio Ecclesiæ, nempe Pontificis, aut Concilij ab ipso approbati.

Medina. Id ergo quod Medina Cod. de Confessione quæst. 14. §. 2. docet, nempe præceptum diuinum confessionis extra articulum mortis obligare, quoties est periculum obliuionis alicuius peccati mortalis, vt possit fieri integra confessio mortalium, dicitur absque idoneo fundamento, quia non est obligatio confitendi omnia mortalia quæ re ipsa commissa sunt, sed tantùm ea quæ post prudentem diligentiam memoriæ occurrunt, & oppositum est nimis durum; imò est contra rationem, quia sæpè pro spatio anni integri est periculum obliuionis alicuius mortalis, ac proinde esset obligatio confitendi ante annum, quod immeritò admittit Medina contra praxim, & communem sensum fidelium.

Christus ergo præcepit fieri confessionem, non solùm determinatè in articulo mortis, sed etiam extra articulum mortis indeterminatè, non determinando quando, nec quoties, sed id reliquit determinationi Ecclesiæ, quæ dictum præceptum Christi quoad hanc partem, qua præcipitur fieri confessionem extra articulum mortis, determinauit fieri ad minus semel in anno; ita tamen, vt contenta sit, quod attinet ad determinationem ab ipsa factam, confessione facta in articulo mortis pro eo anno, in quo contingit articulus mortis: & quia præceptum diuinum, latum pro tempore extra articulum mortis, non extinguitur transacto eo tempore quod est ante articulum mortis, sed etiam perseuerat in articulo mortis, imò & post articulum mortis, si fortè mors non sequatur; quia latum fuit à Christo, ne contingat nimiùm differri confessionem, ideò præceptum Ecclesiæ annuæ confessionis, quod est determinatiuum quoad tempus dicti præcepti Christi, lati pro tempore extra articulum mortis, etiam obligat pro articulo mortis, si articulus mortis etiam sit finis anni, & anteà in eo anno non sit facta confessio, ac proinde qui tunc in eo articulo mortis, & in eo fine anni non confitetur, incurrit pœnas latas ab Ecclesia pro transgredientibus præceptum annuæ confessionis. Vnde particula *extra*, quando dicimus præcepti Christi lati pro tempore extra articulum mortis, non est exclusiua articuli mortis, sed additiua supra articulum mortis temporis indeterminati, determinandi ab Ecclesia, siue in eo etiam per accidens contingat articulus mortis, siue non, ita vt sensus sit: Baptizati teneantur confiteri in articulo mortis, & etiam in quocumque tempore quod fuerit ab Ecclesia præscriptum.

DIFFICVLTAS III.

Qui teneantur præcepto diuino confessionis.

SVpponimus, præcepto diuino confessionis teneri omnes baptizatos, etiam impuberes, & Romanum Pontificem, habentes peccatum mortale commissum post Baptismum, in quo Doctores conueniunt, etiam Sotus, in 4. d. 18. q. 1. art. 3. ad finem, etiamsi d. 12. q. 1. art. 11. ad finem oppositum significet quoad pueros ante duodecimum annum. *Soto.*

Est tamen difficultas, An eo præcepto teneantur non baptizati, ac proinde teneantur baptizari, non tantùm ex vi præcepti Baptismi, sed etiam ex vi præcepti diuini confessionis, vt possint validè & licitè confiteri Sacramentaliter.

Richardus in 4. d. 17. art. 2. q. 4. Siluester v. *Confessio* 2. q. 5. & Angelus eod. verbo n. 2. partem affirmatiuam tuentur, quia Christus, vtpote homo-Deus, potestatem habuit obligandi etiam non baptizatos, & non constat eos exclusisse à suo præcepto; ergo eo tenentur etiam non baptizati. *Richardus. Siluest. Angelus.*

Maior verò d. 17. q. 1. Almainus q. 1. art. 2. Suarez disp. 35. sect. 2. & Vasquez q. 90. art. 2. dub. 1. docent, & meritò, non baptizatos non teneri præcepto diuino confessionis, quod supponitur in Tridentino sess. 14. c. 2. & 5. dum dicitur confessionem esse necessariam lapsis in mortale post Baptismum. Et ratione probatur, quia præceptum diuinum confessionis nõ obligat absolutè, sed tantùm ex suppositione, quòd quis habeat peccatum mortale post Baptismum commissum, quia sola peccata mortalia post Baptismũ commissa, ex institutione Christi, facta sunt materia confessionis, in quo hoc præceptum differt à præcepto diuino communionis, quia istud absolutè fertur pro omnibus, Ioan. 6. illis verbis: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis*, &c. & non tantùm ex suppositione Baptismi, quia Christus prædictis verbis loquebatur omnibus, etiam non baptizatis. Vnde non baptizati non tantùm ex vi præcepti Baptismi, sed etiam ex vi præcepti communionis baptizari tenentur, quamuis ex vi huius posterioris solùm, vt fiant habiles ad validam & licitam communionem. *Maior. Almain. Suarez. Vasquez. Trident.*

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd quãuis Christus potuerit suis præceptis non baptizatos obligare, noluit tamen eos suo præcepto confessionis, eo ipso quòd sola peccata post Baptismum commissa fecit materiam aptã confessioni.

DIFFI-

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm confessio semel instituta à Christo posset ab Ecclesia præcipi, si relicta fuisset arbitrio fidelium, & non præcepta à Christo modo supradicto.

Durand. Paludan. Sotus. Canus. Nauarrus.

DVrandus in 4. dist. 17. quæst. 8. Paludanus quæst. 2. art. 2. Sotus dist. 18. quæst. 1. art. 1. Canus Relect. de Pœnitentia p. 5. & Nauarrus de Pœnitentia dist. 5. num. 18. partem negatiuam tuentur, quia Ecclesia non habet potestatem instituendi Sacramenta; ergo nequit instituere, confessionem Sacramentalem esse necessariam sub præcepto.

Medina. Vasquez. Suarez. Filliucius. Trident.

Medina verò Cod. de Confessione quæst. 2. de Obligatione confitendi, Vasquez quæst. 90. art. 1. dub. 4. Suarez disp. 35. sect. 1. & Filliucius tract. 7. cap. 2. quæst. 2. partem affirmatiuam meritò tradunt, quam indicat Tridentinum sess. 21. cap. 1: dum ait, Ecclesiam circa Sacramentorum vsum posse statuere ea quæ saluti fidelium congruunt. Et ratione probatur, quia supposita institutione confessionis in Sacramentum, confessio est maximè conueniens Reipublicæ Christianæ, & suo fructu, & sua maxima vtilitate fit aliquo modo suauis & tolerabilis; ergo potuit ab Ecclesia præcipi: quia si non potuisset, maximè ob nimiam asperitatem & difficultatem, quæ esset in confessione.

Obseruandum est, quòd quamuis Ecclesia potestate generali purè humana superioris purè humani, non possit peccatori directè præcipere confessionem peccatorum omnino interiorum, de facto tamen pœnitens tenetur omnia peccata mortalia etiam purè interna confiteri, & eorum dolorem habere, & non solùm ex vi præcepti diuini obligantis ad integram confessionem mortalium, & ad dolorem eorum, sed etiam ex vi præcepti Ecclesiastici annuæ confessionis, non solùm vt est diuinum quoad substantiam tantùm, & non quoad determinationem temporis, sed etiam vt est Ecclesiasticum (quod est confessionis quoad substantiam non nudè sumptam, sed quoad eam & quoad determinationem temporis simul) quia factum est non potestate generali humana condendi leges, sed ex speciali commissione Christi, qui Ecclesiæ commisit potestatem præcipiendi confessionem, determinando tempus ab ipso non determinatum extra articulum mortis. Nihilominùs Ecclesia non potest punire transgressionem confessionis peccatorum omnino interiorum, nec nullitatem confessionis mortalium prouenientem ex defectu confessionis mortalium omnino interiorum, nec prouenientem ex defectu doloris, quia supradicta commissio non fuit ad puniendum.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, Ecclesiam non posse instituere Sacramenta; negamus tamen, non posse eorum semel institutorum vsum præcipere, quia instituere est distinctum & altius, quàm præcipere vsum eius quod iam institutum supponitur.

DIFFICVLTAS V.

Quomodo confessio Sacramentalis sit sub præcepto Ecclesiastico.

SVpponimus (in quo Doctores etiam Durando conueniunt) Ecclesiam in Concilio Lateranensi II. approbato ab Innocentio III. c. 21. confessionem Sacramentalem his verbis præcipere: *Omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.* Quod etiam habetur in tit. de Pœnitentiis, & remissionibus, capitulo 12. *Concilium Lateran.*

Hoc ergo supposito, Adrianus in 4. q. 1. de confessione docet, dictum præceptum annuæ confessionis esse purè humanum quoad substantiam & quoad tempus, & non modificatiuum diuini, quia existimat diuinum tantùm obligare pro articulo mortis, tam physico quàm morali.

Sotus verò in 4. dist. 18. q. 1. art. 4. Vasquez q. 90. art. 1. dub. 4. & communiter Doctores docent, & optimè, præceptum annuæ confessionis non esse purè humanum, sed includere aut supponere præceptum diuinum confessionis quoad substantiam, quo præcipitur confessio vagè quoad tempus extra articulum mortis, & superaddere modificationem quoad tempus, quam Christus prætermisit. Quod clarè significat Tridentinum sess. 14. c. 5. dum ait: *Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, vt Christi fideles confiterentur, quod Iure diuino necessarium & institutum esse intellexerat, sed vt præceptum confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus & singulis cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur.* *Sotus. Vasquez. Trident.*

Quod etiam ratione, desumpta ex dictis Diff. 11. probatur, quia præceptum diuinum confessionis traditur non tantùm pro articulo mortis, sed etiam pro tempore extra eum articulum vago & indeterminato; ergo præceptum Ecclesiasticum confessionis, traditum ab Ecclesia in dicto Concilio Lateranensi, non est omnino & purè humanum, sed determinatiuum diuini, lati à Christo pro tempore extra articulum mortis vago & indeterminato.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Pontifex dispensare possit in præcepto confessionis.

DIspensatio legis in eo differt ab abrogatione, quòd dispensatio legis est ablatio seu relaxatio legis cum aliquo particulari, lege ipsa in sua vi circa reliquos perseuerante; abrogatio verò legis, est ablatio seu relaxatio illius in totum, ita vt, facta abrogatione legis, nullus ea lege ampliùs teneatur.

Conueniunt ergo Primò Doctores, Pontificem non posse dispensare in præcepto diuino confessionis, & multò minùs illud abrogare; quia præcepta & iura superiorum nequeunt ab inferioribus auferri, nec in totum (vt fit abrogatione) nec in partem (vt fit dispensatione) absque peculiari commissione, quam non agnoscimus in Pontifice ad auferendum præceptum diuinum confessionis: dispensat autem Pontifex in voto, quod obligat

Iure naturali, virtutis religionis, seu fidelitatis sacræ, non auferendo directè obligationem dictæ virtutis, sed indirectè, cedendo nomine Dei, & tamquam eius Vicarius, verbo promissionis Deo collato, & quasi iuri, quod Deus acquisiuit ex dicto verbo acceptato.

Conueniunt Secundò Doctores, Pontificem posse in præcepto annuæ confessionis dispensare, imò & illud abrogare, ita vt non maneat obligatio confitendi determinatè in quolibet anno, quia præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis, est purè Ecclesiasticum quoad temporis determinationem ad singulos annos, quod potest Pontifex in partem seu cum aliquo, aut in totum seu cum omnibus, auferre, & non solum validè, vt patet, sed etiam licitè, si causa rationabilis subsistat, quæ non difficilè reperietur respectu alicuius particularis personæ.

Ita tamen Pontifex annuam obligationem confessionis potest in partem & in totum auferre, vt semper sit valdè expediens tempus aliquod pro præcepto diuino confessionis lato pro tempore extra articulum mortis determinare, attentis circumstantiis temporum & personarum: imò id potuit esse Pontifici sub obligatione, si confessio fuisset parum in vsu, & ob id mores essent valdè perditi.

Obseruandum est, Pontificem, qui etiam tenetur præcepto annuæ confessionis, etiam vt Ecclesiastico, vt dicemus Diffic. 1x. posse causa rationabili subsistente secum licitè, & etiam absque causa, validè in eo dispensare non minùs quàm cum aliis, non verò in diuino, sicut nec cum aliis.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm ex vi præcepti annuæ confessionis teneamur confiteri venialia, quando non sunt mortalia.

COnueniunt Doctores, ex vi præcepti purè diuini, nullum teneri confiteri venialia, quamuis non habeat mortalia: & eum qui habet mortalia, non teneri ex vi præcepti annuæ confessionis confiteri venialia; quia huic, vt confiteatur Sacramentaliter, quo satisfacit præcepto annuæ confessionis, non est necessaria confessio venialium; & ob eamdem rationem, eum qui tantùm habet venialia, non teneri ex vi præcepti annuæ confessionis omnia illa confiteri, quia scilicet huic, vt confiteatur Sacramentaliter, non est necessaria confessio omnium venialium, quia sufficit aliquorum, aut alicuius.

Est ergo difficultas, An ille, qui tantùm habet venialia, teneatur ex præcepto annuæ confessionis aliqua venialia confiteri.

Alexand. Bonauent. Richard. Alexander 4.p.q.18.memb.4.art.2. Bonauentura in 4.d.17. parte 2.art.2.quæst.1. & Richardus art.2.quæst.4. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte Ecclesia potest præcipere confessionem venialium, vtpote exteriorem & honestam, & ad quam quis potest se ex voto obligare; & ex altera parte in c. *Omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentiis & remissionibus, præcipitur semel in anno confessio Sacramentalis; ergo quando sunt peccata venialia, quamuis non sint mortalia, debet ex vi dicti præcepti fieri confessio, quia tunc est materia sufficiens, vt possit fieri confessio, & dicto præcepto satisfieri.

S. Thom. Scotus. Suarez. Vasquez. S. Thomas verò in 4.d.17. quæst.3. art.1. quæstiunc.3. Scotus q.1. Suarez disp.36. sect.2. Vasquez q.90.art.2. dub.2. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia Ecclesia præcepto annuæ confessionis tantùm præcipit semel in anno fieri id, quod Christus præcepit fieri extra articulum mortis, non determinando tempus, vt diximus Diffic. v. Christus autem nullo modo præcepit confessionem venialium, sed tantùm mortalium; ergo ex vi dicti præcepti nullus tenetur ad confessionem venialium, adhuc quando non habet mortalia.

Nullus ergo fidelis, carens peccato mortali, tenetur ad confitendum ex vi præcepti confessionis, nec puri diuini, nec Ecclesiastici annuæ confessionis: imò nec ad comparendum coram suo Paracho, nisi fortè aliquando per accidens ad sedandum scandalum, quando fortè ortum sit ex eo quòd quis non confiteatur.

Ad rationem ergo pro aduersariis concedimus, Ecclesiam posse præcipere confessionē venialium, vt dicemus Diffic. sequenti; negamus tamen de facto fuisse præceptā præcepto annuæ confessionis.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm ex vi alicuius præcepti Ecclesiastici sit aliquando obligatio confitendi venialia, quando tantùm sunt venialia.

DIfficultas hæc occasionata est ex Clementina, *Ne in agro Dominico*, de Statu Monachorum; vbi præcipitur Monachis nigris, id est Benedictinis, vt singulis mensibus confiteantur: quia ergo regulariter contingit eos non habere nisi venialia, orta est difficultas, an Ecclesia præcipere possit confessionem venialium, & an dicti Monachi, quando tantùm habent venialia, teneantur ex vi dictæ Clementinæ ad eorum (quamuis non omnium) confessionem.

Paludan. Soto. Glossa. Paludanus in 4.d.17.q.2.art.4. Sotus d.18.q.1. art.3. & Glossa dictæ Clementinæ, partem negatiuam tuentur, quia Ecclesia immutare nequit materias & formas Sacramentorum, & eas aliter, quàm à Christo institutæ sunt, constituere: Christus autem reliquit peccata venialia materiam liberam confessionis; ergo Ecclesia nequit illa efficere materiam necessariam, & sub obligatione.

Canus. Nauarrus. Suarez. Vasquez. Laymann. Canus verò Relect. de Pœnitentia p.5. Nauarrus in cap. *Placuit*, de Pœnitentia d.6. num.22. Suarez disp.36. sect.5. Vasquez quæst.90. art.2. dub.3. & Laymannus Tract.6.cap.5. partem affirmatiuam tradunt, & meritò. Et in primis quòd confessio venialium possit ab Ecclesia præcipi, probatur: quia ex vna parte eorum confessio est actus exterior, & honestus, & valdè vtilis profectui spirituali, & non est admodum difficilis; & ex altera parte præcipere confessionem illorum, non est mutare materiā Sacramenti Pœnitentiæ, aliam instituendo, sed tantùm est præcipere materiam ipsam, quam Christus liberam & absque præcepto reliquit, non est ergo cur non possit ab Ecclesia præcipi. Quòd verò etiàm de facto in dicta Clementina præcipiatur, quando non sunt mortalia, probatur; quia præceptū dictæ Clementinæ latum est pro reformatione status Religiosi, vt per confessionem singulis mensibus Monachi perfectiùs & cautiùs viuant, quia ad hoc maximè conducit confes-

confessio, quamuis tantùm venialium; ergo in ea Clementina præcipitur confessio, quamuis non sint mortalia. Quod confirmatur primò ex eo, quòd in dicta Clementina non præcipitur confessio omnium peccatorum (vt præcipitur in cap. *Omnis vtriusque sexus*) quod propriè habet locum in venialibus, quia ex his sufficit aliqua confiteri, vt confessio sit capax absolutionis. Et confirmatur secundò ex eo, quòd dictum præceptum tantùm imponitur Religiosis, qui regulariter tantùm habent venialia.

Vnde præceptum dictæ Clementinæ non est determinatiuum præcepti diuini lati à Christo pro tempore extra articulum mortis (vt est præceptum annuæ confessionis) sed est purè Ecclesiasticum; ac proinde per illud nullo modo præcipitur confessio peccati purè interioris, nec præcipitur directè dolor, sed tantùm indirectè, quatenus necessarium est, vt absolutio, quæ præcipitur recipi, non fiat irrita.

Ita tamen in ea Clementina præcipitur dictis Monachis menstrua confessio, vt quando sunt mortalia, non teneantur confiteri venialia; & quando tantùm sunt venialia, non teneantur confiteri omnia illa, sed sufficiat vnum aut alterum, quia in ea Clementina tantùm præcipitur, quòd fiat confessio Sacramentalis, quæ sufficienter fit vtrouis modo dicto.

Addimus, dictum præceptum obligare sub mortali, non solùm quando sunt mortalia, vt patet, sed etiam quando tantùm sunt venialia, vt contra Canum aduertit Vasquez: quia quamuis tunc materia remota confessionis sit leuis (vtpote peccatum veniale) ipsa tamen confessio peccati venialis, quæ est materia proxima dicti præcepti, est grauis, non minùs, imò magis quàm auditio Missæ, quia est confessio Sacramentalis, per quam confertur augmentum gratiæ, & quæ valdè conducit ad vitæ reformationem. *Vasquez.*

DIFFICVLTAS IX.

Qui baptizati teneantur præcepto annuæ confessionis.

CONueniunt primò Doctores, Pontificem teneri præcepto annuæ confessionis, non tamquam præcepto, & ratione obedientiæ, cùm non sit inferior Concilio, à quo approbatione Innocentij III. latum fuit, sed ratione conformitatis cum reliquis fidelibus: quia rationi dissonum est, caput non conformari cum reliquis membris; sed non ligari pœnis impositis transgressoribus illius, quia istæ annexæ sunt violationi illius, vt præceptum est.

Conueniunt secundò, omnes adultos, & pueres habentes conscientiam peccati mortalis, teneri & ligari præcepto annuæ confessionis, ob rationem quam statim adducemus.

Est tamen difficultas, An pueri & impuberes hoc præcepto teneantur.

Sotus. Sotus in 4. d. 12. q. 1. art. 11. ad finem, docet, pueros ante duodecim annos dicto præcepto non teneri: & dist. 18. q. 1. art. 3. ad finem docet, pueros in quauis ætate, conscios peccati mortalis, eo præcepto teneri: subdit tamen, pueros post septimum annum posse peccare mortaliter, Ecclesiam tamen nolle eos ante duodecimum vel decimum quartum annum cogere suis præceptis & censuris, sed eos relinquere Iuri diuino.

Reliqui tamen Doctores conueniunt, pueros & impuberes omnes in quauis ætate, conscios peccati mortalis post Baptismum commissi, teneri præcepto annuæ confessionis, quod satis significatur in dicto capitulo, *Omnis vtriusque sexus*, iis verbis: *Omnis vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Et ratione constat, quia præcepto annuæ confessionis tenentur omnes, pro quibus latum est præceptum diuinum pro tempore extra articulum mortis, quia est modificatiuum illius quoad tempus, & nihil supra illud addit, nisi temporis determinationem: sed dictum præceptum diuinum latum est pro omnibus habentibus peccatum mortale commissum post Baptismum, nemine excepto; ergo.

Vnde pro obligatione præcepti annuæ confessionis, non est considerandum tempus pubertatis, quod in masculis est quatuordecim annorum, & duodecim in feminis, sed tempus perfecti vsus rationis seu discretionis sufficientis ad peccandum mortaliter, qui in aliis tardiùs & in aliis citiùs contingit.

Addimus contra Cordubam in Summa q. 6. & contra Ochagauiam Tract. 2. quæst. 7. etiam impuberes non implentes præceptum annuæ confessionis, incurrere pœnas impositas non implentibus illud, quia nullo Iure eximuntur à pœnis, ac proinde posse puniri priuatione Ecclesiasticæ sepulturæ, & ingressus Ecclesiæ, assignata in capitulo *Omnis vtriusque sexus*, & incurrere excommunicationem maiorem, quæ in aliquibus diœcesibus ipso facto imponitur, de quo nonnihil diximus Tract. de Censuris in communi, Diffic. VII. *Corduba. Ochagan.*

DIFFICVLTAS X.

Qua ratione debeat computari annus pro impletione præcepti annuæ confessionis.

SOtus in 4. d. 18. quæst. 1. art. 4. docet, annum pro impletione præcepti annuæ confessionis computandum esse à tempore confessionis factæ in tempus quo completur annus, ita vt post vltimam confessionem nequeat quis sequentem confessionem differre vltra duodecim menses. Hic tamen modus computandi annum communiter displicet, & meritò, quia in cap. *Omnis vtriusque sexus*, in quo traditur hoc præceptum, non dicitur, quòd fidelis teneatur duodecimo quoque mense, seu intra annum à tempore confessionis factæ, sed quòd confiteatur semel in anno: his autem verbis denotatur annus qui fixis terminis incipit & finitur, & his verbis satisfit, confitendo semel à Ianuario in Ianuarium, vel ab vno Paschate Resurrectionis in alterum, iuxta varias opiniones de computatione anni, quamuis ab vna confessione in alteram plures quàm duodecim menses intercedant. *Sotus.*

Suarez disp. 36. sect. 3. Ægidius disp. 5. dub. 6. Reginaldus lib. 6. num. 37. Filliucius tract. 7. c. 3. & Laymannus tract. 6. cap. 5. docent, annum pro impletione dicti præcepti computandum esse à Quadragesima in Quadragesimam, aut à Paschate in Paschate (sumptis Quadragesima & Paschate, pro quindecim diebus à Dominica Palmarum *Suarez. Ægidius. Reginald. Filliucius. Laymann.*

vsque ad Dominicam in Albis, pro quibus est obligatio communicandi) quia ita communiter à fidelibus computatur annus pro impletione præcepti: & etiam ab Episcopis, qui excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi.

Vasquez. Ochagau. Vasquez verò quæst. 90. art. 2. dub. 1. Ochagauia tract. 2. qüæst. 9. docent, annum pro impletione dicti præcepti computandum esse à Ianuario in Ianuarium, & meritò; quia ex vna parte annus absolutè dictus (vt absolutè dicitur in cap. *Omnis vtriusque sexus*, in quo præceptum annuæ confessionis traditur) sic communiter & ordinariè computatur: & ex altera parte nullum est sufficiens fundamentum, vt pro impletione dicti præcepti ad aliam extraordinariam computationem anni recurramus.

Quod verò aduersarij, dicunt fideles communiter pro impletione præcepti annuæ confessionis annum à Paschate in Pascha computare, falsum est; quamuis verum sit, non paucos decipi, existimantes dictum præceptum pro Paschate obligare: nec Episcopi excommunicant eos, qui finito Paschate non sunt confessi, sed eos qui eo finito non communicarunt: aut si fortè aliqui Episcopi etiam excommunicant eos, qui Paschate finito non sunt confessi, quasi non impleuerint præceptum annuæ confessionis, verè decipiuntur, sicut etiam credimus nostros aduersarios decipi.

DIFFICVLTAS XI.

Pro quo tempore anni obliget præceptum annuæ confessionis per se, & ratione ipsius confessionis.

COnueniunt Doctores, præceptum annuæ confessionis per se & ratione sui obligare ad confitendum, quamuis non sit recipienda Eucharistia, vt constat ex cap. *Omnis vtriusque sexus*; aliàs puer, qui nondum tenetur præcepto communionis, non peccaret non confitendo: & obligare ad confitendum saltem semel in anno, vt constat ex eodem cap.

Est tamen difficultas, Pro quo tempore anni obliget.

Petrus Sot. Medina. Petrus Sotus lect. 5. de Confessione, & Medina Cod. de Confessione quæst. 18. de Confessione semel in anno, docent, præceptum annuæ confessionis obligare pro Quadragesima sumpta pro illis

Sixt. IV. supradictis quindecim diebus, quibus fauet Sixtus IV. in Extrau. *Vices*, de Tregua & pace, dum ait, parochianos teneri confiteri suis Parochis saltem in Paschate. Et ratione probatur, quia sic à fidelibus tamquam necessarium obseruatur ex con-

Trident. suetudine approbata à Tridentino sess. 14. c. 5. & confirmata constitutionibus plurium diœcesium; ergo dictum præceptum obligat pro eis diebus vt consuetudo declarat, aut saltem pro tunc obligat ex hac consuetudine.

Sotus. Victoria. Suarez. Vasquez. Dominicus tamen Sotus in 4. d. 18. q. 1. art. 4. Victoria in Summa, num. 137. Suarez disp. 36. sect. 3. Vasquez quæst. 90. art. 3. dub. 1. & communiter Doctores docent, & optimè, præcepto annuæ confessionis satisfieri, confessione facta in qualibet parte anni. Quod satis indicat Tridentinum

Trident. sess. 14. c. 5. dum, postquam dixit, ex decreto Concilij Lateranensis nos teneri saltem semel in anno confiteri, & esse morem in Ecclesia confitendi in Quadragesima, posteà subdit, *quem morem hæc sancta Synodus maximè probat ac amplectitur, tamquam pium & meritò retinendum.* Quibus verbis satis indicat, hunc morem non esse sub præcepto.

Et ratione constat, quia præceptum annuæ confessionis nec in dicto cap. *Omnis vtriusque sexus*, vbi traditur, limitatur ad aliquam partem anni (etiamsi præceptum communionis, quod etiam vbi traditur, limitetur ad Pascha) nec ex consuetudine fidelium, quia consuetudo confitendi in Quadragesima (quamuis non determinatè in dictis quindecim diebus) quæ à maiori parte populi tamquam necessaria obseruatur, non est confitendi ratione ipsius confessionis (cuius tantùm vt sic est præceptum annuæ confessionis) sed ratione suscepti Eucharistiæ, quæ pro Paschate est sub præcepto, quamuis inde imperitum vulgus deceptum sit, vt existimet etiam illis, qui non communicant, inesse obligationem confitendi in Quadragesima (quamuis non determinatè in illis quindecim diebus) & ob id etiam hi pauci regulariter in Quadragesima quasi pro tunc obligati confitentur; quo nequit consuetudo, habens vim legis, introduci, quia à paucissimis obseruatur (ex quo constat ad rationem pro aduersariis) ergo præceptum confessionis per se & ratione sui non obligat pro Quadragesima.

Sixtus ergo IV. in dicta Extrauagante tantùm intendit, confessionem non posse fieri nisi proprio Parocho: quia tamen confessio debet semel in anno fieri saltem in Paschate ratione Communionis, ideò obiter addidit, *saltem in Paschate*, non quia non satisfaciat confitendo in qualibet alia parte anni. Quod verò ad constitutiones aliquarum diœcesium attinet, Suarez & Vasquez aduer- *Suarez.* tunt, & benè, illis non posse tempus pro impletio- *Vasquez.* ne præcepti confessionis & Communionis determinari, præsertim postquam vniuersalis Ecclesia illud determinauit; nec id illis intenditur, sed tantùm quòd impleatur præceptum Communionis, quod pro Paschate obligat, & quòd pro digna Communione fiat pro tunc confessio, qua etiam satisfit præcepto annuæ confessionis: & in eis solent apponi transgressoribus pœnæ, quas non incurrunt adhuc illi, qui tantùm tenentur præcepto confessionis (& non Communionis) quamuis non confiteantur in Paschate, quia ex eo non sunt transgressores dictorum præceptorum.

Ex dictis deducitur, eum, qui in principio anni confitetur mortalia, & etiam in fine sequentis, satisfacere pro illis duobus annis, ac proinde, iuxta nostram sententiam, quoad computationem anni, eum, qui in Ianuario anni præcedentis, & in Decembri sequentis mortalia confitetur, satisfacere præcepto annuæ confessionis pro illis duobus annis, quia iste confitetur semel in quolibet eo anno. Addidimus, *eum, qui confitetur mortalia*; quia qui tantùm confitetur venialia, non satisfacit præcepto annuæ confessionis (in quo fallitur Ochagauia) quia eo tantùm præcipitur confessio mortalium; ac proinde si anno illo post confessionem tantùm venialium committat mortale, tenetur intra eumdem annum illud confiteri: si verò post confessionem mortalium in eodem anno committat aliquod mortale, aut recordetur peccati mortalis, quod ob oblitionem naturalem non fuit confessus, non tenetur intra eumdem illud de nouo commissum, nec illud, cuius recordatus est, confi-

cõfiteri, quia iam semel confessus est omnia mortalia quorum tempore confessionis habuit conscientiam, quò impleuit præceptum annuæ confessionis; quia præceptum hoc non est confitendi omnia peccata mortalia, quæ quis committit in anno, vna aut pluribus confessionibus, sed tantùm est confitendi semel omnia mortalia quorum quis habet conscientiam tempore confessionis. Ille tamen tenetur anno sequenti confiteri illud mortale de nouo commissum aut naturaliter oblitum, & confessione siue de nouo commissi, siue naturaliter obliti, facta in anno sequenti, satisfacit præcepto anni sequentis, quamuis post eam confessionem de nouo committat intra eumdem annum sequentem aliud peccatum mortale, iuxta ea quæ dicemus Difficultate sequenti.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm qui in toto anno non confitetur, teneatur in principio sequentis confiteri absque dilatione.

Antonin. Siluester. Tabiena.

ANtoninus 3. parte, tit. 9. c. 9. Siluester v. *Eucharistia* 3. q. 15. dub. 3. & Tabiena v. *Communicare*, num. 10. docent, eum, qui in toto anno non est confessus, non teneri ampliùs præcepto anni elapsi, sed eo elapso eius obligationem extingui, ac proinde illum posse differre confessionem vsque in finem anni sequentis. Quod probari potest exemplo aliorum præceptorum, nempe audiendi Missam, ieiunandi, recitandi Horas; quæ præcepta, quia obligant intra determinatum diem, eo elapso obligatio illorum extinguitur, ita vt non obliget pro die sequenti; sed præceptum annuæ confessionis etiam obligat intra determinatum annum fixis terminis clausum, ergo eo determinato anno transacto extinguitur obligatio dicti præcepti.

Suarez. Vasquez.

Sotus. Nauarrus. Victoria. Medina. Vasquez. Ægidius.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 4. Nauarrus cap. 21. num. 45. Victoria num. 147. Medina Cod. de Confessione q. 14. Vasquez q. 90. art. 3. dub. 2. Ægidius disp. 5. dub. 8. & communiter Doctores docent, eum, qui in toto anno non confitetur, teneri præcepto illius anni elapsi, & obligationem illius non extingui adhuc eo elapso, ac proinde non posse differre confessionem, sed semper actualiter peccare quousque confiteatur; & meritò: quia præceptum annuæ confessionis non fuit latum in honorem anni pro quo præcipitur fieri confessio, sed tantùm ne confessio nimiùm differatur; ergo eo anno elapso, non extinguitur obligatio talis præcepti, in quo hoc præceptum distinguitur à præceptis audiendi Missam, ieiunandi, & recitandi Horas, quia hæc imponuntur in honorem illius diei determinati, & ei tantùm alligantur, ob quod eo die elapso extinguitur obligatio illorum.

Et ob rationem dictam obligatio præcepti communicandi pro tempore Paschatis, non extinguitur elapso Paschate, sed semper perseuerat in eo qui tempore Paschatis non communicauit, vt contra Sotum, Victoriam, & Medinam aduertunt Nauarrus & Vasquez, quia scilicet præceptum Communionis non tantùm latum est in honorem Cœnæ Domini quæ eo tempore celebratur, sed etiam ne nimiùm differatur Communio.

Nauarrus. Vasquez.

Ex dictis constat, eum qui anno præcedenti omisit confessionem peccatorum mortalium, & ob id tenetur à principio anni sequentis ad confessionem illorum, confessione tantùm eorum facta eo anno sequenti, non satisfacere præcepto confitendi eo anno sequenti, etiamsi fiat ad finem anni sequentis, quia ea confessio tantùm pertinet ad annum antecedentem. Addidimus, *confessione tantùm eorum*, quia si ea confessione etiam confiteatur aliquod peccatum mortale illius anni sequentis, ea etiam satisfacit præcepto illius anni sequentis, quia tunc illa confessio pertinet ad vtrumque annum, quia confitetur peccata mortalia in vtroque anno commissa, quorum habuit conscientiam quando confessus est, sicut etiam satisfaceret præceptis vtriusque anni, si mortalia, quæ ea vna confessione confitetur, confiteretur duabus confessionibus, vna mortalia anni antecedentis, & altera confessione peccata mortalia anni sequentis iam præsentis. Obseruandum tamen est, eum qui in articulo mortis non est confessus, nec communicauit, vel quia noluit, vel quia non potuit, eo articulo elapso non teneri confiteri, neque communicare ex vi præcepti pro articulo mortis, quia hoc priùs tantùm est latum, nequis decedat ex hac vita absque confessione mortalis, & absque Viatico; elapso autem articulo mortis iam non decedet pro ea occasione absque confessione mortalis, nec decedet absque Viatico.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm præceptum confessionis aliquando obliget pro determinato tempore.

COnueniunt Primò communiter Doctores, eum, qui prudenter timet se non habiturum copiam Confessoris in residuo anni, teneri ex vi præcepti annuæ confessionis statim in principio anni confiteri, ob duplicem titulum, quorum vterius est sufficiens. Primus est, quia iam adest tempus in quo est obligatio, quia obligatur ad confessionem intra latitudinem anni, ac proinde si non potest in residuo anni, in quo etiam est perseueratura obligatio, tenetur in principio; sicut qui in die Festo non potest audire postremam Missam, tenetur audire priorem. Secundus est, ne nimiùm differatur confessio, quod proximè & quasi intrinsecè intendit Ecclesia, præcipiendo annuam confessionem. Et ob eosdem duos titulos, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistiæ in fine Paschatis sumpti pro illis quindecim diebus, tenetur ex vi præcepti annuæ Communionis anticipare Communionem intra ipsum Pascha.

Addimus, peccatorem, qui prudenter timet se non habiturum occasionem confessionis anno sequenti, teneri ex vi præcepti annuæ confessionis, ob dictum posteriorem titulum, confiteri ante annum illum, ne scilicet nimiùm seu vltra annum sequentem differatur confessio: & ob eumdem posteriorem titulum etiam, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistiæ intra sequens Pascha, tenetur ante illud communicare, ne scilicet nimiùm seu vltra Pascha differatur Communio. Nihilominùs si hic, qui præuenit Communionem, posteà adipiscatur opportunam occasionem communicandi tempore Paschatis, etiam tenetur tunc, quia ad hoc tenetur per se: at qui

timet se in die Festo sequenti non posse audire Missam, non tenetur die antecedente anticipare auditionem Missæ, quia ad id nullus adest titulus, quia nec die antecedenti est obligatio illa, nec præceptum audiendi Missam latum est ne nimiùm differatur auditio Missæ, sed tantùm in honorem & solemnitatem illius diei determinati.

Conueniunt Secundò Doctores, eum, qui est in articulo mortis, siue physico siue morali, teneri in eo confiteri saltem ex vi præcepti diuini, quia pro eo articulo latum fuit a Christo, vt diximus Diffic. II. Addidimus, *saltem ex vi præcepti diuini*, quia si tempus articuli mortis sit etiam finis anni, in quo nondum confessus sit, tunc etiam tenetur ex vi præcepti annuæ confessionis, vt patet, quia in eo tempore non solùm obligatur, quia in eo est articulus mortis, sed etiam quia est ipsum tempus ab Ecclesia determinatum pro impletione præcepti diuini lati pro tempore extra articulum mortis, vt diximus Diffic. II. non verò si non sit finis anni; quia quamuis tunc ante finem sit obligatio præcepti annuæ confessionis, cui tunc possit satisfacere, & posteà forsan non poterit, quia forsan morietur, non sufficit, vt tunc ante finem anni teneatur confiteri ex vi dicti præcepti: quia si posteà forsan non est futurus potens, est quia forsan est moriturus, ac proinde posteà non est futura obligatio; obligatio autem anticipandi impletionem præcepti est, quando etiam posteà est futura obligatio, & non est futura potestas satisfaciendi illi.

Addimus, eum, qui prudenter timet, se in articulo mortis non habiturum copiam confessoris, nec Eucharistiæ, teneri ex vi præcepti diuini ante dictum articulum confiteri, & communicare, saltem ob titulum similem supradicto titulo posteriori, ne scilicet ex hac vita decedat absque confessione mortalis numquam confessi, & ne decedat absque Viatico; si tamen posteà habeat copiam confessionis & communionis, teneri in articulo mortis communicare, & si peccauit mortaliter, teneri confiteri: & etiam teneri ad anticipatè confitendum ex vi præcepti annuæ confessionis, si tempus articuli mortis sit etiam finis anni, & ex vi præcepti annuæ communionis ad anticipatè communicandum, si tempus articuli mortis sit etiam finis Paschatis.

Occasione tamen obligationis confitendi in articulo mortis, siue physico siue morali, præceptum
Innoc. III. est Medicis ab Innocentio III. in cap. *Cùm infirmitas*, de Pœnitentiis & remissionibus, vt cùm ad infirmos vocantur, antequam curationem incipiant, eos de confessione facienda moneant. Et quia lex hæc desuetudine abrogata erat, ideò
Pius V. Pius V. motu proprio, qui incipit, *Super gregem*, eam legem renouauit, addendo, ne Medici vltra tertium diem ægrotum visitent, nisi ipsis constet de confessione facta per fidem Confessarij in scriptis datam.

Circa quam legem obseruandum est, vt optimè
Vasquez. Reginald. Vasquez quæst. 90. & Reginaldus lib. 6. num. 24. eam legem tantùm obligare in morbis periculosis (sed non solùm quando adest periculum, sed etiam quando prudenter iudicatur futurum) in quibus si infirmus absque consilio Confessarij differat confessionem vltra tertium diem, non potest Medicus vltra illum diem visitare infirmum, nisi infirmus in proposito non confitendi persistens constituatur in discrimine moriendi ex defectu curationis, quia in hoc casu, ne contra misericordiam fiat (quod Pontifex non intendit) potest, imò & tenetur Medicus infirmum curare. Et quod attinet ad id, quod addit de testimonio confessionis dando in scriptis à Confessario, standum est consuetudini patriæ, secundùm quam ferè in omnibus Prouinciis sufficit, quòd id constet Medico per domesticos, aut per ipsum ægrotum, si aliàs credatur fide dignus, aut aliâ viâ; & secundùm eam consuetudinem interpretanda est obligatio dictæ legis, & consequenter iuramenti facti de obseruatione illius, quia solùm petitur, & fit in confirmationem obligationis dictæ legis.

Conueniunt Tertiò Doctores, confessionem obligare determinatè, quando sumenda est Eucharistia ab eo qui est in peccato mortali, vt dicitur in Tridentino sess. 13. cap. 7. obligat tamen tunc *Trident.* confessio non ex vi præcepti annuæ confessionis, sed ex vi præcepti diuini, aut Apostolici, non per se ratione confessionis lati, sed per accidens ratione Eucharistiæ; & ideò qui ad Eucharistiam accedit absque præuia confessione in peccato mortali, vno tantùm peccato mortali peccat, & commissionis, & sacrilegij, nempe indignæ & sacrilegæ receptionis Eucharistiæ.

Sed quamuis confessio sit sub præcepto ad recipiendam Eucharistiam, non tamen ad recipienda reliqua Sacramenta, vt contra Adrianum, Paludanum & Marsilium docent Vasquez, Suarez, *Vasquez. Suarez.* Reginaldus, & communiter Doctores, quia id nul- *Reginald.* lo fundamento constat pro aliis Sacramentis.

Conueniunt Quartò Doctores, confessionem esse sub præcepto Sacerdotibus statim post celebrationem, quando vrgente necessitate celebrandi, & deficiente copia Confessarij, celebrarunt cum conscientia mortalis numquam confessi. Vnde Sacerdos, qui ignarus peccati mortalis accessit ad celebrandum, non tenetur statim post celebrationem confiteri: nec tenetur quando conscius peccati mortalis accessit, si accessit vel non vrgente necessitate celebrandi, vel non deficiente Confessario. Est autem hoc præceptum Ecclesiasticum modificatiuum diuini lati pro tempore extra articulum mortis, ac proinde ex vi illius, vtpote diuini quoad substantiam, tenentur Sacerdotes etiam directè ad confessionem mortalium merè internorum (ac proinde etiam quamuis non habeant alia mortalia) & etiam ad dolorem illum.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm per quamcumque confessionem satisfaciamus præcepto affirmatiuo confessionis.

CONueniunt Primò Doctores, Sacramento Pœnitentiæ valido & essentialiter perfecto, quamuis informi (si informe esse potest) satisfieri præcepto affirmatiuo confessionis tam purè diuino, quàm annuæ confessionis, quia vtroque præcepto tantùm præcipimur verum Sacramentum recipere, & non præcipimur iustificari, quamuis iustificatio sit finis extrinsecus vtriusque præcepti, quia finis extrinsecus præcepti non cadit sub præcepto. Addidimus, *Sacramento Pœnitentiæ valido, quamuis informi, satisfieri præcepto affirmatiuo confitendi*; quia Sacramento valido informi non satisfit præcepto negatiuo diuino naturali, non indigne

dignè recipiendi ipsum Sacramentum Pœnitentiæ, quia receptione Sacramenti informis, quod suo effectu priuatur, irrogatur iniuria ipsi Sacramento recepto, & consequenter peccatur peccato mortali commissionis sacrilegij indignæ susceptionis Sacramenti, nisi quis ab eo peccato ignorantia inuincibili excusetur : & hoc est necessarium, vt dictum Sacramentum sit validum, & essentialiter perfectum (& consequenter, vt eo satisfiat supradicto duplici præcepto affirmatiuo confessionis) quia si non excusetur ab eo peccato mortali, confessio non erit integra, quia peccatum illud non explicatur in confessione, nec de illo est dolor.

Conueniunt Secundò Doctores, eum, qui non absoluitur, quia non confitetur integrè formaliter, seu absque culpa, nulli præcepto confessionis satisfacere, nec purè diuino, nec annuæ confessionis, nec diuino naturali negatiuo indignæ susceptionis, si sic confessus absoluatur.

Est tamen difficultas, An qui integrè confitetur, sed non absoluitur ob defectum doloris, satisfaciat præcepto affirmatiuo confessionis.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, illum non satisfacere præcepto purè diuino, quia hoc præcepto præcipitur susceptio Sacramenti, & ille non suscipit illud, quia ei deficit dolor essentialiter requisitus ad Sacramentum.

Punctum ergo difficultatis est, An satisfaciat præcepto affirmatiuo annuæ confessionis.

Gabriel. Siluester. Victoria. Gabriel in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 3. dub. 5. Siluester v. *Confessor* 4. num. 3. & Victoria in Summa num. 163. partem affirmatiuam tuentur, quam in-

Alexander Papa. dicare videtur Alexander Papa in cap. *Quod quidam* 5. de Pœnitentiis & remissionibus, dum ait, recipiendam esse confessionem eorum, qui dicunt se à peccatis abstinere non posse, & tamen illi non sunt absoluendi, vt patet; ergo confessio etiam absque absolutione, ob defectum doloris & propositi, sufficit ad impletionem præcepti annuæ confessionis. Et ratione probatur, quia Ecclesia nequit præcipere actus merè internos; ergo præceptum annuæ confessionis nequit obligare ad receptionem absolutionis, quando ob defectum doloris nequit recipi, sicut nec dolorem ipsum.

Durand. Soto. Vasquez. Suarez. Ægidius. Durandus verò in 4. d. 17. quæst. 14. Sotus d. 18. quæst. 3. art. 3. Vasquez q. 92. art. 3. dub. 5. Suarez disp. 36. sect. 3. Ægidius disp. 5. dub. 9. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò, quia præcepto annuæ confessionis præcipimur Sacramentum Pœnitentiæ recipere; qui autem non recipit absolutionem, non recipit hoc Sacramentum, quia etiam ex absolutione essentialiter coalescit; ergo qui non recipit absolutionem ob defectum doloris, quamuis aliàs integrè confiteatur, non satisfacit præcepto annuæ confessionis. Quòd autem præcepto annuæ confessionis præcipiatur receptio Sacramenti, probatur, quia hoc præceptum quoad rem præceptam est diuinum, quamuis quoad tempus sit ab Ecclesia modificatum; præcepto autem diuino receptio huius Sacramenti præcipitur : & ob hanc dictam rationem præcepto annuæ confessionis non satisfit receptione Sacramenti inualidi, quocumque modo inualidum fiat, siue ob defectum pœnitentis, siue ob defectum confessarij, siue interiores siue exteriores, siue inculpabiles siue culpabiles, quia eo præcepto præcipitur receptio veri Sacramenti.

Vnde quamuis Ecclesia præcepto purè humano, potestate communi & generali legislatricis humanæ lato, nequeat directè præcipere intentionem recipiendi Sacramentum, nec dolorem, nec confessionem peccati omnino interioris; nihilominùs præcepto annuæ confessionis, vtpote non purè humano, sed etiam diuino, integrum Sacramentum, etiam quoad tria dicta præcipitur : imò eo non solùm vt diuino, sed etiam vt humano, vtpote lato non potestate generali purè humana, quæ nequit ad purè interiora se extendere, sed peculiari Christi commissione ipsi Ecclesiæ facta, ac proinde non solùm qui non absoluitur, sed etiam qui absoluitur, si Sacramentum ob aliquem alium defectum, quamuis omnino interiorem, siue intentionis siue doloris, siue confessionis peccati omnino interioris, sit inualidum, non satisfacit præcepto annuæ confessionis adhuc vt humano. Nihilominùs contra Ægidium existimamus, eum, qui suscipit Sacramentum Pœnitentiæ inualidum ob defectum tantùm interiorem, non incurrere pœnas Iuris communis cap. *Omnis viriusque sexus*, nec excommunicationem, quamuis forte in aliqua diœcesi imposita sit, quia harum pœnarum impositio tantùm fit ab Ecclesia ex potestate generali humana, quæ vt sic nequit defectus purè interiores punire, sicut nec de illis iudicare. Eas tamen incurrit (quidquid Vasquez dicat) qui recipit Sacramentum inualidum ex defectu confessionis peccati exterioris, quia iste defectus est exterior non solùm formaliter, sed etiam obiectiuè, quia est defectus confessionis exterioris, & peccati exterioris (quamuis ad confessionem illius requiratur actus interior attentionis & examinis) quem Ecclesia potestate generali purè humana punire potest.

In dicto autem cap. *Quod quidam*, tantùm dicitur, confessionem illorum recipiendam esse, vt illis monita salutaria dentur, vt constat ex ipso contextu, non verò vt per illam satisfaciant præceptò, & ita in eo dicitur pœnitentiam illorum non esse veram.

Obseruandum est, peccatorem ab impletione præcepti annuæ confessionis, etiam vt diuini, excusari ob grauem aliquam causam, vt si sit periculum reuelationis confessionis, aut incurrendi graue odium confessarij, aut si sit periculum damni notabilis, aut in vita, aut in honore, aut in fortunis, aut si ad confessionem faciendam necessarium sit longum & laboriosum iter conficere, vt aduertit Ægidius disp. 5. dub. 10. quia præcepta positiua, adhuc diuina, non obligant cum notabili dispendio. In articulo tamen mortis difficiliùs excusatur peccator à præcepto confessionis, ne fortè ex defectu illius damnetur. Nihilominùs si sit periculum grauissimi damni, & aliàs firmiter iudicet se habere, aut habuisse contritionem perfectam peccatorum, excusabitur à præcepto confessionis, quamuis purè diuino.

DISPV-

DISPVTATIO VIII.

De qualitate confessionis.

NON pauci Doctores sedecim conditiones confessionis Sacramentalis assignant, versibus sequentibus contentas:

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata.

Ex his dictis conditionibus confessionis Sacramentalis, quædam sunt quæ tantùm requiruntur ad maiorem reuerentiam, & quædam ad valorem; quas omnes explicant Antoninus 3. p. tit. 4. c. 19. Reginaldus lib. 6. cap. 3. Ochagauia tract. 2. q. 11. & Bonacina disp. 5. quæst. 5. sect. 2. punct. 2. Nos tamen nunc earum explicationem omittimus, quia omnes necessarias ad valorem confessionis in variis Disputationibus explicabimus.

Antoninus. *Reginald.* *Ochagau.* *Bonacina.*

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm confessio tantùm secreta sit Sacramentalis, seu ad valorem Sacramenti idonea.

SVpponimus, in quo conueniunt Doctores, confessionem secretam & auricularem, id est, factam absque teste & absque interprete, esse Sacramentalem, & idoneam Sacramento Pœnitentiæ, vt constat ex Tridentino sess. 14. cap. 5. & ex praxi & vsu Ecclesiæ.

Trident.

Est ergo difficultas, An etiam confessio publica sit Sacramentalis, & idonea Sacramento Pœnitentiæ.

Non desunt qui partem negatiuam tueantur (quam probabilem existimat Richardus in 4. distinct. 17. art. 3. quæst. 8.) quia peccatum publica confessione fit aptum, vt in iudicio externo publicetur & probetur, quod videtur contra institutionem Christi.

Richard.

Vasquez verò quæst. 91. art. 4. dub. 1. Suarez disput. 21. sect. 2. Ægidius disp. 6. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, quam supponit Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum sermonem instituens de confessione Sacramentali, ait, Christum non voluisse publicam peccatorum confessionem fieri. Quod etiam constat ex praxi & vsu Ecclesiæ, in qua admittitur confessio per interpretem facta. Vnde potest quis validè & licitè duobus confessariis simul confiteri, quamuis ab vno tantùm possit licitè absolui.

Vasquez. *Suarez.* *Ægidius.* *Trident.*

Ex eo autem, quòd peccatum confessione publica fiat aptum, vt in exteriori iudicio probetur, non fit, confessionem publicam ineptam esse Sacramento Pœnitentiæ, nec contra institutionem Christi.

Obseruandum est, confessionem publicam peccatorum non solùm esse idoneam Sacramento Pœnitentiæ, sed etiam vtilem & expedientem, si, cessante scandalo & aliis extrinsecis incommodis (vt cessare possunt) fiat ob aliquam rationabilem causam, vt quando nequit aliter saltem commodè fieri, vel quando fit in ædificationem aliorum, vel in humiliationem ipsius pœnitentis, vt supponitur in Tridentino vbi suprà. Et quamuis non fiat ob rationabilem causam, sed quia ita placet pœnitenti, non est contra præceptum aliquod, quia non est contra aliquod diuinum, vt supponitur in Tridentino; nec contra præceptum aliquod naturale, vt patet: nec contra aliquod Ecclesiasticum, quia non est contra aliquod scriptum, vt constat; nec contra aliquod consuetudine introductum, quia non est consuetudo confitendi secretò quasi ex obligatione, qua sola consuetudine introducitur lex & præceptum.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm confessio publica aliquando obliget pœnitentem.

COnueniunt Doctores, extra articulum mortis neminem teneri ad confitendum publicè, nec medio interprete, quamuis nequeat aliter confiteri, vt supponitur in Tridentino sess. 14. c. 5. quia nimis onerosum & durum est, extra articulum extremæ necessitatis obligari ad confessionem publicam, quod Ecclesia non præsumpsit factum fuisse à Christo, quamuis potuerit, & ita in Ecclesia id quasi traditione receptum est.

Trident.

Est tamen difficultas, An in articulo mortis, siue physico siue morali, teneatur pœnitens ad confitendum publicè, quando nequit secretò confiteri.

Siluester v. *Confessio* 1. q. 15. & Suarez disp. 36. sect. 6. partem affirmatiuam tuentur, quia iactura famæ, quæ est in confessione per interpretem, aut aliter publica, non est comparabilis cum iactura salutis æternæ, quæ est, si peccator non confiteatur in articulo mortis; ergo quando non potest secretò, tenetur publicè.

Siluester. *Suarez.*

Caietanus v. *Confessio*, cond. 11. Vasquez q. 91. art. 4. dub. 3. Ægidius disp. 5. dub. 10. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò, quia in articulo mortis confessio publica nullo Iure & præcepto obligat. Non Iure naturali, quia ex natura rei nulla est obligatio confitendi, nec publicè, nec secretò: nec Iure diuino positiuo Christi, quia Christus non præcepit confessionem publicam, vt dicitur in Tridentino vbi suprà; nec Iure aliquo Ecclesiastico, quia si aliquod est etiam pro articulo mortis, tantùm est modificatiuum Iuris positiui Christi quoad tempus, iure autem Christi non obligat confessio publica, ergo nec Iure aliquo Ecclesiastico.

Caietanus. *Vasquez.* *Ægidius.*

Obseruandum tamen est, in articulo mortis teneri peccatorem Iure naturali virtutis charitatis erga Deum ad contritionem perfectam, vel ad confessionem, quamuis publicam sub disiunctione, ad vnam videlicet vel ad altetam, quia dicto Iure naturali tenetur ad reconciliationem cum Deo, ne ex hac vita decedat in inimicitia cum ipso. Reconciliatio autem cum Deo vtrauis potest sufficienter

cienter obtineri, & non nisi vna vel altera. In casu autem in quo peccator videat se moraliter impotentem ad contritionem perfectam, ac proinde non nisi confessione satisfacturus sit dicto Iuri naturali charitatis erga Deum, & non possit nisi publicè confiteri, sufficiet ei vnum aut alterum peccatum confiteri, omissis aliis (quamuis grauioribus) quorum confessione grauiter infamandus est apud interpretem, aut apud alios, quia ea infamatio est sufficiens ad excusandum ab integritate materiali confessionis (in eo casu moraliter necessariæ) à Christo præcepta.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm confessio Sacerdoti præsenti facta mediâ scripturâ, aut nutibus, aut alijs signis à voce distinctis, sit sufficiens ad valorem Sacramenti.

COnueniunt communiter Doctores, vno aut altero excepto, confessionem nutibus, aut scripturâ, aut aliis signis, quamuis non vocalibus, factam, esse Sacramentalem, seu idoneam ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ. Ita S. Thomas Quodlib. 1. art. 10. Suarez d. 21. sect. 3. Vasquez quæst. 91. art. 4. dub. 4. Henriquez lib. 2. de Pœnitentia c. 2. & Ægidius disp. 6. dub. 1. Quod constat ex Concilio Arausicano I. sub Leone I. c. 12. dum dicitur, obmutescentem, si nutibus confiteatur, absoluendum esse. Et etiam constat ratione, quia scripturâ, aut nutibus, aut aliis signis, quamuis distinctis à vocibus, potest peccator peccata sua sufficienter exprimere confessario; ergo absque fundamento negabitur confessionem mediis talibus signis factam esse Sacramentalem. Quod maximè confirmat praxis, & vsus Ecclesiæ, quæ mutos ad Sacramentum Pœnitentiæ admittit.

S. Thomas. Suarez. Vasquez. Henriq. Ægidius. Concilium Arausic.

Trident.

Eug. IV.

Eugenius verò IV. dum in suo Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post vltimam sessionem, dixit, materiam Sacramenti Pœnitentiæ esse oris confessionem, nomine confessionis oris intelligit quamcumque externam confessionem, quia confessio externa fit regulariter ore; & ideò Tridentinum, vt omnem ambiguitatem tolleret, omissâ particula *oris*, dixit, confessionem esse materiam Sacramenti Pœnitentiæ. Discrimen verò, ob quod absolutio aliter quàm voce facta sit nulla, & non confessio, adduximus Disputat. v. Difficultate v 11.

Silueste. Suarez.

Caietan. Vasquez. Ægidius.

Obseruandum tamen est, vt communiter Doctores, confessionem aliter quàm voce factam, quamuis validam, esse illicitam, si sic fiat absque rationabili causa, vt significatur in can. *Quem pœnitet.* de pœnitentia, distinctione prima, non prohibitione naturali, nec diuina, sed Ecclesiastica, & non scripta, sed consuetudine Ecclesiæ introducta, quia fideles, quando commodè possunt voce confitentur quasi obligati: esse tamen licitam scriptura, nutibus, aut aliis signis factam, quando nequit fieri voce absque nimia verecundia, aut absque alia nimia difficultate, quia consuetudo voce confitendi non est cum tanto rigore introducta.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm qui nequit aliter confiteri Sacerdoti præsenti, quàm scripturâ, aut nutibus, aut alijs signis, ad id teneatur tempore præcepti.

COnueniunt communiter Doctores, eum, qui non potest aliter confiteri quàm nutibus, aut aliis signis distinctis à voce & ab scriptura, ad id teneri tempore præcepti, siue purè diuini, siue annuæ confessionis, quia confessio potest absque inconuenienti dictis signis fieri.

Est tamen difficultas, An teneatur ad confitendum mediâ scripturâ, quando aliter non potest.

Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 6. Nauarrus cap. 21. num. 36. Medina Cod. de Confessione quæst. 15. Victoria n. 173. Toletus lib. 3. cap. 6. Henriquez lib. 2. de Pœnitentia, cap. 2 & Valentia disp. 7. q. 11. pun. 1. partem negatiuam tuentur; quia confessio facta per scripturam non est secreta, sed publica; quia scriptura, vtpote permanens, est instrumentum publicum, aut saltem est exposita periculo publicationis, quia perdi potest, & etiam potest à Sacerdote aliis ostendi.

Sotus. Nauarrus. Medina. Victoria. Toletus. Henriq. Valentia.

Maior verò in 4. dist. 17. q. 1. Gabriel q. 1. art. 2. Siluester v. *Confessio* 1. nu. 16. Petrus Sot. Lect. 11. de Confessione, Suarez disp. 36. sect. 6. Vasquez quæst. 91. art. 4. dub. 5. & Ægidius disp. 5. dub. 10. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia confessio, ex eo quòd fiat per scriptum, non est publica, nec exposita morali periculo publicationis, quia scriptura non est magis publica quàm vox, vt patet, quamuis ex eo, quòd sit permanens, sit magis exposita periculo publicationis quàm vox. Potest tamen ita fieri, vt non sit exposita periculo morali publicationis; quia scriptura rumpi potest statim ac fit confessio, & paulò ante confessionem scribi, & ita cautè custodiri vt moraliter nequeat perdi. Ex eo verò quòd possit à Sacerdote aliis ostendi, non est exposita morali periculo publicationis, sicut nec confessio per vocem facta, quamuis vtraque possit à Sacerdote publicari.

Maior. Gabriel. Siluester. Petrus Sot. Suarez. Vasquez. Ægidius.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm confessio per litteras, aut per internuntium Sacerdoti absenti facta, sit idonea ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ.

PAludanus in 4. distinct. 17. quæst. 2. Adrianus in 4. quæst. 1. de Confessione, Petrus Sotus lect. 11. de Confessione, Medina Cod. de Confessione quæst. 15. Nauarrus cap. 21. num. 36. & plures alij docent, confessionem per litteras aut per internuntium absenti factam, esse sufficientem ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ (ac proinde etiam esse licitam in casu necessitatis) quod videtur supponere Leo I. in can. *Qualis* 30. quæst. 5. dum ait, pœnitentiam adulteræ per scripturam esse recipiendam. Et ratione potest probari desumpta ex exemplo matrimonij, quod potest fieri inter absentes per litteras, & per internuntium, & exemplo iudicij

Paludan. Adrianus. Petrus Sot. Medina. Nauarrus.

iudicij humani, instar cuius Sacramentum Pœnitentiæ institutum est, quod potest per litteras seu scripturas inter iudicem & reum absentes validè fieri.

Caietan. Sotus. Victoria. Valentia. Toletus. Vasquez. Ægidius. Caietanus verò in Summa v. *Confessio*, conditione 11. Sotus in 4. distinct. 18. quæst. 2. art. 6. Victoria num. 171. Valentia disput. 7. quæst. 11. puncto 1. Toletus lib. 3. cap. 6. Vasquez quæst. 91. art. 4. dub. 2. Ægidius disput. 4. dub. 10. & plures alij docent, confessionem per litteras aut per internuntium absenti factam, non esse idoneam & sufficientem ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ: *Clem. VIII* quod adeò verum est, vt oppositum Clemens VIII. anno 1602. damnauerit vt falsum, temerarium, & scandalosum, & prohibuit, ac præcepit ne vmquam vt probabile defendatur, cuius verba retulimus & expendimus Disputatione v. Difficultate v 1. *Paulus V.* quod etiam Paulus V. declarauit & approbauit.

Ratio à priori huius doctrinæ est institutio Christi, instituentis pro parte materiali Sacramenti Pœnitentiæ, confessionem Sacerdoti præsenti factam; hæc autem institutio constat ex praxi & vsu Ecclesiæ, quæ numquam vsa est confessione nisi præsenti facta ab ipso pœnitente, siue per se ipsum, siue per interpretem, quamuis tantùm referentem quod pœnitens in absentia Sacerdotis confessus est: cui vsui Clemens VIII. innixus, oppositam doctrinam damnauit, & eidem Paulus V. innixus, damnationem à Clemente VIII. factam, declarauit & approbauit.

In dicto autem can. *Qualis*, qui est Leonis I. tantùm est sermo de confessione publica in ordine ad pœnitentiam Canonicam, non de Sacramentali: imò est sermo de confessione facienda in præsentia, quia scriptura ibi tantùm requiritur propter maiorem certitudinem.

Et ad rationem concedimus, Sacramentum matrimonij posse inter absentes celebrari, & etiam iudicium humanum, non tamen Sacramentum Pœnitentiæ, quod Christus instituit instar iudicij humani, quoad alia, & non quoad hoc: nec illud instituit instar Sacramenti Matrimonij, quia hoc instituit in ipso contractu aliàs ciuili, qui verè potest inter absentes celebrari, non minùs quàm alij contractus.

Leo I. Concilium Arausic. Carthag. Id verò, quod Disputatione 1x. sequenti, Difficultate 1x. ex Leone I. & ex Concilio Arausicano, & ex Carthaginensi IV. dicemus, nempe absoluendum esse moribundum, qui ægritudine impeditus nequit per se ipsum in præsentia Sacerdotis signa doloris & confessionis præbere, si testimonio adstantium, & in præsentia pœnitentis constet signa illa ante aduentum Sacerdotis præbuisse, non contrariatur dicto decreto Pontificio, *Ægidius.* nec nostræ doctrinæ; vt aduertit Ægidius disp. 7. dub. 10. quia confessio hæc, quæ fit Sacerdoti ab adstantibus, non fit Sacerdoti absenti & distanti à pœnitente, sed iam præsenti illi, mediis adstantibus, vel tamquam testibus, vel quasi interpre- *Clem. VIII* tibus & non quasi internuntiis. Et ob id Clemens VIII. interrogatus, an moribundus in casu dicto esset Sacramentaliter absoluendus, respondit, debere absolui, & se absoluturum illum, & casum hunc non comprehendi suo Decreto, vt Cardinalis Bellarminus, & Archiepiscopus Armacanus testificati sunt se ex ipso audiuisse, de quo Armacanus testimonium scriptum manu sua subsignatum præbuit Lessio, & pluribus Doctoribus Louanienſibus, vt refert Ægidius vbi suprà.

Bellarm. Armacan.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm mendacium in confessione sit peccatum mortale.

CIrca mendacium de peccato veniali, conueniunt communiter Doctores, mendacium, quo pœnitens interrogatus negat peccatum veniale quod verè commisit, non esse peccatum mortale, quia ex vna parte eo mendacio non decipit confessarium in re necessaria, & ex altera dictum mendacium non est ipsi Sacramento iniuriosum, quia nec obstat materiæ, nec formæ Sacramenti, nec dispositioni ad effectum Sacramenti requisitæ, quia cum his omnibus compati potest.

Est tamen difficultas, An mentiri, sibi falsò imponendo veniale, quod ipse pœnitens non commisit, sit peccatum mortale. Procedit autem, quando aliàs pœnitens confitetur aliquod aliud peccatum quod verè commisit, quia si hoc aliud non confiteatur, peccabit peccato mortali sacrilegij, quia tunc absolutio erit nulla, vtpote cadens supra materiam falsam.

Circa difficultatem ergo Caietanus v. *Confes-* *Caietan.* *sio*, conditione 4. Paludanus in 4. dist. 21. quæst. 2. *Paludan.* Ledesma 2. par. quarti, quæst. 5. articulo 4. dub. 4. *Ledesm.* & Armilla v. *Confessio*, num. 5. docent, dictum *Armill.* mendacium esse peccatum mortale, quia tunc pœnitens supponit materiam falsam absolutioni Sacramentali, quod est peccatum mortale, non minùs quàm verbis consecrationis inter veras hostias supponere hostiam apparentem, & non veram.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. Nauar- *Sotus.* rus cap. 21. num. 37. Suarez disp. 22. sect. 10. Vas- *Nauarr.* quez quæst. 91. art. 1. dubio 7. Ægidius disp. 6. *Suarez.* dub. 3. & Turrianus disput. 29. dubio 7. docent, *Vasquez.* dictum mendacium non esse mortale, sed tantùm *Ægidius.* veniale; & meritò: quia eo mendacio nec decipitur confessarius in re necessaria, imò nec in graui, nec irritatur Sacramentum, quia non obstat materiæ illius, quia non excludit materiam sufficientem, nec necessariam, vt patet: nec obstat formæ absolutionis, quia non obstat veritati illius, quia forma absolutionis non est distributiua cadens supra omnia peccata confessa, sed tantùm est indefinita, & indefinitè tantùm profertur, vt tantùm cadat supra peccata vera confessa, quæ sunt necessariò confitenda (vt sunt mortalia non confessa) aut si non sunt necessariò confitenda (vt sunt venialia) vt tantùm cadat supra ea quorum pœnitens habet sufficientem dolorem (aliàs etiam falsificaretur, si pœnitens confitens plura venialia, vnius non haberet sufficientem dolorem, & consequenter peccaret mortaliter (quod est falsum) in quo forma absolutionis distinguitur à verbis consecrationis, quia hæc cùm sint demonstratiua, cadunt & feruntur in omnia quæ proponuntur consecranda, ac proinde partialiter falsificantur, quando inter hostias veras supponitur falsa. Nec eo mendacio frustratur Sacramentum Pœnitentiæ suo effectu, quia non obstat dispositioni ad illum requisitæ, quia non obstat fidei, neque

Turrian.

neque spei, neque dolori, quia nihil horum excludit; ergo dictum mendacium ex nullo capite est peccatum mortale.

Circa mendacium de mortali conueniunt Doctores, mentiri circa mortale non confessum, illud negando, esse mortale, quia est contra integritatem confessionis, quæ est necessaria & magni mométi.

Est tamen difficultas, An mentiri in confessione imponendo sibi peccatum mortale quod non commisit, sit peccatum mortale.

Siluester. Non desunt, qui existiment tale mendacium non esse mortale (quod etiam indicat Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 8.) quia pœnitens eo peccato sibi imposito, non se infamat grauiter, quia hæc infamatio est in cõfessione, & tantùm apud vnum, & respectu ipsius pœnitentis, qui potest cedere iuri suo, præsertim quando infamatio attento pœnitente est leuis, vt sæpè esse potest, vt vulneratio à pœnitente milite inflicta.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius. Sotus verò, Suarez, Vasquez, Ægidius vbi suprà, & communiter Doctores docent, dictum mendacium esse mortale, non quia infamatio sit grauis, quia non semper est grauis, nec quia est deceptio in materia graui & necessaria, & in ordine ad iudicium & sententiam Sacramentalem, quia ea deceptio præcisè vt est deceptio, & tantùm contra veritatem in dicendo, non est mortalis, sed quia forma absolutionis partialiter falsificatur, quia fertur in omnia mortalia confessa, vtpote quæ confitentur necessariò seu ex obligatione, & quorum pœnitens debet habere dolorem.

Vnde existimamus, in eo mendacio triplex reperiri peccatum: aliud mendacij contra veritatem in dicendo, quod tantùm est veniale; aliud sacrilegij contra religionem, & contra reuerentiam Sacramenti, quia eius formam falsificat, quod est mortale; & aliud infamationis, seu prodigalitatis famæ contra liberalitatem, quo pœnitens suam famam prodigit, quod aliquando est mortale, quando, attentâ personâ pœnitentis, & alijs circumstantijs, infamatio est grauis.

Obseruandum est, confiteri vni Sacerdoti peccata mortalia, & posteà alteri venialia, non esse peccatum mortale, non solùm quando fit tantùm semel aut iterùm, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quando fit sæpè, vt contra Victoriam num. 196. docent Nauarrus cap. 21. num. 4. Suarez disp. 22. sect. 1. & Ægidius disp. 6. dub. 4. imò nec id ex suo obiecto est veniale, quia id non obstat integritati confessionis, nec veritati doloris & propositi.

Nauarrus. Suarez. Ægidius.

DIFFICVLTAS VII.

Quando confessio sit inualida.

SVpponimus, Sacramentum confessionis multis modis posse fieri inualidum, tam ex parte pœnitentis quàm ex parte Confessarij, & consequenter esse necessariò repetendum, quando confessio fuit mortalium.

In primis ex parte pœnitentis fit inualidum, quando ipsi deficit intẽtio suscipiendi Sacramentum, & etiã quando ipsi deficit dolor peccatorum.

Est tamen difficultas Primò, An fiat inualidum, quando pœnitens est excommunicatus.

Conueniunt Doctores, fieri inualidum, quando pœnitens aduertit se esse excommunicatum, & excommunicationem esse impedimentum saltem prohibens susceptionem Sacramenti, & quia tunc non confitetur integrè; quia non confitetur peccatum mortale, quod tunc committit accedendo ad susceptionem Sacramenti, & quia non dolet integrè, quia non dolet de illo; & quia ponit obicem peccati mortalis oppositi dispositioni requisitæ ad effectum, nempe dolori.

Punctum ergo difficultatis est, An quando pœnitens naturali obliuione aut ignorantia inuincibili excommunicationis, aut rationis impedimenti ad susceptionem Sacramenti bona fide accedit, etiam fiat inualidum: & procedit de excommunicato non tolerato (id est publicè denuntiato, aut notoriè excommunicato ob percussionem Clerici notorietate facti seu percussionis) quia toleratus validè suscipit Sacramentum fauore facto Cõfessario, cui relinquitur iurisdictio, vt licitè & validè possit communicare cum excõmunicato tolerato.

Sotus. Ægidius. Circa punctum Difficultatis Suarez de censuris disp. 10 sect. 3. & Ægidius disp. 14. dub. 5. docent, non fieri inualidum, quia nullo Iure inualidatur.

Siluester. Vasquez. Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 3 & Vasquez de Excommunicatione dub. 4. docẽt, fieri inualidum, & meritò: quia Ecclesia non paucis Iuribus excludit excommunicatum à participatione passiua Sacramentorum, & ita vt ei non solùm prohibeat illam, sed etiam irritet, quia eum excludit quantum potest, eum habendo & tractando quasi Ethnicum & publicanum. Ecclesia autem potest illi irritare susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, extrahendo ipsum à iurisdictione omnium Confessariorum Papa inferiorum, sic efficiendo eum inabsolubilem ab illis, de quo latiùs Tractatu de Excommunicatione, Disput. 111. Diffic. 111.

Secundò est difficultas, An fiat inualidum, quando suscipitur ex malo fine.

Certum est, fieri inualidum, quando suscipitur ex malo fine mortali, peccando mortaliter, & quia nec confitetur, nec dolet integrè, & quia ponit obicem effectui Sacramenti.

Est ergo difficultas, An fiat inualidum, quando suscipitur ex malo fine veniali, venialiter peccãdo.

Conueniunt Doctores, non fieri inualidum, quando suscipitur principaliter ex fine remissionis, seu veniæ peccatorum, etiamsi minùs principaliter suscipiatur ex fine veniali.

Est ergo punctũ difficultatis, An fiat inualidum, quando principaliter suscipitur ex fine veniali.

Siluester. Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 7. docet, tunc fieri inualidum, imò quando suscipitur principaliter ex quocumque alio fine quàm remissionis & veniæ peccatorum, quia hæc sola est principalis effectus Sacramenti Pœnitentiæ; ergo ea sola est principaliter intendenda.

Sotus. Vasquez. Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 3. ar. 3. & Vasquez quæst. 92. art. 3. dub. 2. docent, non fieri inualidum ex quocumque fine suscipiatur, dum in eo non peccetur mortaliter, quamuis ex eo principaliter & tamquam ex motiuo suscipiatur, dum etiam suscipiatur ex fine remissionis & veniæ peccatorum, quamuis minùs principaliter, & tantùm impulsiuè; & meritò: quia ex eo quòd hoc modo suscipiatur, non deficit intentio suscipiẽdi Sacramentum, nec aliqua pars essentialis Sacramenti; ergo non ex eo fit inualidum, quia valor Sacramenti tantùm pendet ex dicta intentione, & ex partibus es-

sentialibus illius. Imò nec ex eo fit infructuosum: quia etiamsi suscipiatur ex fine peccati venialis, peccando venialiter, & ex eo principaliter suscipiatur, non tollit etiam suscipi ex fine remissionis & veniæ peccatorum, & cum dolore sufficiente vt dispositione ad eam remissionem, quæ sufficiunt ad eam. Ex eo autem quòd remissio & venia peccatorum sit effectus principalis Sacramenti Pœnitentiæ, tantùm deducitur, esse congruum & consonum institutioni illius, remissionem & veniam peccatorum principaliter intendere, non tamen esse necessarium ad effectum illius.

Tertiò, Sacramentum Pœnitentiæ fit inualidum ex defectu integritatis confessionis mortalium, quando scilicet pœnitens absque graui incommodo extrinseco ipsi Sacramento omittit confiteri aliquod mortale, non solùm scienter, in quo Doctores conueniunt, sed etiam quando omittit ex ignorantia seu negligentia culpabili, vt contra non paucos, nec ignobiles, docent Ioannes Medina, Suarez & Vasquez, & latiùs dicemus Disp. IX. Diffi. X.

Ioannes Medina. Suarez. Vasquez.

Quartò, ex parte pœnitentis solet assignari alius defectus, ob quem confessio (quamuis valida) debeat repeti, nempe quando pœnitens oblitus est culpabiliter pœnitentię Sacramentalis sibi à Confessario iniunctæ: id tamen esse falsum, dicemus Disputatione XIV. Difficultate II.

Deinde Sacramentum confessionis fit inualidum ex parte Cõfessarij. Primò, ex defectu intentionis absoluendi Sacramentaliter: Secundò, ex defectu iurisdictionis, vel quia ea simpliciter careat, vel quia ea priuatus est per excommunicationem non toleratam, quamdiu hæc durat: Tertiò, ex defectu perceptionis peccati, quia scilicet Confessarius nullum peccatum pœnitentis percipit, siue ob distractionem, siue ob linguæ ignorantiam: quamuis Henriquez lib. 5. cap. 14. & Laymannus tract. 6. cap. 9. sentiant esse validum, si pœnitẽs bona fide processit. Sed an quando Confessarius percipit peccatum, nescit tamen discernere an sit mortale an veniale, etiam fiat inualidum, dicemus Disput. X. Difficultate XV.

Henriq. Layman.

Obseruandum est, quòd quando necessarium est confessionem aliquam repetere, quia ob defectum alicuius fuit inualidè facta, non est necessarium confessiones intermedias repetere, quando factæ sunt bona fide, quia ex eo præcisè quòd fiant post confessionem illam inualidam, non fiunt inualidæ, sed tantùm illam, in qua fuit defectus illam inualidans, & alias confessiones, quæ post illam mala fide factæ sunt, si harum & illius defectus memoriæ occurrant.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm quando confessio repetenda est quia fuit inualida, necessarium sit iterùm peccata distinctè confiteri, ac si non fuissent confessa.

DIfficultas hæc non procedit, quando confessio anteà inualida repetenda est diuerso Confessario, quia tunc ita distinctè repetenda est, ac si numquam fuisset facta, sed quando repetenda est eidem Confessario.

Conueniunt Doctores, quòd quando fit eidem Confessario, qui retinet notitiam (quamuis confusam) sufficientem ad imponendam conuenientem pœnitentiam, non sint necessariò distinctè repetenda, quia post confessionem distinctè factam, & à Confessario perceptam, non est necessaria ipsi Confessario maior recordatio seu notitia peccatorum, quàm sufficiens ad imponendam pœnitentiam conueniẽtem; ergo non est necessarium, quòd illi fiat iterùm distinctè confessio, sed sufficiet defectum confessionis inualidæ explicare, & vnico verbo confiteri peccata in confessione inualida distinctè confessa, & ea absolutioni subijcere, vt si pœnitens dicat se accusare de peccatis in illa confessione confessis. Quod est verum, etiamsi confessio, quæ fuit inualida, non fuerit Sacramentalis, vel quia facta fuit non iudici, vt Sacerdoti excommunicato non tolerato, vel non approbato, quia illa repetitione, sic in confuso, & vnico verbo facta, fit Sacramentalis omnium anteà distinctè confessorum.

Est tamen difficultas, An quando Confessarius non retinet dictam notitiam peccatorum, tunc pœnitens teneatur iterùm distinctè confiteri peccata, ac si illa non fuisset confessus.

Corduba in Summa quæst. 6. partem affirmatiuam tuetur, quia tunc Confessarius se habet, ac si ipsi numquam facta fuisset confessio illa. Medina Cod. de Confessione, quæst. 28. de Confessione facta Confessori prauo, partem negatiuam tradit, quia ex vna parte iam illi facta est distinctè confessio, & ex altera non est necessarium, quòd Confessarius imponat pœnitentiam commensuratam peccatis, & statui pœnitentis.

Corduba. Medina.

Nos verò existimamus (vt indicant Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. & Siluester v. *Confessio* 1. q. 3.) quòd si Confessarius pœnitentiam imposuit, & ea est ipsi nota, vel ipsi fit nota à pœnitente, non sit necessarium quòd ei fiat iterùm distincta peccatorum confessio, quia ad absoluendum sufficit, confessionem fuisse à pœnitente distinctè factam, & distinctè à Confessario perceptam, & ab eo impositam aut taxatam pœnitentiam, & horum notitia; quia absque fundamento ampliùs exigitur. Si verò Confessarius non imposuit pœnitentiam, vel non taxauit illam, aut si imposuit vel taxauit, & non recordatur illius, nec habet notitiam aliàs sufficientem ad eam prudenter taxandam, necessarium est quòd ipsi fiat confessio maior, quàm quæ fit illo vnico supradicto verbo; sed non requiritur confessio distinctè facta, sed sufficit confessio alicuius confusa peccatorum anteà distinctè confessorum, talis qualis sufficit vt Confessarius acquirat notitiam sufficientem ad prudenter taxandam pœnitentiam, quia tunc ad id tantùm requiritur noua confessio peccatorum anteà distinctè confessorum. Ad causandam autem in Confessario notitiam sufficientem ad taxationem pœnitentiæ, non requiritur confessio distinctè facta, quia ad eam taxationem sufficit notitia confusa, qualis post longam pœnitentis confessionem solet in Confessario relinqui.

Antonin. Siluest.

DISPV-

DISPVTATIO IX.

De integritate Confessionis Sacramentalis.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm omnia peccata mortalia sint necessariò explicanda.

CONVENIVNT Doctores, necessariam esse confessionem omnium mortalium, quæ post Baptismum commissa sunt. Quod significatur in Concilio Lateranensi II. approbato ab Innocentio III. in cap. 21. quod est 12. in titulo de Pœnitentia & remissionibus, & incipit, *Omnis vtriusque sexus*; & in Decreto Eugenij IV. in Concilio Florentino post vltimam sessionem, & etiam significatur in Tridentino sess. 14. cap. 5. & can. 7. & eam confessionem esse necessariam Iure diuino, conueniunt communiter Doctores: quod etiam indicatur in dictis Concilijs, imò in Tridentino exprimitur. Quod etiam constat, quia necessitas confessionis omnium mortalium deducitur ex eo, quòd Christus Ioannis 20. Apostolis & eorum in Sacerdotio successoribus, contulit potestatem absoluendi & retinendi peccata, ex quo id deducit Tridentinum cap. illo 5. & nos deduximus Disputatione VII. Difficultate 1. quòd maximè congruum fuit ita à Christo institui, quia sicut numquam vnum peccatum mortale remittitur sine alio, ita etiam maximè conueniens fuit, vt in hoc Sacramento, ad remissionem peccatorum instituto, non fiat absolutio directè & per se, nisi ab omnibus mortalibus; ad absolutionem autem per se & directam peccati, requisita est confessio illius.

Concilium Lateranen. *Eugen. IV. Trident.*

Ita tamen Iure diuino est necessaria confessio integra omnium mortalium, vt non solùm sit necessaria necessitate præcepti diuini, seu quia præcepta est à Christo, sed etiam sit necessaria necessitate Sacramenti, seu ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, vt significat Tridentinum, vbi suprà: quia in primis cap. illo 5. vtramque necessitatem significat, dum ait: *Ex institutione Sacramẽti Pœnitentiæ vniuersa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Deo integram peccatorum confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis Iure diuino necessariam existere.* Vbi prioribus verbis significat, integram peccatorum mortalium confessionem institutam esse à Christo partem essentialem Sacramenti Pœnitentiæ, ac proinde esse necessariam ad valorem illius: & posterioribus verbis, nempe, *Et omnibus post Baptismum lapsis Iure diuino necessariam existere*, significat, etiam esse necessariam necessitate præcepti diuini. Et can. 7. clariùs significat, illam esse necessariam ad valorem, dum ait, confessionem omnium mortalium esse Iure diuino necessariam ad remissionem peccatorum; quia nequit ad hanc esse necessaria, nisi sit valida. Hæc autem necessitas confessionis omnium mortalium, ad effectum remissionis peccatorum, & antecedenter ad valorem, probatur congruenter dicta congruentia, quia scilicet vnum peccatum mortale non potest remitti sine alio.

Trident.

Est autem duobus prædictis modis necessaria confessio omnium mortalium, non omnium materialiter seu physicè, id est omnium quæ commissa sunt, sed omnium formaliter seu moraliter, id est omnium quæ modo humano & commodo confiteri possunt, de quo posteà.

Ex dictis deducimus, eum, qui confitetur tempore pro quo præcisè obliget præceptum diuinum, siue purum, vt in articulo mortis, siue etiam diuinum Ecclesiasticũ annuæ confessionis, & non confitetur integrè omnia sua peccata mortalia, duplex peccatum mortale committere, alterum omissionis, contra præceptum diuinum positiuum affirmatiuum confitendi integrè, siue purè diuinum, siue etiam Ecclesiasticum; & alterum commissionis contra præceptum diuinum naturale negatiuum non inualidandi Sacramentum Confessionis: eum verò, qui confitetur tempore pro quo non obligatur, & non confitetur omnia mortalia, peccare tantùm dicto posteriori peccato commissionis, & non priori omissionis.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm omnes species peccatorum sint necessariò confitendæ.

CONueniunt Doctores, non esse necessarium, confiteri omnes species peccatorum physicè distinctas, nempe quòd occisio facta sit gladio, aut quòd facta sit veneno.

Est tamen difficultas, An sit necessarium confiteri omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas.

Caietanus tomo 1. Opusculorum, tract. 5. q. 3. *Caietanus.* Nauarrus in cap. *Desideret*, de Pœnitentia, dist. 5. *Nauarrus.* Canus Relectione de Pœnitentia, part. 5. §. *Ad quartum argumentum*, docent, non omnes species peccatorum moraliter distinctas esse necessariò confitendas, sed tantùm illas, quæ ad sui curationem & remedium causant in Confessario diuersum iudicium, vt quòd occisio sit patris, aut sit Clerici; non verò reliquas, vt quòd diuinatio fiat per aquam, aut quòd fiat per ignem, quas existimant (quamuis formidosè) specie morali differre, quæ eodem modo curanda sunt à Confessario: illas autem species existimant Caietanus & Canus diuersum iudicium causare in ordine ad curationem, quæ communiter sunt notæ mediocriter doctis, non verò alias species subtiliores.

Canus.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. Suarez disp. 22. sect. 2. Vasquez quæst. 91. art. 1. dub. 1. Ægidius disputat. 7. dubio 2. & communiter Doctores docent, & meritò, omnes species peccatorum moraliter, seu in ratione peccati distinctas, esse necessariò confitendas. Quod absque dubio definitum est in Tridentino sess. 14. cap. 5. & can. 7. dum absolutè, nulla adhibita exceptione

Sotus. *Suarez.* *Vasquez.* *Ægidius.* *Trident.*

nec limitatione, decernitur, omnes ſpecies peccatorum, & omnes circumſtantias ſpeciem mutantes eſſe confitendas. Quod etiam inſinuat Tridentinum in ratione quam adducit, quia ſcilicet aliàs Sacerdos non poterit rectè de criminum grauitate iudicare, & pœnitentiam, quam oportet, pro illis imponere; quia negari non poteſt, omnia peccata, quæ ſpecie morali diſtinguuntur, ſiue eorum ſpecifica diſtinctio ſit communiter nota mediocriter doctis, ſiue non, ſed tantùm doctioribus, diuerſum iudicium in ordine ad curationẽ & ad abſolutionem cauſare in Confeſſario, quia à Confeſſario iudicantur moraliter ſpecificè diſtincta, & pro eis, vt ſpecie morali diſtinctis, pœnitentiam imponit, quamuis ſæpè pro peccatis ſpecie morali diſtinctis pœnitentiam eiuſdem rationis imponit, vt orationem, & aliquando æqualem.

Quòd ſi diuinatio per aquam & per ignem non generant diuerſum iudicium in ordine ad curationem ſui, eſt, quia ſpecie morali non diſtinguuntur, quia vtraque dæmon tamquam Magiſter docens honoratur.

Ex dictis conſtat, omnes circumſtantias ſpeciem moralem mutantes eſſe neceſſariò confitendas, cùm omnes ſpecies morales peccatorum ſint neceſſariò confitendæ. Quod etiam ſpecialiter definit Tridentinum vbi ſuprà.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm circumſtantiæ, quæ ſpeciem peccati non mutant, illud tamen augent aut minuunt intra eamdem ſpeciem, ſint neceſſariò confitendæ.

DIfficultas hæc tantùm procedit de circumſtantijs quæ cadunt ſupra peccatum mortale, & illud intra rationem mortalis augent aut minuunt, quia certum eſt, circumſtantiam, quæ de peccato, quod aliàs eſſet tantùm veniale, facit quòd ſit mortale; & circumſtantiam, quæ de peccato, quod aliàs eſſet mortale, facit quòd tantùm ſit veniale, quamuis intra eamdem ſpeciem peccati, eſſe neceſſariò confitendas.

Circa Difficultatem ergo conueniunt communiter Doctores, circumſtantias, quæ intra rationem moralis non aggrauant nec minuunt grauiter & notabiliter, non eſſe neceſſariò confitendas, vt conſtat ex ſenſu & vſu fidelium: quod præterquam quòd eſſet intolerabile & nimis durum, nullo ſufficienti fundamento oſtendi poteſt.

Eſt ergo difficultas de circumſtantijs notabiliter aggrauantibus & notabiliter minuentibus intra rationem mortalis, & præcipuè de notabiliter aggrauantibus.

Caietanus. Victoria. Canus. Catech. Do. Sotus. Pet. Sotus. Suarez. Ægidius.

Caietanus v. *Confeſſio*, conditione 15. Victoria de Confeſſione, num. 176. Canus Relectione de Pœnitentia, p. 5. Catechiſmus Pij V. par. 2. cap. 5. n. 41. Dominicus Sotus in 4. d. 18. q. 2. art. 4. Petrus Sotus Lect. 9. de Confeſſione, Suarez diſp. 22. ſect. 3. Ægidius diſp. 7. dub. 2. docent, circumſtantias notabiliter aggrauantes eſſe neceſſariò confitendas. Quod indicari videtur in can. *Conſideret*, de Pœnit. d. 5. dum dicitur, confitendam eſſe circumſtantiam temporis, loci, & ætatis, & vtrùm neceſſitate fecerit, an voluptate, & quanta fuerit vis tentationis. Quod etiam ſupponi videtur in pluribus Canonibus antiquis pœnitentialibus, à Gratiano in fine Decreti relatis, dum in eis pro peccatis grauioribus intra eamdem ſpeciem grauiores pœnitentiæ aſſignantur.

Quod etiam ratione probatur Primò, quia ſi circumſtantiæ grauiter ſeu notabiliter aggrauantes non explicantur in cõfeſſione, non poterit Confeſſarius rectè de grauitate criminum iudicare, & pœnitentiam, quam oportet, pro illis imponere; quia grauitas peccatorum ratione earum circumſtantiarum notabiliter creſcit, & fiunt digna pœna notabiliter maiore. Qua ratione vtitur Tridentinum *Trident.* ſeſſ. 14. cap. 5. ad probandum, neceſſariũ eſſe confiteri omnia mortalia, cuiuſcumque ſpeciei ſint.

Secundò, quia circumſtantiæ mutantes ſpeciem intra genus mortalis, ſunt neceſſariò confitendæ; ergo etiam notabiliter aggrauantes intra eamdem ſpeciem, quia ob has circumſtantias peccata aliquando grauiùs ſauciant animam, & periculoſiora ſunt quàm plura peccata, ſecundùm ſpeciem prouenientia ex circumſtantijs mutantibus ſpeciem. Qua ratione vtitur Tridentinum vbi ſuprà, ad probandum, etiam eſſe confitenda peccata occultiſſima & purè interna, quia ſcilicet hæc aliquando grauiùs ſauciant animam, & periculoſiora ſunt peccatis manifeſtis & externis.

S. Thomas verò in 4. d. 16. q. 3. ar. 2. quæſtiun. 5. Paludanus quæſt. 3. ar. 3. Durandus q. 4. Dionyſius q. 2 Albertus ar. 24. Bonauentura d. 17. quæſt vlt. Richardus art. 3. quæſt. 5. Almainus quæſt. 1. ar. 2 Adrianus q. 4. de Confeſſione, Medina Cod. de Confeſſ. quæſt. de Circumſtantijs cõfitendis, Antoninus 3. p. tit. 14. c. 19. Silueſter v. *Cõfeſſio* 1. q. 9. Nauarrus cap. 6. n. 6. Toletus lib. 3. c. 7. & Vaſquez q. 91. ar. 1. dub. 2. docent, & meritò, circumſtantias notabiliter aggrauantes intra eamdẽ ſpeciem, non eſſe neceſſariò confitendas, quia neceſſitas integritatis confeſſionis ſolùm eſt ex inſtitutione, & ex iure Chriſti: ſed non conſtat Chriſtus inſtituiſſe confeſſionem earum circumſtantiarũ, vt neceſſariam ad valorem Sacramenti, nec eam præcepiſſe; ergo non eſt dicendum, neceſſarium eſſe illas confiteri. Conſequentia patet, quia abſque fundamento, & magno, non eſt admittenda neceſſitas confeſſionis tam duræ & tam difficilis, & tam rigoroſæ, cùm potuerit Chriſtus Sacramentum confeſſionis inſtituere & præcipere inſtar iudicij nõ adeò exacti & rigoroſi, vt neceſſarium ſit in eo de dictis circumſtãtijs iudicare, & eis attentis pœnitentiam imponere; ſed inſtar iudicij ita ſuauis, vt in eo ſufficiat ſpecies & numerum mortalium confiteri, & eis attentis pœnitentiam imponere. Quòd autem non conſter, Chriſtum confeſſionem dictarũ circumſtantiarum præcepiſſe, nec eam vt neceſſariam ad valorem inſtituiſſe, patet, quia id non conſtat ex Scriptura, nec ex traditione aliqua, nec ex Patribus, nec ex definitione aliqua Eccleſiæ. Imò Eccleſiain Tridentino vbiſuprà ex Ioan. 20. vbi Chriſtus Sacramentum confeſſionis inſtituit, ſolùm deduxit neceſſitatem confitendi ſpecies & numerum mortalium, & circumſtantias ſpeciem mutantes, nulla facta mentione circumſtantiarum aggrauantium intra eamdem ſpeciẽ: quo ſatis indicatur, Tridentinum non fuiſſe perſuaſum, neceſſarium eſſe ex ordinatione Chriſti illas confiteri, aliàs in re doctrinali adeò graui diminutè proceſſiſſet. Nec id conſtat ex aliqua efficaci ratione, nec ex aliquo alio efficaci fundamento, vt patebit ſtatim, dum fundamentis aduerſariorum ſatisfaciemus.

S. Thom. Paludan. Durand. Dionyſ. Albert. Bonauen. Richard. Almain. Adrian. Medina Antonin. Silueſt. Nauarr. Tolet. Vaſquez.

Et

Et ob hanc dictam rationem, idem dicendum est de circumstantijs grauiter seu notabiliter minuentibus seu alleuiantibus peccatum intra rationem mortalis, quòd scilicet non sint necessariò confitendæ, vt contra Dominicum Sotum docent communiter Doctores (etiam illi, qui quoad circumstantias notabiliter aggrauantes nobis aduersantur) & maiori ratione quàm circumstantiæ notabiliter aggrauantes, quia confiteri circumstantias notabiliter minuentes, excusationem potiùs redolet, quàm accusationem. Nihilominùs, quamuis has circumstantias confiteri, excusationem redoleat, licitum est, imò & laudabile, si id fiat ex fine explicandi perfectè & exactè veritatem.

In dicto ergo can. *Considderet*, de Pœnitentia d. 15. pro aduersarijs adducto, non continetur necessitas, nec præceptum confitendi circumstantias in eo assignatas, quia in eo continentur plures, quæ aut non aggrauant, aut saltem non aggrauant notabiliter, vt tempus, locus, & ætas: sed in eo tantùm continetur consilium confitendi illas.

In illis verò antiquis Canonibus in fine Decreti habitis, assignantur grauiores pœnitentiæ pro grauioribus peccatis intra eãdem speciem: ex hoc tamen non deducitur, tempore illo ex necessitate confitendas esse circumstantias notabiliter aggrauantes; quia etiam pro peccatis leuiter grauioribus assignantur grauiores pœnitentiæ, & tamen circumstantiæ leuiter tantùm aggrauantes non explicantur in confessione ex necessitate: assignantur ergo in illis grauiores pœnitentiæ pro peccatis grauioribus, etiam pro leuiter tantùm grauioribus, quia tunc ob feruorem illius temporis regulariter explicabantur plures circumstantiæ ex aggrauantibus, etiam leuiter tantùm aggrauantibus: imò nunc etiam à non paucis aliquando explicantur.

Ad primam autem rationem concedimus, quòd etiamsi, quando circumstantiæ notabiliter aggrauantes non explicantur, non possit Confessarius rectè iudicare de grauitate accidentali peccatorum ipsis superaddita, & prouenient ex eis circumstantijs, nec pœnitentiam ei correspondentem imponere; si tamen explicantur species & numerus mortalium, potest rectè iudicare de grauitate specifica & numerica, & de accidentali ratione, cuius peccata aliquando sunt mortalia; quod sufficit vt satisfiat institutioni & præcepto Christi confessionis, qui noluit ampliùs exigere, vt suauiter & non rigidè procederet. Nec ratio Tridentini habet locum in circumstantijs notabiliter aggrauantibus intra eamdem speciem, quia ea non probat, omnia mortalia cuiuscumque speciei esse necessariò confitenda, quia id deducit ex Ioan. 20. vbi Christus Sacramentum Pœnitentiæ instituit: sed, hoc supposito, dicta ratione tantùm probat, omnia mortalia in specie & sigillatim esse necessariò confitenda, quando moraliter fieri potest; & non sufficere illa tantùm in communi & in genere confiteri: quia si sic tantùm confiterentur, non posset Confessarius rectè iudicare de omnibus mortalibus, & pro eis pœnitentiam proportionatam imponere.

Et ad secundam concedimus, peccata mortalia aliquando ob circumstantias notabiliter aggrauantes intra eamdem speciem, grauiùs sauciare animum, & periculosiora fieri, quàm ob circumstantias speciem mutantes. Nihilominùs Christus exegit harum confessionem, & non illarum, vt iam diximus: nec ratio Tridentini pro peccatis occultis & internis, habet locum in illis; quia illis verbis, *Quæ nonnumquam animum grauius sauciant, & periculosiora sunt*, non redditur ratio, ob quam peccata occulta & interna debeant confiteri, quia hoc deduxit ex eo quòd sint mortalia, quãdo sunt talia; sed redditur ratio, ob quam non debeat videri non esse necessariò confitenda ex eo quòd sint occulta aut interna, cùm scilicet aliquando sint peiora, quàm manifesta, & quàm externa.

Ex dictis constat, quòd quamuis Christus instituerit Sacramentum Pœnitentiæ instar iudicij, sed non adeò exacti & rigorosi, vt voluerit ampliùs esse confitendum necessariò, quam species & numerum peccatorum mortalium, nec Confessarium necessariò iudicare de alio quàm de speciebus & de numero eorum, nec necessariò pœnitentiam imponere, & æquitatem in ea imponenda seruare, nisi iuxta grauitatem specificam & numericam mortalium, & non iuxta excessiuam ex circumstantijs prouenientem, nisi ex suppositione quòd pœnitens velit illas confiteri, & clauibus Confessarij subijcere.

DIFFICVLTAS IV.

De quibusdam circumstantijs in particulari, vtrùm debeant confiteri.

CIrcumstantiæ humanorum actuum septem communiter numerãtur, hoc versu contentę: *Quis, Quid, Vbi, Quibus auxilijs, Cur, Quomodo, Quando.*

De harum nõnullis in particulari disputandũ est, an sint necessariò confitendę, vt doctrina Difficultate pręcedenti à nobis tradita meliùs intelligatur.

QVANDO.

CIrca circumstantiam *quando*, per quam explicatur tempus in quo fit actio, est difficultas: Primò, An duratio peccati mortalis, quando est notabiliter excessiua & aggrauans, sit necessariò confitenda.

Sotus & Canus vbi Difficultate præcedenti, partem affirmatiuam tuentur, quia qui bis peccat per vnam horam, tenetur numerum binatium confiteri; sed qui semel peccat per duas horas continuas, non minùs, imò magis peccat quàm qui bis per vnam; ergo tenetur durationem illarum duarum horarum confiteri. *Sotus. Canus.*

Nauarrus verò & Vasquez vbi Difficultate præcedenti partem negatiuam tradũt, & meritò: quia ex institutione & præcepto Christi non cognoscimus necessitatem confitẽdi, nisi species & numerum mortalium, non circumstantias ad species & ad numerũ impertinentes, quamuis ratione earum vnum peccatum ita notabiliter crescat in malitia accidentali, vt pluribus mortalibus æquiualeat. *Nauarrus. Vasquez.*

Secundò est difficultas, An circumstantia diei Festi, in quo fit mortale, sit necessariò confitenda.

Alexander, Bonauẽtura, & Adrianus, quos refert & sequitur Corduba lib. 1. q. 6. partem affirmatiuam tuentur, quia peccatum ratione diei Festi speciem mutat, seu addit, quia eo ipso peccatum fit contra Religionem, quia peccatum est opus seruile: quia qui facit peccatum, seruus est peccati; opus autem seruile in die Festo est contra Religionem. *Alexand. Bonauen. Adrian. Corduba. Caietanus.*

Caietanus verò 2.2. quæst. 122. ar. 4. Sotus 2. de Iustitia q. 4. ar. 4. Nauarrus, Suarez, Vasquez, Ægidius, & communiter Doctores, partem negatiuam tradunt, *Sotus. Nauarrus. Suarez. Vasquez. Ægidius.*

tradunt,& meritò : quia peccatum ratione diei Festi non mutat speciem , quia non est opus seruile quod in honorem Dei in die Festo ab Ecclesia prohibetur , quia ab ea tantùm prohibetur opus quod est tantùm seruorum , vt laborare in agro; peccatum autem non est proprium seruorũ , quia eũm conuenit heris & dominis , imò peccatum ratione diei Festi non aggrauat notabiliter.

Tertiò est difficultas , An,quando in eodem die occurrit duplex præceptum , latũ ex eodem proximo motiuo specifico virtutis, vt quando in eodem die occurrit duplex Festum obseruandum, in quo audienda est Missa ex duplici præcepto , & vtroque Religionis , etiam quando vnum ex illis est alicuius Sancti , & quando in eodem die occurrit duplex Vigilia , aut Vigilia & Quatuor tempora, in quo ieiunandum est ex duplici præcepto temperantiæ , an scilicet tunc contenda sit necessariò hæc circumstantia occursus istius duplicis præcepti in eodem die.

Nauarrus. Ægidius. Reginald. Nauarrus cap.11.nu.4. Ægidius disp.7.dub.6. & Reginaldus lib.6.nu.129.affirmant, quia tunc fiunt duo peccata mortalia.

Vasquez. Henriq. Suarez. Vasquez verò 1.2. disp.98. cap.3. Henriquez lib.5.cap.5.& Suarez negant,& meritò: quia in dicta omissione aut commissione est vna tantùm numero malitia , & vnum tantùm numero peccatum; quia malitia eiusdem speciei , quæ ex violatione vtriusque præcepti , vtpote eiusdem speciei, prouenit , continuatur in vna illa omissione aut commissione,quia ex vna parte habet eamdem numero materiam , & eadem numero circunstantias : & ex altera parte non respicit aliqua diuersa extrinseca, in ordine ad quæ possit numero multiplicari, vt contingit , quando alicui personæ vno præcepto prohibetur opus aliquod , ne ex eo eueniat Petro damnum; & altero præcepto prohibetur idem opus , ne ex eo eueniat damnum Paulo, quia tunc opus illud ob respectum ad ea duo extrinseca , nempe ad Petrum & ad Paulum , habet duplicem malitiam iniustitiæ , vnam contra Petrum , & alteram contra Paulum.

QVOMODO.

CIrca circumstantiam *quomodo* , per quam intensio actionis humanæ explicatur,est difficultas, An sit necessariò explicanda, quando notabiliter aggrauat.

Pet. Sotus. Suarez. Petrus Sotus & Suarez docent,esse necessariò explicandam in confessione, quando agnosci potest.

Vasquez verò,& communiter Doctores docent, non esse necessariò explicandam , quamuis agnoscatur , & meritò , ob generalem rationem adductam Difficultate præcedenti : quod maximè confirmat vsus fidelium,etiam sapientium & timoratæ conscientiæ.

QVID.

AD circumstantiam *quid* pertinent conditiones materiæ peccati. Circa quam est difficultas, An quantitas materiæ in furto,quãdo moraliter aggrauat supra eam,quæ sufficit ad mortale, sit necessariò explicanda in confessione.

Suarez. Ægidius. Suarez, Ægidius , & communiter recentiores Thomistæ affirmant , ob rationem generalem circumstantiarum notabiliter aggrauantium. Idem

Valentia. quoad hanc circumstantiam docet Valentia , quia existimat eam pertinere ad substantiam furti in indiuiduo , quia est obiectum furti in indiuiduo.

Nauarrus verò c.6.n.9. Toletus & Vasquez negant,& meritò :quia quamuis quantitas rei furatæ non sit circũstantia furti totalis in indiuiduo , quia pertinet ad eius obiectum,& consequenter ad eius substantiam,nihilominùs absque eo quòd excessus ille notabilis explicetur à pœnitente, si tamen dicat se quantitatem grauem fuisse furatum , exprimit sufficienter indiuiduum etiam totale furti non distinctè,sed confusè (ad eum modum , quo ille , qui confitetur se quemdam hominem occidisse,non assignando Petrum quem occidit)quia non est necessarium confiteri id, absque quo peccatum in indiuiduo potest saltem confusè explicari, siue id sit circumstantia siue non.

Nauarr. Toletus. Vasquez.

Quia ergo quantitas excessiua materiæ furti non est circumstantia peccati furti totalis in indiuiduo , quia pertinet ad eius substantiam , cùm sit pars obiecti ipsius , ideò qui furatus est centum, non satisfacit confitendo se furatum quadraginta, quia non confitetur adhuc confusè indiuiduum illud totale furti quod commisit.

Sed quamuis quantitas excessiua materiæ furti non sit circumstantia furti totalis in indiuiduo, est tamen circumstantia furti partialis præsuppositi, siue realiter siue per rationem ad furtum partiale habens pro obiecto quantitatẽ excessiuam, quia furto partiali præsuppositò , siue realiter siue per rationem habenti pro obiecto priorem partem furti , accidit furtum partiale subsequens, habens pro obiecto partem excessiuam furti ; ac proinde hæc posterior pars excessiua furti est circumstantia furti partialis præsuppositi , est autem circumstantia aliquando realis,quando videlicet materia furti successiuè accipitur,& aliquando est circumstantia rationis , quando videlicet simul accipitur, imò tunc quantitas excessiua non est determinata materialiter, sed formaliter.

Obseruandum tamen est, quòd quamuis quantitas excessiua materiæ furti non sit necessariò confitenda per se ratione aggrauationis , tamen aliquando per accidens est necessariò confitenda à pœnitente,aut ratione excommunicationis annexæ furto in ea quantitate, vt ab ea excommunicatione absoluatur,saltem dicendo se furatũ fuisse tantam quantitatem vt excommunicationem incurrerit, aut ratione restitutionis,aut ratione pœnitẽtię medicinalis,vt in futurũ caueat furtum,ob quæ pœnitens Confessario interroganti de quantitate determinata furti respondere tenetur , nisi pœnitenti aliàs constet; nec ratione restitutionis, nec ratione cautionis in futurũ se indigere directione & consilio Confessarij,quia tunc non tenetur respondere, nec Confessarius poterit illi , quia non respondet,absolutionem negare,si verbis pœnitentis, aut aliter reddatur moraliter securus de prædictis:sicut nec pœnitens tenetur respondere de consuetudine peccandi , si ipsi constet non indigere directione Confessarij ad cautionem in futurum , nec Confessarius poterit illi absolutionem negare quia non respondet, si aliàs reddatur de eo moraliter securus.

Ad circumstantiam *quid* reducitur à Theologis circumstantia *circa quid*,qua explicatur persona , circa quam fit peccatum quoad eius conditiones & qualitates.

Circa hanc circumstantiam *circa quid*, seu *quid* supponimus, esse necessariò confitendam, quoties ration-

ratione illius oritur aliqua malitia secundùm speciem distincta, vt quando quis occidit suum patrem, aut Clericum.

Est tamen difficultas Primò, An circumstantia virginitatis personæ cum qua committitur fornicatio, ratione cuius fornicatio dicitur stuprum, vt quando quis violat virginem, sit necessariò confitenda.

Conueniunt Doctores, esse necessariò confitendam, quando violèter violatur virgo, quia tunc violatio supra speciem peccati luxuriæ contra castitatem, addit speciem peccati iniustitiæ; imò duplicem numero malitiam iniustitiæ, alteram, quia virgo violenter opprimitur, sicut quàdo quæcumque alia anteà violata posteà violenter opprimitur; alteram, quia violenter defloratur.

Est ergo difficultas, An quando virgo, ipsa consentiente, violatur, sit necessariò confitenda.

Non desunt, qui docent, etiam tunc esse necessariò confitendam, quia existimant intra latitudinem intemperantiæ speciem mutare.

Sotus. Vasquez. Sancius. Ægidius. Reginald.

Sotus verò in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Vasquez 1. 2. disp. 112. c. 1. Sancius 7. de Matrimonio disp. 14. Ægidius disp. 7. n. 19. & Reginaldus lib. 6. n. 128. docent, tunc non esse necessariò confitendam, & meritò: quia nullo fundamento constat tunc mutare aut addere speciem, imò non esse circumstantiam notabiliter aggrauantem. Quod etiam est verum, vt aduertit Ægidius, quamuis virgo sit sub custodia parentum, dum parentibus nulla inferatur violentia; quia hac secluſa, nulla alia illis irrogatur iniuria.

Secundò est difficultas, An consanguinitas, & etiam affinitas personæ ad quam luxuriosè accedit, sit necessariò confitenda.

Conueniunt Doctores, circumstantiam tam consanguinitatis quàm affinitatis esse necessariò confitendam, saltem sub nomine cognationis carnalis confitendo incestum, quia tam consanguinitas quàm affinitas addit fornicationi oppositæ castitati nouam speciem incestus oppositi pietati.

Est tamen difficultas, An consanguinitas sit necessariò distinguenda ab affinitate, & gradus cuiuslibet inter se.

Nauarrus.

Nauarrus c. 16. n. 3. quoad vtrumque affirmat, quia consanguinitas addit malitiam specie distinctam à malitia quam addit affinitas, & quilibet gradus earum addit malitiam specie distinctam ab ea quam addit quilibet alius gradus.

Caietanus.

Caietanus verò 2. 2. q. 154. art. 9. quoad vtrumque negat, quia malitia incestus, quam consanguinitas addit, est eiusdem speciei cum malitia quam addit affinitas; & malitia quam addit consanguinitas in quolibet gradu, est eiusdem speciei; & etiam malitia quam affinitas addit in quolibet suo gradu, est eiusdem speciei: quamuis malitia prouenies ex consanguinitate sit intra eamdem speciem notabiliter maior, quàm prouenies ex affinitate; & etiam malitia quam addit quilibet gradus supra alterum, propinquior videlicet suprà remotiorem.

Nos tamen existimamus, consanguinitatem esse necessariò distinguendam ab affinitate, quia consanguinitas, vtpote cognatio secundùm speciem distincta ab affinitate, addit malitiam specie distinctam à malitia quam addit affinitas. Difficile tamen existimamus, gradus ipsos consanguinitatis inter se, & gradus affinitatis inter se esse necessariò distinguendos, quia difficile est gradus ipsos consanguinitatis inter se, vtpote inter se eiusdem speciei, & gradus affinitatis inter se, vtpote inter se eiusdem speciei, addere malitiam distinctam secundùm speciem; quamuis intra eamdem speciem addant notabiliter maiorem illi qui sunt propinquiores. Ob quod non desunt (vt Cord. q. 2. refert) qui existiment, gradus consanguinitatis non esse inter se necessariò distinguendos & explicandos, neque gradus affinitatis inter se, sed sufficere, si pœnitens dicat se personam cõsanguineam cognouisse, non declarando gradum consanguinitatis; & se personam affinem cognouisse, non declarando gradum affinitatis. Confessarius autem qui in confessione sollicitat feminam pœnitentem ad peccatum luxuriæ cum ipso, id tenetur in confessione explicare, quia præter peccatum luxuriæ contra castitatem, peccat etiam peccato sacrilegij contra reuerentiam sacram Pœnitentiæ, quia id est prohibitum intuitu reuerentiæ illius.

QVIS.

CIrca circumstantiam *quis*, quæ conditionem & qualitatem personæ operantis inquirit, potest etiam esse difficultas circa virginitatem peccantis cum alio, & circa eius consanguinitatem & affinitatem. Idem tamen omnino dicendum est, ac dictum est de eisdem existentibus in persona cum qua peccatur, & pertinentibus ad circumstantiam *circa quid* aut *quid*.

Addunt nonnulli, dignitatem personæ peccantis esse necessariò confitendam. Id tamen absque fundamento dicitur, vt Ægidius aduertit num. 19. *Ægidius.*

Fatemur, personam in dignitate constitutam suo peccato mortali publico non rarò alios mortaliter scandalizare, seu ad peccandum mortaliter inducere: & in casu, in quo ad id inducat, est necessariò confitendum scandalum, quia ex eo quòd inducit ad mortale, aliud peccatum mortale committit, distinctum ab eo quo ad illud inducit; dignitas tamen personæ non est necessariò confitenda.

VBI.

CIrca circumstantiam *vbi*, per quam circumstantia loci explicatur, difficultas est, An quando peccatum mortale sit in loco sacro, circumstantia loci sacri sit necessario confitenda.

Medina Cod. de Confessione, q. 9. de circum- *Medina.*
stantijs confitendis, partem affirmatiuam tuetur, quia quolibet peccato adhuc interiori fit irreuerentia loco sacro contra Religionem.

Caietanus verò, Suarez, Vasquez & Ægidius *Caietanus. Suarez. Vasquez. Ægidius.*
partem negatiuam tradunt, & meritò: quia peccata tantùm homicidij & effusionis voluntariæ seminis, & etiam furti, addunt malitiam sacrilegij contra Religionem, ex eo quòd fiant in loco sacro, quia hæc tantùm peccata sunt prohibita, & solo Iure humano, fieri in loco sacro, intuitu reuerentiæ talis loci. Imò addunt Lessius de Iustitia c. 45. *Lessius.* Reginaldus lib. 14. n. 42. & Ægidius, non quod- *Reginald.* cumque furtum in loco sacro commissum addere *Ægidius.* malitiam sacrilegij, sed tantùm quando subripitur res depositæ, aut custodita in loco sacro tamquam in asylo; quia id tantùm videtur prohibitum Iure humano, vt indicatur in can. *Quisquis* 17. q. 4. vbi furtum in loco sacro prohibetur.

In peccato autem sacrilegij sepeliendi excommunicatum non toleratum, & Paganum, & infi-

delem baptizatum in loco sacro, & in peccato sacrilegij iudicis extrahentis delinquentem de loco sacro gaudentem immunitate illius, locus sacer non est circumstantia alterius peccati præsuppositi, respectu cuius possit esse circumstantia, quia in peccato sepeliendi excommunicatum, aut paganum, aut infidelem baptizatum, nullum aliud est peccatum quàm sacrilegij, quia sepelitur excommunicatus, aut paganus, aut infidelis baptizatus in loco sacro; & in dicto peccato sacrilegij iudicis, quamuis etiam sit aliud peccatū iniustitiæ contra delinquentem qui extrahitur; istud tamen non est prius, sed si aliquod est prius, est ipsū sacrilegium.

Circa circumstantiam *quibus auxilys*, per quam instrumentum quo quis peccat explicatur, & etiam concausa, à qua quis ad peccandum iuuatur; & circa circumstantiam *cur*, per quam finis peccati ipsi peccato extrinsecus (qui dicitur finis operantis) explicatur, nihil peculiare dicendum occurrit, præter ea, quæ dicuntur in Tractatu de Peccatis.

DIFFICVLTAS V.

Quomodo numerus peccatorum mortalium sit confitendus.

COnueniunt, contra nonnullos Canonistas, reliqui Doctores, non sufficere pœnitenti, si dicat, se sæpiùs peccasse mortaliter, v.g. se sæpiùs furatum fuisse, sed ei necessarium esse omnia & singula peccata mortalia confiteri, vt exprimitur in Tridentino sess. 14. cap. 5. & can. 7. & satis significatur in Concilio Lateranensi II. c. 21. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, dum in eis dicitur, omnia peccata mortalia esse explicanda in confessione. Non tamen est pœnitenti necessarium quodlibet peccatū mortale seorsim in indiuiduo confiteri, sed ei sufficit omnia illa simul in aliquo numero confiteri, v. g. se viginti fornicationes commisisse, in quo Doctores communiter conueniunt, quia eo modo omnia & singula explicantur: imò etiam sigillatim modo requisito à Tridentino c. 5. quia ea particula *sigillatim* ab ipso addita, tantùm denotatur esse confitenda in indiuiduo, & non sufficere illa tantùm in genere, & in specie confiteri, vt patet ex contextu, & vt praxis & vsus fidelium declarauit.

Trident. Concilium Later. II. Eugen. IV.

Ita tamen numerus peccatorum mortalium confitendus est, vt si post diligentem discussionem possit certò Mathematicè confiteri, debeat sic fieri, aliàs non satisfiet necessitati & obligationi confitendi integrè omnia mortalia: quòd si non possit certò Mathematicè, & possit certò moraliter, addēdo *paulò plus minusve*, verbi gratia, *cōmisi decem fornicationes, paulo plus minúsve*, sic faciēdum est.

Addunt Sotus, Ægidius, Ochagauia, quòd qui post confessionem factam, addendo *paulò plus minúsve*, recordatur se genus illud peccati aliquot paucis vicibus amplius commisisse, quorum in confessione non fuit memor, non teneatur vices illas confiteri, quia ratione particulæ *paulò plus minúsve* censeatur sub priori numero comprehensæ, vt qui confitetur se fornicatum fuisse decem vicibus, paulò plus minúsve, & postea recordatur se alijs tribus vel quatuor vicibus fornicatū fuisse, non teneatur illas tres vel quatuor vices de nouo confiteri: quod nos verū existimamus, quādo etiam postquam recordatus est, se illis tribus vel quatuor vicibus ampliùs fornicatum fuisse, possit rectè & verè iudicare se decem vicibus fornicatum fuisse, paulò plus minúsve; non verò quando id non potest sic iudicare, & dicere, vel quia post confessionem iam pœnitenti constat de certo & determinato numero, nempe se duodecim vicibus determinatè fornicatum fuisse; vel quia post dictam recordationem, non posset verè & rectè iudicare, & dicere se fornicatum fuisse decem vicibus paulò plus minúsve, sed duodecim plus minúsve: quia sicut si in principio pœnitenti certò constaret se duodecim vicibus determinatè fornicatum fuisse, aut iudicaret se duodecim paulò plus minúsve fornicatum fuisse, teneretur sic confiteri, sic etiam tenetur post confessionem factam.

Sotus. Ægidius. Ochagan.

Est tamen difficultas, Quomodo explicandus sit numerus peccatorum mortalium à pœnitente, qui in aliquo genere peccati longo tempore vixit, & nequit congruam notitiam peccatorum habere, vt regulariter contingit meretricibus, quæ longo tempore cuilibet prostitutæ fuerunt; quia si haberi potest, dicendo quoties per diem aut per hebdomadam aut per mensem peccatum mortale commiserit, ad id tenetur.

Circa hanc difficultatem Sotus in 4. d. 18. q. 2. ar. 4. Canus Relect. de Pœnitentia p. 5. §. *Colligo tandem*, Nauarrus c. 6. n. 15. Vasquez q. 91. art. 1. dub. 5. Ægidius disp. 7. du. 7. Ochagauia q. 15. & cōmuniter Doctores docent, tunc pœnitenti, v.g. meretrici, sufficere animi præparatiōē cōfiteri, & tempus quòin eo genere peccati vixit, quia tunc nequit meliori modo numerū mortalium cōfiteri.

Sotus. Canus. Nauarrus. Vasquez. Ægidius. Ochagan.

Curare tamen debet meretrix, aut Confessarius pro ea, vt numerus peccatorum mortalium extraordinariorum explicetur, quia iste aliquando facilè explicari potest, vt peccatorum cum consanguineis, & cum Clericis Ordinis sacri, & cum Religiosis, & peccatorum contra naturam: & sæpè erit necessarium meretrici pro exacta numeri peccatorum confessione, circumstantiam loci explicare, quia pro oppidorum diuersitate solet esse maior aut minor fornicationum frequentia.

DIFFICVLTAS VI.

Vnde sumenda & discernenda sit pluralitas & multiplicatio numerica peccatorum necessariò explicanda in confessione.

SVpponimus, affectum interiorem efficacem voluntatis, & actum exteriorem (id est actum extra ipsam voluntatem) quem affectus ille habet pro obiecto, & in quo consummatur, ita efficere vnum moraliter, aut in fundamēto generis moris, vt ad vnitatem numericam peccati requisita sit vnitas numerica dicti affectus, & dicti actus exterioris. Ac proinde quando in aliquo eorum est pluralitas numerica, quamuis in altero sit vnitas numerica, erit etiā pluritas numerica peccatorum & malitiarum. Si enim affectus efficax voluntatis est duplex numero, quamuis actus exterior sit vnicus, erit duplex numero peccatū: vt si quis habeat duplex propositum, seu duplicem affectum efficacem occidēdi aliquem, v.g. Petrum; & si actus exterior sit duplex numero, quāuis affectus efficax sit vnus numero, erit etiā duplex numero peccatum, vt quando quis habet vnum affectum efficacem, seu vnum propositum cōmittendi duo homicidia.

Hoc

Hoc ergo suppositio, difficultas est, Vnde sumenda & discernenda sit vnitas, & vnde pluralitas tam affectus efficacis interioris seu propositi, quàm actus exterioris.

Circa affectum efficacem voluntatis conueniunt Doctores, quòd quamuis expresè cesset, & sæpè repetatur, censeatur vnus tantùm moraliter, si virtualiter perseueret in aliquo opere procedente ab ipso affectu, siue ab eo proximè procedat, vt quando opus procedens ab eo affectu, est medium proximam fini intento per eum affectum efficacem; siue ab eo affectu procedat remotè, vt quando opus procedens ab eo affectu seu proposito est medium remotum fini intento per eum effectum, est tamen connexum, & concatenatum cum ipso fine: quia tunc effectus ille primus, quamuis desierit esse expresè, manet tamen virtualiter in opere illo procedente ab ipso primo affectu tamquam in suo effectu: affectus autem virtualis censetur moraliter idem cum expresso, ac proinde quando affectus iterùm expresè repetitur, non censetur moraliter nouus & distinctus, sed idem cum primo expresso tunc virtualiter perseuerante, ac proinde censetur vnum tantùm numero peccatum cum eo. Vnde quando quis existens Compluti, ex affectu efficaci occidendi inimicum existentem Toleti, quærit pecunias, conducit currum, & iter facit, quamuis ille sæpè obliuiscatur homicidij, & consequenter sæpè cesset ab expresso affectu homicidij, tamen dum perseuerat in opere aliquo deriuato ex illo affectu & proposito, dicitur in hoc affectu virtualiter perseuerare, & cum eo affectu continuatur moraliter quicumque alius affectus de nouo expresè elicitus. Imò addimus, affectum illum primum, dum virtualiter in opere aliquo permanet, etiam manere in se ipso actualiter & formaliter (quãuis non expresè, sed confusè ex expresso physicè mutatum in confusum) quia non manet virtualiter in opere, nisi vt procedente ab ipso affectu, ac proinde non manet nisi in opere facto & amato vt vtili proximè ad actum, seu finem eo effectu intentum, vel vtili remotè, id est facto vt vtili ad aliud vtile ad illum actum, seu finem intentum eo affectu, siue proximè siue remotè.

Et idem ob eamdem rationem contingit in effectu efficaci, qui etiam consummatur interiùs, vt est affectus occidendi aliquem ex displicentia illius, qui est vnus numero affectus, habens rationem prosecutionis respectu occisionis, & rationem fugæ seu odij respectu personę cui appetitur occisio, dum etiam perseuerat virtualiter in aliquo opere deriuato ab ipso, sicut quando affectus occidendi non est odium.

At postquam primus affectus efficax retractatus est, quoties posteà renouatur seu repetitur, discontinuatur etiam moraliter ab ipso primo affectu retractato, & est distinctum numero peccatum. In quo Doctores conueniunt, quia primus affectus dicta retractatione omnino desinit esse etiam habitualiter adhuc moraliter: imò vt optimè Vasquez 12. disp. 75. quando affectus efficax cessat non solùm formaliter in se ipso, sed etiam virtualiter, quia nullum apponitur medium ad actum eo affectu intentum, vt quando quis in casu suprà assignato non considerat homicidium adhuc confusè, nec aliud opus vt ordinatum ad homicidium (siue id proueniat ex naturali inconsideratione, siue ex somno, siue ex aliqua alia occupatione) tunc quamuis non retractetur quoties repetitur, etiam in suprà dicto progressu, discontinuatur etiam moraliter, & censetur distinctum numero peccatum; quamuis primus effectus pro paruo tempore cesset, quia tunc verè sunt plures affectus physicè, quorum quilibet est malus, & non vnus ab altero, quamuis omnes sint mali ab vno opere intento, verbi gratia ab vno homicidio. Quòd verò primus affectus, quamdiu non retractatur, perseueret habitualiter, non sufficit vt dicatur continuari cum posteriori: quia quamdiu tantùm manet habitualiter, non manet sufficiente modo vt sit peccatum actuale, & vt is, qui illum elicuit, dicatur tunc peccare, sed tantùm vt dicatur habere peccatum, aut esse in statu peccati; ergo non sufficit vt continuetur tamquam vnum actuale peccatum cum affectu sequenti, qui est peccatum actuale, quia eo tempore intermedio primus affectus desiuit esse peccatum actuale; & quòd pro paruo tempore cesset seu interrumpatur, vt pro somno vnius noctis in dicto longo progressu ad homicidium, non sufficit vt dicatur moraliter continuari cum affectu sequenti (etiamsi quoad hoc Nauarrus cap. 6. num. 16. Canus Relectione de Pœnitentia parte 5. & Lorca 12. disp. 46. oppositum doceant) sicut nec sufficit pro affectibus interiùs tantùm consummatis, vt statim dicemus. Imò addit Vasquez, primum affectum etiam discontinuari, & fieri distinctum numero peccatum naturali inconsideratione malitiæ ipsius affectus: vt si eliciens affectum in principio considerauit esse malum, & posteà naturaliter diuertatur ab ea consideratione, quia tunc ex defectu considerationis malitiæ discontinuatur quoad malitiam, quia pro tempore dictæ inconsiderationis desiuit habere malitiam, & esse peccatum.

Nauarrus. *Canus.* *Lorca.* *Vasquez.*

Et nos addimus, etiam discontinuari naturali inconsideratione ipsius affectus, eo modo quo statim dicemus de affectu, qui interiùs tantùm consummatur.

Affectus verò, qui interiùs tantùm consummatur, & efficax non est (qualis non esse affectus odij, & qualis non est affectus simplex delectationis libidinosę) quoties physicè renouatur, est distinctus numero, etiam moraliter, & distinctum numero peccatum, quia tunc primus affectus non manet virtualiter in aliquo opere deriuato ab ipso affectu, cùm inefficax sit, & effectum non habeat. Quod etiam est verum, vt optimè Vasquez contra Lorcam, quamuis inter vtrumque sit parua interruptio: quia quamuis vnitati numericæ Sacramenti, & materiæ & formæ ipsius non obstet parua interruptio, quia vnitas Sacramenti instituta est à Christo non physica nec rigorosa moralis, sed lata accommodata, & congruens vsui humano in negotijs humanis, ad quam, vtpote latã, non requiritur omnimoda simultas adhuc moralis; obstat tamen vnitat inumericæ peccati, quia hæc vnitas nõ est ex beneplacito & institutione alicuius, sed ex natura rei: & ideò parua interruptio, quæ verè discõtinuat actus & affectus non cõtinuatos in aliquo effectu, seu opere deriuato, sufficiẽs est ad pluralitatem numericam peccati; aliàs duo odia physicè distincta, & duæ delectationes libidinosæ, si pro paruo tempore interrumpantur, essent vnum tant ũ numero peccatum, imò etiam duę fornicationes pro paruo pore interruptæ, quia ratio est eadem. Consequens autem

autem quoad fornicationes est absurdum, & quoad odia & delectationes libidinosas est ad minus falsum, quàuis Lorca quoad odia & delectationes existimet verum. Imò addimus, dictum affectum interiùs tantùm consummatũ, quamuis idem expressè perseueret, discontinuari moraliter in consideratione naturali ipsius affectus habita tempore intermedio (id est, quando eum eliciens non aduertit tempore intermedio se eum elicere) quia tali inconsideratione discontinuatur vt humanus, & vt capax malitiæ, & etiam discontinuari inconsideratione naturali ipsius malitiæ habita tempore intermedio ipsius affectus, vt quando tantùm in principio & in fine aduertitur esse malus.

Circa actum exteriorem conueniunt Doctores, actus exteriores ordinatos ad aliquod peccatum, qui ex se seu ratione sui non habent aliquam malitiam, sed eam tantùm habent à peccato in quod ordinantur, quamuis sint physicè distincti adhuc secundùm speciem, ita moraliter continuari cum peccato ad quod ordinantur, vt non censeantur peccata distincta nec inter se, nec ab illo ad quod ordinantur: vt quando quis ad occidendum inimicum quærit illum, & conducit currum, & iter facit, & occidit, vnum tantùm cõmittit peccatum homicidij, dum procedant ex affectu occidendi non interrupto adhuc pro paruo tempore, nec in esse humani, nec quoad malitiam modis suprà dictis. Quod etiam est verum, quamuis dicti actus exteriores non sint inter se connexi, nec concatenati, dum fiant ex vno affectu non interrupto, & in ordine ad idem peccatum: vt quando quis ad homicidium quærit pecunias, & conducit currum, & assumit ensem, siue fiant simul, siue pro diuerso tempore; quia tunc moraliter continuantur in vno affectu peccati ad quod ordinantur.

Addunt quoque Doctores, actus exteriores, qui ex se seu ratione sui ordinantur ad aliquod peccatum, quia sunt inchoationes ad illud, vt sunt tactus & amplexus libidinosi ad fornicationem, & percussiones ad nocumentum corporis, siue mortis, siue non tam magnum, quamuis ratione sui habeant propriam malitiam, non censeri moraliter peccatum numero distinctum ab eo in quod ordinantur, si fiant ex affectu dicti peccati, & non interrupto aliquo modo ex dictis: quia tunc ex se & ex affectu operantis non interrupto ordinantur in illud, ac proinde cum eo continuantur moraliter. Vnde in confessione sufficiet homicidium absque percussionibus & earum numero, & fornicationem absque tactibus & eorum numero confiteri. Et id est verum, quamuis vnus actus ex his, quæ sunt media ad illud peccatum, non ordinetur in alterum actum, vt duo tactus, aut duæ percussiones, dum aliàs perseueret idem affectus illius peccati, quo ordinentur in illud: quia tunc quamuis non sint connexi inter se tamquam medium proximum, & remotum peccati ad quod ordinantur, connectuntur tamen in affectu ex quo procedunt, & in peccato ad quod ordinantur. Quòd si tactus, verbi gratia, non fiant ex affectu fornicationis, sed tantùm ob libidinem in ipsis repertam, si fornicatio posteà fiat ex alio affectu, tunc erunt peccatum distinctum à fornicatione, quia tunc non ordinantur ad illam ex affectu operantis.

Addunt tamen Suarez & Vasquez contra Nauarrum & Lorcam, tactus & verba impudica post fornicationem, quamuis fiant ad complementum fornicationis, & quasi appendix illius, esse peccata numero distincta à fornicatione antecedente, quia ex se (qua ratione habent propriam malitiam) tantùm sunt inchoationes nouæ fornicationis, & non complementum præteritæ, quia peccatum carnis suâ naturâ consummatur in fornicatione, quamuis operans sua voluntate possit vltra fornicationem ad alios tactus procedere.

Addunt quoque Nauarrus & Vasquez, vnum tantùm numero censeri peccatum, quando quis vno impetu aut conflictu efficit plures actus, qui ex se tendunt in vnum peccatum principale, vt quando quis vno impetu sæpiùs percutit. Et idem indicare videntur, quando quis vno impetu sæpiùs tangit & osculatur impudicè, etiam id non ordinando ad fornicationem, quia ex vna parte malitia eorum actuum non consummatur in ipsis; & ex altera, quamuis vnus actus ex se non sit inchoatio seu via ad alterum, tamen eo ipso, quòd vno impetu seu conflictu eos efficit, moraliter efficit priorem præambulum, & viam ad posteriorem. Et idem exprimunt de eo, qui vno conflictu sæpè offendit aliquem verbis iniuriosis, eiusdem rationis, vt eum sæpè appellando Iudæum, aut furem. Ratio huius esse potest, quia tunc communi æstimatione non censetur nisi vna numero iniuria. *Nauarrus.* *Vasquez.*

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm peccata mortalia dubia sint necessariò confitenda.

DIfficultas hæc procedit de peccatis mortalibus in puro dubio, id est, quando quis ita dubitat an commiserit peccatum mortale (siue quia dubitat an fecerit actum ipsum, v.g. an infamauerit, siue quia certus de actu, dubitat an sit mortalis) & quoad id ita suspensus manet, vt nulli parti, nec affirmatiuæ nec negatiuæ, probabiliter adhæreat; quia si pro parte affirmatiua haberet probabilem assensum, & non pro negatiua, teneretur peccatum illud confiteri: & si pro vtraque parte habeat probabilem assensum, non tenetur illud confiteri, quia tunc potest sequi partem quam maluerit.

Circa difficultatem ergo conueniunt communiter Doctores, & meritò, peccata mortalia in puro dubio esse necessariò confitenda. Ita Suarez disp. 22. sect. 9. Sancius in Summa cap. 10. n. 66. Toletus lib. 3. cap. 7. Sà v. *Confessio*, nu. 7. & Turrianus disp. 29. dub. 6. quod indicat Tridentinum sess. 14. cap. 5. dum ait, fideles teneri ad confitendum omnia mortalia, quorum post diligentem discussionem conscientiam habent: qui autem prudenter dubitat an commiserit mortale, verè habet conscientiam illius, quamuis dubiam. Et ratione probatur, quia in dubijs, præsertim facti, tutior pars est eligenda, vt dicitur in cap. *Ad audientiam* 12. & in cap. *Significasti* 16. & 18. de Homicidio, & in cap. *Iuuenis* 3. de Sponsalibus; aliàs purè dubitans, temerariè exponitur periculo peccandi; ergo qui est purè dubius an peccauerit mortaliter, tenetur id confiteri, ne se temerè exponat periculo non confitendi integrè mortalia. Et ob eamdem rationem, qui certus est se peccatũ mortale commisisse, dubitat tamen an illud fuerit confessus, *Suarez.* *Sancius.* *Toletus.* *Sà.* *Turrianus.* *Trident.*

fessus, tenetur illud confiteri; nisi sit scrupulosus: quia iste, nisi sit certus se cõmisisse peccatum, & illud fuisse mortale, & illud non fuisse confessũ, non tenetur illud confiteri, quia id ratio dictat in illo.

Obseruandum tamen est, peccatum mortale dubium confitendum esse tamquam dubium, aliàs confessio non erit vera, nec seruabitur æquitas in iudicio confessionis. Si tamen post confessionem peccati tamquam dubij, adueniat pœnitenti notitia determinata peccati, siue certa, siue probabilis, tenetur in sequenti confessione illud tamquam determinatum confiteri, vel tamquam certum, vel tamquam probabile, eo modo quo iudicatur, vt aduertit Sancius n. 69. quia necessarium est confiteri mortale, non minus quàm vt est in conscientia. In casu autem dicto post confessionẽ illius tamquam dubij, est in conscientia pœnitentis tamquam determinatum, siue tamquam certum, siue tamquam probabile, & non fuit explicatum vt tale. Si tamen confessum fuit vt determinatum, & postea pœnitens desinat habere notitiam determinatam, & incipiat habere dubiam, non est necessarium illud vt dubium confiteri, nisi id iudicetur necessarium, ne pœnitens maneat infamatus grauiter apud Confessarium.

Sancius.

Qui autem confessus est mortale sub dubio, & non potest etiam aliud nec mortale nec veniale saltem iam confessum confiteri, vel quia non recordatur illius, vel quia iam non potest loqui, absoluendus est sub conditione. Quòd si possit aliud ex dictis, ad id tenetur, vt contra Gersonem aduertunt Suarez & communiter Doctores, quia Sacramenta absque graui necessitate aut causa non sunt sub conditione perficienda.

Suarez.

DIFFICVLTAS VIII.

Quale examen pœnitentis prærequiratur ad confessionem.

COnueniunt Doctores, ad confessionem mortalium faciendam præsupponendũ esse prudens, seu cordatum & diligens examen (vt supponitur in Tridentino sess. 14. c. 5. & can. 7. quia eo ipso quòd præcipitur aliquis actus, etiam sunt sub obligatione illius præcepti omnia media necessaria ad eum actum. Ad confessionem autem integram omnium mortalium, quæ necessaria est, & sub præcepto, necessaria est discussio, & præmeditatio, & examẽ, vt patet: & non sufficit quodcumq; examen, sed prudens & diligens, vtpote ad confessionem moraliter integram, quæ nequit fieri nisi discussio præsupposita sit prudens & diligens.

Trident.

Suarez. Sancius. Tolet. Sà. Turrian. Trident.

Pro prudente autem & diligente peccatorum examine & discussione non potest certa aliqua regula tradi, vt aduertũt Vasquez q. 91. art. 1. dub. 6. Suarez disp. 22. sect. 10. Ægidius disp. 7. dub. 9. & Reginaldus lib. 4. c. 2. quia ad prudens & diligens examen habenda est ratio temporis à quo pœnitens non est confessus, & modi viuendi ipsius, & personæ eiusdem, quia rudiores non sunt ad tam exactum examen obligandi, ac ingeniosiores: imò contingere potest, pœnitentem esse adeò rudem, vt ad nullum examen obligetur, tamen tunc defectus pœnitentis supplendus est à Confessario suis interrogationibus.

Vasquez. Suarez. Ægidius. Reginald.

Communiter ergo requiritur, & sufficit, quòd examen sit mediocriter diligens, quale fieri solet à viris prudentibus, & mediocriter timoratis, aut quale fieri solet à viris prudentibus in re graui: sed non requiritur quale fieri solet in re graui honoris, nec diuitiarum, quia naturalis propensio ad honores & ad diuitias excitat ad maiorem diligentiam, quàm prudentia dictat; sed sufficit examen quale fieri solet in re graui, cuius discussio & executio molestiam affert, qualis est discussio & confessio peccatorum, quia examen ad similes actus non fit communiter adhuc à prudentibus nimis exactè, retardante & reuocante ab eo propensione naturali excutiendi molestiam. Quod verum est, etiam si pœnitens credat, quòd maiori aliqua diligentia supra mediocrem vẽturus sit in notitiam aliorum mortalium: & ob id, vt aduertunt communiter Doctores, non est necessarium peccata mortalia scribere, quamuis timeatur, imò certo credatur obliuio aliquorum; quia peccata scribere, est extraordinaria diligentia, & maior quàm mediocris.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm aliquando sufficiat confessio peccatorum in communi, nullum peccatum in individuo explicando.

DIfficultas hæc procedit de eo, qui est in articulo mortis, & ita impeditus, vt nec verbis nec alijs signis possit peccatum aliquod in individuo exprimere, nec indicare; exhibet tamen signa siue doloris, siue alia quibus insinuat se peccasse sic in communi, & absolutionem desiderare: procedit autem quando confessio sic confusa fit Sacerdoti præsenti.

Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Abulensis super cap. 16. Matth. q. 69. Canus Relectione de Pœnitentia, par. 5. Ledesma 2. p. 4. q. 9. art. 5. dub. 2. & Nauarrus cap. 26. num. 27. docent, eam confessionem non esse sufficientem, vt pœnitens absoluatur: quibus fauere videtur Tridentinum sess. 14. cap. 5. & can. 7. dum ait, non sufficere confessionem peccatorum in genere. Et ratione probatur, Primò, quia Sacerdos, vtpote iudex, nequit iudicare & absoluere causâ incognitâ, vt exprimit Tridentinum vbi suprà: confessione autem sic in confuso facta, non cognoscitur à Sacerdote causa de qua iudicaturus est, vt ex se patet, & etiam supponit Tridentinum, dum ex eo quòd Sacerdos nequeat ferre iudicium, causâ sibi incognitâ, infert, confessionem peccatorum in genere non sufficere; ergo dicta confessio non sufficit, vt pœnitens iudicetur & absoluatur. Secundò, quia absolutio est actus prudentiæ, vtpote actus & sententia iudicialis: prudentia autem tantùm versatur circa singularia; ergo absolutio tantùm potest cadere supra confessionem peccatorum in singulari. Tertiò, quia si ad absolutionem sufficeret confessio illa peccatorum in communi, etiam posset absolui is qui nullo modo insinuaret se peccasse, quia tali insinuatione nihil noui innotesceret Sacerdoti, quia absque ea moraliter est certum Sacerdoti, illum peccasse.

Sotus. Abulensis. Canus. Ledesma. Nauarrus. Trident.

Paludanus verò in 4. dist. 21. q. 2. Antoninus 3. par. tit. 10. cap. 2. Medina Cod. de Confessione quæst. 39. Suarez disput. 23. Tolet. lib. 3. cap. 8. Vasquez quæst. 91. art. 2. dub. 1. & Ægidius disp. 7. dub. 6. docent, & meritò, confessionem peccatorum

Paludan. Antonin. Medina. Suarez. Toletus. Vasquez. Ægidius.

rum sic in communi in casu dicto esse sufficientem ad absolutionem. Quod sensit Pontifex, qui tempore Henrici IV. concessit Hispaniæ Bullam Cruciatæ, continentem indulgentiam pro his, qui cum signis tantùm contritionis, nihil amplius potentibus, absoluebantur, vt refert noster Mariana lib. 22. suæ Historiæ cap. 18. & id exprimitur in Rituali Romano Pauli V. de Sacramento Pœnitentiæ pag. 45. *Mariana.*

Et ratione probatur, quia quamuis ex institutione & ex iure Christi ad absolutionem obtinendam necessaria sit confessio omnium mortalium in specie & in indiuiduo, quando moraliter fieri potest; nihilominùs quando nequit fieri omnium, sed tantùm alicuius, confessio illius sufficit ad absolutionem; ergo quamuis ex institutione & ex iure Christi necessaria sit confessio peccatorum in particulari ad absolutionem, quando sic fieri potest, nihilominùs quando non potest sic fieri, sed tantùm confessio peccati in communi, hæc sufficiet ad absolutionem, cùm aliàs sit vera confessio, & accusatio indiuidua, & singularis, quamuis peccati in communi. Et confirmatur, quia qui certus est se peccasse mortaliter, & non recordatur cuius speciei peccato peccauit, tenetur ad sic generaliter confitendum, & ei sufficit vt absoluatur; ergo etiam confessio, qua quis confitetur se peccasse, quando nequit alio modo, sufficit ad absolutionem obtinendam.

Vasquez. Suarez. Ægidius. Ad dimus, vt optimè Vasquez Suarez, Ægidius, & ferè omnes Auctores nostræ dictæ opinionis, pœnitentem in dicto articulo existentem posse absolui non solùm quando per se ipsum exhibet dicta signa Sacerdoti præsenti, vt diximus, sed etiam quando illa exhibuit in absentia Sacerdotis, si Sacerdoti aduenienti ad pœnitẽtem, & iam præsenti adstantes in præsentia pœnitentis testentur illa exhibuisse, vt exprimitur in Cõcilio Arausicano sub Leone I. & expressum fuit in Concilio Carthaginiensi IV. cap. 36. & refertur in can. *Is, qui pœnitentiam* 26. q. 6. quod etiam expressit ipse Leo I. Epistolâ 91. ad Theodorum Episcopum, & exprimitur in dicto Rituali Romano, quod non contrariatur Decreto Clementis VIII. quo decreuit, cõfessionem absenti factam per litteras aut per internuntium, non esse licitam, vt ipse interrogatus respondit, & nos diximus Disp. VIII. Difficul. V. quia confessio in casu præsentis Difficultatis non fit absenti, sed præsenti, quamuis non à pœnitente per se ipsum, sed per adstantes tamquam per testes, vel quasi per interpretes. *Concilii Arausic. Carthag. Leo I.*

Tridentinum ergo vbi suprà, dum significat non sufficere cõfessionem peccatorum in genere, sed requiri confessionem peccatorum in specie & in indiuiduo, tantùm loquitur quando confessio sic fieri potest.

Ad primam verò rationem concedimus, per se, seu quando moraliter fieri potest, Sacerdotem non posse iudicare & absoluere causâ incognitâ in indiuiduo, quod tantùm voluit Tridentinum; non tamen quando non potest fieri physicè, aut moraliter, quia tunc sufficit cognitio causæ in cõmuni.

Ad secundam respondemus, quòd, vt absolutio sit actus prudentiæ, sufficit quòd sit circa pœnitentem in particulari hoc aut illo modo dispositum, & indiuidua confessione confitentem, quamuis peccata tantùm in communi, quia ad actum prudentiæ non est necessarium, quòd ad singularia perueniatur, præsertim quando peruenire nequit.

Ad tertiam respondemus, quòd quamuis absolutio possit conferri pœnitenti confitenti se peccasse, non tamẽ ei qui id non confitetur, quamuis Sacerdos id aliàs sciat absque confessione pœnitentis, quia in priori casu reperitur materia proxima absolutionis, nempe confessio pœnitentis, non verò in posteriori, quia scientia Sacerdotis non est materia proxima absolutionis.

Obseruandum est, vt optimè Suarez, Vasquez & Ægidius, Confessarium, quamuis oppositę opinioni adhæreat, teneri sub mortali ad absoluendum hominem in articulo mortis constitutum dicta signa præbentem, quia id potest licitè facere, conformando se nostræ opinioni, cùm sit probabilis; ac proinde obligatione misericordiæ spiritualis ad id tenetur, quia quiliber, quando licitè & absque incommodo potest, tenetur proximo in tanta necessitate spirituali alterius vitæ existenti prouidere & succurrere. *Suarez. Vasquez. Ægidius.*

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm aliquando possint aliqua peccata mortalia omitti in confessione.

COnueniunt Primò Doctores, pœnitentem existentem in articulo mortis, siue physico siue morali, & prudenter timentem non posse ob imminentem mortem omnia mortalia confiteri, posse omittere illa mortalia, quæ nequit absque dicto timore confiteri. Ita Vasquez q. 91. ar. 2. dub. 1. Suarez disp. 23. sect. 2, Ægidius disp. 7 dub. 9. Reginaldus lib. 5. c. 5. & Turrianus disp. 30. dub. 1. quia integritas confessionis mortaliũ, instituta & præcepta à Christo, non obligat pro tanto periculo, moriendi videlicet absque absolutione, nec pro eo requisita est à Christo ad valorem Sacramenti. *Vasquez. Suarez. Ægidius. Reginaldus. Turrianus.*

Conueniunt Secundò, quando Confessarius est in articulo mortis, & prudenter timetur eum non posse ante suam mortem omnia mortalia audire, posse pœnitentem ob rationem dictam illa peccata mortalia omittere, quæ timet non posse à Confessario audiri, si pœnitens ante suam mortẽ nequeat ab altero absolutionem expectare, ne scilicet pœnitens exponatur periculo moriendi absque absolutione. Addunt Vasquez & Turrianus, idem posse fieri, quando Confessarius prudenter timet infectionem morbi periculosi, si in audiendo pœnitentem detineatur, quia credi non potest, confessionem integram pro eo periculo præcipi à Christo, & ad valorem Sacramẽti ab eo requiri. Quòd si Confessarius adhuc cum tanto periculo detineri vult (vt laudabiliter potest) nequit pœnitens integritatem confessionis omittere. *Vasquez. Turrianus.*

Tertiò conueniunt Doctores, idem posse fieri, quando sunt plures in periculo mortis cõstituti, vt in peste, aut in bello, aut naufragio, & prudẽter timetur, Confessarium non posse omnia mortalia cuiuslibet ante mortem aliquorum aut alicuius audire, ne scilicet aliquis eorum exponatur periculo moriendi absque absolutione: imò iuxta ea quæ diximus Difficultate IX. quando periculum imminens aliud non permittit, possunt omnes simul signo aliquo, vt genuflexione, significare se peccasse sic in communi, & de eo dolere, vt contingat, si Confessarius dicat, Omnes, qui volunt à peccatis absolui, genuflectant; & tunc etiam possunt

possunt omnes simul absolui à Confessario, dicente; *Ego vos absoluo à peccatis vestris*, &c.

Quartò conueniunt Doctores, pœnitentem posse omittere confessionem alicuius mortalis, quando ex illius confessione prudenter timet graue aliquod damnum, quamuis solùm corporale; & non tantùm proprium, sed etiam Confessarij, aut alius personæ: quia præcepta positiua, quale est integritatis, non obligant cum graui dispendio; ac proinde integritas confessionis cum tanto dispendio non requiritur à Christo ad valorem Sacramenti. Quamuis in præsenti casu potiùs est differenda confessio, quàm mutilanda, si dilatione vitandum sit damnum, & dilatio fieri possit absque magno incommodo; quia si nequit absque eo differri, potiùs est mutilanda quàm differenda, vt si nequeat differri absque periculo moriendi sine absolutione, aut infamiæ alicuius ponderis, aut priuationis magni fructus spiritualis, quæ erit in eo, qui ob id desistit pro non paruo tempore à solita frequentia confessionis & Communionis.

Obseruandum est, quoties ob aliquam causam ex dictis omittitur in confessione aliquod mortale, postea, si cesset causa, confitendum esse suo tempore mortale omissum.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm circumstantia complicis, cuius explicatio necessaria est ad integritatem confessionis, possit aliquando omitti.

DIfficultas hæc tantùm procedit, quando confessio tantùm potest fieri Sacerdoti, qui ex explicatione complicis deueniet in notitiam illius, & nequit aliter fieri, saltem absque magno incommodo, quamuis solius dilationis notabiliter incommodæ, & quando ex explicatione complicis non imminet ipsi complici aliud detrimentum, quàm infamatio apud ipsum Confessarium sub sigillo confessionis: quia si immineat aliud notabile, vt mors, vel notabilis infamatio extra confessionem, tunc circumstantia complicis tacenda est, quia cum graui detrimento tertiæ personæ non est necessaria integritas confessionis, nec sub præcepto. Et etiam procedit, quando explicatio complicis est apud Confessarium infamatio grauis: quia si, attentâ personâ complicis, & attento peccato confesso, sit parui momenti, non est tacenda, quia absque graui causa non est mutilanda confessio.

Marsilius. Viguerius. Bañez. Nauarrus. Valentia. Marsilius ergo in 4. quæst. 12. Viguerius cap. 16. §. 4. num. 17. Bañez 22. q. 33. art. 8. dub. 8. Nauarrus cap. 7. num. 3. & Valentia disp. 7. q. 11. puncto 1. docent, pœnitentem in casu dicto non solùm non teneri explicare complicem, sed nec posse, quia quoties occurrunt duo præcepta, illud implendum est quod strictiùs obligat: in casu autem dicto occurrunt duo præcepta, nempe integritatis confessionis, & non infamandi proximum, ex quibus hoc posterius, vtpote naturale, strictiùs obligat quàm illud prius, vtpote positiuum, quamuis diuinum; ergo in casu dicto tacendus est complex, ne infametur.

S. Thomas. Durandus. Paludan. Vasquez. Suarez. Ægidius. Turrian. S. Thomas verò in 4. d. 16. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 5. Durandus q. 4. Paludanus d. 19. quæst. 2. Vasquez quæst. 91. art. 2. dub. 2. Suarez disp. 35. sect. 2. Ægidius disp. 7. num. 89. & Turrianus disp. 30. dub. 2. docent, etiam in casu dicto explicandum esse complicem. Quod expressit Bernardus in Opusculo de formula honestæ vitæ, in fine, dum ait: *De nullo sinistrè loquaris, nisi in confessione; & hoc, vbi non potes aliter peccatum tuum manifestare.* Et meritò: quia præceptum naturale non infamandi proximum non obligat absolutè & in omni euentu, sed tantùm existentibus aut deficientibus aliquibus circumstantiis; quod etiam conuenit aliis non paucis præceptis naturalibus, adhuc præceptis non accipiendi alienum, imò & non occidendi: quia infamare proximum, & eius bona accipere, imò eum occidere, fieri possunt ex rationabili causa; rex enim aliquando detegit crimina occulta testis, quando necessarium est ad infirmandum testimonium illius. Ergo si reuelatio & infamatio complicis est necessaria ad integritatem confessionis, potest licitè fieri. Antecedens patet. Consequentia autem probatur, quia ex vna parte integritas confessionis à Christo præcepta, & requisita ad valorem Sacramenti, est ex suo obiecto maioris momenti, quàm non infamare proximum apud vnum tantùm Confessarium, & sub sigillo confessionis; & ex altera parte proximus sic infamandus, fuit socius & cooperans ad peccatum pœnitentis; ergo integritas confessionis est causa satis rationabilis, vt complex possit sic reuelari & infamari; ergo in casu dicto ob necessitatem & præceptum integritatis confessionis reuelandus est. *Bernard.*

Addidimus, *& ex altera parte proximus sic infamandus, fuit socius & cooperans ad peccatum pœnitentis*; quia quando proximus infamandus ex confessione peccati, non fuit socius & cooperans ad peccatum, integritas confessionis non est sufficiens & rationabilis causa ad infamandum illum, quia esset nimis durum, eum, qui non fuit cooperans ad peccatum, grauiter infamari ex confessione illius peccati. Ob quod filius, qui suam matrem viduam, quam inuenit ex prauo concubitu grauidam, occidit, nequit adhuc in casu nostræ Difficultatis peccatum iniustitiæ contra prolem in vtero existentem confiteri, ne concubitum matris reuelet, quia mater non est cooperata ad iniustitiam occisionis prolis.

Deinde addidimus in primo consequenti, *ergo si reuelatio & infamatio complicis est necessaria ad integritatem confessionis, potest licitè fieri*; quia quando infamatio complicis, aut alia damnificatio, non est per se necessaria ad integritatem confessionis, sed aliunde per accidens ex reuelatione complicis timetur, non est reuelandus complex: vt quando pœnitens timet complicem reuelatum infamandum esse à Confessario apud alios, aut occidendum; quia tunc integritas confessionis non censetur causa sufficiens infamandi complicem, cùm ad integritatem confessionis non sit per se necessaria infamatio complicis apud alios, nec occisio illius, quia sunt extrinsecæ confessioni, & ei per accidens aduenient.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, præceptum integritatis confessionis esse positiuum, & præceptum non infamandi proximum esse naturale, & præceptum naturale, quamdiu perseuerat, strictiùs obligare quàm positiuum: nihilominùs quia præceptum naturale non infamandi proximum complicem in casu dicto ob occursum præcepti positiui non perseuerat, sed cessat,

non præcisè quia positiuum sit fortius, sed quia positio præcepti positiui integritatis confessionis est circumstantia & causa, & ratio sufficiens vt infametur proximus, & vt cesset præceptum illud naturale.

Vasquez. Ægidius. Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Ægidius, quòd quando ad reuelationem complicis necessaria est fractio sigilli alicuius confessionis factæ, tunc non est reuelandus complex, quia sigillum confessionis est multò maioris momenti, quàm integritas confessionis.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm Sacramentum Pœnitentiæ possit esse informe ex defectu integritatis confessionis.

Paludan. Sotus. Caietanus. Victoria. PAludanus in 4. dist. 17. q. 5. art. 3. Sotus d. 18. q. 3. art. 3. Caietanus v. *Confessio* condit. 10. & Victoria in Summa n. 160. docent, Sacramentum Pœnitentiæ posse esse informe (id est validum, & absque effectu) ex defectu integritatis confessionis, quando scilicet in confessione omittitur peccatum mortale ex negligentia, aut ex ignorantia culpabili. Et in primis, quòd tunc Sacramentum careat effectu, dubitari non potest, quia omissio illa est mortalis. Quòd verò tunc sit validum (ac proinde non necessariò repetendum) probatur, quia aliàs onus confessionis esset nimis graue, durum, & rigidum, & laqueis injciendis expositum.

Medina. Medina verò Cod. de Confessione q. 23. de Confessione dimidiata iteranda, Suarez disp. 26. sect. 4. Vasquez quæst. 92. art. 3. dub. 1. Turrianus disp. 28. dub. 3. & Ochagauia Tract. 2. q. 31. docent, Sacramentum Pœnitentiæ non posse esse informe ex defectu integritatis confessionis, sed in casu aduersariorum etiam esse nullum (ac proinde necessariò repetendum) & meritò: quia integritas confessionis, quæ sufficit ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ, nempe integritas formalis, id est confessio more humano & prudenti integrè facta, ac proinde absque negligentia culpabili, etiam est requisita ad valorem & essentiam Sacramenti Pœnitentiæ, vt significatur in Tridentino sess. 14. c. 5. & can. 7.) quia sicut ad absolutionem, vtpote sententiam, prærequiritur essentialiter confessio, ita etiam ad illam, vtpote sententiam iustam, prærequiritur essentialiter confessio more humano & prudenti integra, ac proinde facta absque negligentia culpabili saltem grauiter; ergo eo ipso, quòd confessio, quantum est ex parte integritatis, sufficit ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, eo ipso sufficit ad effectum illius, & consequenter nequit esse informe ex defectu integritatis confessionis. *Sotus. Vasquez. Turrianus. Ochagaui.*

Quòd verò Sacramentum Pœnitentiæ fiat nullum, & consequenter sit necessariò repetendum, quando confessio culpabiliter non fit integra adhuc ex negligentia & ignorantia culpabili, non debet graue, durum, & rigidum censeri; quia emendare quod culpabiliter fuit omissum, non est censendum rigidum. Nihilominùs quamdiu ratione cordata & prudenti non constat, aut prudenter non dubitatur confessionem fuisse culpabiliter mutilatam, non est necessariò repetenda.

DISPVTATIO X.

De ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm in extrema necessitate, Sacerdote deficiente, sit necessarium laico confiteri.

SVPPONIMVS contra hæreticos, in solis Sacerdotibus esse potestatem & iurisdictionem ad absoluendum à peccatis, vt traditio ipsa ostendit nobis, constans perpetuo Ecclesiæ vsu & praxi. Et definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino sess. 14. cap. 6. & can. 10. & constat ex eo, quòd illis solis conuenit dicta potestas & iurisdictio, quibus specialiter dicitur illud Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata*, &c. id autem solis Sacerdotibus in ipsorum ordinatione dicitur. *Eug. IV. Trident.*

Est tamen difficultas, An, quamuis in laico non sit potestas & iurisdictio ad absoluendum à peccatis, nihilominùs in articulo mortis ipsi, quamuis non potenti absoluere, sit necessariò facienda confessio, quando deficit Sacerdos.

Magister. S. Thomas. Cyprianus. Magister in 4. dist. 17. art. 3. partem affirmatiuam tuetur, cui consentire videtur S. Thomas eadem distinct. quæst. 3. art. 3. quæstiunc. 2. ad 1. & docere videtur Cyprianus lib. 3. Epistola 17. dum ait: *Si quis oppressus infirmitate, non potuerit expectare aduentum Sacerdotis, reconcilietur per Diaconum, facta priùs confessione.* & indicari videtur Iacobi 5. illis verbis, *Confitemini alterutrum peccata vestra.*

Bonauentura verò, Scotus, Durandus, Gabriel, Paludanus, & communiter Scholastici in 4. dist. 17. Suarez disp. 24. Vasquez quæst. 93. art. 1. dub. 1. Ægidius disp. 8. dub. 1. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt, & meritò: quia id nec est necessarium Iure aliquo Christi, quia confessio instituta & præcepta est à Christo tantùm in ordine ad absolutionem à peccatis obtinendam; laicus autem numquam, nec in articulo mortis, potest ab illis absoluere, quamuis deficiat Sacerdos; nec Iure aliquo Ecclesiastico, quia Ecclesia numquam præcepit confessionem, nisi in ordine ad eumdem finem ad quem Christus illam instituit & præcepit: ob humilitatem autem non est necessariò laico facienda, vt patet; imò nec licitè ei fiet, si ex ea timeatur grauis aliqua infamia, & aliàs non appareat grauis aliqua necessitas aut vtilitas consilij aut auxilij. *Bonauen. Scotus. Durando. Gabriel. Paludan. Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Cyprianus verò non loquitur de reconciliatione Sacramentali, sed de reconciliatione externa, qua publici pœnitentes in foro externo reconciliabantur cum Ecclesia. Et Iacobus aut non loquitur de confessione Sacramentali, sed de ea quæ fit ad capiendum consilium; aut si loquitur

quitur de Sacramentali, ita facienda est alterutrum, vt non fiat cuilibet indiscriminatim, sed tantùm Sacerdoti.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm quilibet Sacerdos possit Sacramentaliter à peccatis absoluere.

CONueniunt Catholici, non omnes Sacerdotes posse licitè absoluere quoscumque pœnitentes indiscriminatim, quia id est prohibitum saltem Iure Ecclesiastico.

Est tamen difficultas, An quilibet Sacerdos possit validè quemcumque pœnitentem absoluere.

Armacan. Armacanus lib. 11. Quæstionum Armenicarum cap. 4. partem affirmatiuam tuetur (in quam inclinat Almainus in 4. d. 17. art. 4. & probabilem censet Durandus d. 19. q. 2.) quia Sacerdotes in sui ordinatione, quæ fit verbis Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata*, &c. quibus institutum fuit Sacramentum Pœnitentiæ, verè & completè fiunt iudices, & accipiunt iurisdictionem compleram ad id, & non ab Ecclesia; ergo Ecclesia nequit potestatem ad absoluendum impedire, vt non habeat effectum, sicut nec potestatem ad consecrandum, quia Ecclesia non potest mutare ministrum à Christo præscriptum, nec eum impedire, vt validè efficiat id ad quod præscriptus est à Christo. Et confirmatur, quia si Sacerdos acciperet immediatè ab Ecclesia potestatem completam ad absoluendum, & non immediatè à Christo ex vi verborum quibus ordinatur, à nullo posset Pontifex absolui, quia ipse, vt pote supremus in Ecclesia, nulli potest communicare iurisdictionem supra se, vt absoluatur à peccatis, sicut nec vt excommunicetur.

Almain. Durand.

Sotus. Nauarrus. Suarez. Vasquez. Ægidius. Trident. Sotus verò in 4. dist. 18. q. 4. art. 2. Nauarrus c. 4. num. 2. Suarez disp. 24. sect. 2. Vasquez q. 93. art. 1. dub. 2. Ægidius disp. 8. dub. 2. & communiter Doctores docent, & meritò, non posse quemlibet Sacerdotem validè absoluere Sacramentaliter quemcumque pœnitentem. Quod supponit Tridentinum sessione 14. c. 7. dum ait, nullius esse momenti absolutionem collatam à Sacerdote non habente iurisdictionem ordinariam, vel delegatam: quibus verbis manifestè supponit, esse aliquos Sacerdotes, qui ex defectu iurisdictionis saltem completæ non possunt validè absoluere à peccatis, quod ampliùs constabit Difficultate sequenti.

DIFFICVLTAS III.

A quo Sacerdotes accipiant iurisdictionem ad absoluendum à peccatis.

CONueniunt Primò Doctores, Sacerdotes omnes in sui ordinatione, ac proinde à Christo, seu ex institutione Christi, accipere potestatem quamdam ordinatam, & requisitam ad absoluendum Sacramentaliter à peccatis, vt constat ex verbis ipsis, quibus ordinantur, nempe, *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata*, &c.

Conueniunt Secundò contra Armacanum, dictam potestatem ad absoluendum à peccatis in ordinatione immediatè à Christo acceptam, non esse sufficientem ad validè absoluendum, aliàs quilibet Sacerdos, quacumque prohibitione Ecclesiæ existente (vt modò existit) validè absoluere, quod est contra Tridentinum sess. 14. c. 7.

Est tamen difficultas, An dicta potestas in ordinatione accepta, sit etiam potestas iurisdictionis ad absoluendum, an tantùm præsupposita, & prærequisita ad potestatem iurisdictionis.

Bonauent. Sotus. Medina. Suarez. Ægidius. Bonauentura in 4. dist. 19. art. 3. quæst. 1. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 2. Medina Cod. de Confessione quæst. 35. Suarez disp. 16. sect. 3. & Ægidius disp. 8. dub. 2. docent, potestatem ad absoluendum in ordinatione à Christo acceptam, non esse potestatem iurisdictionis, sed præsuppositam ad hanc, & hanc Sacerdotes accipere ab Ecclesia, præsuppositâ potestate illa Ordinis accepta à Christo (excepto Pontifice, qui etiam potestatem iurisdictionis accipit immediatè à Christo) & ex defectu potestatis iurisdictionis non posse Sacerdotem ex vi suæ ordinationis solius aliquem à peccatis absoluere.

Maior. Antoninus. Angelus. Nauarrus. Vasquez. Turrian. Maior verò in 4. d. 19. q. 1. Antoninus 3. p. tit. 17. c. 4. Angelus v. *Confessio* 3. n. 4. Nauarrus c. 4. n. 3. Vasquez q. 93. art. 1. dub. 3. & Turrianus disp. 23. dub. 2. docent, & meritò, dictam potestatem ad absoluendum, quam Sacerdotes accipiunt à Christo in sui ordinatione, esse ipsam potestatem actiuam iurisdictionis ad absoluendum à peccatis. Quod satis significat Tridentinum sess. 15. c. 5. dum ait, Christum Sacerdotes constituisse iudices ad absoluendum à peccatis: supponit ergo, Sacerdotes in sui ordinatione à Christo instituta accipere iurisdictionem actiuam ad absoluendum à peccatis, quia iudex iurisdictione actiua constituitur, & est iudex.

Trident. Et ratione Theologica probatur, quia Sacerdotes verbis illis Ioan. 20. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata*, &c. quibus ordinantur, accipiunt potestatem ad absoluendum à peccatis, vt Tridentinum docet, & patet ex ipsorum verborum significatione; sed potestas ad absoluendum à peccatis est potestas iurisdictionis, quia est potestas ad dicendum ius, & ad ferendam sententiam absolutionis; ergo Sacerdotes ex vi suæ ordinationis à Christo accipiunt iurisdictionẽ actiuam ad absoluendũ à peccatis; ac proinde potestas iurisdictionis in Sacerdotibus est indistincta à potestate Ordinis ad absoluẽdum à peccatis, cùm sit potestas ad absoluendũ ex vi ordinationis collata.

Vnde quando in Sacerdotibus absolutè distinguitur potestas Ordinis à potestate iurisdictionis, nomine potestatis Ordinis, intelligitur potestas ad consecrandum, quia hæc nullo modo est iurisdictionis: & nomine potestatis iurisdictionis intelligitur potestas ad absoluendum à peccatis, quia quamuis hæc sit Ordinis, etiam est iurisdictionis.

Maior. Angelus. Antoninus. Vasquez. Turrian. Addimus contra Nauarrum, vt optimè Maior, Angelus, Antoninus, Vasquez & Turrianus, dictam potestatem & iurisdictionẽ ad absoluendum à peccatis, conuenientem Sacerdotibus ex vi ordinationis, non esse ex se completam, & sufficientem ad validè absoluẽdum; aliàs absolutio validè conferretur à Sacerdote, quamuis prohibito absoluere, sicut etiam validè fit consecratio, quamuis Sacerdos prohibitus sit consecrare; sed vt proueniens à Christo ex vi ordinationis, esse insufficientem, & inchoatam ad validè absoluendum, quia dicta potestas & iurisdictio, vt à Christo ex vi ordinationis collata, est absoluta, nullum subditum saltem determinatum respiciens, quia vt sic non respicit

respicit omnes pœnitentes tamquam subditos, vt patet ex dictis; aliàs quilibet pœnitens validè absolueretur à quolibet Sacerdote: nec respicit aliquem subditum determinatum, vt etiam patet: perfici tamen ab Ecclesia, quando Sacerdotibus designat subditos (siue designatione ordinaria tamquam propriis pastoribus, qua ratione diœcesani designantur suo Episcopo, & parochiani suo Parocho; siue designatione ex commissione, seu ex delegatione, & non tamquam propriis Pastoribus) quia designatione subditorum facta ab Ecclesia, potestas & iurisdictio in ordinatione collata respicit subditos designatos, quo completur & perficitur, quia ea designatione fit potestas & iurisdictio ad absoluendum determinatè subditos designatos. Vnde designatione subditorum facta ab Ecclesia, dicta potestas & iurisdictio in ordine collata non tantùm completur & perficitur, sed etiam fit ordinaria aut delegata.

Ex dictis constat, absolutionem prolatam in illum qui aliquo ex dictis duobus modis non est designatus tamquam subditus absoluenti, esse nullam, quia absque dicta assignatione vno aut altero modo facta absoluens, non habet iurisdictionem in illum.

Quia ergo iurisdictio, prout in ordinatione collata, quamuis sit vera iurisdictio, & superioritas, & relatio, quia tamen est incompleta, & inchoata, ideò potest esse absque subiectione passiua, & absque inferioritate alicuius ipsi correspondente, seu absque eo quòd respiciat terminum aliquem saltem determinatum, & in particulari: quod possibile est, & facilè intelligi potest in relationibus seu respectibus moralibus prouenientibus ex libera voluntate & institutione qualis est dicta iurisdictio, & superioritas: possibile enim est & facile Episcopo, designare aliquem in eleëmosynarium, remittendo in posterum designationem pauperum quibus danda est eleëmosyna.

Constat ergo ex dictis, non quemlibet Sacerdotem posse validè absoluere, sed tantùm illum qui ab Ecclesia præficitur in iudicem aliquorum, determinatè eos illi subditos designando, siue assignatione ordinaria, siue delegata: & Pontificem, dum eligit sibi Confessarium, non tribuere illi iurisdictionem, seu iurisdictionem à Christo in ordinatione collatam perficere & complere, se ipsum illi subditum in eo foro designando ex generali potestate, quam habet designandi subditos Sacerdotibus.

DIFFICVLTAS IV.

Quis Sacerdos possit Sacramentaliter à peccatis absoluere.

CONueniunt Primò Doctores, quemlibet Sacerdotem, habentem iurisdictionem ordinariam in aliquem, posse illum Sacramentaliter à peccatis absoluere, quia eo ipso habet iurisdictionem completam in illum: Sacerdos autem ille dicitur habere iurisdictionem ordinariam in aliquem, qui eam habet ex vi muneris, seu officij instituti ex Iure ordinario, siue diuino, siue humano, vt Parochus respectu suorum parochianorum, & Episcopi respectu suorum diœcesanorum, & Pontifex respectu fidelium totius Ecclesiæ. Et quilibet ex his tribus, & non tantùm Parochus, dicitur proprius Pastor, & proprius Sacerdos, non proprius prout distinguitur contra communem & vniuersalem, sed prout distinguitur contra alienum, qua ratione proprius Sacerdos sumitur in cap. *Omnis vtriusque sexus*, 12. de Pœnitentiis & remissionibus, & non tantùm pro Parocho, dum dicitur: *Omnis vtriusque sexus fidelis, saltem semel in anno proprio Sacerdoti confiteatur, & non alieno, nisi de licentia proprij.* vt contra Canum Relect. de Pœnitentia p. 5. & contra Suarez disp. 25. sect. 2. aduertunt Sotus in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. & Vasquez q. 93. art. 2. dub. 1. tum quia in dicto c. *proprius* contraopponitur *alieno*, tum etiam quia in eo cap. nomine *proprij* intelligitur ille, cui, aut de cuius licentia facienda est confessio, qua satisfiat præcepto annuæ confessionis, quia de eo Sacerdote est ibi tantùm sermo: cuicumque autem habenti iurisdictionem ordinariam, etiam Pontifici, & aliis ex licentia cuiuscumque habentis illam, potest fieri confessio, qua satisfiat præcepto annuæ confessionis. Et eodem modo sumitur proprius Sacerdos in Extrauag. *Vices*, de Tregua & pace, & in Extrauag. *Vas electionis*, de Hæreticis, quia Pontifices in his Extrauagantibus assumunt prædicta verba ex dicto cap. *Omnis vtriusque sexus*, mentionem illius facientes, & alludentes ad verba illius: imò in dicta Extrauag. *Vas electionis* notari videtur quidam Doctor, quia nomine proprij Sacerdotis intelligat Parochum. Sotus. Vasquez.

Archiepiscopus verò non habet iurisdictionem ordinariam in subditos Episcoporum sibi suffraganeorum, nisi dum visitat, vt constat ex cap. final. de Censibus, in 6. ac proinde tunc tantùm, & non alio tempore, potest illos Sacramentaliter absoluere, & iurisdictionem ad id aliis delegare.

Vt verò quis dicatur habere aliquem Episcopum aut Parochum vt proprium Sacerdotem, & vt ab eis possit Sacramentaliter absolui absque licentia alicuius, non est necessarium quòd in eius Episcopatu aut Parochia habeat domicilium (id est quòd habitet in eo Episcopatu, aut in ea parochia, animo ibi in perpetuum commorandi) vt contra Glossam in cap. *Is qui*, de Sepulturis, in 6. contra nonnullos alios docent Suarez disp. 25. sect. 2. Ægidius disp. 8. num. 21. & Sancius lib. 3. de Matrimonio disp. 19. quia sufficit in eo Episcopatu aut in ea Parochia habitare, animo commorandi per medietatem anni, paulò plus minúsve, vt contingit Scholasticis in Academiis, & militibus in præsidiis, & mercatoribus in alienis oppidis; ac proinde isti poterunt prout voluerint confiteri, vel Pastori loci, in quo modo dicto habitant, aut in quo habent domicilium, quamuis in alio loco toto anno habitent, aut alij, de vtriuslibet licentia. Suarez. Ægidius. Sancius.

Obseruandum est, vt optimè Suarez & Ægidius, posse Episcopum extra suum Episcopatum, & Parochum extra suam parochiam confessionem sui subditi audire, quia iurisdictio, quæ sit sine strepitu, potest extra proprium territorium exerceri, vt ostendit Sancius 3. de Matrimonio, disp. 19. num. 8. Suarez. Ægidius. Sancius.

Conueniunt Secundò Doctores, Sacerdotes habentes iurisdictionem delegatam seu commissam in aliquem, posse illum Sacramentaliter absoluere, quia eo ipso habent iurisdictionem completam in illum: quilibet autem proprius Sacerdos, nempe Rom. Pontifex, & Episcopus, & quilibet

libet alius habens iurisdictionem Episcopalem, & Parochus, potest eam iurisdictionem pro suis subditis delegare & committere, vt manifestum est.

Henriq. Suarez. Ægidius.

Circa Episcopum, Henriquez lib. 7. cap. 21. Suarez disp. 26. sect. 3. Ægidius disp. 8. dub. 20. & Sancius 8. de Matrimonio disp. 28. docent, illum posse dictam iurisdictionem in perpetuum delegare durantem post mortem ipsius, & eam sic conferre, quoties absolutè & absque limitatione illam confert. Aliàs grauissima inconuenientia orirentur, quando Episcopus moritur ignorantibus Confessariis longè distantibus, & confessiones audientibus, quia istæ confessiones essent nullæ.

Paludan. Antonin. Angelus. Siluester. Vasquez.

Paludanus verò in 4. dist. 17. q. 4. art. 3. Antoninus tit. 17. c. 9. Angelus v. *Indulgentia*, num. 7. Siluester eodem v. num. 18. & Vasquez q. 93. art. 2. dub. 2. docent, Episcopum non posse dictam iurisdictionem in perpetuum durantem post ipsius mortem delegare; ac proinde eam, quamuis absolutè delegatam, morte Episcopi delegantis expirare, & meritò: quia Episcopus circa hanc materiam nequit legem perpetuam condere, ergo nec perpetuum priuilegium circa eam concedere.

Nihilominùs confessiones in casu aduersariorum sunt validæ, quamuis factæ sint absque iurisdictione habituali, sola iurisdictione actuali dictis Confessariis pro singulis confessionibus collata ab Ecclesia ob titulum coloratum, quem habent, & ob communem ignorantiam populi, iuxta ea quæ dicemus Difficultate v 1.

Addimus tamen, approbationem sufficientiæ Confessarij factam ab Episcopo, aut ab eius Vicario, vtpote sententiam sufficientiæ illius, perseuerare post mortem approbantis: quod verum existimamus, etiam quando addit, *quamdiu nobis placuerit*; quia hoc addito non tam significatur perseuerantia consensus positiui dictæ approbationis, qui post mortem perseuerare nequit, quàm non reuocatio approbationis, morte autem non reuocatur approbatio.

Vasquez. Ægidius.

Tandem (vt aduertit Vasquez vbi suprà, & Ægidius dub. 4.) Vicarius, seu locum-tenens proprij Sacerdotis, adhuc Parochi, potest iurisdictionem ad absoluendum à peccatis delegare, quando ipsi Vicario seu locum-tenenti non solùm delegata est iurisdictio ad absoluendum, sed ei substituitur totum officium & plena potestas proprij Sacerdotis.

DIFFICVLTAS V.

Qua ratione delegetur & committatur iurisdictio ad absoluendum à peccatis.

SVpponimus, necessarium esse, quòd delegatio iurisdictionis ad absoluendum à peccatis fiat signis externis; & non sufficere, quòd fiat mentaliter tantùm, quia absque signis externis non fit humano modo.

Hoc supposito, Primò est difficultas, An dicta iurisdictio delegetur per ratihabitionem futuram post collatam absolutionem, quando probabiliter præsumitur futura.

Raimund.

Raimundus in Summa tit. de Pœnitentiis & remissionibus, §. 15. partem affirmatiuam tuetur; quia, vt dicitur in Regula iuris 10. in 6. *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur.* ergo iurisdictio ad absoluendum non minùs delegatur ratihabitione futura, quàm mandato seu commissione expressè facta ante absolutionem.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius. Turrianus. Ochagau.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3. Suarez disput. 26. Vasquez quæst. 93. art. 2. dub. 2. Ægidius disp. 8. dub. 5. Turrianus disp. 24. Ochagauia quæst. 36. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia ratihabitio futura post absolutionem non est quando fit ipsa absolutio, sed erit post absolutionem; ergo non sufficit ad tribuendam iurisdictionem ad eam absolutionem.

Regula autem illa Iuris, *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur*, tantùm habet locum, quando valor actus pendet ex sola voluntate ratum habentis: ac proinde non habet locum in absolutione, cuius valor dependet ex eo quòd conferatur ab habente iurisdictionem eo tempore quo confertur absolutio.

Secundò est difficultas, An præsens ratihabitio tacita (vt quando alienus Sacerdos audit confessionem, & proprius sciens eum non habere iurisdictionem ad id, videt, & non contradicit, cùm facilè possit) sufficiat ad delegandam iurisdictionem.

Suarez. Turrianus. Ægidius. Ochagau.

Non desunt, qui negent præsentem ratihabitionem tacitam sufficere, id tamen negant absque idoneo fundamento; & ideò Suarez, Turrianus, Ægidius & Ochagauia docent, sufficere, & meritò: quia dicta ratihabitione, vtpote ante absolutionem existente, & signo exteriori explicata, nempe dicta visione, & non contradictione facili, verè confertur iurisdictio. Et eodem modo, vt aduertunt Vasquez & Ægidius, consuetudo audiendi confessiones, sciente & non contradicente proprio Pastore, sufficit ad delegandam iurisdictionem ad absoluendum, quamuis consuetudo incipiat & introducatur aliquibus confessionibus inualidis, factis ante sufficiens signum ratihabitionis proprij Pastoris.

Vasquez. Ægidius.

Tertiò est difficultas, An iurisdictio petita, & non obtenta, sufficiat ad validam absolutionem.

Non desunt, qui existiment sufficere, quia id videtur haberi in can. *Placuit*, de Pœnitentia, distinct. 6.

Suarez.

Suarez verò disp. 27. num. 20. & communiter Doctores existimant, non sufficere, & meritò: quia ea petitio non sufficit Iure naturali, vt patet; nec Iure aliquo positiuo, quia nullibi reperitur, nec in dicto can. *Placuit*, quia in eo potiùs absque petitione iurisdictionis conceditur facultas eligendi Confessarium in casu illius canonis, nempe quando proprius Parochus est ignorans.

Quartò est difficultas, An licentia seu iurisdictio per vim, aut metum, aut fraudem extorta, sufficiat.

Sancius. Ægidius.

Sancius 3. de Matrimonio, disp. 39. & Ægidius num. 39. affirmant, immeritò tamen, quia licentia & concessio iurisdictionis est vera donatio iurisdictionis, quæ fit ipsius cui datur, quæ nequit esse valida, quia fit absque aliquo titulo adhuc liberalitatis. Approbatio tamen sufficientiæ Confessarij simili modo facta erit sufficiens & valida, quia non est donatio alicuius rei quæ fiat ipsius approbati, ac proinde nullo indiget titulo vt sit sufficiens & valida.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Confessarius putatiuus validè & licitè absoluat.

COnueniunt communiter Doctores, præsertim recentiores, Sacerdotem, qui habet titulum coloratum iurisdictionis completæ ad absoluendum, & communi errore populi putatum (qui dicitur Confessarius putatiuus) quamuis aliàs via communi & ordinaria non habeat iurisdictionem completam, validè absoluere. Ita Paludanus in 4. dist. 17. q. 6. Sancius 3. de Matrimonio, disp. 20. Henriquez 2. de Pœnitentia, cap. 14. Lessius c. 29. dub. 8. & Ægidius disp. 8. dub. 3. Quod deducunt Doctores ex L. *Barbarius*. ff. de Officio prætoris, & ex can. *Infamis* 3. quæst. 7. quia in omni Repub. tam sæculari quàm Ecclesiastica receptum est, vt iudici putatiuo tribuatur à superioribus iurisdictio, ne in Repub. communiter decepta magna sit perturbatio, si acta omnia illius iudicis fiant nulla.

Paludan. Sancius. Henriq. Lessius. Ægidius.

Ad id autem duo requirunt Doctores, quæ deducunt ex dicta Lege & ex dicto canone; vnum ex parte iudicis putatiui, nempe quòd habeat titulum coloratum, id est, quòd à superiore vero vel saltem putatiuo acceperit iurisdictionem, siue ordinariam siue delegatam, siue verè eam acceperit, & eam iam occultè amiserit, siue tantùm apparenter acceperit, & non verè, ob impedimentum aliquod occultum. Alterum ex parte populi, nempe quòd communi ipsius populi errore censeatur legitimus iudex. Addunt Sancius, Henriquez & Lessius, non tantùm errorem communem populi, sed etiam opinionem probabilem aliquorum aut alicuius ad id sufficere loco erroris communis, vt quando quis iuxta probabilem opinionem absoluit à peccatis reseruatis, aut quando approbatus in alio Episcopatu eligitur in Confessarium.

Sancius. Henriq. Lessius.

Sed quamuis iudex putatiuus validè absoluat quia absoluit iurisdictione, quamuis non habituali, sed tantùm actuali pro singulis actibus sibi collata, illicitè tamen & peccaminosè absoluit peccato vsurpationis iudicij, quia absoluit iurisdictione incommodis quasi extorta, & sibi non omnino liberaliter donata.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm quilibet Sacerdos in sui ordinatione à Christo accipiat iurisdictionem completam in quoslibet pœnitentes in articulo mortis constitutos.

SVpponimus, quemlibet Sacerdotem, deficiente proprio aut delegato, habere sufficientem & completam iurisdictionem in quoslibet pœnitentes existentes in articulo mortis, vt dicitur in Tridentino sess. 14. cap. 7. & in multis canonibus 26. quæst. 6.

Trident.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An illam accipiant immediatè à Christo quando ordinantur, an ab Ecclesia.

Paludan. Durandus. Capreolus, Canus.

Paludanus in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 2. Durandus dist. 20. q. 2. Capreolus q. 1. art. 3. Canus Relectione de Pœnitentia, p. 5. & Richardus art. 3. contra Caluinum docent, eam accipere immediatè à Christo, seu Iure diuino in sui ordinatione, quia aliàs Christus non sufficienter prouidisset de ministro, si ipse quoslibet in articulo mortis existentes non reliquisset assignatos tamquam subditos cuilibet Sacerdoti, & id reliquisset Ecclesiæ faciendum.

Richard.

Bonauentura verò in 4. d. 19. art. 3. q. 1. Sotus d. 18. quæst. 4. art. 4. Suarez disp. 26. sect. 4. Vasquez q. 93. ar. 1. dub. 4. docent, & meritò, Sacerdotes dictam iurisdictionem completam accipere ab Ecclesia, & non immediatè à Christo. Quod satis significat Tridentinum c. illo 7. dum ait, piè semper in Ecclesia fuisse custoditum, vt omnes Sacerdotes possint quoslibet pœnitètes in articulo mortis constitutos absoluere à quibusuis peccatis & censuris; quia si id fuisset à Christo constitutum, non diceret Tridentinum, id fuisse piè in Ecclesia custoditum, quia his verbis id reducit in pietatem Ecclesiæ.

Bonauent. Sotus. Suarez. Vasquez. Trident.

Et ratione probatur, quia in reliquis casibus Christus commisit & reliquit Ecclesiæ assignationem & applicationem subditorum ipsis Sacerdotibus, qua iurisdictio in ordinatione accepta completur; ergo etiã in casu articuli mortis. Consequentia probatur, quia ad excipiendum hunc casum nullum est sufficiens fundamentum, cùm satis prouideatur de ministro, & de remedio pro eo casu, relinquendo Ecclesiæ assignationem illorum vt subditorum cuilibet Sacerdoti, quia Ecclesia potuit eam statim facere, & semel factam numquam reuocare, vt verè fecit; quo ea assignatio ita sufficienter stabilita est, ac si Christus eam factam reliquisset. Et quòd id factum sit ab Ecclesia, non leuiter confirmatur ex eo, quòd in præsentia proprij Sacerdotis id nequit efficere, qui aliàs non habet licentiam ab Ecclesia: imò nec in præsentia Sacerdotis delegati, vt contra nonnullos docent communiter Doctores, & declarauit Gregorius XIII. viuæ vocis oraculo, vt refert Molina tom. 4. de Iustitia disp. 36. Et meritò: quia supradicta concessio fit omnibus Sacerdotibus circa pœnitentes existentes in articulo mortis, ratione extremæ necessitatis, quia facta fuit, vt dicitur in Tridentino, ne pœnitentes pereant defectu Confessarij; quando autem adest proprius, aut aliàs delegatus, non sunt alij necessarij ipsi pœnitenti.

Greg. XIII. Molina.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm iurisdictio completa in pœnitentes existentes in articulo mortis, etiam concedatur Sacerdotibus hæreticis & schismaticis, & excommunicatis non toleratis.

MEdina Cod. de Confessione, quæst. 32. *Cui debeat fieri confessio.* & Couarru. in cap. *Alma mater.* 2. par. §. 6. docent, nullum Sacerdotem excommunicatum non toleratum (id est nullum excommunicatum denuntiatum, aut excommunicatum notoriè ob percussionem Clerici) habere iurisdictionem in pœnitentes in articulo mortis, quia per eam excommunicationem auferitur omnis iurisdictio saltem Ecclesiastica.

Medina. Couarru.

Sotus in 4. distinct. 18. quæst. 4. art. 4. Nauarrus cap. 26.

Sotus. Nauarrus.

Ledesma. cap. 26. num. 26. & Ledesma 2. parte quarti, quæstione 21. art. 6. docent, Sacerdotem hæreticum non habere dictam iurisdictionem, vel quia caret fide, quæ est fundamentum necessarium ad iurisdictionem Ecclesiasticam, vel quia ita dispositum est ab Ecclesia.

Canus. Suarez. Vasquez. Canus verò de Pœnitentia parte 5. Suarez disput. 26. sectione 4. Vasquez quæst. 93. art. 1. dubio 4. & communiter Doctores docent, quemcumque Sacerdotem, quantumuis hæreticum, & schismaticum, & excommunicatum non toleratum, habere iurisdictionem completam in pœnitentes existentes in articulo mortis, & meritò: quia ex vna parte Ecclesia potest complere iurisdictionem, quam Sacerdotes hæretici & schismatici, & dicti excommunicati habent acceptam in ordinatione, eis applicando & subijciendo dictos pœnitentes, quia huic applicationi & subiectioni non obstat hæresis, nec schisma, vt patet; nec dicta excommunicatio, quia hæc ex Iure tantum Ecclesiastico impedit aut aufert dictam applicationem: *Trident.* & ex altera parte in Tridentino sess. 14. cap. 7. & in pluribus Canonibus 26. quæst. 6. omnino generaliter absque exceptione aliqua dicitur, omnes Sacerdotes posse absoluere pœnitentes in eo articulo constitutos; ergo negandum non est, in omnibus Sacerdotibus, etiam in dictis præcisis, esse completam iurisdictionem in dictos pœnitentes ex Ecclesiæ benignitate erga hos, ne absque confessione decedant.

Obseruandum est, quòd quamuis dicti Sacerdotes præcisi possint validè dictos pœnitentes absoluere; vt tamen licitè possint, necessarium est quòd sint à peccato mortali contritione aut aliter iustificati, nisi quando periculum ægroti ita vrget, vt ob ipsum statim audiendum nequeant conteri, nec aliter iustificari, quia tunc licitè possunt, quamuis sint in peccato mortali: & quamuis Sacerdos non sit licitè administraturus absolutionem, quia iustificari potest, & non vult, tunc pœnitens in articulo mortis existens potest ab illo absolutionem petere (quando pœnitens non timet subuersionem ob communicationem cum eo Sacerdote, & quando ob communicationem cum eo non apparet profiteri errorem aliquem illius Sacerdotis) quia tunc petit, quod Sacerdos ille potest licitè facere, si velit: quod etiam est verum, quamuis Sacerdos ille non sit paratus ad illicitè absoluendum; quia regula illa, nempe quòd nequeat quis inducere aliquem ad id in quo peccaturus est, quando qui inducitur non est paratus ad id, tantùm est vera, quando inducenti non est in præcepto id ad quod inducit, confessio autem & receptio absolutionis in dicto articulo est pœnitenti in præcepto, imò ipsi ministro est in præcepto auditio & absolutio.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm iurisdictio completa concessa omnibus Sacerdotibus, etiam præcisis, in pœnitentes existentes in articulo mortis, etiam concedatur in pœnitentes in periculo mortis constitutos.

ARticulus mortis dicitur tempus illud, in quo proximè instat mors certò moraliter euentura: periculum verò mortis tunc interuenit, quando est probabile seu prudens dubium mortis, quale est in actuali bello, in longa nauigatione, in primo partu mulieris, & in graui infirmitate, & tempus in quo proximè instat dictum periculum, potest dici moralis articulus mortis.

Circa difficultatem ergo Sotus in 4. d. 18. q. 4. art. 4. Canus de Pœnitentia p. 5. Couarruuias in cap. *Alma mater*, par. 1. §. 11. num. 8. & Valentia disp. 7. quæst. 8. punct. 2. partem negatiuam tuentur, quia Tridentinum sess. 14. c. 7. vbi facit mentionem dictæ concessionis, tantùm loquitur de pœnitentibus existentibus in articulo mortis. *Sotus. Canus. Couarru. Valentia. Trident.*

Nauarrus verò c. 26. n. 31. Henriquez lib. 3. de Pœnitentia c. 11. Suarez d. 26. sect. 4. Vasquez quæst. 93. art. 1. dub. 5. Ægidius disp. 8. n. 16. & communiter Doctores partem affirmatiuam meritò tradunt. Quod efficaciter deducitur ex Iure Canonico, in quo quoad concessionem facultatis absoluendi à reseruatis pro eodem vsurpatur articulus & periculum mortis, vt patet in cap. *Eos qui*, de Sententia excommunicationis, in 6. vbi quod in principio appellatur articulus mortis, postea dicitur periculum mortis: & in can. *Si quis suadente diabolo* 17. q. 4. & in cap. *Non dubium*, de Sententia excommunicationis: quia quod in hoc cap. dicitur periculum mortis, in eo can. *Si quis* dictum fuerat articulus mortis; ac proinde in Tridentino vbi suprà nomine articuli mortis, etiam comprehenditur periculum mortis, & meritò, quia moraliter est articulus mortis. *Nauarrus. Henriq. Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Et ratione probatur, quia dicta concessio fit, vt quantum fieri possit pœnitentes non moriantur absque confessione, ne fortè ex defectu illius damnentur: ergo etiam fit pro existentibus in periculo mortis, aliàs relinquerentur expositi periculo moriendi sine confessione. Esse autem in periculo moriendi sine confessione, æquiualet moraliter ipsi mori sine confessione, quia in moralibus periculum æquiualet euentui, & ita cauendum est sicut ipse euentus.

Ex quo deducitur, dictam concessionem non tantùm fieri pro tempore ipso periculi in quo pœnitens fortè morietur, sed etiam pro tempore ante illud, in quo instat ipsum periculum, seu pro articulo periculi, nempe pro tempore in quo quis aggreditur periculum, aut appropinquat periculo, vt quando appropinquat ipsi actuali bello, aut longæ nauigationi, aut primo partui, aut statui infirmitatis grauis in quo fortè morietur, ne in ipso periculo seu in tempore periculi fortè moriatur absque confessione, si ante illud non fuit confessus.

DIFFICVLTAS X.

A quo quilibet Sacerdos habeat iurisdictionem completam in peccata venialia, & etiam in mortalia iam legitimè confessa.

SVpponimus, in quo conueniunt Doctores, Sacerdotes etiam simplices habere sufficientem & completam iurisdictionem in mortalia iam legitimè confessa, & in venialia, quamuis non confessa. Quod vsu & consuetudine Ecclesiæ constat.

Est tamen difficultas, A quo Sacerdotes etiam

simplices habent dictam iurisdictionem, an in sui ordinatione immediatè à Christo, an ab Ecclesia.

Paludan. Sotus. Ruardus. Ledesma. Canus. Vasquez.

Paludanus in 4. dist. 19. quæst. 2. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 2. Ruardus art. 3. contra Caluinum, Ledesma 2. p. quarti, q. 22. art. 1. Canus Relectione de Pœnitentia par. 5. & Vasquez q. 93. art. 1. dub. 6 docent, dictam iurisdictionem accipi immediatè à Christo in ordinatione, Primò, quia dicta peccata non sunt necessario subijcienda clauibus, sed pro libito pœnitentium subijciuntur; ergo complexio iurisdictionis in illa non est Ecclesiæ commissa, sed accepta in ipsa ordinatione. Secundò, quia Ecclesia nequit reseruare venialia; ergo iurisdictio in illa non dimanat ab Ecclesia, sed immediatè à Christo.

Nauarrus. Medina.

Nauarrus verò cap. 4. num. 5. Medina Cod. de Confessione quæst. de Confessione voluntate & non necessitate facta, Henriquez lib. 3. de Pœnitentia cap. 8. Valentia disp. 7. q. 10. p. 2. Suarez disp. 26. sect. 5. & Ægidius disp. 8. num. 17. docent, dictam iurisdictionem completam conferri ab Ecclesia, & non immediatè à Christo, & meritò: quia eisdem verbis Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. conceditur à Christo in ordinatione potestas & iurisdictio absoluendi à mortalibus, & à venialibus, sed dictis verbis non conceditur completa iurisdictio in mortalia non confessa; ergo nec conceditur in mortalia iam confessa, nec in venialia, sed iurisdictio incompleta & inchoata, quæ applicatione subditorum tantùm habentium conscientiam similium peccatorum, facta ab Ecclesia completur & perficitur.

Henriq. Valentia. Suarez. Ægidius.

Ad primam ergo rationem aduersariorum, concedimus Antecedens, & negamus Consequentiam, quia quamuis dicta peccata pro libertate pœnitentium subijciantur clauibus Ecclesiæ, & Sacerdotibus; sed non cuicumque sunt subijcienda, sed tantùm ei cui subiectus est in eo foro ab habente potestatem subijciendi, sicut etiam quis liberè ordinatur, & tamen non potest pro sui libertate à quocumque ordinari, sed tantùm ab eo qui habet facultatem ad id.

Et ad secundam respondemus, quòd quamuis Ecclesia non possit dicta peccata perfectè reseruare, si non præcipiat confessionem Sacramentalem eorum, quia non concessio aut ablatio iurisdictionis in peccata, quæ non sunt necessariò confitenda, qualia sunt prædicta non posito præcepto Ecclesiæ, non est perfecta reseruatio; nihilominùs potest non concedere, & auferre iurisdictionem in illa, cùm ab ipsa dimanet, quod est illa quoad absolutionem reseruare, de quo dicemus Disputatione sequenti Difficultate IV.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm in aliquo casu sit generaliter permissum cuicumque pœnitenti eligere sibi Confessarium alienum.

Sotus. Canus. Ægidius.

SOtus in 4. d. 18. quæst. 4. art. 2. Canus Relectione de Pœnitentia, p. 5. & Ægidius disp. 8. dub. 8. docent, in nullo casu permitti pœnitentibus confiteri alieno Confessario absque licentia proprij: quia si in aliquo casu, maximè quando proprius Parochus est ignorans; in hoc autem casu id non permitteretur, quia si in aliquo iure id permitteretur, maximè in can. *Placuit* 9. quæst. 2. de Pœnitentia d. 6. in eo autem canone aut id non permittitur pro absolutione Sacramentali à peccatis, sed pro mutanda pœnitentia publica imposita à proprio Parocho ignorante, vt ait Sotus, aut si pro absolutione Sacramentali, iam id est abrogatum per cap. *Omnis vtriusque sexus*, vt ait Canus.

Nauarrus. Medina. Vasquez.

Nauarrus verò in dicto can. *Placuit*, de Pœnitentia d. 6. Medina Cod. de Confessione quæst. 35. de Licentia curati alieno confitendi, & Vasquez quæst. 93. art. 2. dub. 3. docent, in casu ignorantiæ proprij Parochi permitti pœnitentibus confiteri alieno Sacerdoti absque licentia proprij, & meritò: quia in dicto can. *Placuit*, absque dubio id permittitur pro confessione Sacramentali ordinata ad absolutionem Sacramentalem, quia in eo est sermo de confessione pro dicta absolutione, & facienda Parocho vt Parocho, tum quia in eo prohibetur pœnitentem commissum vni Sacerdoti tamquam Parocho admitti ab altero ad confessionem, nisi in casu ignorantiæ proprij, tum etiam quia in eo est sermo de confessione, media qua inuenitur gratia, & facienda ei qui habet potestatem ligandi atque soluendi, de qua est sermo in primo canone dictæ distinctionis; confessio autem absolutè dicta, & facienda Parocho vt Parocho, & ei qui habet potestatem ligandi & soluendi, est confessio Sacramentalis ad absolutionem Sacramentalem ordinata.

Id verò, quod Canus ait, permissionem in hoc casu factam, abrogatam esse per cap. *Omnis vtriusque sexus*, dum dicitur confitendum esse proprio Sacerdoti, vel alteri de licentia illius, sine fundamento dicitur: imò contra rationem, quia in eo cap. nihil noui statuitur, sed tantùm declaratur generalis obligatio confitendi proprio Sacerdoti, vel alteri de illius licentia, quo non tollitur prædicta particularis concessio pro casu ignorantiæ proprij Parochi.

Prædictus autem canon *Placuit*, intelligitur, vt aduertit Vasquez, quando Parochus est adeò ignorans, vt confessio illi facta sit nulla aut illicita, ratione ignorantiæ ipsius; iuxta ea quæ dicemus Diffic. XV. & etiam intelligitur quando non est alius Sacerdos, qui ex priuilegio, aut aliter habeat iurisdictionem delegatam, quia concessio in eo canone facta videtur in defectum habentis iurisdictionem, & absque onere petendi licentiam ab aliquo, adhuc ab Episcopo.

Richard. Paludan. Gabriel. Bonauent. Adrian. Siluest.

Addunt Richardus, Paludanus & Gabriel in 4. dist. 17. Bonauentura dist. 19. Adrianus quæst. 5. de Confessione, & Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 6. etiam permitti pœnitentibus eligere Confessarium ratione malitiæ proprij Parochi, quando scilicet pœnitens ex confessione illi facta timet damnum sibi ab illo inferendum: id tamen additur absque fundamento aliquo in Iure, quia pro hoc casu nullum extat Ius.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm aliquibus in particulari conueniat in omni casu eligere sibi Confessarium absque licentia proprij.

COnueniunt Doctores, esse aliquos, quibus in omni casu, etiam in præsentia proprij Sacerdotis, & absque eius licentia conuenit eligere sibi Confessarium, quos iam nominamus.

In

In primis Romano Pontifici ex Iure diuino conuenit eligere sibi Confessarium ratione potestatis ipsi collatæ à Christo ad designandum subditos Sacerdotibus, se ipsum designando & applicando, vt subditum in eo foro, Sacerdoti cui vult.

Secundò conuenit Episcopis eligere sibi Confessarium non ex Iure diuino Christi, quia ex hoc tantùm subijciuntur Pontifici tamquam proprio Pastori, sed Iure Ecclesiastico, habito in c finali, de Pœnitentiis & remissionibus: in quo id etiam conceditur Prælatis exemptis à iurisdictione ordinaria, vt Generalibus, Prouincialibus, & Superioribus immediatis domus Religiosæ, vt Prioribus, Guardianis, Rectoribus, & Abbatibus, sed non Abbatissis: quod in eodem cap. etiam conceditur Prælatis qui sunt Episcopis superiores, vt Primatibus, Patriarchis, & etiam Cardinalibus Episcopis, & Cardinalibus Legatis: reliquis verò Cardinalibus id etiam conuenit non ex Iure dicti capituli, sed vel ex alicuius Pontificis viuæ vocis oraculo, vel ex Iure consuetudine introducto.

Tertiò idem conuenit Parochis, & omnibus aliis Sacerdotibus, etiam simplicibus, ex Iure consuetudine introducto.

Quartò Imperatores, Reges, & alij Principes sæculares habere solent priuilegia à Romano Pontifice ad eligendum Confessarium, quibus standum est.

Quintò idem priuilegium eligendi Confessarium conceditur accipientibus Bullam Cruciatæ, & concedi solet per alias Bullas, quibus etiam standum est.

Circa vagos seu vagabundos, qui nullum habent firmum domicilium, sed vagantur, Paludanus in 4.d.17. quæst.3. Antoninus tit. 17. cap.4. Nauarrus in can. *Placuit*, num. 79. Caietanus v. *Absolutio*, ex parte absoluentis, & Vasquez quæst.93. art.2. dub.4. docent, illos posse sibi eligere Confessarium, quia carent proprio Parocho, cùm careant firmo domicilio, ex quo fideles sortiuntur Parochiam, vt statuitur in cap. finali, de Parochiis.

Paludan. *Antoninus.* *Nauarrus.* *Caietanus.* *Vasquez.*

Sotus verò in dist. 18. quæst.4. Medina Cod. de Confessione q.35. Siluester v. *Confessor* 1. quæst.1. Suarez disp.25. sect.2. & Ægidius disp.8. dub.8. docent, illos non posse eligere sibi Confessarium, & meritò: quia habent proprium Parochum (quamuis non firmum) eum videlicet, in cuius parochia actu habitant, quia eis assignandus est aliquis proprius Parochus, cui incumbat cura ipsorum; aliàs non esset illis sufficienter prouisum; nullus autem alius illis potest commodè assignari, nisi ille in cuius parochia habitant actu. Quod etiam praxis confirmat, quia nullus Parochus censetur obligatus ad administrandum illis Sacramenta, quando eis indigent, nisi ille in cuius parochia actu hospitantur & habitant.

Sotus. *Medina.* *Siluester.* *Suarez.* *Ægidius.*

Circa peregrinos & iter agentes, qui alibi habent domicilium, Paludanus docet, eos non posse confiteri, nisi illi Parocho in cuius parochia habent domicilium, vel alteri de licentia illius, quam censentur habere, quando ex licentia illius peregrinantur.

Paludan.

Caietanus verò, Suarez, Vasquez & Ægidius docent, illos posse confiteri Parocho parochiæ in qua inueniuntur, & alteri de eius licentia, & meritò: quia, vt Caietanus refert, id declarauit Eugenius IV. viuæ vocis oraculo pro confessione & Communione: imò addit Pontifex, eos ex Iure ad eam parochiam pertinere, & non ex commissione: intelligit autem Pontifex non ex commissione proprij Episcopi, nec Parochi, sed ex Iure, consensu tacito Pontificum introducto. Et idem maiori ratione dicendum est de eo, qui negotij, aut studij, aut mercaturæ, aut militiæ causâ commoratur in aliquo oppido, quamuis in eo non sit commoraturus per medietatem anni: quod addimus, quia quando habet animum commorandi per medietatem anni parum plus minúsve, certius est ad eam parochiam in qua habitat pertinere; nisi quando pro similibus personis designata est aliqua parochia, quamuis habitent extra eam, vt pro Scholasticis designata est Compluti, quia tunc ad hanc designatam pertinent.

Caietanus. *Suarez.* *Vasquez.* *Ægidius.* *Eug. IV.*

Circa eos verò qui habent duo domicilia, Nauarrus, Suarez & Ægidius docent, posse vtrilibet Parocho ex illis confiteri, & merito: quia vterque est illis Parochus ratione vtriusque domicilij.

Nauarrus. *Suarez.* *Ægidius.*

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm habens facultatem eligendi sibi Confessarium, possit eligere Sacerdotem simplicem, & non approbatum.

CErtum est, habentem facultatem eligendi sibi Confessarium absque restrictione aliqua collatam, posse eligere Sacerdotem simplicem, id est aliàs carentem iurisdictione completa in ipsum habentem dictam facultatem, aliàs nullum illi fieret priuilegium: & post Tridentinum, vbi receptum sit, non posse à pœnitente sæculari eligi in Confessarium, nisi Sacerdotem, qui vel sit Parochus, quamuis aliàs alienus, vel qui sit approbatus ab Ordinario, quia in Tridentino sess. 23. cap. 15. decernitur, nullum posse audire confessiones sæcularium, nisi approbatum ab Ordinario, vel habentem beneficium parochiale.

Trident.

Est tamen difficultas, An Religiosi habentes dictam facultatem, possint eligere Sacerdotem non solùm simplicem, sed etiam eum qui nullius est Parochus, nec approbatus ab Ordinario, & an id possint sæculares, secluso decreto Tridentini, aut vbi fortè receptum non fuerit.

Canus Relectione de Pœnitentia par.5. Glossa in cap. *Si Episcopus*, de Pœnitentiis & remissionibus in 6. Vasquez quæst. 93. art. 2. dub. 5. & Ochagauia quæst. 36. partem negatiuam tuentur, quia aliàs fortè eligetur Confessarius qui non sit idoneus, quod non est credendum velle superiorem dictam facultatem concedentem; in generali autem concessione non veniunt, quæ non esset quis in specie concessurus, vt habetur Regula 18. Iuris, in 6.

Canus. *Glossa.* *Ochagau.* *Vasquez.*

Paludanus verò in 4.d.17. quæst.3. art.2. Gabriel quæst.2. dub.5. Sotus d.18. quæst.4. art.3. Adrianus quæst.5. de Confessione, dub.1. Antoninus tit. 17. cap. 17. & Medina Cod. de Confessione, quæst. de Sacerdote alieno, partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia concedi potest facultas eligendi Confessarium non Parochum, & non approbatum; ergo quando generaliter & absque restrictione conceditur facultas eligendi Confessarium, verè conceditur facultas eligendi quemlibet aliàs non impeditum, dummodò sit suffi-

Paludan. *Gabriel.* *Sotus.* *Adrianus.* *Antoninus.* *Medina.*

sufficiens & idoneus, quod non difficilè potest pœnitens prudenti diligentia aut interrogando, aut aliter discernere. Vnde Religiosi possunt Sacerdotem non Parochum, & non approbatum, eligere in Confessarium, & etiam sæculares, vbi fortè dictum decretum Tridentini non fuerit receptum.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm confitentes Religiosis priuilegiatis, satisfaciant præcepto annuæ confessionis.

SVpponimus, fideles posse validè & licitè confiteri Religiosis priuilegiatis ad audiendas confessiones, aliàs nullum fuisset eis concessum priuilegium.

Est tamen difficultas, An fideles, confessione illis facta, satisfaciant præcepto annuæ confessionis.

Henriq. Poliaco. Henriquez Quodlib. 10. quæst. 2. & Ioannes de Poliaco existimarunt, fideles confitentes dictis Religiosis, non satisfacere præcepto annuæ confessionis, ac proinde semel in anno teneri omnia sua peccata mortalia, quantumuis dictis Religiosis iam confessa, suo Parocho confiteri, aut alteri de eius licentia. Primò, quia in cap. *Omnis vtriusque sexus*, dicitur, fideles teneri omnia sua peccata mortalia proprio Sacerdoti, aut alteri de eius licentia, saltem semel in anno confiteri; per priuilegia autem Religiosis concessa non est derogatum dicto capitulo, quia in eo continetur & determinatur præceptum diuinũ confitendi proprio Sacerdoti, aut alteri de eius licentia, saltem semel in anno, præcepto autem diuino nequit derogari per priuilegia Ecclesiastica; ergo qui proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia non confitetur semel in anno, quantumuis dictis Religiosis confiteatur, non satisfacit dicto præcepto. Secundò, quia in Extra-
Mart. V. uag. *Ad vberes fructus*, edita à Martino V. quæ refertur ab Henriquez, in qua Martinus concedit Mendicantibus idem priuilegium audiendi confessiones, addit: *Volumus autem, quod hi qui Fratribus confitebuntur, teneantur proprio Sacerdoti saltem semel in anno, prout generale Concilium constituit, confiteri.* Et in Extrauag. *Vices*, de Tregua &
Sixt. IV. pace, edita à Sixto IV. dicitur, quòd Fratres mendicantes desistant prædicare, quòd Parochiani non sunt obligati tempore Paschatis proprio Sacerdoti confiteri, quia ad id de Iure tenentur.

Nihilominùs iam negari non potest, confitentes Mendicantibus, & quibuscumque aliis Religiosis, etiam satisfacere præcepto cõfessionis, tam annuæ, quàm purè diuino pro articulo mortis, vt declara-
Clem. VIII uit Clemens VIII. in Bulla edita anno 1592. die 22. Decembris, & meritò: quia iam priuilegia ad audiendas confessiones Sacerdotibus nostræ Societatis, & reliquis Mendicantibus renouata, aut de nouo concessa (quibus etiam reliqui Religiosi gaudent) verè sunt concessa absque vlla limitatione & exceptione alicuius confessionis, ergo illis concessa est facultas audiendi confessiones, etiam pro præcepto confessionis, & tam pro purè diuino, quàm pro præcepto annuæ confessionis.

Concessione autem dictæ facultatis non derogatur Iuri diuino modificato in cap. *Omnis vtriusque sexus*, confitendi proprio Sacerdoti, vel alteri de licentia illius, saltem semel in anno, quia qui ex licentia & ex priuilegio Romani Pontificis audit confessiones (vtaudiunt Religiosi) verè audit illas ex licentia proprij Sacerdotis, quia Rom. Pontifex, quamuis non sit proprius Parochus, est tamen proprius Sacerdos, & pastor omnium fidelium, & non alienus; & in dicto cap. *Omnis*, nomine proprij Sacerdotis non tantùm intelligitur Parochus, sed etiam quicumque habens iurisdictionem ordinariam, quam etiam habent Rom. Pontifices, & reliqui Episcopi. Ex quo constat ad prius fundamentum aduersariorum.

Et ad posterius, desumptum ex Martino V. & ex Sixto IV. respondemus, eo tempore priuilegium audiendi confessiones anteà à Bonifacio VIII. in Extrauag. *Super cathedram*, de Sepulturis, & Benedicto XI. in Extrauag. *Inter cunctas*, de Priuilegiis, absolutè absque exceptione alicuius confessionis Mendicantibus concessum, quod Ioannes XXII. supponit in Extrauag. *Vas electionis*, de Hæreticis, in qua sententiam Ioannis de Poliaco damnauit, fuisse eo modo dicto limitatum à Martino V. & à Sixto IV. iam tamen antiquum priuilegium concessum à Bonifacio VIII. & à Benedicto XI. fuisse absolutè, absque exceptione alicuius confessionis à Romanis Pontificibus, iterùm nostris & reliquis Mendicantibus renouatum, vt constat ex Bullis ipsis concessis.

DIFFICVLTAS XV.

Quanta scientia necessaria sit in Sacerdote, vt possit confessiones audire.

SVpponimus, in Sacerdote necessariam esse scientiam seu notitiam aliquam peccatorum, & aliquarum aliarum rerum, vt confessiones audiat; quia ad iudicandum (vt verè iudicat Sacerdos in confessione) necessaria est cognitio causæ, & aliarum rerum ad iudicium & ad sententiam iudicij pertinentium. Ita Caietanus v. *Confessori necessaria.* Siluester v. *Confessor* 3. Antoninus 3. parte, tit. 17. cap. 16. disput. 28. sect. 2. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 1. Ægidius disp. 8. dub. 16. & Reginaldus lib. 1. cap. 12. *Caietanus. Siluester. Antonius. Suarez. Vasquez. Ægidius. Reginald.*

Est ergo in primis necessarium Sacerdoti vt possit confessiones audire, quòd sciat discernere inter mortale & veniale, & inter species peccatorum, & an peccatum sit vnum, vel multiplex. Secundò necessarium est, quòd sciat casus reseruatos, à qua obligatione magna ex parte liberantur Religiosi, quia habent priuilegium absoluendi à multis: & etiam qui audiunt confessiones habentium Bullam Cruciatæ, quia habet priuilegium absoluendi ferè ab omnibus reseruatis. Tertiò necessarium est quòd sciat obligationes restituendi, & impedimenta matrimonij, & omne aliud quod necessarium est vt pœnitens possit absolui. Ratio omnium trium prædictorum est, quia absque eorum notitia nequit Sacerdos in confessione prudenter procedere, & iudicare, & pœnitentibus mederi, ad quod ex officio Confessarij tenetur.

Ita tamen necessarium est Sacerdoti quòd tria prædicta sciat, & possit inter ea discernere, vt necessarium non sit quòd id possit in omnibus peccatis quæ se auditurum credit, quia id vix possunt doctissimi; sed sufficit quòd id possit in peccatis & casibus qui frequenter contingunt his quorum confessiones audit. Ex quo fit, quòd possit aliquis esse

esse idoneus ad audiendas confessiones in vno oppido, nempe in oppido rusticorum, & respectu alicuius generis personarum, vt Clericorum; & non sit sufficiens in alio oppido, vt in Curia regia, & respectu alicuius generis personarum, vt mercatorum, & scribarum. Et ita necessarium est quòd omnium trium prædictorum notitiam habeat, vt necessarium non sit, quòd notitia sit tanta vt possit ex tempore & per se ipsum in omnibus casibus occurrentibus omnia dubia resoluere, sed sufficit quòd id possit in casibus frequenter occurrentibus, & quòd in difficilioribus dubitare possit, vt possit absolutionem differre, quousque doctos vel libros consulat. Imò non videtur necessarium, quòd in casibus frequenter occurrentibus possit omnia dubia circa illos ex tempore resoluere, si maiori ex parte possit, & circa reliqua pauca possit dubitare.

Nec detinenda est absolutio, quia Sacerdos nesciat discernere circa peccata non frequenter contingentia, an sit mortale peccatum, an tantùm veniale; & an multiplex, an vnum; & an huius aut illius speciei: imò nec quando id nescit circa peccata frequenter contingentia, si id discernere sit difficile ob incertitudinem materiæ, aut aduertentiæ pœnitentis quando peccatum commisit, aut ob alias circumstantias: sed audito facto pœnitentis, & adhibito remedio prout melius possit, conferri potest absolutio; quia sicut ex parte pœnitentis ad confessionem formaliter integram sufficit mediocris diligentia, ita etiam ex parte Confessarij ad absolutionem formaliter integram sufficit scientia, & iudicium, & discretio mediocris circa peccata.

Est tamen difficultas Primò, An Confessario sit necessaria notitia irregularitatum, saltem confusa, sufficiens ad dubitandum.

Caietanus. Nauarrus. Vasquez. Caietanus negatiuè respondet, quia absolutio potest conferri irregulari. Nauarrus verò & Vasquez sub distinctione respondent, & benè, nempe eam notitiam tantùm esse necessariam Confessario audienti confessiones Clericorum (nisi quando suppleri potest scientia ipsorum pœnitentium) & nos addimus, etiam quando audit confessiones eorum quos credi potest esse ordinandos, vt tam Clericos quàm ordinandos dirigat, & de irregularitate moneat, vt ordinati abstineant ab vsu Ordinum, & non ordinati ab ordinatione.

Secundò est difficultas, An ignorantia Confessarij suppleri possit, si ipse faciat vt pœnitens ante confessionem consulat peritos circa res, quas Confessarius ipse ignorat.

Ochagau. Caietanus. Ochagauia quæst. 38. negat, quia id esset nimis onerosum pœnitenti. Caietanus verò affirmat, & meritò, quia tunc non est necessaria Confessario notitia earum rerum: id tamen limitat, quando id non est Confessario frequenter necessarium, sed tantùm in vno casu, aut in altero. Quam limitationem nos tantùm veram existimamus, quando Confessarius est debitus pœnitenti, vt Parochus: quia tunc contra rationem est concedere pœnitenti Confessarium molestum, non verò quando Confessarius liberaliter conceditur.

Tertiò est difficultas, An in eo, qui propria voluntate suscipit officium Confessarij, requisita sit maior scientia quàm in eo qui ex obedientia illud suscipit.

Antoninus. Nauarrus. Suarez. Vasquez. Reginald. Antoninus affirmatiuè respondet, immeritò tamen, vt optimè Nauarrus, Suarez, Vasquez & Reginaldus; quia obedientia nequit supplere defectum scientiæ aliàs ad munus Confessarij requisitæ.

Quartò est difficultas, An confessio facta ei qui modo suprædicto nescit discernere circa materiam confessionis, inter mortale videlicet & veniale, & inter species peccatorum, & inter eorum vnitatem & multiplicitatem in casibus frequenter occurrentibus, sit nulla, & consequenter necessariò repetenda.

Suarez. Vasquez. Suarez, Vasquez, & communiter Doctores supponunt, Sacerdotem sic ignorantem non esse incapacem recipiendi de nouo iurisdictionem, & multò minùs retinendi antiquam, quia talis incapacitas nullo fundamento ostendi potest: & consequenter si ea, quæ sibi dicuntur in confessione, de facto percipiat vt mala, & fortè benè iudicet, & inter ea modo dicto discernat, confessio ipsi facta erit valida.

Est tamen difficultas, An, quando ratione dictæ ignorantiæ de facto non benè iudicat, nec discernit, tunc confessio sit nulla defectu veri iudicij, & actualis discretionis.

Richardus. Victoria. Vasquez. Turrianus. Ochagau. Richardus in 4. d. 17. art. 2. quæst. 8. Victoria de Confessione num. 168. Vasquez q. 93. art. 3. dub. 2. Turrianus disp. 25. dub. 2. & Ochagauia q. 38. docent, tunc confessionem esse nullam, quia tunc absolutio fertur à iudice, causa insufficienter cognita.

Gabriel. Adrianus. Petrus Sot. Suarez. Ægidius. Gabriel verò in 4. d. 17. q. 1. art. 3. dub. 2. Adrianus q. 4. de Confessione, Petrus Sotus Lect. 6. de Confessione, Suarez disp. 22. sect. 6. & Ægidius disp. 6. dub. 5. docent, tunc confessionem esse validam quantum est ex parte Sacerdotis, & meritò: quia actus pœnitentis cogniti vt peccata, sunt materia sufficiens absolutionis; ergo absolutio supra illam cadens erit valida. Peccauit tamen Sacerdos (nisi bona fide excusetur) quia causâ insufficienter cognitâ tulit sententiam absolutionis.

Addimus, *quantum est ex parte Sacerdotis*, quia si pœnitens confiteatur Sacerdoti sic ignoranti, eius ignorantiam aduertens peccauit mortaliter, ac proinde quantum est ex parte ipsius, confessio fiet nulla defectu doloris & integritatis confessionis.

Obseruandum tamen est, in quo non pauci conueniunt, in casu extremæ necessitatis non solùm validè, sed etiam licitè confessionem fieri Sacerdoti sic ignoranti, dum percipere possit facta pœnitentis vt peccata, sicut etiam in casu extremæ necessitatis validè & licitè fit à pœnitente confessio peccatorum in genere & in communi, quando aliud non potest. Imò non tantùm in casu extremæ necessitatis, sed etiam in casu grauis necessitatis id potest licitè fieri, vt si defectu aliorum Confessariorum populus aliquis longo tempore destitutus maneret, quia tunc melius erit confiteri sic ignoranti; posteà tamen si adsit Confessarius idoneus, & non ignorans, repetenda est huic confessio suo tempore.

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm in Sacerdote præter scientiam necessaria sit aliqua approbatio ad audiendas confessiones.

QVamuis ante Tridentinum nullo Iure fuerit requisita approbatio in Sacerdotibus ad audiendas confessiones, iam verò post Tridentinum requi-

requiritur approbatio ab Episcopis facta, siue cum examine, siue sine illo, prout ipsi visum fuerit, quia *Trident.* ita decernitur in ipso Tridentino sess. 23. c. 15. de Reformatione, quæ distincta est à concessione iurisdictionis, vt patet: requiritur autem non tantùm vt licitè audiant confessiones, sed etiam vt validè, vt sonant verba Tridentini, & praxis ostendit.

Hæc autem approbatio non requiritur à Tridentino in his Sacerdotibus, qui habent beneficium parochiale (cuius nomine intelligitur quodcumque beneficium cui annexa est cura animarum) quia Tridentinum supponit, habentes illud esse idoneos: requiritur tamen in his qui iam beneficium reliquerunt, quia tantùm excipit eos qui beneficium parochiale obtinent. Et dicta approbatio tantùm requiritur ad audiendas confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum: ac proinde ad audiendas confessiones Religiosorum, sufficit in Sacerdote adhuc sæculari delegatio iurisdictionis à Superiore Religiosi pœnitentis facta absque aliqua approbatione: & requiritur dicta approbatio ad audiendas confessiones sæcularium in omnibus Sacerdotibus, etiam Religiosis, vt exprimitur in Tridentino, quamuis Mendicantibus, & Magistris seu Doctoribus Theologiæ, quia in omnibus, etiam in Religiosis, absque vllius exceptione illam requirit Tridentinum. Imò addit, *Priuilegijs & consuetudine quacumque immemorabili non obstantibus.*

Nauarrus. Nauarrus ergo cap. 27. num. 265. dum ait, Regularem Mendicantem à suo Prælato præsentatum Episcopo, manere idoneum ad audiendas confessiones sæcularium, quamuis ab Episcopo non approbetur, quando absque iusta causa ab eo non approbatur, quasi hoc priuilegium concedatur Mendicantibus in Clementina *Dudum*, de Priuilegiis, fallitur, vt aduertunt Suarez disput. 28. sect. 5. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 3. & Ægidius disp. 8. num. 58. quia in omnibus Religiosis absque exceptione Mendicantium requiritur à Tridentino approbatio, addendo, *priuilegys non obstantibus:* præsertim quòd Mendicantibus non fuit concessum tale priuilegium, quia iuxta dictam Clementinam non hebat præsentatio Mendicantium Episcopo vt eos approbaret, quia nulla erat requisita approbatio, sed vt illis iurisdictionem concederet; quam si Episcopus absque rationabili causa præsentatis negabat, eo ipso Pontifex illam concedebat: ac proinde priuilegium in dicta Clementina Mendicantibus concessum non fuit reuocatum per Tridentinum, quia in ea Clementina non priuilegiabantur quoad approbationem, sed quoad iurisdictionem; quoad hanc autem dictum priuilegium iam est ampliatum per alia priuilegia particularia nouiter concessa, per quæ iurisdictionem accipiunt immediatè à Papa Vnde modò Mendicantes, & qui cum eis in priuilegiis communicant, quando ad Episcopum accedunt, non accedunt pro iurisdictione, sed pro approbatione, quia hæc sola est necessaria ipsis ab Episcopo.

Suarez. Vasquez. Ægidius.

Sacerdotibus verò sæcularibus necessaria est non solùm approbatio ab Episcopo, sed etiam acceptio seu completio iurisdictionis, siue à Parocho, siue ab Episcopo, siue à Papa, quia Sacerdotes sæculares nullo priuilegio habent iurisdictionem completam. Imò addimus, quòd non eo ipso quòd aliquem approbat vt sufficientem, ipsi concedit iurisdictionem, vt aduertunt Vasquez, Ægidius & Ochagauia: ac proinde quando Episcopus conferit generalem licentiam audiendi confessiones (nisi aliud exprimat) tantùm approbat, & non confert iurisdictionem: Primò, quia credi non potest, Episcopum licentia illa velle priuato Sacerdoti ita gratis, & absque peculiari aliqua causa rationabili, conferri vniuersaliorem iurisdictionem quàm habeat Parochus; quia iste quamuis sit sufficiens & idoneus pro tota Ecclesia, sed non habet iurisdictionem nisi in suos parochianos, ille verò priuatus Sacerdos haberet in omnes diœcesanos Episcopi. Secundò, quia tali concessione frustraretur priuilegium Cruciatæ quoad facultatem eligendi Confessarium, quia ex vna parte nemo potest eligere virtute Bullæ Cruciatæ nisi approbatum ab Episcopo; & ex altera parte, eo ipso quòd Episcopus illum approbaret, & ei conferret licentiam, posset quilibet absque priuilegio Bullæ illi confiteri, vtpote habenti iurisdictionem ab Episcopo, quod non est credendum Episcopos velle. *Ochag.*

Vasquez. Ægidius.

Dicta autem approbatio facienda est ab Episcopo, attendendo non solùm ad scientiam quæ necessaria est, sed etiam ad prudentiam, ad ætatem, & ad mores approbandorum, quia hæc maximè expediunt ad rectè exercendum munus Confessarij, quamuis dum oppositum non constat, semper præsumuntur idonei quoad alia, excepta scientia; & sicut Sacerdos potest esse idoneus pro vno oppido, & non pro alio, & pro vno genere personarum, & non pro alio, ita etiam potest approbari ab Episcopo pro vno oppido, & non pro aliis, & pro vno genere personarum, & non pro aliis.

Nomine autem Episcopi à quo facienda est approbatio, intelligitur etiam (vt constat ex communi Doctorum consensu, & praxi, & consuetudine) quicumque habens iurisdictionem Episcopalem in foro exteriore respectu sæcularium, nempe Vicarius seu Prouisor Episcopi, Capitulum Cathedrale, sede vacante, & alij Prælati exempti, qui habent dictam iurisdictionem, quia in dicto Decreto Tridentini potiùs attenditur ad iurisdictionem Episcopalem, quàm ad consecrationem.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm approbatus ab vno Episcopo pro sua diœcesi, etiam censeatur approbatus pro qualibet alia.

SVpponimus, habentem beneficium parochiale in vna diœcesi, quamuis tantùm fuerit approbatus vt idoneus ad officium Parochi, ab Episcopo à quo accepit beneficium, posse nihilominùs absque alia approbatione vbique terrarum confessiones audire, si aliàs iurisdictionem accipiat à proprio Sacerdote pœnitentis, quamuis tantùm à Parocho, quia à Tridentino non requiritur approbatio, nisi in aliis non habentibus beneficium parochiale.

Difficultas ergo tantùm procedit circa approbationem in aliis Sacerdotibus non habentibus beneficium parochiale.

Henriquez lib. 7. cap. 12. & Ægidius disp. 8. dub. 7. docent, approbationem ab vno Episcopo factam sufficere pro qualibet diœcesi, quia Tridentinum tantùm requirit approbationem ab Episcopo factam, quæ in casu dicto reperitur. *Henriq. Ægidius*

Vasquez verò quæst. 93. art. 3. dub. 4. Guttierrez lib. 1. *Vasquez. Guttierr.*

Ochagau. lib. 1. Quæstionum Canonicarum c. 27. & Ochagauia q. 40. docent, & meritò, approbationem ab vno Episcopo factam non sufficere pro alijs diœcesibus. Quod constat ex communi praxi Ecclesiæ, & deducitur ex Tridentino in dicto decreto, dum in eo dicitur, nullum posse audire confessiones sæcularium, nisi ab Episcopis idoneus iudicetur, & non dicitur ab Episcopo, nec ab vno Episcopo, quo indicatur, approbationem faciendam esse ab vnoquoque Episcopo pro sua diœcesi. Quod etiam ratio suadet, quia bonæ gubernationi est maximè consonum & expediens, vt nullus audiat confessiones eorum quorum cura incumbit Episcopo, nisi sit ab ipso approbatus, supposito quòd sit approbandus ab Episcopo.

DIFFICVLTAS XVIII.

A quo Episcopo facienda est approbatio.

Henriq. HEnriquez lib. 7. cap. 12. docet, ad audiendas confessiones sufficere, quòd approbatio fiat à quocumq; Episcopo, siue pœnitentis, siue Confessarij, siue loci in quo fit confessio, quia in Tridentino tantùm requiritur approbatio ab Episcopo; hæc autem, à quocumque Episcopo ex dictis fiat, verè fit ab Episcopo.

Trident.

Vasquez. Guttierrez & Ochagau. Vasquez quæst. 93. art. 3. dubio 4. Guttierrez lib. 1. Quæstionum cap. 27. & Ochagauia qu. 40. docent, approbationem faciendam esse ab Episcopo loci in quo fit confessio, quia approbatio facienda est ab Episcopo; in eo autem loco in quo fit confessio, non est alius Episcopus.

Suarez. Ægidius. Reginald. Filliucius. Suarez disp. 28. sect. 6. Ægidius disp. 8. dub. 7. Reginaldus lib. 1. cap. 16. & Filliucius tit. 7. c. 9. quæst. 10. docent, approbationem faciendam esse ab Episcopo Confessarij. Quibus fauere videntur duæ responsiones Congregationis Cardinalium ex ore Pontificis acceptæ, quarum prior est: *SS. D. N. audita consultatione Congregationis, declarauit, Episcopum vigore priuilegij, de quo in capite finali de Pœnitentijs & remissionibus, non posse sibi eligere Sacerdotem sibi non subditum, qui à proprio Ordinario non fuerit approbatus.* quo indicatur, Episcopum non posse sibi non subditum approbare, alias posset illum statim approbare, & ita eum in Confessarium eligere Posterior est: *SS. D. N. declarauit, tempore Iubilæi posse omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario; in Bulla enim non fit mentio nisi de Ordinario eorum qui audiunt confessiones, non autem de Ordinario pœnitentium:* quo significatur, ad approbationem non respici quòd sit Ordinarius pœnitentis, sed Confessarij, vt ab eo fiat.

Et ratione probatur, quia approbatio, vtpote sententia declaratiua sufficientiæ Confessarij, est actus iurisdictionis in Confessarium; ergo tantùm pertinet ad eum Episcopum qui habet iurisdictionem in approbandum, ac proinde tantùm est facienda ab Episcopo Confessarij.

Rodriguez. Rodriguez verò in Expositione Bullæ §. 5. & communiter Theologi & Canonistæ docent, approbationem Confessarij faciendam esse ab Episcopo pœnitentis, & meritò: quia approbatio Confessarij fit in fauorem pœnitentium, eis prospiciendo, vt ipsis idoneus & conueniens minister tribuatur; prospicere autem pœnitentibus, & ipsis de ministro conueniente prouidere, ad eorum Episcopum & Pastorem pertinet, iuxta rectam & prudentem gubernationem. Ex quo constat ad rationem Henriquez.

Ad rationem verò Vasquez respondemus, quòd quamuis in loco in quo fit confessio, non sit alius Episcopus nisi Episcopus ipsius loci; approbatio tamen facienda est ab Episcopo pœnitentis, ob rationem dictam: sed quia pœnitens in aliquo loco existens de iure etiam pertinet ad Episcopum illius loci, quoad Communionem & confessionem, vt diximus Difficultate XII. ideò approbatio etiam fieri potest ab Episcopo loci in quo fit confessio, quia eo ipso etiam est Episcopus pœnitentis; sed non solùm fieri potest ab Episcopo loci in quo fit confessio, sed etiam fieri potest ab Episcopo proprio pœnitentis ratione domicilij, & meliùs, quia pœnitens non minùs, imò magis pertinet ad Episcopum domicilij, quàm ad Episcopum loci in quo actu hospitatur & habitat.

Et ad rationem Suarez concedimus, approbationem esse actum iurisdictionis in Confessarium, hunc tamen actum posse exerceri ab Episcopo pœnitentis in Confessarium alias non sibi subditum, si Confessarius velit, vt potest se subijcere illi Episcopo ad hoc vt possit confessiones subditorum illius Episcopi audire.

Nec responsiones Congregationis Cardinalium nobis aduersantur; quia in priori tantùm est sermo de Episcopo iter agente, & existente in alieno Episcopatu, qui nequit sibi in Confessarium eligere Sacerdotem alias non sibi subditum, qui à suo Ordinario non sit approbatus, quia in eo Episcopatu nequit eum pro se approbare, quamuis possit pro suis subditis, sicut, non existente dicto priuilegio cap. finalis, non posset illi confiteri absque licentia Episcopi loci, quamuis in eo loco ipse posset confessiones suorum subditorum ratione domicilij audire.

Et in posteriori tantùm significatur, Religiosos, vt Iubilæum lucrentur, qui ad id confiteri debent Sacerdoti approbato, debere confiteri Sacerdoti approbato, non à suis Prælatis, sed à Prælato Episcopali: quia quando in Bulla quoad effectum lucrandi Iubilæum fit mentio Ordinarij, dicendo, confessionem ad illud lucrandum requisitam faciendam esse Sacerdoti approbato ab Ordinario, tantùm fit mentio Ordinarij Confessariorum (id est Ordinarij à quo approbandi sunt Confessarij, quibus facienda est dicta confessio) qui quoad hanc approbationem est Episcopus, & non fit mentio Ordinarij pœnitentium, qui respectu Religiosorum vt pœnitentium tantùm est proprius Prælatus.

Ex dictis deducimus contra Rodriguez §. 9. n. 9. vt optimè Suarez & Henriquez, quoties vi Bullæ Cruciatæ aut alterius priuilegij conceditur facultas Religiosis eligendi Confessarium approbatum ab Ordinario, etiam pro absolutione à reseruatis, non posse eligere Confessarium approbatum tantùm à suo Prælato, vt constat ex præ- *Suarez. Henriq.*
dicta responsione Congregationis Cardinalium: & ex eo quòd in eis priuilegijs alludatur ad approbationem faciendam ab Ordinario requisitam à Tridentino, quæ facienda est ab Ordinario Episcopali.

Vnde quando Difficultate præcedenti diximus, approbationem ab vno Episcopo factam non sufficere

ficere pro alijs diœcesibus, intelligitur personaliter, non localiter, ideſt, intelligitur pro diœcesanis aliorum Episcoporum dum existunt in proprijs diœcesibus, non verò quando actu hospitantur in alieno Episcopatu, quia tunc approbatio ab Episcopo huius Episcopatus facta sufficit pro diœcesano alterius Episcopi existente in alieno Episcopatu.

DIFFICVLTAS XIX.

Vtrùm approbatio semel facta possit reuocari.

COnueniunt Primò Doctores, approbationem Sacerdotis adhuc sæcularis absolutè datam, non finiri morte Episcopi per se aut per suum Vicarium approbantis, quamdiu non reuocatur, vt patet ex vsu & praxi Ecclesiæ. Quod etiam ratio suader: quia approbatio est quædam iuridica sententia declaratiua sufficientiæ approbati; sententia autem non expirat morte eius qui eam tulit: quod, vt diximus Difficultate IV. verum existimamus, quamuis in approbatione addatur, *quamdiu nobis placuerit*; quia per particulam *placuerit* non tam significatur consensus positiuus dictæ approbationis, qui nequit post mortem perseuerare, quàm non reuocatio approbationis, quæ morte non reuocatur.

Conueniunt Secundò, facultatem ad accipiendam iurisdictionem pro confessionibus omnium fidelium, quam habet qui obtinet beneficium parochiale, non posse ab Episcopo reuocari quamdiu ille obtinet beneficium; quia eo ipso quòd illud obtinet, est absque alia approbatione idoneus ad eam iurisdictionem accipiendam.

Est tamen difficultas, An approbatio, qua non habentes beneficium parochiale, siue sæculares siue Regulares ab Episcopo approbati sunt, possit ab ipso Episcopo reuocari?

Circa hanc difficultatem Doctores non parum variant: quia alij absolutè docent, reuocari non posse, quia approbatio non est mera gratia ex voluntate Episcopi pendens, sed quædam quasi sententia declaratiua, quæ transit in rem iudicatam. Et alij absolutè docent reuocari posse, quia credunt ex mera voluntate Episcopi pendere. Alij sub distinctione docent, approbationem Religiosorum non posse reuocari, benè tamen sæcularium.

Suarez. Vasquez. Henriq.

Suarez verò disp. 18. sect. 8. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 5. & Henriquez lib. 6. cap. 6. docent, approbationem etiam Religiosorum, existente rationabili causa, posse validè & licitè reuocari, etiam ab eodem Episcopo à quo facta fuit; & meritò: quia reuocatio approbationis nullo iure fieri impeditur. Non Iure naturali ipsius approbationis, quia approbatio suâ naturâ est reuocabilis, sicut etiam fundamentum ipsius, nempe scientia & virtus, mutari potest; ergo Iure naturali non tantùm validè reuocari potest, sed etiam licitè, si aliqua causa rationabilis existat, nempe prudens timor diminutionis scientiæ requisitæ, & virtutis in approbato. Nec reuocatio impeditur fieri Iure aliquo positiuo: quia non quoad Sacerdotes sæculares, quia quoad illos nullibi tale Ius reperitur; nec quoad Religiosos, quia si aliquo Iure quoad illos, maximè aut Iure contento in Motu proprio edito à Pio V. qui incipit, *Romani Pontificis*, aut Iure contento in Clementina *Dudum*, de Sepulturis: sed non Iure contento in dicto Motu proprio, quia quamuis in eo Pius V. concesserit Mendicantibus, vt semel medio examine approbati, nequeant iterùm ab eodem Episcopo examinari (quamuis possint à successore) hunc tamen Motum proprium Pij V. reuocauit Gregorius XIII. alio Motu proprio habito in Summa Nauarri in fine, & statuta in Motu Pij V. reduxit ad forum Iuris communis & Tridentini: nec Iure contento in dicta Clementina, quia quamuis in ea priuilegientur Mendicantes, vt semel præsentati Episcopo non indigeant iterùm præsentari, non tamen priuilegiantur quoad approbationem, sed quoad iurisdictionem, quoad quam iam sunt magis priuilegiati nouis alijs priuilegijs, vt diximus Difficultate XVI.

Addimus, reuocationem approbationis etiam Religiosorum, quantumuis sine rationabili causa pro solo nutu Episcopi factam, esse validam & licitam. Et in primis est valida, vt aduertit Vasquez, *Vasquez.* quia approbatio sua natura est reuocabilis, & nullo Iure eius reuocatio irritatur; ergo si de facto fiat reuocatio, quamuis absque rationabili causa fiat, erit valida. Deinde est licita (quod Ochagauia quæst. 40. admittit quoad Sacerdotes *Ochagau.* sæculares) quia nullo Iure prohibetur. Non positiuo, quia nullibi extat: nec naturali, quia sicut in principio, potuit ab Episcopo pro solo suo nutu absque causa licitè negari, quia nullo Iure Sacerdotis, nec alio titulo cogitur Episcopus ad id faciendum, ita etiam post eam factam poterit pro libito absque causa licitè reuocari, quia post approbationem factam nullum apparet ius in approbato acquisitum, vt approbatio ipsius non reuocetur: quia quamuis approbatio sit instar sententiæ, est tamen solùm declaratiua sufficientiæ, quam anteà approbatus habebat, non collatiua alicuius, in quo vel ad quod ius aliquod acquirat, ac proinde sicut potuit à principio licitè pro solo nutu Episcopi non declarari sufficientia Sacerdotis, ita etiam declaratio semel facta poterit licitè pro libito Episcopi reuocari.

DIFFICVLTAS XX.

Vtrùm Parochus teneatur toties audire confessionem Parochiani, quoties iste confiteri voluerit.

COnueniunt Doctores, Parochum teneri audire confessiones suorum subditorum, quoties eis sunt sub præcepto, quia si aliquando tenetur, vt verè tenetur, maximè in casu præcepti suorum subditorum.

Est tamen difficultas, An etiam teneatur, quoties subditi ex sola deuotione confiteri volunt.

Richardus in 4. dist. 18. art. 2. quæst. 3. Medina *Richardus* Cod. de Confessione, quæst. 41. de Confessione *Medina.* per Curatum audienda; Siluester v. *Confessor* 1. *Siluest.* n. 14. & Armilla v. *Absolutio*, n. 18. docent, Pa- *Armilla.* rochum in casu dicto non teneri, quia tunc Parochus non tenetur ad id ex misericordia, nec ex charitate, vt patet, quia tunc non adest extrema imò nec grauis necessitas; nec tenetur ex fidelitate vel

ex

ex iustitiæ ratione sui officij, quia officium Parochi tantùm videtur obligare tempore necessitatis & præcepti.

Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius.

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 4 art. 2. Suarez disp. 31. sect. 1. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 6. & Ægidius disp. 8. dub. 17. docent, Parochum teneri ad audiendas confessiones suorum parochianorum etiam extra tempus præcepti, quoties ipsi rationabiliter volunt confiteri; & meritò: quia Parochus est verè Pastor spiritualis suorum parochianorum; Pastor autem ex officio non tantùm tenetur ad prouidendum ouibus pastum præcisè necessarium, sed etiam aliàs vtilem, quando potest absque nimio onere, & ipsę oues appetunt & quærunt, vt ratio ipsa dictat; ergo Parochus ex officio tenetur ad audiendas confessiones suorum parochianorum, etiam extra tempus præcepti, quando id potest absque nimio labore, & id subditus rationabiliter appetit & requirit. Nihilominùs semel aut iterùm cõfessionem parochiani non audire, non erit mortale, nisi quãdo grauis aliqua occasio confitendi vrgeat, vt tempore Iubilei, aut quando parochianus aliqua graui tentatione vrgetur.

Sotus. Reginald.

Addimus, vt contra Richardum, Siluestrum & Armillam aduertunt Sotus & Reginaldus lib. 1. nu. 83. non eo ipso quòd Parochus recusat audire confessionem parochiani, censetur illi conferre licentiam eligendi alium Confessarium, cùm tam facilè posset dicere, Adeas alium, ac dicit, Nolo, aut Non possum te audire.

DIFFICVLTAS XXI.

Vtrùm Confessarius teneatur pœnitentiæ reuocare in memoriam peccatum, quod post sufficiens examen videt in confessione omitti ob obliuionem.

SVpponimus, quòd quando peccatum, quod ob obliuionem omittitur, fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit, Confessarius teneatur illud aduertere pœnitenti, & ex misericordia erga proximum, vt ei fiat satisfactio: & ex officio erga pœnitentem, vt à continuatione peccati mortalis grauis cesset, iuxta ea quæ dicemus Difficultate XXIII.

Hoc supposito, difficultas est, An etiam teneatur, quando peccatum oblitum non fuit in damnum graue proximi, cui satisfaciendum sit.

Medina.

Medina Cod. de Confessione q. 23. de Confessione dimidiata iterãda, partem negatiuam tuetur (quam etiam indicare videtur Victoria in Summa 193.) quia Confessarius non tenetur iuuare pœnitentem, nisi ad suplendum defectum ipsius pœnitentis; in casu autem dicto pœnitens non deficit, quia confessus est integrè formaliter.

Antonin. Vasquez. Suarez. Ochagau.

Antoninus verò 3. par. tit. 17. c. 20. Vasquez q. 93. art. 3. dub. 7. Suarez disp. 32. sect. 3. & Ochagauia q. 41. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia Confessarius, vtpote iudex ex vi sui officij, quando aliud non obest, & facilè potest, tenetur efficere vt omne crimen, quod ex se debet ad suum tribunal deferri, & in eo iudicari, deferatur & iudicetur; in casu autem dicto nihil obest, & facilè potest adhuc absq; onere & labore superaddito diligentiæ sufficienti à pœnitente adhibitæ reuocare pœnitenti in memoriam dictum peccatum, ergo ad id tenetur.

Ad rationem ergo Medinæ concedimus, Confessarium non teneri iuuare pœnitentem nisi ad supplendum defectum ipsius pœnitentis, sed teneri non solùm ad supplendum defectum formalem (id est ad supplendum id quod deficit vt confessio fiat formaliter integra) sed etiam ad supplendum defectum materialem (qualis est in casu dicto) quando id quod Confessarius addit supra diligentiam sufficientem à pœnitente adhibitam, est adeò facile, vt ex eo diligentia prærequisita, & sufficiens ad confessionem, non censeatur moraliter maior, & transire ad excessiuam.

Si verò Confessario non constet, pœnitentem peccatum aliquod omittere, quamuis probabiliter credat se suo examine & suis interrogationibus aliquod peccatum à pœnitente extracturum, non tenetur examinare & interrogare, quando conijcit pœnitentem diligentiam prudentem fecisse, vt aduertunt Vasquez & Ochagauia, quia quando non constat peccatum omitti, sed exquirendum est examine & interrogationibus, tunc diligentia à pœnitente adhibita efficitur moraliter maior, quàm quæ sufficit, & Confessarius tantùm tenetur suo examine superaddere diligentiæ pœnitentis, quod ipsi deficit vsque ad sufficientem. *Vasquez. Ochagau.*

Quia ergo defectus potest à Confessario supleri, ideò possunt ad confessionem admitti pœnitentes absque prætio examine ab ipsis facto, si Confessarius velit defectum pœnitentis suis interrogationibus supplere. Imò quando pœnitentes sunt rustici, & inepti ad examen per se ipsos faciendum, expedit eos admittere & interrogationibus iuuare, & eorum defectum supplere: semper tamen est necessarium, pœnitentem absque proprio examine sufficiente, aut absque vllo examine admissum, ita iuuare, vt iuxta capacitatem pœnitentis fiat confessio moraliter integra.

DIFFICVLTAS XXII.

Vtrùm Confessarius teneatur monere pœnitentem bona fidè confessum, sed inualidè absolutum.

COnueniunt Doctores, Confessarium teneri pœnitentem bona fide confessum, & inualidè absolutum, monere defectum absolutionis, vt iterùm confiteatur, quando sine graui damno alicuius fieri potest. Ita Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 6. Nauarrus ca. 26. num. 14. Antoninus 3. par. tit. 17. cap. 12. Suarez disput. 32. sect. 6. Vasquez quæst. 93. art. 3. dub. 8. & Ægidius disp. 8. dub. 17. & meritò: quia Confessarius vtpote pastor spiritualis pœnitentis, tenetur bono spirituali illius prospicere, præsertim quando ipse Confessarius fuit causa defectus boni. *Sotus. Nauarrus. Antonin. Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Addidimus, quando monitio fieri potest sine graui damno alicuius, quia quando absque eo nequit fieri, non est necessariò & ex obligatione facienda, quia obligatio admonendi pœnitentem inualidæ absolutionis, tantùm est vt pœnitens iterùm confiteatur peccata illa vt obtineat absolutionem ab illis, quod non est tanti momenti, vt in casu grauis damni sit obligatio admonendi pœnitentem: nisi sit in periculo aut in articulo mortis, in quo credi aut timeri potest, quòd non sit iterùm confessuris; quia extra dictum articulum aut

periculum iterùm confitebitur, quo etiam peccata illa, à quibus non fuit validè absolutus, remittentur per accidens, eo modo quo remittuntur peccata oblita.

Id verò, quod addunt Nauarrus & Antoninus, nempe tunc posse Confessarium absoluere pœnitentem iam absentem, falsum est, vt aduertit Vasquez & Ægidius. *Vasquez. Ægidius.* Primò, quia, vt iam diximus Dis. v. Diff. vi. absolutio Sacramẽtalis nequit fieri in absentia. Secundò, quia postquã pœnitens discessit, existimans se iam fuisse absolutum, confessio præterita non manet materia sufficiens absolutionis, quia non manet Sacramentalis, & absolutioni subiecta, quia iam pœnitens eam non expectat. Et ob hanc posteriorem rationem, postquam pœnitens iam discessit, nequit postea, quamuis fiat præsens, absolui, nisi ipse de nouo velit absolui. Nihilominùs pœnitens potest in casu dicto in absentia absolui ab excommunicatione, quia ad absolutionem ab excommunicatione non requiritur in pœnitente præsentia, nec noua voluntas receptionis absolutionis, & ideò tunc ad id tenetur Confessarius, cùm possit.

Suarez. Ægidius. Obseruandum est, vt optimè Suarez & Ægidius, Confessarium non monentem pœnitentem restitutionis alieni, non teneri ad eam restitutionem, quia Confessarius ea omissione nullam iniustitiam commisit contra eum cui facienda erat restitutio, quia Confessarius non tenetur ad eam monitionem faciendam in commodum creditoris, sed in bonum animæ pœnitentis. Tenebitur tamen ad eam restitutionem, pœnitente non restituente, si ex malitia, aut ex negligentia culpabili consuluit positiuè pœnitentem, eum inducendo, seu suadendo, & cum effectu induxit seu persuasit ad non restituendum, quia tunc culpabiliter fuit causa moralis non restitutionis. Ab ea tamen obligatione excusabitur, si ita reuocet dictam inductionem, vt pœnitens non perseueret ex vi illius in voluntate non restituendi. Addidimus, *si consuluit inducendo, & cum effectu induxit:* quia si consuluit non inducendo, seu suadendo, sed tantùm dicendo, sibi videri quòd non teneatur ad restitutionem, *Lessius.* Lessius lib. 2. cap. 7. dub. 7. existimat non teneri ad restitutionem, quia tunc non est causa moralis non restitutionis: nec tenetur si consuluit inducendo, sed cum effectu non induxit, quia pœnitens aliàs erat in ea voluntate, & Confessarius sua inductione illam non auxit, quia etiam tunc non fuit moralis causa omissionis restitutionis.

DIFFICVLTAS XXIII.

Vtrùm Confessarius teneatur monere pœnitentem, qui ex ignorantia versatur in aliquo peccato mortali.

COnueniunt Primò Doctores, Confessarium teneri etiam ante absolutionem monere pœnitentem, qui ex ignorantia culpabili versatur in aliquo peccato mortali, quamuis nullam speret emendationem. Ita Suarez disput. 32. sect. 4. Vasquez quæst. 93. articul. 3. dubio 9. & Ægidius disput. 8. dub. 17. & meritò: quia tunc pœnitens, vtpote peccans mortaliter, non potest absolui, quia caret dolore sufficiente, & non confitetur integrè. *Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Conueniunt Secundò, Confessarium teneri monere pœnitentem, adhuc ex ignorantia inuincibili versantem in aliquo peccato mortali, vt in omissione restitutionis, vel in vsu matrimonij inualidi, existimati inuincibiliter validi, si speretur emendatio, & non timeatur graue aliquod damnum alicuius; vt contingeret, si in casu dicti matrimonij Confessarius posset facilè obtinere dispensationem, & matrimonium posset scienter iterùm celebrari absque periculo considerabili, siue ad id Confessarius teneatur ex vi officij quod exercet, siue ex ea virtute contra quam est peccatum illud in quo pœnitens versatur, siue ex vtroque.

Addidimus, *si non timeatur graue aliquod damnum, & speretur emendatio*; quia si timeatur, cuicumque timeatur, tunc non tenetur: quia ob vitandum graue damnum, permitti potest peccatum mortale materiale etiam pœnitentis, aut si non speretur emendatio, non tenetur, quia monitio ordinatur in bonum illius cui fit: tunc autem pœnitenti melius est relinqui in sua bona fide, quàm quòd moneatur, ex quo sumat occasionem peccandi formaliter, ac proinde relinquendus est in bona sua fide, & absoluendus, si aliàs sit benè dispositus, vt esse potest.

Ita tamen pœnitens in dictis casibus relinquendus est in sua bona fide, vt ei nihil falsum dicendum sit, quia id est intrinsecè malum, vtpote mendacium: potest tamen illi veritas dissimulari. Vnde coniugi non vero, sed tantùm putatiuo, interroganti Confessarium, an possit alteri coniugi reddere debitum, quia dubitat ob votum castitatis emissum, potest responderi, id non impedire redditionem debiti: & si dicat, se habere propositum non reddendi alteri, quia eum aduersatur; non est absoluendus, quia in eo peccat mortaliter, supposita ignorantia inuincibili nullitatis matrimonij, tamen non est directè inducendus ad propositum reddendi (quidquid dicat Ægidius) quia *Ægidius* inducetur ad id quod est intrinsecè malum contra castitatem; sed directè est inducendus, vt desistat à proposito non reddendi.

Id verò quod addunt Suarez & Ægidius, nempe coniugi putatiuo dubitanti de valore matrimonij, & de eo interroganti Confessarium, esse illi aperiendam veritatem, quamuis non speretur emendatio, est mihi maximè difficile; quia id potiùs erit nociuum pœnitenti quàm vtile, ac proinde tunc meliori modo, quo possit, est illi veritas dissimulanda. *Suarez. Ægidius.*

Tandem Confessarius nequit absoluere pœnitentem, quem non credit sufficienter dispositum: potest tamen credere eum esse sufficienter dispositum, quoties non contingit occasio aliqua prudens dubitandi, vt sæpè contingit in rudioribus: pœnitenti verò affirmanti credendum est, nisi oppositum constet.

Vnde pœnitenti, qui continuò est in occasione proxima peccandi mortaliter (vt in concubinatu, quia tunc credi potest non esse sufficienter dispositum) non est conferenda absolutio, nisi firmiter proponat occasionem illam deserturũ, & si post tale propositũ aliquoties reincidat, non est absoluẽdus, nisi cum effectu occasionem illam deseruerit, nisi graue aliquod incõmodum aliud facere cogat, vt contingit, quando femina habitans in ea domo, in qua ab aliquo ex domesticis sollicitatur; & cum eo sæpè peccat, & nequit inde exire absque grauissimo incommodo, quia in hoc casu non est cogenda exire;

exire: ei tamen iniungenda sunt media quæ ipsam possint à peccato auertere. Quòd si illis iniunctis, nihilominùs sæpiùs reincidat, differenda est illi aliquoties absolutio, quousque agnoscatur emendatio aliqua.

Pœnitenti autem, qui sequens opinionem probabilem credit aliquid sibi licere, quamuis nolit illud omittere, nequit licitè negari absolutio, quamuis Confessarius probabilius iudicet illud esse illicitum; quia tunc iste pœnitens nolens illud omittere non peccat. Quod verum est, non solùm quando Confessarius tenetur ex officio audire confessionem illius, sed etiam quando ex officio non tenetur, postquam confessionem illius audiuit: quia postquam pœnitens admissus & auditus est, habet ius, vt si indispositus non sit, absoluatur; ac proinde ipsi fit iniuria, si ob id ei negetur absolutio. Hanc autem iniuriam Lorca 1. 2. disput. 41. existimat esse mortalem, & Vasquez 1. 2. disp. 62. cap. 7. existimat esse tantùm venialem. Nos verò existimamus esse mortalem, quando, attentis persona pœnitentis, & peccatis, sit ipsi graue onus iterùm illa alteri confiteri, non verò quando onus sit leue. *Lorca. Vasquez.*

DISPVTATIO XI.

De ministro Sacramenti Pœnitentiæ quoad casus reseruatos.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm in Ecclesia sit potestas reseruandi casus in foro conscientiæ.

HÆRETICI nostri temporis irridentreseruationem casuum in foro interiori & conscientiæ, quia existimant, in Ecclesia non esse potestatem absoluendi in eo foro, ac proinde dicunt, reseruationem tantùm fieri in exteriori politia.

Catholici tamen conueniunt, in Ecclesia esse potestatem reseruandi casus in foro interiori & conscientiæ; quod definitum est in Tridentino sess. 14. cap. 4. & oppositus error damnatus est can. 11. Quod etiam constat ex antiquissimo vsu Ecclesiæ, quem fuisse Sotus in 4. d. 18. q. 2. art. 5. & Waldensis tom. 2. de Sacramentis c. 149. ostendunt testimonijs Patrum, præsertim Innocētij III. in Sermone de Natali Apostolorum Petri & Pauli: & eum vsum etiam nunc seruari constat, quia in Iure Canonico multi sunt casus Pontifici & Episcopis reseruati, & etiam sunt in Religionibus reseruati Prælatis earum. *Trident. Sotus. VValden.*

Ratio autem huius Catholicæ doctrinæ est, quia reseruatio nihil aliud est quàm limitatio iurisdictionis completæ ad absoluendum in foro conscientiæ quoad aliquos casus; in Ecclesia autem superiores possunt illam inferioribus quoad aliquos casus limitare, quia iurisdictionem completam inferioribus concedunt, & in eos à superioribus dimanat, & dependenter ab ipsis conseruatur; ac proinde eam possunt illis quoad aliqua non concedere, & semel concessam limitare.

Ex quo deducitur, potestatem reseruandi casus in foro conscientiæ reperiri in Romano Pontifice, & in Episcopis, & in Prælatis Religionum, etiam in immediatis domorum, & in quocumque alio habente iurisdictionem ordinariam, quia ab omni eo dimanat iurisdictio completa in alios: & ob hanc rationem hæc potestas etiam est in Parochis, vt contra Suarez & cōtra Ochagauiam aduertunt Maior in 4. d. 17. q. 5. & Vasquez 91. art. 3. dub. 5. quia quamuis id non sit Parochis in vsu, tamen per non-vsum non amittitur potestas. Excipimus reseruationem venialium, & etiam mortalium iam legitimè confessorum, quæ reseruari non possunt nisi à Papa, quia ipse est qui immediatè concedit iurisdictionem completam in prædicta peccata omnibus Sacerdotibus, & à quo immediatè conseruatur, ob quod nullus inferior potest eam illis limitare quoad hæc peccata. *Maior. Vasquez.*

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm reseruatio possit fieri pro arbitrio superioris absque legitima causa.

CONueniunt Doctores, reseruationem factam absque legitima causa, esse illicitam, quia est pœnitentibus onerosa, ob quod confessio fit illis molestior & difficilior, quod non est faciendum absque rationabili causa; imò est iniuriosa Confessarijs habentibus iurisdictionem ordinariam, quia est minoratiua iurisdictionis illis ex proprio officio competentis.

Est tamen difficultas, An reseruatio facta absque rationabili causa sit etiam nulla.

Circa quam conueniunt cōmuniter Doctores, reseruationem quamuis sic factam, respectu Confessariorum delegatorum esse validam, quia iurisdictio delegata conceditur & conseruatur à delegante pro libito; ergo quando ipse illam non concedit quoad aliqua peccata, aut semel concessam limitat, non erit in delegato quoad illa aliqua peccata, ac proinde ita valida erit, vt absolutio delegati ab eis peccatis sit nulla, vtpote facta à non iudice quoad illa.

Punctum ergo difficultatis est, An reseruatio respectu Confessariorum ordinariorum sit nulla, quando facta est absque rationabili causa.

Sotus in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. Ruardus ar. 3. contra Caluinum, & Vasquez quæst. 91. art. 3. dubio 4. absolutè docent, esse nullam (quod Maior dist. 17. quæst. 5. & Angelus v. *Casus* existimant verum de reseruatione facta ab Episcopo) quia Pastores ordinarij, vt Episcopi & Parochi, ex proprio officio, & non pro libito superiorum habent iurisdictionem completam ad absoluendum ab omnibus peccatis; ergo quando fiunt pastores ordinarij, aut quamdiu perseuerant tales, nequit illis iurisdictio ad absoluendum limitari validè absque causa rationabili. *Sotus. Ruardus. Maior. Angelus.*

Siluester v. *Confessor* 1. q. 3. Henriquez Quodlib. 1. q. 27. Suarez disp. 29. sect. 4. & Ægidius d. 8. dub. 11. *Siluester. Henriq. Suarez. Ægidius.*

Maior. Angelus. dub. 11. absolutè docent esse validam (quod Maior & Angelus existimant verum de reseruatione facta à Papa) & meritò: quia iurisdictio completa inferiorum ad absoluendum etiam ordinaria conceditur & dimanat à superioribus pro libito ipsorum, dum pro libito inferioribus assignant subditos quoad absolutionem; ergo pro libito superiorum absque aliqua causa potest in principio validè limitari, vt non sit pro omnibus casibus. Quod si in principio potest, etiam poterit postea, quãuis in principio non fuerit limitata; quia nullo fundamento ostendi potest eam iurisdictionem sic in principio absolutè donari, vt posteà nequeat à superioribus validè limitari: quod totum non leuiter confirmatur ex eo, quòd quando adest rationabilis causa, potest à superioribus non tantùm validè, sed etiam licitè limitari.

Quòd autem iurisdictio ordinaria conueniat Pastoribus ordinarijs ex suo proprio officio, vel potiùs in ordine ad proprium officium, non obstat vt possit à superioribus limitari, quamuis non auferatur officium; quia iurisdictio ordinaria, & officium ipsius Ordinarij sunt semper superioribus subordinata modo prædicto.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm reseruatio casus fiat tantùm ratione censuræ, an etiam ratione peccati & culpæ.

SVpponimus Primò, in Ecclesia esse potestatem reseruandi peccata, tam ea quibus annectitur censura, quàm ea quibus non annectitur, & de facto Episcopos & superiores Religionum aliquando reseruare peccata, quibus nulla annectitur censura: imò etiam Rom. Pontificem antiquitus aliqua peccata reseruasse, & sibi, quibus nulla erat annexa censura, vt deducitur ex can. *Latorem* 33. q. 2. Iam tamen nullum esse peccatum à Pontifice reseruatum, cui non sit censura aliqua annexa, quia reseruatio in eo canone facta, & quælibet alia, si verè fuit, iam est desuetudine quassata. Imò nullum esse hodie peccatum reseruatum Pontifici, cui non sit excommunicatio annexa, excepto peccato simoniacè ordinantis, & peccato simoniacè ordinati, quod reseruatum est Pontifici, & tamẽ ei non est annexa excommunicatio, sed suspẽsio annexa à *Sayrus.* Sixto V. in Bulla, quã affert Sayrus li. 4. c. 14. cuius suspensionis fit mentio in Bulla Clementis VIII. quam etiam affert Sayrus in fine dicti libri.

Supponimus Secundò, circa peccata reseruata, quibus annexa est censura, esse in Ecclesia potestatem reseruandi culpas & censuras simul, & reseruandi culpas absque censuris, & censu- *Trident.* ras absque culpis: quod deducitur ex Tridentino sess. 14. cap. 7. & can. 11. & ostendi potest ratione adducta Difficultate 11.

His suppositis, difficultas est, An de facto, quando reseruantur peccata quibus annexa est censura, reseruentur quoad culpas tantùm, an quoad censuras tantùm, an quoad culpas & censuras simul.

Circa quam conueniunt Doctores, peccata reseruata ab Episcopis & Prælatis Religionum, reseruari quoad culpas & quoad censuras simul, & id ab ipsis intendi; & peccata à Pontifice reseruata, ad minus reseruari quoad censuras.

Punctum ergo difficultatis est, An peccata à Pontifice reseruata etiam reseruentur quoad culpas, & non tantùm quoad censuras.

Durandus in 4. d. 17. q. 15. nu. 13. docet, Ponti- *Durand.* ficem tantùm reseruare peccata quoad censuras, & non quoad culpas: ex quo ipse infert, reseruationem Pontificiam tantùm fieri quoad forum exterius, non quoad interius & conscientiæ.

Sotus verò in 4. d. 18. q. 2. art. 5. Suarez disp. 29. *Sotus.* sect. 2. Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 1. Henriquez *Suarez.* lib. 6. c. 14. Ægidius disp. 8. num. 83. & communi- *Vasquez.* ter Doctores docent, peccata à Pontifice reseruata, *Henriq.* etiam reseruari quoad culpas, & non tantùm quo- *Ægidius.* ad censuras; & meritò: quia ex vna parte id possunt Pontifices, & ex altera parte ea peccata absolutè & absque vlla limitatione reseruant, ergo quoad vtrumque reseruant. Quod maximè confirmat communis Ecclesiæ sensus & vsus; aliàs peccatum simoniacæ ordinationis tam actiuæ quàm passiuæ à Sixto V. reseruatum, cui tantùm est annexa suspensio, posset Sacramentaliter absolui quoad culpam à Confessario ordinario, quia suspensio, quæ secundùm Durandum esset tantùm reseruata, non impedit absolutionem à peccatis & culpis.

Nihilominùs quia Pontifex non vult reseruare, nec reseruat peccata nisi eis annectendo censuram, & eam etiam reseruando, eo ipso quòd per absolutionem dictam auferetur censura à peccato reseruato à Pontifice, aut auferetur reseruatio censuræ, censetur ablata reseruatio quoad culpam; ac proinde eo ipso quòd conceditur facultas ad absoluendum à censura, etiam censetur concessa ad absoluendum à culpa, & econtrà, ob rationem dictam, in quibus Suarez, Ægidius & communiter *Suarez.* Doctores conueniunt, & quoad omnia hæc idem *Ægidius.* ob eamdem rationem credimus circa peccata quoad culpas, & quoad censuras simul reseruata ab Episcopis & à Prælatis Religionum.

Addunt Henriquez & Ægidius, quòd quando *Henriq.* peccata à Pontifice reseruata ita committuntur, vt *Ægidius.* ratione ignorantiæ censuræ non incurratur censura, peccata non maneant reseruata: quod absque dubio etiam dicerent de peccatis reseruatis ab Episcopis & à Prælatis Religionum, quibus annexa est censura reseruata, quia est eadem ratio.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm venialia peccata possint reseruari.

DIfficultas procedit de reseruatione sumpta pro limitatione iurisdictionis ad absoluendum (quamuis ex vi illius peccata sic reseruata non relinquantur ex obligatione confitenda) quæ dici potest reseruatio quoad absolutionem.

Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 2. docet, peccata *Vasquez.* venialia (& idem est de mortalibus iam legitimè confessis) non posse validè reseruari quoad absolutionem, quia Sacerdotes ex vi ordinationis accipiunt immediatè à Christo iurisdictionem completam ad absoluendum à venialibus, sicut etiam potestatem ad consecrandum; ergo Ecclesia nequit illam validè auferre nec limitare, sicut nec potestatem ad consecrandum.

Suarez disp. 29. sect. 3. Filliucius tract. 7. c. 10. *Suarez. Filliucius.* quæsito 2. & Ægidius disp. 8. dub. 11. docent, Ec- *Ægidius.* clesiam posse validè reseruare peccata venialia quoad absolutionem (& idem est de mortalibus iam

iam legitimè confessis) & meritò: quia Sacerdotes ab Ecclesia accipiunt iurisdictionem completam ad absoluendum à venialibus, vt diximus Disp. x. Difficul. x. ergo Ecclesia potest eam validè auferre & limitare, quamuis non quicumque, sed tantùm Pontifex, quia ipse est qui iurisdictionem completam in illa concedit omnibus nulli subordinatam, saltem quantum ad valorem actuum illius.

Addidimus, Ecclesiam non solùm posse venialia, & etiam mortalia iam legitimè confessa quoad absolutionem reseruare, sed etiam omnino perfectè, sumpta reseruatione pro limitatione iurisdictionis ad absoluendum à peccatis ex obligatione confitendis; quia Ecclesia etiam potest obligare ad confessionem dictorum peccatorum, vt diximus Disputatione VII. Difficultate VIII.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm peccata mortalia omnino interiora possint reseruari.

RAtio difficultatis pro parte negatiua est, quia Ecclesia non habet potestatem in actus merè internos, cùm de eis, vtpote merè internis, nequeat iudicare; ergo non potest illa reseruare.

Nihilominùs Doctores conueniunt, in Ecclesia esse potestatem reseruandi peccata merè interna, nempe peccata infidelitatis & odij, & desperationis. Ita Suarez disp. 29. sect. 3. Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 4. & Ægidius disp. 8. dub. 11. & meritò: quia iurisdictio completa ad absoluendum à mortalibus merè internis etiam conceditur ab Ecclesia; ergo quoad hæc peccata potest ab Ecclesia limitari. *Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Ad rationem ergo Difficultatis concedimus, in Ecclesia non esse potestatem in actus merè internos ad eos præcipiendum, nec ad eos prohibendum, nec ad eos puniendum, quia potestas ad id conuenit Ecclesiæ ratione generali superioris & legislatoris humani; superior autem & legislator humanus, quamuis possit præcipere, prohibere, & punire actus externos, non tamen actus merè internos, cùm nequeat eos cognoscere: peculiari tamen commissione & institutione Christi habet potestatem, & iurisdictionem circa actus merè internos ad absoluendum ab eis, & ad eam communicandam inferioribus.

Obseruandum tamen est, quòd quamuis in Ecclesia sit potestas ad reseruanda peccata merè interna, tamen non expedit illa reseruare, tum quia non sunt alijs nociua, tum etiam quia regulariter non egent speciali aliqua curatione, quæ ab ordinarijs Confessarijs adhiberi non possit.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm quando peccatum aliquod mortale simpliciter reseruatur, etiam censeatur reseruatum, quando est in dubio.

SVpponimus, in quo Doctores communiter conueniunt, peccata mortalia dubia (id est ea de quibus quis dubitat an commiserit illa, vel an sint mortalia) reseruari posse. Ita Armilla v. *Casus* num. 13. Corduba in Regulam S. Francisci cap. 7. Henriquez lib. 6. cap. 14. Sancius in Summa lib. 1. cap. 10. Suarez de Censuris disp. 4. sect. 6. & Sà v. *Casus reseruatus* num. 5. & meritò: quia iurisdictio completa ad absoluendum à peccatis mortalibus quomodolibet dubijs, etiam communicatur à superioribus; ergo potest quoad illa à superioribus limitari. *Armilla. Corduba. Henriq. Sancius. Suarez. Sà.*

Hoc ergo supposito, difficultas est, An quando peccatum aliquod mortale absolutè & simpliciter de facto reseruatur, nulla facta mentione dubij, nec certitudinis peccati, quando dubium est an sit commissum, etiam censeatur de facto reseruatum; aut si certum est fuisse commissum, tamen est dubium an fuerit mortale, siue ex defectu grauitatis materiæ, siue ex defectu deliberationis perfectæ, siue aliunde, quia quando non fuit mortale, non est reseruatum.

Armilla & Corduba partem affirmatiuam tuentur, quia in dubio tutior pars est eligenda; ergo quando quis est dubius an commiserit peccatum, quod est absolutè reseruatum, vel an fuerit mortale, tenetur procedere ac si certò commisisset illud, & ac si certò esset mortale, ne se temerariè exponat periculo recipiendi absolutionem ab eo qui non habet iurisdictionem in illud peccatum, si fortè fuit verè commissum, & verè fuit mortale, ac proinde inualidam, vtpote à non iudice. *Armilla. Corduba.*

Suarez verò, Sà, & communiter recentiores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia reseruatio, vtpote odiosa, potiùs est restringenda quàm amplianda; ergo quando reseruatur peccatum aliquod simpliciter & absolutè tale, in eius reseruatione non comprehenditur peccatum sub dubio, aliàs reseruatio ampliaretur, quia peccatum dubium, minus quid est quàm peccatum simpliciter. *Suarez. Sà.*

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, propositionem illam, *In dubio tutior pars est eligenda* (quæ tantùm est vera de puro dubio, quando scilicet quis manet pendulus, nulli parti, nec affirmatiuæ nec negatiuæ assentiens) non habere locum in præsenti Difficultate: quia quando peccatum est in puro dubio, an scilicet sit commissum, vel an sit mortale, non est purum dubium, an comprehendatur sub reseruatione peccati simpliciter, quia probabile est, & nobis probabilius, non comprehendi; sed habere locum in alijs difficultatibus, an scilicet sit necessariò confitendum, quia tunc tutior pars est eligenda, ac proinde peccatum illud est necessariò confitendum.

DIFFICVLTAS VII.

Quæ peccata sint de facto reseruata.

SVpponimus, in quo conueniunt Doctores, de facto nullum peccatum veniale, quantumuis exterius, esse de facto reseruatum; & nullum purè internum, quantumuis mortale & grauissimum, vt odij Dei, & desperationis, & hæresis, esse reseruatum.

Hoc ergo supposito, certum est, plures esse casus Pontifici reseruatos, qui continentur in Bulla Cœnæ Domini, & in Decreto, & in Decretalibus, & in 6. & in Clementinis, & in Extrauagãtibus, & in motibus proprijs, qui omnes sigillatim referuntur à Suarez Tomo de Censuris, à disp. 21. & à Toleto lib. 1. à cap. 18. & à Reginaldo lib. 1. cap. 11. *Suarez. Toletus. Reginald.*

Quoad Episcopos verò duobus modis fieri potest, vt ipsis peccata reseruentur. Vno modo, Iure peculiari Episcopatus; & de peccatis sic reseruatis

tis Episcopo nihil in particulari dicemus, quia eorum reseruatio pendet ex varijs cõstitutionibus & consuetudinibus diœcesum, quæ consulendę sunt. Altero modo, Iure communi, siue scripto, siue consuetudine introducto: Iure autem communi scripto nullum est peccatum propriè reseruatum Episcopo. Ex reseruatis tamen Pontifici remittitur Episcopo percussio violenta Clerici, quando non est enormis, in cap. *Peruenit* 17. de Sententia excommunicationis: & etiam enormis, quando percutiens est legitimè impeditus adire Pontificem, in cap. *Ea noscitur* 13. & in cap. *Quamuis* 58. de Sententia excommunicationis; sub onere tamen, quòd absolutus comparebit coram Pontifice, & recepto ab ipso iuramento comparendi, cessante impedimento (excepto impedimento impubertatis, quia impubes non obligatur ad comparẽdum) quod Doctores in casu legitimi impedimenti extendunt ad omnia peccata Pontifici reseruata, & supponi videtur in cap. *Eos qui* 22. de Sententia excommunicationis, in 6. Deinde Iure communi scripto Tridentini sess. 24. cap. 6. de Reformatione committitur Episcopis per se, aut per Vicarios ad id specialiter deputatos, quodcumque peccatum Pontifici reseruatum, quando non est publicum, etiam peccatum hæresis exterioris, quamuis hoc ipsis tantùm per se ipsos. Sed an nunc possit Episcopus vti hac commissione Tridentini quoad casum hæresis, & quoad alios casus Bullæ Cœnæ Domini, non conuenit inter Doctores; quia plures affirmant, & alij non pauci negant, de eo tamen legatur Sancius in Summa lib. 2. c. 11. n. 27. Iure verò communi consuetudine introducto reseruati sunt Episcopis quatuor casus, qui continentur in Extrauag. *Inter cunctas*, de Priuilegijs, & in ea eorum reseruatio approbatur. Primus est, homicidij voluntarij: secundus est, peccati falsificandi scripturas, id est faciendi scripturas falsas, aut veras faciendi falsas: tertius est, sacrilegæ violationis immunitatis & libertatis Ecclesiasticæ: quartus est, sortilegij seu diuinationis.

Sancius.

Quoad Parochos certum est, Iure communi nullum esse illis peccatum reseruatum: sed an sit aliquod Iure aliquo peculiari Episcopali, constabit ex peculiaribus Constitutionibus & Consuetudinibus cuiuscumque Episcopatus.

Quod ad Prælatos Religionum, certum est, eos, adhuc Generales, Bulla quadam Clementis VIII. non posse absque consensu Capituli, seu Congregationis generalis, vel Prouincialis, reseruare, nisi vndecim genera peccatorum. Primum est, veneficia, incantationes, & sortilegia: secundum, apostasia à Religione, etiam habitu retento, quando eò peruenit vt fiat extra septa Conuentus: tertium, nocturna ac furtiua è Conuentu egressio, etiam absque animo apostatandi facta: quartum, proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale: quintum, iuramentum falsum in iudicio regulari seu legitimo: sextum, procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non secuto: septimum, falsificatio manus, seu sigilli Officialium Conuentus: octauum, furtum de rebus Conuentus in ea quantitate quæ sit peccatum mortale: nonum, lapsus carnis voluntarius opere consummatus: decimum, occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscumque personæ: vndecimum, malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut aperio litterarum à Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores missarum.

Obseruandum tamen est, Iure dictæ Bullæ Clementis VIII. non reseruari de facto dicta vndecim genera peccatorum, sed permitti Prælatis, vt ea omnia vel aliqua possint reseruare, & eo statui, vt præter ea vndecim non possint aliud genus peccati reseruare, nisi ex consensu Capituli generalis, vel Religionis pro tota Religione, aut pro parte Religionis, vel Prouincialis pro tota Prouincia aut pro parte illius, & non nisi graue, vt constat ex dicta Bulla: ac proinde non poterunt reseruare peccata grauia dubia, quia hæc non sunt simpliciter peccata grauia, sed peccata grauia secundùm quid, & cum addito *dubia*, quod est valdè diminuens. Vnde absque dicto consensu non poterunt aliud peccatum graue, præter dicta illa vndecim, prohibere, nec aliquid, cuius transgressio sit peccatum graue, distinctum ab illis vndecim præcipere, sub excommunicatione eam reseruando; quia id esset peccatum illud reseruare quoad excommunicationem ipsi annexam, & aliàs ferè frustraneum esset dictum ius Clementis VIII. quia ferè tam onerosum & molestum est inferioribus, quibus Pontifex quoad hoc fauere intendit, peccatum quoad solam excommunicationem reseruare, ac si etiam simul quoad culpã. Quæ verò peccata sint de facto in qualibet Religione reseruata, pendet ex varijs earum Cõstitutionibus & Consuetudinibus.

Addimus, vt contra Henriquez, Rodriguez, & Sà aduertunt Cordubalib. 1. quæst. 30. Vmbertus in Explicatione Regulæ S. Benedicti, & Turrianus disp. 31. dub. 9. & sentiebant Suarez & Vasquez, Prælatos Religionum posse modo prædicto peccata Nouitiorum reseruare, quia Nouitius quamdiu in Religione perseuerat, est subditus Prælatis, aliàs maneret immediatè subditus Pontifici, quia non manet subditus Episcopo: & Prælatus Religionis est pastor illius, & ob id confitendo Prælato, vel alteri de licentia illius, satisfacit præcepto annuæ confessionis; ergo potest peccata illius reseruare, ita vt quamdiu in Religione perseuerat, nequeat à Confessario ordinario absolui, quamuis possit post exitum à Religione. Vnde peccata quæ de facto in Religione reseruantur, non facta exceptione Nouitiorum, etiam censentur reseruata pro illis; quod in nostra Societate seruatur, & firmatum est Regula 7. Magistri Nouitiorum consilio doctissimorum facta.

Cordub. Vmbertus. Turrianus. Suarez. Vasquez.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm confitens habenti facultatem absoluendi à reseruatis, si inculpabiliter omisit peccatum reseruatum, maneat liber à reseruatione omissi.

SVpponimus, confessione peccati reseruati, facta habenti iurisdictionem in illud, siue ordinariam siue delegatam, quamuis inualida, vel quia scienter fuit omissum aliquod peccatum, vel quia non fuit dolor sufficiens, vel aliter, satisfieri reseruationi, ita vt quamuis sit iterùm necessariò confitendum, non maneat reseruatum, & possit ordinario Confessario confiteri, quia reseruatio ad id tantùm ordinatur, vt peccata reseruata confiteantur habenti iurisdictionem in illa, & ipse

ipse iudicet de illis pro eis pœnitentiam conuenientem imponendo, & ab eis absoluendo, quæ omnia fiunt in confessione illi facta, quamuis inualida.

Hoc supposito, difficultas est, An peccatum reseruatum, quod inculpabiliter omittitur, ex ignorantia aut ex obliuione in confessione facta habenti iurisdictionem in illud, maneat absque reseruatione.

Adrian. Couarru. Canus. Ledesma. Fillicius. Adrianus in 4. quæst. 4. de Confessione, Couarruuias in cap. *Alma mater*, 1. p. §. 11. nu. 12. Canus Relect. de Pœnitentia, par. 5. Ledes. 2. par. quarti, q. 8. art. 2. dub. 8. & Filliucius cap. 10. puncto 12. partem affirmatiuam tuentur; quia qui absoluit à peccatis confessis, eo ipso saltem virtualiter vult absoluere ab omnibus à quibus potest, quamuis omissis inculpabiliter; quia eo ipso quòd absoluit pœnitentem à confessis, vult iustificare pœnitentem, quod non fit absque remissione omnium mortalium, ergo si aliàs habet potestatem absoluendi ab omnibus peccatis pœnitentis, etiam à reseruatis, verè absoluit ab omnibus, etiam à reseruatis inculpabiliter omissis.

Suarez; Vasquez. Suarez verò disp. 31. sect. 4. & Vasquez q. 91. art. 3. dub. 5. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia reseruatio ad hoc fit, vt peccata reseruata exprimantur habenti potestatem in illa, vt de illis iudicet, pœnitentiã & medicinam conuenientem adhibendo, & ab eis directè absoluendo; ergo quando non exprimuntur, nec directè & distinctè iudicantur, non satisfit eorum reseruationi, quamuis per absolutionem per accidens simul cum alijs remittantur. Quod etiam est verum, vt Vasquez aduertit, quamuis habens potestatem in reseruata, siue ordinariam siue delegatam, habeat directam & expressam intentionem absoluẽdi à reseruatis (nisi aliàs possit extra confessionem absque absolutione reseruationem auferre) quia ea intentio supplere nequit defectum confessionis necessariò faciendæ habenti potestatem in reseruata requisitæ ratione reseruationis, vt conuenienter iudicet de illis, & defectum talis iudicij. Addidimus, *nisi aliàs possit extra confessionem absque absolutione reseruationem auferre*, quia si possit, eo ipso quòd habet eam intentionem, censetur reseruationem auferre.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, eum, qui absoluit à peccatis confessis, eo ipso absoluere ab omnibus etiam omissis inculpabiliter; sed non absoluit directè de eis iudicando, sed tantùm absoluit indirectè, & non aliter quàm sua absolutione à confessis perficiendo Sacramentum Pœnitentiæ, medio quo pœnitenti confertur gratia iustificans, qua remittuntur omnia peccata, etiam reseruata (quod etiam efficeret Confessarius ordinarius) dicta tamen absolutio non sufficit ad auferendam reseruationem peccati omissi inculpabiliter, quia ea absolutio supplere nequit defectũ confessionis illius media reseruatione requisitæ, nec defectum iudicij directi faciendi ab habente facultatem sufficientem media reseruatione requisiti, & ad quod confessio reseruati ordinatur & requiritur.

Quia tamen, vt pœnitens validè absoluatur à peccatis etiam non reseruatis, necessarium est auferre excommunicationem, tam reseruatam quàm non reseruatam, ideò qui habet potestatem absoluendi à reseruata, eo ipso quòd absoluit pœnitentem à peccatis, quamuis intentione tantùm communi & generali, etiam absoluit ab excommunicatione reseruata. Sic tamen absolutus ab excommunicatione reseruata, quamuis non teneatur eam explicare in sequenti confessione, & absolutionem ab ea petere (quia explicatio excommunicationis, & petitio absolutionis ab ea, non est necessaria, quando iam absolutio est obtenta) tenetur peccatum reseruatum, cui annexa est, confiteri habenti facultatem in illud; quia ablatione excommunicationis non explicatæ modo dicto facta, non auferetur reseruatio peccati quamuis reseruati Papæ. Id verò quod Diff. III. diximus, nempe ablatione excommunicationis reseruatæ etiam auferri reseruationem peccati & culpæ, cui erat annexa, tantùm est verum, aut quando excõmunicatio ita aufertur à peccato, vt ei non maneat ampliùs annexa, aut quando excommunicatio scienter & ratione sui aufertur absolutione; non verò quando absolutione aufertur ignoranter, & quasi per accidens, vt pœnitens validè absoluatur à confessis, & quamuis non reseruatis.

Obseruandum tamen est, vt optimè Vasquez & Filliucius Tract. 7. c. 11. quæsito 3. quòd quando confessio, in qua inculpabiliter omittitur peccatum reseruatum, fit habenti iurisdictionem in illud ex priuilegio non facto ipsi Confessario, sed pœnitenti, eligendi Confessarium, qui possit illum à reseruatis absoluere, vt contingit in Iubilæis, tunc pœnitens manet liber à reseruatione peccati inculpabiliter omissi, non absolutione; quia non absoluitur directè à reseruato omisso, quamuis inculpabiliter, sed manet liber voluntate Superioris volentis quòd tum cesset reseruatio, quia eo ipso quòd Superior concedit pœnitenti facultatem eligendi Confessarium pro reseruatis, censetur auferre reseruationem, quando pœnitens confitetur intra tempus assignatum, quamuis omittat peccatum reseruatum, dũmodò inculpabiliter omittat. Limitatio autem temporis, intra quod solet præscribi confessio reseruatorum facienda, tantũ operatur, quòd si priuilegiatus in eo tempore non confiteatur, aut si confitetur, & culpabiliter omittit reseruatum, non maneat liber à reseruatione. *Vasquez. Filliucius.*

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm pœnitens ex priuilegio, verbi gratia Iubilæi, absolutus in aliquo die septimanæ à reseruatis, antequam impleat omnia quæ præcipiuntur facienda per totam septimanam, & post absolutionem non impleat reliqua, ita absolutus maneat, vt non teneatur postea coram Superiore pro absolutione comparere.

DIfficultas procedit in casu, in quo pœnitens accedit ad confessionem bona fide, id est animo faciendi quæ ad effectum dicti priuilegij necessaria sunt; quia si accedit animo non faciendi illa, non manet absolutus à reseruatis, imò nec à non reseruatis, si aliqua via non excusetur à peccato mortali, quod committit accedendo dicto animo pro absolutione à reseruatis.

Circa hanc difficultatem conueniunt Doctores, eum, qui bona fide & dicto animo accedit, manere

nere absolutum à reseruatis, quia absolutio confertur absque conditione de futuro, imò absolutio à culpis non facta absque ea conditione, est nulla; ergo eo ipso quòd pœnitens virtute priuilegij absoluitur à reseruatis, verè & absolutè manet absolutus ab illis.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An talis pœnitẽs ita maneat absolutus à reseruatis, vt etiam maneat absque onere & obligatione iterùm illa confitendi Superiori cui reseruata sunt, quando reliqua requisita non implet.

Non desunt qui existiment, pœnitentem, qui reliqua requisita non implet, quamuis bona fide & animo illa implendi ad confessionem accedat, teneri posteà ad comparendum coram Superiore cui peccatum est reseruatum, vt ei illud iterùm confiteatur; quia dictum priuilegium concessum videtur sub onere faciendi omnia quæ ad lucrandam indulgentiam Iubilei requisita sunt, aut sub onere iterùm peccata reseruata confitendi, si reliqua requisita non impleat.

Corduba, Henriq. Suarez. Vasquez.

Corduba verò in Summa Hispana, quæst. 21. Henriquez lib. 6. cap. 16. Suarez disp. 31. n. 5. Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 6. existimant, talem pœnitentem ita absolutum à reseruatis manere, vt quamuis reliqua requisita non impleat, non teneatur iterùm illa Superiori nec alteri confiteri, & meritò: quia dicta priuilegia absolutè conceduntur, & absque dicto onere, vt ex ipsis priuilegijs constat, & satis rationabiliter, cùm concedatur pœnitentibus bona fide, & dicto animo procedentibus; ergo.

Id verò quod addit Suarez, nempe pœnitentem ita absolutum teneri sub mortali ad implenda omnia requisita ad lucrandam indulgentiam, quasi teneatur ex pacto quodam virtuali in facultate concessa incluso, falsum est, vt aduertit Henriquez: quia quamuis pœnitens, quando reliqua non implet, non lucretur indulgentiam, nullo tamen sufficienti fundamento ostendi potest ad id teneri ex pacto aliquo, aut ex alio titulo.

Sed an ita absolutus, qui reliqua requisita non implet, maneat liber à reseruatione peccati reseruati omissi inculpabiliter, est sub controuersia: quia

Filliucius. Suarez. Vasquez.

Filliucius cap. 10. & alij affirmant (quod probabile existimat Suarez num. 24.) immeritò tamen, vt optimè Vasquez; quia talis pœnitens nec liberatur à reseruatione media absolutione, quia nullus absolutione liberatur à reseruatione, nisi absolutione directa à reseruato in confessione explicato; nec liberatur voluntate Superioris, quia absque fundamento præsumitur, Superiorem velle pœnitentem, qui non implet omnia requisita ad lucrandam indulgentiam, gaudere priuilegio cessationis reseruationis peccati omissi, quamuis inculpabiliter, cùm tale priuilegium concedatur ad meliùs lucrandam indulgentiam.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm possit quis obligari ab Ecclesia ad iterum confitendum peccata, à quibus est iam legitimè absolutus.

SVpponimus, confessionem peccatorum à quibus iam quis est legitimè absolutus, esse sufficientem ad absolutionem obtinendam: quia, vt diximus Disp. IV. Diffi. III. peccata, quamuis iam confessa & remissa, sunt legitima & sufficiens materia Sacramenti Pœnitentiæ; & quamuis eadem cõfessio, quia est materia proxima, nequeat diuersis absolutionibus & diuersis Sacramentis pœnitentiæ deseruire, sicut nec eadem ablutio diuersis Baptismis; nihilominùs eadem peccata possunt, vt subsunt diuersis confessionibus, quia sunt materia remota; sicut eadem aqua potest, prout subest diuersis ablutionibus, deseruire diuersis Baptismis. Accedere autem iterùm ad confessionem eorumdem peccatorum, nõ est à prima absolutione appellare, quia hoc fieri non potest, cùm absolutio sit definitiua, & vltima sententia; sed est eadem peccata iterùm iudicio & sententiæ subijcere, in quo nullum est inconueniens.

Ita tamen iterata confessio eorumdem peccatorum est sufficiens ad absolutionem obtinendam, vt etiam sit vtilis ad nouum fructum Sacramenti non solùm gratiæ, in quo Doctores conueniunt, sed etiam remissionis pœnæ temporariæ, vt contra Scotum & Gabrielem docent communiter Doctores: quia Sacramentum Pœnitentiæ, quod sufficienter coalescit ex iterata eorumdem peccatorum confessione, & ex absolutione, non tantùm habet ex institutione Christi gratiam conferre, sed etiam pœnam remittere, vel totam vel partem, pro dispositione pœnitentis.

Hoc ergo supposito difficultas est, An possit quis ab Ecclesia obligari ad confessionem peccatorum à quibus iam est legitimè absolutus.

S. Thomas Quodlib. 1. art. 12. Durandus in 4. d. 17. q. 15. nu. 10. Dionysius Cistertiensis d. 23. art. 2. & Ledesma 2. p. 4. q. 8. art. 2. dub. 19. partem negatiuam tuentur, quæ insinuatur in Extrauag. *Inter cunctas*, de Priuilegijs, dum dicitur, absurdum esse, teneri aliquem confiteri peccata quæ confessus est, & quòd liberatus debitor maneat obligatus ad iterùm soluendum.

S. Thom. Durandus. Dionysius Cistertiens. Ledesma.

Et ratione probatur Primò, quia de ratione legis humanæ est, quòd sit secundùm rationem tolerabilis; lex autem ad iteratam confessionem obligans, esset admodum intolerabilis & difficilis. Secundò, quia Ecclesia efficere nequit, vt materia Sacramenti, quæ necessaria non est, fiat necessaria; peccata autem legitimè confessa, quamuis sint materia sufficiens, non tamen necessaria.

Alexander verò 4. p. q. 18. memb. 4. art. 5. Adrianus in 4. q. 5. de Confessione, num. 9. Maior d 17. q. 6. & Angelus v. *Confessio* 5. num. 9. partem affirmatiuam meritò tradunt, quam non leuiter confirmat Statutum quoddam Cistertiensium à duobus Pontificibus confirmatum, quo statuitur, vt Fratres, qui intra annum confitentur ordinario Confessori, teneantur semel in anno eadem peccata mortifera suo Superiori confiteri.

Alexand. Adrianus. Maior. Angelus.

Et ratione probatur, quia hæc repetita confessio est actio exterior & honesta, & non parum vtilis profectui spirituali, & paci conscientiæ, vt patet; & non est intolerabilis, nec admodum difficilis; ergo potest à Superiore humano præcipi. Quòd autem non sit intolerabilis, nec admodum difficilis, in quo tota difficultas cõsistit, declaratur: quia quamuis repetita confessio eorumdem peccatorum sit ex se difficilis, supposita tamen institutione, & vsu confessionis, & obligatione primæ confessionis, & attentis fructu & vtilitate iteratæ confessionis, absque dubio fit tolerabilis, & non admodum

diffi-

difficilis, & vt talis iudicatur communiter: pauci enim, & forsan nullus ex his qui peccata iterùm confitentur, iudicant se rem intolerabilem facere. Et sanè si prima peccatorum confessio, suppositâ eius institutione & vtilitate, talis esse iudicatur, vt potuisset ab Ecclesia præcipi, quamuis non fuisset præcepta à Christo, vt diximus Disp. VII. Diff. IV. iterata confessio, quamuis non sit præcepta à Christo, etiam poterit præcipi ab Ecclesia, cùm non sit difficilior quàm prima.

Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Ad secundam autem negamus, Ecclesiam non posse materiam Sacramenti, aliàs liberam, efficere necessariam, eam præcipiendo (sicut etiam Sacramentum Confirmationis, & etiam Extremæ Vnctionis, quod Christus non reliquit sub præcepto) quia præcipere materiam quam Christus liberam reliquit, non est materiam à Christo institutâ mutare, aliâ instituendo, quod nequit ab Ecclesia fieri.

Ad Extrauagantem *Inter cunctas*, pro aduersarijs adductam, respondemus, eam tantùm procedere de facto, quando nullum est præceptum iterandi confessionem, quia in ea tantùm intendit Pontifex, eos qui ex priuilegio confessi sunt alij quàm proprio Sacerdoti, non teneri de facto eadem peccata proprio Sacerdoti confiteri, non tamen negat id posse ab Ecclesia præcipi.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm Superior possit concedere facultatem, vt subditus à reseruatis absoluatur cum onere posteà comparendi coram Superiore.

CONueniunt Doctores, Superiorem posse concedere facultatem, vt subditus absoluatur à reseruatis cum onere comparendi coram ipso Superiore, vel vt ipsi iterùm reseruata Sacramentaliter confiteatur, & ab ipso absolutionem accipiat, vel saltem vt ipsi rationem peccati reseruati reddat, & pœnitentiæ sibi ab inferiore impositæ: & id non solùm posse in casibus quibus annexa est excommunicatio, sed etiam in illis quibus non est annexa, vt ex praxi & vsu Ecclesiæ constat.

Id autem potest Superior multis modis efficere. Primò, iteratam confessionem, siue Sacramentalem absolutioni subiectam, siue non Sacramentalem præcipiendo, quod hoc modo nequit nisi à Pontifice fieri. Secundò id potest efficere, petendo à subdito votum, vel iuramentum quo ipse subditus ad iteratam confessionem obligetur ex Religione. Tertiò, pacto mutuo inter Superiorem & subditum de iterata confessione facienda, siue implicito, & contento in aliquo Statuto generali, quo conceditur facultas confitendi peccata reseruata Cõfessario ordinario, cum onere cõparendi coram Superiore (vt conceditur in nostra Societate, iter agentibus, & etiam eis qui in aliquo Collegio negotiorum causâ versantur) siue pacto expresso, in quo nulla fit coactio subdito, cùm ea concessio fiat à Superiore, cedendo, in gratiam ipsius subditi iuri quod habet vt ipsi fiat confessio reseruatorum.

Obseruandum tamen est, quoties pœnitens à reseruatis absolutus sub onere comparendi obligatur ad id, quando aliud non constat, non obligari ad comparendum coram Superiore, vt ipsi iterùm peccata Sacramentaliter confiteatur, vt dicemus Diffic. XIII. quia ad finem reseruationis id non est necessarium, quia sufficit dicere Superiori peccata, expectando ab eo quid ipse expediens iudicauerit: hæc tamen dictio, seu manifestatio, ad quam pœnitens obligatur, dicitur confessio, etiam quando non fit Sacramentaliter, quia est consummatio quædam confessionis Sacramentalis anteà factæ Confessario ordinario.

Ita tamen pœnitens, cui conceditur facultas vt absoluatur à reseruatis cum onere comparendi coram Superiore, potest ad comparendum obligari, vt quando de facto obligatur, obligetur sub mortali, vt aduertunt Vasquez q. 93. ar. 1. du. 6. & Ægidius disp. 8. du. 15. quia obligatur ad rem grauem, & ex virtute iustitiæ aut religionis, quæ sunt strictæ obligationis. *Vasquez. Ægidius.*

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm subditus absolutus ex facultate concessa cum onere comparendi, teneatur comparere, si ante absolutionem ignorauit dictum onus.

SVpponimus, vt aduertit Suarez disp. 30. sect. 5. facultatem absoluendi à reseruatis concessam vt pœnitens absoluatur à Confessario inferiore cum onere comparendi, quando aliud non constat, non concedi de facto ita dependenter à notitia oneris comparendi habenda à pœnitente ante absolutionem, vt si eam notitiam non habeat, absolutio sit nulla: quia quamuis posset ita strictè concedi, tamen non creditur ita de facto concedi, quia id esset valdè rigidum, & minùs conueniens, vtpote expositum periculo sæpè irritandi absolutionem: ex quo fieret, moribundum, dantem signa confessionis, & non habentem alia peccata nisi reseruata, & dictum onus ignorantem, & iam impotentem illud à Confessario percipere, inualidè absolui. *Suarez.*

Hoc supposito, difficultas est, An pœnitens ex dicta facultate absolutus, teneatur posteà comparere, quando ipse ante absolutionem non habuit notitiam oneris comparendi.

Non desunt qui partem affirmatiuam tueantur; quia existimant, facultatem absoluendi à reseruatis concedi à Superiore cum onere comparendi, esse illam concedere cum præcepto Superioris obligantis subditum ad comparẽdum, præceptum autem Superioris vrget post absolutionem, quamuis subditus illud ignorauerit ante absolutionem.

Vasquez verò quæst. 93. ar. 1. dub. 6. & Ægidius disp. 8. du. 15. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia pœnitens, qui absoluitur ex facultate concessa cum onere comparendi, tantùm tenetur ad comparendum ex pacto expresso vel implicito inter ipsum, & superiorem concedentem dictam facultatem; inter hunc autem Superiorem, & inter pœnitentem qui ante absolutionem ignorauit dictum onus, nequit esse dictum pactum, vt patet; ergo. Quòd autem pœnitens ex facultate cum eo onere concessa absolutus, tantùm teneatur ex pacto, probatur, quia non tenetur ex voto, nec ex iuramento; quia supponimus nec id vouisse nec iurasse: nec tenetur ex præcepto Superioris eam facul- *Vasquez. Ægidius.*

cultatem cum eo onere concedentis, quia non tenetur ex præcepto Superioris, quãdo Superior eam facultatem concedens est Episcopus (& multò minùs quando est Parochus) quia Episcopus non potest (& multò minùs Parochus) iteratã confessionem, non tantùm Sacramentalem, sed nec consummatiuam Sacramentalis præcipere: nec tenetur ex præcepto Superioris, quando Superior eam facultatem concedens est Pontifex, quia iste creditur cum eodem onere dictam facultatem concedere, cum quo eam concedunt reliqui Pastores inferiores; isti autem nequeunt cum tali præcepto eam concedere. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

DIFFICVLTAS. XIII.

Vtrùm de facto in Iure ita sit commissa inferioribus Confessarijs facultas absoluendi à reseruatis in aliquibus casibus, vt absolutus posteà teneatur coram Superiore eam facultatem concedente comparere.

SVpponimus, in quo Doctores conueniunt, pro articulo mortis, siue physico siue morali, quando non adest qui habeat iurisdictionem ordinariam vel delegatam in casus reseruatos, esse in Iure concessam omnibus Sacerdotibus facultatem absoluendi à quibuscumque reseruatis, vt *Trident.* constat ex Tridentino sess. 14. cap. 7. in quo additur, extra eum articulum nihil posse circa casus reseruatos: quod intelligitur de Sacerdotibus inferioribus, quia extra eum non possunt, & non de Episcopis, quia his extra eum articulum conceditur facultas absoluendi à reseruatis, quando adest legitimum impedimentum, vt diximus Diff. VII.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An in dictis casibus ex dicta facultate absoluti à reseruatis, teneantur, cessante articulo mortis, aut alio legitimo impedimento, comparere coram Superiore.

Conueniunt Doctores, absolutos à casibus reseruatis quibus annexa est excõmunicatio, quamuis non reseruatis Pontifici, teneri, articulo mortis, aut alio legitimo impedimento cessante (excepto impedimento impubertatis, quia pueri non obligantur ad comparendum, cessante pueritia) quàm primò commodè possint, comparere coram Superiore à quo extra eum articulum, aut extra aliud legitimum impedimentum erant absoluendi, vt generaliter decernitur in cap. *Eos qui* 22. de Sententia excommunicationis, in 6. Imò non sunt absoluendi, antequam ab eis exigatur iuramentum comparendi, vt pro absolutione ab excommunicationibus reseruatis dicimus Tractatu de Excommunicatione Disp. XV. Diffic. III. & prædictos ad minus teneri comparere ratione excommunicationis, vt in eo cap. significatur. Nihilominùs non sola excommunicatio exprimenda est Superiori, sed etiam peccatum ob quod incursa est excommunicatio, vt satis significatur in dicto cap. *Eos qui*, & constat ex fine comparendi, nempe vt prædicti pœnitentiam & medelam conuenientem à Superiore accipiant, quia pœnitentia & medela pro peccato confertur non pro excommunicatione, quæ est pœna, & non culpa.

Punctum ergo difficultatis in eo est, An sic absoluti, qui comparere tenentur coram Superiore, vt ei peccata reseruata exprimant, ad id teneantur, vt à peccatis reseruatis iterùm Sacramentaliter absoluantur.

Non desunt qui partem affirmatiuam tuentur (quam etiam insinuat Vasquez quæst. 91. art. 3. *Vasquez.* dub. 8.) quia ex vna parte sic absoluti possunt ad id obligari saltem ex pacto, & ex altera parte Superior concessione facultatis sub onere comparendi absolutè facta, denotat se velle vt postquam pœnitentes sibi in ea necessitate prospexerint, posteà compareant ad illud idem, ad quod aliàs, si non fuissent absoluti, debebant comparere, sed si prædicti non fuissent absoluti ab inferiore Confessario, comparituri erant vt à reseruatis Sacramentaliter absoluerentur; ergo.

Nauarrus verò cap. 26. nu. 26. Suarez disp. 30. *Nauarr.* sect. 5. & Henriquez lib. 6. cap. 9. partem negati- *Suarez.* uam tradunt, & meritò: quia quamuis Superior *Henriq.* potuerit sic absolutos obligare saltem ex pacto ad iteratam confessionem Sacramentalem reseruatorum, creditur tamen de facto noluisse, quia id nullibi exprimitur, & ad finem reseruationis, nempe vt pœnitentes quoad reseruata dirigantur à Superiore non est necessaria confessio Sacramentalis, quæ est durior, sed sufficit cõfessio non Sacramentalis, quæ est facilior, & multò minùs onerosa.

Superior ergo concessione facultatis sub onere comparendi absolutè facta, non denotat se velle, vt pœnitentes, postquam sunt sic absoluti, teneantur comparere ad illud idem, ad quod comparituri erant si non fuissent absoluti, quia quando non sunt absoluti, non est onus aliquod supra expressionem peccatorum Superiori faciendam ei Sacramentaliter illa confiteri, cùm teneantur alicui illa Sacramentaliter confiteri: at postquam confessi sunt illa Sacramentaliter alteri, non est modicum onus supra confessionem non Sacramentalem non exigentem dolorem, nec propositum, necaliquam aliam dispositionem confiteri Sacramentaliter, quod non est præsumendum Superiorem velle dum id non exprimit.

Addimus, pœnitentes à casibus reseruatis absolutos ab Episcopis in articulo mortis, vel quando est aliud legitimum impedimentum, & à reliquis inferioribus Sacerdotibus in articulo mortis, non solùm teneri comparere coram Superiore, quando absoluti sunt à casibus quibus annexa est excommunicatio, in quo Doctores conueniunt, sed etiam (quidquid dicat Suarez) quando absoluti sunt à casibus quibus non est annexa excommunicatio, quia facultas Episcopis in dictis Iuribus concessa ad absoluendum à reseruatis, quibus excommunicatio annexa est in articulo mortis, aut alio legitimo impedimento existente, extensa est à Doctoribus ad absoluendum à quibuscumque alijs, quamuis forsan eis non sit annexa excommunicatio; ergo etiam extendenda est cum eodem onere, cum quo in Iure concessa est ad absoluendum ab illis quibus annexa est excommunicatio: qui si absoluti ab Episcopis in articulo mortis, aut alio legitimo impedimento existente à casibus quibus non est annexa excommunicatio, tenentur posteà cõparere, non minùs tenebuntur absoluti à reliquis inferioribus Sacerdotibus in articulo mortis à similibus casibus, quia facultas illa concessa non est magis absoluta, & minùs limitata, quàm concessa Episcopis.

DIFFI-

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm Confessarius inferior possit pœnitentem, confitentem casus reseruatos, absoluere, cum onere comparendi coram superiore pro reseruatis.

S. Thomas. Paludan. Gabriel. Antoninus. Siluester.

SAnctus Thomas in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. quæstiunc. 2. ad 4. Paludanus q. 5. art. 1. Gabriel q. 1. art. 3. dub. 2. Antoninus tit. 14. c. 19. & Siluester v. *Confessio* 1. q. 19. absolutè, nulla alicuius necessitatis mentione facta, docent, inferiorem Confessarium posse absoluere pœnitentem, confitentem peccata reseruata, cum onere comparendi coram superiore pro reseruatis, quia existimant, reseruationem non fieri quoad absolutionem à reseruatis, sed quoad confessionem non Sacramentalem, vt subditus teneatur deferre peccata reseruata ad superiorem vt ab ipso circa illa dirigatur, & pro eis pœnitentiam aut medelâm conuenientem accipiat: fieri autem potest, vt quis absoluatur ab omnibus peccatis, etiam à reseruatis, & quòd maneat obligatus ad deferenda peccata reseruata superiori pro directione circa illa; ergo habens casus reseruatos potest etiam ab eis absolui ab inferiore Confessario, cum onere & obligatione comparendi coram superiore pro reseruatis.

Sotus. Suarez. Henriq. Ægidius.

Doctrinam hanc Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Suarez disp. 31. sect. 3. Henriquez lib. 6. c. 15. Ægidius disp. 8. dub. 15. & alij limitant, vt tantùm sit vera, quando occurrit grauis aliqua necessitas absolutionis, vt quando non potest omitti confessio aut Communio sine graui nota subditi, quia tunc rationabiliter potest præsumi, superiorem concedere facultatem ad id. Imò Sotus, Henriquez & Suarez eam ampliùs limitant: Sotus, vt tantùm sit vera, quando peccatum reseruatum non habet annexam excommunicationem; Henriquez verò & Suarez, quando subditus præter peccata reseruata etiam confitetur alia non reseruata.

Richardus. Adrianus. Vasquez. Turrianus.

Richardus verò in 4. dist. 17. art. 2. q. 8. Adrianus quæst. 4. de Confessione, Vasquez q. 91. art. 3. dub. 9. Turrianus disp. 31. dub. 6. & plures alij recentiores, docent, & meritò, Confessarium inferiorem extra articulum aut periculum mortis (quod etiam moraliter est articulus mortis) non posse absoluere à reseruatis, quamuis eis non sit annexa excommunicatio, & quamuis pœnitens etiam confiteatur peccata non reseruata. Quod satis

Trident.

significat Tridentinum sess. 14. c. 7. dum ait, Sacerdotes extra articulum mortis nihil posse in casibus reseruatis; & dum supponit, in casibus reseruatis non esse legitimos iudices extra articulum mortis, monens Sacerdotes vt pœnitentes habentes casus reseruatos extra eum articulum remittant superioribus & legitimis iudicibus.

Et ratione probatur, quia reseruatio peccati est limitatio iurisdictionis inferiorum quoad illud; ergo nullus potest à peccato reseruato absolui ab inferiore Sacerdote absque facultate superioris, quia absolutio ab eo peccato esset à non iudice; extra articulum autem mortis inferior Confessarius non habet facultatem superioris ad absoluendum à reseruatis, vt dicitur in Tridentino.

Quòd si respondeas Primo, inferiores Sacerdotes habere iurisdictionem in peccatum reseruatum ex voluntate superioris præsumpta seu interpretatiua saltem, in casu grauis necessitatis; contra hanc responsionem est in primis, quòd voluntas præsumpta seu interpretatiua non sufficit ad concedendam iurisdictionem, quia non est vera aliqua voluntas præsens positiua, qua quis velit aliquid, sed qua vellet, si illud aduerteret, vt dicimus Tractatu de Actibus humanis Disputatione 1. Difficultate 11. Deinde, quia si ita esset, non potuisset Tridentinum dicere, extra articulum mortis nihil illos posse in casibus reseruatis, id est nullam habere potestatem & iurisdictionem ad absoluendum ab illis; & non potuisset supponere, extra dictum articulum inferiores Sacerdotes non esse iudices.

Quòd si Secundò respondeas, inferiores Sacerdotes extra articulum mortis non habere iurisdictionem in peccata reseruata, ac proinde non posse ab illis directè & per se absoluere; tamen quia habent iurisdictionem in non reseruata, à quibus potest directè & per se absoluere, ideò posse etiam à reseruatis indirectè & per accidens absoluere.

Contra hanc responsionem Primò vrget Tri- *Trident.*
dentinum, dum ait: *Cùm extra articulum mortis Sacerdotes nihil possint in casibus reseruatis, id vnum persuadeant pœnitentibus, vt ad superiores pro beneficio absolutionis accedant.* Si ergo Sacerdotes inferiores, post auditionem reseruatorum, possent ab illis absoluere aliquo modo, iam aliquid possent in casibus reseruatis sibi confessis, & non tantùm supereresset persuadere pœnitentibus accessum ad superiores pro beneficio absolutionis ab illis, quia post auditionem possent priùs ab illis absoluere, & posteà illis persuadere vt tempore debito ad superiores accedant.

Secundò contra eamdem responsionem est, quòd si Sacerdotes inferiores nequeunt directè à reseruatis absoluere, nequeunt in casu præsentis Difficultatis pœnitentem confitentem reseruata absoluere, quia tunc directè & per se absoluerent ab illis, quia tunc pronuntiarent sententiam absolutionis ab illis, iudicando de eis auditis in confessione, & vt reseruatis cognitis: quia sicut tunc si pœnitens confiteri vult, tenetur omnia peccata etiam reseruata confiteri, ita etiam inferiores Sacerdotes, si absoluere volunt, tenentur ab omnibus sibi confessis absoluere, quia sententia absolutionis commensurari debet confessioni: absoluere autem directè nihil aliud est, quàm à peccatis in confessione auditis absoluere; & absoluere indirectè & per accidens, solùm est, mediâ absolutione à peccatis auditis, conferre gratiam remissiuam, etiam eorum peccatorum quæ non sunt confessa, vel quia sunt oblita, vel quia non est obligatio illa confitendi ob aliquam causam.

Tertiò contra eamdem responsionem est, quòd ex ea sequitur, extra articulum mortis in casu grauis necessitatis eum, qui habet mortalia & venialia, posse confiteri simplici Sacerdoti non approbato, & ab eo absolui ab illis. Consequens autem est contra consuetudinem Ecclesiæ. Sequela probatur, quia simplex Sacerdos habet iurisdictionem completam in venialia; ergo auditis mortalibus & venialibus posset pœnitentem absoluere etiam à mortalibus.

Id verò quod aduersarij supponunt, nempe reseruationem non esse quoad absolutionem à reseruatis, falsum est, vt constat ex Tridentino vbi suprà.

Ex dictis constat Primò, quòd sicut grauis necessitas in casu præsentis Difficultatis non sufficit ad dimidiandam seu mutilandam confessionem, id est ad non confitenda reseruata (quia damnum, quod in casu præsentis Difficultatis euenire potest, non proueniret ex confessione reseruati, sed ex defectu iurisdictionis Confessarij inferioris in reseruata) ita etiam non sufficit ad dimidiandam absolutionem, id est ad non absoluendum à reseruatis, sed tantùm à non reseruatis.

Constat Secundò, peccata reseruata habentem posse extra articulum mortis procedere, ac si non haberet copiam Confessarij, ac proinde in casu grauis notæ, ex eo quòd non communicet aut non celebret, posse absque præuia confessione sola contritione perfecta iustificatum communicare, aut celebrare, quamuis peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio.

Obseruandum est, pœnitentem habentem peccata reseruata quæ non confitetur, vel quia eorum est oblitus, vel quia iusta aliqua de causa non tenetur illa confiteri, iuxta ea quæ diximus Disp. IX. Diffic. x. validè absolui (quamuis peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio, dum excommunicatio tolerata sit) ab inferiore Confessario à reliquis peccatis confessis non reseruatis, quia absoluitur ab habente iurisdictionem in peccata confessa, ac proinde mediâ eâ absolutione, vtpote valida, conferri gratiam remissiuam etiam reseruatorum, ex quo peccata reseruata dicuntur per accidens & indirectè absolui.

Addidimus, *quamuis peccatis reseruatis sit annexa excommunicatio, dum excommunicatio tolerata sit*, quia quamuis eis sit annexa, dum pœnitens ea excommunicatione excommunicatus non sit non toleratus, validè absoluitur à reliquis peccatis, si aliàs obliuione excommunicationis, aut alia via excusetur à peccato mortali suscipiendi absolutionem in statu excommunicationis, iuxta ea quæ diximus Tract. de Excommunicatione Disp. IV. Difficultate III. manebit tamen excommunicatio post absolutionem validam à peccatis, quia gratia remissiua peccatorum reseruatorum non est expulsiua excommunicationis: si tamen excommunicatus ea excommunicatione sit non toleratus, quamuis obliuione aut alia via excusetur à peccato mortali susceptionis, inualidè absoluitur, quia est incapax seu inhabilis ad susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, vt ibidem diximus.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm superior, ad quem pœnitens, habens peccata reseruata & alia mortalia non reseruata, primò accedit, possit eum, reseruatis tantùm auditis, Sacramentaliter absoluere.

Caietanus. Sotus. Antoninus. CAietanus in Summa v. *Confessio*, conditione 10. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 5. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 19. & plures alij docent, superiorem posse dictum pœnitentem à solis reseruatis Sacramentaliter absoluere, & eum pro absolutione aliorum ad inferiorem Confessarium remittere. Ex quibus Caietanus & Sotus causam rationabilem ad id requirunt, & dicunt, occupationem ordinariam Prælatorum esse sufficientem ad id. Probari autem potest, quia quamuis integritas confessionis & auditionis peccatorum sit Iure diuino necessaria ad absolutionem, nihilominùs ex rationabili causa, qualis in Prælatis est ordinaria occupatio, potest confessio & auditio aliorum peccatorum non reseruatorum omitti, confessis & auditis tantùm reseruatis; ac proinde ex ea causa potest superior à reseruatis tantùm confessis & auditis Sacramentaliter absoluere. Addit Caietanus, hanc esse Prælatorum consuetudinem in Curia Romana, & ob id oppositam opinionem iudicat temerariam.

Adrianus verò in 4. quæst. 4. de Confessione, Suarez disput. 21. sect. 1. Vasquez quæst. 91. art. 3. dub. 10. & Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 19. docent, superiorem non posse Sacramentaliter absoluere dictum pœnitentem, nisi auditis omnibus mortalibus, etiam non reseruatis (imò hunc esse vsum in Curia Romana, testantur Siluester, Suarez & Vasquez) & meritò: quia integritas confessionis & auditionis mortalium est Iure diuino necessaria ad absolutionem Sacramentalem, vt docet Tridentinum sess. 14. cap. 5. ergo non est omittenda, nisi ob vrgentissimam causam, quæ reddat licitam dimidiationem aut mutilationem confessionis & auditionis, qualis non est quæ sumi potest ex occupatione, nec ex alio impedimento superiorum, præsertim cùm post auditionem reseruatorum, & post adhibitam conuenientem medelam pro illis, possit pœnitentem pro absolutione Sacramentali omnium, tam reseruatorum quàm non reseruatorum, ad inferiorem Confessarium remittere, quod non debet onus graue pœnitentium indicari, præsertim cùm superior etiam teneatur sigillo confessionis.

Adrianus. Suarez. Vasquez. Siluester. Trident.

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm subdito per se, vel per alterum licentiam petenti à superiore, vt possit alteri confiteri reseruata, teneatur illam concedere.

COnueniunt Primò Doctores, quoties subditus prudenter timet aliquod graue damnum confessioni extrinsecum sibi euenturum, si superiori confiteatur, verbi gratia, reuelationem confessionis, vel odium superioris, vel abusum confessionis in ordine ad gubernationem subditi, teneri superiorem ex iustitia licentiam concedere, quia tunc iniuriam irrogat subdito, intendendo eum cogere vt sibi in dictis casibus confiteatur: & etiam teneri ex fidelitate, aut ex iustitia muneri pastoris debita, eam licentiam concedere, si ex negatione prudenter timeat graue aliquod nocumentum spirituale subditi, quamuis oriundum ex passione aut ex alia fragilitate subditi, verbi gratia, defectum integritatis confessionis, aut Communionem absque præuia confessione, aut nimiam dilationem confessionis & Communionis, aut multò minorem fructum, quia reseruatio fit & cedere debet in vtilitatem subditi, & non in detrimentum. Id tamen intelligitur, quan-

quando ex concessione licentiæ non timetur graue nocumentum aliorum, verbi gratia, facilitas in peccando, spe similis licentiæ obtinendæ, quia si id timeatur, negari potest, imò & debet, quia potiùs est prospiciendum communitati, quàm particulari personæ: & etiam tenetur ad eam negandam, quando prudenter timet, concessionem esse futuram occasionem subdito peccandi.

Conueniunt Secundò, quando ex negatione licentiæ non timetur prudenter damnum aliquod graue, aut minoritas grauis fructus subditi, non teneri superiorem, licentiam concedere, quamuis subditus refugiat illi confiteri ob verecundiam, aut ob timorem amittendi bonam opinionem apud illum, aut ob aliam difficultatem, quasi intrinsecam & annexam confessioni superiori faciendæ, quia ad id nec tenetur ex iustitia, nec ex fidelitate sui officij. Imò quando nullum damnum prudenter timetur, magis expediet licentiam negare: quia tunc negatio maximè congruit fini reseruationis, quia tunc, vt supponimus, absque aliquo damno subditi proderit ad cautionem in futurum.

Quia verò de facto regulariter ex negatione licentiæ petitæ plus periculi potest prudenter timeri, quàm ex concessione illius, ideò quando superior non habet in particulari iustas aliquas rationes ad illam negandam, conuenientius erit illam concedere, vt aduertunt Suarez disp. 30. sect. 4. & Ægidius disp. 8. dub. 14. *Suarez. Ægidius.*

Obseruandum tamen est, Confessarium licentiam pro subdito petentem, ita cautè teneri procedere, vt superior nequeat personam conijcere; aliàs Confessarius fractor erit aut sigilli Sacramentalis, si id ex confessione nouit, aut secreti naturalis, si nouit extra confessionem: nec superior poterit interrogare quis sit pro quo licentia petitur, nec alias circumstantias per quas possit in notitiam subditi deuenire, quia id esset ad fractionem sigilli, vel secreti naturalis prouocare & inducere.

DISPVTATIO XII.

De sigillo confessionis.

DIFFICVLTAS I.

Quo Iure sit obligatio seruandi secretum confessionis.

CONVENIVNT Primò Doctores, esse obligationem seruandi secretum confessionis; & eam obligationem oriri ex Iure humano Ecclesiastico, & ex Iure purè naturali, & ex Iure naturali diuino.

Et in primis oritur ex humano Ecclesiastico lato in can. *Sacerdos*, de Pœnitentia, d. 6. & in cap. *Omnis vtriusque sexus*, de Pœnitentiis & remissionibus. Secundò oritur ex Iure purè naturali virtutis iustitiæ, quia ex virtute iustitiæ tenemur famæ proximi prospicere. Tertiò oritur ex Iure naturali diuino virtutis religionis, quia ex virtute religionis tenemur ad seruandum secretum confessionis ob reuerentiam ipsi debitam, ne fiat odiosa: quod Ius dicitur naturale, quia suppositâ institutione Sacramenti confessionis, oritur ex natura virtutis religionis; & dicitur diuinum, quia oritur ex virtute religionis, non absolutè, sed suppositâ diuina institutione confessionis à Christo facta.

Conueniunt Secundò Doctores, obligationem seruandi secretum confessionis esse tantam, vt in nullo casu, saltem extra confessionem, inuito pœnitente licitum sit illud reuelare, vt constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, & vt ex dicendis constabit: & ob id obligatio hæc per antonomasiam dicitur *sigillum*, quia sub hac maxima obligatione contentum & clausum est secretum confessionis, tamquam sub sigillo.

Est tamen difficultas, Vnde oriatur, quòd obligatio seruandi secretum confessionis sit tanta, vt in omni casu sit seruandum.

Circa quam conueniunt Primò Doctores, tantam obligationem non oriri sufficienter ex dicto Iure pure naturali iustitiæ, quo tenemur famæ proximi prospicere, quia ex eo Iure non obligamur in omni casu adhuc extra confessionem ad seruandum proximo secretum, & ad eius famæ prospiciendum; quia absque iniustitia contra proximum potest reuelari secretum, quando reuelatio est necessaria ad vitandum maximum aliquod damnum a ipso proximo iniustè inferendum.

Conueniunt Secundò communiter Doctores, tantam obligationem non oriri tantùm ex dicto Iure Ecclesiastico, quia licet ex eo, dum fuit & perseuerat, sufficienter oriatur, quia eo Iure præcipitur secretum confessionis in omni casu, & fertur ab habente potestatem ad id præcipiendum, & ex sufficientissima causa, ne scilicet odiosa fiat confessio pœnitentibus, quod est malum maximum omnium quæ oriri possunt ex non seruando secretum illius; nihilominùs, quia à principio institutionis Sacramenti confessionis semper fuit dicta strictissima obligatio, & semper erit, & non semper fuit dictum Ius Ecclesiasticum, & poterit cessare si Pontifex illud abrogare velit, ideò dicendum est esse aliud Ius, ex quo semper fuerit & futura sit dicta obligatio.

Est ergo punctum difficultatis, Quod sit hoc Ius, ex quo semper orta fuit sufficienter & oriunda est dicta obligatio, an scilicet ex dicto illo Iure naturali diuino religionis, an ex aliquo diuino positiuo Christi.

Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 1. Valentia q. 8. puncto 1. Henriquez lib. 6. cap. 19. Ægidius disp. 6. dub. 2. Reginaldus lib. 3. cap. 1. & Turrianus disput. 33. dub. 1. docent, dictam obligationem, quæ semper fuit & erit, non oriri sufficienter ex eo Iure naturali diuino, sed ex quodam Iure diuino positiuo superaddito à Christo institutioni Sacramenti confessionis, quo Christus intuitu reuerentiæ confessionis institutæ præcepit in omni casu seruari secretum confessionis, quia ex Iure naturali diuino religionis non sit obligatio seruandi secretum confessionis, nisi quando ad id ex iustitia tenemur, quia tantùm tunc irrogatur iniuria, *Vasquez. Valentia. Henriq. Ægidius. Reginald. Turrianus.*

seu irreuerentia confessioni reuelando secretum illius, quando pœnitens habet Ius iustitiæ, vt sibi seruetur, non verò quando non habet Ius; sed aliquando non tenemur ex iustitia, vt nuper dicebamus; ergo aliquando non tenemur ex dicto Iure naturali diuino religionis, ac proinde admittendum videtur illud aliud Ius positiuum diuinum, quo à Christo præceptum sit seruari secretum confessionis in omni casu.

S. Thomas. Sotus. Suarez. Filliucius.

S. Thomas verò in 4. distinct. 21. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 1. Sotus dist. 18. quæst. 4. art. 5. Suarez disput. 33. sect. 1. Filliucius tract. 7. c. 11. & communiter Doctores docent, dictam strictissimam obligationem, quæ semper fuit & erit, sufficienter oriri ex dicto Iure naturali diuino religionis, ac proinde non esse admittendum illud aliud Ius positiuum diuinum, quod tantùm fingitur ab aduersariis, vt sit, ex quo sufficienter oriatur dicta strictissima obligatio.

Quòd autem dicta obligatio sufficienter oriatur ex eo Iure naturali diuino religionis (quod semper fuit & erit) declaratur, quia supposita institutione diuina confessionis, ipsi confessioni fit iniuria, seu irreuerentia, si peccatum in ea auditum aliquando, quamuis in grauissimo casu, reueletur, quia ea reuelatione confessio fiet ita molesta & odiosa pœnitentibus, vt ab ea aliquo modo retrahantur, & ad eam non satis securè accedant; id autem est malum adeò pernicioſum Reipublicæ Christianæ, vt ratio ipsa dictet esse necessariò vitandum, & est ita pernicioſum, vt sit magis quàm mors ipsa, & quàm quodcumque aliud damnum temporale, adhuc destructionis totius patriæ: ergo ratio dictat, quòd reuelatio non fiat, quamuis sit necessaria ad vitandam mortem iniustam Confessarij, & destructionem totius patriæ, quamuis inferendam ab ipso pœnitente, in quibus casibus non esset obligatio ex iustitia seruandi illi secretum; ergo obseruatio secreti sacri, seu secreti confessionis in omni casu, etiam in eo in quo aliàs pœnitens sit indignus vt ipsi seruetur secretum, & non habeat Ius iustitiæ ad id, necessaria est in reuerentiam confessionis in tantum bonum Ecclesiæ institutæ, quia illius fractio est malum maius omni alio temporali, etiam destructione totius patriæ, ac proinde fractio illius est necessariò vitanda non minùs, imò magis, quàm destructio patriæ.

Fractio ergo sigilli sacri, seu sacramentalis, non tantùm est peccatum iniustitiæ contra virtutem iustitiæ, quod potest aliquando esse tantùm veniale, sed etiam est peccatum sacrilegij contra virtutem religionis, quod semper est mortale, quamuis tantùm reueletur veniale: nihilominùs quamuis semper & in omni casu sit sacrilegij, quia semper est iniurioſa confessioni, & contra reuerentiam illius, non tamen semper est iniustitiæ, tunc videlicet quando considerata ratione naturali, & conuictu humano, pœnitens non habet Ius iustitiæ vt sibi seruetur secretum, vt contingit quando est in proposito inferendi graue aliquod damnum, & non vult ab eo proposito desistere, & ideò tunc fractio sigilli, quamuis sit peccatum sacrilegij, non tamen iniustitiæ.

DIFFICVLTAS II.

Ex qua confessione oriatur obligatio sigilli.

CONueniunt Doctores, ex confessione Sacramentali, & ex ea sola oriri obligationem sigilli. Ita Henriquez lib. 6. cap. 19. Suarez disp. 33. sect. 2. & Ægidius disp. 9. num. 4. illa autem est confessio Sacramentalis, quæ fit Confessario, eam subijciendo clauibus. *Henriq. Suarez. Ægidius.*

Prior pars, nempe obligationem sigilli oriri ex confessione Sacramentali, est manifesta, quia ex reuelatione ipsius fit odiosa, quo homines ab ea retrahentur, quod in omni casu vitandum est: & oritur ex confessione Sacramentali, quamuis non perueniat ad absolutionem (in quo Doctores communiter conueniunt), siue non perueniat ex voluntate, siue ex impotentia tam Sacerdotis quàm pœnitentis; aliàs confessio fieret odiosa, quod ob hanc rationem etiam est verum, quamuis pœnitenti negata sit absolutio ob defectum ipsius pœnitentis.

Posterior pars, nempe obligationem sigilli ex sola confessione Sacramentali oriri, est manifesta; quia ex nullius alius reuelatione, nisi confessionis Sacramentalis ipsi confessioni fit supradicta iniuria, & potest tantum malum oriri. Vnde obligatio sigilli non oritur ex manifestatione peccati, quæ non subijcitur clauibus saltem ex intentione pœnitentis, quamuis ipse dicat se illud manifestare sub sigillo confessionis, & non aliter, quia ex eo quòd id dicat, manifestatio seu confessio peccati non fit Sacramentalis, adhuc intentionaliter, vt pater.

DIFFICVLTAS III.

Qui teneantur sigillo confessionis.

IN primis conueniunt Doctores, Confessarium teneri sigillo confessionis, quia ipse est qui reuelatione peccati sibi confessi proprijssimè irrogat iniuriam confessioni Sacramentali.

Secundò conueniunt Doctores contra Caietanum, etiam interpretem, medio quo fit confessio Sacramentalis, teneri sigillo confessionis, quia quamuis interpres non se teneat ex parte Confessarij cui fit confessio, sed potiùs ex parte pœnitentis, quia pœnitens medio ipso interprete confitetur Confessario, & subijcit suam confessionem illi, nihilominùs cognoscit peccatum pœnitentis ex confessione inchoatiuè Sacramentali, quia etiam vt directa ad ipsum interpretem est inchoatiuè Sacramentalis, quia medio ipso & per ipsum fit & dirigitur ad Confessarium, & subijcitur clauibus, ac proinde reuelando peccatum irrogat iniuriam confessioni inchoatiuè Sacramentali, ex qua illud cognouit.

Tertiò, qui casu vel consilio audiuit peccatum confitentis Sacramentaliter, tenetur sigillo confessionis, quia id sciuit ex confessione Sacramentali vt Sacramentali, quia id sciuit ex confessione directa ad Confessarium. Qui verò ex voluntate pœnitentis absque necessitate audiuit peccatum in confessione Confessario facta, non tenetur sigillo confessionis (sed tantùm secreto naturali iusti-

iustitiæ) quia non sciuit illud ex confessione Sacramentali vt Sacramentali, quia tantùm sciuit illud ex confessione quatenus ad ipsum directa, quæ vt sic non est Sacramentalis. Ille etiam qui fingens se Confessarium, audiuit confessionem, tenetur sigillo confessionis, quia sciuit peccatum ex confessione intentionaliter Sacramentali, id est facta ex intentione perficiendi Sacramentum.

Quartò, laicus, cui causa deuotionis aut humilitatis facta est confessio, non tenetur sigillo confessionis, sed tantùm secreto naturali iustitiæ, vt contra Adrianum in 4. quæst. vltima, & contra Nauarrum c. 8. num. 7. docent S. Thomas in 4. d. 21. *S. Thomas.* quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3. Suarez disp. 33. sect. 2. *Suarez.* Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 2. & communiter *Vasquez.* Doctores, quia ille non cognouit peccatum ex confessione Sacramentali adhuc intentionaliter, quia non fuit facta vero iudici, nec existimato. Addimus, *nec existimato*, quia si pœnitens confiteatur laico, existimans eum posse in absentia Sacerdotis absoluere, tunc laicus tenetur sigillo confessionis (non minùs quàm qui se finxit Confessarium) quia tunc cognouit peccatum ex confessione intentionaliter Sacramentali.

Quintò, circa eum cui Confessarius reuelauit peccatum confessum, Adrianus & Nauarrus do- *Adrianus.* *Nauarrus.* cent teneri sigillo confessionis, quia mediatè cognouit peccatum ex confessione Sacramentali.

Medina Cod. de Confessione, quæst. De his *Medina.* qui confessionem celare tenentur, docet, illum non teneri sigillo confessionis, quia id non cognouit ex confessione ipsa.

Vasquez verò docet, & optimè, eum, cui absque *Vasquez.* licentia pœnitentis facta est reuelatio, teneri sigillo confessionis; quia tunc cognitio peccati tantùm habet ortum ex confessione Sacramentali, quia pœnitens id tantùm dixit in confessione Sacramentali. Eum verò cui facta est reuelatio peccati ex licentia pœnitentis, non teneri sigillo confessionis, sed tantùm secreto naturali iustitiæ, quia iste non cognouit peccatum ex confessione Sacramentali, adhuc remotè & mediatè, sed tantùm ex narratione non Sacramentali, qua pœnitens concedens licentiam ad reuelandum peccatum ait, siue expressè siue implicitè, *Hoc peccatum, quod feci, & tibi confessus sum, me fecisse reuela.* Et idem ob eamdem rationem dicendum est de superiore, à quo Confessarius ex licentia pœnitentis petit facultatem pro peccato reseruato pœnitentis, non teneri sigillo confessionis, quia scilicet tunc superior non accipit notitiam peccati ex confessione Sacramentali, sed ex narratione non Sacramentali pœnitentis, teneri tamen strictissimo secreto naturali iustitiæ, cùm ei sit dictum causa honestissima boni spiritualis pœnitentis.

Sextò conueniunt Doctores, eum, cui aliquis extra confessionem suum peccatum detegit, sub onere quòd illud seruet sub sigillo confessionis, non teneri ex eo sigillo, sed tantùm secreto naturali iustitiæ, quia id non cognoscit ex confessione, & obligatio sub sigillo tantum oritur ex confessione, & non ex pacto; ipse autem qui extra confessionem exigit sigillum confessionis, nullam irrogat iniuriam confessioni, vt contra Paludanum *Adrianus.* in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 1. con. 3. aduertunt Adria- *Vasquez.* nus & Vasquez.

Obseruandum est, omnes, quos diximus teneri sigillo confessionis, teneri in omni casu; reliquos verò, qui eo non tenentur, sed tantùm secreto naturali iustitiæ, non teneri in omni casu.

DIFFICVLTAS IV.

Cuius rei secretum sit seruandum sub sigillo confessionis.

CONueniunt Primò Doctores, Confessarium sub sigillo confessionis teneri ad celandum peccatum mortale adhuc in communi, & ad celanda peccata venialia in particulari, ita vt si Confessarius dicat, aut aliter significet, pœnitentem fecisse aut confessum fuisse peccatum mortale, quamuis illud non explicet in particulari; etsi dicat, aut aliter significet fecisse aut confessum fuisse peccatum, v. g. mendacij, sit contra sigillum confessionis, quia verè reuelat occultum ex confessione Sacramentali notum: non verò si dicat pœnitentem fecisse aut confessum fuisse peccata venialia non addendo plura, quia tunc non reuelat occultum, quia manifestum est, eum qui confitetur & absoluitur, fecisse & confiteri ad minus venialia. Addidimus, *non addendo plura*, quia qui dicit aut aliter significat pœnitentem fecisse aut confessum fuisse plura venialia, reuelat quod est occultum, quia occultum est pœnitentem plura venialia fecisse.

Est quoque contra sigillum, vt aduertunt Vas- *Vasquez.* quez q. 93. art. 4. dub. 3. & Ægidius disp. 9. n. 16. *Ægidius.* Confessarium infamare ciuitatem alicuius generis peccati, quod ex sola confessione nouit, quando ipsi ciues, in particulari etiam pœnitentes, aliquo modo afficientur infamia illa, quod facilè contingit, quando ciuitas non est ampla, & pœnitentes sunt aliquo modo suspecti, quia tùc ex reuelatione illa euenit pœnitentibus aliqualis infamia, ob quod confessio sit illis odiosa, & ab ea retrahuntur.

Conueniunt Secundò Doctores, Confessarium sub sigillo confessionis teneri ad celandas omnes circumstantias peccatorum, etiam peccata sociorum & complicis, quia earum reuelatione fit confessio pœnitenti odiosa: quod etiam est verum, vt aduertit Suarez disp. 34. sect. 3. quamuis pœnitens *Suarez.* inutiliter & culpabiliter reuelet circumstantias, v. g. socios & complices, si id reueler, existimans id esse necessarium aut expediens ad explicationem sui peccati, quia etiam tunc reuelatione illarum confessio fit odiosa. Et ob eamdem rationem, vt aduertit Ægidius, etiam est contra sigillum, reue- *Ægidius.* lare defectus naturales pœnitentis, quando ab ipso dicuntur in confessione vt conducentes ad explicationem sui peccati: non verò quando à pœnitente narrantur incidenter, & non tamquam conducentes ad id. Et etiam vt contra Henriquez & contra Valentiam supponit Ægidius num. 12. est contra sigillum reuelare defectus pœnitentis, qui ex confessione conijciuntur, quamuis aliàs sint indicium bonæ & timoratæ conscientiæ, vt esse scrupulosum, quia etiam eorum reuelatione confessio fit pœnitentibus odiosa, & ab ea retrahuntur.

Est tamen difficultas, An Confessarius sub sigillo confessionis teneatur ad celandum peccatum nondum patratum quoad effectum, vt propositum occidendi aliquem, aut prodendi Rempublicam: procedit autè quando dictum peccatum & propositum etiam perseuerat tempore confessionis, quia

quando iam cessauit, aut tempore confessionis cessat, ex nullo capite excusatur Confessarius ab obligatione sigilli.

Alexand. Adrianus. Silvester. Angelus. Circa difficultatem ergo Alexander 4. part. quæst. 19. memb. 2. art. 2. Adrianus in 4. quæst. vlt. de Confessione, Siluester v. *Confessio* 3. quæst. 5. & Angelus v. *Confessio* vltimo, num. 7. docent, tunc Confessarium non teneri (nisi quando dictum propositum est in pœnitenti, qui anteà commisit re ipsa & in effectu simile peccatum ei, quod est in proposito, & illud etiam confitetur) quia confessio dicti propositi perseuerantis non est Sacramentalis, vtpote inepta absolutioni, quia nullus potest à proposito peccandi perseuerante absolui. Addiderunt verò, *nisi quando pœnitens anteà commisit in effectu simile peccatum, & illud etiam confitetur*, quia tunc propositum illud, ob connexionem cum eo peccato anteà commisso, cuius etiam fit confessio, etiam clauditur sub sigillo confessionis, sicut peccatum ipsum in effectu commissum & confessum, quod est aptum absolutioni.

Richardus. Durandus. Henriq. Ægidius. Richardus verò in 4. d. 21. art. 4. q. 2. art. 2. Durandus quæst. 4. Henriquez lib. 6. cap. 19. Ægidius dub. 1. & communiter Doctores absolutè docent, teneri, quamuis dictum propositum non præsupponat commissum simile peccatum ei, quod est in proposito, & meritò: quia confessio dicti propositi, quamuis inepti absolutioni ob sui perseuerantiam, est verè Sacramentalis, quia perseuerantia dicti propositi, seu propositum perseuerans, per confessionem subijcitur clauibus, non vt materia absolutionis, sed vt impedimentum ad absolutionem; quia cognitio impedimenti non minùs pertinet ad Confessarium vt non absoluat, quàm cognitio peccati vt ab eo absoluat.

Quòd si propositum illud non subijciatur clauibus, animo videlicet manifestandi statum propriæ conscientiæ, eum subijciendo clauibus Confessarij vt de eo iudicet, sed alio animo, nempe vel inducendi Confessarium ad simile peccatum, vel irridendi iudicio confessionis, aut alio modo (qui ex modo confitendi conijci poterit) non clauditur sub sigillo confessionis.

Ita tamen Confessarius tenetur sub sigillo confessionis ad celandum quodlibet ex dictis, vt non solùm sit contra sigillum illa verbis, sed etiam nutibus & quolibet alio signo insinuare, vt aduertunt communiter Doctores, & constat ex cap. *Omnis vtriusque sexus*, quia etiam eorum insinuatione, quamuis non directè intenta, redditur confessio pœnitentibus molesta & odiosa, & ab ea retrahuntur.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Confessarius possit peccatum in confessione auditum reuelare, quando ipse nequit aliter peccatum suum in confessione explicare.

DIfficultas hæc tantùm habet locum, quando Confessarius confiteri tenetur, & nequit nisi ei qui ex confessione ipsius Confessarij facilè conijciet peccatum pœnitentis.

Sotus. Sà. Sotus in 4. d. 18. q. 4. art. 5. & P. Sà v. *Confessor*, docent, in dicto casu Confessarium posse peccatum in confessione auditum reuelare, quia præceptum integritatis confessionis fortiùs obligat quàm præceptum sigilli confessionis, quia istud est in vtilitatem pœnitentis, illud verò in reuerentiam iudicij confessionis, quæ est maioris momenti quàm vtilitas pœnitentis.

Nauarrus. Valquez. Ægidius. Nauarrus verò cap. 8. num. 6. Vasquez dub. 4. Ægidius num. 21. & communiter Doctores docent, Confessarium adhuc in dicto casu non posse peccatum in confessione auditum reuelare, & meritò: quia maioris momenti est obseruatio sigilli confessionis, & in maiorem reuerentiam iudicij confessionis cedit, quàm integritas confessionis, & ideò confessio dimidiari seu mutilari potest ob graue aliquod damnum, & ob nullum potest rumpi sigillum confessionis, quia institutio integritatis cedit bono pœnitentis, ne ipsi confessio fiat odiosa, sigillum verò nullius bono cedit.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Confessarius possit ex licentia pœnitentis reuelare peccatum in confessione auditum.

COnueniunt Doctores contra Altisiodorensem, Confessarium non posse absque fractione sigilli reuelare peccatum in confessione auditum, si pœnitens non concedat licentiam expressam ad id, quamuis Confessarius firmissimè præsumat reuelationem fore pœnitenti gratam, quia reuelatione facta, absque expressa licentia pœnitentis, fieret pœnitenti confessio odiosa, quia pœnitens posset timere ne Confessarius aliquando ex falsa præsumptione reuelet peccata.

Est tamen difficultas, An Confessarius id possit, quando pœnitens concedit expressam licentiam.

Alexand. Scotus. Durandus. Maior. Gabriel. Angelus. Alexander 4. part. q. 19. memb. 2. art. 2. Scotus in 4. d. 21. quæst. 2. Durandus quæst. 4. Maior q. 3. Gabriel art. 3. dub. 6. & Angelus v. *Confessio*, vlt. num. 5. partem negatiuam tuentur, Primò, quia reuelare peccatum, est contra Ius naturale diuinum; ergo fieri nequit, quamuis pœnitens id expresè concedat, quia ipse nequit in eo dispensare, cùm ad hoc non sufficiat quòd dictum Ius cedat in fauorem ipsius pœnitentis, quia quamuis cedat, nihilominùs latum est intuitu reuerentiæ confessionis Sacramentalis; sicut etiam quamuis exemptio Clericorum cedat in fauorem particularium, nequit Clericus à iudice sæculari iudicari adhuc ex licentia ipsius Clerici, quia hæc exemptio facta fuit intuitu honoris status Clericalis. Secundò, quia Confessarius eo ipso quòd reuelat peccatum in confessione auditum, quamuis ex licentia expressa pœnitentis, mentitur, quia peccatum illud audiuit & scit vt Deus, & non reuelat vt Deus sed vt homo; ergo nequit adhuc ex licentia expressa pœnitentis reuelare peccatum. Vnde iuxta opinionem hanc, vt Confessarius capiat consilium super confessis, quando ex consilio conijciendum est peccatum pœnitentis, necessarium est quòd pœnitens extra confessionem referat Confessario peccatum reuelandum.

S. Thom. Richardus. Suarez. Vasquez. Ægidius. Ad. Tan. S. Thomas verò in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 2. Richardus art. 4. quæst. 1. Suarez disput. 33. sect. 5. Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 5. Ægidius disp. 9. num. 22. Adamus Tanner disp. 6. q. 9. num. 125. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt,

tradunt, & meritò: quia obligatio sigilli confessionis primariò & per se est in fauorem pœnitentis; in reuerentiam autem confessionis non nisi secundariò & ratione pœnitentis, ita vt non aliter obligatio illa sit religionis in reuerentiam confessionis, nisi vt pœnitenti non fiat odiosa; ergo eo ipso quòd pœnitens vult & expressè concedit licentiam vt peccatum ipsius reueletur, cessat obligatio sigilli, quia tunc reuelatione non fit confessio pœnitenti odiosa: quod non est in Iure naturali diuino dispensare, sed auferre circumstantiam necessariam vt illud obliger, nempe reuelationem fieri contra voluntatem pœnitentis, quia ratione sui tantùm obligat in gratiam personæ pœnitentis, ac proinde quando reuelatio non fit contra voluntatem pœnitentis, non est contra ius illud, sicut etiam iuramentum promissioni accedens tantùm obligat quando promissarius non cedit promissioni, quia illud tantùm obligat in gratiam promissarij; in quo hoc iuramentum & sigillum confessionis differunt ab exemptione Clericorum: quia hæc per se non tantùm est in fauorem particularium, attendendo ad personas eorum, sed etiam in honorem status Clericalis, attendendo ad dignitatem Clericalem, ob quod Clericus particularis nequit cedere dictæ exemptioni. Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum.

Et ad secundam negamus, Confessarium mentiri, quamuis peccatum quod sciuit vt Deus, id est vt gerens vicem Dei, reuelet vt homo, & absque licentia pœnitentis, sicut non mentitur, qui gerens vicem Christi consecrauit, & posteà ait, *ego consecrauí*; mentiretur autem, si diceret, *ego audiui peccatum vt homo priuatus non gerens vicem Dei.*

Vasquez Suarez. Obseruandum est, vt contra Vasquez aduertit Suarez disp. 34. sect. 3. non esse contra sigillum confessionis, ex licentia expressa pœnitentis reuelare peccatum complicis absque complicis licentia, quia sigillum tantùm obligat in fauorem pœnitentis, vt confessio non fiat ipsi odiosa, ne ab ea retrahatur: ex reuelatione autem complicis ex licentia pœnitentis facta, nulli alij adhuc complici fit odiosa confessio vt ab ea retrahatur, vnde si aliàs non fiat iniuria complici, vt potest contingere, poterit eius peccatum ex licentia pœnitentis reuelari.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm Confessarius, qui audiuit peccatum pœnitentis in confessione possit dicere, se illud in confessione ab eo pœnitente audiuisse.

SVpponimus Primò, quòd quando peccatum pœnitentis in confessione auditum non est publicum, non possit à Confessario affirmari ei qui ignorat peccatum illud pœnitentis, se illud ab eo pœnitente audiuisse, quia tunc vtendo notitia confessionis, detegit peccatum secretum pœnitentis, significando saltem indirectè pœnitentem illud commisisse.

Supponimus Secundò, quòd licet peccatum sit aliàs publicum & notum, si tamen, quia Confessarius affirmat se illud in confessione audiuisse ab eo pœnitente, peccatum fit magis certum, nequeat Confessarius id affirmare absque fractione sigilli confessionis, quia tunc ea affirmatione, quamuis non iniusta seu iniurioſa pœnitenti, confessio fit pœnitenti odiosa, vt ab ea retrahatur, quia ea affirmatio ex confessione ortum habens ex se displicet pœnitenti.

His ergo suppositis, difficultas est, An, quando peccatum pœnitentis est ita publicum & notum, vt dicta affirmatione Confessarij non fiat magis certum, neque fiat notum ignoranti, vt peccata fornicationis sic in communi notissimæ meretricis, tunc possit à Confessario affirmari se illud in confessione ab eo pœnitente audiuisse.

Medina Cod. de Confessione, quæst. De his quæ à Confessario celanda sunt, partem affirmatiuam tuetur, quia tunc Confessarius ea affirmatione nec infamat pœnitentem, nec detegit peccatum illius, vt patet, sed tantùm detegit actum confessionis, qui est pœnitenti laudabilis, quo confessio non fit odiosa. *Medina.*

Sotus verò in 4. d. 18. quæst. 4. art. 5. Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 5. Ægidius disp. 9. num. 12. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia quamuis tunc affirmatio auditionis peccati in confessione non sit contra iustitiam, ob publicitatem & notorietatem peccati, est tamen significatio saltem indirecta ipsius peccati auditi in confessione, quæ ex suo obiecto est displicens pœnitenti, & retractiua à confessione Sacramentali, quamuis sit significatio peccati vt subest actui laudabili confessionis. *Sotus. Vasquez. Ægidius.*

Addimus, dictam affirmationem non esse contra sigillum strictè sumptum, quia non est detectio peccati strictè sumpta, nec quoad substantiam, nec quoad maiorem certitudinem; esse tamen contra sigillum latè sumptum, quia est contra obligationem religionis tacendi, & non dicendi peccata confessa, quòd ex se sit displicens pœnitenti, quæ aliquo modo dici potest sigillum, iuxta ea quæ dicemus Difficultate XI.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Confessarius possit peccatum pœnitentis, aliàs extra confessionem notum, reuelare, non significando se audiuisse illud in confessione.

NOn desunt qui partem negatiuam tueantur, quia pœnitens ex ea reuelatione, si ipsi fiat nota, & ignoret Confessarium aliunde nosse peccatum, suspicabitur fregisse sigillum, quo pœnitens retrahetur à confessione.

S. Thomas verò in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 4. Vasquez dub. 7. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia tunc non reuelatur peccatum ex notitia habita in confessione, sed aliunde habita. Quod eodem modo est verum, siue Confessarius illud aliunde nouerit ante confessionem, siue post confessionem. Vnde si Confessarius potest aliunde pœnitentem denuntiare, aut contra eum testificari, etiam poterit, quamuis peccatum nouerit in confessione. *S. Thomas. Vasquez.*

In dicta tamen affirmatione seu narratione cauendum est, ne certius narretur peccatum, nec cum aliis circumstantiis ratione auditionis confessionis, quàm erat notum extra confessionem, aliàs manifestè fiet contra sigillum; & ne pœnitens

suspicari possit Confessarium vti notitia confessionis; aliàs etiam fiet contra sigillum, quia tunc ita reuelatur peccatum, vt pœnitens retrahatur à confessione; & ne narretur contra obligationem secreti purè naturalis; aliàs fiet iniustitia pœnitenti.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm peccatum in confessione tantùm notum reuelari possit, ob correctionem pœnitentis.

CErtissimum est, peccatum pœnitentis in confessione tantùm notum, non posse alteri reuelari adhuc ob correctionem pœnitentis, quia directè est contra sigillum confessionis, cuius obseruatio est maioris momenti, quàm pœnitentis correctio.

Est tamen difficultas Primò, An Confessarius ob peccatum tantùm in confessione notum, possit pœnitentem corrigere, eum ab officio, quo malè fungitur amouendo, vel aliter; quamuis alij suspicentur aut suspicari possint sic corrigi ob aliquod peccatum.

Circa quam difficultatem communiter Doctores, etiam Gabriel, partem negatiuam tradunt, quia id est insinuare peccatum aliquod mortale pœnitentis, saltem in communi, quod est contra sigillum confessionis, cuius obseruatio est maioris momenti, quàm adhibere remedium pœnitenti; & consequenter etiam tunc seruare sigillum, non militat contra charitatem proximi.

Vasquez. Ægidius. Et ob eamdem rationem, vt optimè Vasquez & Ægidius, negari nequit pœnitenti suffragium, ob peccatum aliquod in confessione tantùm notum, quamuis ob illud iudicetur indignus, quando alij suspicentur aut suspicari possunt pœnitenti negari suffragium ob aliquod peccatum mortale, quia tunc negatione suffragij insinuatur peccatum mortale pœnitentis, saltem in communi, quod est contra sigillum confessionis, & est peius quàm eligere indignum: ex duobus autem malis occurrentibus eligi potest & eligendum est minus malum.

Secundò est difficultas, An pœnitens possit remoueri ab officio, aut negari ei suffragium, aut aliud circa eum fieri, quando ipse solus conijcit aut conijcere potest id fieri ob peccatum confessum.

S Thomas. Scotus. Vasquez. S. Thomas in 4. d. 21. q. 3. art. 1. quæstiunc. 1. ad 3. Scotus quæst. 2. art. 3. Vasquez dub. 8. & plures alij partem affirmatiuam tuentur, quia tunc nullo modo reuelatur peccatum, quia ipse solus pœnitens id conijcit.

Sancius. Armilla. Bañez. Ægidius. Filliucius. Sancius verò lib. 3. de Matrimonio, disput. 16. Armilla v. *Confessio* n. 7. Bañez 2. 2. quæst. 33. art. 8. Ægidius disp. 9. num. 67. Filliucius tract. 7. cap. 11. quæst. 7. & plures alij partem negatiuam tradunt, & meritò: quia Confessarius ita tenetur sigillo sacro confessionis, vt nequeat peccatum in confessione tantùm notum alicui dicere, non solùm aliis à pœnitente, quamuis viderint peccatum à pœnitente committi, sed nec illud obijcere ipsi pœnitenti; in casu autem dicto remouere pœnitentem ab officio, aut ipsi negare suffragium, aut aliud circa ipsum efficere, quando ipse conijcit aut conijcere potest id fieri ob peccatum confessum, est ipsi insinuare, imò est quodammodò obijcere & exprobrare peccatum confessum, quo confessio ita fiet ei molesta & odiosa, vt ob id retrahi possit ab ipsa; ergo id est contra obligationem sigilli sacri confessionis.

Ad primum ergo aduersariorum respondemus, quòd quamuis tunc non reueletur peccatum reuelatione strictè sumpta, qua efficimur certiores alicuius nobis ignoti, reuelatur tamen reuelatione latè sumpta pro locutione seu dictione, qua dicimus peccatum alicui etiam scienti, adhuc ipsi pœnitenti; vtraque autem reuelatio etiam latè sumpta est illicita & contra reuerentiam confessionis, quia vtralibet confessio fit pœnitenti molesta & odiosa, quia quælibet ex suo obiecto est pœnitenti displicens, ac proinde vtraque est contra sigillum confessionis, prior contra sigillum strictè sumptum, & posterior contra sigillum latè sumptum, nempe contra obligationem nulli, adhuc ipsi pœnitenti, dicendi peccatum tantùm in confessione notum.

Nihilominùs Confessarius vti potest notitia confessionis, quando nullus nec pœnitens potest in dictam suspicionem deuenire, quia nullo modo frangitur sigillum, quia tunc nulli dicitur nec insinuatur peccatum confessum. Excipimus Superiores Religionum, qui scientia confessionis nullatenus vti possunt ad exteriorem gubernationem, quia eis prohibitum est à Clemente VIII. in Motu proprio, quem pro casibus reseruatis edidit anno M. D. XCIV.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm Confessarius pro tuenda vita possit aliquo modo reuelare peccatum pœnitentis in confessione tantùm notum.

COnueniunt Doctores, peccatum in confessione tantùm notum nullo modo esse reuelandum, nec pro vitanda propria morte, nec pro vitanda destructione totius patriæ. Quod indicatur in can. *Sacerdos*, de Pœnitentia dist. 6. dum dicitur, peccata confessa pro nullo scandalo (id est pro nullo malo publico vitando) alicui recitanda esse: & in cap. *Omnis vtriusque sexus*, de Pœnitentiis & remissionibus, dum dicitur: *Caueat omnino* (id est in omni casu) *ne verbo aut alio signo aliquatenus prodat peccatorem*. Ratio huius doctrinæ est, quia obseruatio sigilli, seu secreti sacri confessionis, est tanti momenti in Ecclesia Christiana, vt fideles ad confessionem securè accedant, & ab ea non retrahantur, vt ratio ipsa dictet, in omni casu esse omnino seruandum, etiam quando fractio illius sit necessaria ad vitandam propriam mortem, imò & destructionem totius patriæ, quia ex fractione illius confessio fiet molesta & odiosa fidelibus, & ab ea retrahentur, quod est malum multò maioris ponderis, quàm mors Confessarij, imò & quàm destructio totius patriæ; ergo.

Ex quo deducimus, Confessarium non posse aliquid dicere nec efficere, quamuis necessarium sit ad vitandam propriam mortem, adhuc à pœnitente inferendam, ex quo conijci possit pœnitentem mortaliter peccasse, aut aliquod peccatum in particulari, licet tantùm veniale, commisisse; nec posse (vt contra Scotum, Gabrielem, Henriquez & Ægidium aduertunt Richardus, Sotus & Nauarrus) aliquid dicere aut efficere, quo indicet seu insinuet, pœnitentem confessum fuisse aliquod mortale, quam-

quamuis solùm in communi, aut veniale aliquod in particulari, vt contingit, quando Confessarius, post auditam confessionem pœnitentis conspirantis cum aliis sociis in mortem Confessarij, fugit, scientibus sociis fugam Confessarij, & pœnitentem fuisse illi confessum, quia tunc fugâ illâ insinuatur confessio illius peccati (quamuis tantùm insinuetur ipsi pœnitenti & sociis qui illud iam sciebant) quod est indirectè & in obliquo significare & insinuare peccatum confessum, & quodammodò detegere seu reuelare peccatum, non reuelatione & detectione strictè sumpta, sed latè sumpta pro insinuatione peccati alicui scienti facta, ac proinde contra sigillum confessionis non strictè sed latè sumptum, eo modo quo Difficultate VII. diximus, affirmationem confessionis peccati, scienti factam, esse contra sigillum confessionis latè sumptum, quia hæc affirmatio est contra obligationem religionis non affirmandi, & illa insinuatio contra obligationem religionis non insinuandi peccatum confessum.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm Confessarius possit extra confessionem cum pœnitente loqui de peccatis confessis.

SVpponimus, post confessionem completam, non posse Confessarium contra voluntatem pœnitentis cum eo loqui de peccatis confessis: quia licet ex locutione non infametur pœnitens, vt patet, afficitur tamen pudore & rubore, quo confessio fit ipsi molesta & odiosa, quod est maximum malum, & necessariò vitandum: posse tamen cum eo loqui de illis ex licentia expressa illius, vt patet, sed non ex licentia præsumpta, quia posset pœnitens timere Confessarium aliquando falsò præsumentem licentiam ipsi locuturum de peccatis confessis, & eum rubore affecturum: & posse Confessarium loqui cum pœnitente (quamuis renuente, imò & debere, si commodè possit) quando commisit defectum in confessione, ex quo obligatur ad monendum illum, quia tunc non loquitur illi extra confessionem, sed in confessione, eam perficiendo, supplendo defectum illius.

Hoc ergo supposito, difficultas est (& potiùs de nomine, quàm de re) an loqui cum pœnitente extra confessionem, contra voluntatem illius, quando non est necessarium ad supplendum aliquem defectum (quod est illicitum, & peccatum sacrilegij contra reuerentiam confessionis) sit contra sigillum confessionis.

Medina. Vasquez. Sotus. Medina Cod. de Confessione, quæst. De his quæ à Confessario celanda sunt, & Vasquez dubio 10. negant. Sotus verò in 4. dist. 18. q. 4. art. 6. *Victoria.* & Victoria in Summa num. 185. affirmant.

Nos tamen existimamus, dictam locutionem non esse contra sigillum strictè sumptum, quia non est apertio secreti strictè sumpti, cùm fiat ipsi pœnitenti scienti peccata, de quibus Confessarius loquitur; esse tamen contra sigillum latè sumptum, quia est contra obligationem nulli dicendi peccata in confessione tantùm nota, quæ dici potest sigillum seu obligatio seruandi secretum, id est nulli dicendi.

Addimus tamen, eum, qui sic peccat contra sigillum, non esse puniendum pœna imposita reuelantibus confessionem, quia tunc non reuelat confessionem reuelatione absolutè & strictè sumpta, sed tantùm latè sumpta, quæ non est punienda pœna imposita his qui absolutè & simpliciter dicuntur reuelare.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm sit contra sigillum confessionis, dicere, Non absolui pœnitentem, *verbi gratia Petrum.*

CAietanus in Summ. v. *Confessori necessaria,* negat, quia possunt esse plures causæ honestæ, ob quas pœnitens absque eius defectu non absoluatur. *Caietanus*

Sotus verò in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. Suarez disput. 33. sect. 6. Vasquez dubio 10. Ægidius num. 14. & communiter Doctores affirmant, & meritò: quia quamuis sint variæ causæ honestæ, ob quas pœnitens possit absque defectu ipsius non absolui, ex eo tamen dicto Confessarij, quando non declaratur causa honesta ob quam non fuit absolutus, nequit non generari suspicio quòd forsan non fuit absolutus, vel defectu dispositionis, vel quia habuit casum aliquem reseruatum, quòd est contra sigillum, quia id est modo quodam confuso aut dubio insinuare prauum statum pœnitentis. *Sotus. Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Imò id ita est contra sigillum, vt ob illud Confessarius dignus fiat pœna imposita violatoribus sigilli (quamuis nonnulli oppositum dicant) quia in cap. *Omnis vtriusque sexus,* postquam dicitur, *caueat omnino ne aliquo modo prodat pœnitentem,* apponitur pœna, in casu autem dicto Confessarius aliquo modo prodit pœnitentem.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm Confessarius sub iuramento interrogatus de peccato in confessione tantùm noto, possit illud negare.

COnueniunt Primò Doctores, Confessarium, quamuis sub iuramento & à iudice interrogatum, an sciat pœnitentem commisisse peccatum, quod verè Confessarius tantùm ex confessione nouit, non posse illud manifestare, quia qui non interrogatur iuridicè, potest non manifestare id de quo interrogatur; Confessarius autem non interrogatur iuridicè de eo quod tantùm ex confessione nouit, & cùm possit non manifestare illud, tenetur ad non manifestandum; aliàs franget sigillum confessionis.

Conueniunt Secundò contra Gabrielem in 4. d. 21. art. 3. dub. 1. Confessarium tunc posse negare se illud scire, quia dum aliud non exprimitur, ea interrogatio tantùm intelligitur de auditione & notitia habita extra confessionem: & ob hanc rationem id potest absolutè negare, quamuis non addat restrictionem illam mentalem, *vt tibi dicam,* nec aliam, quia etiam absq; ea restrictione negatio est vera; quod ob eam rationē etiam est verum, siue Confessarius interrogetur à iudice, siue à priuata persona. Imò ob eamdem rationem, vt contra Durandū aduertunt Paludanus, Sotus, & Vasquez vbi infrà, id potest Confessarius propria sponte dicere, quam- *Gabriel. Paludan. Sotus. Vasquez.*

quamuis non interrogetur, quia scilicet ea dictio seu affirmatio communiter intelligitur de auditione & notitia habita extra confessionem.

Addimus, Confessarium interrogatum non tantùm posse licitè negare, sed etiam teneri ad id, quando (vt aliquando contingit) ex silentio generatur in aliis suspicio peccati pœnitentis.

Est tamen difficultas, Quomodo se debeat gerere Confessarius, quando interrogatur, an audierit vel nouerit in confessione, pœnitentem fecisse peccatum illud.

Sotus. Paludan. Sotus in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 5. & Paludanus distinct. 21. quæst. 3. docent, Confessarium tunc non posse negare, quin mentiretur, quod numquam licet: & cùm id non possit affirmare, dicunt, consultissimum esse illi obiurgare interrogantem, quamuis iudicem, quia id interrogat.

Medina. Vasquez. Suarez. Ægidius. Medina verò Cod. de Confessione, quæst. de Confessione celanda, Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 12. Suarez disput. 33. sect. 6. Ægidius disp. 9. num. 25. & communiter Doctores docent, tunc Confessarium posse negare, addendo mentaliter, seu interiùs, *vt tibi dicam*, vel quid simile; & meritò: quia ex vna parte Confessarius potest salua veritate negare, addendo mentaliter, *vt tibi dicam*, vel quid simile; & ex altera parte est iusta & rationabilis causa ad sic negandum, quamuis interrogans ea negatione decipiatur, cùm illicitè interroget; ergo potest licitè negare, addendo dictam restrictionem mentalem: & si potest, etiam tenebitur, quando ex silentio in aliis generatur suspicio, quòd pœnitens peccatum illud commiserit.

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm Confessarius frangens sigillum confessionis, incurrat ipso facto pœnam aliquam.

IN can. *Sacerdos*, de Pœnitentia dist. 6. Confessario frangenti sigillum confessionis imponitur pœna depositionis, & coactionis ad perpetuam & ignominiosam peregrinationem; & in cap. *Omnis vtriusque sexus*, de Pœnitentiis & remissionibus, confirmatur dicta pœna depositionis, & additur pœna perpetuæ reclusionis in aliquo Monasterio; vnde pœna illa perpetuæ & ignominiosæ peregrinationis commutata est in pœnam perpetuæ reclusionis: neutra tamen pœna, depositionis videlicet & perpetuæ reclusionis, incurritur ipso facto ante sententiam Iudicis, vt aduertunt Suarez disp. 33. sect. 8. & Ægidius disp. 9. num. 70. quia nullo fundamento constat aliquam ex eis ipso facto incurri.

Suarez. Ægidius.

Aliis verò personis distinctis à Confessario, quas etiam sigillo confessionis teneri diximus, non sunt impositæ dictæ pœnæ, vt ex dictis Iuribus constat, nec eis sunt puniendi, sed mitioribus, quia in fractione sigilli non ita grauiter peccant ac Confessarius, quamuis multò grauioribus, quàm si solùm frangerent secretum purè naturale iustitiæ.

Est tamen difficultas, An Confessarius frangens sigillum confessionis, incurrat irregularitatem.

Maiolus lib. 5. de Irregularitate cap. 19. secutus sententiam Speculatoris, affirmat, quia irregularitas includitur in depositione imposita in dictis Iuribus; imò addit, laicum, qui sine necessitate confessionem secretam audiuit, fieri irregularem, si eam reuelet. *Maiol.*

Suarez verò & Filliucius tract. 7. cap. 9. quæst. 8. negant, & meritò: quia hæc irregularitas non deducitur ex dictis Iuribus, quia depositio in ipsis imposita non incurritur ipso facto, nec aliunde deducitur. *Suarez.*

Quomodo verò probandum sit iuridicè crimen fractionis sigilli, ad Iurisperitos attinet, de quo videri potest Diaz in Practica cap. 109. Siluester v. *Confessio* 3. quæst. 9. Suarez vbi suprà, & Reginaldus lib. 3. cap. 5. num. 68. *Diaz. Silues. Suarez. Regin.*

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm pœnitens ex sigillo confessionis teneatur ad celandos defectus Confessarij in confessione commissos.

CONueniunt Doctores, pœnitentem teneri ad celandos defectus Confessarij in confessione commissos, vt imprudentem pœnitentiam, consilium minùs sanum, & alios defectus, quia saltem ad id tenetur ex secreto naturali iustitiæ.

Est tamen difficultas, An etiam ad id teneatur ex sigillo sacro confessionis.

Nauarrus in can. *Sacerdos*, de Pœnitentia, dist. 6. num. 115. partem affirmatiuam indicat, quia quod Confessarius in confessione dicit, spectare videtur ad forum confessionis, & Dei. *Nauar.*

Suarez verò disp. 33. sect. 4. Vasquez quæst. 93. art. 4. dub. 13. Ægidius disp. 9. num. 37. & communiter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia pœnitens non nouit defectus illos ex confessione Sacramentali, qua Confessarius illos subiecerit claubus; ergo detegendo illos, quamuis iniuriam irroget Confessario, non tamen confessioni. *Suarez. Vasquez. Ægidius.*

Vnde dicti defectus, quamuis in confessione facti, non pertinent ad forum confessionis Sacramentalis, quia non fuerunt ei subiecti.

DISPVTATIO XIII.

De satisfactione secundùm se, seu ex opere operantis, pro pœna temporaria restante post remissionem culpæ.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm post remißionem culpæ & pœnæ æternæ, aliquando maneat pœna aliqua temporaria luenda.

HÆRETICI nostri temporis constanter negant, post iustificationem, in qua culpa simul cum pœna æterna remittitur, manere pœnam aliquam temporariam luendam. quod indicari videtur Ezechiel. 18. dum dicitur: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum eius non recordabor:* quia si post remissam culpam per pœnitentiam puniret peccata, quamuis pœnâ tantùm temporariâ, verè diceretur recordari peccatorum. Quod etiam ratione probatur, Primò, quia Christus pro nobis plenè satisfecit; ergo nihil restat pro quo sit à nobis satisfaciendum. Secundò, quia ablatâ causâ aufertur effectus; ergo ablatâ culpâ, quæ fuit causa dignitatis totius pœnæ, nihil remanet pœnæ luendæ.

Veritas tamen Catholica est, aliquando post remissam culpam & pœnam æternam, aliquid pœnæ temporariæ luendum manere. Ita Bellarminus lib. 4. de Pœnitentia, Suarez disp. 10. sect. 3. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 1. & Ægidius disp. 2. dub. 12. Quod desumitur ex Scriptura 2. Reg. 12. & 14. vbi dicitur fuisse remissa peccata Dauid, & tamen posteà fuit ob illa temporaliter punitus. Quod etiam dicitur de Moyse, & de Aaron, & de aliis, Num. 14. & 20. Et idem desumitur ex Patribus, ex Augustino 2. de Peccatorum meritis & remissione cap. 34. & sæpè alibi: & ex Ambrosio lib. de Pœnitentia, & ex Cypriano lib. de Lapsis, & ex Tertulliano lib. de Pœnitentia, & ex Gregorio Hom. 20. in Euangelia. Quod etiam desumitur ex vsu Ecclesiæ, in qua resurgentibus à peccatis erant præscriptæ pœnitentiæ, vt constat ex relatis Patribus, & ex Concilio Carthaginensi III. c. 31. & ex Carthaginensi IV. c. 76.

Bellarmin. Suarez. Vasquez. Ægidius. *Augusti. Ambros. Cyprianus. Tertullian. Gregorius.* *Concilium Carthag.*

Vnde veritas hæc meritò definita est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino sess. 6. cap. 14. & sess. 14. c. 8. & can. 12. & sequentibus. Et non solùm post remissam culpam mortalem, & pœnam æternam, remanet aliquando pœna temporaria luenda; sed etiam post remissam culpam venialem: imò in Purgatorio ita remittitur culpa venialis media contritione, vt media hac nihil pœnæ remittatur, quia tota soluitur media passione.

Eugen. IV. Tridentin.

In testimonio autem Ezechielis 18. pro hæreticis adducto, tantùm significatur, Deum non esse amplius recordaturum peccatorum pœnitentium, vt morte pœnaque æterna puniat illa.

Et ad primam rationem respondemus, Christum pro nobis plenè satisfeciisse pro pœnis temporalibus, sed non quoad efficaciam, ita vt suis meritis absque vlla nostra cooperatione immediatè dignitas pœnæ in nobis formaliter existens extinguatur, aut ea dignitate manente pœna non sit luenda, sed tantùm quoad sufficientiam, quia scilicet meruit, & quòd nobis dentur dona gratiæ, quibus efficiamus opera satisfactoria pro pœnis temporalibus, & quòd semel facta admittantur à Deo in locum pœnæ debitæ, & etiam quòd satisfactio Christi, & superabundantes Sanctorum, nobis applicentur per indulgentiam pro nostris pœnis temporalibus.

Et ad secundam respondemus, non quacumque causâ ablatâ auferri effectum, vt patet in filio, qui non aufertur ablato patre, sed tantùm ablata causa à qua effectus etiam dependet in conseruari; dignitas autem pœnæ temporariæ restantis non pendet in conseruari à culpa, quamuis ab ea dependerit in fieri.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm pœna temporaria, quæ aliquando post remißionem culpæ remanet luenda, remaneat ex natura rei, an ex sola voluntate Dei.

SCotus in 4. dist. 22. q. 1. Suarez disp. 10. sect. 3. & Ægidius disp. 2. dub. 12. docent, remanere ex sola voluntate Dei. Quod deduci videtur ex Tridentino sess. 14. c. 8. dum, quòd in Sacramento Pœnitentiæ non semper remittatur tota pœna, & quòd semper in Sacramento Baptismi, reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ, ac proinde in solam voluntatem Dei, qui id facit quia ita exigit diuina iustitia.

Scotus. Suarez. Ægidius. *Trident.*

S. Thomas verò 3. p. q. 86. ar. 4. Vasquez q. 94. art. 1. dub. 3. & Ochagauia Tract. vlt. quæst. 3. docent, remanere ex natura rei, & non ex sola diuina voluntate, & meritò: quia pœna illa non remanet luenda, ex eo solùm quòd velit Deus, sed quia pœnitens post remissionem culpæ manet dignus illa, quia Deus nullum punit qui non sit pœna dignus; sed pœnitens non manet dignus quia Deus vult, sed quia ipse peccauit, & non plenè satisfecit; ergo pœna, quæ aliquando remanet luenda, remanet ex natura rei, nempe ex natura peccati, non plenè recompensati, & non ex sola voluntate Dei.

S. Thomas. Vasquez. Ochagau.

Tridentinum verò vbi suprà, reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ (ac proinde in solam voluntatem Dei) quòd licet in Baptismo remittatur tota pœna, non tamen in pœnitentia; quia quamuis ante Baptismum regulariter peccetur ignoranter, non verò post Baptismum, sed non reducit in exigentiam diuinæ iustitiæ, & in Dei voluntatem, quòd in pœnitentia, seu post eam maneat luenda aliqua pœna temporaria, quæ aliàs ex natura rei non maneret, quod esset contra nos.

DIFFI-

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm homo iustus possit condignè satisfacere pro pœna temporaria, quæ post remissionem culpæ remanet luenda.

SAtisfactio idem est, quod recompensatio; & condigna idem, quod æqualis secundùm proportionem dignitatis, seu moraliter æquiualens; ac proinde per satisfactionem condignam pro pœna temporaria intelligimus recompensationem ipsi pœnæ æqualem secundùm dignitatem & valorem.

Conueniunt ergo Catholici contra hæreticos, hominem iustum posse bonis operibus satisfacere pro pœna temporaria aliquando restante post peccatum quoad culpam remissum. Quod definitum est in Tridentino sess. 14. cap. 8. & 9. & can. 13. & id latè probant Bellarminus lib. 4. de Pœnit. à cap. 3. Valentia disp. 7. quæst. 14. puncto 2. Suarez disput. 37. sect. 1. & Ægidius disp. 10. dub. 3.

Trident. Bellarm. Valentia. Suarez. Ægidius.

Est tamen difficultas, An homo iustus possit pro ea pœna condignè satisfacere.

Circa quam conueniunt communiter Doctores, vno aut altero excepto, hominem iustum posse pro pœna temporaria aliquando restante ex peccato remisso quoad culpam, condignè satisfacere. Ita S. Thomas in 4. d. 15. quæst. 1. art. 2. quæstiuncula 1. Durandus quæst. 1. art. 2. Bellarminus c. 7. Suarez sect. 9. Ægidius num. 19. & Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. Quod definitum videtur à Pio V. & à Gregorio XIII. in Bulla contra Michaëlem Baium, quia in ea hæc propositio (quæ est 73.) damnata est, nempe: *Satisfactiones laboriosæ iustificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.*

S. Thomas. Durandus. Bellarm. Suarez. Ægidius. Vasquez. Pius V. Greg. XIII

Et ratione probatur, quia opera bona pœnalia iusti habent magnam proportionem ad compensandam pœnam temporalem, etiam alterius vitæ, & aliàs sunt Deo grata, & facta à persona etiam ipsi grata; ergo nihil illis deficit, vt habeant valorem & condignitatem ad recompensandam dictam pœnam, & vt ita illi pœnæ æquiualeant moraliter, vt admitti possint loco illius. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, non habent minorem proportionem ad remissionem pœnæ temporalis, quàm ad merendam vitam æternam, sed sunt condignè meritoria vitæ æternæ, quamuis vita æterna sit ordinis superioris quàm opera huius vitæ, saltem aliqua; ergo etiam sunt condignè satisfactoria pro pœna temporali debita etiam alterius vitæ, quamuis pœna alterius vitæ sit ordinis superioris quàm pœnalitas huius vitæ, quia ad condignitatem, siue in merito, siue in satisfactione, non est necessaria æqualitas physica inter meritum & inter præmium, & inter opus pœnale & inter pœnam debitam, sed sufficit æqualitas secundùm virtutem & proportionem, qualis est inter semen & fructum, & solet esse inter pecuniam & mercem.

Vnde, vt optimè Vasquez num. 5. opere pœnali huius vitæ remissiore & breuiore, satisfieri potest pro pœna alterius vitæ multò intensiore & longiore, ea proportione, qua parua aut pauca pecunia, præsertim aurea, solet esse æquiualens magnæ aut multæ merci, quia opus pœnale huius vitæ in iusto, est quasi pecunia ad recompensandam pœnam alterius vitæ, sicut etiam est quasi semen ad gloriam tamquam ad fructum.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm ad satisfaciendum condignè pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, sit necessarius status gratiæ.

NOmine satisfactionis condignæ intelligimus non puram solutionem, seu passionem pœnæ debitæ, qua etiam debitum seu dignitas pœnæ extinguitur, quam nonnulli etiam nomine satisfactionis intelligunt, & non immeritò: quia solutio rei debitæ extinguens ipsum debitum, non incongruè dicitur satisfactio pro debito; sed intelligimus illud opus pœnale, quod quamuis non sit formaliter ipsa pœna debita, est tamen ipsi pœnæ debitæ moraliter æquiualens & sufficiens vt pro pœna debita admittatur.

Hoc ergo supposito, conueniunt communiter Doctores, & forsan nullus aduersatur, ad satisfactionem sic sumptam pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, esse necessarium statum gratiæ in satisfaciente. Ita S. Thomas in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæstiunc. 2. Bonauentura d. 15. p. 7. ar. 1. q. 3. Suarez d. 37. sect. 2. Vasquez q. 94. art. 1. dub. 4. & Ægidius disp. 10. dub. 4. Quod supponit Tridentinum sess. 14. cap. 8. illis verbis: *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes efficimur, certissimam quoque inde arrham habentes, quod si compatimur, & conglorificabimur.* vbi supponit, passionem, qua satisfacimus, fieri in statu gratiæ, quia per eam dicimur nos conformari Christo qui pro nobis satisfecit, & gloriam seu conglorificationem cum Christo mereri, quæ tantùm conueniunt passioni factæ in statu gratiæ. Quod etiã supponit, dum subdit: *Omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitẽtiæ.* vbi supponit, vitam spiritualẽ supponi ad meritũ & ad satisfactionem.

S. Thom. Bonauent. Suarez. Vasquez. Ægidius. Trident.

Et ratione probatur, quia non aliter satisfacimus condignè pro pœna, quàm efficiendo opus ita condignum & moraliter æquiualens pœnæ debitæ, vt possit loco illius admitti; in quo distinguitur satisfactio strictè sumpta, de qua loquimur, à solutione pœnæ debitæ: quia hæc non fit efficiendo opus dignum & æquiualens, sed patiendo & sustinendo pœnam ipsam debitam: sed existens extra statum gratiæ, in statu peccati mortalis, nequit efficere aliquid sic dignum & æquiualens, quia in eo statu existens est dignus priuari omnibus bonis etiam temporalibus quæ possunt à Deo conferri; ergo in eo statu nequit condignè satisfacere pro pœna. Et hac ratione probatur, statum gratiæ requiri ex natura rei, & non ex sola Dei voluntate, ad satisfactionem condignam pro pœna, quia extra eum in statu peccati mortalis nequit opus pœnale euadere condignum, & validum ad compensandam pœnam debitam.

Addimus, quòd quamuis opera bona pœnalia existentis in statu peccati, sint satisfactoria de congruo in actu primo pro dicta pœna (id est quòd habeant aliquam congruentiam, quamuis non sufficientiam, nec moralem æquiualentiam, vt assumantur in loçũ pœnæ debitæ) de facto tamen &

in

in actu secundo nullo dicto opere satisfit Deo, aut, quod idem est, de facto nullum tale opus admittitur à Deo in locum pœnæ alterius vitæ, sicut de facto pro nullo opere bono peccatoris confertur immediatè gloria, quamuis sit meritorium de congruo illius. Addimus, *alterius vitæ*, quia Deus aliquando ob pœnitentiam peccatoris auertit malum, quod aliàs ob peccatum esset illi in hac vita immissurus, siue illud auertat ob pœnitentiam peccatoris, tamquam ob meritum de congruo non punitionis (quod potiùs est peccatorem mereri remissionem pœnæ quàm pro ea satisfacere) siue tamquam ob satisfactionem de congruo, illam ob ipsius congruentiam admittendo in locum illius mali (quod est propriè satisfacere, quamuis latè & non strictè) siue vtroque modo.

Sed an opera bona pœnalia, facta in statu peccati, posteà adueniente gratia & charitate fiant satisfactoria de condigno, sub controuersia est.

S. Thomas. Non defuerunt qui id affirmauerint, & docuisse videtur S. Thomas in 4. d. 15. q. 1. art. 3. quæstiunc. 3. quando ex opere bono pœnali relinquitur aliquis effectus, vt quando ex ieiunio aut ex flagellatione relinquitur carnis maceratio.

Vasquez verò, Suarez & communiter Doctores id negant, & meritò: quia non fiunt meritoria de condigno ex natura rei, vt patet, neque fieri possunt talia ex lege aliqua Dei, sicut nec fieri meritoria de condigno vitæ æternæ, quia nulla lege Dei aduenit operibus valor aliquis.

S. Thomas. Bonauen. Suarez. Vasquez. Ægidius. Trident.

S. Thomas autem vbi suprà tantùm voluit, effectum ex dictis operibus relictum, si in statu gratię acceptetur, & placeat ipsi iam iusto, fieri satisfactorium de condigno, & non tam ipsum quàm acceptationem ipsius.

Addimus, quòd licet opera bona pœnalia iusti in alia vita facta, sint satisfactoria in actu primo, pro dicta pœna restante, quia ad id absque fundamento requiritur status viatoris, & multò minùs quàm vt opus sit meritorium in actu primo respectu gloriæ, de quo in Tractatu de Gratia, non tamen satisfaciunt in actu secundo, nisi quæ fiunt in statu viæ; quia quæ fiunt in alia vita, non admittuntur à Deo in locum pœnæ debitæ, sed tantùm quæ fiunt in hac vita; sicut etiam tantùm retribuit gloriam pro operibus factis in hac vita, & sicut etiam punit peccata facta in hac vita, & non quæ fiunt in inferno.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm existens in peccato mortali, adhuc damnatus, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remisso, liberetur à debito talis pœnæ.

Vasquez. Curiel. VAsquez q. 94. art. 1. dub. 4. & 1. 2. disp. 141. & Curiel q. 87. art. 5. docent, existentem in peccato mortali, quamuis nondum damnatum, non liberari à debito pœnæ restantis ex peccato remisso quoad culpam passione illius pœnæ; quia solutio pœnæ apud Deum debet esse satisfactoria, aliàs per pœnalitates huius vitæ solueremus pœnam debitam pro peccatis, quamuis eas impatienter toleraremus: passio autem pœnæ in statu peccati mortalis non est satisfactoria, & multò minùs in inferno; ergo.

S. Thomas. Scotus. Durandus. Gabriel. Nauarrus. Vega. Medina. Ægidius. Lorca. S. Thomas verò in 4. dist. 2. q. 1. art. 1. ad 5. Scotus dist. 21. q. 1. Durandus q. 2. Gabriel d. 16. q. 5. art. 3. dub. 2. Nauarrus de Pœnitentia dist. 6. cap. 1. n. 46. Vega 4. in Triden. c. 6. Medina Cod. de Satisfactione q. 2. Ægidius disp. 10. dub. 5. & Lorca 1. 2. disp. 55. docent, existentem in peccato mortali, quamuis iam damnatum, passione pœnæ temporalis restantis ex peccato quoad culpam remisso, liberari à debito & dignitate illius, & ita vt ampliùs ob illud non puniatur, nec inferno, nec extra, & meritò: quia qui verè soluit pœnã quam debet, liberatur à debito illius, & illud extinguit; ergo qui patitur totam pœnam temporalem restantem quam ob peccatum pati debebat, quamuis existat in mortali & in inferno, liberatur à debito illius, & illud extinguit, quia passione illa verè soluit & patitur, quod debet soluere & pati, cùm tantùm debeat pati pœnam illam, siue in statu gratiæ, siue extra illum, & non determinatè in statu gratiæ, quia hoc absque fundamento dicetur, imò contra rationem, quia aliàs damnatus non lueret pœnam debitam, cùm illam non patiatur in statu gratiæ. Ex quo constat, damnatum non puniri in æternum ob peccatum quoad culpam remissum, siue veniale, siue mortale, quia ex vtrouis quoad culpam remisso, tantùm restat debitum pœnæ temporalis, quod tandem passione illius extinguitur.

Ad rationem ergo aduersariorum constat apud Deum solui posse pœnam, passione non satisfactoria; imò etiam pœnalitatibus in hac vita impatienter toleratis, si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati, quamuis eis impatienter toleratis nullus strictè satisfaciat pro pœna debita. Addimus, *si à Deo immittantur, aut ordinentur in punitionem peccati*, quia tantùm tunc passio pœnalitatis est pœna, quia pœna est malum inflictum, aut ordinatum in punitionem peccati, ab eo ad quem pertinet punitio actiua, seu punire.

Addunt Scotus, Gabriel, Vega, Medina & Nauarrus §. *Sacerdos*, n. 27. & non absque probabilitate aliqua, existentem in peccato mortali, etiam damnatum, passione pœnæ temporalis debitæ ob peccatum veniale, quamuis nullatenus remissum, si à Deo immittatur, aut ordinetur in punitionem illius (vt semper ordinatur in damnato) extinguere debitum pœnæ pro illo (quod verè sentit Ægidius dub. 6.) quia ex vna parte peccatum veniale, quamuis non remissum quoad culpam, solùm est dignum pœna temporali, quam verè soluit, & ex altera parte, ex culpa antiqua & præterita habitualiter tantùm permanente, non pullulat noua aliqua dignitas pœnæ.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm condigna satisfactio pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, possit fieri per opera non pœnalia.

Scotus. Gabriel. Sotus. Victoria. Vasquez. Ægidius. SCotus in 4. d. 15. q. 1. Gabriel d. 16. quæst. 2. art. 1. Sotus dist. 19. quæst. 2. art. 1. Victoria in Summa num. 202. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 5. & Ægidius disp. 10. dub. 4. num. 29. docent, posse fieri per quæcumque opera bona iusti, etiam non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quia satisfactio, quæ fit Deo pro pœna temporali,

vtpote distincta à solutione, non fit soluendo pœnam debitam, nec aliquid æquiualens, sed condignè merendo apud Deum non puniri: iustus autem quocumque opere bono, quamuis non pœnali, condignè meretur apud Deum non puniri, quia quocumque meretur gloriam, ac proinde etiam remissionem pœnæ, ordinatam ad gloriam ad quam habet quasi ius; imò non minùs quàm opere bono pœnali, quando non pœnale non est minus bonum quàm pœnale, quia quando non est minus bonum, non est minùs meritorium gloriæ, quia ratione bonitatis est meritorium gloriæ, ac proinde non est minùs meritorium nõpunitionis.

S. Thomas. *Durandus.* *Maior.* *Adrianus.* *Viguer.* *Ochagau.* S. Thomas verò in 4. d. 15. q. 1. art. 4. quæstiun. 1. Durandus q. 1. Maior q. 2. dub. 2. Adrianus q. 4. de Satisfactione, Viguerinus in Summa cap. 16. & Ochagauia tract. vlt. q. 5. docet, & meritò: satisfactionem condignam pro pœna temporali restante, tantùm posse fieri per opera bona pœnalia, & non per opera bona non pœnalia (si aliqua sunt non pœnalia) quod significat Tridentinum sess. 14. c. 8. illis verbis, *Dum satisfaciendo patimur pro peccatis*; & indicatur in Scriptura, in qua quoties exhortamur ad satisfactionem pro peccatis, exhortamur ad opera pœnalia. Ioëlis 2. Matth. 11. & 1. ad Corinth. 11. & sæpè alibi.

Trident.

Et ratione probatur, quia condigna satisfactio pro pœna debita, vt à rigorosa solutione pœnæ debitæ distinguitur, qua ipsissima pœna soluitur, non aliter fit quàm efficiendo aliquid condignum seu moraliter æquiualens ipsi pœnæ debitæ (ob quod etiam quodammodò dici potest solutio, & in Tridentino cap. illo 8. dicitur exsolutio, & dici potest recompensatio) sed solùm opus bonum pœnale potest esse condignum seu moraliter æquiualens pœnæ debitæ, quia ipsum solum habet proportionem ad id, cùm ipsum solum sit pœnalitas; ergo per solum opus bonum pœnale potest fieri condigna satisfactio pro pœna temporali debita restante.

Trident.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, condignam satisfactionem pro pœna temporali restante, fieri efficiendo aliquid condignum seu moraliter æquiualens ipsi pœnæ restanti; & non fieri strictè merendo de condigno non puniri, quia nullum opus bonum iusti id meretur strictè de condigno, quamuis sic mereatur gloriam; quia non-punitio non est aliquid ex natura rei ordinatum ad gloriam adipiscendam, sicut est augmentum gratiæ habitualis, quod est ius vel quasi ius ad maiorem gloriam, & ideò opus meritorium gloriæ, etiam est meritorium gratiæ habitualis.

Ex dictis deducitur, opus bonum iusti, quod est magis pœnale, esse magis satisfactorium pro pœna quàm opus bonum, quod est minùs pœnale, quamuis sit magis bonum, etiamsi hoc sit magis meritorium gloriæ quàm illud.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm condigna satisfactio pro pœna temporali restante fieri possit per flagella à Deo immissa.

COnueniunt Doctores, per flagella à Deo immissa (siue ab ipso solo, siue etiam à creatura) si patienter tolerentur, satisfieri condignè pro pœna temporali restante post remissum peccatum, vt definitur in Tridentino sess. 14. cap. 9. & can. 13. *Trid.*

Est tamen difficultas, An tunc satisfactio correspondeat soli patientiæ seu tolerantiæ interiori, an etiam passioni seu flagello exteriori; id est, an satisfaciamus tantùm per actum internum patientiæ, an etiam per ipsam passionem exteriorem. Procedit autem difficultas tantùm, quando passio immittitur à Deo independenter à voluntate patientis; quia quando immittitur dependenter ab illa vt contigit Christo, & contingit his qui patiuntur quia non negant Christum, tunc absque dubio etiam satisfit per ipsam passionem exteriorem, quia tunc passio exterior verè est voluntaria, libera & humana, vtpote dependens à voluntate potente impedire passionem ipsam.

Sanct. Ægidius Filliucius

Suarez ergo disp. 37. sect. 7. Ægidius disp. 10. num. 25. & Filliucius Tract. 8. cap. 2. quæst. 9. docent, satisfactionem tunc fieri non solùm per actum interiorem patientiæ, sed etiam per passionem exteriorem à Deo immissam, quamuis in suo esse independentem à voluntate patientis. Quod indicare videtur Tridentinum, dum absolutè ait satisfieri per flagella à Deo immissa, & patienter tolerata. Et ratione probatur, quia licet ea passio exterior non proueniat ab homine patiente, eam tamen acceptando efficit moraliter propriam; ergo etiam satisfacit per eam. *Trident.*

Medina Vasquez Ochagauia

Medina verò Cod. de Satisfactione, quæst. 5. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 7. & Ochagauia Tract. vltimo, quæst. 6. docent, satisfactionem tunc tantùm fieri per actum internum patientiæ, & non per passionem ipsam exteriorem à Deo immissam, independenter à voluntate patientis; & meritò: quia satisfactio pro pœna debita, fit efficiendo aut patiendo aliquid pœnale eius dignitatis & valoris, vt moraliter æquiualeat pœnæ debitæ; passio autem in suo esse independens à voluntate patientis, seu immissa independenter ab eius voluntate, nullam habet dignitatem moralem, quia non est voluntaria & humana, quia quamuis acceptetur à voluntate, & ideò sit volita tamquam purum obiectum, non tamen est ab ipsa tamquam à principio, vt effectus ipsius, nec ea acceptatione fit aliquo modo effectus illius; voluntarium autem est, quod est à principio intrinseco tamquam effectus. Nihilominùs dicimur per flagellum patienter toleratum satisfacere, quia per illud vt patienter toleratum, id est per tolerantiam passionis seu flagelli, satisfacimus; & tantò magis, quantò patientia interior est maior: est autem maior, quando ceteris paribus ex parte intensionis & durationis versatur circa maius flagellum, & quando circa æquale, si quis illud sine sua culpa patitur.

Medina

Addimus tamen, vt optimè Medina, per eam passionem exteriorem à Deo immissam intentione puniendi, exsolui debitum pœnæ, siue in totum siue in partem, ita vt illud extinguat aut minuat: imò etiam addimus, passione in statu gratiæ voluntariè assumpta, non solùm strictè satisfieri pro debito pœnæ, sed etiam ea passione strictè soluì pœnam debitam, si à Deo ordinetur in punitionem, quia valor & dignitas moralis ad satisfaciendum non obest rationi solutionis, quam tunc habet passio illa.

DIFFI-

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm condigna satisfactio pro pœna temporali restante possit fieri per opera præcepti.

Maior. Saludan. MAior in 4. dist. 15. quæst. 2. dub. 1. & Paludanus quæst. 1. art. 2. partem negatiuam tuentur, Primò, quia qui ex vno titulo aliquid debet, quando aliud nouum debitum ex alio titulo aduenit, non satisfacit vtrique debito, opere debito ex vno titulo, vt patet in debitis pecuniarijs: qui enim ex vno titulo iustitiæ debet quinquaginta, & ex alio debet etiam quinquaginta, non satisfacit ambobus debitis, solis quinquaginta, sed centum; ergo debito operis orto ex præcepto, nequit satisfieri debito pœnæ orto ex peccato.

Secundò, quia aliàs Confessarius posset in pœnitentiam Sacramentalem iniungere opus aliàs præceptum, quod videtur falsum. Prædictam doctrinam limitat Siluester v. *Satisfactio*, q. 8. vt tantùm sit vera de opere præcepto Iure naturali; quia opere præcepto Iure tantùm positiuo, existimat satisfieri posse debito pœnæ.

Adrianus. Suarez. Vasquez. Adrianus verò in 4. quæst. 3. de Satisfactione, Suarez disp. 37. sect. 4. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & communiter Doctores, partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia aliàs, qui mortem patitur à tyranno, quia non negat Christum, non satisfaceret pro dicta pœna, cùm tunc eam patiatur ex præcepto naturali religionis. Et ratione à priori probatur, quia opera bona pœnalia iusti, ex eo quòd sint præcepta, non desinunt habere proportionem ad compensandam eam pœnam, quia non desinunt esse humana, seu libera, & pœnalia, & bona, & Deo grata, & facta à persona ipsi Deo grata; ergo ex eo quòd sint præcepta, non desinunt esse condignè satisfactoria pro ea pœna. Et confirmatur, quia opera bona pœnalia iusti, quamuis præcepta, non habent minorem proportionem ad satisfaciendum pro dicta pœna, quàm ad merendum vitam æternam; sed ex eo quòd sint præcepta, non desinunt esse meritoria vitæ æternæ, vt definitur in Tridentino sess. 6. can. 10. & 16. ergo nec desinunt esse satisfactoria pro dicta pœna. *Trident.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondetur, quòd licet duobus debitis ex iustitia, nequeat satisfieri ex iustitia solutione vni tantùm debito æquali, quia illis debet satisfieri ex iustitia, ac proinde ad æqualitatem in qua consistit iustitia, & inter illa duo debita ex vna parte, & inter illam solutionem ex alia non est æqualitas; duobus verò debitis, quando vtrumque non est iustitiæ, optimè potest satisfieri vno tantùm opere debito ex diuersis titulis, quamuis vnus sit iustitiæ (vt exsistenti in extrema necessitate corporali, cui ex titulo misericordiæ debitus est panis, quamuis aliàs sit debitus ex iustitia vtrique debito, satisfit illo solo pane) ac proinde debito pœnæ, quamuis sit instar debiti ex iustitia commutatiua, satisfieri potest opere aliàs debito ex præcepto.

Ad secundam concedimus, Confessarium posse in pœnitentiam iniungere opus præcepti, imò aliquando expedire, attenta fragilitate pœnitentis: nihilominùs, quoties opus aliquod absolutè in pœnitentiam imponitur, vt ieiunium, vel auditio Missæ, intelligitur de opere quod non est pœnitenti in præcepto, dum oppositum ex circumstantijs non conijcitur, de quo Disputatione XIV. Difficultate VIII.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm ad condignam satisfactionem pro pœna temporali restante requiratur acceptatio Dei.

SVpponimus, in operibus bonis pœnalibus iusti esse dignitatem & valorem ad satisfaciendum pro pœna temporali restante, vt diximus Difficult. III. Imò etiam absque pacto aliquo, & promissione Dei, quia ex nullo pacto & nulla promissione aduenit dictis operibus valor aliquis, nec dignitas.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An opera bona pœnalia iusti habentia dictam dignitatem & valorem, ratione cuius sunt satisfactoria in actu primo pro dicta pœna, vt de facto & in actu secundo satisfaciant pro ea, sit necessaria acceptatio & noua voluntas Dei, qua illa opera accepret in locum pœnæ temporalis restantis, seu in satisfactionem pro illa.

Vasquez. Vasquez quæst. 94. art. 1. dub. 3. & 1. 2. disp. vlt. cap. 3. docet, opera satisfactoria iusti ex natura rei satisfacere de facto & in actu secundo pro dicta pœna, & extinguere debitum seu dignitatem illius, absque eo quòd ad id sit necessaria acceptatio aliqua Dei, quia dicta opera ex se, absque acceptatione aliqua superaddita Dei, sunt condigna vt iustus non puniatur pœna illa; ergo formaliter absque acceptatione Dei reddunt ipsum iustum dignum quòd non puniatur ea pœna; ergo iustus absque acceptatione aliqua Dei, per opera illa fit & manet non dignus pœna illa; ergo opera illa absque acceptatione Dei auferunt & extinguunt dignitatem & debitum illius, cùm efficiant iustum non dignum puniri.

Suarez. Ægidius. Ochagau. Suarez verò disp. 37. sect. 8. Ægidius disp. 2. num. 121. & disp. 10. dub. 3. & 4. & Ochagauia quæst. 4. docent, & meritò, opera satisfactoria iusti pro pœna temporali restante, de facto & in actu secundo non satisfacere pro illa, absque acceptatione superaddita Dei, qua acceptet illa opera in compensationem pro pœna illa. Quod indicat Tridentinum sess. 14. cap. 8. dum ait, satisfactiones nostras à Christo offerri Patri, & per illum acceptari à Patre; quo supponit, acceptationem satisfactionum nostrarum, esse gratiam nouam & superadditam, factam nobis à Deo ex meritis Christi: & cap. 9. dum ait, esse maximum amoris argumentum, vt flagellis à Deo immissis, & à nobis patienter toleratis, satisfacere valeamus; quo etiam supponit esse nouum amorem, & nouum fauorem, flagella à Deo immissa, & à nobis patienter tolerata, satisfacere in actu secundo pro pœnis debitis restantibus ex peccatis quoad culpam remissis. *Trident.*

Et ratione probatur & declaratur, quia condigna satisfactio in actu primo pro pœna debita restante, non fit, efficiendo opus dignum non puniri ea pœna, quia in operibus iusti etiam pœnalibus, non agnoscitur alia dignitas quàm gloriæ & etiam gratiæ sanctificantis, quia suâ naturâ est ius aut quasi ius ad gloriam, sed tantùm fit efficiendo opus condignum & moraliter æquiualens pœnæ

debitæ, ac proinde sufficiens vt nihilo pœnæ remisso admittatur in locum pœnæ debitæ restantis. Et ideò satisfactio iusti dicitur in Tridentino solutio seu exsolutio, quæ non ita propriè diceretur solutio, si non fieret efficiendo aliquid æquialens pœnæ debitæ, sed efficiendo aliquid dignum non punitione debita. Opus autem istud sic condignum, seu æquialens, ex se ipso non extinguit debitum pœnæ, seu pœnam debitam, quia opus illud non est quod debetur in pœnam, etiam si ei æquialeat; ergo vt eo in actu secundo & de facto fiat satisfactio pro pœna debita, necessaria est acceptatio, qua Deus, cui incumbit punitio, admittat illud opus in locum illius pœnæ; & absque ea acceptatione non extinguitur debitum seu dignitas pœnæ: sicut qui debet domum, non satisfacit in actu secundo per pecuniam æquialentem domui, absque acceptatione & voluntate illius cui debita est domus, nec extinguit debitum domus.

Ex quo ad rationem aduersariorum constat, eius primum Antecedens esse falsum, nempe opus bonum pœnale iusti ex se esse condignum, vt iustus non puniatur pœna debita restante; & addimus, quòd quamuis sit verum, etiam erit necessaria acceptatio Dei, vt opus illud fiat satisfaciens in actu secundo, id est, vt inducat in actu secundo Deum vt non puniat ea pœna debita: quia licet admittamus, opus illud ex se esse condignum non punitione debita iusti, & eum reddere dignum vt non puniatur ea pœna debita, non tamen destruet dignitatem illius pœnæ, nec efficiet iustum non dignum ea pœna, quia vtraque dicta dignitas compossibilis est, etiamsi termini earum, nempe puniri & non puniri, sint incompossibiles, & contradictoriè opponantur; optimè enim compati possunt aliquem ab vno actu peccati remissi, esse dignum pœna, & ab alio actu bono superueniente fieri dignum vt non puniatur ea pœna (sicut optimè compatitur, aliquem ob vnicũ finem desiderare mortem patris, & ob alium finem desiderare quòd non moriatur) etiamsi nequeant vtramq; partem contradictionis simul efficaciter intendere, quia nequit vtraque simul fieri, & intentio efficax ad id conatur. Vnde peccator, qui eo ipso est dignus pœna æterna damni, seu carentia æterna visionis Dei, & posteà iustificatur, & eo ipso fit dignus æterna visione Dei, non desinit esse dignus carentia æterna visionis Dei formaliter, quia fit dignus æterna visione Dei, sed quia culpa mortalis, à qua dignitas æternæ carentiæ visionis Dei dependet etiam in conseruari, destruitur per formam iustificantem, & quia dignitas æternæ visionis Dei, orta ex opere bono iusti, non destruitur per peccatum mortale subsequens, sicut nec opus ipsum bonum, à quo facto, & non remunerato, dependet in conseruari; sed tantùm mortificatur & impeditur quoad adeptionem visionis Dei, & quoad hoc quòd denominet ipsum hominem dignum æterna visione Dei, vt diximus Disput. 11. Diffic. XXIII. & docuit S. Thomas in 4. d. 22. q. 1. art. 1. ad 6. *S. Thom.* Ideò in actibus illius peccatoris manent simul dignitas æternæ carentiæ visionis, & dignitas æternæ visionis, quamuis hæc non maneat expedita, sed impedita & mortificata quoad duo prædicta, quamdiu manet peccatum mortale; & tantùm ab hoc, & non à dignitate æternæ carentiæ visionis, ac proinde etiam admisso eo primo Antecedente, erit necessaria acceptatio Dei, qua velit non punire iustum pœna illa qua verè dignus est.

Obseruandum est, Deum de facto & in actu secundo semper acceptare satisfactionẽ condignam iusti, in compensationem pœnæ debitæ pro peccato quoad culpam remisso, aliàs infligendæ in alia vita; non tamen semper in compensationem pœnæ infligendæ in hac vita, sed etiam aliquando infligere, vt sic à peccando deterreat; & numquam acceptare satisfactionem condignam iusti in compensationem pœnæ debitæ pro peccato veniali non remisso quoad culpam aliàs infligendæ in alia vitæ.

Sed an vnus iustus possit suis priuatis operibus condignè satisfacere pro alio iusto pro pœna temporali restante post remissionem peccati, quod non pauci docent, an tantùm de congruo, quod alijs magis arridet, examinatur in Tractatu de Suffragijs.

DISPVTATIO XIV.

De satisfactione Sacramentali pro pœna debita.

SAtisfactionem Sacramentalem, seu iniunctam à Confessario, esse partem, & non essentialem, sed tantùm integralem Sacramenti Pœnitentiæ, diximus Disput. IV. Difficultate 1.

DIFFICVLTAS I.

Vtrùm Confessarius possit obligare pœnitentem ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ.

Scotus. Gabriel. Siluester. Nauarrus. Medina. Reginald.

SCOTVS in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 1. Gabriel quæst. 1. artic. 3. dubio 1. Siluester v. *Confessio* 1. quæst. 25. Nauarrus cap. 26. num. 21. Medina Cod. de Satisfactione qu. 6. & Reginaldus lib. 7. cap. 1. n. 15. partem negatiuam tuentur, quia non potest obligare pœnitentem ad admittendam seu acceptandam pœnitentiam iniunctam, tum quia in non admittendo illam, nulli facit iniuriam, quamuis absoluatur, si pœnam debitam pro peccatis confessis velit in Purgatorio luere; tum etiam, quia aliàs, qui plurima peccata mortalia confessus est, posset obligari ad acceptandam grauissimam pœnitentiam, quod videtur rigidum. Addunt tamen prædicti, pœnitentem teneri ad implendam pœnitentiam sibi iniunctam, si eam acceptat, quia eo se subijcit Confessario tamquam iudici & superiori, ac proinde tenetur ei obedire.

S. Thomas verò in 4. dist. 18. quæst. 1. artic. 3. quæstiuncula 3. Suarez disp. 38. sect. 7. Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 1. Ægidius disp. 10. dub. 9. Ochagauia Tract. vlt. quæst. 8. & communiter Doctores docent, & meritò, Confessarium posse obligare pœnitẽtem ad impletionem pœnitentiæ. *S. Thom. Suarez. Vasquez. Ægidius. Ochagauia.*

Quod

Trident. Quod definitum videtur in Tridentino sess. 12. cap. 8. & can. 15. dum dicitur, in Sacerdotibus esse potestatem & clauem non solùm ad absoluendum, sed etiam ad ligandum; intelligit autem ad pœnitentiam iniunctam, vt patet ex contextu. Id verò quod respondet Nauarrus, potestatem ad ligandum ad pœnitentiam esse potestatem ad taxandam illam, ridiculum est: quia nullus sola taxatione pœnæ, quam alter potest liberè non admittere, dicitur ad pœnam ligare. Et ratione probatur, quia Sacerdotibus collata est potestas perfecta ad iudicandum de peccatis confessis; ergo non tantùm est ad absoluendum à peccatis, sed etiam ad obligandum ad pœnam pro debito pœnæ relicto post illorum absolutionem, aliàs non esset illis collata potestas perfecta, sed imperfecta, quia non esset ad omnimodam & perfectam remissionem peccatorum. Et confirmatur, quia impositio pœnitentiæ, sicut absolutio, est vera sententia, vtpote procedens à Confessario vt à iudice, sententia autem iudicis vim habet præcepti & obligandi.

Vnde Confessarius non tantùm potest obligare ad pœnitentiam, sed etiam semper obligat, quoties oppositum ex verbis non conijcitur, imò non potest non obligare, vt dicemus Diffic. 111.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd licet pœnitens non acceptando pœnitentiam nulli faciat iniuriam, facit tamen contra præceptum Confessarij, cui, vtpote iudici & superiori, obedire tenetur, etiam quando pœnitentia iniuncta est grauissima, si, attentis peccatis confessis, & fragilitate pœnitentis, non sit excessiua, quia tunc non est rigidum ad illam obligare.

Pœnitens ergo sub peccato tenetur ad impletionem pœnitentiæ sibi iniunctæ: imò & sub mortali, quando pœnitentia iustè iniuncta est grauis, v. g. audiendi aliquas Missas, vt contra Caietanum tom. 1. Opusculorum tract. 6. quæst. 2. ad-
Vasquez. Suarez. Ægidius. uertunt Vasquez, Suarez, Ægidius, & communiter Doctores; quia violatio cuiuscumque præcepti rei grauis, est grauis, & grauiter dissonans rationi; & ob eamdem rationem tenetur sub mortali ad impletionem pœnitentiæ iniunctæ pro mortalibus anteà legitimè confessis, aut pro venialibus, quando est grauis (vt esse potest) vt contra Nauarrum cap. 21. num. 43. & contra Viualdum de Satisfactione num. 26. aduertunt Ægidius vbi suprà,
Ægidius. Henriquez. & Henriquez lib. 5. cap. 20. Tenetur autem pœnitens sub mortali ad impletionem pœnitentiæ grauis, quamuis Confessarius tantùm velit obligare pœnitentem sub veniali, vt contra Medinam
Vasquez. Ægidius. Ochagau. & contra Suarez aduertunt Vasquez, Ægidius & Ochagauia: quia sicut non est in voluntate Superioris, non obligare, supposito quòd vult præcipere, quia obligatio oritur necessariò ex præcepto semel posito; ita etiam non est in potestate Superioris, non obligare sub mortali, supposito quòd vult rem grauem præcipere, quia ex præcepto rei grauis semel posito, oritur necessariò obligatio sub peccato graui seu mortali, quia tota obligatio præcepti oritur necessariò ex ipso semel posito.

Quando verò pœnitentia iniuncta est leuis, v. g. recitandi decem Salutationes Angelicas, & vnam Orationem Dominicam, eius omissio tantùm erit leuis seu venialis, sicut omissio cuiuscumque alterius præcepti rei leuis, vt docent communiter Doctores: ex eo verò quòd omissione illius non perficiatur Sacramentum Pœnitentiæ, ipsi non irrogatur grauis irreuerentia, quia ex defectu impletionis pœnitentiæ adhuc grauis non deficit Sacramento perfectio aliqua essentialis, sed tantùm integralis & valdè extrinseca ipsi. Et ob eamdem rationem omissio partis leuis, pœnitentię grauis, tantùm erit venialis, sicut omissio partis leuis cuiusque alterius præcepti rei grauis. In omissione autem pœnitentiæ adiunctæ, ad minus erit duplex malitia distincta, altera sacrilegij contra religionem, & reuerentiam Sacramento debitam, quæ numquam erit mortalis, quamuis pœnitentia omissa sit grauis, quia defectus numquam erit grauis, quia est defectus partis tantùm integralis & valdè extrinsecæ; altera contra iustitiam vindicatiuam, intuitu cuius pœnitentia iniungitur à Confessario, quæ potest esse mortalis, vt nuper dicebamus, & quando etiam iniungitur in medelam contra aliquod peccatum, erit etiam alia tertia malitia illius peccati contra quod iniuncta est, quæ erit grauis aut leuis, pro grauitate aut leuitate pœnitentiæ iniunctæ.

Circa tempus in quo pœnitens teneatur implere pœnitentiam, certum est, teneri tempore præscripto à Confessario, si illud præscripsit. Quòd si tunc illam non impleat, etiam tenetur posteà illam implere, quia semper (etiam quando aliquando iniungitur in honorem diei præscripti) iniungitur in vindictam peccatorum confessorum. Si verò à Confessario nullum præscribitur tempus, implenda est quàm primùm moraliter commodè possit (vt aduertunt Suarez sect. 7. & Ægidius *Suarez. Ægidius.* dub. 9.) nisi aliud ex verbis aut ex circumstantiis conijciatur voluisse Confessarium. Ita tamen obligat quàm primùm moraliter commodè possit, vt non quæcumque dilatio impletionis pœnitentiæ grauis, sit mortalis, nisi sit nimia seu grauis: & quoad hoc idem est quando differtur pœnitentia post tempus à Confessario præscriptum, nisi quòd tunc dilatio potest aliquando esse mortalis, quando pœnitentia grauis fuit præscripta in aliquo die in honorem festiuitatis illius diei, si differatur post illum, quamuis non semper, nisi quando defectus honoris censetur grauis. Addit Ochagauia, tunc dilationem pœnitentiæ grauis esse nimiam & grauem, quando differtur vltra tertiũ diem: sed scrupulosè procedit, quia hæc dilatio non videtur nimia, imò nec vltra octauum diem (præsertim quando res in pœnitentiam iniuncta non potest commodè fieri, vt flagellatio) nisi quando res in pœnitentiam iniuncta esset valdè grauis, & posset commodè impleri, quia etiam ex rei grauitate crescit grauitas dilationis, sicut ex defectu commoditatis implendi illam decrescit grauitas dilationis. Nihilominùs taxationem grauitatis dilationis pœnitentiæ grauis, doctioribus remittimus.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Confessarius teneatur pœnitentiam imponere.

COnueniunt Doctores, Confessarium absoluentem pœnitentẽ regulariter teneri pœnitentiam aliquã imponere. Quod significat Tridentinũ sess. 14. c. 8. Tenetur autẽ ad id, Primò ex virtute religionis, vt perficiat Sacramentũ Pœnitẽtię; *Trident.*

quia Pœnitentia seu satisfactio est pars integralis illius: & ex hac virtute tantùm tenetur sub peccato veniali sacrilegij. Secundò etiam tenetur ex iustitia vindicatiua, vt in hoc iudicio Sacramentali æquitatem seruet, quia in eo est verus iudex; & ex hac virtute tenetur sub mortali, quando iniungenda est pœnitentia grauis. Et aliquãdo Tertiò etiam tenetur ex aliqua alia virtute, quando scilicet est maximè conueniens ad medelam pœnitentis contra aliquod peccatum, quod timetur committendum à pœnitente; quia etiam ad hoc tenetur peculiariter ratione officij medici spiritualis, quod in hoc iudicio etiam exercet. Tenetur autem tunc ex illa virtute contra quam futurum est peccatum quod timetur, in cuius medelam iniungenda est pœnitentia; & tenetur ex ea virtute, non primariò, sicut tenetur pœnitens non peccare contra illam; sed secundariò, ne pœnitens contra illam peccet: & ex hac tenetur sub mortali, quando iniungenda est in medelam contra peccatum mortale.

Addidimus, Confessarium absoluentem pœnitentem regulariter teneri pœnitentiam aliquam ei imponere; quia aliquando non tenetur, Primò, quando pœnitens est in articulo mortis, & est incapax receptionis aut impletionis pœnitentiæ, vel quia amisit sensum, vel aliter; quia tùc prospiciendum est potiùs pœnitenti eum absoluendo, quia in eius vtilitatem institutum est Sacramentum Pœnitentiæ, quàm perfectioni integrali, & tam valdè extrinsecæ Sacramento: si verò capax sit receptionis & impletionis pœnitentiæ, imponenda est aliqua pœnitentia, quamuis leuis, quam tunc possit exequi, & etiam alia sub conditione *si viuat*, si illa leuis non sufficiat, attenta grauitate peccatorum, quam, si forsan vixerit, impleat.

Secundò Confessarius potest absoluere pœnitentem, nullam illi imponendo pœnitentiam, quando ex confessione pœnitentis & ex alijs indicijs prudenter conijcit & credit, pœnitentem iam satisfeciſſe pro peccatis confessis, si aliàs non sit necessaria ad cautionem in futurum, quia tunc ex nullo titulo tenetur pœnitens pœnitentiam adimplere, quia non ob satisfactionẽ pro peccatis, nec ob cautionem in futurum, vt supponimus; nec tenetur vt perficiatur integraliter Sacramentum, quia perfectio hæc non est debita nisi in satisfactionem, vel in medelam, vel in vtramque. Nihilominùs quia in hoc iudicio facilè potest Confessarius errare, consultius erit, quamuis non necessarium, tunc aliquam imponere pœnitentiam.

Tertiò Confessarius potest pœnitentem absoluere, nullam illi imponendo pœnitentiam, quando pœnitens lucratur Indulgentiam plenariam, vt contra Henriquez lib. 5. c. 22. & contra Ochagauiam q. 14. aduertunt Toletus l. 6. c. 23. Viualdus de Satisfactione num. 26. & Sà v. Satisfactio n. 2. quia tunc impositio pœnitentiæ non est necessaria ad satisfactionem pro pœna temporali, quia remittitur aut remissa est per plenariam Indulgentiam, & aliàs potest non esse necessaria in medelam.

Toletus. Viualdus. Sà.

Obseruandum est, in quo Doctores communiter conueniunt, pœnitentiam posse pro arbitrio Confessarij imponi ante absolutionem, vel post eam, dummodò, quando imponitur post, imponatur ante discessum pœnitentis, vt in eodẽ iudicio imponi censeatur, quod in absolutione finitur: conuenientius tamen esse, in confessione grauium peccatorum pœnitentiam ante absolutionem imponere, vt pœnitens spe absolutionis magis acquiescat conuenienti pœnitentiæ; quod etiam ipsi pœnitenti est eligibilius, vt si nolit pœnitentiam admittere, possit non recipiendo absolutionem ad alium Confessarium confugere (quod licitè potest facere, quamuis pœnitentia sit iusta & prudens) quia si absolutus fuisset, teneretur illam, si esset iusta & prudens, admittere.

DIFFICVLTAS III.

Quantam pœnitentiam teneatur Confessarius imponere.

COnueniunt Doctores, Confessarium teneri imponere pœnitentiam, attendendo ad grauitatem criminum, & ad facultatem pœnitentis, vt dicitur in Tridentino sess. 14. c. 8. quia pœnitentia imponitur in vindictam & satisfactionem peccatorum, habita tamen ratione ad vtilitatem spiritualem pœnitentis, quia Sacramentum Pœnitentiæ in vtilitatem pœnitentis institutum est. *Trident.*

Vnde conueniens erit, præsertim quando grauitas peccatorum est magna, leniorem imponere pœnitentiam, quàm grauitas peccatorum exigit, vt sic pœnitens ad confessionem alliciatur, vel saltem ne ab ea arceatur, quia id cedit in vtilitatem spiritualem illius. Et ob hanc rationem est multò moderanda, quando, si sic non fiat, prudenter timeatur quòd non impleuit pœnitentiam. Nihilominùs cum pœnitente qui sæpiùs in eadem peccata incidit, seueriùs agendum est, & eius fragilitati non est facilè indulgendum, vt sic à peccatis arceatur: quia minus malum est eum exponere periculo non implendi pœnitentiam, & concipiendi horrorem aliquem confessionis, quàm maximâ indulgentiâ ei præbere occasionem sæpè incidendi in eadem peccata, & ea absque debito dolore & proposito confitendi.

Cauendum tamen est Confessario, ne absque rationabili causa leuissimas pœnitentias pro peccatis grauissimis imponat; quia præterquam quòd erit negligens iudex & medicus, etiam dabit pœnitenti occasionem minùs æstimandi grauitatem peccatorum, & liberiùs peccandi. Vnde, quando ex aliqua rationabili causa pro peccatis grauibus leuissima imponitur pœnitentia, monendus est pœnitens, id fieri sic, vt eius fragilitati caueatur.

Ita tamen iniungenda est pœnitentia pro peccatis, attendendo ad grauitatem eorum & ad facultatem pœnitentis, vt quamuis dispositio pœnitentis non exigat alleuiari, non debeat imponi pœnitentia ex se, seu ex opere operantis, æquè condigna & moraliter æquiualens pœnæ debitæ peccatis, remissis quoad culpam per absolutionem, vt aduertunt Valquez quæst. 94. art. 2. dub. 6. n. 5. & Suarez disp. 38. sect. 5. quia non est necessaria pœnitentia moraliter æquiualens, cùm per ipsam pœnitentiam impletam remittatur aliquid, & non parum pœnæ restantis post absolutionem ex opere operato. Ob quod Sacramentum Pœnitentiæ est tribunal misericordiæ, non solùm quoad remissionem culpæ, sed etiam quoad remissionem pœnæ. *Valquez. Suarez.*

Et quia non constat Confessario quanta pœna sit dignum peccatum, & quanta remittatur ex opere operato per Sacramentalem pœnitentiam, (imò per

per eam non remittitur determinata aliqua pœna, vt dicemus Difficultate XV.) ideò pœnitentia imponenda est ad arbitrium viri prudentis, quantum fieri possit prudenter à viro prædicta ignorante.

DIFFICVLTAS IV.

Vtrùm Confessarius teneatur imponere pœnitentiam obligantem, seu sub præcepto.

Nauarrus. Henriq. Suarez. Tanner. S. Thomas.

NAuarrus cap. 26. num. 24. Henriquez. lib. 5. cap. 21. Suarez disp. 38. sect. 3. & Adamus Tanner. disp. 6. quæst. 8. num. 7. partem negatiuam tuentur, quam etiam tradidisse videtur S. Thomas; Quodlibeto 3. articulo 28. Et probari potest, quia ex vna parte pœnitentia sub consilio tantùm imposita est sufficienter Sacramentalis, vtpote imposita virtute clauium; & ex altera parte, pœnitentia sic imposita potest esse expediens pœnitenti ob ipsius fragilitatem.

Vasquez verò quæst. 94. art. 2. dubio 1. num. 9. Nugnus in Addition. quæst. 13. art. 2. difficult. 1. & Ægidius disp. 10. dub. 8. partem affirmatiuam tradunt (quam videtur tradidisse Tridentinum sess. 14. cap. 8. dum supponit, impositionem pœnitentiæ pertinere ad potestatem ligandi) & meritò: quia Confessarius tenetur imponere pœnitentiam in vindictam peccatorum, & aliquando etiam in cautionem in futurum, cuius impositio est vera sententia condemnatiua ad pœnam, & aliquando etiam in medelam, procedens à Confessario vt à iudice non minùs quàm absolutio: sententia autem iudicis semper habet vim obligandi reum, ergo Confessarius tenetur imponere pœnitentiam obligantem, seu sub præcepto, cùm teneatur ferre sententiam condemnatiuam, & aliquando etiam in medelam. Vnde sola pœnitentia obligans est Sacramentalis, quia hæc sola est iudicialis, & sola iudicialis pertinet ad Sacramentũ Pœnitentiæ, quia ea sola procedit à Confessario vt ministro huius Sacramenti, & Confessarius non est qualiscumque minister in hoc iudicio & Sacramento, sed tantùm iudex. Ex quo constat ad rationem aduersariorum, priorem partem Antecedentis esse falsam.

S. Thomas. S. Thomas autem vbi suprà, tantùm vult, Confessarium posse imponere pœnitentiam, non obligando determinatè ad aliquod opus, sed optionem concedendo pœnitẽti, vt faciat hoc vel illud, prout maluerit, obligando tamen ad vnum vel ad alterum sub disiunctione.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Confessarius, iniungendo pœnitentiam, obliget pœnitentem, vt eam per seipsum exequatur.

DIfficultas hæc non procedit de pœnitentia quæ imponitur in medelam peccatorum, & præseruationem ab eis, quia hæc absque dubio debet à pœnitente per se ipsum impleri, sed procedit de pœnitentia, quæ tantùm imponitur in vindictam & castigationem pro peccatis.

Circa difficultatem ergo conueniunt Doctores, pœnitentiam impositam pœnitenti in vindictam peccatorum, non posse impleri per alterum, quando non constat Confessarium id velle: quia cùm imponat pœnitentiã pro crimine personali, quando aliud non exprimit, vult impleri per pœnitentem in vindictam criminis personaliter commissi.

Punctum ergo difficultatis est, An pœnitens possit pœnitentiam implere per alterum, quando Confessarius id vult, siue id velit quando illam imponit, siue posteà.

Henriq. Suarez. Viualdus. Reginald. Adamus.

Henriq. lib. 5. cap. 21. Suarez disp. 18. sect. 9. Viuald. de Satisfactione num. 12. Reginald. lib. 7. cap. 7. quæst. 2 & Adamus num. 11. partem affirmatiuam tuentur; quia ex vna parte vnus potest satisfacere pro alio, pro pœna temporali relicta post remissionem peccati; & ex altera parte, obligatio implendi pœnitentiã oritur ex voluntate Confessarij; ergo quando Confessarius vult, id sufficit.

Ledesma. Vasquez. Ægidius. Ochagan.

Ledesma verò 2. p. q. 14. ar. 4. Vasquez quæst. 94. ar. 2 dub. 1. Ægidius disp. 10. dub. 8. & Ochagauia q. 10. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia præcepto Confessarij imponentis pœnitentiam, sicut præcepto cuiuscumque alterius superioris, tantùm satisfit opere ipso quod præcipitur; Confessarius autem nequit præcipere opus alterius, sed tantùm pœnitentis quia solus iste & non alter est ipsi Confessario inferior in eo foro Sacramentali; ergo pœnitens nequit implere pœnitentiam opere alterius, sed per se ipsum opere proprio, nec aliud potest Confessarius velle.

Vnde, quamuis pœnitens, cui imposita est pœnitentia, sit impotens ad eam implendam per se ipsum, non tenetur illam per alterum implere, quia nequit illam implere per alterum; poterit tamen pœnitenti iniungi in pœnitentiam, vt procuret opus aliquod ab altero fieri, quia hæc procuratio est opus ipsius pœnitentis, ac proinde ipsa sola procuratio est Sacramentalis, & ipsi pœnitenti proficiens ex opere operato, & non opus alterius. Hoc autem non tollit, pœnitentem, cui iniungitur eleemosyna, posse eam per alterum elargiri, quando aliud non exprimitur à Confessario, quia eo præcepto absolutè lato tantùm præcipitur, vt ex propriis bonis fiat eleemosyna, siue illa fiat à pœnitente per se ipsum, siue per ministrũ; imò etiam poterit fieri per alterum ex bonis huius alterius, quando iste vult pro pœnitente eleemosynam facere, quasi donando pœnitenti bona illa ex quibus fit eleemosyna.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus, iustum posse pro altero siue viuo siue defuncto ex opere operantis saltem de congruo satisfacere pro dicta pœna; negamus tamen, Confessarium posse præcipere opus alterius in vindictam peccatorum pœnitentis, quia non est superior illi alteri.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm in pœnitentiam Sacramentalem, tantùm imponendum sit opus pœnale.

NOn procedit difficultas de pœnitentia quæ imponitur, attendendo solùm ad cautionem peccati in futurum, quia in hanc absque dubio imponi potest opus nõ pœnale, si fortè sit aliquod non pœnale, quod sit vtile ad eam cautionem; sed procedit de pœnitentia, quæ imponitur, attendendo ad peccata confessa, vt iam commissa in satisfactionem pro illis, siue in eius impositione tantùm attendatur ad id, siue etiam ad cautionem similium peccatorum in futurum.

Circa difficultatem vt sic, Doctores, qui existimant, opere bono, quamuis non pœnali, posse satisfieri ex opere operantis pro pœna temporali restante post remissionem culpæ, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem posse & sufficere iniungi quodcumq; opus bonum, quamuis non pœnale, quia secundùm illos quodcumque opus bonum, quamuis non pœnale, est satisfactorium pro dicta pœna; ergo potest & sufficit imponi in dictam pœnitentiam Sacramentalem, quia hæc imponitur in satisfactionem pro pœna temporali restante post absolutionem à peccatis.

Doctores verò qui existimant, solo opere bono pœnali posse satisfieri ex opere operantis, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem imponi tantùm posse opus bonum pœnale, & meritò id docent: quia dicta pœnitentia Sacramentalis imponenda est & in satisfactionem pro pœna temporali restante post absolutionem, & etiam in vindictam & castigationem peccatorum confessorum, vt ea absumatur pœna restans, vt supponitur in Tridentino sess. 14. cap. 8. Et vtrumque constat ex eo, quòd dicta pœnitentia Sacramentalis imponitur in iudicio à Confessario vt à iudice, pro criminibus & peccatis confessis, ac proinde in vindictam & satisfactionem eorum, in plenam & perfectam remissionem eorum: imò non aliter in vindictam peccatorum, quàm vt media ea satisfiat plenè & vltimatè pro peccatis; opus autem bonum non pœnale, non est satisfactorium pro pœna restante, vt diximus Disp. XIII. Diff. VI. Nec est aptum vt assumatur in vindictam & castigationem pro peccatis in plenam & perfectam remissionem eorum.

Trident.

Vnde ad rationem aduersariorum, negamus, opus bonum non pœnale esse satisfactorium pro pœna restante; & quamuis esset, non sufficeret vt imponeretur in dictam pœnitentiam Sacramentalem, quia non est aptum vt imponatur in vindictam peccatorum. Et ob hoc posterius nonnulli ex Doctoribus, qui existimant, quocumque opere bono, etiam non pœnali, posse satisfieri ex opere operantis pro pœna temporali, docent, in dictam pœnitentiam Sacramentalem tantùm posse imponi opus bonum pœnale, quia scilicet opus non pœnale nequit imponi in vindictam peccatorum.

Ita tamen imponenda est pœnitentia in vindictam & satisfactionem peccatorum, vt quando etiam imponitur in cautionem in futurum, seu in medelam, hæc non sit superaddenda toti pœnitentiæ, quæ aliàs debet imponi in vindictam & satisfactionem, si ea quæ imponitur in cautionem, est etiam opus pœnale; quia tunc huic tantùm est addendũ ex aliis operibus pœnalibus, quod deest ad rationabilem castigationem & satisfactionem peccatorum pro pœna restante, attendendo etiam ad fructum quem ex opere operato confert pœnitentia imposita.

Ita tamen imponendum est opus pœnale in pœnitentiam, vt possit imponi applicandum pro anima Purgatorij, vel pro aliquo viuo, quoad valorem quem habet ex opere operantis (quamuis nequeat quoad valorem quem vt pars Sacramenti Pœnitentiæ habet ex opere operato, quia opus Sacramenti ex opere operato tantùm confertur recipienti Sacramentum) imò quamuis à Confessario non imponatur applicandum pro altero, poterit ipse pœnitens applicare, etiamsi pœnitentia imposita sit, attento valore operis impositi ex opere operantis, quia cooperatio pœnitentis ad remissionem pœnæ restantis, nullo iure est pœnitenti sub obligatione, & ideò pœnitentia potest impleri in statu peccati mortalis, in quo non remittit pœnam restantem, vt dicemus Diff. XII. & XIV.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm in pœnitentiam Sacramentalem sit imponendum opus externum.

ALexander 4. par. quæst. 84. memb. 2. artic. 1. & Almainus in 4. distinct. 15. quæst. 1. par. 1. tem affirmatiuam tuentur, Primò, quia pœnitentia est pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ, quod est sensibile, sicut quodcumque aliud Sacramentum; ergo debet esse sensibilis & externa. Secundò, quia pœnitentia imponitur præcepto humano, hoc autem tantùm potest præcipi actus externus. *Alexan. Almain.*

Suarez verò disp. 38. sect. 6. Henriquez lib. 5. cap. 19. & Ægidius disp. 10. dub. 8. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia ex vna parte actus internus, v. g. actus intellectus & actus voluntatis, potest esse pœnalis, seu afflictiuus & difficilis, vt actus fidei & actus contritionis, & ex altera parte nihil obstat vt imponi possit in pœnitentiam Sacramentalem, vt constabit ex solutione rationum aduersariorum. *Suarez. Henriq. Ægidius.*

Ad primam ergo concedimus, pœnitentiam Sacramentalem esse partem Sacramenti sensibilis, ad id tamen sufficit quòd fiat sensibilis & quasi externa per accidens, ratione alterius, nempe ratione impositionis exterioris, qua imponitur à Confessario; & ratione acceptationis, qua acceptatur à pœnitente, sicut fit contritio ratione confessionis.

Et ad secundam concedimus, pœnitentiam imponi præcepto humano, tamen non lato potestate communi superioris humani, qua non posset præcipi actus internus, sed lato potestate speciali ligandi à Christo specialiter concessa, quo præcipi potest actus internus, sicut etiam fieri potest absolutio à peccatis omnino internis, quia fit potestate speciali à Christo specialiter concessa.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm in pœnitentiam Sacramentalem imponi possit opus præcepti.

PAludanus in 4. distinct. 15. quæst. 1. artic. 2. & Maior quæst. 2. dub. 1. partem negatiuam tuentur, quia opus præcepti non est satisfactorium ex opere operantis pro debito pœnæ, vt ex ipsis retulimus Disp. XII. Diff. VIII. *Paludan. Maior.*

Sotus verò in 4. dist. 19. quæst. 2. Vasquez q. 94. art. 1. dub. 6. Suarez disp. 38. sect. 6. Victoria num. 205. Viualdus de Satisfactione, num. 10. Ægidius dub. 8. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia ex vna parte opera præcepti sunt satisfactoria ex opere operantis pro debito pœnæ, vt diximus vbi suprà; & ex altera, eorum impositio in pœnitentiam potest pœnitenti expedire. *Sotus. Vasquez. Suarez. Victoria. Viualdus. Ægidius.*

Obser-

Obseruandum tamen est, regulariter expedire iniungere in pœnitentiam opera non præcepta, ad aliquid noui obligando pœnitentem, vt sic magis puniatur peccator ob peccatum, & magis inducatur ad timorem peccati in futurum. Ac proinde, vt Doctores communiter aduertunt, quoties ex verbis Confessarij oppositum prudenter non conijcitur, credendum est in pœnitentiam iniungere opera aliàs non præcepta. Quod etiam est verum, quando imponit eleemosynam, quæ aliàs ob extremam necessitatem obligat, vt contra Victoriam, Viualdum, & Ægidium aduertunt Vasquez, & Suarez: quia eadem currit ratio in eleemosyna, quando est sub obligatione, & in operibus aliorum præceptorum: & id adhuc est verum, quamuis obligatio eleemosynæ superueniat post iniunctam pœnitentiam, vt contra eosdem & contra Sotum aduertunt Vasquez & Suarez, quia etiam tunc currit dicta ratio.

Vasquez. Suarez.

Vasquez. Suarez.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm Confessarius possit imponere pœnitentiam publicam.

NOmine pœnitentiæ publicæ intelligimus pœnitentiam coram alijs faciendam, ex qua possint in suspicionem venire, quòd sit ob peccatum aliquod graue confessum.

Nauarrus. Nauarrus cap. 8. num. 10. docet, pro nullo peccato, quamuis publico & scandaloso, imponi posse pœnitentiam modo dicto publicam, quia id esset contra sigillum confessionis.

S. Thomas. Suarez. Vasquez. S. Thomas verò in 4. d. 14. quæst. 1. art. 5. quæstiunc. 1. Suarez disp. 38. sect. 6. Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 2. & communiter Doctores docent, & meritò, pro peccato publico posse pœnitentiam publicam imponi. Quod definitum est in cap. 1. de Pœnitentijs & remissionibus, & clarissimè in *Trident.* Trident. sess. 24. cap. 8. de Reformatione, dum dicitur, pro peccato publico, ex quo ortum sit scandalum, oportere pœnitentiam publicam imponi. Vbi (etiamsi Nauarrus neget) sermo est de impositione pœnitentiæ in foro Sacramentali, & non in foro exteriori, tum quia in eo cap. 8. sermo est de omni peccato, & tamen iudex Ecclesiasticus non iudicat de omni in foro exteriori, vt patet in homicidio; tum etiam, quia sermo dirigitur ad omnes Confessarios; & tamen non omnes possunt in eo foro exteriori pœnitentiam imponere.

Et ratione probatur: quia ex vna parte pœnitentia publica potest esse expediens pro peccato publico; & ex altera parte, impositione illius non fit contra sigillum, quia id, ex quo potest dicta suspicio oriri, nempe impletio pœnitentiæ publicæ, non fit absque consensu pœnitentis, imò fit ab ipso pœnitente, quia ipse admittit imò implet pœnitentiam; ergo imponi potest publica pœnitentia pro peccato publico. Imò & debet imponi, quando aliter nequit auferri scandalum ortum ex illo peccato. Et ob rationem dictam potest etiam absque fractione sigilli imponi pœnitentia publica pro peccato occulto, & multò meliùs pro peccato publico, quamuis non sit necessaria ad auferendum scandalum; ac proinde quando aliàs expediat, vt potest aliquando expedire, poterit imponi pro vno & pro altero, quamuis pœnitens reluctetur.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm pœnitentia ab vno Confessario iniuncta possit ab altero mutari.

DIfficultas hæc non procedit, quando pœnitentia imposita fuit iniusta, siue ex toto, siue ex parte, quia tunc non est necessarium quòd mutetur ab altero Confessario, quantum ad id in quo est iniusta; quia tunc quantum ad id, potest proprio iudicio à pœnitente omitti, quia quantum ad id non obligat. Procedit ergo difficultas, quando pœnitentia est iusta, & non procedit de mutatione quæ fit media concessione Indulgentiæ, quia hoc modo, qui potest Indulgentias concedere, potest media Indulgentia, etiam extra confessionem concessa, auferre obligationem implendi pœnitentiam ab altero impositam, quando non est imposita in medelam, sed in puram vindictam & satisfactionem peccatorum. Nihilominùs quando tempore Iubilæi conceditur Indulgentia pœnitenti, si præter confessionem exigitur ab eo aliud opus ad lucrandam Indulgentiam, quod tempore confessionis nondum est factum, imponenda est pœnitentia iusta, ne fortè pœnitens deficiat in opere requisito, & ob id non obtineat Indulgentiam: illo tamen opere post confessionem facto, ob quod Indulgentia obtinetur, liber manet pœnitens à pœnitentia anteà imposita in puram vindictam & satisfactionem peccatorum.

Est ergo difficultas, An pœnitentia iusta ab vno Confessario imposita, possit mutari ab altero, absque media Indulgentia.

Circa difficultatem sic intellectam, Sotus in 4. disp. 20. quæst. 2. artic. 3. & nonnulli recentiores Thomistæ, docent, solùm Confessarium superiorem in dignitate, v. g. Episcopum, posse pœnitentiam à Confessario inferiore, v. g. à simplici Confessario, impositam mutare: quia solus Confessarius superior habet imperium in inferiorem; ergo solus superior potest mutare pœnitentiam inferioris.

Addunt tamen prædicti, id non posse superiorem, nisi eorumdem peccatorum confessione audita.

Ledesma. Viualdus. Ledesma 2. par. 4. quæst. 20. art. 4. & Viualdus de Satisfactione num. 31. docent, quemcumque Confessarium, etiam inferiorem, mutare posse pœnitentiam cuiuscumque alterius, etiam superioris, quia inferior in dignitate non minorem habet potestatem ad soluendum & ligandum, quàm superior in dignitate. Et idem sentit Nauarrus cap. 26. nu. 22. quando pœnitentia superioris non est imposita pro peccatis reseruatis, quia tunc sententia pro his reseruata est superiori. Et addunt prædicti, id posse quemcumque Confessarium, etiam inferiorem, non audita confessione eorumdem peccatorum.

Nauarrus.

Valentia. Henriq. Suarez. Ægidius. Valentia verò disp. 7. q. 14. punc. 4. Henriquez lib. 5. cap. 20. Suarez disp. 38. sect. 10. & Ægidius dub. 12. docent, & meritò, quemcumque Confessarium, etiam inferiorem, mutare posse pœnitentiam à quocumque alio Confessario, etiam à superiore pro peccatis non reseruatis impositam, eorum tamen confessione audita.

Et in primis, quòd quicumque Confessarius, etiam inferior, possit mutare pœnitentiam à quocum-

quocumque alio, etiam à superiore, pro peccatis non reseruatis impositam, probatur, quia ex vna parte pœnitens potest iterùm eadem peccata confiteri, ac si illa non fuisset confessus, & nouum iudicium de peccatis subire, ac si illud non subijsset, quia nullo titulo impeditur ad id faciendum, & ex altera parte quilibet Confessarius, quamuis inferior in dignitate, habet potestatem absoluendi ab illis, & imponendi pœnitentiam pro illis, sicut habebat, quamuis pœnitens non fuisset illa confessus; ergo pœnitens poterit, imò & debet se conformare sententiæ illius, quia ad illum vt ad vltimum iudicem confugit, vt ab eo iudicetur vltimò, & non tenetur sententiâ pœnitentiæ prioris Confessoris, quia eo ipso quòd reus potest suam causam ad aliud tribunal deferre, potest imò & debet se conformare sententiæ posterioris tribunalis, si in eo tribunali sistat, & non tenetur sententiâ prioris tribunalis.

Quòd verò nullus Confessarius, quamuis in dignitate superior, possit pœnitentiam impositam mutare nisi audita confessione peccatorum, probatur, quia mutatio pœnitentiæ, quæ non fit media concessione Indulgentiæ, nequit fieri nisi iudicialiter in foro Sacramenti Pœnitentiæ, quia solum quod fit mediâ Indulgentiâ, fit extra Sacramentum, quia hæc solùm fit applicando satisfactionem Christi, & superabundantem Sanctorum, illa verò tantùm fit imponendo de nouo pœnitentiam pro peccatis; impositio autem pœnitentiæ pro peccatis, vtpote actus iudicialis, tantùm fit in iudicio confessionis, efficiendo iudicium & Sacramentum integrum circa illa, nempe absoluendo à peccatis confessis, de quibus sit dolor, & pro eis pœnitentiam imponendo.

Addidimus, *pro peccatis non reseruatis*, quia nullus potest mutare pœnitentiam pro peccatis reseruatis impositam, nisi idem Confessarius, aut alius cui etiam sint reseruata peccata illa: quia quamuis peccata reseruata, postquam quis est ab illis legitimè absolutus, non maneant reseruata, ac proinde quilibet etiam simplex Confessarius possit ab illis absoluere, & pro eis pœnitentiam imponere, nequit tamen priorem sententiam mutare, & efficere quòd cesset, quia nequit iudicare de illis eodem modo ac si non fuissent iudicata, & pro illis pœnitentiam imponere, eodem modo ac si non fuisset imposita, cuius impositione cessaret prior sententia, sed tantùm potest imponere pœnitentiam pro illis, tamquam pro eis à quibus pœnitens iam fuit absolutus, & pro quibus imposita fuit conueniens pœnitentia; sicut Sacerdos non approbatus nequit mutare pœnitentiam impositam pro mortalibus iam legitimè confessis, quamuis ab eis iam confessis possit absoluere, & pro eis pœnitentiam imponere.

Ex dictis deducitur, vt aduertit Ægidius, eumdem Confessarium non posse pœnitentiam à se impositam mutare, nisi priùs audita confessione eorumdem peccatorum (quæ vnico verbo ipsi fieri potest, dicendo, Iterùm me accuso peccatorum tibi confessorum, si Confessarius recordetur illorum aut saltem pœnitentiæ à se impositæ) & nisi iterùm facta aut facienda absolutione; quia nequit de illis peccatis iterùm iudicare, nisi nouum & integrum Sacramentum, & nouum & integrum iudicium faciendo. Nihilominùs quando primum iudicium & Sacramentum censetur moraliter manere, potest ab eodem Confessario mutari pœnitentia, absque noua confessione & absolutione. Non censetur autem manere, eo ipso quòd pœnitens discedit à Confessario, nihil aliud ab eo exspectans pro complemento illius iudicij: quamuis Ægidio videatur manere, & durare toto die quo factum fuit, & Soto & Viualdo duobus alijs sequentibus diebus. Soto. Viualdus.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm qui oblitus est pœnitentiæ sibi iniunctæ, teneatur iterùm confessionem repetere.

COnueniunt Doctores, inculpabiliter oblitum pœnitentiæ sibi iniunctæ, non teneri iterùm repetere confessionem, quia nullo titulo ad id tenetur. Est tamen difficultas, An ad id teneatur, qui sua culpa oblitus est pœnitentiæ.

Siluester verò v. *Confessio* 1. q. 3. partem affirmatiuam tuetur, quia ex vna parte pœnitens tenetur pœnitentiam implere, & ex altera nequit sibi impositam implere ob obliuionem; ergo vt ipsi sua culpa non faueat, tenetur iterùm confiteri, vt aliam pœnitentiam impleat. Siluester.

Vasquez verò q. 94. ar. 2. dub. 4. Suarez disp. 22. sect. 3. Ægidius disp. 1. dub. 12. & cõmuniter Doctores partem negatiuam tradunt, & meritò: quia tunc non tenetur ad repetendam confessionem Iure diuino confessionis, quia hoc tantùm obligat ad semel confitenda mortalia, quod fit independenter ab impletione pœnitentiæ: nec ad id tenetur præcepto aliquo Ecclesiastico communi, quia nullum est iterùm repetendi confessionem, quando pœnitentia non impletur, nec faciendi aliquid loco illius: nec ad id tenetur præcepto pœnitentiæ lato à Confessario, quia istud tantùm obligat ad impletionem pœnitentiæ, quando pœnitens potest, & non ad aliquid aliud faciendum loco illius, quando non potest illam implere; nec tunc pœnitens lucrum aliquod reportat ex sua culpa, quia potiùs priuatur fructu, quem pœnitentia ex opere operato causat. Vasquez. Suarez. Ægidius.

Obseruandum est, pœnitentem teneri ad implendam pœnitentiam, si post obliuionem recordetur illius, quamuis confessus sit culpam obliuionis (quam tenetur confiteri, si fuit mortalis) quia etiam post confessionem culpæ obliuionis vrget præceptum Confessarij, & Ius diuinum naturale virtutis religionis perficiendi priùs illud Sacramentum, cui defuit satisfactio, qua integraliter completur.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm pœnitentia Sacramentalis impleta, causet ex opere operato remissionem pœnæ temporalis restantis post absolutionem à peccatis.

SOtus in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 5. & Ledesma 2. part. 4. quæst. 13. ar. 3. dub. 4. partem negatiuam tuentur, Primò, quia pœnitentia Sacramentalis nec est Sacramentum, nec pars essentialis Sacramenti; ergo absque fundamento dicetur habere effectum aliquem ex opere operato, seu per modum Soto. Ledesma.

modum Sacramenti. Secundò, quia aliàs pœnitentia Sacramentalis, quamuis fieret ex fine venialiter malo, remitteret pœnam temporalem reſtantem, quia Sacramentum, quamuis factum ex fine venialiter malo, habet ſuum effectum; imò etiam quamuis fieret ex fine mortaliter malo, quia mortale non obeſt remiſſioni pœnæ temporalis.

Vaſquez. Suarez. Ægidius. Adamus.

Vaſquez verò q. 94. ar. 2. dub. 5. Suarez diſp. 38. ſect. 2. Ægidius diſp. 10. dub. 10. Adamus q. 5. nu. 24. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia pœnitentia Sacramentalis impleta, eſt pars Sacramenti, quamuis non eſſentialis, ſed integralis; & vt pars Sacramenti concurrit ad plenam & integram remiſſionem peccatorum; ergo ad eam concurrit ex opere operato: ſed non concurrit ad remiſſionem culpæ, nec pœnæ æternæ, quia hæc remiſſio fit ante impletionem pœnitentiæ per contritionem, confeſſionem & abſolutionem; ergo concurrit ad remiſſionem pœnæ temporalis reſtantis, quia hac remiſſione completur & integratur peccatorum remiſſio, & ideò pœnitentia impleta dicitur pars integralis, & non eſſentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Vnde opus in pœnitentiam impoſitum, multò maiorem pœnam remittit, quàm ſi non eſſet impoſitum, quia in pœnitentiam impoſitum non ſolùm remittit pœnam ex opere operantis, ſed etiam ex opere operato.

Ad primam ergo rationem aduerſariorum concedimus, pœnitentiam Sacramentalem non eſſe Sacramentum, nec partem eſſentialem Sacramenti, ex eo tamen ſolùm deducitur non concurrere ex opere operato, ad primarium effectum, nempe ad remiſſionem culpæ, & pœnæ, non verò deducitur non concurrere ex opere operato ad effectum ſecundarium, nempe ad remiſſionem pœnæ reſtantis, qua completur & integratur remiſſio peccati.

Et ad ſecundam concedimus, pœnitentiam ex fine veniali impletam remittere ex opere operato pœnam temporalem reſtantem, quamuis non ex opere operantis: imò etiam remitteret impleta ex fine mortali, ſi aliàs ad eam remiſſionem non obſtaret ſtatus peccati mortalis; ſicut etiam abſolutio ex fine veniali collata, imò etiam ex mortali confert gratiam, vt pars eſſentialis Sacramenti ſimul cum alijs partibus eſſentialibus; & ſicut etiam confeſſio ex fine veniali facta, imò etiam ex mortali, ſi ante abſolutionem fiat confeſſio ipſius finis mortalis: imò quamuis non fiat, ſi pœnitens ſit naturaliter oblitus illius finis, & ante abſolutionem eliciat dolorem ſufficientem ex motiuo comprehendente omnia mortalia ipſius; & ſicut conſecratio verbalis ex fine malo adhuc mortali facta, conſtituit Corpus & Sanguinem Chriſti ſub ſpeciebus Sacramentalibus: in quo deteſtatio ſeu dolor differt à confeſſione & ab abſolutione. Quòd ſi fiat ex fine malo, quamuis tantùm veniali, non confert gratiam, quia non tantùm eſt pars Sacramenti, ſicut ſunt confeſſio & abſolutio, ſed etiam eſt diſpoſitio ad gratiam, ad quam opus malum non diſponit.

Addimus, in quo Doctores conueniunt, per pœnitentiam, adhuc ex fine mortali factam, ſatisfieri præcepto Confeſſarij, quia eâ ſic factâ, efficitur quoad ſubſtantiâ quod à Confeſſario præcipitur, & eo ipſo eſt Sacramentalis: imò & quantum eſt ex ſe ſufficiens ad remiſſionem pœnæ temporalis reſtantis, quamuis eam non remittat quando mortaliter fit, quia ei deficit ſtatus gratiæ; vt dicemus Difficultate XIV.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm pœnitentia Sacramentalis cauſet ex opere operato augmentum gratiæ ſanctificantis.

Caietanus. S. Thomas.

CAietanus 3. par. q. 90. ar. 2. partem affirmatiuam tuetur, quam tradidiſſe videtur S. Thomas ad 2. dum dicit, quòd ſatisfactio, prout eſt in propoſito, confert gratiam, & prout eſt in executione, auget illam. Et in id inclinât Suarez diſp. 38. ſect. 2. & Turrianus diſput. 38. dub. 2. Et probari poteſt, quia omne Sacramentum nouæ legis cauſat gratiam ex opere operato, ſed pœnitentia Sacramentalis eſt pars Sacramenti nouæ legis, ergo cauſat gratiam ex opere operato; ſed non primam, ergo augmentum illius.

Suarez. Turrianus.

S. Thomas. Vaſquez. Ægidius. Ochagau. Adamus. Trident.

S. Thomas verò in 4. d. 16. q. 1. art. 1. quæſtiun. 2. Vaſquez quæſt. 94. art. 2. dub. 5. Ægidius dub. 10. Ochagauia q. 7. & Adamus q. 8. num. 22. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia, vt deducitur ex Tridentino ſeſſ. 14. c. 3. confeſſioni, contritioni, abſolutioni, & ſatisfactioni, tamquam effectus ex opere operato, conuenit plena & integra remiſſio peccatorum; ſed contritioni, confeſſioni, & abſolutioni, quibus eſſentialiter perficitur Sacramentum Pœnitentiæ, conuenit remiſsio peccatorum quoad culpam & pœnam æternam, quæ fit mediâ gratiâ ſanctificante, ante impletionem pœnitentiæ Sacramentalis; ergo impletioni illius debet tribui remiſsio pœnæ temporalis reſtantis, vt ita per omnes partes Sacramenti Pœnitentiæ fiat plena & integra peccatorum remiſsio, qualibet parte ſuo modo concurrente ad illam. Et abſque fundamento illi tribuitur alius effectus ex opere operato, & ad ſummum, impletioni pœnitentiæ impoſitæ in cautionem peccatorum in futurum, tribui poteſt collatio aliquorum auxiliorum efficacium ad præcauenda peccata (quæ non erit infallibilis, ſicut nec quæ fit medijs alijs Sacramentis) ita vt impletioni pœnitentiæ non pœnalis impoſitæ in puram cautionem in futurum, tantùm tribuatur dicta collatio auxiliorum; & impletioni pœnitentiæ pœnalis impoſitæ in puram ſatisfactionem & vindictam tantùm tribuatur remiſsio pœnæ reſtantis; & impletioni pœnitentiæ pœnalis impoſitæ in cautionem & in ſatisfactionem, tribuantur dicta collatio auxiliorum, & dicta remiſsio pœnæ reſtantis.

Ad rationem ergo aduerſariorum reſpondemus, quòd quamuis Sacramento eſſentialiter perfecto, conueniat ex opere operato gratiam ſanctificantem conferre, non tamen conuenit parti non eſſentiali, ſed tantùm integrali, qualis eſt ſatisfactio: quia parti tàtùm integrali ſufficit quòd impleat & integret effectum inchoatum à partibus eſſentialibus, mediâ gratiâ ſanctificante, quod eſt illam quoad effectum augere, quod tantùm voluit S. Thomas art. 2. ad 2. quando ait, ſatisfactionem, prout in executione, augere illam.

S. Thomas.

DIFFI-

DIFFICVLTAS XIV.

Vtrùm pœnitentia Sacramentalis in statu peccati mortalis facta, habeat suum effectum ex opere operato.

SVpponimus Primò, vt dicebamus Diffic. XII. in fine, & in quo conueniunt Doctores, per pœnitentiam in statu peccati mortalis factam, imò & ex malo fine, quamuis mortali, satisfieri præcepto Confessarij, quia eâ efficitur quod à Confessario præcipitur, & eo ipso est Sacramentalis.

Supponimus Secundò, pœnitentiam Sacramentalem in statu peccati mortalis factam non causare ex opere operantis remissionem pœnæ temporalis restantis alterius vitæ, quia ad id requisitus est status gratiæ, vt diximus Disput. XIII. Difficultate IV.

Est ergo difficultas, An pœnitentia Sacramentalis in statu peccati mortalis facta, causet ex opere operato remissionem pœnæ temporalis restantis, sicut causat quando fit in statu gratiæ.

Marsilius. Medina. Vasquez. Marsilius in 4. quæst. 11. art. 3. Medina Cod. de Confessione q. de Pœnitentia iniuncta extra gratiam impleta, & Vasquez quæst. 94. art. 2. dub. 5. partem affirmatiuam tuentur, quia status peccati mortalis non est obex remissioni pœnæ temporalis faciendæ mediâ pœnitentiâ Sacramentali, ergo in eo statu causatur dicta remissio mediâ pœnitentiâ in eo statu facta. Consequentia patet, quia Sacramentum, & pars Sacramenti operantur suum effectum in subiecto non habente obicem. Antecedens autem probatur, quia pœnitentia Sacramentalis non causat remissionem pœnæ temporalis media infusione gratiæ, nec per modum meriti de condigno, quibus status peccati mortalis est obex, sed impetrando illam à Deo, cui impetrationi non obest, quia peccator multa potest à Deo impetrare, & impetrat.

Sotus. Suarez. Henriq. Ægidius. Sotus verò in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 5. Suarez disp. 38. sect. 8. Henriquez lib. 5. cap. 20. Ægidius dub. 11. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia licet pœnitentia in statu peccati mortalis facta sit Sacramentalis, & pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ, nihilominùs credi non potest, ex Christi institutione non exigi statum gratiæ, vt ex opere operato causet remissionem; quia credi non potest, quòd Christus, quia eam instituit in remissionem pœnæ restantis, effectum secundarium præsupponentem remissionem culpæ, & pœnæ æternæ mediâ gratiâ factam, vt ea remissione pœnæ restantis compleat remissionem culpæ & pœnæ æternæ, non exegerit statum gratiæ, vt remissionem mediâ gratiâ factam compleat, & integret.

Ex eo autem quòd pœnitentia Sacramentalis instituta sit pars integralis ad effectum secundarium remissionis pœnæ temporalis restantis ad complendam remissionem peccati, fit, vt Suarez aduertit, pœnitentiam impletam ante absolutionem non tribuere eam remissionem pœnæ restantis: quia effectus secundarius remissionis pœnæ restantis supponit primarium remissionis culpæ & pœnæ æternæ, & factũ à partibus essentialibus, quas pars integralis supponit; ac proinde pœnitentia ante absolutionem impleta, non est Sacramentalis, quia ante absolutionem non est pars Sacramenti, quia tantùm est pars integralis Sacramenti, quæ necessariò supponit essentialis; & consequenter Confessarius nihil potest præcipere faciendum ante absolutionem in pœnitentiam purè satisfactoriam pro peccatis confessis, quamuis præcipere possit quod necessarium aut expediens sit ad dispositionem pœnitentis, aut in cautionem in futurum, vt eiectionem concubinæ, & restitutionem, &c.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, quòd quamuis status peccati mortalis non sit ex natura rei obex ad remissionem pœnæ restantis faciendam ex opere operato, est tamen obex ex institutione Christi: & quamuis qui implet pœnitentiam in statu peccati mortalis, ponat obicem dicto effectui remissionis pœnæ restantis, non peccat, nec irrogat iniuriam Sacramento Pœnitentiæ, quia non ponit obicem effectui primario Sacramenti Pœnitentiæ, sed tantùm secundario conferendo mediâ pœnitentiâ Sacramentali.

Scotus. Gabriel. Maior. Sotus. Medina.

Id verò quod addunt Suarez, Henriquez & Ægidius, nempe pœnitentiam Sacramentalem, in statu peccati mortalis impletam, remittere postea pœnam temporalem ex opere operato, quando recedit fictio, id est, quando cessat status ille, dicitur absque sufficienti fundamento: quia si tribuere effectum ex opere operato, recedente fictione, conuenit Baptismo, & fortè etiam pœnitentiæ informi (si datur informis) ideò est, quia hæc duo Sacramenta sunt media necessaria ad remissionem culpæ & pœnæ æternæ; pœnitentia verò Sacramentalis non est necessaria ad remissionem pœnæ temporalis restantis, quia hæc potest pluribus alijs operibus haberi.

Suarez. Henriq. Ægidius.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm pœnitentia à Confessario taxata prudenter, attenta grauitate peccatorum, extinguat debitum totius pœnæ temporalis restantis.

COnueniunt Doctores, pœnitentiam, quæ non est tanta quanta imponenda erat, attentis grauitate peccatorum, & efficacia pœnitentiæ impositæ, ad remittendum ex opere operato non paruam pœnam restantem post absolutionem, sed est minor, quamuis sit prudenter minorata ob fragilitatem pœnitentis, non extinguere ex opere operato debitum totius pœnæ restantis.

Est tamen difficultas, An pœnitentia prudenter taxata, attentis prædictis, & non minorata ob fragilitatem pœnitentis, semper extinguat debitum totius pœnæ restantis.

Petrus Sotus Lect. 1. de Satisfactione, Suarez disput. 38. sect. 5. Vasquez quæst. 94 art. 2. dub. 6. Reginaldus lib. 7. cap. 5. num. 47. Ochagauia quæst. 16. & Turrianus disp. 38. dub. 5. partem negatiuam tuentur, quia ex vna parte pœna, quæ restat luenda, est determinata, tanta videlicet aut tanta, & ex altera parte pœnitentia Sacramentalis habet determinatum valorem ex opere operato, maiorem videlicet aut minorem pro quantitate pœnitentiæ iniunctæ, prout Christus instituit & determinauit, & non prout Confessarius determinat & taxat: sicut valor Sacramenti ad

Pet. Sotus. Suarez. Vasquez. Reginald. Ochagau. Turrianus.

conferen-

conferendam gratiam determinatus est à Christo iuxta disposition pœnitentis, & non determinatur à Confessario. Ergo si pœnitentia à Confessario iniuncta, attendendo ad prædicta, non est æqualis pœnæ restanti, quamuis humano iudicio Confessarij prudenter taxetur, non extinguet totam pœnam restantem, quia ex iudicio Confessarij non minuitur nec crescit valor pœnitentiæ, quia iste fuit à Christo determinatus iuxta quantitatem pœnitentiæ.

Scotus. Gabriel. Maior. Soto. Medina.

Scotus verò in 4. dist. 19. q. 1. Gabriel dist. 18. quæst. 1. art. 1. Maior dist. 20. quæst. 1. Soto q. 2. art. 3. & Medina Cod. de Confessione, quæst. de Effectu pœnitentiæ iniunctæ, partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia ex vna parte pœnitentia Sacramentalis instituta est à Christo, vt ex opere operato compleat remissionem peccatorum, remittendo totam pœnam restantem; & ex altera parte taxatio & impositio pœnitentiæ, qua complenda est peccatorum remissio, commissa est arbitrio & iudicio prudenti Confessarij tamquam iudicis, cùm Sacramentum Pœnitentiæ institutum sit instar iudicij; ergo pœnitentia, quæ arbitrio prudenti Confessarij est rationabilis ad vindictam & satisfactionem peccatorum, attendendo ad grauitatem eorum, & quòd hoc Sacramentum est tribunal misericorditer puniendi, & efficax vt ex opere operato remittat pœnam aliquam, complet remissionem peccatorum, totam pœnam restantem extinguendo; & tam minor quàm maior, dum sit prudenter taxata, habet eumdem & sufficientem valorem Sacramentalem ad id: aliàs Confessarius numquam aut ferè numquam posset iustum & perfectum iudicium efficere, quo peccata quoad totum iustè remittantur; quia si aliqua pœnitentia indiuisibiliter requisita esset, semper aut ferè semper excederet aut deficeret.

Fuit autem maximè conueniens, valorem ex opere operato pœnitentiæ non determinari à Christo pro quantitate ipsius pœnitentiæ, sed sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem conuenire pœnitentiæ prudenter taxatæ, siue maiori siue minori, intra latitudinem prudentis & rationabilis, eo ipso quòd iudicio prudenti Confessarij remisit taxationem pœnitentiæ ad vindictam peccatorum, cuius impletione completur iudicium & Sacramentum Pœnitentiæ, ad plenè remittenda peccata institutum. In aliis verò Sacramentis, & in ipso Pœnitentiæ essentialiter perfecto, valor eorum ad conferendam gratiam fuit ex sola Christi institutione determinatus, ipsis secundùm se tantus correspondens, vt Sacramento paruulis collato; & etiam vltra illum maior, pro maioritate dispositionis adulti suscipientis, quia in illis nihil quod ad collationem gratiæ conducit, commissum est taxationi ministri, sicut commissa fuit pœnitentia Sacramentalis ad remissionem pœnæ restantis conducens.

Vt autem pœnitentia Sacramentalis sit rationabilis & prudens, non tantùm attendenda est grauitas peccatorum, sed etiam attendendum est quòd tribunal Sacramenti Pœnitentiæ est absoluendi, & misericorditer puniendi, & efficax vt ex opere operato remittat non paruam pœnam; ac proinde vt sit prudens, non est necessarium, quòd pœnitentia ex se seu ex opere operantis sit æquè condigna & moraliter æquiualens pœnæ restanti, sed erit prudens, quamuis sit minor, imò & non parum minor, non tamen si sit nimis minor, vt proportio aliqua inter peccata & inter eorum punitionem seruetur. Nihilominùs quando fragilitas pœnitentis exigit quòd sit nimis minor, sic est inungenda, quia iudicium seu Sacramentum Pœnitentiæ institutum est in vtilitatem pœnitentis: & tunc quando ob id iniuncta est nimis minor, sicut etiam quando iniuncta est talis ob imprudentiam Confessarij; tantò minùs remittet ex opere operato, quantò est minor; eius tamen defectus suppleri poterit in totum, aut in partem, valore eiusdem pœnitentiæ secundùm se, seu ex opere operantis.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, concedendo, pœnam restantem post absolutionem esse determinatam; negando tamen, valorem pœnitentiæ ad remittendam illam ex opere operato, esse determinatum à Christo pro quantitate pœnitentiæ iniunctæ: sed valorem sufficientem ad extinguendam totam pœnam restantem, conuenire ex Christi institutione pœnitentiæ à Confessario prudenter taxatæ, attendendo ad prædicta, siue iniuncta sit maior siue minor, intra latitudinem prudentis, vt iam diximus.

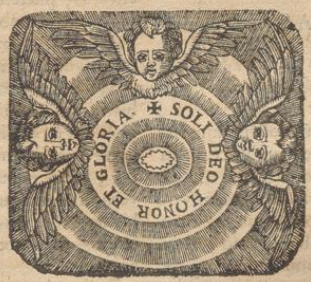

TRACTATVS DE EXTREMA VNCTIONE.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid sit Extrema Vnctio.

VT à nomine exordiamur, Sacramentum Extremæ Vnctionis dicitur *Extrema Vnctio*. Dicitur *Vnctio*, quia hæc est materia proxima ipsius; & dicitur *extrema*, tum quia confertur homini existenti in extremo termino vitæ, tum etiam, quia est vltima & extrema qua viator vngitur: quia primò, quando baptizatur, vngitur in vertice; & secundò, quando confirmatur, vngitur in fronte; & tertiò, quando ordinatur Sacerdos, vngitur in manibus, & quando consecratur Episcopus, vngitur in capite & in manibus; & tandem quartò, quando ipsi in extremis existenti confertur Sacramentum Extremæ Vnctionis, vngitur in pluribus partibus, vt posteà dicimus.

Ad rem verò accedendo, Extrema Vnctio definiri potest physicè per suas partes physicas, quòd sit *Vnctio exterior olei benedicti, in aliquibus partibus corporis, à Presbytero facta sub præscripta forma verborum*. Metaphysicè verò definiri potest Extrema Vnctio, quòd sit *Sacramentum confortatiuum, ad spem vitæ æternæ*: quia definitur per *Sacramentum*, quod est genus ad Extremam Vnctionem; & per *confortatiuum ad spem vitæ æternæ*, quod est differentia, qua distinguitur ab aliis Sacramentis nouæ legis.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Extrema Vnctio sit Sacramentum nouæ legis.

HÆretici antiqui, & etiam nostri temporis, constanter negant, Extremam Vnctionem esse Sacramentum nouæ legis, quia id non constat ex Scriptura. De Fide tamen est, Extremam Vnctionem esse Sacramentum nouæ legis, gratiam conferens. Ita definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & à Tridentino sess. 14. cap. & can. 1. & id constat ex perpetua traditione Ecclesiæ, quam nobis scriptam reliquerunt Innocentius I. in Epistola 1. ad Decentium, cap. 8. & Innocentius III. cap. vnic. de Sacra vnctione, & plures alij Patres, quos refert Bellarminus de Extrema Vnctione cap. 4. Et id satis indicat Iacobus cap. 5. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* In quibus verbis sermonem esse de Sacramento Extremæ Vnctionis, supponunt Eugenius IV. & Tridentinum dicto cap. 1. Et ex eis verbis non leuiter deducitur, Extremam Vnctionem esse Sacramentum, quia in eis vnctioni & orationi fidei, factis à Presbytero, quæ sunt quid sensibile, tribuitur remissio peccatorum, quæ non fit absque gratia iustificante.

Eugen. IV. Trident. Innocent. I. Innoc. III. Bellarmin.

Hugo S. Vict. Magist. *Eugen. Trident.*

Quòd si obijcies Primò, Iacobum exigere in ministro illius vnctionis, de qua ipse loquitur, fidem, dum ait, *Oratio fidei saluabit infirmum* (id est, liberabit infirmum à periculo mortis) quæ non requiritur ad valorem Sacramenti Extremæ Vnctionis: & etiam tribuere alleuiationem infirmi soli orationi, effectus autem Sacramenti Extremæ Vnctionis etiam tribuitur vnctioni; ergo Iacobus non loquitur de Sacramento Extremæ Vnctionis. Respondemus, verba quibus minister vngens vtitur, dici à Iacobo orationem fidei, non ob fidem ipsius ministri, sed quia sunt verba quibus fide diuina credimus perfici Sacramentum Extremæ Vnctionis, & consequenter quibus causatur effectus illius: & Iacobus ita tribuit orationi fidei saluationem, & alleuiationem infirmi, vt non excludat vnctionem. Quod dictæ orationi tribuit, quia oratio fidei est forma, cui absolutè tribuitur effectus; præsertim, quòd Iacobus insinuat etiam prouenire ab vnctione, dum immediatè ante hæc verba, *& oratio fidei saluabit infirmum*, præmittit vnctionem.

Trident.

Quòd si secundò obijcias, in prædictis verbis Iacobi promitti sanitatem animæ & corporis vnctioni & orationi fidei; sed non confert infallibiliter sanitatem corporis, vt experientiâ constat, ergo neque animæ, quia eodem tenore verborum vtraque promittitur; ergo in dictis verbis non continetur Sacramentum Extremæ Vnctionis, quia hoc infallibiliter confert sanitatem animæ.

Respondemus, quòd quamuis eodem tenore verborum vtraque sanitas promittatur, & obid vtraque infallibiliter conferatur, diuerso tamen modo vtraque promittitur & confertur: quia sanitas animæ absolutè, corporis verò non nisi conditionaliter, nempe si expediat animæ, vt aduertunt Eugenius IV. & Tridentinum vbi suprà, & sa-

Eugen. Trident.

& satis conuenienter: quia quamuis conueniens sit semper conferre sanitatem animæ, sed non semper corporis, quia hæc non semper expedit animæ.

Ad fundamentum ergo hæreticorum constat, ex Scriptura deduci, Extremam Vnctionem esse Sacramentum conferens gratiam: & quamuis ex ea non deduceretur, nihil obstaret, quia ad id sufficeret traditio Ecclesiæ, quæ id semper tenuit & credidit.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm Sacramentum Extremæ Vnctionis fuerit à Christo institutum, & quando.

Hugo de S. Victore. Magister. CIrca prius, quamuis Hugo de S. Victore 2. de Sacramentis parte 15. cap. 2. & Magister in 4. d. 23. existimauerint, Sacramentum Extremæ Vnctionis non fuisse à Christo sed à Iacobo institutum, iam tamen absque iniuria Fidei negari non potest fuisse à Christo institutum, quia Tridentinum id definit generaliter de omnibus septem Sacramentis sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, & specialiter de Extrema Vnctione sess. 14. cap. 1. affirmans fuisse à Christo institutam, & à Iacobo commendatam & promulgatam, supponens non fuisse à Iacobo institutam, ac proinde immediatè à Christo, & non mediante Iacobo, *Trident.* sicut etiam reliqua Sacramenta, quod Tridentinum traditioni diuinæ innixum definiuit. Vnde quòd id non constet ex Euangelio, non obest, quia ad id affirmandum sufficit traditio diuina.

Circa posterius, quod incertum est, in primis sunt qui existiment Sacramentum Extremæ Vnctionis institutum fuisse à Christo, multo tempore ante vltimam cœnam & passionem, quando Marci 6. misit Apostolos ad prædicandum, & curandum infirmos vnctione olei. Id tamen absque fundamento aliquo & vestigio dicitur, quia huic vnctioni nullus alius effectus tribuitur, quàm sanitas corporalis, & non spiritualis, quæ est propria Sacramentorum: imò id dicitur contra rationem, quia vnctio hæc etiam fiebat non baptizatis, & ab Apostolis nondum Presbyteris: imò id etiam *Trident.* dicitur contra Tridentinum sess. 14. cap. 1. vbi dum ait, Extremam Vnctionem apud Marcum fuisse insinuatam, supponit tunc non fuisse institutam.

Secundò alij existimant, Sacramentum Extremæ Vnctionis institutum fuisse in nocte cœnæ, quia ex vna parte generaliter videtur Christum omnia Sacramenta ante mortem instituisse, quia ante hanc instituit Testamentum nouum, sicut quilibet alius suum testamentum ante mortem instituit, quia testamenta morte confirmantur; Sacramenta autem sunt præcipua noui Testamenti: & ex altera parte nullum aliud tempus ad id aptius excogitari potest, quàm illud vltimæ cœnæ, cùm in eo Christus longissimè egerit de suo Testamento, & Ecclesiæ statu, & in eo instituerit Eucharistiam & Confirmationem.

Tertiò alij existimant, & meritò, institutum fuisse post resurrectionem, & ante ascensionem. Et in primis illud instituisse post resurrectionem, credi potest ex eo, quòd Christus instituit hoc Sacramentum, vt consummatiuum Sacramenti Pœnitentiæ, ad purgandas reliquias peccatorum post Sacramentum Pœnitentiæ relictas, vt dicemus Difficultate VIII. ac proinde fuit institutum post Sacramentum Pœnitentiæ, quod (vt dicit Tridentinum sess. 14. cap. 1.) institutum fuit *Trident.* post resurrectionem, Ioan. 20. Quòd verò id fuerit factum ante ascensionem, firmiter credi potest, quia non potest credi, Christum, qui in mundum venit pro nostra salute, remedia nostræ salutis instituisse postquam reliquit mundum, & rediit in cælum.

Et quamuis in statu legis gratiæ, & noui Testamenti (quod in voluntate Christi dandi gratiam & reliqua dona consistit, quam ipse sua passione confirmauit) Sacramenta non sint parum præcipua, non tamen fuit necessarium ipsa ante mortem Christi institui, vt morte ipsa confirmarentur, quia ipsa non fuerunt formaliter Testamentum, nec pars Testamenti, sed tantùm fuerunt obiectum dictæ voluntatis, quæ non fuit quoad omnia media volita ante mortem executioni mandata, sicut nec quoad omnem collationem gratiæ, & aliorum donorum.

DIFFICVLTAS IV.

Quæ sit materia remota Sacramenti Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Catholici, materiam essentialem Extremæ Vnctionis, esse oleum oliuarum, quod definit Eugenius IV. in suo Decreto *Eugen. IV.* fidei, & apertè deducitur ex Iacobi 5. dum dicitur infirmum vngendum esse oleo, quod absolutè & simpliciter dictum, supponit pro oleo oliuarum, sicut aqua pro elementari, & panis pro triticeo: & nihil aliud essentialiter requiri, neque sufficere pro materia huius Sacramenti, quia nullo fundamento, neque vestigio aliquo potest aliud assignari, pro parte materiæ essentialiter requisitæ, neque pro materia sufficiente. Et non obstabit oleo quòd sit materia, quòd ipsi aliud misceatur, dum mixtione non corrumpatur oleum, neque desinat esse vsuale, id est, aptum vt ex eo possit fieri vnctio. Conueniunt quoque, necessarium esse quòd oleum oliuarum sit ab Episcopo benedictum.

Est tamen difficultas, An benedictio, & ab Episcopo facta, sit necessaria necessitate Sacramenti, id est, ad valorem Sacramenti, an tantùm necessitate præcepti.

Victoria in Summa n. 216. existimat, benedictio- *Victoria.* nem olei non esse necessariam necessitate Sacramenti, sed tantùm præcepti: & Caietanus 3. par. *Caietanus.* quæst. 72. art. 3. admittens benedictionem olei esse necessariam necessitate Sacramenti, addit, non esse necessarium necessitate Sacramenti, quòd benedictio fiat ab Episcopo, sed sufficere quòd fiat à Sacerdote ex dispensatione Papæ, quod So- *Sotus.* tus in 4. distinct. 7. art. 3. & alij probabile existimant.

Reliqui tamen Doctores existimant, benedictionem olei esse necessariam necessitate Sacramenti, & quòd fiat ab Episcopo, & non sufficere quòd fiat à simplici Sacerdote, adhuc ex dispensatione Papæ, & meritò: quia Eugenius IV. in *Eugen. IV.* suo Decreto, & Patres Tridentini sessione 14. *Trident.*

cap. 1. intendentes assignare & præscribere materiam essentialem Extremæ Vnctionis, & totalem, & eam dogmaticè tradere, definiunt, materiam Extremæ Vnctionis esse oleum ab Episcopo benedictum: quod absolutè definiunt, & absque vllo addito & limitatione; id autem nulli alij fundamento innixi definiunt, quàm perpetuæ traditioni Ecclesiæ.

Ita tamen benedictio Episcopalis olei requiritur ad valorem Extremæ Vnctionis, vt ad hoc sufficiat quomodolibet benedici inuocatione Dei, sicut diximus in benedictione Chrismatis; quia credi potest, Christum nullam formulam benedictionis præscripsisse, eam tamen præscripsit Ecclesia, quæ necessitate præcepti obseruanda est.

DIFFICVLTAS V.

Quæ sit materia proxima Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Doctores, materiam proximam Extremæ Vnctionis esse vnctionem ex oleo oliuarum factam. Quod significat Iacobus c. 5. dum ait, *Vngentes eos oleo,* & supponit Tridentinum sess. 14. cap. 1. dum ait: *Vnctio aptissimè Spiritus sancti gratiam, qua inuisibiliter ægrotantis anima intingitur, repræsentat.* Et ratione constat, quia dicta Vnctio est actualis vsus materiæ remotæ, & supra quam cadit forma Extremæ Vnctionis, nempe, *Per istam sanctam Vnctionem,* &c. Conueniunt quoque, dictam Vnctionem esse materiam sufficientem, & totalem, & quia supra eam solam cadit tota forma huius Sacramenti, & quia solum oleum est materia remota illius. *Trident.*

Circa qualitatem Vnctionis, quamuis conueniens sit vnctionem fieri in modum Crucis, non tamen est necessarium, adhuc ex præcepto, vt aduertunt Ægidius disp. 19. num. 7. & Reginaldus cap. 9. quia neutra necessitas deduci potest ex aliquo fundamento, quia dispar est ratio de vnctione Confirmationis, quia hac insignitur quis miles ad defendendam Crucem Christi coram tyranno, non verò vnctione Extremæ Vnctionis. *Ægidius. Reginald.*

Circa quantitatem verò vnctionis ad valorem huius Sacramenti, tanta pars hominis requiritur & sufficit vngi, & tanto oleo, quanta sufficit & necessaria est, & quanto vt fiat vnctio sensibilis, quia hæc necessaria est, & sufficit vt quis dicatur simpliciter & absolutè vnctus.

DIFFICVLTAS VI.

Quot Vnctiones necessariæ sint in Sacramento Extremæ Vnctionis.

EVgenius IV. in suo Decreto fidei septem vnctiones requirit in hoc Sacramento, quinque videlicet in quinque sensibus, seu in quinque organis sensuum, & sextam in pedibus, & septimam in renibus: quæ omnes sunt ad minus necessariæ necessitate præcepti, ob Ecclesiæ vniuersalis consuetudinem, exceptis vnctione in pedibus, & vnctione in renibus, quæ in aliquibus Ecclesijs ob desuetudinem non sunt sub præcepto, ac proinde neque sunt necessariæ, ad valorem Sacramenti. In quo Doctores conueniunt, quia per vnctiones quinque sensuum, seu organorum illorum, & per formas eis correspondentes, sufficienter significatur remissio omnium peccatorum, quæ est effectus huius Sacramenti, quia omnia peccata, adhuc spiritualia, originantur ab speciebus per sensus acceptis. *Eugen. IV.*

Est tamen difficultas, An vnctiones in quinque organis sensuum sint necessariæ necessitate Sacramenti, seu ad valorem illius.

Archiepiscopus, & Doctores Louanienses anno Domini M. D. LXXXVIII. existimarunt, Sacramentum Extremæ Vnctionis essentialiter perfici in quauis vnctione, in quouis sensu facta, ita vt quælibet cum forma sibi correspondente sit essentialiter Sacramentum, imò est essentialiter totale, quamuis non totale integraliter, sed partiale: sicut sunt plures ordinationes, & etiam species panis & vini in Eucharistia: quod probabile existimat Ægidius disput. 19. dub. 5. Probari autem potest: quia quæuis vnctio in quouis sensu per se est integra & sufficiens vt homo dicatur simpliciter & absolutè vnctus, & forma cuilibet correspondens habet significationem independentem ab alijs formis, ergo quælibet vnctio in quolibet sensu cum forma sibi correspondente est sufficiens ad Sacramentum essentialiter perfectum, vtpote sufficiens ad significandum, & consequenter ad conferendum vnctionem spiritualem animæ, sicut quælibet ordinatio, cum forma sibi correspondente sufficit ad perficiendum essentialiter Sacramentum ordinationis, quamuis non integraliter.

Sotus verò in 4. dist. 23. quæst. 1. artic. 3. Bellarminus cap. 10. Valentia disput. 8. quæst. 2. punct. 2. Adamus Tannerus disp. 7. dub. 1. & communiter Doctores dicunt, quinque vnctiones quinque sensuum esse essentiales, seu necessarias necessitate Sacramenti, ita vt qualibet deficiente, non sit essentialiter Sacramentum, & meritò, Primò, quia vnctiones in quinque sensibus semper sunt adhibitæ absque dispensatione; ergo absque grauissimo fundamento, quod verè non est, negari nequit, eas omnes ad essentiam & valorem Extremæ Vnctionis indiuisibiliter requiri. Secundò, quia quælibet forma singulis vnctionibus correspondens, habet sensum & significationem dependentem ab aliis formis, quia remissio mortalium, quæ originantur ab vno sensu, & per formam vnctioni ipsius correspondentem, significatur, dependet, dependentiâ comitante à remissione mortalium, quæ originantur à quouis alio sensu, & significatur & fit per formam correspondentem vnctioni illius sensus à quo originantur; quia vnum mortale non remittitur absque alio; ergo omnes quinque vnctiones indiuisibiliter pertinent & requiruntur ad essentiam Sacramenti Extremæ Vnctionis: significatum autem formæ vnius ordinationis, non pendet à significato formæ alterius ordinationis, neque ministerium vnius à ministerio alterius. *Sotus. Bellar. Tann.*

Vnde ad rationem pro aduersarijs respondemus, quòd etiam si quæuis vnctio, in quouis sensu facta sufficiat, vt homo sit simpliciter vnctus, sed non vt sit vnctus in omnibus partibus, à quibus originatur tota infirmitas animæ, quæ quando est mortalis, simul est auferenda; neque forma vnius vnctionis, absque formis aliarum sufficit

ad

ad totius infirmitatis sanitatem significandam, non solùm significatione humana, seu ex hominum institutione, sed neque significatione diuina & Sacramentali, ac proinde omnes vnctiones & formæ simul indiuisibiliter causant gratiam, sicut simul indiuisibiliter significant Sacramentaliter.

Ita tamen necessarium est necessitate præcepti & Sacramenti, vnctiones fieri in quinque sensibus, seu in quinque organis sensuum, vt ad valorem Sacramenti non sit necessarium, vnctionem fieri in duabus partibus cuiuslibet sensus, v.g. in duobus oculis, & in duabus auribus, & in duabus naribus, sed sufficiat in vna tantùm parte, quia vnius partis vnctione, sensus seu organum sensus absolutè & simpliciter vngitur, est tamen necessarium necessitate præcepti ob consuetudinem Ecclesiæ, ac proinde omittendum non est, nisi vrgeat necessitas aliqua, aut periculum omittendi vnctiones in reliquis sensibus. Neque ad valorem Sacramenti necessarius est ordo aliquis inter dictas vnctiones, quamuis ob consuetudinem Ecclesiæ seruandus sit sub præcepto ordo in Manuali præscriptus, ac proinde nequeat absque aliquali peccato inuerti.

Qui autem caret organo alicuius sensus, vngendus est in parte illi propinqua, vt vsus Ecclesiæ obtinet.

DIFFICVLTAS VII.

Quæ sit forma Sacramenti Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Catholici, formam Extremæ Vnctionis esse verba illa quæ præscribuntur ab Eugenio IV. in suo Decreto, & à Tridentino sess. 14. cap. 1. nempe, *Per istam sanctam Vnctionem, & suam pissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, amen.* & sic de alijs vnctionibus aliorum sensuum. Vnde, iuxta ea quæ diximus Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione 1. Difficult. XII. & sequentibus, quæcumque alia verba, quoad sensum prædictis æquiualentia, sufficiunt pro forma Extremæ Vnctionis.

Eugen. IV. Trident.

Est tamen difficultas, An ad valorem Extremæ Vnctionis ita necessaria sit forma modo deprecatiuo collata, vt traditur ab Eugenio IV. & à Tridentino, vt ad illum non sufficiat, si conferatur modo indicatiuo seu affirmatiuo.

Richardus. Paludan. Durandus. Tanner.

Richardus in 4. dist. 23. art. 1. q. 4. Paludanus q. 1. art. 2. Albertus art. 4. Durandus q. 3. & Adamus Tannerus dub. 1. dicunt, ad valorem Extremæ Vnctionis sufficere formam modo indicatiuo seu affirmatiuo prolatam, nempe, *Vngo te in indulgentiam cuiuscumque, quod deliquisti per visum, amen*; & sic de alijs. Primò, quia in alijs Sacramentis sufficit forma modo indicatiuo prolata, ergo etiam in hoc. Secundò, quia apud Mediolanenses tempore Ambrosij, & olim apud Venetos, forma Extremæ Vnctionis proferebatur modo indicatiuo, nempe *vngo te*, nulla deprecatione superaddita.

Sotus. Suarez. Ægidius.

Sotus verò in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 4. Suarez disp. 40. sect. 3. Ægidius disp. 19. dub. 4. & communiter Doctores dicunt, ad valorem Extremæ Vnctionis non sufficere formam modo indicatiuo prolatam, absque deprecatione pro remissione peccatorum, & meritò: quia id obtinet consuetudo Ecclesiæ, quæ semper vsa est forma deprecatiua pro peccatis, & id significat Iacobus cap. 5. dum ait, *Et orent super eum, & oratio fidei*, &c. in quibus verbis continetur forma huius Sacramenti, & in eis continetur & significatur deprecatio. Accedit quòd forma deprecatiua est sufficiens ad valorem huius Sacramenti; ergo ad id non sufficit forma indicatiua, quia hæc non æquialet deprecatiuæ quoad sensum, & in nullo Sacramento sunt duæ formæ non æquialentes quoad sensum.

Addimus, vt contra Sotum, Suarez, Adamum, & alios aduertunt Didacus Nugnus 3. part. q. 23. art. 8. & Bonacina dist. 9. q. vnica, pun. 3. ad valorē Extremę Vnctionis non sufficere hanc formam, nempe, *Vngo te, vt per suam pissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, &c. quia in his verbis non continetur deprecatio circa Deum, qua minister de facto deprecetur Deum pro remissione peccatorum, sed tantùm continetur remissio tamquam finis intentus à ministro, vt denotatur per illam particulam *vt*.

Nugnus. Bonacina.

Ad primam ergo rationem respondemus, in alijs Sacramentis sufficere (imò necessariam esse) formam indicatiuam, non tamen in hoc quia Christus sic voluit & instituit, vt ex dictis deducitur: congruentia autem huius discriminis est, quia minister huius Sacramenti institutus est instar Medici qui vnctione sanat, & non instar imperantis seu superioris; in alijs verò institutus est vel instar iudicis, vt in Sacramento Pœnitentiæ, vel instar superioris, vt in Sacramentis Baptismi & Confirmationis & Ordinis, vel instar contrahentis, vt in Sacramento Matrimonij.

Ad secundam respondemus, difficilè credendum esse, apud Mediolanenses & Venetos verbis indicatiui non fuisse superadditam veram aliquam deprecationem erga Deum, nostræ deprecationi æquiualentem: quod si ita non fiebat, vt potuit errari, & non fieri, id debuit corrigi, & Ecclesiæ ipsorum debuerunt Romanæ accommodari, vt modò fit.

Addimus, verba illa, *sanctam, & pissimam*, & illa, *suam misericordiam*, saltem esse necessaria necessitate præcepti ob consuetudinem Ecclesiæ, ac proinde non posse absque peccato omitti, imò & mortali, quando recipiens non admonetur de periculo nullitatis: est tamen verisimile, non esse necessariam necessitate Sacramenti; quia illis deficientibus manet idem sensus integer. Et idem sentiunt Ægidius & Reginaldus, Bonacina & Adamus de particula significante sensum qui vngitur, nempe, *per visum, per auditum*, &c.

Ægidius. Reginald. Bonacina.

Circa inuocationem Trinitatis conueniunt Doctores, non esse necessarium necessitate Sacramenti; dissentiunt tamen, an sit necessaria necessitate præcepti. Paludanus & Angelus affirmant: Petrus Ledesma & Suarez negant. Nos tamen, vt optimè Ægidius, asserimus, in vnaquaque Ecclesia seruandam esse consuetudinem illius sub præcepto.

Paludan. Angelus. Ledesma. Suarez.

Repetere quoque integram formam ad vnctionem cuiusque sensus, ad minus est necessarium necessitate præcepti, & præcepti grauis, quando suscipiens non admonetur de periculo nullitatis: esse tamen necessarium necessitate Sacramenti, non est certum, sicut non est certum esse

sic necessarium plus quàm vnam vnctionem. Est tamen verius, sicut verius est esse sic necessarias quinque vnctiones quinque sensuum, quia vnctio absque forma sibi correspondente, non sufficit ad valorem Extremæ Vnctionis. Nihilominùs credimus, hanc vnicam formam sufficere ad valorem, nempe, *Per istas sanctas Vnctiones, & suam pissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum.* interim vngendo organa quinque sensuum; quia hæc forma æquiualet quinque formis repetitis, cùm per ipsam significentur quinque illæ vnctiones, sicut etiam Tractatu de Baptismo Disputatione 11. Difficultate VIII. dicimus, ministrum posse plures valide baptizare illis verbis semel prolatis, *Ego vos baptizo in nomine Patris*, &c.

DIFFICVLTAS VIII.

Quos effectus tribuat Sacramentum Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Doctores, per Extremam Vnctionem, siue per se & primariò, siue per accidens & secundariò, conferri gratiam iustificantem, qua remittantur peccata si quæ sint, & cui sunt annexa auxilia gratiæ, quibus infirmus excitatur & confortatur ad spem vitæ æternæ, & quibus fortiter resistit tentationibus dæmonis tunc vehementiùs tentantis; & etiam conferri sanitatem corporis, quando expedit animæ. Quos effectus exprimit Tridentinum sess. 14. in Proœmio de Sacramento Extremæ Vnctionis, & cap. 2. & satis insinuat D. Iacobus cap. 5. dum ait, *Et oratio fidei saluabit* (id est liberabit à periculo mortis) *infirmum, & alleuiabit eum Dominus* (id est confortabit & excitabit, vt dicitur in Græco) *& si in peccatis sit, remittentur ei.* *Trident.*

Ita tamen per Extremam Vnctionem remittuntur peccata, vt non tantùm remittantur quoad ipsorum reliquias, in quo conueniunt Doctores, sed etiam remittantur quoad culpam, vt contra Sotum in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 2. docent Scotus, Bonauentura, Richardus, Durandus, Bellarminus, Vasquez, Suarez, Ægidius, & communiter Doctores, & expressisse videtur Tridentinum, dum ait: *Res huius Sacramenti, gratia est Spiritus sancti, cuius vnctio delicta si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit.* Vbi dum distinguit delicta & peccata à reliquijs peccatorum, & abstersionem delictorum ab abstersione reliquiarum eorum, per peccata & delicta intelligit illa secundùm se & quoad culpam, & per remissionem aut abstersionem delictorum intelligit remissionem eorum quoad culpam. Accedit, quòd remissio peccatorum quoad culpam propriùs significatur verbis Tridentini, quàm remissio eorum quoad pœnam, quibus can. 2. tribuit Sacramento Extremæ Vnctionis remissionem peccatorum, dum in eo damnat dicentes, Vnctionem infirmorum non conferre gratiam, neque remittere peccata. Et idem propriùs etiam significatur verbis formæ, nempe, *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, & verbis Iacobi 5. *Et si in peccatis sit, remittentur ei.* *Sotus. Bonauent. Richardus Durandus. Bellarmin. Vasquez. Suarez. Ægidius. Trident.*

Est tamen difficultas, An per Extremam Vnctionē tantùm remittantur peccata venialia quoad culpam, an etiam mortalia.

Scotus in 4. dist. 23. quæst. 1. Bonauentura art. 1. quæst. 1. Richardus art. 1. quæst. 5. Durandus quæst. 1. art. 3. & Vasquez quæst. 87. art. 3. dub. 2. & 3. docent, per Extremam Vnctionem tantùm remitti peccata venialia quoad culpam, & non mortalia: quod significare videtur Eugenius IV. in suo Decreto, dum nullum alium effectum assignat huic Sacramento, quàm sanitatem mentis, & etiam corporis, si animæ expediat; sanatio autem mentis non est liberatio à mortalibus, quia mortalia sunt mors animæ, sed liberatio à venialibus, quæ sunt morbus & infirmitas animæ, & etiam à reliquijs peccatorum. Auctores tamen huius sententiæ variant in modo, quo peccata venialia remittantur per Extremam Vnctionem, quia quidam existimant, non remitti immediatè per illam, sed mediante contritione de venialibus, quam Extrema Vnctio excitet: alij verò immediatè, præsuppositā tamen attritione eorum vt dispositione. *Scotus. Bonauentura. Richardus. Durandus. Vasquez. Eugen. IV.*

Bellarminus cap. 8. Suarez disp. 41. sect. 1. Henriquez lib. 3. cap. 9. Ægidius disp. 19. dub. 7. & Laymannus tract. 8. cap. 5. & Adamus dub. 2. docent, per Extremam Vnctionem non tantùm remitti venialia quoad culpam, sed etiam mortalia, & meritò: quia efficaciter satis deducitur ex dictis verbis Iacobi, & Tridentini, & ipsius formæ. Primò, quia in eis generaliter dicitur remitti peccata; peccata autem regulariter supponunt pro mortalibus, non excludendo venialia. Secundò, quia à Iacobo & à Tridentino dicitur remitti peccata, si quæ sint; appositione autem huius conditionis significatur, peccata, de quibus præcipuè est sermo, non inueniri regulariter, & tamen peccata venialia regulariter inueniuntur. Tertiò, quia verbis illis, *quidquid deliquisti per visum*, &c. positis in forma Extremæ Vnctionis, significatur distributiuè quodcumque peccatum, quod saltem originatiuè potest per sensus committi; per sensus autem peccata mortalia, & non rarò, committuntur. *Bellarm. Henriq. Ægidius. Laymann.*

Obseruandum tamen est, quòd quamuis per Extremam Vnctionem semper remittantur venialia, non tamen semper mortalia; sed tunc tantùm, quando infirmus, qui vngitur, excusatur ab eorum confessione, & contritione perfecta de illis, vel quia infirmo deficiunt sensus, vel loquela, vel memoria peccatorum mortalium, vel quia illi non occurrit virtus contritionis perfectæ ad remissionem eorum, vel quia bona fide credit fuisse ritè confessa, vel non esse necessarium suscipere Extremam Vnctionem in statu gratiæ, vel alia de causa, ita vt absque mala fide suscipiat Extremam Vnctionem, vt aduertunt Bellarminus, Suarez, Ægidius, & Laymannus. Et in primis, non semper remittuntur peccata mortalia per Extremam Vnctionem, aliàs Christus non necessariò illa subiecisset Sacramento Pœnitentiæ: remittuntur tamen in casu susceptionis illius absque mala fide, quia quamuis mortalia sint per se necessariò subiecta Sacramento Pœnitentiæ, quia tamen aliquando per accidens non possunt subijci, vel peccator excusatur à confessione illorum, ideò conuenientissimum fuit, & benignitati Christi maximè consonum, vt pro eo vltimo tempore, à quo pendet æternitas, institueretur Sacramentum *Bellarm. Suarez. Ægidius. Laymann.*

mentum pro remissione mortalium in casu dicto, ne infirmus impotentia aut ignorantia inuincibili, aut alia de causa bona fide confessionem eorum & contritionem perfectam omittens, damnetur in æternum. Remissio autem mortalium, quamuis sint mors animæ, dici potest sanatio mentis, quia sunt mors spiritualis, relinquentia vitam physicam animæ. Ad eorum tamen remissionem, & etiam venialium, requiritur attritio omnium eorum, saltem ex motiuo comprehendente omnia quæ remittuntur, quia Deus nullum peccatum propria voluntate commissum remittit absque dispicentia illius.

Abstergit autem Extrema Vnctio peccata venialia, & in casu dicto bonæ fidei, mortalia quoad culpam, vt iam diximus, & omnia quoad eorum reliquias, quod quoad has exprimit Tridentinum *Trident.* cap. illo 2. Hæ autem reliquiæ sunt non tantùm pœnæ debitæ (quæ non rarò restant post remissionem peccatorum quoad culpam) ex quibus plures aut pauciores auferuntur pro maiori aut minori dispositione suscipientis, sed etiam est mœror & anxietas, quæ ex peccato relinqui solent, & in fine vitæ solent maximè vexare, quæ hoc Sacramento auferri solent medijs auxilijs gratiæ, quibus homo confortatur & alleuatur. vnde verbo illo formæ, *indulgeat*, remissio seu ablatio peccatorum significatur, non tantùm quoad culpam, sed etiam quoad pœnam, & quoad mœrorem & anxietatem, modo dicto.

Effectus ergo Extremæ Vnctionis est gratia sanctificans, qua, medijs auxilijs sibi annexis, ægrotus animo infirmus, mœstus, & anxius, confortatus & alleuatus resistit dæmoni in extremo vitæ (vt significatur in Tridentino in dicto Proœmio, & insinuatur à Iacobo cap. 5.) & qua remittuntur peccata quoad culpam si quæ sunt, etiam mortalia, à quorum confessione & perfecta contritione infirmus tempore vnctionis excusetur; & etiam per Extremam Vnctionem confertur remissio dictorum peccatorum quoad pœnam pro ipsis debitam, secundùm mensuram dispositionis infirmi, & etiam confertur sanitas corporis si animæ expediat.

Et quamuis hoc Sacramentum institutum sit etiam ad conferendam primam gratiam sanctificantem, dicitur tamen viuorum, quia per se absque accidente aliquo tantùm confert augmentum gratiæ, primam verò gratiam tantùm per accidens, quando scilicet quis aliquo accidenti, aut impotentiæ, aut ignorantiæ, aut inaduertentiæ excusatus est à confessione & contritione mortalium. Nihilominùs minister potest Extremam Vnctionem conferre infirmo non potenti confiteri, & non recusanti susceptionem illius, quamuis credat infirmum esse in peccato mortali, dum non credat illum carere attritione, & dum non credat tunc illum peccare mortaliter, quia non conteritur perfectè, quæ non debet credere quamdiu ipsi non constat oppositum.

DIFFICVLTAS IX.

Quando Extrema Vnctio confert gratiam.

COnueniunt Doctores, per primam tantùm vnctionem cum sua forma non conferri totam gratiam Extremæ Vnctionis, quia prima vnctio cum sua forma non est totum ipsum Sacramentum, quia etiam reliquæ vnctiones cum suis formis pertinent ad essentiam huius Sacramenti, siue diuisibiliter, ita vt quælibet etiam prima sit essentialiter Sacramentum integraliter partiale; siue indiuisibiliter, ita vt in omnibus simul vna ratio Sacramenti indiuisibiliter reperiatur, iuxta varios modos philosophandi circa essentiam Extremæ Vnctionis, de quo diximus Difficultate VI.

Est tamen difficultas, An tota gratia Extremæ Vnctionis indiuisibiliter conferatur per omnes vnctiones cum suis formis, quando vltima perficitur & completur; an verò gratia incipiat diuisibiliter conferri à prima vnctione, ita vt cuilibet vnctioni cum sua forma correspondeat pars intensiua gratiæ.

Scotus in 4. dist. 23. quæst. vnica ad 2. Paludanus quæst. 1. art. 5. Medina Cod. de Confessione, quæst. 11. satis indicat, per primam vnctionem, & per quamlibet aliam, conferri partem seu gradum gratiæ, cuilibet correspondentem, sicut per quamlibet ordinationem; ac proinde gratiam incipere diuisibiliter & particulariter conferri à prima vnctione; & id probabile existimant Suarez distinct. 41. sect. 2. & Ægidius disp. 19. dub. 6. quia Extrema Vnctio non minùs constat partialibus materijs & partialibus formis, quàm ordinatio, ergo vnctio non minùs constat partialibus materijs & partialibus formis, quàm ordinatio, ergo vnctionibus nõ minùs correspondent partiales effectus & gradus gratiæ, quàm partialibus ordinationibus. *Scotus. Paludan. Medina. Suarez. Ægidius.*

S. Thomas verò in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 2. quæstiuncula 1. ad 3. Suarez, Ægidius, & communiter Doctores dicunt, nihil gratiæ conferri per Extremam Vnctionem, quousque perficiatur quinta vnctio cum sua forma, & meritò: quia generale est omnibus Sacramentis quæ vsu perficiuntur, nihil gratiæ conferre quousque essentialiter perficiantur, vt dicimus Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione 111. Difficultate VII. quia anteà non sunt verè Sacramenta; sed Sacramentum Extremæ Vnctionis essentialiter perficitur indiuisibiliter quinque vnctionibus, & formis ipsis correspondentibus, vt diximus Difficultate VI. ergo quousque quinta vnctio, & forma ipsi correspondens sint perfectæ, nihil gratiæ confertur per illud. Confertur ergo gratia in vltimo instanti terminatiuo quintæ vnctionis, aut in instanti vltimo terminatiuo prolationis suæ formę, si hæc posteriùs perficitur quàm vnctio, quia in eo vltimo instanti perficitur hoc Sacramentum, siue extrinsecè absque proprio indiuisibili, vt quidam existimant, siue intrinsecè medio proprio indiuisibili. Sacramenta autẽ quæ vsu perficiuntur, statim ac perfecta sunt conferunt gratiã independenter à voluntate ministri, quia illã conferunt instar causarum naturalium. Et quoad hoc idem est de remissione peccatorum quoad pœnam, quòd scilicet quoad hanc remittantur in eo vltimo instanti; ac de collatione gratiæ, & remissione peccatorum quoad culpam. Auxilia verò gratiæ huius Sacramenti annexa gratiæ huius Sacramẽti, & quæ conferuntur contra reliquias peccatorum quando conferuntur, non necessariò conferuntur statim in eo instanti vltimo in quo perficitur Sacramentum, sed in instanti aut in tempore opportuno, sicut & sanitas corporalis quando confertur. *S. Thomas. Suarez. Ægidius.*

Quòd autem Extrema Vnctio conſtet pluribus vnctionibus, & pluribus formis partialibus, ſicut ordinatio, non ſufficit vt cuilibet vnctioni cum ſua forma correſpondeat gratia partialis, ſicut correſpondet cuilibet ordinationi, quia ad eſſentiam Extremæ Vnctionis omnes vnctiones cum ſuis formis indiuiſibiliter requiruntur, & non ſic omnes ordinationes ad eſſentiam Sacramenti Ordinis, vt diximus Difficultate VI. effectus autem Sacramentalis non prouenit niſi ab eo quod habet eſſentiam Sacramenti.

DIFFICVLTAS X.

Qui ſint capaces Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Primò Doctores, baptizatos, & non alios eſſe capaces Extremæ Vnctionis, quia Baptiſmus generaliter eſt ianua reliquorum Sacramentorum: & id peculiariter ſignificat D. Iacobus cap. 5. illa particula, *in vobis*, dum ait, *Infirmatur quis in vobis?*

Conueniunt Secundò, eos tantùm eſſe capaces Extremæ Vnctionis, qui aliquando vſi ſunt ratione ſufficiente ad peccandum, non verò infantes, neque à natiuitate amentes: quod vſus Eccleſiæ probat, & ſignificat Iacobus cap. 5. dum ait, *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Eccleſiæ.* in quibus verbis ſupponit, eum qui vngendus eſt, petiturum Extremam Vnctionem, & ipſi conſenſurum ſaltem interpretatiuè; quod tantùm conuenit illis qui vtuntur aut aliquando vſi ſunt ratione. Et non eſt mirum pro his ſolis inſtitutam fuiſſe, quia inſtituta fuit ad conferendam gratiam, cui annexa ſint auxilia ad reſiſtendum dæmoni in extremis vehementer inſidianti, & ad remiſſionem peccatorum, ſi quæ ſint; & ſoli prædicti ſint capaces auxiliorum & peccatorum, non verò infantes & perpetuò amentes.

Poteſt autem Extrema Vnctio non ſolùm validè, ſed etiam licitè conferri adulto, qui habet aut habuit vſum rationis ſufficientem ad peccandum, etiamſi nondum ad Euchariſtiam, adhuc vt Viaticum, admittatur, ob defectum ſufficientis diſcretionis ad id, vt contra Sotum & Viualdum aduerſunt Nauarrus cap. 22. num. 13. Suarez tom. 3. diſp. 70. & Laymannus cap. 4. quia ad recipiendam Extremam Vnctionem non requiritur tanta diſcretio, quanta ad receptionem Euchariſtiæ, ſed ſufficit illa quæ ſufficit ad receptionem Sacramenti Pœnitentiæ, cuius Extrema Vnctio eſt conſummatiua.

Nauarrus. Suarez. Layman.

Eſt tamen difficultas, An adultus præditus ſufficienti vſu rationis ac peccandum, qui tamen numquam peccauit actualiter, ſit capax Extremæ Vnctionis, & ipſi poſſit validè conferri.

Vaſquez diſp. 119. cap. 8. & Nugnus quæſt. 32. art. 2. partem negatiuam tuentur, quam indicare videtur Tridentinum ſeſſ. 14. in Proœmio ad Extremam Vnctionem, dum ait, hanc eſſe conſummatiuam pœnitentiæ; quia qui non peccauit actualiter, non eſt capax Sacramenti Pœnitentiæ. Et ratione probatur, quia ei, qui numquam peccauit actualiter, nequit applicari forma Extremæ Vnctionis, nempe, *indulgeat tibi Deus quidquid deliqueſti*, &c. ergo non eſt capax Extremæ Vnctionis.

Vaſquez. Nugnus.

Bonauentura verò in 4. diſt. 23. part. 2. art. 1. quæſt. 3. Suarez diſt. 42. ſeſſ. 3. & Ægidius dub. 7. partem affirmatiuam meritò tradunt, quam ſignificat Iacobus, dum ait, *& ſi in peccatis ſit, remittentur.* quo ſupponit, Extremam Vnctionem etiam eſſe inſtitutam ad aliud quàm ad indulgentiam peccatorum. Et ratione probatur, quia quamuis infirmus non peccauerit actualiter, ex vna parte poteſt recipere gratiam ſanctificantem, cui annexa ſint auxilia ad reſiſtendum dæmoni in extremis fortiter tentanti, & ex altera parte forma Extremæ Vnctionis, poteſt verè & vtiliter applicari ei qui numquam peccauit actualiter; verè quidem, quia particula *quidquid deliqueſti*, ſumitur conditionatè, vt ſignificat Iacobus illis verbis, *& ſi in peccatis ſit, remittentur ei*; vtiliter verò, quia quamuis deficiat conditio, nempe *ſi deliqueſti*, & ob id tunc non fiat remiſſio peccatorum, ex vi tamen illius formæ confertur gratia Sacramentalis, reſpectu cuius forma non habet ſenſum conditionatum, & ob id illi qui nullatenus peccauit per aliquem ſenſum, ſiue illo caruerit ſiue non, poteſt verè & vtiliter applicari forma vnctioni illius ſenſus correſpondens: ex quo conſtat ad rationem aduerſariorum. Extrema verò Vnctio dicitur à Tridentino conſummatiua pœnitentiæ, quia etiam eſt inſtituta ad remiſſionem peccatorum, quæ ignorantiâ, aut impotentiâ, aut bona fide non ſubijciuntur Sacramento Pœnitentiæ, & etiam ad remiſſionem pœnarum reſtantium, eorum quæ ſubiecta fuerunt.

Conueniunt Tertiò Doctores, ſolos infirmos eſſe capaces Extremæ Vnctionis validæ, vt ſignificant Eugenius IV. in ſuo Decreto, & Tridentinum ſeſſ. 14. cap. 3. & deducitur ex Iacobo cap. 5. illis verbis, *Infirmatur quis in vobis?* & eos ſolos infirmos eſſe capaces illius (quidquid Ægidius dicat num. 25.) qui adeò grauiter infirmi ſunt, vt ſint in periculo mortis, quòd vſus Eccleſiæ probat, & ſignificant Eugenius & Tridentinum vbi ſuprà, & etiam Iacobus illis verbis, *& oratio fidei ſaluabit infirmum*, nempe à periculo mortis. Ad valorem tamen Extremæ Vnctionis non eſt neceſſarium, illam conferri adeò grauiter infirmo, vt iam agat animam, & ſit in articulo mortis, vt conſtat ex vſu Eccleſiæ, & ſignificat Eugenius IV. dum ait, non debere dari niſi infirmo de cuius morte timetur, vbi ſupponit, conferri poſſe infirmo quando timetur mors, adhuc ante articulum ipſum; & Tridentinum, dum ait, conferendam eſſe infirmis, illis verò præſertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti videantur, quia particula *præſertim* denotat etiam poſſe ante eum articulum conferri: & quia periculum mortis infirmi non poteſt ſemper certò cognoſci, credendum eſt, ex inſtitutione Chriſti Extremam Vnctionem validè conferri infirmo, qui prudenter iudicatur eſſe in periculo mortis, quamuis verè in eo non ſit, quod ſatis indicant Eugenius IV. dum ſupponit poſſe conferri illi de cuius morte timetur; & Tridentinum, dum ait, conferendam eſſe infirmis, illis verò præſertim, qui tam periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti videantur, id eſt iudicentur.

Eugen. Trident.

Eugen. Trident.

Ad valorem ergo Extremæ Vnctionis ſufficit, conferri ægrotanti periculosè (ſiue in re, ſiue in exiſtimatione prudente) ſtatim ac periculosè ægrotat, ſaltem in exiſtimatione prudente; nihilominus

Bonauent.

minùs expedit eam conferri ad exitum vitæ, ne fortè gratia ante mortem amittatur, sed conferenda est antequam infirmus destituatur sensibus, vt eam cum maiori deuotione recipiat. Infirmo verò de quo dubitatur an viuat, conferenda est Extrema Vnctio, siue à principio, siue continuando ipsam iam inceptam, non tamen absolutè, sed sub conditione, siue exterius expressa, siue interius tantùm concepta.

Eugen. IV. Trident. Obseruandum est, quòd quamuis Extrema Vnctio non imprimat characterem, vt definit Eugenius IV. & supponit Tridentinum sess. 7. can. 9. de Sacramentis in genere, nihilominùs eodem periculo mortis perseuerante, nequit validè iterari; in quo Doctores conueniunt, & constat ex vsu Ecclesiæ. Addimus, non posse validè iterari, eodem periculo perseuerante: quia quoties adest nouum periculum, quamuis infirmitas non cessauerit totaliter, toties potest nouiter conferri, vt aduertunt *Suarez. Ægidius.* Suarez & Ægidius, quia Extrema Vnctio instituta est pro infirmo periculosè laborante, ac proinde quoties nouo laborat periculo, toties iterari potest. Vt verò nouum adsit periculum, non requiritur maius temporis interuallum, quam quòd requiritur vt infirmus dicatur prius periculum euasisse, seu fuisse extra illud.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm baptizati teneantur suscipere Extremam Vnctionem.

COnueniunt Doctores, excepto Petro Soto, nullum esse præceptum suscipiendi Extremam Vnctionem, quamuis adsit opportunitas & commoditas illam suscipiendi, quia nullum potest ostendi præceptum; quia non positiuum, neque diuinum, neque humanum, quia de neutro præcepto positiuo constat; neque præceptum naturale, quia Extrema Vnctio, quamuis sit vtilissima ad salutem æternam, & plurimi ob susceptionem illius saluati sint, qui damnarentur si eam non suscepissent, non tamen est simpliciter necessaria, ac proinde non obligat infirmum ex beneficientia, neque ex misericordia erga se ipsum, ex quarum aliqua aut ex vtraque oriretur præceptum naturale, si aliquod esset.

In omissione tamen susceptionis illius, potest peccatum, imò & mortale, contingere: aut, si ex contemptu omittatur, iudicando indignum esse, vel puerile, vel pauci momenti, suscipere Extremam Vnctionem; aut, si fortè omittatur cum scandalo, vt posset contingere, quamuis rarò, si quis Extremam Vnctionem oblatam recusaret absolutè absque vlla causa, quia induceret alios ad suspicionem hæresis, aut contemptus in ipso; secùs si recusaret illam data aliqua rationabili causa, præsertim si eam non recusaret absolutè, sed tantùm non tam citò recipere illam, vel quia credit se non esse in extremis, vel alia de causa.

Obseruandum est, in quo conueniunt Doctores, ante Extremam Vnctionem non esse obligationem suscipiendi Eucharistiam ratione Extremæ Vnctionis, quia de hac obligatione non constat, neque suscipiendi Sacramentum absolutionis, quia ad recipiendam Extremam Vnctionem sufficit status gratiæ, qui contritione perfecta (siue formali siue virtuali) obtineri potest.

DIFFICVLTAS XII.

Quis sit minister Extremæ Vnctionis.

COnueniunt Doctores, ministrum sufficientem & necessarium ad valorem Extremæ Vnctionis, esse Sacerdotem. Et id intendunt Eugenius IV. in suo Decreto, & Tridentinum sess. 14. cap. 3. dum pro ministro Extremæ Vnctionis assignant Sacerdotem: & id significat Iacobus c. 5. dum ait, *Inducat Presbyteros Ecclesiæ.* vbi per *Presbyteros* non intelligit seniores, sed verè Sacerdotes, vt exponit Tridentinum, & vsus Ecclesiæ ostendit, in qua nullus nisi Sacerdos illam administrat, etiamsi infirmus decessurus sit absque Extrema Vnctione, quia deficit Sacerdos. *Eugen. IV. Trident.*

Innocentius verò I. Epistola 1. ad Decentium cap. 8. quando ait, non tantùm Sacerdotibus, sed etiam omnibus Christianis in sua & suorum necessitate licere vti oleo sancto ab Episcopo confecto, aut loquitur de vsu dicti olei non ad conficiendum Sacramentum, sed ad sanandum corpora; aut si loquitur de vsu ad conficiendum Sacramentum, non loquitur de vsu actiuo, sed de passiuo, quasi diceret, licere vngi, sed non nisi à Presbyteris, vt deducitur ex verbis antecedentibus.

Obseruandum est Primò, quòd quamuis quilibet Sacerdos sit sufficiens minister ad valorem Extremæ Vnctionis, nullus tamen, nisi proprius Pastor, aut de ipsius licentia, potest, nisi in necessitate, illam administrare, quia id est proprium officium Pastoris. Et Religiosi non Religiosis administrantes Extremam Vnctionem absque Parochi licentia, ipso facto excommunicantur in Clementina 1. de Priuilegijs. In necessitate tamen, quando aliàs ægrotus moriturus est absque Extrema Vnctione, quilibet Sacerdos, etiamsi Parochus ægrè ferat, licitè potest illam administrare, vt contra Toletum docent Suarez disput. 44. sess. 2. Valentia disp. 8. quæst. 1. puncto 2. Ægidius num. 28. & Reginaldus lib. 28. num. 61. quia Ecclesia in ea necessitate interpretatiuè consentit Extremam Vnctionem à quocumque Sacerdote administrari. *Suarez. Valentia. Ægidius. Reginald.*

Obseruandum est Secundò, quòd quamuis ad valorem Extremæ Vnctionis necessarium sit, quamlibet vnctionem cum sua forma ab eodem ministro fieri, vt significat Iacobus, dum ait, *Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum,* &c. quo supponit, eumdem debere esse vngentem & proferentem verba, & etiam significatur illa particula formæ, *Per istam sanctam Vnctionem,* quia per eam particulam, iuxta communem modum loquendi, significatur actio, prout exercita à proferente: nihilominùs diuersæ vnctiones cum suis formis possunt validè à diuersis ministris fieri, vt aduertunt communiter Doctores, quia quælibet forma suæ vnctioni applicata habet perfectum sensum; nequit tamen fieri licitè, nisi in necessitate, quia id est contra vsum Ecclesiæ. In necessitate tamen, vt si qui vnam fecit, statim moriatur, aut aliter impediatur, potest alter licitè vnctio-

vnctiones reſtantes cum ſuis formis efficere, quia ex vna parte, quæ à priori miniſtro fuit facta, fuit validè facta, & ex altera parte Eccleſia non vult infirmum abſque Extrema Vnctione perfecta decedere.

Obſeruandum eſt Tertiò, Parochum ex iuſtitia aut ex fidelitate teneri conferre Extremam Vnctionem ægroto ea indigenti, & eam ſaltem interpretatiuè petenti, quia tenetur non ſolùm neceſſaria, ſed etiam vtilia rationabiliter petenti conferre, præſertim in periculo mortis: nihilominùs ad id non tenetur, quando ipſi imminet periculum mortis ex adminiſtratione, vt ob peſtem infirmi, aut aliter, quamuis infirmus ſit abſque Extrema Vnctione deceſſurus, & quamuis nullum aliud Sacramentum ſuſceperit, vt ex aliis aduertit Adamus diſput. 7. num. 62. quia ex vna parte infirmus poteſt abſque Extrema Vnctione per contritionem ſaluari, & ex altera parte non ſatis conſtat, Extremam Vnctionem ſufficere ad delenda mortalia quoad culpam. Quando tamen peſtis eſt communis in populo, abſque dubio tenebitur populum non deſerere, & generaliter vngere, quia id eſt tanti momenti, vt non ſit durum eum tunc obligare vt vitam periculo exponat.

R. P.